

ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿ ವಿರಚಿತ

ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ

ಸಂಪಾದಕರು

ಜಿ. ಎ. ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ, ಎಂ. ಎ.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರು

ಮರಿಪುಲ್ಲಪ್ಪನವರ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು

ಮೈಸೂರು.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶಿವಕವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು

1989

Nijaguna Shivayogi virachita *VIVEKA CHINTAMANI*
Edited by, G. A. Shivalingaiah, Lecturer in Kannada
Marimallappa's P.U. College Mysore, 1989.

ಜಿರೆ 30=00

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಶಿವ ಕವಿ ಪ್ರಕಾಶನ

317/1 ಡಿ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ರಸ್ತೆ

ಮೈಸೂರು

ಮುದ್ರಕರು : ಶ್ರೀ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್
387, ನ್ಯೂ ಸಯಾಜಿರಾವ್ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು-24

ಭಾರತ ವರ್ಷ

ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಿಂ ದಕ್ಷಿಣಸಾಗರ ಪರ್ಯಂತಮಾಗಿ ನವಸಾವಿರ
ಯೋಜನ ಪ್ರದೇಶಮೇ ನಾನಾವರ್ಣಮಯ ಭೂಮಿಯುಳ್ಳ ಭಾರತ
ವರ್ಷವದೇ ಏರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲಿನಾಕಾರವಹುದು.....
.....ವೃಷಭನ ಮಗನೇ ಭರತನು ಆ ಭರತನಾ ಪೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಭರತ
ಖಂಡನಾಯಿತ್ತು.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಜಿ. ಎ. ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರದು ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಹೆಸರು. ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಕೇಶಿರಾಜನ ಶೀಲಮಹತ್ವದ ಕಂದ, ಗಂಗೇಶ್ವರಾಂಕಿತ ಸ್ವರವಚನಗಳು, ಜೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನೈಕೋತ್ತರ ಶತಸ್ಥಲ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಾಗ—ಅವು ಅದುವರೆಗೂ ಯಾವ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಕಂಡರಿಯದ ಅಲಭ್ಯಕೃತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ಷಟ್ಪ್ರಕಾರ ಸಂಗ್ರಹವಂತೂ ವಚನ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ತೀರ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಕೃತಿ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಸಂಪಾದಿತ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲಾ—ಕತ್ತಲಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಂಥವು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವು ಅವರ ನಿಜವಾದ “ಸಂಪಾದನೆ”ಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಸಂಶೋಧನಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ, ಬಸವ ಪಥ ಮುಂತಾದ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಲೇಖನಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ನಿವೃತ್ತರಾಗಲಿರುವ ಈ ಸಂಧಿಗ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಗಳ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಒಂದು ಅಪೂರ್ವವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ - ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದು—ಅವರ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಸಂಶೋಧನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ, ಕಾಲ-ಪರಿಸರಗಳ ಮಿತಿಯಿಂದಾ ಜೆಗೂ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವರ ಸಾಹಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರೊ. ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರನ್ನು ನಾನು ಅವರ ತಾರುಣ್ಯಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬಲ್ಲೆ. ಅವರ ಜ್ಞಾನದಾಹವನ್ನೂ, ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಓಲೆಯಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಸಂಚಯನೆ ಮಾಡುವ ಅವರ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನೂ, ಅವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ನೆಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೂ ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ.

ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರೆಂದಿಗೂ ಅಬದ್ಧವಾದುದನ್ನು ಬರೆದು, ಅಜ್ಞರನ್ನು ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು—ಅನನುಕೂಲವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದವರ ಮೇಲೆ ಛೇದಿಬಿಟ್ಟು—ಅಮೂಲಕ ಕೀರ್ತಿಶನಿಗೆ ಪೂಜೆಸಲ್ಲಿಸುವ ಕುಕವಿಯಂತು ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಕೀರ್ತಿಗಿಂತ ಮರ್ಯಾದೆಗೇ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಪರಿಪಕ್ವಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಹೃದಯಸಂಸ್ಕಾರ ಅವರದು.

VIII

ನಮ್ಮವರು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅನುರೋಶನವನ್ನು ಓದುವಂತೆ — ಲೋಕಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಓದಬೇಕಾದ್ದು ಈ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು. ಅಂದರೆ ಈ ವಿವೇಕಚಿಂತಾಮಣಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಲೋಶನವೆಂದೋ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಲೋಶನವೆಂದೋ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಅನುರೋಶ ಮತ್ತು ಅಭಲಾಷಿ ತಾರ್ಥತಾಚಿಂತಾಮಣಿಯಂಥ ಗ್ರಂಥಗಳು ವಿಷಯಸಂಚಯದ ಒಂದು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವಾದರೆ — ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯು ಒಬ್ಬ ಮುಮುಕ್ಷುವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು — ಅವನು ತಾನಿರುವ ಲೋಕದ, ತಾನಾಚರಿಸುವ ಧರ್ಮದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನೂ — ಆ ಧರ್ಮದ ತತ್ವವನ್ನು ಕ್ರಮದ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನವಾಗುವಂತೆ ಪೇರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಜೀವಂತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮರಚನೆ.

ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಷಯವು — ಆಗಮಪ್ರಣೀತವಾದ ಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ — ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ಸ್ವಲಭಬೋಧವೂ ಸುಖಬೋಧವೂ ಆಗುವಂತೆ — ವೈದಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲಪರಿಚಯವನ್ನು ಮೊದಲನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಸಾರವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ವಿವರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮುಂದೆ ಮೂರನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಷಟ್ ಶ್ರಿಂಶತ್ ತತ್ತ್ವ ವಿಭಾಗವನ್ನೂ, ಅದರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶದಿಂದಾದ ಪಿಂಡಾಂಡವನ್ನೂ, ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿ, ಸ್ಥೂಲಾಂಶದಿಂದಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ನರಕಗಳು ಪಾತಕಗಳು, ವ್ಯಾಧಿಮರಣ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಪಾತಕಗಳನ್ನೂ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ನಾಲ್ಕು — ಐದನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಬೂಮುಂತಾದ ದ್ವೀಪಗಳು, ಭಾರತ ಮುಂತಾದ ವರ್ಷಗಳು, ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು, ಅಲಂಕಾರಗಳು, ಕಾವ್ಯಭೇದಗಳು ರಸಗಳು ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕರು ವಾದ್ಯ ನೃತ್ಯಗೀತಗಳು ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಕುರಿತ ಹಲವು ವಿವರಗಳಿರುವವು. ಇಡೀ ಭೂಲೋಕದ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಎರಡು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಗೊಂಡಿವೆ.

ಆರನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಮೇಲಿರುವ ದೇವಲೋಕಗಳ ವಿಚಾರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ — ವೀರಸ್ವರ್ಗ, ಸಿದ್ಧರು, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲ, ಗ್ರಹಗಳು, ಸ್ವರ್ಲೋಕ ಮಹರ್ಲೋಕ ಸತ್ಯಲೋಕಾದಿ ಲೋಕಗಳು, ಸಿದ್ಧಿಗಳು, ನವಬ್ರಹ್ಮರು, ಶಿವಪುರು, ಶಿವಸಭಾಸ್ಥಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ (ಪರಿಚ್ಛೇದ 3-6) ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಯುವುದು.

IX

ಏಳನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ-ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಅದರ ಬಹಿರ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ರುದ್ರರನ್ನು ಕುರಿತ ವಿವರವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಏಳನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಮೇಲಣ ಐದು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ-ಅಧೋಮಾಯಾಜಾತ ಪದಾರ್ಥ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದಂತಾಗಿರುವುದು.

ಮುಂದಿನ ಎಂಟನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಉರ್ಧ್ವ ಪ್ರಕೃತಿ (ವಿದ್ಯಾ) ಯಿಂದಾದ ಈಶ್ವರ ಮಹೇಶ್ವರ ಸದಾಶಿವ. ಶಕ್ತಿ ಮುಂತಾದ ತತ್ವಗಳ ವಿಚಾರವಿದೆ.

ಒಂಭತ್ತನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಜೀವರು ತಂತಮ್ಮ ಕರ್ಮ ಫಲಗಳನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುವರೆಂಬ ವಿವರವಿದೆ. ಹತ್ತನೆಯದಾದ ಕೊನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಜೀವರ ಕಾಲಕ್ರಮವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ನಿಶ್ಚಯ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ.

ಹೀಗೆ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಹತ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನನ್ನೂ ಅವನ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಅವನನ್ನು ಸುತ್ತಿರುವ ವಿಶ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ, ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳನ್ನೂ, ನರಕ ಸ್ವರ್ಗಗಳನ್ನೂ-ಇಡಿಯಾಗಿ ಜೀವ ಗತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವ ಭತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಕೈವಲ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವೀರಶೈವವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಸದವಕಾಶ ದೊರೆತಿರುವುದು ಈ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲೇ. ಮಿಕ್ಕ ಅವರ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಶಿವಯೋಗವನ್ನೋ ಅದ್ವೈತವನ್ನೋ ಕುರಿತುವಾಗಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವೈದಿಕ ಮತ್ತು ಶೈವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಡಿಸಿರುವ ವೀರಶೈವ ವಿಚಾರವು ಇಡಿಯಾಗಿ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಅರ್ಧ ಭಾಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. (ಕೇವಲ ವೀರಶೈವದ ವಿವರವೇ ಆದರೂ ಗ್ರಂಥದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟಿರುವುದು). ಹೀಗೆ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಅರ್ಧಭಾಗ ವೀರಶೈವದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗೇ ಮೀಸಲಾಗಿರುವುದಾದರೂ ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಭಾಗವು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮೀಯರಿಗೂ, ಎಲ್ಲ ರುಚಿ-ಅಭಿರುಚಿಯವರಿಗೂ ಆಕರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿ ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಅಗ್ರಗಣ್ಯವೂ ಅದ್ವಿತೀಯವೂ ಆಗಿ ನಿಂತು ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ದರ್ಶನ ಶುದ್ಧಿಗೂ ವರ್ಣನ ವೈಖರಿಗೂ ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಬಹುಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮ್ಮತದಿಂದ ಬರೆದ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯೆಂಬ ಈ ಸತ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ-ಇದ್ದ ಸಂಶಯವೆಲ್ಲಾ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವುದು. ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವ ಆಯಾಸ ಬೇಡ. ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲಾ ಈ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯಲೆಂಬುದು

X

ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಗ್ರಂಥಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಳೆದ ಧೋರಣೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ವಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತ ಮಿಶ್ರವಲ್ಲದ, ಸತ್ಯಸಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೇ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು-ವೇದ ಆಗಮ ಉಪನಿಷತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತನೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ-ಮಣಿಗಳನ್ನು ಮೆರಗುಗೊಳಿಸಿ ಹವಣರಿತು ಪೋಷಿಸಿ ಕಂಠೀಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ-ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಮಾಡಿದರು. ಇದೂ ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ ಗ್ರಂಥವೆಂಬುದೇ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ-ಇದು ಅವರ ಪ್ರಕಾರ “ಮಹಾ ಕವಿತಾ ಪ್ರಬಂಧ”ವೇ ಆಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ಅವರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಆದರ್ಶೀಕಾರ ಎರಡು ಮಾತಿದೆ : ವೀರಶೈವದ ಶಿವಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜೆನ್ನ ಸದಾಶಿವಯೋಗಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಿರಚಿಸಿದ “ಶಿವಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕೆ”ಗೆ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು “ಪರಮಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶಿಕೆ” ಯೆಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ (ಗ್ರಂಥ) ವನ್ನು ಬರೆದಿರುವರು. ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತವಾದ ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆಯು ಪಾತಂಜಲಯೋಗಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವೆನ್ನಬಹುದಾದಷ್ಟು ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಲ್ಲ ಬಸವಾರಾಧ್ಯನೆಂಬೊಬ್ಬನು ಬರೆದೊಡಂಬಂತಾಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ. ಈ ಬಸವಾರಾಧ್ಯನು ಶಿವಯೋಗಪ್ರದೀಪಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥರೂಪವಾದ ಟೀಕೊಂದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬರೆದು ಸೇರಿಸಿದನೆನ್ನಬಹುದು. (ಇಷ್ಟವಿಂದಾದ ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ-ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಬರೆದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಬಸವಾರಾಧ್ಯನೇ ಬರೆದೊಡಂಬಂತೆ ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯಲಾಯಿತು). ಇಡೀಯಾಗಿ ಅದನ್ನು “ಜೆನ್ನಸದಾಶಿವಯೋಗಿ ವಿರಚಿತ ಶಿವಯೋಗ ಪ್ರದೀಪಿಕಾ- ಬಸವಾರಾಧ್ಯ ಟೀಕಾಸಮೇತಾ” ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಪ್ರಕಟಿಸಿ- ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಪರಮಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯು ಸೇರಿ ವಾತಾಪಿ ಜೀರ್ಣೋಭವ ಆಗಿ ಹೋಗಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ದುರದೃಷ್ಟಕರ. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನ ಸದಾಶಿವಯೋಗಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಅವಕ್ಕೆ ಬಸವಾರಾಧ್ಯನು ಬರೆದಿರುವ ಪ್ರತಿಪದಾರ್ಥರೂಪವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದ ವಿಸ್ತಾರವೂ ಸ್ವಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಬಹುಪಾಲು ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಬರೆದ ಪರಮಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯೇ ಆಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಜನ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಇನ್ನು ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ (ವ್ಯಕ್ತಿದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಕಾಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ) ಎರಡು ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿದೆ :

XI

ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಿಷಡಕ್ಷ ರಿಯ ಸಮಕಾಲೀನನೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲವಿದ್ಯಾಂಸರೂ ಒಪ್ಪುವಂತಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಕ್ರಿ. ಶ. 1744 ರಷ್ಟು ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಇದ್ದರೆಂಬಂತೆ ವಿದ್ವಾನ್ ಎಂ. ಎಸ್. ಬಸವರಾಜಯ್ಯನವರು (ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿ ವಿರಚಿತ ಸ್ವರೂಪಸಿದ್ಧಿ ಟೀಕಾಸಹಿತ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯತಿಯ ಅನುಭವ ಮುಕುರಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ) ಶ್ರುತಪಡಿಸಿರುವುದು ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆಂತಲೂ ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವನ್ನೇ ಅಲ್ಲ ಅಸಂಭಾವ್ಯವೂ ಆದ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದರೆ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಲ್ಲಗುಣಿ ಗ್ರಾಮದ ಗುರುಬಸವಪ್ಪದೇವರು-ಬಸವರಾಜಯ್ಯನವರು ಎಂಬುದು. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ವಿದ್ವಾನ್ ಬಸವರಾಜಯ್ಯನವರಿಗೆ ದೊರೆತಿರುವ ಆಧಾರವೆಂದರೆ— ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ K. 175 ನೇ ನಂಬರಿನ ಓಲೆಯಕಟ್ಟಿನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರತಿಕಾರನು ಕ್ರಿ. ಶ. 1744ರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಟ್ಟಿನೊಳಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಬರೆದು ಸೇರಿಸಿದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅವನು ಆಡಿರುವ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳು : “ರೇವಣಾರಾಧ್ಯರ ಸ್ಥಳದ ಸಂಪ್ರದಾಯಕರಾದ ಕಲ್ಲುಕುಣಿಯ ಗುರುಬಸಪ್ಪದ್ವಾರವರ ಸುಪುತ್ರರಾದಂಥ ಜೆನ್ನವೀರದ್ವಾರವರ ಸಹೋದರರಾದಂಥ ಮತೋದ್ಧಾರಕರಾದಂಥ ನಿಜಗುಣದ್ವಾರ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಾಗಾಲದ ಸ್ಥಳದ ವಡೇರಪಾಳ್ಯದ ಸಿದ್ಧನಂಜಯ್ಯನವರ ಕುಮಾರ ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿವರ” ಎಂದು ಮುಂತಾದುದು.

ಅಂದರೆ K. 175ನೇ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಕುರಿತಿರುವ ನಿಜಗುಣದ್ವಾರರು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಗಳಲ್ಲದೆ ಡೇರೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಬಸವರಾಜಯ್ಯನವರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಂಡಂತಾಯಿತು. ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಅವರಿಗಿರುವ ಏಕೈಕ ಆಧಾರವೆಂದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರತಿಕಾರನ ಒಕ್ಕಣೆಯಲ್ಲಿನ ನಿಜಗುಣದ್ವಾರರು “ಮತೋದ್ಧಾರಕ”ರೆಂದು ವಿಶೇಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದು— ತೀರ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯ ಆಧಾರವಿದು. ಮತ್ತು (ಷಡಕ್ಷರಿಯು ನಿಜಗುಣರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದು ತಾನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1654ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿಯಾದ್ದರಿಂದ) ಈ ಕ್ರಿ.ಶ. 1744ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಡೆಯಪಕ್ಷ ನೂರುವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಯೋಗಿ-ಶಿವಯೋಗಿ ಎಂಬ ಯಾವ ವಿಶೇಷಣವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಕಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ನಿಜಗುಣದ್ವಾರರು ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿರುವುದು ಶಿವಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ನಿಜಗುಣದೇವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿತೇ ಹೊರತು ಶಂಭುಲಿಂಗನ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಶಿವ

XII

ಶಿವಯೋಗಿಯ ಮಹಿಮೆ ವಿದ್ಯತ್ತು, ಕೃತಿ ಯೋಗಸಿದ್ಧಿ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವರ ಹುಟ್ಟಿದೂರು ತಂದೆ ತಾಯಿ ಸಹೋದರ ಮುಂತಾದುವನ್ನು "ಮತೋದ್ಧಾರಕ" ನೆಂಬ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಆಗಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲ-ಅಂಥವರಾರಿಗೆ ಆಗಲಿ ಸಮನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದಿಗೂ ಸರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಗಳು ವೀರಶೈವಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗಿಗಳೆಂದೂ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾರ್ಶನಿಕಕವಿಗಳೆಂದೂ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಾಗ್ಗೇಯಕಾರರೆಂದೂ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯವಾಗಬೇಕು.

ಮೈಸೂರು

ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು

3-4-1989

ಸಂಪಾದಕರ ಅರಿಕೆ

ಶ್ರೀಮನ್ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ವೀರಶೈವ ಮಹಾನುಭಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭಾವ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ವಾಚ್ಯಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಕವಿಗಳು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ “ದಾರ್ಶನಿಕ ಸಾಹಿತಿ” ಎಂದು ಕರೆಯುವುದೇ ಉಚಿತ. ಇವರು ಎಂಟು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(1) ಅರುವತ್ತು ಮೂರು ಪುರಾತನರ ತ್ರಿವಿಧ

(2) ಅನುಭವಸಾರ

(3) ಪರಮಾನುಭವ ಬೋಧೆ

(4) ಪರಮಾರ್ಥ ಗೀತೆ

(5) ಪರಮಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ

(6) ಕೈವಲ್ಯ ಪದ್ಧತಿ

(7) ವಿನೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ

(8) ಸ್ವರೂಪ ಸಿದ್ಧಿ ಟೀಕು—ಇದು ಪರಂಜೋತಿಯತಿಯ ಅನುಭವ ಮುಕುರವೆಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಮೂರನೇ ಭಾಗವಾದ ಮಹಾವಾಕ್ಯ ಕಾಂಡಕ್ಕೆ ಬರೆದ ಟೀಕು. ಇದನ್ನು ವಿದ್ವಾನ್ ಎಂ. ಎಸ್. ಬಸವರಾಜಯ್ಯನವರು, ನಿವೃತ್ತ ಸಹಾಯಕ ಸಂಶೋಧಕರು O.R.I. ಮೈಸೂರು— 1974ರಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದುವರವಿಗೂ ನಿಜಗುಣರ ಕೃತಿಗಳು ಏಳು ಎಂದೇ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ‘ಸ್ವರೂಪ ಸಿದ್ಧಿ’ ಕೃತಿಯು ದೊರೆತು ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂಟಾಯಿತು.

ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ‘ಕೈವಲ್ಯ ಪದ್ಧತಿ’ ಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಪರಿಚಿತರು. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ‘ಸ್ವರ ವಚನ’ ಗಳು ತತ್ವದ ಪದಗಳೆಂದೇ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿವೆ, ಪಂಡಿತ ಮನುರರೆಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಈ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿನ ಸರಳವಾದ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಓದಿದಕೂಡಲೆ ಅರ್ಥವೇ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ತೊಡರಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥವಾಗುವ ತತ್ವ ನಿರೂಪಣೆ.

ಕಾಲವಿಚಾರ: ನಿಜಗುಣರ ಕಾಲದ ಬಗೆಗೆವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ಇವರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಗೆಗೆ ಯಾವ ಸುಳಿವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಜಟಿಲವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ‘ಗುರುಮಠ’ದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅಥವಾ ಅಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಏನೋ ಇವರು ಬಸವಾದ ಶಿವಶರಣರನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಮರಿಸದಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

XIV

ಸು. 1450 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಂಜೋತಿಯತಿಯ “ಅನುಭವ ಮುಕುರಕ್ಕೆ” ಸ್ವರೂಪಸಿದ್ಧಿ ಟೀಕೆಯನ್ನು ನಿಜಗುಣರು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಇವರು 1450 ಕ್ಕಿಂತ ಈಚಿನವರೊಬ್ಬರು ಖಚಿತ. ಸು 1655 ರಲ್ಲಿ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ ಮಹಾಕವಿ ಪಡಕ್ಷರದೇವನು ಇವರನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆನೆದಿರುವುದರಿಂದ ಇವರು 1655 ಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನವರೊಬ್ಬರೂ ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸು. 1650 ರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನು ತನ್ನ ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಏಕೋರಾಮ, ಮರುಳುಸಿದ್ಧ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯರನ್ನು ಕಲಶದಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಂದರೆ 1650 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಐವರು ಆಚಾರ್ಯರೆಂದೂ, ಅವರು ಕಳಶಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುದೂ ನಿರ್ವಿವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ನಿಜಗುಣರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಾದ ವಿನೇಕಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿನೇಕ ವೀರಶೈವನ ದೀಕ್ಷಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ “.....-ಪರಶಿವನ ಸಂಜ್ಞ ಕಣಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿದಾಚಾರ್ಯನೇ ಮಧ್ಯಕಳಶವನುಳಿದು ಪೂರ್ವಾದಿ ಸಾಲೃ ಕಳಶಂಗಳನೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಮರುಳುಸಿದ್ಧ, ರಾಮದೇವ, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರೆಂಬಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಕರಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮತ ಪೀಠಾಸನಾದಿ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತರಾದ ———” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಚತುರಾಚಾರ್ಯರೆಂಬುದು ನಿಜಗುಣರ ನಿಲುವು. ಎಂದರೆ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯರ ಸೇರ್ಪಡೆಗಿಂತಮೊದಲೇ ನಿಜಗುಣರಿದ್ದರೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಅಂಶ. ಅಲ್ಲದೆ ವಿನೇಕಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಇದರಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡವು ಹೊಸಕನ್ನಡದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಕಾಲವನ್ನು 1600 ಎಂದು ಸಡ್ಡಕ್ಕೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ನಿಜಗುಣರು ಪಡಕ್ಷರದೇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತಿದೂರವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ವಿನೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ : ವಿನೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯು ಒಂದು ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದಗಳಿವೆ. ಸಮಗ್ರ ಭಾರತೀಯಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಥವಾ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬಹು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯೆಯ ವಿಶ್ವಕೋಶವೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು. “ಸ್ವುತಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸ ಪುರಾತನೋಕ್ತಿಗಳನುಸಾರದಿಂದನುಭವಿಗಳಹುದೆಂಬಂತೆ ಸ್ವಕಪೋಲ ಕಲ್ಪಿತಮಲ್ಲದ ಸಾರತರಮಾದ ಸತ್ಯಾರ್ಥಗಳನೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ——— ಬೆಳುಗನ್ನಡಮಾದ ವಚನ ರಚನೆಗಳಿಂ ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ” ನಿಜಗುಣರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ವಿನೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಬರುವ “ಸಪ್ತಾವಸ್ಥಾ ಸಮನ್ವಯ” ವೆಂಬ ವಿಷಯದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಭಾಂಡೋಗ್ಯೋ

ಪನಿಷತ್ತಿನ “ದಶಮಸ್ತ್ವಮಸಿ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಓದಿಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. (ಇಲ್ಲಿ, ರಾ|| ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಬರೆದಿರುವ ನಗೆಗಡಲು ಕೃತಿಯ ಗಾಂಪರ ಒಂದು ಘಟನೆಯು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ) ಎಂತಹ ಜಟಿಲವಾದ ವಿಷಯವೇ- ಅದು ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ-ಆಗಿರಲಿ ಅದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬಲ್ಲರು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಸಾಕು. ಓದುಗರ ಮುಂದೆ ಅವರ ಈ ಕೃತಿಯೇ ಇರುವಾಗ ಇನ್ನು ಇದರ ಪರಿಚಯ ಸಾಕು.

ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನಾ ವಿಚಾರ : ವಿನೇಶಚಿಂತಾಮಣಿಯು ಮೊದಲಿಗೆ 1863 ರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ.

ಇದನ್ನೇ 1879 ರಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿನೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಎರಡನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಇದನ್ನೇ 1895 ರಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿನೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಮೂರನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಇದನ್ನೇ 1925ರಲ್ಲಿ ಟಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯಶೆಟ್ಟರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಿನೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ನಾಲ್ಕನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಆವೃತ್ತಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗೂ ಮೊದಲ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ “ಹಸ್ತಪ್ರತಿ” ವಿಭಾಗದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಣ್ಣ ನವರು ಪತ್ರಮುಖೇನ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

1969ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ|| ಜಿ.ಎಮ್. ಉಮಾಪತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಪ್ರಕಟಿತ ವಿನೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಭಾಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸರಿಯಾದ ಪಾಠವನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿ 12 ಓಲೆ ಪ್ರತಿಗಳಸಹಾಯದಿಂದ ವಿನೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಗಂಗಾಧರ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ ಮಂಡಲದವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಿನೇಶ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಐದನೇ ಆವೃತ್ತಿ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದೇ ಪುನಃ 1988ರಲ್ಲಿ ಪುನರ್ನುಮುದ್ರಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿದೆ.

XVI

ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯು ಎಷ್ಟುಸಾರಿ ಪ್ರಕಟಣೆಗೊಂಡರೂ ಸಾಲದು. ಇದು ಇನ್ನೂ ಪರಿಷ್ಕರಣೆಗೊಂಡು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿರುತ್ತೇನೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿರುವ.

1. ಕೆ.1170	2. ಕೆ.753	3. ಕೆ.276
4. ಕೆ.280	5. ಕೆ.763	6. ಕೆ.14021

ಈ ಆರು ಪ್ರತಿಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ.1170 ಪ್ರತಿಯೇ ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರತಿಯಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ.

ವಿವೇಕಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಉಚಿತವಾದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಆವೃತ್ತಿಯು ಜನಪ್ರಿಯ ಆವೃತ್ತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವಾಗ ನನ್ನ ಜ್ಞಾನಾಭಾವದಿಂದ ತಪ್ಪುಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಹಜ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಮುದ್ರಾರಾಕ್ಷಸನೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆ ತಪ್ಪು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿರಬಹುದು. ಪ್ರಾಜ್ಞರು ಅವುಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಇಂತಹ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂಬ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಡಾ|| ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು ಅವರೊಡನೆ. ಭಯದಿಂದ ನಿವೇದಿಸಿ ಕೊಂಡೆನು. ಅವರು ಕೂಡಲೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿನ ಆವೃತ್ತಿಗಳಿಗಿಂತ ನಿಮ್ಮ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ನಾವೀನ್ಯತೆ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಪಾದನಾ ಕೃತಿಗೆ ನಿವೇ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ, ಶಿಷ್ಯವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ತನ್ನೂಲಿಕ ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ, ನನ್ನಗುರುಗಳೂ ಆದ ಡಾ|| ಎಲ್. ಬಸವರಾಜು ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳು.

XVII

ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸಹಕರಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಜ್ಞಾನಭಾರತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರಿಗೂ, ಮತ್ತು ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿವಿಭಾಗದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಶಿವಣ್ಣ ನವರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಈ ಕೃತಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಕಾರಣರಾದ ಮಿತ್ರರುಗಳ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯಲಾರದೇ ? ಆತ್ಮೀಯಗಳೆಯರಾದ ಇವರನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ಶ್ರೀಯುತರುಗಳಾದ, ಶ್ರೀ ಸ್ವಪ್ರಭಾನಂದಾರಾಧ್ಯ, ಮೈಸೂರು ಕಾರನ್ ಮೆಷನರಿ. ಕಂ. ದೇವರಾಜಅರಸ್ ರಸ್ತೆ ಮೈಸೂರು. ಶ್ರೀ ಸಿ.ಶಿವಾನಂದ, ಗಜಾನನ ಸ್ಕೋರ್ಸ್, ಚಾಮರಾಜ ಜೋಡಿ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು. ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಕೃಷ್ಣ ಟ್ರೇಡರ್ಸ್, ತ್ಯಾಗರಾಜ ರಸ್ತೆ ಮೈಸೂರು, ಶ್ರೀಯುತ ಎಂ.ಎಸ್. ಸೋಮಶೇಖರ್, ನಾಗಣ್ಣ ಸ್ಕೋರ್ಸ್, ಚಾಮರಾಜ ಜೋಡಿ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು, ಇವರುಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಬಂಧುಗಳಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಡಿ.ಎಂ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಶ್ರೀಯುತ ಜಿ. ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ಶ್ರೀಯುತ ಕೆ. ಸದಾಶಿವಣ್ಣ, ಶ್ರೀಯುತ ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ನರಹರಿಬಾಬು, ಶ್ರೀಯುತ, ಎಂ. ಹುಚ್ಚಯ್ಯ, ಶ್ರೀಮತಿ, ಎಂ.ಬಿ. ಸರಸ್ವತಿ, ಇವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕವಾದ ವಂದನೆಗಳು.

ಇನ್ನು ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬಹುಜಿಣ್ಣಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವಗಳನ್ನು ಓದುವಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಶಿವಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಇವರ ಪುತ್ರರಾದ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಜ್ಞಾನಶಂಕರ್ ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಯುಗಾದಿ

ಜಿ.ಎ. ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ

ಶುಕ್ಲ ಸಂವತ್

7-4-1989

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಯಾದ ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ
ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿ
ಕೊಟ್ಟ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎ. ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.
ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರು ಹಾಗೂ
ಅಲ್ಲಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

7-4-89
ಮೈಸೂರು.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ವಿಷಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಷಯ	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ
ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	1	ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪಂಚಲಕ್ಷಣ	13
ಈಶ್ವರ ಕರ್ತೃತ್ವ	2	ಅನ್ವಯ ಲಕ್ಷಣ	13
ಈಶ್ವರನ ಗುಣಾನಳಿ	2	ಅನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯ	13
ಪ್ರಮಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು	3	ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ	14
ವೇದ ವಾಕ್ಯಸ್ವರೂಪ	3	ಶಮಾದಿ ಪಟ್ಟಿ	14
ವೇದಾಂಗಗಳು	3	ಗುರು ಸೇವಾ ಲಕ್ಷಣ	14
ಉಪಾಂಗಗಳು	4	ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದ	14
ಉಪವೇದಗಳು	4	ಪಂಚಾಧಿಕಾರಿಗಳು	15
ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು	4	ಪುನರಧಿಕಾರಿತ್ರಯ	15
ಸ್ಮೃತಿಗಳು	5	ಅಷ್ಟಗುರು ಲಕ್ಷಣ	15
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರ್ಮ	5	ಶಿಷ್ಯೋಪದೇಶಸನ್ನಿತಿ	16
ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕರ್ಮಗಳು	5	ಉಪದೇಶಕ್ರಮ	16
ವೈಶ್ಯ ಕರ್ಮಗಳು	6	ಬೋಧ ಪ್ರಕಾರತ್ರಯ	16
ಶೂದ್ರ ಕರ್ಮ	7	ಪ್ರಮಾಣ ವಿಭಾಗ	16
ಪುರಾಣೋಪ ಪುರಾಣ	7	ಪದಾರ್ಥದ್ವಯಗಳು	17
ಇತಿಹಾಸ	8	ದೃಗ್ವೈಶ್ಯವಿವೇಕ	18
ಜಾನಾರ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರ	8	ಭೇದ ನಿರಾಕರಣ	18
ಜೈನ ಶಾಸ್ತ್ರ	8	ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶ್ರುತಿ	18
ಬೌದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರ	9	ಅಧ್ಯಾರೋಪ ವಿವೇಕ	18
ಕೌಳಯಾನುಳ	9	ಅಪವಾದ ವಿವೇಕ	18
ಶಾಕ್ತೀಯ ಪಾಂಚರಾತ್ರಗಳು	9	ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣ ವಿವೇಕ	19
ಸಾಧಾರಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಚಕ	10	ಪಂಚಲಕ್ಷಣ ವಿವೇಕ	19
ಅತ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ	11	ಆನಂದ ವಿಚಾರ	19
ನೋಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ	11	ಸತ್ತಾ ಸ್ವರೂಪವಿವೇಕ	20
ಮತಾಂತರ ಭೇದ	12	ಚಿದ್ರೂಪೋಪಾದಿ ಭೇದ	20
ಚತುರ್ದಶ ವಿದ್ಯೆಗಳು.	12	ಆನಂದದೋಪಾದಿ ಭೇದ	20
ಸೂತ್ರ ವಿಚಾರ	12	ಅಭಾವ ವಿವೇಕ	21
ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮ	13	ಪರಿಚ್ಛೇದತ್ರಯ	12

XX

ಜೇವಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯೇದ	21	ಭೂತಗುಣ ವಿಕಾರ	30
ಆತ್ಮತ್ರಯ	22	ತ್ರಿಪುಟೀಲಕ್ಷಣ	30
ವಿಕಾರ ಸ್ಥಿತಿ	22	ತತ್ವಗಳು	30
ಈಶ್ವರ ಸಾಮಾನ್ಯೇದ	22	ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮ	31
ಈಶ್ವರನ ತ್ರಿವಿಧತ್ವದ ದೃಷ್ಟಾಂತ	23	ಸೃಷ್ಟಿದೃಷ್ಟಾಂತ	31
ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಮನ್ವಯ	23	ಚತುರ್ವಿಧ ಕಾರ್ಯಕಲ್ಪನೆ	31
ಗುಣಾದಿ ಕಲ್ಪನೆ	23	ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಮೂಹಗಳು	31
ಈಶ್ವರನ ಗುಣಾದಿಗಳು	24	ಕಾರಣತ್ವ ದೋಷ ಪರಿಹಾರ	31
ಈಶ್ವರ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ	24	ಪ್ರಪಂಚ ತ್ರೈವಿಧ್ಯಭಾವನ	32
ವ್ಯಸ್ಥಿ ಸಮಸ್ಥಿ ವಿನೇಕ	24	ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ತೋರ್ಪುದು	32
ಕೂಟಿಸ್ಥಾದಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿನೇಕ	24	ಈಶ್ವರ ಪ್ರಪಂಚ	32
ಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮಸಾಮಾನ್ಯಗಳು	25	ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚತ್ರಯ ನಿಷೇಧ	33
ದೃಕ್ ವಿನೇಕ ಸಾರ	25	ಉಪಾಧಿ ಕ್ರಮ	33
ಮಾಯಾಸ್ವರೂಪ ವಿನೇಕ	25	ಅಧ್ಯಾಸ ಲಕ್ಷಣ	33
ಮಾಯಾಲಕ್ಷಣ	25	ಪಂಚಾವಸ್ಥೆಗಳು	34
ಅನಿರ್ವಚನ ಪ್ರಕಾರ	26	ಅವಸ್ಥಾ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ	35
ಮಾಯಾ ಪ್ರತೀತಿ ತ್ರಯ	26	ಆತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿ	35
ಮಾಯಾ ಪಂಚಕ	26	ಪಂಚಕೋಶವಿನೇಕ	36
ಮಾಯಾಧರ್ಮದ್ವಯ	26	ಅಹಂಕಾರಕ್ಕಾತ್ಮತ್ವಖಂಡನೆ	36
ಮಾಯಾಗುಣ ದ್ವಯ	27	ಅಹಂಕಾರ ಜೈತನ್ಯ ವಿನೇಕ	36
ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ನಿರುಕ್ತಿ	27	ಅಹಂಕಾರ ಸಂಬಂಧ	37
ಮಾಯಾ ವೃತ್ತಿತ್ರಯ	27	ಸಪ್ತಾವಸ್ಥೆಗಳು	38
ಮಹಾದಾದಿ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮ	27	ಸಪ್ತಾವಸ್ಥಾ ಸಮನ್ವಯ	38
ಗುಣತ್ರಯ	28	ವೇದ ವಾಕ್ಯ ವಿಚಾರ	39
ಅಂತಃಕರಣಚತುಷ್ಯಯ		ವೇದಾಂತ ಮಹಾ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ	39
ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳು	28	ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಸಂಬಂಧ ತ್ರಯ	40
ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕ	28	ತತ್ತ್ವಂ ಪದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ	40
ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕ	29	ತತ್ತ್ವಂ ಪದ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥ	40
ಅದ್ವ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ವಿನೇಕ	29	ಲಕ್ಷಣಾ ಭೇದ	40
ಇಂದ್ರಿಯ ಮೂಲ ಸಮನ್ವಯ	29	ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣ	40
ಪ್ರಾಣ ಪಂಚಕಾದಿ	29	ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣ	41

XXI

ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ	41	ಪ್ರಾಪ್ಯಪಾಪ್ತಿ	49
ತತ್ತ್ವಮಸ್ಯಾರ್ಥ	41	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ	49
ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ ನಿರಾಕರಣೆ	42	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಸಂಗತಿ	49
ಮಿಥ್ಯೆಯಿರಿತರೆ ಸತ್ಯಸಿದ್ಧಿ	42	ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವ	50
ಮುಕ್ತಿಗೆ ವಿಘ್ನತ್ರಯ	42	ಜನ್ಮಾವಧಿ	50
ವಿರೋಧಿತ್ರಯ ಪರಿಹಾರ	43	ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಭೋಗಸಿದ್ಧಿ	50
ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣ	43	ಭೋಗ ದೃಷ್ಟಾಂತ	51
ಪ್ರತಿತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯಲಿಂಗ	43	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಸದ್ಗುಣ	51
ಮನನ ಸಾಮಗ್ರಿ	44	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಪ್ರಯೋಜನ	
ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನ ಪಂಚಯೋಗ	44	ಪಂಚಕ	51
ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ತ್ರಯ	45	ಜ್ಞಾನದ ದಶಚಿಹ್ನೆಗಳು	51
ಪ್ರತಿಬಂಧ ನಿವರ್ತಕ	46	ಜ್ಞಾನಿಯಂ ಪ್ರಯೋಜನ	52
ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ	46	ಉಪದೇಶ ಸಂಗತಿ	52
ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳಿಗವಧಿ	46	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರ ಪ್ರಾರಬ್ಧವು	52
ಮೋಕ್ಷ ಕಾರಣ	46	ಪ್ರಾರಬ್ಧತ್ರಯ	53
ಸಪ್ತಜ್ಞಾನಭೂಮಿಕೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮ	47	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರು	53
ಷಟ್ಪಮಾಧಿಗಳು	48	ಜ್ಞಾನೈಜ್ಞಾನಿ ಭೇದ	53
ಜ್ಞಾನಫಲ ಚತುಷ್ಟಯ	48	ಸ್ವನಾಶ ಪ್ರಯತ್ನೋಪಪತ್ತಿ	53
ಕಾಮಾಪ್ತಿ	48	ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಪ್ರಶಂಸೆ	54
ಕೃತಕೃತ್ಯ	48	ವಿದೇಹ ಕೃವಲ್ಯ	55

ವೈತೀಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಆಗಮ ಭೇದಗಳು	56	ಶುದ್ಧ ಶೈವ ಲಕ್ಷಣ	61
ಆಗಮಾವತರಣ	57	ವಿಭೂತಿ ಭೇದಗಳು	62
ಆಗಮ ಸಂಖ್ಯೆ	58	ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣ	63
ಆಗಮ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ	60	ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣ ಕ್ರಮ	64
ಪಾದದ ವಿಷಯ	60	ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಧಾರಣ ಕ್ರಮ	65
ಶೈವ ಭೇದ	61	ರುದ್ರಾಕ್ಷ ದೇವತಾ ಫಲ	66
ಸಾಮಾನ್ಯ ಶೈವ	61	ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಧಾರಣ ಬೀಜಮಂತ್ರ	67
ಮಿಶ್ರ ಶೈವ	61	ಮಂತ್ರ ವಿಷಯ	67

XXII

ಮಂತ್ರಾಂಗ ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಯೋಗ	68	ಶಿವಲಿಂಗ ಭೇದ	83
ಮಂತ್ರ ದಶಭೇದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು	68	ಪಂಚಶುದ್ಧಿಗಳು	84
ಪ್ರಣವ ವಿಚಾರ	69	ಮುದ್ರಾವಿವೇಕ	84
ಮಂತ್ರಾನುಷ್ಠಾನ	69	ಶಿವಪೂಜಾಯೋಗ ಪೀಠ	84
ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸ ಕ್ರಮ	70	ಶಿವಾರ್ಚನ ಸಂಗ್ರಹ	85
ಅಜಪ ಮಂತ್ರ ವಿಚಾರ	71	ಶಿವಾಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿ	85
ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರ ಜಪವಿಚಾರ	72	ಉಪಚಾರ ಸಂಗ್ರಹ	86
ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಜಪ ಪುನಶ್ಚರಣ		ಅಂತರಂಗ ಶಿವಾರ್ಚನೆ	86
ವಿಭಾಗ	72	ಅಂತರಂಗ ಶಿವಯೋಗ ಸಂಗ್ರಹ	87
ಜಪಾರಂಭ	73	ಪರಾರ್ಥಪೂಜಾದಿ	
ಕರನ್ಯಾಸ ಭೇದಗಳು	73	ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಗಳು	87
ದೇಹನ್ಯಾಸ ಭೇದಗಳು	73	ವೀರಶೈವ ಲಕ್ಷಣ	88
ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಭೇದಗಳು	74	ವೀರಶೈವ ಭೇದಗಳು	89
ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ವಿನಿಯೋಗ	74	ಕ್ರಿಯಾಸಾಧ-ದೀಕ್ಷಾಕ್ರಮ	89
ಜಪಕಾಲಗಳು	76	ಸಪ್ತವಿಧ ದೀಕ್ಷೆಗಳು	92
ಜಪಮಾಲಿಕಾಲಕ್ಷಣ	77	ವೀರಶೈವ ಶಿವಪೂಜಾ	
ಮಾಲಿಕಾ ರಚನಾದಿ		ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ	95
ಮಂತ್ರಗಳು	78	ವೀರಶೈವ ಕಲಾನ್ಯಾಸ	95
ಜಪಾದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನಾದಿಗಳು	79	ವೀರಶೈವ ಪಡಂಗಳನ್ಯಾಸ	96
ಜಪಾಸನ ಫಲ	80	ಪಂಚಬ್ರಾಹ್ಮನ್ಯಾಸ,	
ಆಸನ ಬಂಧ ಭೇದಗಳು	80	ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣಾದಿ	96
ಜಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಬಗೆ	80	ವೀರಶೈವ ಶಿವಸಮಾರ್ಚನ	98
ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಯೋಗ	80	ಪಂಚಗವ್ಯಾಭಿಷೇಕ	98
ಮಂತ್ರಾಂಗಗಳು	81	ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕ	98
ಜಪಾಂಗುಳಿ ವಿನಿಯೋಗಾದಿ	81	ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರಾದಿ ನ್ಯಾಸ	100
ನವಾವರಣಗಳು	82	ಕಲಾನ್ಯಾಸ ಪೂಜಾದಿಗಳು	102
ಧ್ಯಾನ ಕ್ರಮ ಫಲಾದಿಗಳು	82	ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವ ಪಟಾಸ್ಥಲ	
ದ್ವಿವಿಧ ಜಪಗಳು	82	ವಿಷಯ	103
ಮಂತ್ರಗರ್ಭಗಳು	82	ಆಚಾರ ಲಿಂಗ್ರತ್ರಯ	103
ಜಪೋಪಸಂಹಾರ	83	ತ್ರಿವಿಧ ಗುರುಲಿಂಗ	103
ಶಿವಪೂಜಾ ವಿಷಯ	83	ತ್ರಿವಿಧ ಶಿವಲಿಂಗ	104

XXIII

ಜಂಗಮಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ	104	ಪ್ರಯಾಣ ವಾರಶೂಲಿಗಳು	116
ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ	104	ಶುಭ ಶಕುನಗಳು	116
ತ್ರಿವಿಧ ಮಹಾಲಿಂಗ	104	ದುರ್ದರ್ಶನಗಳು	116
ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪಡ್ಧತ್ತರು	105	ಶುಭದರ್ಶನ	116
ಗುರುಲಿಂಗ ಪಡ್ಧತ್ತರು	105	ಅರಣ್ಯವಾಸ	116
ಶಿವಲಿಂಗ ಪಡ್ಧತ್ತರು	105	ವಾನಪ್ರಸ್ಥದೀಕ್ಷೆ	117
ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪಡ್ಧತ್ತರು	106	ಪಂಚಾಗ್ನಿಮಧ್ಯ ತಪಸ್ಸು	117
ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪಡ್ಧತ್ತರು	106	ಯತ್ಯಾಶ್ರಮ	117
ಮಹಾಲಿಂಗ ಪಡ್ಧತ್ತರು	106	ಕುಟೀಚಕಯತಿ	117
ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ	107	ಬಹೂದಕಯತಿ	118
ನಿರಾಧಾರಿ ವೀರಶೈವ ವಿಷಯ	107	ಹಂಸಯತಿ	118
ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯ	108	ಪರಮಹಂಸಯತಿ	118
ಚರ್ಯಾಪಾದ	108	ಅತ್ಯಾಶ್ರಮ	119
ಆಶ್ರಮ ಚತುಷ್ಟಯ	108	ಶಿವಯೋಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು	119
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮ	109	ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥ ವಿಭಾಗ	120
ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ	109	ಯೋಗಾಚಾರ್ಯಲಕ್ಷಣ	120
ಕನ್ಯಾದುರ್ಲಕ್ಷಣ	109	ಯೋಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಯೋಗ	
ಕನ್ಯಾಸಲ್ಲಕ್ಷಣ	110	ಭೇದಗಳು	120
ಶೈವ ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ವಿಚಾರ	110	ಶಿವಯೋಗಾಸನಗಳು	122
ಗಾಯತ್ರಿಜಪ ವಿಧಾನ	110	ಯೋಗಕ್ಕೆ ಪಚ್ಚಕ್ರಾದಿವಿನೇಕ	122
ಗಾಯತ್ರಿ ಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪ	111	ಯೋಗತಂತ್ರ ಪರಿಚಯ	123
ಉದಯಕಾಲಗಾಯತ್ರಿ ಧ್ಯಾನ	111	ಸರ್ವಯೋಗಾಂಗ ಫಲಾದಿ	
ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಗಾಯತ್ರಿ ಧ್ಯಾನ	111	ಸಂಗ್ರಹ	124
ಸಾಯಂಕಾಲ ಗಾಯತ್ರಿ ಧ್ಯಾನ	112	ಯೋಗವಿಘ್ನಾದಿಗಳು	124
ಯಜ್ಞ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ	112	ಯೋಗ ಫಲಾದಿಗಳು	124
ರುದ್ರಾಗ್ನಿ ಮೂರ್ತಿ	112	ಅಷ್ಟಾಂಗಾಧಿಕಾರಿ ಭೇದ	125
ಗೃಹೀದರ್ಮಾನುಶಾಸನ	113	ನಿರ್ಗುಣಾಷ್ಟಾಂಗ	
ಪಂಚಕರ್ಮ ವಿಭಾಗ	113	ಯೋಗಲಕ್ಷಣ	125
ನಿರ್ಮಲ ಕರ್ಮವಿನೇಕ	114	ಪಟ್ಟಕ್ರವಿಷಯ ವಿನೇಕ	125
ನೀತಿ ಸಂಗ್ರಹ	114	ಯೋಗವಿದ್ಯಾ ಪರಿಶೇಷ	126
ವಾನ ಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ	116	ಸತಿ ಸದಾರ್ಥ ವಿಚಾರ	126

XXIV

ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪ	126	ಗುಣಕರ್ಮ ವಿವೇಕ	130
ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವರೂಪ	127	ಗುಣಸಂಸ್ಕಾರ ಭೇದಗಳು	130
ಸಂಹಾರ ಸ್ವರೂಪ	127	ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾದಿ	
ತಿರೋಧಾವ ಸ್ವರೂಪ	127	ಕಾರ್ಯಗಳು	131
ಅನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪ	127	ಭೋಗ ಲಕ್ಷಣ	131
ಪಶು ಪದಾರ್ಥ	127	ಬಿಂದು ಪಾಶಸ್ವರೂಪ	131
ಪಶು ಭೇದಗಳು	127	ಚತುರ್ವಿಧ ವಾಕ್ಯಗಳು	132
ಪಕ್ಷತ್ರಿಪಾಶ ಪಶುಗಳು	128	ವಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು	132
ಅಪಕ್ಷತ್ರಿಪಾಶ ಪಶುಗಳು	128	ವಾಗ್ಮಿ ವಿಭಾಗ	132
ಅಪಕ್ಷತ್ರಿಪಾಶ ಪ್ರಳಯಾಕಲರು	128	ವೈಖರಿ ವಿಶೇಷ ವಿವೇಕ	133
ಪ್ರಳಯಾಕಲರಲ್ಲಿ ವಿಧಗಳು	128	ಸವಿಕಲ್ಪಜ್ಞಾನ ಗುರು	
ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇವಲರು	129	ಪರಂಪರೆ	133
ಪಾಶ ಪದಾರ್ಥ ಪಂಚಭೇದ	129	ತಿರೋಧಾನ ಪಾಶ ಸ್ವರೂಪ	133
ಮಲಪಾಶವಿವೇಕ	129	ಸಿದ್ಧಾಂತೋಪ ಸಂಹಾರ	133

ತೃತೀಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಆಗಮ ರೀತ್ಯಾ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ		ಭೋಗ ಸಾಧನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ	
ತತ್ವಗಳು	134	ಸೂಕ್ಷ್ಮಲಿಂಗಗಳು	137
ಶುದ್ಧಾಧ್ಯ ತತ್ವಗಳು	135	ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು	
ಮಿಶ್ರಾಧ್ಯ ತತ್ವಗಳು	135	ಸೃಷ್ಟಿ	137
ಅಶುದ್ಧಾಧ್ಯ ತತ್ವಗಳು	135	ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಂತರ್ವಿವೇಕ	138
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತತ್ವಗಳು	135	ಆಧಾರ ಶಕ್ತಿ-ಕಮಲ-	
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತತ್ವಗಳ ಪಂಚೀಕರಣ	135	ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗ ಜಗಳು	138
ಆಕಾಶ ಪಂಚೀಕರಣ	136	ಅಷ್ಟಕುಲ ಘಟಗಳು-	
ವಾಯು ಪಂಚೀಕರಣ	136	ಮಹಾಶೇಷನು	138
ಅಗ್ನಿಯ ಪಂಚೀಕರಣ	136	ದಶಲೋಕೇಶ್ವರರು	138
ಅವ್ಯವಿನ್ ಪಂಚೀಕರಣ	136	ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ	139
ಪೃಥ್ವಿಯ ಪಂಚೀಕರಣ	136	ಯಮಲೋಕ	139
ಎಂಭತ್ತ ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಜೀವಿಗಳು	137	ನರಕಾಪ್ಸಕ	139
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಚೀಕೃತ	137	ಮಹಾ ನರಕಾಪ್ಸಕ	139

XXV

ಅಷ್ಟರಾಜನರಕಗಳು	140	ಮರಣ ಸೂಚನೆಗಳು	144
ರಾಜ ರಾಜೇಶ್ವರ		ಸ್ವರಭೇದದಿಂದಾಯುಷ್ಯ	
ನರಕಾಷ್ಟಕಗಳು	140	ಪ್ರಮಾಣ	145
ರಾಜಮಂತ್ರಿ ನರಕಗಳು	140	ಸ್ವರಭೇದದಿಂದ ವ್ಯಾಧಿ ಮರಣ	
ಪಾಪ ಸ್ವರೂಪ	142	ಸೂಚನೆ	146
ದಶವಿಧ ಪಾತಕಗಳು	142	ಧನಂಜಯ ವಾಯುಗತಿ	146
ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕ	142	ಮರಣಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣ	
ಅತಿ ಪಾತಕಗಳು	142	ನಿಮಿತ್ತಗಳು	146
ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಪಾತಕಗಳು	143	ಮರಣಕಾಲ ಸೂಚನೆ	146
ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಬಲ		ನರಕ ನಿವೃತ್ತಿಗುವಾಯು	147
ಪಾತಕಗಳು	143	ಕೂಷ್ಮಾಂಡರುದ್ರ ಲೋಕ	147
ಮುಖ್ಯೋಪಪಾತಕಗಳು	143	ಸಪ್ತಪಾತಕ ಲೋಕಗಳು	148
ಗುಣೋಪ ಪಾತಕಗಳು	143	ಪಾತಕಾಧಿಪತಿಗಳು	148
ಜಾತಿಭ್ರಂಶ ಪಾತಕಗಳು	143	ಪಾಟಕೇಶ್ವರ ರುದ್ರಭವನ	148
ಸಂಕೀರ್ಣ ಪಾತಕಗಳು	143	ಪಾತಕ ಪ್ರಕಾಶ	149
ಅಪಾತ್ರಕರಣ ಪಾತಕಗಳು	143	ಅಧಃ ಕಟಾಹ ಯೋಜನ	
ಮಲಾವಹ ಪಾತಕಗಳು	144	ಪ್ರಮಾಣ	149
ಪ್ರಕೀರ್ಣ ಪಾತಕಗಳು	144		

ಚತುರ್ಥ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಭೂಲೋಕ	150	ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಸ್ವರೂಪ	153
ಚತುರ್ಧಶ ಮನುಗಳು	150	ನವನಿಧಿಗಳು	153
ಭರತ ಖಂಡ	150	ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಸ್ಥಾನ	153
ಜಂಬೂದ್ವೀಪ	151	ಸಿದ್ಧಾಧಿ ಸ್ಥಾನಗಳು	153
ಮಹಾಮೇರು ವರ್ಣನೆ	151	ಕೀಲಕ ಪರ್ವತಗಳು	154
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿವೇನಸ್ಥಲ	151	ಜಂಬೂವೃಕ್ಷ	154
ಮೇರು ಕಂಕಣತ್ರಯ	151	ಮಂದರ ಗಿರಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ	
ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ವಕ		ನದಿಕ್ಷೇತ್ರ	154
ಪುರವರ್ಣನೆ	152	ಗಂಧಮಾಧನ ಪರ್ವತ-	
ಉಪದೇವ ನಗರಗಳು	152	ಭದ್ರಾನದಿಕ್ಷೇತ್ರ	154

XXVI

ಸುರಭಿ ನದಿ ಕ್ಷೇತ್ರ	155	ವಾದಿಗಳು	164
ಸುಮನೋನದಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ	155	ಗಮಕಿಗಳು	164
ದೇವ ವನಾದಿಗಳು	155	ವಾಗ್ಗಿಗಳು	164
ದೋಹದ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳು	155	ನವರಸ ವ್ಯಾಪಾರಪಾರಂಗತರು	165
ಪಕ್ಷಿ ಮೃಗ ವಿಶೇಷಗಳು	156	ರತ್ನಾತ್ಮಕ ಮನೋವೃತ್ತಿ	
ದೇವ ವಿಟರು ಗಣಕಿಯರು	156	ಮೈಕಲ್ಯ	165
ಕೇಸರಾಚಲಂಗಳು	156	ನಾಯಕಾದಿ ಭೇದಗಳು	166
ನವಖಂಡ ವಿಚಾರ	157	ನಾಯಕಾದಿಗಳು	166
ದಕ್ಷಿಣ ಸೀಮಾಗರಿತ್ರಯಂಗಳು	157	ನಾಯಕಾ ವಿಶೇಷಗಳು	166
ಪಶ್ಚಿಮ ಸೀಮನಗದ್ವಯಂಗಳು	157	ಸಖೀ ಪ್ರಮುಖರು	166
ಇಳಾವೃತ ದೇಶಂಗಳು	157	ಆಲಿಂಗನ ಚುಂಬನಾದಿಗಳು	167
ಇಳಾವೃತ ನಗರಂಗಳು	158	ದಂತಕ್ಷತ ನಖಕ್ಷತಾದಿಗಳು	167
ಮುಷಿ ಸ್ಥಾನಗಳು	159	ರತಿಚತುರರು	167
ನಾರದ ವೈದಿಲಾಧವರ		ದಶಕಾಮಾವಸ್ಥೆಗಳು	167
ಸ್ಥಾನಂಗಳು	159	ಸ್ವರೋತ್ಪತ್ತಾದಿ ಕ್ರಮ	168
ಸಿದ್ಧ ಪಟವೃಕ್ಷ	159	ದಶವಿಧ ನಾದಗಳು	168
ಶ್ರೀ ಗುರು ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ	159	ಸಪ್ತ ಸ್ವರೋತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನ	168
ಇಳಾವೃತದಲ್ಲಿ ಜನರು	160	ಸ್ವರಕಾಲಧ್ವನಿ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳು	168
ಭದ್ರಾಶ್ವ ವರ್ಷ	160	ಸ್ವರದಿಂ ಶ್ರುತಿ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿ	169
ಕೇತುಮಾಲಾ ವರ್ಷ	160	ಶೃತಿಗಮಕ ದೇಶಿಗಮಕಂಗಳು	169
ರವ್ಯಕ ವರ್ಷ	161	ರಾಗೋತ್ಪತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ	
ಹಿರಣ್ಯಕ ವರ್ಷ	161	ಗ್ರಾಮಾದಿಗಳು	169
ಕುರುವರ್ಷ	161	ರಾಗ ಜಾತಿಗಳು	170
ಹರಿವರ್ಷ	162	ರಾಗಾಂಗಳು	170
ಕಿಂಪುರುಷ ವರ್ಷ	162	ಮೂವತ್ತೆರಡು ರಾಗಂಗಳು	171
ಭಾರತ ವರ್ಷ	162	ಮಿತ್ರರಾಗಂಗಳು	171
ಷಟ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು	162	ಗಾನವೈಖರಿ	172
ರಾಜ ಲಕ್ಷಣ	163	ವಾದ್ಯ ಭೇದಗಳು	172
ಭಂದಸ್ಸು	163	ತಂತ್ರಿ ವಾದ್ಯಗಳು	173
ಆಲಂಕಾರಗಳು	163	ಗಾಯಕಿಯರು	173
ಮಹಾಕಾವ್ಯ ವರ್ಣನಾದಿಗಳು	164	ಮರ್ದಳಿಕಾರರು	173
ಕಾವ್ಯ ರೀತ್ಯಾದಿಗಳು	164	ತಾಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ	174

XXVII

ತಾಳ ಭೇದಗಳು	174	ಅಷ್ಟಾದಶ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳು	176
ನೃತ್ಯ ಭೇದಗಳು	174	ಮುಕ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಪ್ತಕ	177
ರಾಜಭೋಗ	175	ಐವತ್ತಾರು ದೇಶಗಳು	177
ಸಗರ ಸಾಗರಾದಿವಿಷಯ	175	ದೇಶಾಲಂಕಾರ ರಕ್ಷಕರು	177
ಕರ್ಣಿಕಾ ದ್ವೀಪಾದಿ ಸ್ಥಾನ	175	ಜನ ಜೀವನ ಕ್ರಮ	177
ಮಹಾಕುಲ ಶೈಲ		ಕರ್ಮ ಭೂಮಿ ಜನರು	180
ಸಪ್ತಕ ನದಿಗಳು	175	ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಯುಃನಿರ್ಣಯ	180
ನದೀ ವಿಶೇಷಗಳು	176	ಆಯುರ್ವ್ಯಾಸ ಕಾರಣಗಳು	180
ಅಷ್ಟಪಕ್ಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು	176		

ಪಂಚಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಶಾಕ ದ್ವೀಪ	182	ಸುರಾ ಸಮುದ್ರ-ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪ	185
ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರ	183	ಸ್ವಾದೂದದ ಸಮುದ್ರ	186
ಕುಶ ದ್ವೀಪ	183	ಲೋಕಾಲೋಕ ಮಹಾಗಿರಿ	186
ದಧಿ ಸಮುದ್ರ ಕ್ರಾಂಚದ್ವೀಪ	183	ತನೋಭೂಮಿ	186
ಘೃತ ಸಮುದ್ರ-ಶಾಲಿಲಿದ್ವೀಪ	184	ಗರ್ಭೋಡಕ ಸಮುದ್ರ	186
ಇಕ್ಷು ಸಮುದ್ರ-		ಭೂಲೋಕ ಯೋಜನ ಸಂಖ್ಯೆ	187
ಗೋಮೇಧಿಕ ದ್ವೀಪ	185		

ಷಷ್ಠಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಭುವಲೋಕದ ವಾಯುಗತಿ	188	ವೀರಸ್ವರ್ಗ	191
ವರ್ಷಪ್ರದ ವಾಯು	189	ಸಿದ್ಧ ವಿದ್ಯಾಧರಾದಿಲೋಕಗಳು	192
ವಾಯುವಿನಿಂ ವೃಷ್ಟಿಭೇದ	189	ದಶಮೇಘ ಸ್ಥಾನಗಳ ವಿಚಾರ	192
ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರ ರಾಶಿಭೇದಗಳು	190	ಗಂಧರ್ವರ ಭೇದ	192
ವರ್ಷಯೋಗ	190	ಸಪ್ತ ಮಾತೃಕಾ ಮತ್ತು	
ಸಪ್ತ ಪವನಾಧಾರಾದಿಗಳು	190	ಯೋಗಿಣೀಶಕ್ತಿಗಳು	192
ಅಭ್ರವಗರ ನಿವಾಸಿ ಬಾಲಗ್ರಹ		ಬತ್ತೀಸಾಯುಧ ಪಾಣಿಗಳು	193
ದೇವತೆಗಳು	191	ಐರಾವತ: ಗರುಡ: ದೇವಗಂಗೆ	193
ವಿನಾಯಕರು	191	ನಂದಿಕೇಶ್ವರ	194

XXVIII

ವಿಕಾಡಶರುದ್ರ ಗಣಾದಿ		ಅಂಬರ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು	202
ಸ್ಥಾನಗಳು	194	ಮಾನಸ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು	202
ಸೂರ್ಯರಥ ಪರಿಮಾಣ		ಅಹಂಕಾರ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು	202
ಗತಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಾದಿಗಳು	194	ಬುದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು	202
ರವಿಕಲಾ ಕಿರಣಾದಿಗಳು	195	ಚತುರ್ಮುಖ ಸಿದ್ಧಿಗಳ	
ಅಹೋರಾತ್ರ ಕಲ್ಪನೆ	195	ಪರ್ಯವಸಾನ	203
ಅಹೋರಾತ್ರ ಸಂಧ್ಯಾಸ್ವರೂಪ	196	ನವಬ್ರಹ್ಮರುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ	203
ರವಿಯಾನಗತಿ ಕ್ರಮವಿಚಾರ	196	ಮರೀಚಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂ	
ಸಪರಿವಾರ ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲ		ಕಶ್ಯಪ ಸಂತತಿ	203
ಕಲಾದಿಗಳು	197	ಅದಿತೀಯರಾದ ದೇವರ್ಕಗಳ	
ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲ	197	ಸಂತತಿ	203
ಕುಜಾದಿ ಪಂಚಗ್ರಹಗಳು	197	ದೈತ್ಯ ಸಂತತಿ	203
ರಾಹುಕೇತುಗಳು	198	ದನು ಕಾಲೆಯರಿಂ	
ಗ್ರಹಮಂಡಲ ಪರಿಮಾಣ	198	ರಾಕ್ಷಸ ಸಂತತಿ	204
ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣಗಳು	199	ಅಸುರ ಸಂತತಿ	204
ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲ	199	ರತ್ನಗಂಧರ್ವಪುರೋಗಣಾದಿಗಳ	
ಭುವರ್ಲೋಕದ ಶಿಶುಮಾರ	199	ಉತ್ಪತ್ತಿ	204
ಸ್ವರ್ಲೋಕದ ದೇವೇಂದ್ರನು	199	ವಿನತೆಯಿಂ ಪಕ್ಷಿಸಂತತಿ	204
ದೇವತಾ ಭೇದಗಳು	200	ಕಪಿಲೆಯಿಂ ಅಮೃತ	
ದೇವತೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ	200	ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಂತತಿ	204
ಮಹರ್ಲೋಕದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ		ಕದ್ರುವಿನಿಂ ಹಾವುಗಳ ಸಂತತಿ	204
ಮುಷಿ	200	ಮೃಗ ಪಶು ಪರ್ವತಾದಿಗಳ	
ಜನಲೋಕ (ಪಿತೃಲೋಕ)	200	ಉತ್ಪತ್ತಿ	204
ತಪೋಲೋಕ	200	ಭೃಗುಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ	205
ಸತ್ಯಲೋಕ ಚತುರ್ಮುಖ		ಅಂಗೀರೋಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ	205
ಬ್ರಹ್ಮನು	201	ಪುಲಸ್ತ್ಯಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿ	205
ಅರುವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸಿದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ		ಪುಲಕ್ರತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿ	205
ಪಾರ್ಥಿವ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು	201	ದಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿ	205
ಅಪೌತತ್ವ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು	201	ಅತ್ರಿಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿ	206
ತೈಜಸ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು	201	ಚರ್ತುಮುಖನಿಂ	
ವಾಯು ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು	202	ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸಂತತಿ	206

XXIX

ಧಾತ್ವ ವಿಧಾತ್ವ ಸಂತತಿ	206	ತೆಂಕಣ ಸಭಾಸ್ಥಾನ	212
ಸುಖ ತಾರತಮ್ಯ	207	ಪಡುವಣ ಸಭಾಸ್ಥಾನ	212
ವೈಕುಂಠ ಲೋಕ	207	ಬಡಗಣ ಸಭಾಸ್ಥಾನ	213
ಪಣ್ಣುಖ ಲೋಕ	207	ದೇವತೆಗಳ ತಾರತಮ್ಯ	213
ಉಮಾ ಲೋಕ	207	ದೇವತಾ ಪೂಜಾ ಭೇದ	213
ಕಾಮಧೇನು ಲೋಕ	208	ಶಿವಪೂಜೆ ಲಭಿಸಾದಕ್ಕೆ	
ರುದ್ರ ಲೋಕ	208	ಕಾರಣ	214
ಅಣಮಾದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ	208	ಶಿವಭಕ್ತಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ	214
ಶಿವಲೋಕ ವಿಸ್ತಾರ	209	ಉಧ್ವಾಂಡ ಕಟಾಹದ	
ಅಷ್ಟ ಭೈರವರು	209	ಲೋಕ ಪರಿಮಿತಿ	214
ಶ್ರೀ ಶಿವನಗರ	210	ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು	
ಮಹಾದೇವನರಮನೆ	211	ನಿರ್ದರ್ಶನ	214
ಶಿವಸಭಾಸ್ಥಾನ	211	ಯೋಜನ ಲಕ್ಷಣ	215
ಮೂಡಣ ಸಭಾಸ್ಥಾನ	212		

ಸಪ್ತಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಶತರುದ್ರರ ನಾಮಧೇಯ	117	ಪ್ರಕೃತಿತತ್ವ ರುದ್ರರು	220
ಶತರುದ್ರಪತಿ ವೀರಭದ್ರ	218	ಪುರುಷತತ್ವ ರುದ್ರರು	220
ತತ್ವಗಳಿಗಭಿಮಾನಿ ರುದ್ರರು	218	ರಾಗ ವಿದ್ಯಾ ನಿಯತಿ ತತ್ವ	
ಪಂಚ ತನ್ಮಾತ್ರ ರುದ್ರರು	219	ರುದ್ರರು	220
ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ		ಕಾಲತತ್ವ ಕಲಾತತ್ವ ಮಾಯಾ	
ರುದ್ರರು	219	ತತ್ವರುದ್ರರು	221
ಅಹಂಕಾರ ಭುವನ ರುದ್ರರು	219	ರುದ್ರ ಪ್ರಪಂಚ	221
ಬುದ್ಧಿತತ್ವ ಗುಣತತ್ವ ರುದ್ರರು	220		

ಅಷ್ಟಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾತತ್ವ ರುದ್ರರು	222	ಸದಾಶಿವ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪ	224
ವಿದ್ಯಾ ತತ್ವ ರುದ್ರರು	223	ಶಕ್ತಿತತ್ವ	225
ಈಶ್ವರ ತತ್ವ ಅಷ್ಟವಿದ್ಯೇಶ್ವರರು	223	ಶಿವತತ್ವ	225
ಮಹೇಶ್ವರ ತತ್ವ ಸ್ವರೂಪ		ಪಡಂಗ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಚ್ಛಕ್ತಿ	225
೨೫ ಲೀಲೆಗಳು	224	ಸರ್ವಾತ್ರಯ ಶ್ರೀ ಶಂಭುಲಿಂಗ	225

ನವನು ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಮೂಢತ್ವದಿಂ ನಾಸ್ತಿತ್ಯ ಬುದ್ಧಿ	227	ಯೋಗ ಸಿದ್ಧರ ಗತಿ	232
ವಿಚಾರದಿಂ ಆಸ್ತಿತ್ವ ಬುದ್ಧಿ	228	ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗತಿ	233
ಪಿತ್ಯಯಾನ-ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ		ಪಾಪಿಗಳ ಗತಿ	233
ಪ್ರಾಪ್ತಿ	229	ಪ್ರಾಣ ವಿಯೋಗ ಕ್ರಮಗತಿ	233
ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯದಿಂ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ		ಸಮಯಾಂತರಾಭಿಮಾನಿಗಳ	
ಮಲೋತ್ಪತ್ತಿ	229	ಗತಿಭೇದ	233
ಪಿಂಡೋತ್ಪತ್ತಿ	230		

ದಶನು ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಾಲಸ್ವರೂಪ ಭೇದಗಳು	235	ಯುಗ ಭೇದದಿಂ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿ	
ರಾಶಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗ ವಿಚಾರ	236	ಭೇದ	238
ಮಾಸ ಪುಷು ಆಯನಾದಿಗಳು	236	ಚತುರ್ಯುಗ ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಿತ	238
ಸಂವತ್ಸರ ವಿಚಾರ	237	ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಪರಿಮಿತಿ	239
ಯುಗ ಪರಿಮಾಣ ಮತ್ತು		ಮಹಾಸಂಹಾರ	240
ಧರ್ಮ	238		

ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ

॥ ಶ್ರೀ ಶಂಭುಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ ॥

ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ

ಶ್ರೀಮದನೇಕ ಲೋಕಹಿತಮಾಗಿರೆ ವೇದ ಪುರಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳ್
ನೇಮಿಸಿ ತೋರ್ಪ ವಿಶ್ವವಿಷಯಂಗಳ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಂ ವಿವೇಕ ಚಿಂ |
ತಾಮಣಿಯೆಂದು ಸಲ್ವ ಪೆಸರಿಟ್ಟು ಮಹಾಕವಿತಾ ಪ್ರಬಂಧಮಂ
ಪ್ರೇಮದೆ ಪೇಳ್ವಿನಾನಿದನೆ ನೀನೊದ್ದಾಲಿಸು ಶಂಭುಲಿಂಗವೇ ॥

॥ ಗದ್ಯ ॥

ಶ್ರೀಮದನೇಕ ಭುವನ ಭವನಾರಂಭ ಮೂಲಸ್ಥಂಭರೂಪ ಶಂಭುಲಿಂಗವಾದಿ
ಯಾಗಿ ನಿರಾಭಾರಿ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮ ಪರಿಯಂತಮಾದ ಗುರು ಪರಂಪರೆಗೆ ಮನೋ
ವಾಕ್ಯಾಯಗಳಿಂದಭಿವಂದಿಸಿ, ೧

ಮತ್ತಮಾ ನಮಸ್ಕಾರಲಕ್ಷಣ ಮಂಗಲಾಚರಣಕ್ಕೆ ನಿರ್ವಿಘ್ನದಿಂ ಪ್ರಕರಣ
ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ, ಶಿಷ್ಯ ಪ್ರಶಿಷ್ಯ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಕೇಳ್ವರ ಚಿತ್ತಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳೆಂಬ
ಫಲತ್ರಯ ಸಿದ್ಧಮೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಅನಾದಿನಿರ್ಮಲ ಚಿದ್ರೂಪನಪ್ಪುದರಿಂ
ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷನಾಗಿ, ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವ ಸಹಿತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಣೀ
ತತ್ವದಿಂ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸಿದಾಗಮಾಮ್ನಾಯ ಸಮ್ಮತದಿಂ, ಮತ್ತಮಾ ಉಭಯವೇ
ಮೂಲವಾದ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸ ಪುರಾತನೋಕ್ತಿಗಳನುಸಾರದಿಂದ
ನುಭವಿಗಳಹುದೆನಿಸಂತೆ ಸ್ವಕಪೋಲ ಕಲ್ಪಿತಮಲ್ಲದ ಸಾಂತರಮಾದ ಸತ್ಯಾರ್ಥಂಗಳನೆ
ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮುನ್ನುಳ್ಳ ಮಣಿಪುಂಜಮಂ ರಂಜನೆಗೆಯ್ದು ತರವರಿದು ಸರಂಗೊಳಿಸಿ
ನವೀನ ಕಂಠಾಭರಣವೆನಿಸುವಂತೆ ಮುಮುಕ್ಷುಜನಂಗಳೇ ಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಾವ
ಪ್ರಕಾರದಿಂದಹವೆಂದರಸಿ ಬಳಲದಂತಭವ್ಯಕ್ತಮಾಗಿಲ್ಲಿಯೆ ಸಲ್ಲಿಲೆಯಿಂದರಿದು
ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಲೆಂದು, ನಿಜಗುಣಶಿವಯೋಗಿ ಬೆಳುಗನ್ನಡಮಾದ ವಚನರಚನೆಗಳಿಂ
ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯೆಂಬ ಪ್ರಕರಣಮಂ ಪೇಳ್ವನಡೆತೆಂದಡೆ. ೨

ಈಶ್ವರ ಕರ್ತೃತ್ವ :

ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಚಕ್ಷುರಾದಿ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಗೋಚರಮಾಗಿ ತೋರುವ ಸಕಲಜಗತ್ತೆಲ್ಲಂ ಪೃಥು ಬುಧೋದರಾಕಾರದಿಂ ಸಾವಯವನವು ದರಿಂ, ಘಟದಂತೆ ಕಾರ್ಯವಹುದಾಗಿ ಕುಲಾಲನಂತೆ ನಿಮಿತ್ತ ಕಾರಣನಾದೀಶ್ವರನಿಂ, ಚಕ್ರದಂಡಾದಿಕ ದಂತೆ ; ಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯರೂಪಕರ್ಮವೆಂಬ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣದಿಂ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಂತೆ ; ಬಿಂದು ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧಮಾದ ಉಪಾದಾನಕಾರಣದಿಂ, ಗಮನಾ ಗಮನ ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನೇಕ ವ್ಯವಹಾರ ಭೇದದಿಂ ಭಿನ್ನರಾದಾತ್ಮರ ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಮಾಗಿ ಜನಿಸಿತೆಂದರಿಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ೩

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಮಾಣು ಕಾಲ ಕರ್ಮಾದಿಗಳೇ ಜಗತ್ಕರ್ತೃಗಳಪ್ಪವು. ಈಶ್ವರನಲ್ಲೆಂದೊಡಾ ಪ್ರಕೃತಿ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ ಜಡರೂಪಗಳಾಗಿ ಜೈತನ್ಯಾಧಿಷ್ಠಾನಮಿಲ್ಲದೆ ತಾನೇ ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಣಕಂಗಳಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಮಕ್ಕುಂ. ೪

ಬಳಿಕಂತಾದೊಡೆ ಜೀತನನಾದ ಜೀವನೇ ಜಗತ್ಕರ್ತೃವಾಗಲೆಂದೊಡೆ, ಆತಂಗೆ ಕಿಂಚಿಜ್ಞಾತೃ, ಅದೃಷ್ಟಪರತಂತ್ರತ್ವ, ಅನೀಶ್ವರತ್ವಾದಿ ದೋಷಗಳುಂಟಾಗಿ ಜಗವಿಂತು ಸೃಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಮೆಂಬಾಳೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಂಗೆ ಸಮರ್ಥನಪ್ಪಂ. ಮತ್ತೇನೆಂದೊಡೆ ಪಾರಿಶೇಷನ್ಯಾಯದಿಂ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಜಗತ್ಕರ್ತೃವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಮಕ್ಕುಂ. ೫

ಬಳಿಕ ಜಗದ್ರೂಪ ಮಹಾಕಾರ್ಯಮಾದೊಡೆ, ರಥದಂತೆ ಬಹುಕರ್ತೃಗಳುಳ್ಳು ದಿನಲಾ ರಥವು, ಆಚಾರ್ಯನಾದೋರ್ವನ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಆಹುದಾಗಿಯುಂ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಲ್ಲತನದ ಅಭಿಮಾನದಿಂ ತಮ್ಮತಮ್ಮನೆ ವೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲುಳ್ಳನೇಕ ಕರ್ತೃಗಳಿಂದೊಂದು ಕಾರ್ಯವನುವಾಗದಾಗಿಯುಂ ಜಗದೀಶ್ವರನೋರ್ವನಾಗ ಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ೬

ಈಶ್ವರನ ಗುಣಾವಳಿ :

ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ತಾವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾರ್ಯೋದಯಮುಂಟಾ ಗಿಯುಂ ಕರ್ತೃವಾದೀಶ್ವರಂಗೆ ನಿತ್ಯತ್ವವ್ಯಾಪಕತ್ವಂಗಳುಂ ; ಆವಕಾರ್ಯವು ಅರಿವು ತ್ವಿದ ಸಮರ್ಥನಾದ ಆತನಿಂದಲ್ಲದಾಗದಾಗಿ ಕರ್ತೃವಾದೀಶ್ವರಂಗೆ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಂಗಳುಂ ; ಕಾಲವೆಂತಮೂರ್ತಮಾಗಿ ಪಲ್ಲವಕುಸುಮಾದಿ ಸಾಧಕ ಮವು ದಂತೆ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯೋತ್ಪಾದಕನಾದೀಶ್ವರಂಗೆ ನಿಷ್ಕಲಿಪ್ತಮುಂ ; ಸರ್ವಾತ್ಮರ ಹೃದಯದೊಳಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯುಂ, ಹೊರಗೆ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿ ರೂಪ ಮಾದಾಜ್ಞೆಯಿಂದವೂ ನಿಯಾಮಕನವು ದರಿಂದ ಈಶ್ವರಂಗೆ ಸರ್ವಪ್ರೇರಕತ್ವಮುಂ

ಎಂತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕುಲಾಲಾದಿ ಕರ್ತೃವಿನಿಂದನೈವಮಾದ ಘಟಾದಿಗಳ್ಳಿಯಾಮಿಸಿ ಕೊಳುತಿರುವಂತೆ ಅನನ್ಯಮಾದ ಶರೀರಾದಿಗಳೇ ನಿಯಾಮಿಸಿಕೊಳುತಿರ್ಪವಂತು ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲಂ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಿಂ ನಿಯಾಮ್ಯಮೆಂಬ ಶ್ರುತಿಯುಂಟಾಗಿ ಈಶ್ವರಂಗೆ ಸರ್ವಾತ್ಮ ಕತ್ವಮುಂ ; ಅದ್ವಿತೀಯನವುಂದರಿಂ ಬೇರೆ ಪಿತೃಕರ್ತೃಗಳಲ್ಲಾಗಿ ಈಶ್ವರಂಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರಮುಂ ; ಜೀವರ ಕರ್ಮಾನುಗುಣ್ಯಮಾಗಿಯೆ ಸುಖದುಃಖಮನೀವುದರಿಂದ ಈಶ್ವರಂಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷ ರಹಿತತ್ವಮುಂ ; ಈಶ್ವರನಿಂ ಸೃಷ್ಟಮಾದ ವ್ರೇಣೀಮಾದಿ ವಿಶ್ವಮುಂ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಕಾರಮಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅವಮನುಷ್ಯನು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲವ ದರಿಂದ ಈಶ್ವರಂಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವಮುಂ ಸುಸ್ಥಿತಮಕ್ಕುಂ. ೭

ಪ್ರಮಾಣ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳು :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂ ನಿರ್ಮಿತಮಾದ ಜೀತನಾಚೇತನ ರೂಪ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಮಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಾದಿಗಳಿಗಭಿ ಮತವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಾವಾವೆಂದೊಡೆ : ಮೊದಲು ಮುಖ್ಯಪ್ರಮಾಣಮಾದ ಋಗ್ಗೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ ವೆಂಬವೆ ಸ್ವಯಂಭುವೆಂ ದೀಶ್ವರ ಪ್ರಣೀತವೆಂದು ಪೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾಲ್ಕುವೇದಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಋಗ್ಗೇದ ವಿಸ್ತೃತೊಂದು ಭೇದವಾಗಿಹುದು. ಯಜುರ್ವೇದ ಹನ್ನೊಂದು ಭೇದವಾಗಿ ಹುದು, ಸಾಮವೇದ ಸಾವಿರಭೇದವಾಗಿಹುದು ಅಥರ್ವಣವೇದವೆ ನವಭೇದ ಮಾಗಿರ್ಕುಂ. ೮

ವೇದವಾಕ್ಯ ಸ್ವರೂಪ :

ಮತ್ತಮಾ ವೇದಂಗಳಾದೊಡೆ ವಿಧಿವಾದ, ಅರ್ಥವಾದ, ಮಂತ್ರವಾದ ನಾಮಧೇಯಂಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಭೇದಂಗಳಿಂ ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಧರ್ಮಂಗಳಂ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರ್ಪವವರಲ್ಲಿ ರಾಜಾಜ್ಞೆ ಯಂತೆ ಪುರುಷರುಗಳ ನಿಷೇಧದತ್ತಣಿಂ ತಿರು ಗಿಸಿ, ಧರ್ಮವೇ ಮಾಡಲು ತಕ್ಕುವೆಂಬುದೇ ವಿಧಿವಾದವೆನಿಸೂದು. ಮಂದಿಗಳಂತಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಮುಂ ಕೊಂಡಾಡೊದೇ ಅರ್ಥವಾದವೆನಿಸೂದು. ಆಚಾರ್ಯನಂತೆ ಮಾಡಲು ತಕ್ಕುದಂ ತೋರ್ಪುದೇ ಮಂತ್ರವಾದವೆನಿಸೂದು. ಜನನೀ ಜನಕರಂತೆ ಯಾಗಾದಿ ಗಳೆ ಪೆಸರಂ ಪೇಳ್ವುದೇ ನಾಮಧೇಯಮಕ್ಕುಂ. ೯

ವೇದಾಂಗಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ವೇದಕ್ಕೆ ಪಾದ, ಹಸ್ತ, ಮುಖ, ಘ್ರಾಣ, ನೇತ್ರ, ಶ್ರೋತ್ರಂಗಳಾದ ಕ್ರಮದಿಂ ಛಂದಸ್ಸು, ಕಲ್ಪ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಶಿಕ್ಷೆ, ಜೋತಿಷ, ನಿರುಕ್ತವೆಂಬವೆ ಷಡಂ ಗಗಳವರಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸೇ ಮಂತ್ರಾದಿಗಳೆಗೆ ತ್ರಿಷ್ಟಪ್ ಮೊದಲಾದ ಛಂದಸ್ಸುಗಳೆಂದಕ್ಷರ

ಗಣನೆಗಳಂ ಮಾಡೂದು. ಕಲ್ಪವೇ ಆಶ್ವಲಾಯನೀಯ, ಬೋಧಾಯನೀಯ ಆಸಸ್ತಂಭನೀಯಾದಿ ಸೂತ್ರರೂಪದಿಂ ಯಜ್ಞಪ್ರಯೋಗಾದಿಗಳಂ ಕಲ್ಪಿಸೂದು. ವ್ಯಾಕರಣವೇ ವೈದಿಕ ಶಬ್ದಸಿದ್ಧಿಯಂ ಸಮರ್ಥಿಸೂದು. ಶಿಕ್ಷೆಯೇ ಉದಾತ್ತ, ಅನುದಾತ್ತ, ಸ್ವರಿತ, ಪ್ರಚಯಂಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಸ್ವರಕರಣ ಪೂರ್ವಕಮಾದ ಪದಪಾಳ್ಯಕ್ರಮದಿಂ ವೇದಾಧ್ಯಯನಾದಿಕಮಂ ಸೂಚಿಸೂದು. ಜೋತಿಸವೇ ಲಗ್ನ, ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣಾದಿಗಳಂ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕಾಲಂಗಳಂ ತಿಳಿಪುದು. ನಿರುಕ್ತವೇ ವೈದಿಕ ಶಬ್ದ ನಿರ್ವಚನಮಂ ನಿಯಾಮಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೧೦

ಉಪಾಂಗಗಳು :

ಬಳಿಕ ವಿಮಾಂಸೆ ನ್ಯಾಯ ಪುರಾಣ ಸ್ಮೃತಿಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕೇ ವೇದಕ್ಕು ಪಾಂಗಂಗಳೆವರ ಲಕ್ಷಣಂಗಳೆ ಮುಂದೆ ವೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೧೧

ಉಪವೇದಗಳು :

ಬಳಿಕ ಆಯುರ್ವೇದ, ಅರ್ಥವೇದ, ಗಾಂಧರ್ವವೇದ, ಧನುರ್ವೇದ ವೆಂಬವೆ ಉಪವೇದ ಚತುರ್ವಿಧಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಆಯುರ್ವೇದವೆ ವ್ಯಾಧಿನಿದಾನ, ವ್ಯಾಧಿಚಿಹ್ನೆ, ಮಂತ್ರೈಷಧಾದಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳಿಂದಾಯುರಾರೋಗ್ಯವಿಗಳಂ ತೋರಿಸೂದು. ಅರ್ಥವೇದವೆ ದಕ್ಷಿಣೆ, ಆಜ್ಯ, ಚರು, ಉಪಹಾರಾದಿಗಳಂ ಸಂಪಾದಿಪುದರಿಂ ಧರ್ಮಾದಿ ಚತುರ್ವರ್ಗ ಸಾಧನವಾಗಿಹುದು. ಧನುರ್ವೇದವೆ ಶತ್ರುಜಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಾದಿಗಳಂ ಕಲಿಸೂದು. ಗಾಂಧರ್ವವೇದವೆ ಸಾಮವೇದಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಗಮಪದನಿಯೆಂಬ ಸಪ್ತಸ್ವರ ಗೀತ ಪ್ರಬಂಧಗಳಂ ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೧೨

ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು :

ಬಳಿಕ ಶ್ರೀರುದ್ರ, ಬೃಹದಾರಣ್ಯ, ಶ್ವೇತಾಶ್ವತರ, ಕೈವಲ್ಯ, ಕಾಲಾಗ್ನಿ, ಕಠವಲ್ಲಿ, ಕಾತ್ಯಾಯನ, ಬ್ರಹ್ಮ, ನಾರಾಯಣ, ಹಂಸ, ಪರಮಹಂಸ, ಬಾಷ್ಪಳ, ಬ್ರಹ್ಮಬಿಂದು, ಆರುಣಿ. ಅಮೃತಬಿಂದು, ಚರ್ಚ, ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ. ಜಾಬಾಲ, ತೇಜೋಬಿಂದು, ವಾಜಸನೇಯ, ಬೋಧಾಯನೀಯ, ಆಶ್ವಲಾಯನೀಯ, ಮೈತ್ರಾಯಣೀಯ, ಸಾಂಖ್ಯಾಯನೀಯ, ವಾಸುರಾಯಣೀಯ, ಶೌನಕೀಯ, ಶಿವಸಂಕಲ್ಪ, ಶ್ರವಣ, ಪರಿಕ್ರಮ, ಪೋಚ್ಯ, ಮುದ್ಗಲ, ಮುಂಡಕಮೆಂಬೀ ಮೊದಲಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ವರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾಗಮದ ಭಸ್ಮ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಂ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಾದಿಕಮಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿರ್ಕುಂ.

೧೩

ಸ್ಮೃತಿಗಳು:

ಬಳಿಕ ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಅತ್ರಿಸ್ಮೃತಿ, ಹಾರೀತಸ್ಮೃತಿ, ವಿಷ್ಣುಸ್ಮೃತಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ಮೃತಿ, ಉಶನಸ್ಮೃತಿ, ಆಂಗೀರಸಸ್ಮೃತಿ.ಯಮಸ್ಮೃತಿ, ಆಪಸ್ತಂಬ ಸ್ಮೃತಿ, ಸುವರ್ತಕಸ್ಮೃತಿ, ಕಾತ್ಯಾಯನಸ್ಮೃತಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಸ್ಮೃತಿ, ಪರಾಶರಸ್ಮೃತಿ, ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತಿ, ಶಂಖಲಿಖಿತಸ್ಮೃತಿ, ದಕ್ಷಸ್ಮೃತಿ, ಗೌತಮಸ್ಮೃತಿ, ಶಾಣಕಪಸ್ಮೃತಿ, ವತ್ಸಿಷ್ಠ ಸ್ಮೃತಿಗಳೆಂಬವೆ ಆಯಾಯ ನಾಮಧೇಯ ಮುಳ್ಳವರಿಂದುಕ್ತ ಮೂದ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳವರೊಳಗೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಮನುಸ್ಮೃತಿ ಧರ್ಮವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಶ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಗೌತಮಸ್ಮೃತಿ ಧರ್ಮವೇ ಮುಖ್ಯ ವಾಗಿಹುದು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಂಖಲಿಖಿತ ಸ್ಮೃತಿಧರ್ಮವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪರಾಶರಸ್ಮೃತಿ ಧರ್ಮವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಹುದು. ೧೪

ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರಂಗಳಂ, ದಾಯಾದ್ಯವಿಭಾಗಾದಿ ಹದಿ ನೆಂಟು ವ್ಯವಹಾರ ಭೇದಂಗಳಂ, ಮಹಾವಾತಕಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂಗಳಂ ವಿಧಿಸೂದು ಅವರೊಳಗೆ ಕಮ್ಮೆ, ಕನ್ನಡಿಗ, ಅಂಧ, ದ್ರಾವಿಡವೆಂಬವೆ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಗಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರೆಂಬವೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಂಗಳವ ರಲ್ಲಿ, ೧೫

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕರ್ಮ (ಪೋಡಪಕರ್ಮಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಿಕರ್ಮಗಳು) :

ಗರ್ಭಾದಾನ, ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ಉನ್ನಯನ, ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮ ಕರಣ, ಉಪನಿಷ್ಠಮಣ, ಅನ್ನವ್ರಾಶನ. ಚಾಲ, ಉಪನಯನ, ಮಹಾನಾಮ್ಯ, ಮಹಾನ್ರತ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಶೋಭನ, ಉದ್ವಾಹ, ವೃತಿಗಳೆಂಬ ಪೋಡಶಕರ್ಮಂ ಗಳೊಡನೆಯೂ ; ಯಜನ, ಯಾಜನ, ಅಧ್ಯಯನ, ಅಧ್ಯಾಪನ, ಸ್ತೋದಾನ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ವೆಂಬೀ ಪಟ್ಟಿಮರ್ಮಂಗಳೊಡನೆಯೂ; ಶಿವಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣಂಗಳೊಡನೆಯೂ ಕೂಡಿದಾತನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಪ್ಪಂ. ೧೬

ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕರ್ಮಗಳು :

ಬಳಿಕ ಪ್ರಜಾಪಾಲನ, ಯಜನ, ಅಧ್ಯಯನ, ದುರ್ಜನ ದುಷ್ಟವೃಗ ಪಕ್ಷಿ ಶತ್ರು ಸಂಹಾರ, ಅನ್ನದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನ, ಭೂದಾನ, ಕನ್ಯಾದಾನ, ಹಿರಣ್ಯದಾನ, ಗೋದಾನ, ಉಭಯಮುಖೀದಾನ, ಮಹಿಷೀದಾನ, ಅಶ್ವದಾನ, ಶ್ರೇತಾಶ್ವದಾನ, ಕಾಳಾಮುಖದಾನ, ಮಹಾಮೇರುದಾನ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಾನ, ವಿದ್ಯಾದಾನಾದಿ ಮಹಾದಾನ, ತದ್ವಾದ್ಧನಾರ್ಥವಾಗಿ ದೇಶ-ಕಾಲ-ಪಾತ್ರ-ಪರೀಕ್ಷೆ-ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಕರ್ಮಯುಕ್ತನಾದಾತನೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಪ್ಪಂ. ೧೭

ವೈಶ್ಯಕರ್ಮಗಳು :

ಗಣಿತ ಸಂಜ್ಞೆ - ಬಳಕ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನ, ದ್ವಿತೀಯಸ್ಥಾನ, ತೃತೀಯಸ್ಥಾನ, ಚತುರ್ಥಸ್ಥಾನ, ಪಂಚಮಸ್ಥಾನ, ವಂದಿತು ಮೂವತ್ತಾರು ಸ್ಥಾನಪರಿಯಂತರಂ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಕ್ಕೆ ಎಕ್ಕಣ, ದಹಂ, ಶತಂ, ಸಾವಿರ, ದಾಸಾವಿರ, ಲಕ್ಷ, ದಾಲಕ್ಷ, ಕೋಟಿ, ದಹಂ ಕೋಟಿ, ಶತಂಕೋಟಿ. ಅರ್ಬುಡ, ನಿರ್ಬುಡ, ಖರ್ಫ, ಮಹಾ ಖರ್ಫ, ಪದ್ಮ, ಮಹಾಪದ್ಮ. ಕ್ಷೋಣಿ, ಮಹಾಕ್ಷೋಣಿ, ಶಂಖ, ಮಹಾಶಂಖ, ಕ್ಷಿತಿ, ಮಹಾಕ್ಷಿತಿ, ಕ್ಷೋಭ, ಮಹಾಕ್ಷೋಭ, ನಿಧಿ, ಮಹಾನಿಧಿ, ಸಾಗರ, ಮಹಾ ಸಾಗರ ಹರಿ, ಮಹಾಹರಿ, ಶಂಖ, ಮಹಾಶಂಖ, ಫಣಿ, ಮಹಾಫಣಿ, ಕ್ರತು, ಮಹಾಕ್ರತುವೆಂಬವೆ ಉಗ್ಬಡಣೆಗಳು.

ಬಳಕ, ಯಗ, ಯಕ್ಕ, ಏಕ, ರೂಪ, ಭೂಮಸಂಜ್ಞೆ, ಚಂದ್ರಸಂಜ್ಞೆ, ಮೊದಲಾದವೇ ಒಂದಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ಬೆ, ಬೆನ್ನಿ, ದ್ರಾ, ದ್ವಂದ್ವ, ದ್ವಿ, ದ್ವಿತೀಯ, ಯುಗ್ಮ, ಯುಗಳ, ಯುಗ, ಉಭಯ, ಬಾಹು, ಪಾದ, ಪಕ್ಷ, ನಯನಸಂಜ್ಞೆ ಮೊದಲಾದವೇ ಎರಡಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ತ್ರಿ, ತ್ರಿತಯ, ತ್ರಯ, ಹರನಯನ, ಅಗ್ನಿ, ಪುರ, ವರತತ್ವಾದಿಗಳೇ ಮೂರಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ಚೌ, ಚತು, ಗತಿ, ಕಷಾಯ, ವೇದ, ವರ್ಣ, ಆಶ್ರಮ, ಸಮುದ್ರಸಂಜ್ಞೆ ಮೊದಲಾದವೇ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ಪಂಚ, ಹರವಕ್ತ್ರ, ವ್ರತ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಬಾಣ, ವಿಷಯ, ಪಾಂಡನ, ಭೂತಾದಿ ಗಳೇ ಐದಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ಷಟ್, ದ್ರವ್ಯ, ಋತು, ರಸ ಸ್ವಂದಮುಖ, ವೇದಾಂಗ, ಕರ್ಮ, ವರ್ಣ, ದರ್ಶನ, ಅರ್ಥಾದಿಗಳೇ ಆರಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ಸಪ್ತ, ಮುನಿ, ಗಿರಿ, ರಾಜಾಂಗ, ತುರಗ, ಧಾತು, ಸಭಾಂಗ, ಸ್ವರ, ಸಾಗರ ಸಂಜ್ಞೆ ಮೊದಲಾದವೇ ಆಳಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ಅಷ್ಟ, ವಸು, ದಿಗ್ಗಜ, ಮದ, ಕರ್ಮಾದಿಗಳೇ ಎಂಟಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ನವ, ರಂದ್ರ, ನಿಧಿ, ರಸ, ಗ್ರಹ, ರತ್ನ, ಭಾವಾದಿಗಳೇ ಒಂಭತ್ತಕ್ಕೆ ವೆಸರು.

ಬಿಂದು, ಶೂನ್ಯ. ನಾಸ್ತಿ, ಅನುಸ್ತಾರ, ಗಗನಸಂಜ್ಞೆ ಮೊದಲಾದವೇ ಸೊನ್ನೆಯ ವೆಸರೆಂದು ಸಕಲ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನರಿದು, ಹೆಚ್ಚು ಕಳೆದು, ಗಣಿತಾದಿ ಗಳಂ ಗುಣಿಸಿ, ಕ್ರಮುಕಾದಿ ಸಮಸ್ತ ವಸ್ತುಗಳಂ ಪ್ರಮಾಣಿಸುವ, ಲೆಕ್ಕ, ಬರಿಹ, ಕ್ರಯ, ಬಡ್ಡಿ, ವಟ್ಟ, ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣ, ಪವಳದ ಕಣಜ, ಮಣಿಗಳಚವು, ರತ್ನಗಳ ಸೂಕ್ರಪರೀಕ್ಷೆ, ವಜ್ರದ ಮುಂಜಾಡಿ, ಪಚ್ಚೆಯರತಿ, ಮೊದಲಾದವಂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲೆಕ್ಕಿಸಿ.

ತೂಕದ ಪ್ರಮಾಣ : ಬಳಕೆ ಹತ್ತು ಹಣತೂಕ ಒಂದು ಗದ್ಯಾಣ, ಅದು ನಾಲ್ಕಾಗಲೊಂದು ಕರ್ಪೆ, ಅದು ನಾಲ್ಕಾಗಲೊಂದು ಹಲ, ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತಾಗಲೊಂದು ಬಿಸಿಗೆ, ಆ ಬಿಸಿಗೆ ಐದಾಗಲೊಂದು ತೊಲೆ, ಆ ತೊಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತಾಗಲೊಂದು ಭಾರ, ಆ ಭಾರ ಹತ್ತುಗಳೊಂದು ಅಚಿತವಹುದೆಂದು ಕರ್ಪುರಾದಿಕದ ತೂಕಮಂ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ. ೯

ಅಳತೆ ಪ್ರಮಾಣ : ಬಳಕೆ ಒಂದು ಸೊಲಿಗೆಯೆ ನಿಕುಂಜ, ಅದು ನಾಲ್ಕಾಗಲೊಂದು ಕುಡುಬ, ಅದು ನಾಲ್ಕಾಗಲೊಂದು ಪ್ರಸ್ಥ. ಆ ಪ್ರಸ್ಥವೆರಡಾಗಿ ವಾಹಾ ಅದು ಎರಡಾಗಲೊಂದು ಆಡಕ, ಅದು ನಾಲ್ಕಾಗಿ ದೋಣ, ಅದು ಐದಾಗಲೊಂದು ಖಾರಿಯಹುದೆಂದು ಧಾನ್ಯಾದಿಗಳಳತೆಯನಾರೈದು ; ಮಾಡುವ ವಾಣಿಜ್ಯ, ಕೃಷಿ, ಗೋವಾಲಿಕೆ, ಸೂರ್ಯಭಕ್ತಾದಿ ಕರ್ಮಯುಕ್ತನಾದಾತನೇ ವೈಶ್ಯ ನಪ್ಪಂ. ೧೦

ಶೂದ್ರ ಕರ್ಮ :

ಬಳಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣತ್ರಯ ಸೇವೆ, ಕ್ಷೇತ್ರರಕ್ಷಣೆ, ಸಕಲದೇವತಾ ಭಕ್ತಾದಿ ಕರ್ಮಯುಕ್ತನಾದಾತನೇ ಶೂದ್ರನೆನಿಸ್ವಂ. ೧೧

ಪುರಾಣೋಪ ಪುರಾಣ :

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ, ಪದ್ಮಪುರಾಣ, ವೈಷ್ಣವಪುರಾಣ, ಶೈವ ಪುರಾಣ, ಭಾಗವತಪುರಾಣ, ನಾರದೀಯಪುರಾಣ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಪುರಾಣ, ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ, ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಕೈವರ್ತಪುರಾಣ, ಲೈಂಗ್ಯಪುರಾಣ, ವರಾಹಪುರಾಣ, ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ, ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ, ವಾಮನಪುರಾಣ, ಕೂರ್ಮ ಪುರಾಣ, ಗಾರುಡಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣವೆಂಬವೆ ಶಿವಪ್ರಸಾದದಿಂದ ವ್ಯಾಸ ಋಷೀಶ್ವರೋಕ್ತಮಾದ; ವೇದದ ನಷ್ಟ ಶಾಖಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕಮಪ್ಪ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಗ್ರಂಥ ಸುಖೈಯುಳ್ಳ ಹದಿನೆಂಟು ಮೂಲ ಪುರಾಣಂಗಳು. ಅದರೊಳಗೆ ಶಿವ ಸ್ಕಂದ, ಲೈಂಗ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವಾಮನ, ವರಾಹ, ಭವಿಷ್ಯತ್ತು, ಮತ್ಸ್ಯ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಂಬ ಹತ್ತೇ ಶಿವಪುರಾಣಂಗಳು.

ನಾರದೀಯ, ಭಾಗವತ, ಗಾರುಡ, ವೈಷ್ಣವವೆಂಬ ನಾಲ್ಕೇ ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಗಳು.

ಬ್ರಹ್ಮ, ಪದ್ಮವೆಂಬೆರಡೇ ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣಂಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮಕೈವರ್ತವೊಂದೇ ಸೂರ್ಯ ಪುರಾಣವಹುದು.

ಅಗ್ನೇಯವೊಂದೇ ಅಗ್ನಿಪುರಾಣವಹುದಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ತಾರತಮ್ಯವ ಈ ಪುರಾಣಂಗಳ ಕುಂದು ಹೆಚ್ಚುಗಳೆಂದವೆ ನಿಶ್ಚಿಸವೇಳ್ವಂ. ೧೨

ಮತ್ತಮಾ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಗ, ಪ್ರತಿಸರ್ಗ, ವಂಶ, ಮನ್ವಂತರ, ವಂಶಾನುಚರಿತಂಗಳೆಂಬ ಪಂಚಲಕ್ಷಣಂಗಳುಂ, ಸಮಸ್ತ ವೈದಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಧರ್ಮಂಗಳುಂ ವಿದಿತಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೨೩

ಬಳಿಕ ಸನತ್ಕುಮಾರಪುರಾಣ, ನಾರಸಿಂಹಪುರಾಣ, ನಂದಿಪುರಾಣ, ಶಿವ ಧರ್ಮಪುರಾಣ, ದೂರ್ವಾಸಪುರಾಣ, ನಾರದೀಯಪುರಾಣ, ಮಾನವಪುರಾಣ, ಉಶನಃಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣ, ವಾರುಣಪುರಾಣ, ಕಾಲೀಪುರಾಣ, ವಾಸಿಷ್ಠ ಪುರಾಣ, ಸಾಂಬಪುರಾಣ, ಸೌರಪುರಾಣ, ಪಾರಾಶರಪುರಾಣ, ಮಾರೀಚ್ಯಪುರಾಣ, ಭಾರ್ಗವಪುರಾಣ, ಕಪಿಲಪುರಾಣವೆಂಬವೆ ಆಯಾಯ ನಾಮಧೇಯಮುಳ್ಳವರಿಂ ನಿರೂಪಿತಂಗಳಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಂಗಳವರಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮಾದಿಕವೆಲ್ಲಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೨೪

ಇತಿಹಾಸ :

ಬಳಿಕ ಭಾರತ, ರಾಮಾಯಣವೆಂಬವೆರಡೇ ವ್ಯಾಸ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳಂ ಪ್ರಣೀತ ಮಾಡ ಇತಿಹಾಸಂಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಸತ್ತ್ವಗುಣಭೇದಂಗಳಂ, ತ್ರಿದೇವತಾ ಲಕ್ಷಣಂಗಳಂ, ದೇವದಾನವಾದಿಗಳ ಜನನಕ್ರಮಂಗಳಂ, ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ರಾಮಚಂದ್ರಾದಿ ರಾಜ ವೃತ್ತಾಂತಂಗಳಂ, ವೈದಿಕ ಧರ್ಮಾದಿಗಳಂ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೨೫

ಚಾರ್ವಾಕ ಶಾಸ್ತ್ರ :

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಅರ್ಹತ, ಸುಗತರೆಂಬವರಿಂ ಕ್ರಮದಿಂ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ಚಾರ್ವಾಕ, ಜೈನ, ಬೌದ್ಧಂಗಳೆಂಬವೆ ಅವೈದಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ. ಚಾರ್ವಾಕನೇ ಸೃಥುವ್ಯಾದಿ ಚತುರ್ಭೂತ ವಿಕಾರಮಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವೇ ಸ್ವರ್ಗ, ದುಃಖವೇ ನರಕವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರ್ಗನರಕಾದಿಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಪೇಳೊದು. ೨೬

ಜೈನಶಾಸ್ತ್ರ :

ಜೈನವೇ ಸಿದ್ಧ ಬದ್ಧ ನಾರಕಿಗಳೆಂಬ ಪುರುಷತ್ರಯ ಲಕ್ಷಣಂಗಳಂ; ಒಡ್ಡೀಶ, ಒಡ್ಡ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ, ಜ್ವಾಲಿನೀಕಲ್ಪ, ಪದ್ಮಾವತೀಕಲ್ಪ, ಶಾರದಾಕಲ್ಪ, ಕುಕ್ಕುಟ ನಾಥಾದಿಕಲ್ಪಂಗಳಂ; ಮಂತ್ರೇಶ್ವರಾದಿ ಪ್ರಯೋಕ್ತೃಗಳಾದ ಪರಮಸಿದ್ಧರುಗಳಂ; ಲೋನೇಶ, ದಿಗಂಬರ, ಪಾಣಿಪಾತ್ರೈ, ಮಯೂರಪಿಂಞ, ಪಂಚಮಲಧಾರಣಾದಿ ಗಳಿಂ ಪುಸಿ, ಕಳವು, ಪರದಾರ, ಅತಿಶಾಂಕ್ಷಿ, ಹಿಂಸೆಗಳಿಲ್ಲದಿಹಣವೆಂಬ ಪಂಚಾ

ಣುವ್ರತಂಗಳಂ; ಮಧು, ಪಲಾಂಡು, ಮೊದಲಾದ ನಿಸಿದ್ಧ ದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು, ತಸ್ತ ಶಿಲಾಶಯನಾದಿಗಳೆಂದುಗ್ರ ತಪವನಾಚರಿಸುವ ಮುನಿವೃತ್ತಿಗಳಂ; ಹೇಮ ಚಂದ್ರ, ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ನಾಗಚಂದ್ರ, ಮೇಘಚಂದ್ರ, ಮಾಘಚಂದ್ರ, ಅರ್ಹತ, ಆದಿನಾಥ, ಅಗ್ಗನಾಥ, ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ, ಸೌಗತ, ಶ್ರುತರ್ಕೀತಿ, ಶ್ರೀಮತಿ, ಕಾಮ ರಹಿತ, ಮುನಿಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಜೌವ್ವೀಸ ತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತ್ರಂಗಳಂ; ಸ್ಯಾದಸ್ತಿ, ಸ್ಯಾನ್ಯಾಸ್ತಿ, ಯೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತಭಂಗಿಗಳಂ ; ಜೀವ, ಸಜೀವ, ನಿರ್ಜೀವ, ನಿರ್ಜರ, ಆಸ್ರವ, ಬಂಧ, ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಸಪ್ತಪದಾರ್ಥಂಗಳಂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸೂದು. ೨೭

ಬೌದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಬೌದ್ಧವೆ ಭೂಮ್ಯಾದಿ ಬುದ್ಧಿಕಡೆಯಾದ ತ್ರಯೋವಿಂಶತಿ ತತ್ವಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲ ದೀಪ ಜ್ವಾಲೆಗಳಂತೆ ಕ್ಷಣಿಕವೆಂದು ಸಂಸಾದಿಸುತ್ತವೆ, ಸೌತ್ರಾಂತಿಕ, ಮೈಘಾಸಿಕ, ಮಹಾಯಾನಕ, ಸೌಶ್ರುತವೆಂದು ನಾಲ್ಕುತೆರನಾಗಿರುತ್ತಾಂ. ೨೮ /

ಕೌಳಯಾಮಳ :

ಬಳಿಕ ಸತ್ಯನಾಥ, ಸತೋಕನಾಥ, ಆದಿನಾಥ, ಅನಾದಿನಾಥ, ಅಕುಳತನಾಥ, ಮತಂಗನಾಥ, ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥ, ಘಟಯಂತ್ರನಾಥ, ಗೋರಕ್ಷನಾಥರೆಂಬ ನವನಾಥಸಿದ್ಧರಿಂ ಕಲ್ಪಿತಮಾದ ಕೌಳಯಾಮಳಾದಿಗಳೆ ಹಿಂಸಾಮೈಥುನಾದಿ ನಿಸಿದ್ಧಕರ್ಮಮುಳ್ಳ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಅಭಿಚಾರಕರ್ಮಜನಿತ ವ್ಯಾಧ್ಯಾದಿ ದ್ವಾರದಿಂ ಆಕಾಲ ಮೃತ್ಯುರೂಪಮರಣವೆಂಬ; ಸುಪ್ತಿ, ವಿಷಯ, ಮೂರ್ಛಾದಿ ಸದೃಶೀಕರಣ ಲಕ್ಷಣ ಮೋಹನವೆಂಬ; ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ, ಜಲಸ್ತಂಭ, ಇಂದ್ರಿಯ ಸ್ತಂಭ, ಖಡ್ಗಸ್ತಂಭ, ಜಿಹ್ವಾಸ್ತಂಭ, ಗತಿಸ್ತಂಭಾದಿ ರೂಪಸ್ತಂಭನವೆಂಬ; ಪೂರ್ವಸುಖಾಶ್ರಯ ನಿರಸನಾತ್ಮಕ ಉಚ್ಛಾಟನವೆಂಬ; ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ, ವಾಹನ, ವನಿತಾದಿ ವಸ್ತು ನಿಜಸ್ಥಾನಗತ ಲಕ್ಷಣಾರ್ಕರ್ಷಣವೆಂಬ; ಪ್ರಾಣ ಸ್ನೇಹಿತಾನ್ಯೋನ್ಯ ವಿರೋಧ, ಕರಣಾತ್ಮಕ, ವಿದ್ವೇಷಣವೆಂಬ ಪಟ್ಟಮುಂಗಂ; ರಾಜವಶ್ಯ, ಜನವಶ್ಯ ಸ್ತ್ರೀವಶ್ಯಂಗಳಂ, ಜ್ವರಭೂತ ಗ್ರಹಾವೇಶಂಗಳಂ; ಪಾದ ಕಾಸಿದ್ಧಿ, ಅಂಜನಾಸಿದ್ಧಿ; ಘಟಿಕಾಸಿದ್ಧಿ, ಮೂಲಿಕಾಸಿದ್ಧಿ ರಸರಸಾಯನಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಂ.

೨೯

ಶಾಕ್ತೀಯ ಪಾಂಚರಾತ್ರಂಗಳು :

ಬಳಿಕ ಶಕ್ತಿತತ್ವವಾಸಿಯಾದೋರ್ವಾತ್ಮಕನಿಂ, ನಾಸುದೇವನಿಂ, ಕ್ರಮ ದಿಂದುಕ್ತಮಾದ ಶಾಕ್ತೀಯ ಪಾಂಚರಾತ್ರವೆಂಬವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರದ್ವಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ; ಶಾಕ್ತೀಯವೇ ಜಡಾಜಡ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಂ ಶಕ್ತಿ ಪರಿಣಾಮವೆಂಬುದು ಮೊದಲಾದವಂ ವಿಸ್ತರಿಸೂದು. ಪಾಂಚರಾತ್ರವೇ ಪೃಥುವ್ಯಾದಿ ಮಾನಸಾಂತಮಾದ ಚತುರ್ವಿಂ

ಶತಿ ತತ್ವಂಗಳಿಂ ಮೇಲೆ ಗುಣತತ್ವಾತ್ಮಕ ವಾಸುದೇವನಿಂ ಜಗದ್ವಿತ್ಯಾರ್ಥಮಾಗಿ ಕೃಷ್ಣ, ಅನಿರುದ್ಧ, ಮಕರಧ್ವಜ, ರೌಹಿಣೀಯರೆಂಬ ನಾಲ್ವರುತ್ಪತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವಂ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿರ್ತುಂ.

೩೦

ಸಾಧಾರಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಚಕ :

ಬಳಿಕ ಲೌಕಿಕ, ವೈದಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಅತಿಮಾರ್ಗಿಕ, ಮಾಂತ್ರಿಕವೆಂದು ಪಂಚವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಲೌಕಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರ : ಲೌಕಿಕವೇ ಧನ್ಯಂತ್ಯಾದಿ ಗಳೆಂದುಕ್ತಮಾದ ಆಯುರ್ವೇದ, ದಂಡನೀತಿ, ಮೊದಲಾದ ದೃಷ್ಟ ಫಲಂಗಳಂ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿರ್ತುಂ.

ವೈದಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರ : ಬಳಿಕ ಜೈಮಿನಿ, ಅಕ್ಷಪಾದ, ಕಣಾದರೆಂಬ ಮುನೀಶ್ವರರಿಂ ಕ್ರಮದಿಂದಿಂದುಕ್ತಮಾದ ಪೂರ್ವಮಾಮಾಂಸೆ, ನ್ಯಾಯ, ವೈಶೇಷಿಕಮೆಂಬ ದೃಷ್ಟಾ ದೃಷ್ಟ ಫಲಂಗಳುಳ್ಳವೇ ವೈದಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಪೂರ್ವಮಾಮಾಂಸೆಯೇ ಉಪಕ್ರಮಾದಿ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗ ತಾತ್ಪರ್ಯದಿಂ ವೇದವಾಕ್ಯ ವಿಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜೋತಿಸ್ವೋಮಯಾಗಾದಿಕಮಂ ವಿಧಿಸೂದು, ನ್ಯಾಯವೇ ಪ್ರಮಾಣ, ಪ್ರಮೇಯ, ಸಂಶಯ, ಪ್ರಯೋಜನ, ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಅವಯವ, ತರ್ಕ, ನಿರ್ಣಯ, ವಾದ, ಜಲ್ಪ, ವಿತಂಡ, ಹೇತ್ವಾಭಾಸ, ಭಲ, ಜಾತಿ, ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಂಗಳೆಂಬ ಮೋಡಶ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಂ ವೇಳುತ್ತವೆ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರ ಕರ್ತೃತ್ವಮಂ ನಿಶ್ಚಿಸೂದು. ವೈಶೇಷಿಕವೇ ದ್ರವ್ಯ, ಗುಣ, ಕರ್ಮ, ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ, ಸಮವಾಯವೆಂಬ ಪಟ್ಟದಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಸಾದಕತ್ವದಿಂ ಪ್ರಪಂಚ ಸ್ವರೂಪಮಂ ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಿರ್ತುಂ.

೩೧ (ಅ)

ಬಳಿಕ ಕಪಿಲ, ಚತಂಜಲಿ, ವ್ಯಾಸರೆಂಬ ಮುನಿಗಳಿಂ ಕ್ರಮದಿಂ ನಿರೂಪಿತಂ ಗಳಾದ ಸಾಂಖ್ಯ, ಪಾತಂಜಲಿ, ನೇದಾಂತಂಗಳೆಂಬ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ ಫಲವಾಗುಳ್ಳವೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಯಂಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ : ಸಾಂಖ್ಯವೇ ನಿತ್ಯನಿರ್ಮಲರಾವಾತ್ಮರ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂ ಗುಣತ್ರಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ವಾತ್ಮಕ ಜಗದಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸೂದೇ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನೆಂಬುದಂ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣತ್ರಯಾನುಕ್ರಮದಿಂ, ಶ್ಲೇಷ್ಮಪ್ರಕೃತಿ, ಪಿತ್ತ ಪ್ರಕೃತಿ, ವಾತಪ್ರಕೃತಿಗಳುಳ್ಳ, ಶಾಂತಿ, ಕ್ರೋಧ, ಮೂಢ ತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಾದ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮ ಪುರುಷತ್ರಯದ ವರ್ಣ ರೀತಿ ಮೊದಲಾದವಂ ವಿಭಾಗಿಸೂದು. ಪಾತಂಜಲಿವೇ ಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗಯೋಗದಿಂ ಮನೋನಿಶ್ಚಲತೆಯಂ ಸಿದ್ಧಿಸೂದು. ಉತ್ತರ ಮಾಮಾಂಸೆಯನಿಪ ಉಪನಿಷದರ್ಥ ಪ್ರತಿಸಾದಕಮಾದ ನೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮಿಥ್ಯತ್ವಮಂ ಸಾಧಿಪುದರಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕ್ಯಮಂ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಂ ಭಾಸ್ಕರಿಯ, ಮಾಯಾವಾದ, ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮವಾದ ಕ್ರೇಡಾಬ್ರಹ್ಮವಾದವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿ ಪ್ರಚಾರಗೊಂಡಿರ್ತುಂ.

೩೧ (ಆ)

ಬಳಕೆ ಮಾಯಾತತ್ವ, ವಿದ್ಯಾತತ್ವವಾಸಿಗಳಾದ ತ್ರಿರುದ್ರರಿಂ ರಚಿತಂಗಳಾದ ಪಾಶುಪತ, ಕಾಪಾಲಿಕ, ಮಹಾವ್ರತಂಗಳೆಂಬವೆ ಅತಿಮಾರ್ಗಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಯಂಗಳು. ಅವರಲ್ಲಿ : ಪಾಶುಪತವೇ ಮಾಯಾ, ಕರ್ಮವೆಂಬ ಪಾಶದ್ವಯಾದಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸೂದು. ಕಾಪಾಲಿಕವೇ ನರಕಪಾಲ ಭಿಕ್ಷಾಟನಾದಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸೂದು. ಮಹಾವ್ರತವೇ ಅಸ್ತಿಧಾರಣಾದಿಗಳು ವಚಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೩೨

ಬಳಕೆ ಪರಶಿವ ಪ್ರಣೀತಮಾದ ಮಂತ್ರವೇ ಮೋಕ್ಷಾಂಗಮಾದ ಕ್ರಿಯೆ, ಚರ್ಯೆ, ಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಪ್ರಮಾಣಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೩೩

ಆತ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ :

ಮತ್ತಮಾ ಸಮಸ್ತಮತಾಂತರಂಗಳಲ್ಲಿ ವೇಳುವ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂತೆನೆ : ದೇಹವೇ ಆತ್ಮನೆಂಬರು ಚಾರ್ವಾಕರು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ಆತ್ಮನೆಂಬರು ಚಾರ್ವಾಕೈಕ ದೇಶಿಗಳು, ಪ್ರಾಣವೇ ಆತ್ಮನೆಂಬರು ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭರೆಂಬ ಚಾರ್ವಾಕೈಕದೇಶಿಗಳು.

೩೪

ಬಳಕೆ ದೇಹಾದಿ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದೋರ್ವಾತ್ಮನು ದೇಹಪರಿಮಿತನಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ಪರಿಮಾಣತ್ವದಿಂ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸ ಧರ್ಮಯುಕ್ತನೆಂಬರು ಜೈನರು. ಬುದ್ಧಿಯೇ ಆತ್ಮನೆಂಬರು ಬೌದ್ಧರು. ಆನಂದವೇ ಆತ್ಮನೆಂಬರು ಕೌಳಯಾಮಳ ಶಾಕ್ತೀಯರುಗಳು. ಆತ್ಮನು ನಾಡಿಮಧ್ಯಗತನಾಗಿ ಅಣುಪರಿಮಾಣನೆಂಬರು ಪಾಂಚರಾತ್ರರು. ಆತ್ಮನು ದೇಹ ಪುತ್ರಾದಿರೂಪನೆಂಬರು ಲೌಕಿಕರು. ಆತ್ಮನು ಸ್ವತಃ ಪ್ರಮಾಣಜ್ಞಾನ ಸಮೇತನೆಂಬರು ವಿನೂತನಂಕ ಭೇದ ಮಾಡ ಭಾಷ್ಯ ಪ್ರಾಭಾಕರರುಗಳು. ಆತ್ಮನು ಗಗನದಂತೆ ಮಹತ್ಪರಿಮಾಣನಾಗಿ ಪಾಪಾಣದಂತೆ ಜಡರೂಪನಾದೊಡಂ ಮನಸಂಯೋಗದಿಂ ಚಿದ್ಧರ್ಮಯುಕ್ತನೆಂಬರು ನೈಯಾಯಿಕ ವೈಶೇಷಿಕರುಗಳು. ಆತ್ಮನು ಅಸಂಗ ಚಿನ್ಮಾತ್ರನೆಂಬರು ಸಾಂಖ್ಯ ಪಾತಂಜಲರುಗಳು. ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾಪ್ತಿಮಾತ್ರನೆಂಬರು ವೇದಾಂತಿಗಳು. ಆತ್ಮನು ನಿತ್ಯವ್ಯಾಪಕ ಚೈತನ್ಯನೆಂಬರು ಪಾಶುಪತ ಕಾಪಾಲಿಕ ಮಹಾವ್ರತರುಗಳು.

೩೫

ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ :

ಮತ್ತಮಾ ಸಕಲವಾದಿಗಳಿಂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೋಕ್ಷ ಲಕ್ಷಣವೆಂತೆನೆ : ಮರಣವೇ ಮೋಕ್ಷನೆಂಬರು ಚಾರ್ವಾಕರು. ಅಲೌಕಿಕಾಕಾಶ ಮಧ್ಯದೊಳುತ್ತ

ರೋತ್ತರ ಗಮನವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಜೈನರು. ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದ ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧಿಸಂತತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಬೌದ್ಧರು. ಆಕಾಶಗಮನಾದಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಕೌಳಯಾಮಳರುಗಳು. ಅನಂದಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಶಾಕ್ತೀಯರುಗಳು. ವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಡಗಿಹುದೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಪಾಂಚರಾತ್ರರು. ಇಹಸರಂಗದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರ ಭಾರ್ಯಾದಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ವ್ಯಾಧ್ಯಾದಿ ದುಃಖವಿಲ್ಲದೆ ಸುಖದಿಂದಿಹುದೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಲೌಕಿಕರು. ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಪದಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಪೂರ್ವ ಮೀಮಾಂಸಕರು. ಆತ್ಮ, ಶರೀರ, ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಕವೆಂಬ ಇಪ್ಪತೊಂದು ದುಃಖದತ್ತಂತ ನಾಶದಿಂದ ಪಾಪಾಣಪ್ರಾಯನಾಗಾತ್ಮನಿಹುದೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ನ್ಯಾಯವೈಶೇಷಿಕರುಗಳು. ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ವಿವೇಕದಿಂದವೆ ಅವಿದ್ಯಾನಾಶವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಸಾಂಖ್ಯರು. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಮನೋಲಯ ದ್ವಾರದಿಂದವೆ ಅಜ್ಞಾನದಳವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಪಾತಂಜಲರು ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಬಂಧನಿವೃತ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ವೇದಾಂತಿಗಳು. ಪ್ರವಾಹೇಶ್ವರತ್ವದಿಂದಿಶ್ವರತ್ವವನವೈಗಿತ್ತು ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾಪ್ತಿಮಾತ್ರದಿಂದಿಪ್ಪುದೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಪಾಶುಪತರು. ಕರ್ತೃತ್ವವೆ ಸಂಸಾರಮಪ್ಪುದರಿಂದ ಅದನುಳಿದು ಜ್ಞಾಪ್ತಿಮಾತ್ರದಿಂದಿಹುದೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಕಾಪಾಲಿಕ ಮಹಾವ್ರತರು. ಆತ್ಮಗೆ ಷಡಧ್ವಾತೀತ ಶಿವಸಮಾನತ್ವವೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬರು ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳೆಂದು ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

೩೬

ಮತಾಂತರ ಭೇದ :

ಬಳಿಕಾ ವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರ್ವಾಕ, ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ಮೀಮಾಂಸಕ, ಸಾಂಖ್ಯ ರಿಂಬವರೆ ನಿರೀಶ್ವರ ವಾದಿಗಳು. ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲರೂ ಈಶ್ವರವಾದಿಗಳೆಂದು. ಮತ್ತಮಾ ವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಾರ್ವಾಕಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಭೇದವಾದಿಗಳು. ವೇದಾಂತಿಯೋರ್ವನೆ ಅಭೇದ ವಾದಿಯುಪ್ಪಂ.

೩೭

ಚತುರ್ದಶ ವಿದ್ಯೆಗಳು :

ಬಳಿಕೆಂತು ಪೇಳಿಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೊಳಗೆ ವೇದನಾಲ್ಪ, ವೇದಂಗವಾರು, ನ್ಯಾಯಮೀಮಾಂಸೆಯೆಂಬೆರಡು, ಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣವೆಂಬೆರಡು ಕೂಡಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯೆಗಳೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪುಂ.

೩೮

ಸೂತ್ರ ವಿಚಾರ :

ಮತ್ತಮಾ ಚತುರ್ದಶ ವಿದ್ಯೆಗಳೊಳಗೆ ಮೀಮಾಂಸೆಯೆಂಬುದೇ ಮಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತಧ್ಯಾಯವೆನಿಸಿ ಅರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕ್ಕೆ ದಿಂದ ದ್ವಿಭಾಗಮಾಗಿಹುದು.

ಅವರೊಳಗೆ ಮೊದಲ ಭಾಗವೇ ಜೈಮಿನಿ ಸೂತ್ರರೂಪದಿಂದ ದ್ವಾದಶಾಧ್ಯಾಯವೆನಿಸಿ ಕರ್ಮಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕವಾಗಿ ಲೋಕವೇದಾದಿಕರಣವೆಂಬುದು ಮೊದಲಾದ ಸಹಸ್ರನ್ಯಾಯದಿಂದ ಪೂರ್ವವಾಮಾಂಸೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಬುದು ಆ ಜೈಮಿನಿ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಶಾಬರಮೆಂಬ ಭಾಷ್ಯ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮತ್ತನೂ ಮಾಮಾಂಸಾ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ವಾರ್ತಿಕರೂಪವಾಗಿ ಭಾಟ್ಟವೆಂಬುದೊಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಮತಾಂತರಂ ರಚಿತವಾಯಿತ್ತು. ಬಳಿಕಾ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಪ್ರಭಾಕರ ಗುರುಗಳಿಂದ ಆ ಶಾಬರ ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಭಾಕರವೆಂಬುದೊಂದು ಮತಾಂತರಂ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ೩೯

ಬಳಿಕಲೆರಡನೆಯ ಭಾಗವೇ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕತ್ವದಿಂದುತ್ತರ ಮೀಮಾಂಸೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ವ್ಯಾಸ ಸೂತ್ರರೂಪದಿಂದೆಂಟಾಧ್ಯಾಯವಾಗಿಹುದಾದ ರೊಳಗೆ, ಪೂರ್ವದ ನಾಲ್ಕುಧ್ಯಾಯವೇ ದೇವತಾ ಕಾಂಡವೆನಿಸಿ ಕೊಂಬುದಾದರಲ್ಲಿ ಮುತ್ರನಾದದಂತೆ ದೇವತಾ ಲಕ್ಷಣವೆ ಬಲಭದ್ರರಾಮನಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಬಳಿಕುತ್ತರಮಾದ ನಾಲ್ಕುಧ್ಯಾಯವೇ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಂಡವೆನಿಸಿಕೊಂಬುದು. ಅದರೊಳಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದಕವಾಗಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಭಾಷ್ಯಂಗಳೆಲ್ಲವುಳ್ಳಿತ್ತು. ಬಳಿಕಾ ಭಾಷ್ಯಕ್ಕೆ ವಿನರಣಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ವಿನರಣಂ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಮತ್ತನೂ ವಿನರಣವೇ ಮೊದಲ ಶಾಸ್ತ್ರವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು. ೪೦

ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮ :

ಅನಂತರವೊಳಗೆ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದರ್ಶನವೊತ್ತೊಂದುತೆದೊಡೆ : ಆಶೀರ್ವಾದ, ನಮಸ್ಕಾರ, ವಸ್ತುನಿರ್ದೇಶವೆಂಬವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ವ ಮಂಗಳಾಚರಣ ತ್ರಯಂಗಳು ೪೧

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಪಂಚ ಲಕ್ಷಣಗಳು :

ಪದ, ಪದಾರ್ಥ, ವಾಕ್ಯಯೋಜನೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ, ಪರಿಹಾರವೆಂಬವೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಪಂಚಲಕ್ಷಣಂಗಳು. ೪೨

ಅನ್ವಯ ಲಕ್ಷಣ :

ವಿಶೇಷಣ, ವಿಶೇಷ್ಯ, ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯೆಗಳೆಂಬವೆ ಅನ್ವಯ ಪಂಚ ಲಕ್ಷಣಂಗಳು. ೪೩

ಅನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯ :

ವಿಷಯ, ಸಂಬಂಧ, ಪ್ರಯೋಜನ, ಅಧಿಕಾರಗಳೆಂಬವೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮರೇಕತ್ವವೇ ವಿಷಯವೆನಿಸೂದು.

ಬ್ರಹ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ, ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಭಾವವೇ ಸಂಬಂಧವೆನಿಸೂದು. ಸಕಲ ದುಃಖನಿವೃತ್ತಿಯಿಂ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಪ್ರಯೋಜನವೆನಿಸೂದು. ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ ಸಂಪನ್ನನೇ ಅಧಿಕಾರಿಯುಪ್ಪಂ.

ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ :

ಬಳಿಕ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತುವಿವೇಕ, ಇಹಾಮುಕ್ತ ಫಲ ಭೋಗವಿರಾಗ, ಶಮೆ, ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವವೆಂಬವೆ ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಚಿದ್ರೂಪನಾದಾತ್ಮನೇ ನಿತ್ಯನು, ಮಿಕ್ಕ ವಿಷಯವೆಲ್ಲಂ ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿವುದೇ ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯವಸ್ತು ವಿವೇಕವೆನಿಸೂದು. ಇಹ ಪರಂಗಳಲ್ಲಿಯ ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯ ಭೋಗವೆಲ್ಲಂ ಕರ್ಮಜನ್ಯಮಪ್ಪುದರಿಂದ ನಿತ್ಯನಾಗಿಯುಂ ಸಂಪಾದಿಸುವಾದಿ, ಭೋಗಿಸಿದಂತ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಮಹಾಪ್ರಯಾಸ ವೈರಂಗಳಪ್ಪುದರಿಂದವು ದುಃಖರೂಪವೆಂದು ಮನನೇಳಸದಿಹುದೇ ಇಹಾಮುಕ್ತ ಫಲಭೋಗ ವಿರಾಗವೆನಿಸೂದು. ದಮೆ ಮೊದಲಾದಾರು ಸದ್ಗುಣ ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಶಮೆಯೆನಿಸೂದು. ಸಹಜ ಸಾಯುಜ್ಯ ರೂಪ ನೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯೇ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಮಕ್ಕುಂ.

೪೫

ಶಮಾದಿ ಷಟ್ಕ :

ಬಳಿಕ ಶಮೆ, ದಮೆ, ತೀಕ್ಷ್ಣೆ, ಉಪರತಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಸಮಾಧಿಗಳೆಂಬವೆ ಶಮಾದಿ ಗುಣಷಟ್ಕಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಅಂತಃಕರಣ ನಿಗ್ರಹವೇ ಶಮೆ ಬಾಹ್ಯಕರಣ ನಿಗ್ರಹವೇ ದಮೆ. ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ ಸೈರಿಸೂದೇ ತೀಕ್ಷ್ಣೆ, ಸಕಲಧರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗವೇ ಉಪರತಿ. ಶ್ರುತಿ, ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಯ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಶ್ರದ್ಧೆ. ಗುರೂಪದೇಶಮಂ ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ದೃಢವಿಡುವುದೇ ಸಮಾಧಿಯಕ್ಕುಂ.

೪೬

ಗುರುಸೇವಾ ಲಕ್ಷಣ :

ಬಳಿಕ ಸಾಧನ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯುಂ ಮಾಳ್ಪ ಸದ್ಗುರು ಸೇವೆಯಾ ದೊಡೆ ಆಪ್ತ, ಅಂಗ, ಸ್ಥಾನ, ಸದ್ಭಾವಮೆಂದು ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿಹುದವರಲ್ಲಿ : ಗುರುವಿಗನುಕೂಲ ವೃತ್ತಿಯೇ ಆಪ್ತವೆನಿಸೂದು. ಗುರುಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾದಿಕವೇ ಅಂಗವೆನಿಸೂದು. ಗುರುವಿನ ಗೃಹ, ಕ್ಷೇತ್ರರಕ್ಷಣಾದಿಕವೇ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸೂದು. ಶ್ರೀ ಗುರುವೇ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಛವನೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಸದ್ಭಾವಮಕ್ಕುಂ.

೪೭

ಅಧಿಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದ :

ಬಳಿಕ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿ, ಭಕ್ತಿಕಾಂಡಿ, ಜ್ಞಾನಕಾಂಡಿಯೆಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೂವರಧಿಕಾರಿಗಳುಂಟವರಲ್ಲಿ : ದೇಹ ಗೃಹ ಕೃತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ನಾನು ನನ್ನದೆಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಮಮಕಾರಗಳುಳ್ಳಾತನೇ ಕರ್ಮಕಾಂಡಿಯೆನಿಸುವನು. ಸಕಲಕ್ರಿಯೆಗಳನು ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣಂಗೆಯ್ಯಾತನೇ ಭಕ್ತಿಕಾಂಡಿಯೆನಿಸುವನು. ಸರ್ವಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಕನು ತಾನೆಂಬಾತನೇ ಜ್ಞಾನಕಾಂಡಿಯುಪ್ಪಂ.

೪೮

ಪಂಚಾಧಿಕಾರಿಗಳು :

ಬಳಿಕ ಕರ್ಮ, ಮುಮುಕ್ಷು, ಅಭ್ಯಾಸಿ, ಅನುಭವಿ, ಆರೂಢರೆಂದುತ್ತರೋತ್ತರ ವಿಶಿಷ್ಟಮಾದಧಿಕಾರಿ ಪಂಚವಿಧಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಮೂಢತನದಿಂದ ತನ್ನ ಜಾತಿಮಾತ್ರದ ಕರ್ಮವಿಡಿದು ಶತಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಪ್ಪಾತನೇ ಕರ್ಮ. ಜಗತ್ಸತ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಮೂರು ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಪ್ಪಾತನೇ ಮುಮುಕ್ಷು. ಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಂ ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ಅಭ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಯುಕ್ತನಾಗಿ ಜನ್ಮದ್ವಯದಿಂದ ಮುಕ್ತನಪ್ಪಾತನೇ ಅಭ್ಯಾಸಿ. ವ್ಯವಹಾರವನುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ವಿವೇಕ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಏಕಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಪ್ಪಾತನೇ ಅನುಭವಿ. ವಿಶ್ವವಿಕ್ಯತಿದೋರದೆ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸದ್ಬೋಧನುಕ್ತನಪ್ಪಾತನೇ ಆರೂಢನಪ್ಪಂ.

ಪುನರಧಿಕಾರಿತ್ವಯ :

ಬಳಿಕ ಈ ಜಗತ್ತೆಂಬ ಕಮಲವಲ್ಲಿಯ ಮೂಲವಾವುದೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಮುಖದಿಂದ ಶ್ರೀಗುರುವನೆಯ್ದಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ತವಡೆವಾತನೋರ್ವನು. ದೇಹಾದಿಗಳ ಅನಿತ್ಯತೆಯಂ ಕಂಡು ಭೋಗಾಪೇಕ್ಷೆದೋರದೆ ಶ್ರೀಗುರುವನೆಯ್ದಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಬಡೆವಾತನೋರ್ವನು. ಒಣ್ಣಾನೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಗುರು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯಂಗುಪದೇಶಿಯುಧದಂ ಕೇಳ್ದು ಕಸ್ಮಿಕದಿಂದಾತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಾಣಂಬಡೆವಾತನೋರ್ವಂ. ಇಂತು ವಿವೇಕ ವಿರಕ್ತಿ ದೈವಗತಿಯಿಂ ಮುಕ್ತರಪ್ಪವರೆ ಬೇರೆ ಮೂವರಧಿಕಾರಿಗಳಕ್ಕಂ.

೫೦

ಅಷ್ಟಗುರು ಲಕ್ಷಣ :

ಮತ್ತಮಾ ಶ್ರೀಗುರುವೆಸಾಧಕರಾದ ಶಿಷ್ಯರಧಿಕಾರ ಭೇದದಿಂದ ಬೋಧಕಗುರು, ವೇದಕಗುರು, ನಿಸಿದ್ಧಗುರು, ಕಾಮ್ಯಗುರು, ಸೂಚಕಗುರು, ವಾಚಕಗುರು, ಕಾರಕಗುರು, ವಿಹಿತಗುರುವೆಂದೆಂಟು ತೆರನಾಗಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ: ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳನರುಹುವಾತನೇ ಬೋಧಕಗುರು. ತತ್ವದರ್ಶಕನೇ ವೇದಕಗುರು. ವಶ್ಯಾಕರ್ಷಣಾದಿಗಳಂದಿಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖ, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖಂಗಳನೀವಾತನೇ ನಿಸಿದ್ಧಗುರು. ಪುಣ್ಯಕರ್ನೋಪದೇಶದಿಂದಿಹ ಪರಂಗಳಲ್ಲಿಯು ಸುಖಪ್ರದನೇ ಕಾಮ್ಯಗುರು. ವಿವೇಕ ಮುಖದಿಂದ ಶಮದಮಾದಿ ಸದ್ಗುಣಪ್ರದನೇ ಸೂಚಕಗುರು. ವಿಷಯಂಗಳ ಮಿಥ್ಯಾಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದಾತ್ಮಾನುರಾಗಪ್ರದನೇ ವಾಚಕಗುರು. ಶಿವಜೀವರೈಕ್ಯಜ್ಞಾನಪ್ರದನೇ ಕಾರಕಗುರು. ಸಂಶಯ ನಿರಸನದ್ವಾರದಿಂದ ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಿ ಪ್ರದನೇ ವಿಹಿತಗುರುವಕ್ಕಂ.

೫೧

ಶಿಷ್ಯೋಪದೇಶನಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಸದ್ಗುರು ಸಚ್ಚಿಷ್ಯರುಗಳ ಮಧ್ಯದೊಳಾವನಾನೋರ್ವ ಅಧಿಕಾರಿಯು ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿಯಿಂ ಬೆಂದು ವ್ಯಾಕುಲಿತಚಿತ್ತನಾಗಿ, ಆನಾರು, ಎನಗೇ ಸಂಸಾರವೇನು ಕಾರಣಂ ಬಂದಿತ್ತು, ಇದಾರ ಮುಖದಿಂ ನಿವೃತ್ತಿಯಹುದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿ, ಪತ್ರ ಪುಸ್ತಕ ಫಲಾದಿ ಸಹಪಾಣಿಯಾಗಿ, ವಿದ್ಯಾವಿನಯ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣ ಸಮೇತನಾದ ಶ್ರೀಗುರುವನೆಯ್ದಿ “ಚೈತನ್ಯಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಶಾಂತಂ” ಎಂಬುದು ಮೊದಲಾದಷ್ಟಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ, ಪದದ್ವಯ, ಕರದ್ವಯ, ಭುಜದ್ವಯ, ಲಲಾಟವಕ್ಷದ್ವಯಗಳೆಂಬ ಅಷ್ಟಾಂಗಂ ನೆಲ ಸೋಂಕುವಂತೆ ಪ್ರಣತನಾಗಿ, ಬಳಿಕದ್ದು ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕರಕಮಲಮಂ ಮುಗಿದು, ಕಿಂಕರ ಭಾವಂ ಕೈಮಿಕ್ಕು ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂದೋರಿ, ಕೂರ್ಮಯಂ ಕೊಂಡಾಡಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಬಲೈಶ್ವರ್ಯ, ಕೀರ್ತಿ, ಶ್ರೀಗಳೆಂಬ ಪಡ್ಗುಣ ಸಮಗ್ರತೆಯಿಂ, ಭಗವಾನ್‌ವಾದ ಎಲೆ ಸದ್ಗುರುವೆ, ಆಯಾಸಮಿಲ್ಲದೆ ಅವ ತೆರದಿಂದೆನಗೆ ಈ ಭವ ಬಂಧನಂ ಬಿಡುವುದೆಂದು ಬಿನ್ನಸುಗೆಯ್ದುದೇ ಶಿಷ್ಯನ ವಿಧಿವದುಪಸನ್ನತ್ತ ಮಕ್ಕುಂ.

೫೨

ಉಪದೇಶಕ್ರಮ :

ಮತ್ತಮಾ ಉಪಸನ್ನನಾದ ಶಿಷ್ಯನಧಿಕಾರಮಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೃಪಾಪೋಷನದಿಂ ನೋಡಿ ಅಂಜದಿರೆಂದಭಯ ಕರಮಂ ಶಿರದೊಳಿಟ್ಟು, ಶ್ರುತಿಯುಕ್ತೆಗಳಿಂದಾತನ ದೇಹಾದ್ಯಾತ್ಮಬುದ್ಧಿಯಂ ನೇತಿಗಳೆದು, ನೀನೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಉಕ್ಕುದನರುಹು ವುದೇ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶಮಕ್ಕುಂ.

೫೩

ಬೋಧ ಪ್ರಕಾರತ್ರಯ :

ಮತ್ತಮಾ ಉಪದೇಶಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶ, ಲಕ್ಷಣ, ಪರೀಕ್ಷೆಯೆಂಬವೇ ಬೋಧಪ್ರಕಾರತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ತಾನು ಸಮರ್ಥಸಲಿಷ್ಟಮಾದ ವಸ್ತುವಂ ನಾಮ ಮಾತ್ರದಿಂ ಕೀರ್ತಿಪುದೇ ಉದ್ದೇಶವೆನಿಸೂದು. ಗಂಗೆದೊಗಲುಳ್ಳದೆ ಗೋವೆಂಬಂತೆ ಬಳಿಕಾ ವಸ್ತುವಿನ ಅಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮಮಂ ಪೇಳೂದೆ ಲಕ್ಷಣವೆನಿಸೂದು. ಲಕ್ಷಿತನಾದ ವಸ್ತುವಿಗಾ ಲಕ್ಷಣ ಮುಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ವಿಚಾರಂಗೆಯ್ದುದೇ ಪರೀಕ್ಷೆಯಕ್ಕುಂ.

೫೪

ಪ್ರಮಾಣ ವಿಭಾಗ :

ಬಳಿಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ, ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣ, ಆಗಮ ಪ್ರಮಾಣ, ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿಪ್ರಮಾಣ, ಉಪಮಾನಪ್ರಮಾಣ, ಅಭಾವಪ್ರಮಾಣ,

ಸಂಭವಪ್ರಮಾಣ, ಐತಿಹ ಪ್ರಮಾಣವೆಂಬವೆ ವಸ್ತುಸಿದ್ಧಿಗಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣಗಳ
ವರಲ್ಲಿ : ಘಟಾದಿ ದರ್ಶನವೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸೂದು. ಧೂಮದಿಂದಗ್ನಿ
ಜ್ಞಾನವೇ ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕಾ ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ, ಹೇತು, ದೃಷ್ಟಾಂತ
ಮೊಬಂಗಳತ್ರಯಂಗಳುಂಟವರಲ್ಲಿ : ಪರ್ವತ ಅಗ್ನಿಯುಳ್ಳದೆಂಬುದೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೆನಿ
ಸೂದು. ಧೂಮುಳ್ಳುದಾದ ಕಾರಣ ಹೇತುವೆನಿಸೂದು. ಮಹಾನಸದಂತೆ
ಎಂಬುದೇ ದೃಷ್ಟಾಂತಮಕ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಯಥಾವ್ಯಷ್ಟಾರ್ಥವಾದಿಯಾದ ಆಪ್ತವಚನದಿಂದ ನದೀತೀರಾದಿಕದಲ್ಲಿಯ
ಫಲಾದಿ ಸದ್ಭಾವ ಜ್ಞಾನವೇ ಆಗಮ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾರ್ಥಾಪತ್ತಿ, ಶ್ರುತಾರ್ಥಾಪತ್ತಿಯೆಂದು
ಇತ್ತೀರನುಂಟವರಲ್ಲಿ

ಪಗಲುಣ್ಣದ ದೇವದತ್ತನ ದೇಹದ ಪೀನತ್ವಮಂ ಕಂಡು ರಾತ್ರಿಭೋಜ
ನಮಂ ಕಲ್ಪಿಸೂದೇ ದೃಷ್ಟಾರ್ಥಾಪತ್ತಿಯೆನಿಸೂದು. ಬದುಕೆರ್ದ ದೇವದತ್ತನಂ
ಗೃಹದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದೊಡೆ ಸ್ಥಾನಾಂತರದಲ್ಲಿರ್ಪನೆಂದು ತಿಳಿವುದೇ ಶ್ರುತಾರ್ಥಾಪತ್ತಿ
ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸೂದು.

ಗೋವಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ಮರೆಯೆಂಬ ವಾಕ್ಯಶ್ರವಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ನನವನ್ನೆದಿ
ದಾತಂಗೆ ತದ್ವಿಷಯಜ್ಞಾನವೇ ಉಪಮಾನ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸೂದು.

ಈ ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಘಟವಿಲ್ಲನೆಂಬುದರಿಂದಾ ಘಟಾಭಾವಜ್ಞಾನವೇ ಅಭಾವ
ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸೂದು. ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶತಸಂಖ್ಯೆಯುಂಟೆಂಬ ಜ್ಞಾನವೇ
ಸಂಭವ ಪ್ರಮಾಣವೆನಿಸೂದು. ಈ ವಟವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷವಿರ್ಪುದೆಂಬ ಲೋಕ
ವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಆ ಯಕ್ಷ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನವೇ ಐತಿಹ ಪ್ರಮಾಣಮಕ್ಕುಂ. ೫೫

ಬಳಿಕೇ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರ್ವಾಕರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವೊಂದು.
ಜೈನ, ಬೌದ್ಧ, ವೈಶೇಷಿಕರ್ಗಿ ಅನುಮಾನ ಪ್ರಮಾಣಗೊಡಿದೆರಡು. ಸಾಂಖ್ಯರ್ಗಿ
ಆಗಮಗೊಡಿದ ಮೂರು. ನ್ಯಾಯೈಕದೇಶಿಗಳ್ಗೆ ಉಪಮಾನಗೊಡಿ ನಾಲ್ಕು.
ಪ್ರಾಭಾಕರರಿಗೆ ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿಯೊಡಗೊಡಿದ್ದೆದು ಭಾಟ್ಟರು ವೇದಾಂತಿಗಳ್ಗೆ ಅಭಾವಂ
ಗೊಡಿದಾರು. ಪೌರಾಣಿಕರಿಗೆ ಸಂಭವೈತೀಹಂಗಳೊಡಗೊಡಿದೆಂಟು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು
ವಿವರಿಸಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ೫೬

ಪದಾರ್ಥದ್ವಯಂಗಳು:

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ದೃಕ್ಕು ದೃಶ್ಯವೆಂಬವೆ ಪದಾರ್ಥದ್ವಯಂಗಳು.

೫೭

ದೃಗ್ದೃಶ್ಯ ವಿವೇಕ :

ಸ್ವಗತಭೇದ, ಸಜಾತೀಯಭೇದ, ವಿಜಾತೀಯಭೇದವೆಂಬವೆ ದೃಕ್ಚಿನ್ನಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭೇದತ್ರಯಂಗಳವಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಮೊತ್ತೆನೆ:- ಆ ಲೋಕದೊಳೊಂ ದಾನೊಂದು ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪತ್ರ ಪುಷ್ಪ ಫಲಾದಿಕವೆ ಸ್ವಗತ ಭೇದವೆನಿಸೂದು. ವೃಕ್ಷಾಂತರವೇ ಸಜಾತೀಯ ಭೇದವೆನಿಸೂದು. ಪಾಷಾಣಾದಿಕವೇ ವಿಜಾತೀಯ ಭೇದಮಕ್ಕುಂ.

೫೮

ಭೇದ ನಿರಾಕರಣ :

ಬಳಕೆ ಸದ್ವ್ಯೂಪ ಬ್ರಹ್ಮವು ಗಗನದಂತೆ ನಿರವಯವನುಪ್ಪುದರಿಂದವು ಸತ್ತಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಸತ್ತೆಯಿಲ್ಲಾಗಿಯುಂ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ ಭೇದ ಸಜಾತೀಯ ಭೇದವಿಲ್ಲ ದೊಡಂ, ಜಗತ್ಕಾರಣವಾದ ಮಾಯೆಯುಂಟಾಗಿ ವಿಜಾತೀಯ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೆಂತೆನೆ: ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕನಿಂ ಚಿತ್ರಶಕ್ತಿಗೆ ಬೇರೆ ತೋರ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆಂತಂತೆ ಸನ್ಮಾತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಣಂ ಮಾಯೆಗೆ ನಿಲಕ್ಷಣತ್ವವೇ ಇಲ್ಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ವಿಜಾತೀಯ ಭೇದವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಮಕ್ಕುಂ.

೫೯

ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶ್ರುತಿ :

ಬಳಕೆಯರ್ಥದಲ್ಲಿ “ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ವಾಕ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಏಕಂ, ಏವ, ಅದ್ವಿತೀಯಮೆಂಬ ಪದತ್ರಯಕ್ಕೆ ಏಕ್ಯ, ಅನಧಾರಣೆ, ದ್ವೈತ ನಿಷೇಧವೆಂದರ್ಥತ್ರಯವುಪ್ಪುದರಿಂದಾ ಕ್ರಮದಿಂದವೆ, ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತ, ಸಜಾ ತೀಯ, ವಿಜಾತೀಯಮೆಂಬ ಭೇದತ್ರಯಂಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಮಕ್ಕುಂ.

೬೦

ಅಧ್ಯಾರೋಪ ವಿವೇಕ :

ಬಳಕೆ ಅಧ್ಯಾರೋಪ, ಅಪವಾದವೆಂಬವೇ ಕಲ್ಪಿತದ್ವಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳ ರಜ್ಜು, ಶುಕ್ತಿ, ಸ್ಥಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದಲ್ಲದ ಅಹಿ, ರಜತ, ಚೋರಾದಿಗಳು ಕಲ್ಪಿಸುವಂತೆ, ಸದ್ವ್ಯೂಪ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಮಾಯಾಪ್ರಸಂಚಿನ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಅಧ್ಯಾರೋಪವೆನಿಸೂದು.

೬೧

ಅಪವಾದ ವಿವೇಕ :

ಬಳಕೆ ಇದು ಅಹಿಯಲ್ಲ ರಜ್ಜುವೇ, ಇದು ರಜತವಲ್ಲ ಶುಕ್ತಿಯೇ, ಇವನು ಚೋರನಲ್ಲ ಸ್ಥಾಣುವೇ ಎಂಬಂತೆ ವಿಚಾರಮುಖದಿಂ ಪ್ರಸಂಚವೆಲ್ಲಂ ಮಿಥ್ಯೆ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಸತ್ಯವೆಂಬುದೇ ಅಪವಾದಮಕ್ಕುಂ.

೬೨

ಬ್ರಹ್ಮಲಕ್ಷಣ ವಿವೇಕ :

ಬಳಿಕ ಆತದ್ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ, ತಟಸ್ಥಲಕ್ಷಣ, ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣವೆಂಬವೆ ದೈಗ್ರೂಪವಸ್ತು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕೃಪಾಯತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ದೇಹಾದ್ಯನಾತ್ಮ ವರ್ಗಮಂ ಯುಕ್ತಿಯಂ ನೇತಿಗಳೆದುಳಿದಾತ್ಮನನರುಹಿವುದೇ ಆತದ್ವ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ ವೆನಿಸೂದು. ಶಾಖಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನಿರ್ವನಂಬಂತೆ ಭೂತಾದಿ ಜಗತ್ಕಾರಣತ್ವದಿಂದಾ ತ್ಮನನರುಹಿವುದೆ ತಟಸ್ಥಲಕ್ಷಣವೆನಿಸೂದು. ಪ್ರಕೃತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಸ್ವರೂಪವೇ ಸೂರ್ಯ ನೆಂಬಂತೆ ಆತ್ಮನ ನಿಜವನರುಹಿವುದೆ ಸ್ವರೂಪಲಕ್ಷಣಮಕ್ಕುಂ. ೬೩

ಪಂಚಲಕ್ಷಣ ವಿವೇಕ :

ಬಳಿಕ ಸತ್ತು, ಚಿತ್ತು, ಆನಂದ, ನಿತ್ಯ, ಪರಿಪೂರ್ಣವೆಂಬವೆ ಆತ್ಮನ ಪಂಚ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಅರಿಯೆನ್, ಅರಿನೆನ್, ಅರಿದೆನ್ ಎಂಬಲ್ಲಿಯುಂ, ಕಾಮಾದಿ ವೃತ್ತಿಗಳು ತೋರುವಲ್ಲಿ, ತೋರದಿಹಲ್ಲಿಯುಂ, ಜಾಗ್ರದಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯುಂ ತನಗೊಂದು ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲವೇ ಉಂಟಿವುದೇ ಸದ್ರೂಪು. ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷಯಂಗಳನೆಡವಿಡದೆ ಇದಿರಿಟ್ಟು ಅರಿವುದೇ ಚಿದ್ರೂಪು. ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ವಿಷಯವಹತನವೇ ಆನಂದರೂಪು. ಸತತೋದಿತನಾಗಿವುದೇ ನಿತ್ಯರೂಪು. ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕಮುತ್ತುದರಿಂ ಸರ್ವಸಂಬಂಧಿತ್ವವೇ ಪರಿಪೂರ್ಣರೂಪಮಕ್ಕುಂ. ೬೪

ಆನಂದ ವಿಚಾರ :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಂಗಳಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಮಾಗೆ ಸದ್ರೂಪು, ಚಿದ್ರೂಪುಗಳಂತೆ ಸರ್ವಬುದ್ಧಿ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯುಂ, ಆನಂದರೂಪಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಾಕ್ರಿಯುಂಟಾಗಬೇಕದಿಲ್ಲಾಗಿ ಆನಂದವಾತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲೆಂದೊಡದಕ್ಕೆ, ಉಷ್ಣಪ್ರಕಾಶ ರೂಪಮಾದ ದೀಪದ ಪ್ರಕಾಶವೆ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಉಷ್ಣವೆ ವ್ಯಾಪಕಮಾಗದು. ಉದಕದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣವೇ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಪ್ರಕಾಶವೇ ಪ್ರಕಟಿತಿಯಾಗದು. ಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಟೆರಡಕ್ಕೆಯು ತೋರ್ಕೆಯಹುದೆಂತಂತೆ ಪಾಷಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸದ್ರೂಪಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಾಕ್ರಿಯೆಸೆ. ಚಿದಾನಂದಂಗಳಿಗಳಿಭಿನ್ನಾಕ್ರಿಯೆ ಘಟಿಸದು. ಬುದ್ಧಿಯ ತನೋಗುಣದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಮೂಢವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯುಂ, ರಜೋ ಗುಣದಿಂದ ರಾಗಮಯವಾದ ಘೋರವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿಯುಂ, ಸಚ್ಚಿದ್ರೂಪಂಗಳೆರಡಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆನಂದರೂಪಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ದೊರೆಕೊಳ್ಳದು. ಸತ್ಯಗುಣದಿಂದ ಮೈರಾಗ್ನ ಮಯವಾದ ಶಾಂತ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವೆಂಬ ತ್ರಿರೂಪಕ್ಕೆಯು ಸ್ಫುರಣ ಮುತ್ತುದರಿಂದಾನಂದವಾತ್ಮರೂಪಮಕ್ಕುಂ. ೬೫

ಸತ್ತಾಸ್ವರೂಪ ವಿವೇಕ :

ಬಳಿಕ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪಂಚರೂಪಗಳಿಗೂಪಾಧಿಯ ಭೇದವೆಂತೆನೆ: ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಸತ್ತೆ, ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕ ಸತ್ತೆ, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸತ್ತೆಯೆಂದು ಸತ್ತಾತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ, ಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿಯ ಘಟಾದಿಗಳ ಸತ್ತೆಯ ವಿವೇಕ ಕೈವಲ್ಯ ಪರಿಯಂತೆ ಸುಪ್ತಿ, ಮೂರ್ಛೆ ಮೊದಲಾದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತೋರದಿದ್ದು, ಬಳಿಕದ್ದು ನೋಡಿದಡೆ ಮೊದಲಂತೆ ತೋರುತ್ತಿಹುದಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರ ಸತ್ತೆಯೆನಿಸೊದು. ಶುಕ್ತಿಕಾರಜತ, ಕನಸಿನ ವಿಷಯಾದಿಗಳ ಸತ್ತೆಯೇ ಆ ತೋರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯಲ್ಲದೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ಮರಳಿ ಕಾಂಬ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕ ಸತ್ತೆಯೆನಿಸೊದು. ಸಮಸ್ತ ಕಲ್ಪನೆಗಧಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ತೋರದಡಗದ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸತ್ತೆಯೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಸತ್ತೆಯುಕ್ಕುಂ. ೬೬

ಚಿದ್ರೂಪೋಪಾದಿ ಭೇದ :

ಮತ್ತಂ ಜೀವ, ಈಶ್ವರ, ಕೂಟಸ್ಥ, ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬವೆ ಚಿತ್ತಿನ ಚತುರ್ವಿಧ ಭೇದಂಗಳವಕ್ಕೆ: ಘಟಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ ಸಾಬ್ರನಕ್ಷತ್ರಾಕಾಶ, ಮೇಘಾಂಶ ತುಪಾಕಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ ಅನುಮಿತಾಕಾಶ, ಘಟಾವಚ್ಛಿನ್ನಾಕಾಶ, ಮಹದಾಕಾಶವೆಂಬವೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೬೭

ಆನಂದದೋಪಾದಿ ಭೇದ :

ಮತ್ತಂ ವಿಷಯಾನಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ, ವಾಸನಾನಂದ, ಮುಖ್ಯಾನಂದ, ನಿಜಾನಂದ, ಆತ್ಮಾನಂದ, ಅದ್ವೈತಾನಂದ, ವಿದ್ಯಾನಂದವೆಂಬ ಆನಂದದಷ್ಟು ಭೇದಂಗಳವರಲ್ಲಿ :

ವನಿತಾದಿವಿಷಯ ಲಾಭಮಾದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪುದೇ ವಿಷಯಾನಂದವೆನಿಸೊದು.

ನಿದ್ರಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪುದೇ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವೆನಿಸೊದು.

ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೆ ತೋರ್ಪುದೇ ವಾಸನಾನಂದವೆನಿಸೊದು

ಹಾನೋಪಾದಾನವಿಲ್ಲದುವೇಕ್ಷಾಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪುದೇ ಮುಖ್ಯಾನಂದವೆನಿಸೊದು.

ಯೋಗಾಬ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಮನೋಲಯಮಾದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪುದೇ ನಿಜಾನಂದವೆನಿಸೊದು.

ಪ್ರಿಯವಾದ ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿತಾನೇ ಪ್ರಿಯತಮನೆಂದರಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪುದೇ ಆತ್ಮಾನಂದವೆನಿಸೊದು.

ನಾಮ ರೂಪ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಂ ಮಿಥ್ಯೆ, ತಾನೇ ಸತ್ಯನೆಂಬ ವಿವೇಕದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪುದೇ ಅದ್ವೈತಾನಂದವೆನಿಸೊದು.

ತತ್ತ್ವಮಸ್ಯಾದಿ ಮಹಾವಾಕ್ಯಜನಿತಮಾದ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪುದೇ ವಿದ್ಯಾನಂದಮಕ್ಕುಂ. ೬೮

ಅಭಾವ ವಿವೇಕ :

ಮತ್ತಂ ಪ್ರಾಗಭಾವ, ಪ್ರಧ್ವಂಸಾಭಾವ, ಅನೈಯೋನ್ಮಾಭಾವ, ಅತ್ಯಂತಾಭಾವ
ವೆಂಬವೇ ಬ್ರಹ್ಮ ನಿತ್ಯಪದದೊಳಗೊಪ್ಪುವ ಅಭಾವಚತುಷ್ಟಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ :
ಮೃತ್ತಿಕೆ ಮೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ಘಟಾದಿಕದ ಮೊದಲಿಲ್ಲವೆಯೇ ಪ್ರಾಗಭಾವ
ವೆನಿಸೂದು. ಪುಟ್ಟಿದ ಘಟದಲ್ಲಿ ಬಳಕಿಲ್ಲವೆಯೇ ಪ್ರಧ್ವಂಸಾಭಾವವೆನಿಸೂದು.
ಘಟದಲ್ಲಿ ಪಟವಿಲ್ಲ, ಪಟದಲ್ಲಿ ಘಟವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಮೊದಲಾದುದೇ ಅನೈಯೋನ್ಮಾ
ಭಾವವೆನಿಸೂದು ಗಗನಕುಸುಮಾದಿಕವೇ ಅತ್ಯಂತಾಭಾವಮಕ್ಕುಂ. ೬೯

ಪರಿಚ್ಛೇದತ್ರಯ :

ಮತ್ತಂ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದ, ದೇಶ ಪರಿಚ್ಛೇದ, ವಸ್ತು ಪರಿಚ್ಛೇದವೆಂಬವೇ
ಬ್ರಹ್ಮದ ಪೂರ್ಣಪದದೊಳಗೊಪ್ಪುವ ಪರಿಚ್ಛೇದತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಒಂದು
ಕಾಲದಲ್ಲುಂಟು, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿಲ್ಲೆನಿಸಿಕೊಂಬುದೇ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದವೆನಿಸೂದು.
ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲುಂಟು, ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲೆನಿಸಿಕೊಂಬುದೇ ದೇಶಪರಿಚ್ಛೇದವೆನಿ
ಸೂದು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿದಹುದು, ಒಂದು ವಸ್ತುವಿಲ್ಲವೆನಿಸಿಕೊಂಬುದೇ ವಸ್ತು
ಪರಿಚ್ಛೇದವೆನಿಸಕ್ಕುಂ. ೭೦

ಜೀವಾದಿ ನಾಮಭೇದ :

ಬಳಕ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಚಿದ್ರೂಪಭೇದಂಗಳಾದ ಜೀವೇಶ್ವರಾದಿ ಚತುಷ್ಟಯಕ್ಕೆ
ಕ್ರಮದಿಂ ನಾಮಾದಿ ವ್ಯವಹಾರ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಂತೆನೆ : ಮೊದಲು ಜೀವನೇ ವಿಶ್ವ,
ತೈಜಸ, ಪ್ರಾಜ್ಞನೆಂದು ತ್ರಿವಿಧ ಮಾರ್ಗಾರ್ಪನವರಲ್ಲಿ: ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರ, ವ್ಯಷ್ಟ್ಯಭಿಮಾನಿ,
ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜೀವನು, ಬುದ್ಧಿಪ್ರತಿಫಲಿತ ಚೈತನ್ಯನು, ಚಿದಾಭಾಸನು, ವಿಕ್ಷೇಪ
ರೂಪನು, ಕ್ಷೇತ್ರಿ, ಶರೀರಿ, ಪ್ರಮಾತೃ, ಕರ್ತೃ, ಭೋಕ್ತೃ, ಸಂಸಾರಿ, ವಿಷಯಿ,
ಪರಾಗಾತ್ಮನು, ವಿಜ್ಞಾನ ಮಯನು, ತ್ವಂಪದಮುಖ್ಯಾರ್ಥನೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದವೇ
ವಿಶ್ವನ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮಂಗಳು.

ಬಳಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರ, ವ್ಯಷ್ಟ್ಯಭಿಮಾನಿ, ಪ್ರಾತಿಭಾಸಿಕಜೀವನು, ಸ್ವಪ್ನ
ಕಲ್ಪಿತನೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದವೇ ತೈಜಸನ ಪರಿಯಾಯನಾಮಂಗಳು ಬಳಕ
ಕಾರಣ ಶರೀರ, ವ್ಯಷ್ಟ್ಯಭಿಮಾನಿ, ಅವಿದ್ಯೋಪಹಿತನು, ಕಾರ್ಯೋಪಾದಿಕನು
ಎಂಬಿವು ಮೊದಲಾದವೇ ಪ್ರಾಜ್ಞನ ಪರಿಯಾಯನಾಮಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೭೧

ಆತ್ಮತ್ರಯ :

ಬಳಿಕ ಜೀವಾತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮರೆಂದಾತ್ಮತ್ರಯಗಳನ್ನರಲ್ಲಿ :
ತಪ್ತಾಯಃ ಪಿಂಡದಂತೆ ದೇಹಾದಿಗಳೊಡತಣ ಸಂಬಂಧದಿಂ ಸಕಲಸಂಸಾರ
ವ್ಯವಹಾರ ಮುಳ್ಳಾತನೇ ಜೀವಾತ್ಮನು.

ಕಮಲ ಪತ್ರೋಕದಂತೆ ಜೀವನು ಸಂಸಾರಮಂ ಪೊರ್ದಿಯು ಪೊರ್ದದಾತನೇ
ಅಂತರಾತ್ಮನು.

ಲೋಕವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತನೆಂತಂತೆ ಜೀವಾತ್ಮಾಂತರಾತ್ಮರ ವ್ಯವಹಾರ ಸಾಕ್ಷಿಕನೇ
ಪರಮಾತ್ಮನಕ್ಕುಂ. ೭೨

ವಿಕಾರ ಸ್ಥಿತಿ :

ಬಳಿಕ ಜಲದಲ್ಲಿ ನೇಸರು ಚಲಿಸುತ್ತೆಂಬಂತೆ, ಮುಗಿಲೋಡೆ ಚಂದ್ರಮು
ನೋಡುತ್ತೆಂಬಂತೆ, ನದಿಯ ಹರಿಗಲು ಗಮಿಸಿದೊಡೆ ತೀರದ ತರು ಗಮಿಸಿ
ತ್ತೆಂಬಂತೆ, ಮನೆಯ ಕಂಡಿಯೊಳ್ಳಿದಿದ್ದ ಸೂರ್ಯಾತವದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತದಡೆಯಾಟದಿಂದೆ
ಡೆಯಾಡುತ್ತೆಂಬಂತೆ, ದೇಹದ ಜನನ ಮರಣವಾತ್ಮಗೆಂಬಂತೆ, ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದಾತ್ಮಗೆ
ದೇಹಾದ್ಯವಾದಿಯಿಂದಾದ ಜೀವಾವಸ್ಥೆಯ ಸಂಸಾರ ವ್ಯವಹಾರಮೆಂದರಿ
ಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ೭೩

ಈಶ್ವರ ನಾಮಭೇದ :

ಮತ್ತಮಾ ಈಶ್ವರನೇ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನು, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನು, ಅಂತರ್ಯಾಮಿ
ಯೆಂದು ತ್ರಿವಿಧಮಾಗಿರ್ಪನವರಲ್ಲಿ:

ಸೂಲಶರೀರ, ಸಮಷ್ಟ್ಯಭಿಮಾನಿ, ವೈಶ್ವಾನರನೆಂಬವು ಮೊದಲಾದವೆ
ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನ ಪರಿಯಾಯನಾಮಂಗಳು.

ಬಳಿಕ ಲಿಂಗಶರೀರ, ಸಮಷ್ಟ್ಯಭಿಮಾನಿ, ಮಹಾಪ್ರಾಣನು, ಸೂತ್ರಾತ್ಮಕ
ನೆಂಬವು ಮೊದಲಾದವೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಪರಿಯಾಯನಾಮಂಗಳು.

ಬಳಿಕ ಕಾರಣ ಶರೀರ, ಸಮಷ್ಟ್ಯಭಿಮಾನಿ, ಅಜ್ಞಾನೋಪಹಿತಜೈತನ್ಯನು,
ಕಾರಣೋಪಾಧಿಕನು, ಮಾಯೋಪಾಧಿಕನು, ಮಾಯಾಭಾಸನು, ಮಾಯಾವಿ,
ಜಗದ್ವೋನಿ, ಆನಂದಮಯನು, ಅಕ್ಷರನು, ಅವ್ಯಕ್ತನು, ಅವ್ಯಾಕೃತನು, ತಬಲ
ಬ್ರಹ್ಮವು, ಸಗುಣಬ್ರಹ್ಮವು, ಪರಮನು, ಪರದೇವತೆ, ತತ್ವದ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥನೆಂಬವು
ಮೊದಲಾದವೆ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯ ಪರಿಯಾಯನಾಮಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೭೪

ಈಶ್ವರನ ತ್ರಿವಿಧತ್ವದ ದೃಷ್ಟಾಂತ :

ಮತ್ತಮಾ ಈಶ್ವರನ ತ್ರಿವಿಧತ್ವದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತಮಂತೆನೆ: ಹೇಗೆ ಒಂದಾ ನೊಂದು ಚಿತ್ರಪಟವು ದ್ರವ್ಯಾಂತರ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿಹುದರಿಂ ತಾನೇ ಧೌತವೆನಿಸಿ ಕೊಂಬುದು. ಮೇಲೆ ಗಂಜಿಗೂಳಿನನುಲೇಪನದಿಂ ಘಟ್ಟಿತವೆನಿಸಿಕೊಂಬುದು. ಬಳಕ ನೀಲಿನಯವಾದಾಕಾರದಿಂ ಲಾಂಛಿತವೆನಿಸಿಕೊಂಬುದು. ಮೇಲೆ ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯಮಾದ ವರ್ಣಪೂರಣದಿಂ ರಂಜಿತವೆನಿಸಿಕೊಂಬುದು. ಹಾಂಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವು ಮೊದಲು ಮಾಯಾ ತತ್ಕಾರ್ಯರಹಿತಮಾದ ತಾನೇ ಚಿತ್ತೇನಿಸಿಕೊಂಬುದು. ಬಳಕ ಸರ್ವಕಾರಣಮಾದ ಮಾಯೋಪಾದಿಯಿಂದಂತರ್ಯಾಮಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಬುದು ಮೇಲವ್ಯಕ್ತಮಾದ ಪಂಚೀಕೃತ ಭೂತಕಾರ್ಯಮಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರ ಸಮಷ್ಟ್ಯುಪಾದಿಯಿಂ ಸೂತ್ರಾತ್ಮಕನೆನಿಸಿಕೊಂಬುದು. ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತಮಾಗಿ ಪಂಚೀಕರಿಸಿದ ಭೂತಕಾರ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥೂಲಶರೀರ ಸಮಷ್ಟ್ಯುಪಾದಿಯಿಂ ವಿರಾಟ್ಟಿನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೭೫

ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಮನ್ವಯ :

ಜಳಕಿಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಪಟ ದೃಷ್ಟಾಂತಮಾಗಲಾ ಚಿತ್ರಂಗಳಾವಾವೆಂದೊಡೆ ವಿರಿಂಚ್ಯಾದಿ ತೃಣಾಂತಮಾದ ಜೇತನ ಪ್ರಾಣಿಗಳುಂ, ಗರಿನದ್ಯಾದ್ಯಜೇತನ ವಿಷ ಯಂಗಳುಮೆಂಬ ಜಡಾಜಡರೂಪ ಜಗವೇ ಚಿತ್ರದೃಷ್ಟಾಂತಮಕ್ಕುಂ.

೭೬

ಗುಣಾದಿ ಕಲ್ಪನೆ :

ಮತ್ತಮಾ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಮಾದ ಚಿದ್ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮನೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಕ ಬಹು ಜೇತನಾಜೇತನರೂಪ ಜಗತ್ತಿನ ಶೋರ್ಕೆಯಂತೆಂದೊಡೆ: ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯರುಟ್ಟು ಹೊದೆದ ನಾಣವರ್ಣೋಪೇತಮಾದ ಶೀತಾದಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಂ ಮಾಡಲಳಮುರ್ಥಮಪ್ಪ ವಸ್ತ್ರಾಭಾಸಂಗಳಾದೊಡೆ, ಏಕಾಕಾರಮಾದ ಶೀತಾದಿ ಪರಿಹಾರಕವು ತಥ್ಯಮಾದ ಆಧಾರ ಪಟದೊಡನೆ ಸದೃಶಂಗಳಾಗಿರ್ಪವಾ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಗರಿ ನದ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾ ಚಿತ್ರಾಧಾರ ಪಟದೊಡನೆ ಹೋಲಿಕೆ ಘಟಿಸಲಿರ ಯದು. ಹಾಂಗೆ ಚಿದ್ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶೋರುತ್ತಿರ್ಪ ವ್ಯವಹಾರಿಕ ಜೀವರುಗಳೇ ಚಿತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಕೆಯಾಗಿ ಚಿದಾಭಾಸ ಜೇತನರುಗಳು ಚಿತ್ತಿನೊಡನೆ ಹೋಲಿಕೆಯಾಗದ ನಿವೃತ್ತಿಕೆ ಮೊದಲಾದವೆ ಜಡರೂಪಂಗಳವ್ವುದರಿಂ ಜೇತನಾ ಜೇತನಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತು ಚಿದ್ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲ್ಪಿತವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟುಂ.

೭೭

ಈಶ್ವರನ ಗುಣಾದಿಗಳು :

ಬಳಿಕ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವ, ಸರ್ವನಿಯಂತ್ರತ್ವ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿತ್ವ, ಸರ್ವಾತ್ಮಕತ್ವ, ಸರ್ವಶಕ್ತಿತ್ವಾದಿಗಳೇ ಈಶ್ವರನ ಮುಖ್ಯಗುಣಗಳು. ಕರ್ತೃತ್ವ, ಅಕರ್ತೃತ್ವ, ಅನ್ಯಥಾಕರ್ತೃತ್ವವೆಂಬವೆ ಈಶ್ವರನ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ತ್ರಯಗಳಕ್ಕೂ.

ಬಳಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ನಿಯಾಮನ, ಅನುಪ್ರವೇಶವೆಂಬವೆ ಈಶ್ವರನ ಪಂಚಕೃತ್ಯಗಳಕ್ಕೂ. ೭೮

ಈಶ್ವರ ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ :

ಬಳಿಕ ನಿರ್ವಿಕಾರದಿಂದದ್ವಿತೀಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪನಾದೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಬಹು ಕೃತ್ಯವೆಂತು ಘಟವುದು. ಎಂದೊಡೆ ಹೇಗೆ ಸೂರ್ಯನು ಇಚ್ಛಾಯತ್ನಾದಿಗಳ ಮಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ವರ್ಷಕಿರಣದಿಂದ ವೃಷ್ಟಿರೂಪಜಲಮಂ ಕರೆದು ಬಳಿಕಾ ಜಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬರೂಪದಿಂದ ತಾನೇ ಹೊಕ್ಕು ಮೇಘಾಧಿಕದಿಂದಾ ಜಲಪ್ರತಿಬಿಂಬಮಂ ಮರಸಿ, ಹಿಮಕಿರಣಾದಿಕದಿಂದಾ ಜಲಪ್ರತಿಬಿಂಬಮಂ ತಡೆದು, ಉಷ್ಣಕಿರಣದಿಂದಾ ಜಲಮಂ ಪೀಡುಕ, ಬಳಿಕಾ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಮಂ ತನ್ನೊಳೊಡಗೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪದು. ಹಾಗೆ ಮಹೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಮಾಯ ಶಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಚಿತ್ತದಾನತ್ವದಿಂದ ನಿಮಿತ್ತ ಕಾರಣನಾಗಿ, ಜಡಪ್ರದಾನತ್ವದಿಂದಪಾದನತ್ವ ಕಾರಣವೆನಿಸಿ, ಬುದ್ಧ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಮಂ ಸೃಜಿಸಿ, ಜೀವರೂಪದಿಂದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಕರ್ಮದಿಂದ ಭೋಕ್ತೃವೆನಿಸಿ, ನಿಯಾಮಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಾ ಭೋಗ್ಯ, ಭೋಕ್ತೃಗಳಂ ನಿಯಾಮಿಸಿ, ರುದ್ರ ರೂಪದಿಂದಾ ಕಾರ್ಯಮಂ ಸಂಹರಿಸಿ, ಬಳಿಕಾ ಶ್ರುತ್ಯಾಚಾರ್ಯ ರೂಪದಿಂದಾ ಜೀವನಂ ತನ್ನೊಡನೈಕ್ಯಮಂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದೇ ಸುಸ್ಥಿರಮಕ್ಕೂ. ೭೯

ವ್ಯಷ್ಟಿ-ಸಮಷ್ಟಿ ವಿವೇಕ :

ಬಳಿಕ ಸಮಷ್ಟಿ ವ್ಯಷ್ಟಿಯೆಂಬವೆ ಜೀವೇಶ್ವರರ್ಗಿ ವಿಭಾಗೋಪಾಯ ದ್ವಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ: ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತೆಗಳುಳ್ಳುದನೆಂದೇ ವನವೆಂದು ತಿಳಿವಂತೆ ಅನೇಕ ಜೀವ ರೆಲ್ಲರನು ತನ್ನಾತ್ಮರೆಂಬಭಿಮಾನವೇ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಷ್ಟಿರೂಪವಹುದು. ಅದೊಂದೇ ವನದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಇದೊಂದು ವ್ಯಕ್ತವೆಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕುರುಹುಡುವಂತೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ದೇಹಿತ್ವಾಭಿಮಾನವೇ ಜೀವನಿಗೆ ವ್ಯಷ್ಟಿರೂಪಮಕ್ಕೂ. ೮೦

ಕೂಟಸ್ಥಾದಿ ನಾಮವಿವೇಕ :

ಮತ್ತಮಾ ವಿಶ್ವಾದಿ ಜೀವತ್ರಯಾಧಿಷ್ಠಾನ ಜೈತನ್ಯನು, ತುರ್ಯನು, ಸ್ವಯಂ ಶಬ್ದಾರ್ಥನು, ಸಾಕ್ಷಿಕನು, ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಜೀವನು, ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನು, ಅಂತರ್ರಾಮಿ ಅನುಸಂಧಾತ್ಮ, ಅವಚ್ಛಿನ್ನ ಜೀವನು ತ್ವಂಪದ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥನೆಂಬವು ಮೊದಲಾದವೆ ಕೂಟಸ್ಥನ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮಗಳಕ್ಕೂ, ೮೧

ಬ್ರಹ್ಮ ಪರ್ಮಾಯನಾಮಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ನೊದಲಾದ ಈಶ್ವರತ್ರಯಾಧಿಷ್ಠಾತ್ಯ, ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ಪರತತ್ತ್ವ, ಪರಮಾತ್ಮ, ಸರ್ವಾಧಿಷ್ಠಾತ್ಯ, ವಿಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತು, ತತ್ತ್ವದ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥವೆಂಬವು ನೊದಲಾದವೆ ಬ್ರಹ್ಮದ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮಗಳಕ್ಕುಂ. ೮೨

ದೈಕ್ ವಿವೇಕ ಸಾರ :

ಬಳಿಕ ಮೃತ್ತಿಕೆಯೊಂದೇ ನಾಮ ರೂಪಗಳಿಂ ಘಟಾದಿ ಬಹು ಭೇದ ಮಾಡಂತೆ, ಸುವರ್ಣನೊಂದೇ ವಾಚಾರಂಭಣದಿಂ ಕಟಕ ಮಕುಟಾದಿ ಹಲವಾ ಭರಣವಾದಂತೆ, ಜಲವೊಂದೇ ವಾಯುವಾಶದಿಂ ಫೇನ ತರಂಗಾದಿ ಸಮುದಾಯ ವಾದಂತೆ, ದೀಪವೊಂದೇ ಘಟಾದಿ ವಿವರಂಗಳಿಂ ಬಹುಳತೆವಡೆದಂತೆ, ಮಾರುತ ನೊಂದೇ ವಂಶರಂಧ್ರಂಗಳಿಂ ಮಧುರ ಮಂದ್ರಾದಿ ವಿಭಿನ್ನಮಾದಂತೆ, ಸ್ವರನೊಂದೇ ಗಾಯಕನ ಕರಣ ವೃತ್ತಿಯಿಂ ನಾನಾರಾಗಮಾದಂತೆ, ಗಗನನೊಂದೇ ಗೃಹಾದ್ಯುಪಾಧಿಯಿಂದನೇಕಮಾದಂತೆ, ಧ್ವನಿಯೊಂದೇ ವಾದ್ಯಭೇದದಿಂ ಪಲವಾದಂತೆ, ನಭವೊಂದೇ ಕದಳೀಧಳದ ಖಂಡಂಗಳಲ್ಲಿ ಕರಿತುರಗಾದಿ ವಿಚಿತ್ರಮಾದಂತೆ, ಶಶಿರವಿ ಗಳೊಂದೊಂದೇ ಜಲಕುಂಭಾದಿಕದಿಂ ನಾನಾತ್ವವನೆಯ್ದಿದಂತೆ, ಲೆಕ್ಕವೊಂದೇ ಬಹು ಬಿಂದುಗಳಿಂ ದಶ ಶತ ಸಹಸ್ರಾದಿಕಮಾದಂತೆ, ಚಿತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಜೇನೇಶಾದಿ ಭೇದ ವ್ಯವಹಾರಮವುಂಟೆಂಬವು ನೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ ದೃಷ್ಟಿ ವೇಕಮಕ್ಕುಂ. ೮೩

ಮಾಯಾಸ್ವರೂಪ ವಿವೇಕ :

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಯಂ ಚಂದ್ರನ ಕಲಂಕಂತಂತೆ, ಚಂದ್ರನಂ ನೆದ್ಮಿ, ಚಂದ್ರನಂ ಮುಸುಂಕದೆ, ಚಂದ್ರನಿಂ ಬೆಳಗಿಸಿಕೊಳುತಿರ್ಪುದಂತೆ, ನಾನೆನ್ನನರಿಯ ನೆಂಬ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲ, ಆತ್ಮನಂ ನೆದ್ಮಿ ಆತ್ಮನನಾಚ್ಛಾದಿಸದೆ ಆತ್ಮನಿಂದರುಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿ ಹುದಾಗಿಯುಂ-ಮತ್ತಂ ಅಗ್ನಿಯ ದಾಹಕ ಶಕ್ತಿ ಹೇಂಗೆ ಮಣಮಂತ್ರಾದಿ ಪ್ರಯೋಗದಿಂ ತಾನೆ ಬಂಧಿಸಿಕೊಳುತಿಹುವುದರಿಂದಗ್ನಿ ಸ್ವರೂಪ ವಲ್ಲದೆ ಅಗ್ನಿಯಂ ಬಿಟ್ಟು ತೋರದೆ, ಸ್ಪೋಟಿಕಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಮ್ಯವಾಗಿರ್ಪುದು, ಹಾಂಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವಲ್ಲದೆ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಲಕ್ಷಣಮಾಗಿ ತೋರದೆ, ವಿಯದಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಮ್ಯ ಮಾಗಿಯುಂ ಅಘಟಿತ ಘಟನಾ ಸಮರ್ಥೆಯಾಗಿಯುಂ ಸರ್ವಾನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಮವುದೇ ದೃಶ್ಯರೂಪ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಯಕ್ಕುಂ. ೮೪

ಮಾಯಾಲಕ್ಷಣ :

ಬಳಿಕ ಅಸತ್ತು, ಜಡ, ದುಃಖ, ಅನಿತ್ಯ, ಖಂಡಿತಮೆಂಬವೇ ಮಾಯಾಪಂಚ ಲಕ್ಷಣಂಗಳವರಲ್ಲಿ: ಶಶವಿಷಾಣಾದಿಕವೇ ಅಸದ್ರೂಪು. ಸಾಷಾಣಾದಿಕವೇ ಜಡರೂಪು.

ರಜಸ್ತಮೋಮಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯ ಘೋರ, ಮೂಢ ವೃತ್ತಾದಿಕವೇ ದುಃಖ ರೂಪು. ತೋರಿ ಕೆಡುವ ದೇಹಾದಿಕವೇ ಅನಿತ್ಯರೂಪು. ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಾದಿಕವೇ ಖಂಡಿತರೂಪಮಕ್ಕುಂ. ೮೫

ಅನಿರ್ವಚನ ಪ್ರಕಾರ :

ಬಳಿಕ ಭಿನ್ನ, ಅಭಿನ್ನ, ಭಿನ್ನಾಭಿನ್ನ, ಸತ್ತು, ಅಸತ್ತು, ಸದಸತ್ತು, ಸಾವ ಯವ, ನಿರವಯ ಸಾವಯವನಿರವಯವಲ್ಲೆಂಬುದೇ ಮಾಯೆಗನಿರ್ವಾಚ್ಯ ನವಪ್ರಕಾರಮಕ್ಕುಂ. ೮೬

ಮಾಯಾ ಪ್ರತೀತಿ ತ್ರಯ :

ಬಳಿಕಾ ಮಾಯೆಯ ಶ್ರುತಿಸಂಬಂಧಜ್ಞಾನ, ಯುಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧಜ್ಞಾನ, ಲೋಕ ಸಂಬಂಧಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಜ್ಞಾನತ್ರಯದಿಂದ ಕ್ರಮವಿಡಿದು ಗಗನಕುಸುಮದಂತೆ ತುಚ್ಛವೆನಿಸಿ, ಶುಕ್ತಿ ಕಾರಜತದಂತೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸಿ, ಆತ್ಮನಂತೆ ನಿತ್ಯವೆನಿಸಿ ಕೊಳುತಿರ್ಕುಂ. ೮೭

ಮಾಯಾ ಪಂಚಕ :

ಮತ್ತಂ ತಮಸ್ಸು, ಮಾಯ, ಮೋಹ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಅನ್ಯತಾತ್ಮಕಿಯೆಂಬವೆ ಮಾಯಾಪಂಚಕಂಗಳವರಲ್ಲಿ :

ಜೀವ ಜೀತನವನಾಚ್ಛಾದಿವುದರಿಂದ ತಮಸ್ಸೆನಿಸೂದು.

ಜಗದ್ರೂಪಮಾದನ್ಯಥಾ ತೋರಿಕೆಗೆ ಕಾರಣಮುಪ್ಪುದರಿಂದ ಮಾಯೆಯೆನಿಸೂದು.

ಆ ತೋರಿದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶುಕ್ತಿ ಕಾರಜತಾದಿ ವಿಪರೀತಜ್ಞಾನಮಂ ಪುಟ್ಟಿವುದರಿಂದ ಮೋಹವೆನಿಸೂದು.

ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಕೆಡವುದರಿಂದ ಅವಿದ್ಯೆಯೆನಿಸೂದು.

ಸದ್ರೂಪಕ್ಕನ್ಯಮುಪ್ಪುದರಿಂದ ಅನ್ಯತಮಕ್ಕುಂ. ೮೮

ಮಾಯಾ ಧರ್ಮದ್ವಯ :

ಬಳಿಕ ಸಂಕೋಚ ವಿಕಾಸವೆಂಬವೆ ಮಾಯಾಧರ್ಮದ್ವಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಪಟವು ತನ್ನ ಪ್ರಸರಣದಿಂದ ಚಿತ್ರಂಗಳ ಕಾಣಿಸಿ, ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಆ ಚಿತ್ರಂಗಳಿಂದ ಮರಸುತ್ತಿಹುದು ಹಾಗೆ ಮಾಯೆ ತನ್ನ ವಿಕಾಸಧರ್ಮದಿಂದ, ಜಗತ್ತು ಘಂಚಮಂ ತೋರಿ ಸಂಕೋಚಧರ್ಮದಿಂದ ದನಡಗಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೮೯

ಮಾಯಾ ಗುಣದ್ವಯ :

ಬಳಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರತೆ ಅಸ್ವತಂತ್ರತೆಗಳೆಂಬವೆರಡು ಮಾಯಾಗುಣಗಳವರಲ್ಲಿ :
ಮಾಯೆ ಮಿಥ್ಯೆಯಪ್ಪುದರಿಂದ ಸದ್ಭಾವ ಜೈತನ್ಯಮಂ ಬಿಟ್ಟು ತೋರದಿಹುದರಿಂದ
ಅಸ್ವತಂತ್ರೆಯೆನಿಸೂದು. ಸಾಕ್ಷಿಕನಪ್ಪುದರಿಂದ ಅಸಂಗನಾದಾತ್ಮನಂ ಜೀವಾದಿ
ಪ್ರಪಂಚಮಯನಾಗಿ ಮಾಳ್ಪುದೇ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯಕ್ಕುಂ. ೯೦

ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ನಿರುಕ್ತಿ

ಬಳಿಕಿಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದೊಡೆ : ಗಗನಕುಸುಮಾದಿಕದಂತೆ ಸರ್ವಥಾ ಶೂನ್ಯ
ನೆಂಬುದಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನೆನೆ ಸ್ವಸ್ಥಗಜಾದಿಕದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದುರ್, ವಿಚಾರಬಾಧಿತ
ಮಪ್ಪುದೇ ಮಿಥ್ಯೆಯಕ್ಕುಂ ೯೧

ಮಾಯಾ ವೃತ್ತಿತ್ರಯ :

ಮತ್ತಂ ವಿಶುದ್ಧ ಸತ್ಪರೂಪಮಲಿನಮಾಯೆ, ಸ್ವರೂಪಾವಿದ್ಯೆ, ತಮಃ
ಪ್ರಧಾನರೂಪ ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬವೇ ಮಾಯಾವೃತ್ತಿತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ :

ಮಾಯೆಯೇ ಸುಪ್ತಿಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮದೊಡನಧ್ಯಾಸೈಕ್ಯಮಾಗಿದುರ್, ಸ್ವಸ್ಥಜಾಗರಣಂಗಳಲ್ಲಿನಿತು ಭೇದಾವಸ್ಥಯನ್ನೈದುತ್ತಿಹುದಾಗಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ, ಬ್ರಹ್ಮ
ಜೈತನ್ಯವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸದೇ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟ ಜೈತನ್ಯನಾದೀಶ್ವರ
ನೆನಿಸಿ, ಪತಿ ಪದಾರ್ಥವೆನಿಸಿ, ಪ್ರೇರಯಿತ್ವವೆನಿಸಿಕೊಂಬುದರಿಂದಾ ಮಾಯೆ
ಈಶ್ವರಂಗುಪಾಧಿಯಾಗಿ ಆ ಮೋಹಕಾರಿಣಿಯೆನಿಸೂದು. ೯೨

ಮತ್ತಮಾ ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ನಾನಾತ್ವದಿಂದ ಭೋಕ್ತೃಗಳಾದ ಪಶು ಪದಾರ್ಥ
ಮಪ್ಪು ಜೀವಗುಪಾಧಿಯಾಗಿ ಮೋಹಿಸುತ್ತಿಹುದು.

ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಭೋಗ್ಯಾತ್ಮಕತ್ವದಿ ಪಾಶ ಪದಾರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಂಡು
ಗುಣತ್ರಯ ಸಮಾನಾವಸ್ಥೆಯಿಂದಿದುರ್ ಬಳಿಕ ಅವಿದ್ಯೆಯೊಳ್ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರ್
ಜೀವರ ಭೋಗಾರ್ಥಮಾಗಿ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಮಾಗಲೋಸುಗಮೀಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಾನ
ಲಕ್ಷಣ ನೋಟಮಾತ್ರದಿಂದ ವಿಕರಿಸಿ, ಮೊದಲು ಕಾಲತತ್ವಮಂ ಪಡೆದು, ಮೇಲಾ
ಕಾಲವಶದಿಂದ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಮಹತ್ತತ್ವವೆನಿಸೂದು. ೯೩

ಮಹದಾದಿ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮ

ಬಳಿಕಾ ಮಹತ್ತತ್ವವಾದೊಡೆ, ಬಿತ್ತಿ ನೀರೆರೆದೊಡಂಕುರಿಸದೇ, ಮೊದಲಂ
ತದೇ, ಉದ್ಭೂತಹಣಾವಸ್ಥೆಯ ನೈದಿದ ಬೀಜದಂತೆ, ಕಾರಣ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲದೆ, ಕರಣ

ಮಾಡಹಂಕಾರವಲ್ಲದೆ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಮಧ್ಯಾವಸ್ಥೆಯೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತಮಾ ಮಹತ್ತ್ವದಿಂದ ಗುಣಭೇದವಡೆದು ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನದ ಸವಿಕಲ್ಪ ರೂಪಮಾದ ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಸವೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಮೂಲಾಹಂಕಾರಂ ಜನಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೯೪

ಗುಣತ್ರಯ :

ಬಳಿಕ ಸತ್ತ್ವಗುಣ, ರಜೋಗುಣ, ತಮೋಗುಣವೆಂಬವೆ ಗುಣತ್ರಯಂಗಳು. ಪ್ರಕಾಶ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಮೋಹವೆಂಬವೆ ಸತ್ತ್ವಾದಿಗುಣರೂಪಂಗಳು. ವೈಕಾರಿಕ, ತೈಜಸ ಭೂತಾದಿಯೆಂದು ಆ ಸತ್ತ್ವಾದಿಗುಣ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮಂಗಳವರಲ್ಲಿ :

ಸತ್ತ್ವಗುಣದಿಂದ ಮಾನಸಾದ್ಯಂತಃಕರಣ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳು, ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕಂಗಳು ಪುಟ್ಟುವವು.

ರಜೋಗುಣದಿಂದ ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕಂಗಳುಂ, ಪ್ರಾಣಾದಿ ವಾಯು ಪಂಚಕಂಗಳು ಪುಟ್ಟುವವು.

ತಮೋಗುಣದಿಂದಾಕಾಶಾದಿ ಭೂತಪಂಚಕಂಗಳು ಪುಟ್ಟುವವು ಬಳಿಕಾ ಭೂತಂಗಳ ಪಂಚೀಕರಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಭುವನ ಶರೀರ ಘಟಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳಾದಿ ಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೯೫

ಅಂತಃಕರಣಚತುಷ್ಟಯ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳು :

ಬಳಿಕ ಆ ಮಾನಸಾದ್ಯಂತಃಕರಣಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ವಿಷಯಂಗಳಂ ನೆನೆವುದು, ನಿಶ್ಚೈಸೂದು, ಅಭಿಮಾನಿಸೂದು, ಅವಧರಿಸೂದುಯೆಂಬವೆ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳು. ಚಂದ್ರ, ಚತುರ್ಮುಖ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞ, ತ್ರಿಪುರಾಂತರಂಬವರೇ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ಹೃದಯಗೋಳಕವೇ ಸ್ಥಾನಮಕ್ಕುಂ.

೯೬

ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕ :

ಮತ್ತಮಾ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳಂ ಕೇಳಿಸೂದು, ಸೋಂಕಿಸೂದು, ನೋಡಿಸೂದು, ರುಚಿಸೂದು, ವಾಸಿಸೂದೆಂಬವೆ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳು. ದಿಕ್ಕು, ಮಾರುತ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ, ಅಶ್ವಿನಿಯರೆಂಬವರೇ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ಕರ್ಣಾದಿಗೋಳಕಂಗಳೇ ಸ್ಥಾನಂಗಳಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ದ್ವಂದ್ವಿಯಂಗಳಿಗೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಾದಿಗಳನರಿನಂತೆ ಕಿಮಿಯನಂಗುಲಿಯಂ ಮುಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಜಠರಾಗ್ನಿಗಳಲುಂಟಾದ ಶಬ್ದಗ್ರಹಣ, ನೇತ್ರವ ಮುಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ಒಳಗಣ ತಮೋರೂಪ ಗ್ರಹಣ, ಅನ್ನಪಾನ ಸ್ವೀಕಾರಮಾದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣ ಸೀತಸ್ಪರ್ಶ ಗ್ರಹಣ, ತೇಗೂದ್ಗಾರಮಾದಲ್ಲಿ ರಸಗಂಧ ಗ್ರಹಣಂಗಳೆಂಬ ಅಂತರಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯ ಗ್ರಹಣಂಗಳುಂಟೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಮಕ್ಕುಂ.

೯೭

ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕ :

ಮತ್ತಮಾ ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂ ನುಡಿವುದು. ಹಿಡಿವುದು, ನಡೆವುದು, ಬಿಡುವುದು, ಆನಂದಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸೂದು ಎಂಬವೆ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳು.

ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರ, ರವಿ, ಮೃತ್ಯು, ಪ್ರಜೇಶಕೆಂಬವರೇ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು. ಮುಖಾದಿ ಗೋಳಕಂಗಳೇ ಸ್ಥಾನಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೯೮

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಾದಿ ವಿವೇಕ :

ಬಳಕವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕರಣ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಮೆಂಬ ಹದಿ ನಾಲ್ಕೇ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಂಗಳವರ ವಿಷಯಂಗಳೇ ಆದಿಭೌತಿಕಂಗಳವರಧಿದೇವತೆಗಳೇ ಆದಿದೈವಿಕಂಗಳೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪುಂ. ೯೯

ಇಂದ್ರಿಯ ಮೂಲ ಸಮನ್ವಯ :

ಮತ್ತಮಾ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ದೇವತೆಯರೇ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷನ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳು. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಹಿರಣ್ಯಾರ್ಭನ ಶರೀರ. ಆ ಶರೀರವೇ ತಮೋರೂಪದಿಂದಂ ತ ಯಾಮಿಗಾಪರಣಮಾಗಿರ್ಪುಂ. ೧೦೦

ಪ್ರಾಣ ಪಂಚಕಾದಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಹೃದಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ಪು ಉಚ್ಚ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸನಂಗೈಸುತ್ತಿರ್ಪುಂ. ಅಪಾನವಾಯು ಗುದಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ಪು ಮಲಮೂತ್ರಂಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಸಮಾನವಾಯು ನಾಭಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ಪು ಉಂಡ ಅನ್ನರಸಮಂ ಸರ್ವಾಂಗಳ್ಗೆ ಹಂಚಿಕ್ಕುತ್ತಿಹುದು. ಉದಾನವಾಯು ಕಂಠಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ಪು ಉದ್ಗಾರಮಂ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿಹುದು. ವ್ಯಾನವಾಯು ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿರ್ಪು ದೇಹಮಂ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪುಂ. ೧೦೧

ಮತ್ತಮಾ ಸಾಗವಾಯುವಿನಿಂ ಮೈಮುರುಹು, ಅಗುಳಿಕೆ, ಕೂರ್ಮನಿಂ ತೀಗು, ಬಿಕ್ಕು. ಕ್ರಕರನಿಂ ಸೀನು, ಕೆಮ್ಮು. ದೇವದತ್ತನಿಂ ನಗೆ, ನುಡಿ. ಧನಂಜಯನಿಂ ಶೋಕ, ರಾಗಂಗಳಹವು. ೧೦೨

ಮತ್ತಮಾ ಧನಂಜಯ ವಾಯುವೇ ಮೃತಿಯಾದೈದುದಿನ ಪರಿಯಂತಮಾ ದೇಹದಲ್ಲಿರ್ಪು ಆ ದೇಹವನ್ನೂದಿಸಿ ಒಡೆದು ಕೆಡಿಸಿ ಪೋಗುತ್ತಿರ್ಪುಂ.

ಬಳಕೆ ನಾಗಾದಿ ವಾಯುಗಳೇ ಬಾಹ್ಯವಾಯುಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಚೇಷ್ಟಾಹೇತುಗಳಾಗಿಹವು. ಪ್ರಾಣಾದಿವಾಯುಗಳೇ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಚೇಷ್ಟಾ ನಿಮಿತ್ತಂಗಳಾಗಿಹವು. ಬೇರೆ ವೈರಂಭ, ಮುಖ್ಯ, ಪ್ರಭಂಜನ, ಅಂತರ್ಮಾಮಿ ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ನಾಲ್ಕುಜೀವಸಂಬಂಧವಾದ ವಾಯುಗಳೇ ಮಾನಸಾದ್ಯಂತಃಕರಣ, ಚೇಷ್ಟಾಕಾರಣಂಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ. ೧೦೩

ಭೂತಗುಣ ವಿಕಾರ :

ಮತ್ತಮಾ ಭೂಮ್ಯಾದಿ ಭೂತಂಗಳೊಳಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಧಾರಣ, ಪಿಂಡೀಕರಣ, ಪಾಕ, ವ್ಯೂಹ, ಅವಕಾಶಂಗಳೇ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ಈಶ್ವರ ಸದಾಶಿವರೆಂಬವರೆ ಅಧಿದೇವತೆಗಳು ಗಂಧಾದಿಗಳೇ ಗುಣಂಗಳಕ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಾ ಭೂತಗುಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೊಂದು ಗುಣ, ವಾಯುವಿಗೆರಡು ಗುಣ, ಅಗ್ನಿಗೆ ಮೂರುಗುಣ, ಅಪ್ಪುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕುಗುಣ, ಸ್ಪರ್ಶಿಗೈದು ಗುಣಂಗಳವರ ವಿಭೇದಂಗಳೆಂತೆನೆ : ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ರೂಪ ಶಬ್ದಗುಣವೊಂದು. ವಾಯುವಿಗೆ ಬಿಸ್ಸೆಂಬ ಶಬ್ದ, ಅನುಸ್ವ ಸೀತಸ್ಪರ್ಶಮೆಂಬಗುಣವೆರಡು ಅಗ್ನಿಗೆ ಭುಗಿ ಭುಗಿಲೆಂಬ ಶಬ್ದ, ಉಷ್ಣ ಸ್ಪರ್ಶ, ಪ್ರಭಾರೂಪಮೆಂಬ ಗುಣ ಮೂರು. ಜಲಕ್ಕೆ ಬುಳು ಬುಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದ, ಸೀತಸ್ಪರ್ಶ, ಶ್ವೇತರೂಪು, ಮಧುರ ರಸಮೆಂಬ ಗುಣ ನಾಲ್ಕು. ಭೂಮಿಗೆ ಗಡೆ ಗಡಾ ಎಂಬ ಶಬ್ದ, ಕಠಿಣಸ್ಪರ್ಶ, ನೀಲಾದಿ ಚಿತ್ರರೂಪು ಮಧುರಾಮ್ಲಾದಿ ನಾನಾರಸ ಸುಗಂಧ ದುರ್ಗಂಧಮೆಂಬ ಗುಣವೈದಿವನಿಂತು ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಕ್ಕುಂ. ೧೦೪

ತ್ರಿಪುಟೇ ಲಕ್ಷಣ :

ಬಳಿಕ ಜ್ಞಾತೃ, ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯಂಗಳೆಂಬವೆ ತ್ರಿಪುಟಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಮೂಲಾ ಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದ ಜೀವಜೈತನ್ಯವೇ ಜ್ಞಾತೃವೆನಿಸೂದು. ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ ಜೈತನ್ಯವೇ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು. ಭೂತ ಭೌತಿಕ ವಿಷಯಂಗಳೇ ಜ್ಞೇಯಮಕ್ಕುಂ. ೧೦೫

ತತ್ವಗಳು :

ಬಳಿಕ, ಮನವೇ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ತತ್ವವೆನಿಸೂದು. ಮೂಲಾಹಂಕಾರವೇ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯದು. ಅಹಂಕಾರಗತ ಚಿದಾಭಾಸ ಜೀವನೇ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೆಯಾತನು. ಮಾಯೋಪಾಧಿಕನಾದೀಶ್ವರನೇ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೆಯಾತನು. ಅಹಂಕಾರ ಜೀವರ್ಗದಿಷ್ಟಾನಮಾದ ಕೂಟಸ್ಥನೇ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಟನೆಯಾತನು. ಆ ಮಾಯೋಪಾಧಿಕದ ಈಶ್ವರರ್ಗದಿಷ್ಟಾತ್ಮವಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯದಕ್ಕುಂ. ೧೦೬

ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮ

ಮತ್ತನೂ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂ ಕಾರ್ಯೋದಯಮಾದೊಡೆ ಕ್ರಮ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದು. ಯುಗವತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ದ್ವಿಪ್ರಕಾರವಹುದಲ್ಲಿ : ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂ ಮಹತ್ತತ್ವ ಅಹಮು ತನ್ಮಾತ್ರಪಂಚಕಮೆಂಬ ಸಪ್ತಪ್ರಕೃತಿಗಳವರಿಂ ಭೂತಂಗಳವರಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ದೇಹ ಘಟಾದಿ ಪ್ರಪಂಚೋದಯವೇ ಕ್ರಮ ಸೃಷ್ಟಿಯೆನಿಸೂದು. ನಿರಸ್ತರಂಗೆ ಸಮುದ್ರದೊಳೊಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಯುವಶದಿಂ, ವಿಚಿತ್ರ ಘೇನ, ತರಂಗ, ಬುದ್ಬುದಾದಿಗಳಾಗುವಂತೆ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ, ಮಾಯಾ ಮಯ ನಾನುರೂಪ ಪ್ರಸರಣವೇ ಯುಗವತ್ ಸೃಷ್ಟಿಯೆನಿಸೂದು. ಇವೆರಡುತೆರನುಂ ಶ್ರುತಿ ಸಿದ್ಧಮಪ್ಪುದರಿಂದಂಗೀಕೃತಮಕ್ಕಂ. ೧೦೭

ಸೃಷ್ಟಿ ದೃಷ್ಟಾಂತ :

ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿ ಅತಿರೋಹಿತ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪುದರಿಂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೀಶ್ವರನಿಂ, ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯೋದಯಮೆಂತೆನೆ : ಇಚ್ಛಾದಿಕವಿಲ್ಲದ ಸೂರ್ಯನಿಂ ಯತ್ನಾದಿಕವಿಲ್ಲದ ಸೂರ್ಯಕಾಂತದಲ್ಲಿ, ವಹ್ನಿಯುಜ್ವಲಿಸಂತೆ, ಪರಶಿವನಿಂ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದಾದಿ ಕಾರ್ಯಮುದಿಸಲ್ವಿರೋಧವಿಲ್ಲಂ. ೧೦೮

ಚತುರ್ವಿಧ ಕಾರ್ಯಕಲ್ಪನೆ :

ಬಳಿಕ ವೃತ್ತಿ, ಪರಿಣಾಮ, ಅರಂಭಕ, ವಿನರ್ತಕಮೆಂದು ಕಾರ್ಯೋದಯ ಚತುರ್ವಿಧಂಗಳವಕ್ಕೆ ಪಟ-ಕುಟೀಭಾವ, ಕ್ಷೀರ, -ದಧ್ಯಾಕಾರ, ತಂತು-ಪಟನ್ಯಾಯ, ರಜ್ಜು-ಸರ್ಪರೂಪಮೆಂಬವೆ ಕ್ರಮದಿಂ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳಕ್ಕು. ೧೦೯

ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಮೂಹಂಗಳು :

ಬಳಿಕ ರಜ್ಜು-ಸರ್ಪ, ಸ್ಥಾಣು-ಜೋರ, ಸ್ವಪ್ನ-ಇಂದ್ರಜಾಲ, ಗಗನ-ಗಂಧರ್ವ ನಗರ, ಶುಕ್ತಿಕಾ-ಽಜತ, ನೀಲ-ನಭ, ಮರಿಚಿಕಾ-ಜಲಮೆಂಬವು ಮೊದಲಾದವೆ ಸದ್ರೂಪವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾವಸ್ತು ಕಲ್ಪನೆಗೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸಮೂಹಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೧೧೦

ಕಾರಣತ್ವ ದೋಷ ಪರಿಹಾರ :

ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪದಿಂದದ್ವಯಸಾದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ, ಮಿಥ್ಯಾವಸ್ತು ಕಲ್ಪಿತಮಾಯಿತ್ತೆಂತೆನೆ: ಮೊದಲಾ ಭ್ರಾಂತಿಯಾನಾತಂಗೆ ತೋರಿತ್ತೆಂದಡೆ : ಒಬ್ಬಾ ನೊಬ್ಬ ಯತೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಸತಿ, ಪತಿ, ರತಿಕಾಂಕ್ಷೆಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧರೂಪ ಸ್ವಪ್ನ ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೋರಲಾತಂಗಾವ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ, ಸಾಕ್ಷಿಕನಾದಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಗುಣ ತ್ರಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂ ಭ್ರಾಂತಿಸುವ ಜ್ಞಾತೃಭ್ರಾಂತಿ, ಜ್ಞಾನಭ್ರಾಂತಿ.

ವಿಷಯಜ್ಞೇಯವೆಂಬ ತ್ರಿಪುಟಮಯ ಪ್ರಪಂಚವೇಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕಲ್ಪಿತಮಾಗ
ಲಾತ್ಮ್ಯಗಾವ ಹಾನಿಯು ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಸುಸ್ಥಿತಮುಕ್ತಂ. ೧೧೧

ಪ್ರಪಂಚ ತ್ರೈವಿಧ್ಯ ಭಾವನ :

ಮತ್ತನೂ ಈಶ್ವರನಿಂ ಸೃಷ್ಟಮಾದ ಮಾಯಾಮಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಾದಿ ಪ್ರಪಂಚ
ಮಾದೊಡೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದೊಂದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಿಹುದರಲ್ಲಿ, ಜೀವನ ಬುದ್ಧಿ
ವೃತ್ತಿಕಲ್ಪಿತಮಾದ ದೇರೊಂದು ಭೋಗ್ಯತ್ವ ರೂಪವೇ ಪ್ರೀತಿ ವಿಷಯವೆಂದು,
ದ್ವೇಷವಿಷಯವೆಂದು, ಉಪೇಕ್ಷಾವಿಷಯವೆಂದು ತ್ರಿವಿಧಮಾಗಿರ್ಪುದನರಲ್ಲಿ : ನನಿತಾ
ಧಿಕವೇ ಪ್ರೀತಿವಿಷಯವೆನಿಸೂದು. ವ್ಯಾಘ್ರಾಧಿಕವೇ ದ್ವೇಷ ವಿಷಯವೆನಿಸೂದು,
ವೀಥಿ(ಚಿ) ತೃಣಾಧಿಕವೇ ಉಪೇಕ್ಷಾವಿಷಯಮುಕ್ತಂ. ೧೧೨

ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ತೋರ್ಪುದು :

ಮತ್ತಮಾ ವಿಷಯವೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ಈಶ್ವರ ನಿರ್ಮಿತಮಾದೇಕಾಕಾರಮುಂ,
ಜೀವಕಲ್ಪಿತ ಹಲವಾಕಾರಮುಮಿಪ್ಪುದದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಮೆಂತೆನೆ: ಈಶ್ವರನಿರ್ಮಿತ
ರತ್ನಾದಿವಸ್ತು ತಾನೊಂದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಬಳಿಕ ಭೇದಕ್ಷುಗಳ ಬುದ್ಧಿ
ವೃತ್ತಿಕಲ್ಪಿತ ನಾನಾತ್ವದಿಂದಾ ರತ್ನಾದಿಕಮೆ ತನ್ನ ಪಡೆದಾತಂಗೆ ಪ್ರೀತಿವಿಷಯಮಾಗು
ತ್ತಿಹುದು. ಪಡೆಯದಾತಂಗೆ ದ್ವೇಷವಿಷಯಮಾಗುತ್ತಿಹುದು. ವಿರಕ್ತನಾದಾತಂಗೆ
ಉಪೇಕ್ಷಾ ವಿಷಯಮಾಗುತ್ತಿರ್ಪುಂ. ೧೧೩

ಮತ್ತಮಾ ಈಶ್ವರ ನಿರ್ಮಿತಮಾದ ವಸ್ತು ರೂಪವೊಂದೇ ಪ್ರಕಾರಮಾಗಿದುರ್
ಜೀವನಿಂ ಕಲ್ಪಿತಮಾದ ಭೋಗ್ಯತ್ವಾಕಾರವದರಲ್ಲಿ ನಾನಾಪ್ರಕಾರಮಾಗಿಹುದನಭಿ
ವ್ಯಕ್ತಂ ಮಾಡಲೋಸುಗವಿನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತಮೆಂತೆನೆ: ಪಿತ್ಯಜನ್ಯಮಾದೊಬ್ಬ
ಳೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮಾಂಸಮಯಮಾದ ರೂಪವೊಂದೇ ತೆರದಿಂದಿಹುದಾ ಸ್ತ್ರೀಯ
ಭೋಗ್ಯತ್ವಗಳ ಬುದ್ಧಿ ವೃತ್ತಿ ಕಲ್ಪಿತಾಕಾರದಿಂ, ತಂದೆಗೆ ಮಗಳೆನಿಸಿ, ಗಂಡಂಗೆ ವಧು
ವೆನಿಸಿ, ಸುತನಿಗೆ ತಾಯಿಯೆನಿಸಿ, ಮಾವಂಗೆ ಸೋದರೆಯೆನಿಸಿ ಬಹು ವಿಧಮಾಗುತ್ತಿ
ಹಳಂತು ಸರ್ವವಿಷಯವೆಲ್ಲಂ ಈಶ್ವರ ನಿರ್ಮಿತಮಾದೇಕಾಕಾರದಿಂ, ಜೀವ ನಿರ್ಮಿ
ತಮಾದ ಹಲವಾಕಾರದಿಂದಿತ್ತಿರನಪ್ಪುದವರೊಳಗೆ. ೧೧೪

ಈಶ್ವರ ಪ್ರಪಂಚ :

ಈಶ್ವರ ನಿರ್ಮಿತ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಬಾಧಕವಲ್ಲಾಗಿಯುಂ, ಗುರು, ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ
ರೂಪದಿಂ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನಮಾಗಿಯುಂ, ತನ್ನಿಂ ಬಡಲು ಶಕ್ಯವಲ್ಲಾಗಿಯುಂ,
ಅದಂತಿರ್ಕೆ. ೧೧೫

ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚತ್ರಯನಿಷೇಧ :

ಬಳಿಕ ಜೀವಕಲ್ಪಿತಮಾದ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಬಾಧಕರನುಪ್ಪದರಿಂ, ಮುಮುಕ್ಷು ವಿಂಬಿಡಲು ತಕ್ಕುದಾದೊಡೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಪಂಚವೆಂದು, ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಪಂಚವೆಂದು ದ್ವಿವಿಧವಾಗಿಹುದು. ಮತ್ತನೂ ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಪಂಚವೇ ತೀವ್ರ ಮೆಂದು, ಮಂದಮೆಂದೆರಡು ತೆರನಾಗಿಹುದು. ಆತ್ಮರ ಬ್ರಹ್ಮರವಿಚಾರವೇ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಪಂಚವೆನಿಸೂದು ಕಾನುಕ್ರೋಧಾದಿಕವೇ ತೀವ್ರಪ್ರಪಂಚವೆನಿಸೂದು. ಮನಃಕಲ್ಪಿತಮಾದ ರಾಜಸ ಕರ್ಮಾದಿಕವೇ ಮಂದ ಪ್ರಪಂಚವೆನಿಸೂದು. ಜೀವಕಲ್ಪಿತ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಾಧನದಿಂದಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಬಿಡಲು ತಕ್ಕುದು. ಆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ರೂಪಮಾದ ತೀವ್ರ ಮಂದವೆಂಬುಭಯ. ಪ್ರಪಂಚವು ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿವೋಧಿಗಳಾಗಿ ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಬಿಡಲು ತಕ್ಕವು. ಬಳಿಕ ಆ ಉಭಯವು ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ನಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಕ್ಷ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಮಾಗಿ ಸರ್ವಥಾ ಬಿಡಲು ತಕ್ಕುವೆಂಬುದೇ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಮಕ್ಕುಂ.

೧೧೬

ಉಪಾಧಿ ಕ್ರಮ :

ಅನಂತರದೊಳ್ ಅವಚ್ಛಿನ್ನೋಪಾಧಿ, ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಪಾಧಿ, ಅಧ್ಯಾಸೋಪಾಧಿ ಯೆಂಬವ ಉಪಾಧಿತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ.

ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಂಗೆ ಸುಷುಪ್ತಿರೂಪಾ ವಿದ್ಯೆಯ ಅವಚ್ಛಿನ್ನೋಪಾಧಿಯೆನಿಸೂದು. ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಮಾದ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ ಪ್ರತಿಭವಿಸೂದೇ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೋಪಾಧಿ ಯೆನಿಸೂದು.

ಆ ಬುದ್ಧಿಗತ ಸುಖದುಃಖಗಳನಾತ್ಮಂ ಭುಂಜಿಸುವಂತಿರ್ಪುದೇ

ಅಧ್ಯಾಸೋಪಾಧಿಯೆನಿಸೂದು. ೧೧೭

ಅಧ್ಯಾಸ ಲಕ್ಷಣ :

ಮತ್ತಮಲ್ಲದುದರಲ್ಲಿ ಅಹುದೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಶುಕ್ತಿಕಾರಜತ ದೃಷ್ಟಾಂತ ದಿಂದಧ್ಯಾಸಲಕ್ಷಣವಹುದು. ಆ ಅಧ್ಯಾಸವೇ ಮಿಥ್ಯಾಧ್ಯಾಸವೆಂದು, ಇತರಾಧ್ಯಾಸವೆಂದೂ, ಇತರೇತರಾಧ್ಯಾಸವೆಂದೂ, ಸತ್ಯಾಧ್ಯಾಸವೆಂದೂ ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿಹುದ ವರಲ್ಲಿ:

ಅಗ್ನಿ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಜಲಕ್ಕೆ ದಾಹಕತನವಾದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ, ಕ್ರಮದಿಂದೆಡೆಯಾಡುವ ನೋಡುವ, ನೆನೆವ, ಅರಿವ ಶಕ್ತಿಗಳುಂಟಾಗಿ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವೇ ಮಿಥ್ಯಾಧ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು.

ಇಂದ್ರಿಯವರ್ಗವೇ ಇತರಾಧ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು.

ಅಂತಃಕರಣವೇ ಇತರೇತರಾಧ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು.

ಮೂಲಾಹಂಕಾರವೇ ಸತ್ಯಾಧ್ಯಾಸಮಕ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಅಹಂ ಎಂಬುದರಿಂ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾಹಂಕಾರಂಗಳ್ಗೆ ರಜ್ಜು ಸರ್ಪವೆಂಬಂತೆ ನಿರುಪಾಧಿಕಾಧ್ಯಸವೆನಿಸೋದು. ಅಹಂ ಕರ್ತಾ ಎಂಬುದರಿಂ ಅಹಂಕಾರ ಧರ್ಮಾತ್ಮರ್ಗಿ ಪ್ರವಾಹಜಲ ಸಂತತ ಸತಂಗ ಪ್ರತಿಬಿಂಬದಂತೆ ತದ್ಧರ್ಮತಾಧ್ಯಾಸವೆನಿಸೋದು. ಕುಟುಂಬ ವಾಹನವೆಂಬುದರಿಂದಾತ್ಮ ಪುತ್ರಾದಿಕಕ್ಕೆ ಭೈತ್ರಸ್ಥ ವ್ಯವಹಾರ ದಂತೆ ಸಂಬಂಧ ಮಾತ್ರಾಧ್ಯಾಸವೆನಿಸೋದು. ಇಂತಧ್ಯಾಸದಿಂದವೆ ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದಾತ್ಮಗೆ ಸಂಸಾರ ಕಲ್ಪನೆಯುಕ್ಯಂ.

೧೧೮

ಪಂಚಾವಸ್ಥೆಗಳು :

ಮತ್ತಂ, ಜಾಗರಣ, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ, ತುರ್ಮ, ತುರ್ಯಾತೀತವೆಂಬವೆ ಪಂಚಾವಸ್ಥೆಗಳೆನರಲ್ಲಿ:

ಸ್ಥೂಲ ಪಂಚಭೂತ, ದಶೇಂದ್ರಿಯ, ಪ್ರಾಣಪಂಚಕ, ಅಂತಃಕರಣಚತುಷ್ಟಯಂಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ತತ್ವಾತ್ಮಕ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಲ್ಲಿ. ಸತ್ವಗುಣ, ಆಕಾರಾಕ್ಷರ, ವಿಷ್ಣು ವಧಿದೇವತೆ, ಲೋಚನಸ್ಥಾನ ಹೃದಯಕಮಲದಷ್ಟದಳಗತಿಗಳಂ ವಿಶ್ವಜೀವನು, ವಿರಾಟ್ ಸಂಜ್ಞತನಾದೀಶ್ವರರುಗಳೊಂದಾಗಿ ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯ ಭೋಗಮಂ ಸಕಲಕರಣ ಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂದನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೇ ಜಾಗರಣಾವಸ್ಥೆ ಎನಿಸೋದು.

೧೧೯

ಮತ್ತಮಾ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ತತ್ವಂಗಳೊಳಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಭೂತಂಗಳೈದನು, ಚಿತ್ತ, ಬುದ್ಧಿಗಳೆಂಬೆರಡನು ಬಿಟ್ಟು, ಮಿಕ್ಕ ಹದಿನೇಳು ತತ್ವರೂಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರದಲ್ಲಿ ರಜೋಗುಣ, ಉಕಾರಾಕ್ಷರ, ಬ್ರಹ್ಮನಧಿದೇವತೆ, ಕಂಠಸ್ಥಾನ, ಹೃತ್ಕಮಲಕರ್ನಿಕಾ ಗತಿಗಳಂ ತ್ರೈಜಯಜೀವನು ಸೂತ್ರಾತ್ಮಕ ಸಂಜ್ಞತನಾದೀಶ್ವರರುಗಳೊಂದುಗೂಡಿ ಜಾಗ್ರದ್ವಾಸನಾ ವಿಷಯಭೋಗಮಂ ಮನವೆಂಬ ಕರಣದಿಂದನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೇ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯೆನಿಸೋದು.

೧೨೦

ಮತ್ತಂ ಪರಿದು ಮೇವೃತ್ತಿದ್ ಮರಿಗಳೆಲ್ಲಮಂ ತನ್ನ ಸಕ್ಕದ ಮರೆಯೊಳ ಡಂಗಿಸಿಕೊಂಡೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ಯುತ್ತಿದ್ ಚರಣಾಯುಧನಂತಾ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯವನೊಳೊಂಡು, ತತ್ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಹಿತಮಾಗಿ, ಆತ್ಮಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಿರವಸ್ಥೆಯಿಂದಿದರ್, ಪ್ರಕೃತಿರೂಪ ಕಾರಣದೇಹದಲ್ಲಿ ತನೋಗುಣ, ಮಕಾರಾಕ್ಷರ, ರುದ್ರನಧಿದೇವತೆ, ಹೃದಯಸ್ಥಾನ, ತತ್ಕಮಲಕರ್ನಿಕಾ ಮಧ್ಯಗತಿಗಳಂ ಪ್ರಾಜ್ಞಜೀವನು ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಸಂಜ್ಞತನಾದೀಶ್ವರರುಗಳೇಕಮಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ವಿಷಯಭೋಗಮಂ ಮಾಯಾವೃತ್ತಿಯೆಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕರಣದಿಂದನುಭವಿಸುತ್ತಿಹುದೆ ಸುಷುಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯೆನಿಸೋದು.

೧೨೧

ಬಳಿಕಾ ಜಾಗ್ರದಾದ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯ, ಧಾಮತ್ರಯ, ಸ್ಥಾನತ್ರಯ ಪುರತ್ರಯಗಳೆಂಬವೆ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳಕ್ಕೂ. ಮತ್ತಮಾ ಜಾಗರಣದಲ್ಲಿಯೆ ತತ್ತ್ವಮಲವನುಳಿದು, ಮನೋವ್ಯಾಪಾರವನುಳಿದು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಚಿಂತನೆಗೆಯ್ದುದೇ ತುರ್ಯಾವಸ್ಥೆಯೆನಿಸೂದು.

ಮತ್ತಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಮಗ್ನಮಾಗಿರ್ಪುದೆ ತುರ್ಯಾತೀತಾವಸ್ಥೆಯಕ್ಕೂ. ೧೨೨

ಮತ್ತಮಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರಕ್ಕೆ ಸುಪ್ತಿ, ಶಬ್ದಾದಿಗಳೆ ಸ್ವಪ್ನ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಜಾಗರಣ, ಮನುಷ್ಯರಿಗವಸ್ಥಾತ್ರಯ, ಮರುಳುಗಳಿಗೆ ತುರ್ಯ, ಪರಮಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ತುರ್ಯಾತೀತಂಗಳಪ್ಪವನರೊಳಗೆ, ಮೊದಲು ಮೂರವಸ್ಥೆಗಳೇ ಮನುಷ್ಯಗೆ, ತಮ್ಮಿಂ ತಾವೇ ತೋರಿ ಸಂಸಾರಾತ್ಮಕಮಾಗಿಹವು. ಮಿಕ್ಕೈರಡವಸ್ಥೆಗಳೇ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಜನಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನಂಗಳಾಗಿರ್ಕೂಂ. ೧೨೩

ಅವಸ್ಥಾ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ :

ಮತ್ತಮಾ ಅವಸ್ಥೆಗಳೊಂದರೊಳೊಂದಿಲ್ಲಾಗಿಯುಂ, ಕಾಲ ದೇಶಾದಿ ನಿಯಮ ತೋರ್ಕೆಯಿಲ್ಲಾಗಿಯುಂ, ಮಿಥ್ಯಾಭೂತಂಗಳಕ್ಕೂ ಮನರಲ್ಲನುಸ್ಯೂತಮಾಗಿ ಬಿಡದರಿವ ನಿಜ ತುರ್ಯಾತೀತವಸ್ಥೆಗೆ ಸತ್ಯನಪ್ಪಂ. ೧೨೪

ಆತ್ಮಸಿದ್ಧಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಜಾಗ್ರಸ್ವಪ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಉಂಟೆಂಬುದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು. ಆ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಉಂಟೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಾನೇನನು ಅರಿಯದೆ ಮಲಗಿದೆನು, ಸುಖದಿಂದಿದ್ದೆಗೆಯ್ದೆನೆಂಬ ಸ್ಮರಣದ್ವಯದನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ಪುಟ್ಟಿದೊಬ ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಆ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನು ಸಮಸ್ತ ಘಟಾದಿ ರೂಪನೊಳಕೊಂಡ ಕತ್ತಲೆಯುಂ ಕಣ್ಣು ಕಾಂಬಂತೆ ಸಕಲ ಶರೀರಾದಿ ಕಾರ್ಯವ ನೊಳಕೊಂಡ ಅವಿದ್ಯೆಯನು ಕಾಂಬನು. ಆ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಂಚಲ ತರು ಪಲ್ಲವಾಂತರದ ಚಂದ್ರಿಕಾ ಲೇಶಂಗಳಂತೆ ಪೊಳೆದಡಗುತ್ತಿದ್ಧ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪ ಮಾದಾನಂದಾಂಶಂಗಳನು, ಕರಣಾಂತರಾವೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಸುಸ್ಥಿರವುಕ್ಕೂ. ೧೨೫

ಬಳಿಕೇನನೂ ಅರಿಯದೆ ಸುಖದಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದೆನೆಂಬುದಕ್ಕೆ, ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಕಲ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನಮಿಲ್ಲದೆ, ಸಂಸಾರ ದುಃಖ ನಿವೃತ್ತಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಸರ್ವಥಾ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಕನಾದಾನಂದಮಯನಾದ ಆತ್ಮನುಂಟೆಂದೊಡೋರ್ವನು ಅಲ್ಲಿ ಅರಿದೆನೆಂಬುದೇನು ಕಾರಣಮಿಲ್ಲೆಂದೊಡೆ, ಒಡವೆಯನರಸಲೆಂದು ಬಾವಿ

ಯೋಗಿಗೆ ಮುಳುಗಿದಾತಂಗಳಾದವೆ ಇಲ್ಲ ಉಂಟು ಎಂಬುದನ್ನಲ್ಲಿ ಪೊರಮಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಪೇಳ್ವುದು ಎಂತು ಘಟಿಸದಂತೆ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಉಂಟಾದೊಡಂ ಕಾಲಕರ್ಮ ವಶದಿಂದೆಚ್ಚಿತ್ತು, ಕರಣ ಸಹಕಾರಿಯಾದಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿ ತಾನರಿದರ್ಥಮಂ ಪೇಳ್ವುದು ಘಟಿಸದು. ಇಂತು ಆಗಲಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಕನಾದಾತ್ಮಗೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶರೂಪತ್ವವನುಭವ ಸಿದ್ಧಮುಕ್ತಂ. ೧೨೬

ಪಂಚಕೋಶ ವಿವೇಕ :

ಬಳಿಕ ಅನ್ನಮಯ, ಪ್ರಾಣಮಯ, ಮನೋಮಯ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಆನಂದಮಯವೆಂಬುವೆ ಪಂಚಕೋಶಂಗಳವರಲ್ಲಿ :

ಪಿತ್ತಮಾತ್ಮಗಳ ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಂಗಳಿಂದಾದ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರವೇ ಅನ್ನಮಯ ಕೋಶವೆನಿಸೂದು. ಸೂಕ್ಷ್ಮತನುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಮಾರುತನುಂ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂ ಗಳುಂ ಕೂಡೆ ಪ್ರಾಣಮಯ ಕೋಶವೆನಿಸೂದು. ಮನಸ್ಸು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂ ಗಳುಂ ಕೂಡೆ ಮನೋಮಯಕೋಶವೆನಿಸೂದು.

ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಜೈತನ್ಯಭಾಯೆಯೊಡಗೂಡಿ ಲೋಹಾಂತ ಕುಂತದಂತಿದ್ವ ಅಹಂಕಾರಮುಂ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳುಂ ಕೂಡೆ ವಿಜ್ಞಾನಮಯಕೋಶವೆನಿಸೂದು. ಕಾರಣ ದೇಹರೂಪಮಾದ ವಿದ್ಯೆಯುಂ, ಜಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ವನಿತಾದಿಷ್ಟ ವಿಷಯ ದರ್ಶನ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಯೋಗಂಗಳಂ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪುಟ್ಟುವ ಪ್ರಿಯ ಮೋದ ಪ್ರಮೋದವೆಂಬೀ ತ್ರಿವಿಧಂಗಳೂ ಆನಂದಮಯ ಕೋಶಮುಕ್ತಂ. ೧೨೭

ಅಹಂಕಾರಕೃತ್ತ್ವ ಖಂಡನೆ :

ಬಳಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಮಯ ಕೋಶರೂಪಮಾದ, ಅಹಂಕಾರವನೆ ಆತ್ಮಸಾತ್ಮ ವಿವೇಕ ಶೂನ್ಯರುಗಳು ಅಶಮೆಂಬ ತಮ್ಮನುಭವದಿಂದಾತ್ಮನೆಂದು ಬಗೆವರದಕ್ಕೆ “ನೀಲೋತ್ಪಲ”ಮೆಂಬಲ್ಲಿ ನೀಲಗುಣ ವಿಶೇಷಣದೊಡನೆ ವಿಶೇಷ್ಯಮಾದುತ್ಪಲವು ವೇದ್ಯಮಪ್ಪಂತೆ “ಕೃಶೋಹ”ಮೆಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲ ತನುವಿನೊಡನೆ, ‘ಶ್ರೋತಾಹ’ ಮೆಂಬಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯದೊಡನೆ, ‘ಧ್ಯಾತಾಹ’ ಮೆಂಬಲ್ಲಿ ಅಂತಃಕರಣದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಗೆ ವೇದ್ಯಮವು ದರಿಂದ ಅಹಂಕಾರವು ಆತ್ಮನೆಂಬುದಲ್ಲ. ೧೨೮

ಅಹಂಕಾರ ಚೈತನ್ಯ ವಿವೇಕ :

ಬಳಿಕ ಅಂತಾದೊಡೆ ಆಜೀತನಮಾದಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ಬಾಹ್ಯವಿಷಯವನರಿವತನ ವೆಂತೆನೆ : ಸೂಚಿಕ್ಲ ಸನ್ನಿಧಿಯುಂ ಸೂಚಿ ಜೀವಿಸುವಂತೆ, ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ

ಕೋಣೆಯ ಕತ್ತಲೆಯಂ ಬೆಳಗುವಂತೆ, ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದವೂ, ತಜ್ಞೈತನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ತನ್ನಲ್ಲಿರ್ಪುದರಿಂದವೂ, ಜಡವಾದಹಂಕಾರವೆ ಬಾಹ್ಯವಿಷಯದಶೆಯಿಂ ಜಾಗ್ರ ಸ್ವಪ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಸುಷುಪ್ತಿಯಲ್ಲಡಗುತ್ತಿಹುದು. ತತ್ವಪಂಚಕ್ಕು ಪಮಾನಮೆಂತೆನೆ : ಅಹಂಕಾರದ ಲಯಾವಸ್ಥಾತ್ಮಕಮಾದ ಸುಪ್ತಿಯೊಳಾ ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಕೋಣೆಯೊಳಭಿತ್ತಿಯಂ, ನಿದ್ರೆಯೆಂಬ ಕವಾಟಮಂ, ನಿಷ್ಕಂಪ ದೀಪರೂಪಮಾದ ತನ್ನಂ ತಾನೇ ಬೆಳಗುತಿರ್ಪುದೇ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಜೋತಿಯೆನಿಸೂದು. ೧೨೯

ಬಳಿಕ ಕಾಲಕರ್ಮಾದಿ ಸಮಾರಣ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಾ ತಾಮಸನಪ್ಪ ನಿದ್ರೆಯೆಂಬ ಕವಾಟಂದೆರೆಯೆ, ಬಳಿಕಾ ಅವಿದ್ಯಾಪ್ರಥಮಾವಸ್ಥಾತ್ಮಕ ಮಹತ್ತತ್ವಮೆಂಬ ದೇಹಳಯ ಮೇಲಿರ್ದ ಸಾತ್ವಿಕಮಾದಹಂಕಾರಮೆಂಬ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿಯಾ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಪ್ರದೀಪ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಗರ್ಭಿತಮಾಗಿ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಜೀವನೆನಿಸಿ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯೆಂಬ ನಡುಮನೆಯಂ ಬೆಳಗಿ ಮೇಲಿಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಗವಾಕ್ಷದಿಂ ಪೊರಮಟ್ಟು ಜಾಗ್ರದವಸ್ಥೆಯೆಂಬ ಬಾಹ್ಯಾಂಗಣಮಂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿಕ್ಕುಂ. ೧೩೦

ಮತ್ತಮಾ ಕಾಲಕರ್ಮಾದಿ ಸಮಾರಣ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದನೆ ನಿದ್ರೆಯೆಂಬ ಕವಾಟಂ ಮುಚ್ಚಲೊಡನೆ ಅಹಂಕಾರಮೆಂಬ ಸ್ಫಟಿಕಮಣಿಯು ತನಗೆ ಕಾರಣಮಾದ ಅವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಡಗಲೂ ಜಾಗ್ರಸ್ವಪ್ನಂಗಳೆಂಬ ಅಂಗಣ ನಡುಮನೆಗಳಂಧಕಾರಮಯವಪ್ಪವಾ ಅಹಂಕಾರ ಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿರ್ದ, ಚಿದ್ವೀಪ ಪ್ರಕಾಶವೆ ತನಗೆ ಮೂಲಭೂತಮಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಪ್ರದೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಏಕಮಾಗುತ್ತಿಹುದಿಂತು ಜಾಗ್ರದಾದ್ಯವಸ್ಥಾತ್ರಯದೊಳಹಮ್ಮಿನ ಭಾವಾಭಾವಂಗಳನವಿಕಾರನಾಗಿ ಅರಿವಾತ್ಮನೋರ್ವಂ ಬೇರಿವು ದರಿಂ ಅಹಂ ಆತ್ಮನಲ್ಲೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಮಕ್ಕುಂ. ೧೩೧

ಅಹಂಕಾರ ಸಂಬಂಧ :

ಬಳಿಕ ಬಾಹ್ಯವಿಷಯಕ್ಕಾತ್ಮನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಗೆ ವೇದ್ಯಮವು ದರಿಂ ಜಡಾಜಡ ಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪ ದರ್ಪಣದ ಹಿಂಭಾಗ ಮುಂಭಾಗದಂತೆ, ಪ್ರಕಾಶಾಪ್ರಕಾಶಾತ್ಮಕಮಾದಹಂಕಾರಕ್ಕೆ ದೇಹ, ಚಿಚ್ಛಾಯೆ, ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮರೆಂಬಿ ಮೂರರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಮುಂಟವರಲ್ಲೆ, ಅಹಂ ಜ್ವರಾಮಿ ಎಂಬ ದರಿಂ ಚಿತ್ಪ್ರತಿಬಿಂಬಯುಕ್ತಮಾದ ಹಂಕಾರ ಸಂಬಂಧದಿಂ ಸ್ಥೂಲದೇಹಕ್ಕೆ ಉಷ್ಣಾದಿಗಳನರಿವತನವೇ ಕರ್ಮಜನಿತಮಾಗಿ ಕರ್ಮಜವೆನಿಸೂದು. ೧೩೨

ಬಳಿಕ ಅಹಂಜಾನಾಮಿ ಎಂಬುದರಿಂ ಚಿಚ್ಛಾಯಾಹಂಕಾರಂಗಳ ಸಂಬಂಧವೇ ಸೃಷ್ಟಿತೊಡಗಿ ವೇದೇಕ್ಷಾವಧಿಯಾಗಿ ಕೆಡದಾಗಿ ಸಹಜವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕಹಂಕರ್ತಾ ಎಂಬುದರಿಂದ ಸಂಗನಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾಹಂಕಾರಗಳ ಸಂಬಂಧವೇ ಭ್ರಾಂತಿಜನ್ಯವೆನಿಸುವೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ ದೃಶ್ಯವಿವೇಕಮಕ್ಕುಂ. ೧೩೩

ಸಪ್ತಾವಸ್ಥೆಗಳು :

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನ, ಅವರಣ, ವಿಕ್ಷೇಪ, ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ, ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ, ಶೋಕನಿವೃತ್ತಿ, ನಿರಂಕುಶತ್ವಪ್ರಿಯೆಂಬವೆ ಜೀವನ ಸಪ್ತಾವಸ್ಥೆಗಳವರಲ್ಲಿ : ಸಂಸಾರಾಸಕ್ತನಾದ ಚಿದಾಭಾಸಜೀವನು ಶ್ರುತಿವಿಚಾರಕ್ಕಿಂ ಮುನ್ನವೆ ತನ್ನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪಮಾದ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಮಪ್ಪ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನನರಿಯದಿಹುದೇ ಅಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕೊಂದಾನೊಂದು ವೇಳೆ ಚಿದಾತ್ಮ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಲಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನಿಲ್ಲವೆಂಬ, ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಂ ತೋರದೆಂಬುಭಯ ವಿಧ ಮೋಸವೇ ಆ ಅಜ್ಞಾನ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡ ಅವರಣೆಯವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ತಾನೇ ಕರ್ಮಕರ್ತೃ, ತಾನೇ ಕರ್ಮಫಲಭೋಗ್ಯವೆಂದು ಬಗೆದು ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಚಿದಾಭಾಸ ಜೀವನು ತಾನೆ ವಿಕ್ಷೇಪವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕಾತ್ಮನ ಅಸ್ತಿತ್ವಮಂ ವೇಳ್ವ ಶ್ರುತ್ಯಾಚಾರ್ಯ ವಾಕ್ಯವಿಶ್ವಾಸದಿಂ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನುಂಟೆಂದು ತಿಳಿವುದೇ ನೊದಲ ಅಸತ್ವಾವರಣ ನಿವರ್ತಕಮಾದ ಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ನೀನೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ವೇಳ್ವ ವೇದವಾಕ್ಯ ವಿಚಾರ ಪರಿಪಾಕವಶದಿಂದಾ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನೇ ತಾನೆಂದರಿವುದೇ ಎರಡನೆಯ ಅಭಾವಾವರಣ ನಿವರ್ತಕಮಾದ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದಿಂ ಮೇಲೆ, ನಾನು ಕರ್ತೃಕರ್ಮ, ಕರ್ಮಫಲಭೋಕ್ತೃವೆಂಬ ಜೀವರೂಪದುಃಖಪರಿತ್ಯಾಗವೇ ಶೋಕನಿವೃತ್ತಿ ಯೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ಮಾಡಲು ತಕ್ಕಕೃತ್ಯವೆಲ್ಲಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು, ಯೆಯ್ದಲ್ಪಟ್ಟ ಫಲಜಾತವೆಲ್ಲವೂ ಯೆಯ್ದಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ಎಂದು ಸಹಜ ಪರಿತುಷ್ಟಿವಡೆದಿರ್ಪುದೇ ನಿರಂಕುಶತ್ವಪ್ರಿಯೆನಿಸೂದು.

ಈ ಶೋಕ ನಿವೃತ್ತಿ, ನಿರಂಕುಶತ್ವಪ್ರಿಯೆಂಬೆರಡವಸ್ಥೆಗಳೇ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಫಲಂಗಳಕ್ಕಂ. ೧೩೪

ಸಪ್ತಾವಸ್ಥಾಸಮನ್ವಯ :

ಬಳಿಕ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಚಿದ್ರೂಪನಾದಾತ್ಮಂಗೆ ನಿತ್ಯಾಪರೋಕ್ಷತ್ವಮುಂಟೆ ಫಲದಿಂದಾತ್ಮನೋಳಿ ಅಜ್ಞಾನಾದಿ, ಸಪ್ತಾವಸ್ಥೆ ಘಟಿಸಲರಿಯದೆಂದೊಡದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಮೆಂತೆನೆ;

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಶಪುರುಷರುಗಳೊಂದು ನದಿಯು ದಾಂಟಿ ಪೋಗಿ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪರಾಮರ್ಶಗೆಯ್ವ ಸಮಯದೊಳವರಲ್ಲಿ, ನವಸಂಖ್ಯಾ ಪುರುಷರು ಗಳನಿರಿದಿಟ್ಟಿಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೋರ್ವ ಪುರುಷನು, ತಾನೇ ದಶಮ ಪುರುಷನೆಂಬುದ ನರಿಯದಿಹುದೇ ಅಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ಹತ್ತನೆಯಾತನಿಲ್ಲವಾತಂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರನೆಂಬುಭಯ ಭ್ರಾಂತಿಯೇ ಆ ಅಜ್ಞಾನ ಕಾರ್ಯಮಾದ ಆವರಣವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ಹತ್ತನೆಯಾತಂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೃತನಾದನೆಂಬ ದುಃಖವೇ ವಿಕ್ಷೇಪವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ಬೇರೊಬ್ಬಪ್ಪ ವಚನದಿಂದ ದಶಮ ಪುರುಷನನು ಸ್ವರ್ಗದಂತುಂಟೆಂದರಿವುದೇ ದಶಮನಿಲ್ಲಿಂಬ ಮೊದಲಾದಾವರಣಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ನವಸಂಖ್ಯಾ ಪುರುಷರುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕ್ರಮದಿಂದೆಣಿಸಿ ನೀನೆ ದಶಮನೆಂದು ಪೇಳಿ ತನ್ನತಾನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರವುದೇ ದಶಮಂ ಕಾಣಿಸನೆಂಬ ಎರಡನೆಯಾವರಣಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕಾ ದಶಮನ ಮೃತಿ ದುಃಖಮಂ ಬಿಡುವುದೇ ಶೋಕನಿವೃತ್ತಿಯೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು ಸುಖದಿಂದಿರ್ಪುದೇ ನಿರಂಕುಶತೃಪ್ತಿಯಕ್ಕುಂ. ೧೩೫

ವೇದವಾಕ್ಯ ವಿಚಾರ :

ಬಳಿಕ ವೇದವಾಕ್ಯ ವಿಚಾರಮೆಂತನೆ : ವಿಧಿವಾಕ್ಯ, ನಿಷೇಧವಾಕ್ಯ, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಬೋಧಕ ವಾಕ್ಯಮೆಂದು ವೇದವಾಕ್ಯಂ ತ್ರಿವಿಧಮಾಗಿರ್ಪದವರಲ್ಲಿ : ಯಜ್ಞಾದಿಗಳಂ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ವಿಧಿವಾಕ್ಯ, ಸುರಾಪಾನಾದಿಗಳಂ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುದೇ ನಿಷೇಧವಾಕ್ಯ, ವಿಧಿಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕರೂಪವಸ್ತು ಮಾತ್ರಮಂ ಬೋಧಿಸೇ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಬೋಧಕ ವಾಕ್ಯಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೧೩೬

ವೇದಾಂತ ಮಹಾವಾಕ್ಯಾರ್ಥ :

ಬಳಿಕ ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾಧವ್ಯವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಜ್ಞಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮ, ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ, ತತ್ಸಮಸಿ, ಅಯಮಾತ್ಮಾಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಬೋಧಕಮಾದ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಂಗಳು. ಅದರೊಳಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ತತ್ಸಮಸಿ ಎಂಬ ಮಹಾವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ತತ್, ತ್ವಂ, ಅಸಿಯೆಂಬ ಪದತ್ರಯಂಗಳು. ಅವಕ್ಕೆ ಶಿವ, ಜೀವ, ತದುಭಯೈಕ್ಯಮೆಂಬವೆ ಕ್ರಮದಿಂದರ್ಥತ್ರಯಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೧೩೭

ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಸಂಬಂಧತ್ರಯ :

ಬಳಿಕ ಪದ, ಪದಾರ್ಥ, ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಸಂಬಂಧ, ವಿಶೇಷಣ-ವಿಶೇಷ್ಯಸಂಬಂಧ, ಲಕ್ಷ್ಯ-ಲಕ್ಷಣ ಸಂಬಂಧಮೆಂಬವೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಸಂಬಂಧತ್ರಯಗಳಕ್ಕೂ. ೧೩೮

ತತ್ತ್ವಂಪದ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ :

ಬಳಿಕಾ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಅರ್ಥದ್ವಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸ್ಥೂಲಾದಿ ತನುತ್ರಯ ಸಮಷ್ಟಿರೂಪರಾದ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ, ಈಶ್ವರರುಗಳನು, ಬ್ರಹ್ಮವನು ಕೂಡಿ, ತಪ್ತಾಯ ಪಿಂಡದಂತೆ ಏಕಾಕಾರಮಾಗಿ ಕಾಣ್ಬುದೇ ತತ್ ಪದಕ್ಕೆ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು, ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಅಭಿಧಾನಾರ್ಥವೆಂದೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕಾ ತನುತ್ರಯವ್ಯಷ್ಟಿರೂಪರಾದ ವಿಶ್ವ, ತ್ರೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞರುಗಳನು ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನನುಕೂಡಿ ತಪ್ತಾಯ ಪಿಂಡದಂತೆ ಒಂದೆಂದು ಕಂಡಲ್ಲಿ ತ್ವಂ ಪದಕ್ಕೆ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು, ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು, ಅಭಿಧಾನಾರ್ಥ ಮೆಂದೆನಿಸೂದು. ೧೩೯

ತತ್ತ್ವಂಪದ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥ :

ಬಳಿಕ ವಿರಾಟ್ಟುರುಷಾದಿಗಳಂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತತ್ ಪದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಶೋಧಿತ ತತ್ ಪದಾರ್ಥವೆಂದೆನಿಸೂದು.

ಮತ್ತಮಾ ವಿಶ್ವಾದಿಗಳಂ ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿದ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನೇ ತ್ವಂ ಪದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥವೆಂದು ಶೋಧಿತ ತ್ವಂ ಪದಾರ್ಥವೆಂದೆನಿಸುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೧೪೦

ಲಕ್ಷಣಾ ಭೇದ :

ಬಳಿಕ ಲಕ್ಷಣಂ ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ, ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ, ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆಯೆಂದು ತ್ರಿವಿಧಮಾಗಿರ್ಪುದವಕ್ಕೆ : “ಗಂಗಾಯಾಂ ಘೋಷಃ ಪ್ರತಿವಸತಿ” “ಕುಂತಾಃ ಪ್ರವಿಶಂತಿ,” “ಸೋಯಂ ದೇವದತ್ತ” ಎಂಬವೆ ಕ್ರಮದಿಂದುದಾಹರಣತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ. ೧೪೧

ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣೆ :

ಗಂಗಾ ಶಬ್ದವೇ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪಮಾದ ತನ್ನ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಮಂ, ಘೋಷ ವೆಂಬ ಗೊಲ್ಲವಳ್ಳಿಗಾಶ್ರಯತ್ವಂ ಘಟಿಸದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ತೀರಮಂ ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹುದು. ೧೪೨

ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣ :

ಬಳಿಕ ಕುಂತಶಬ್ದವೇ ತನ್ನ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಮಂ ಬಿಡದೆ, ಕುಂತಧಾರಿಗಳಾದ ಪುರುಷರಂ ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿಹುದು. ೧೪೩

ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣ :

ಬಳಿಕ ಸಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಭೂತಕಾಲ, ದೇಶ, ವಯೋವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ದೇವದತ್ತನಂ ಪೇಳ್ವುದು. ಅಯಂ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ, ದೇಶ, ವಯೋವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ದೇವದತ್ತನಂ ಪೇಳ್ವುದು, ಇಂತುಭಯ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಮುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೈಕ್ಯತೆ ಘಟಿಸದಿರೆ, ಬಳಿಕಲಾ ಉಭಯ ಪದಾರ್ಥಗತ ವಿರುದ್ಧಧರ್ಮಾಂಶಮಂ ಬಿಟ್ಟು, ಅವಿರುದ್ಧ ಧರ್ಮಾಂಶಮಾದ ದೇವದತ್ತ ಮಾತ್ರವನೆ ಸ್ವೀಕರಿಸೆ, ಬಳಿಕಾತನೇ ಈತನು, ಈತನೇ ಆತನೆಂಬಂತು ತಾದಾತ್ಮ್ಯಂ ಘಟಿಸುಗು ಮಿದೇ ಜಹದಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣಿಯೆಂದು, ಅರ್ಥಲಕ್ಷಣಿಯೆಂದು, ಭಾಗತ್ಯಾಗ ಲಕ್ಷಣಿಯೆಂದು ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಂಗಳುಳ್ಳುದಾಗಿಹುದಾಗಿ, ತತ್ತ್ವಮಸಿಯೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣಮಾಗಿ ಇದೊಂದು ಪೇಳಲು ಯೋಗ್ಯವೆಂದೆನೆ. ೧೪೪

ತತ್ತ್ವಮಸ್ಯಾರ್ಥ :

ತತ್ ಎಂಬ ಪದವೇ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಮಾದ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿ ಸದ್ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಷ್ಟ ಅಸರೋಕ್ಷನಾದ ಶಿವನಂ ಪೇಳ್ವುದು. ತ್ವಂ ಎಂಬ ಪದವೇ ವಾಚ್ಯಾರ್ಥಮಾದ ಕಿಂಚಿಜ್ಞತ್ವಾದಿ ಹೀನಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಷ್ಟ ಅಸರೋಕ್ಷನಾದ ಜೀವನಂ ಪೇಳ್ವುದು. ಇಂತುಭಯ ವಿರುದ್ಧ ಧರ್ಮಮುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಏಕತ್ವಂ ಘಟಿಸದಾಗಿ, ಬಳಿಕಾ ಉಭಯ ಪದಾರ್ಥಗತ ಪರೋಕ್ಷತ್ವಾಪರೋಕ್ಷತ್ವಾದಿ ವಿರುದ್ಧ ಧರ್ಮಾಂಶಮಂ ಬಿಟ್ಟು, ಅವಿರುದ್ಧಮಾದ ಜೈತನ್ಯಮಾತ್ರಮಪ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥಮಾದ ಬ್ರಹ್ಮಕೂಟಸ್ಥರಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಅದೇ ಇದು, ಇದೇ ಅದು, ಎಂದಿಂತು ತಾದಾತ್ಮ್ಯಂ ಘಟಿಸುತ್ತಿಹುದು. ೧೪೫

ಬಳಿಕ ಅಸಿ ಎಂಬ ಪದವೇ ಉಭಯ ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯ ಪರೋಕ್ಷತ್ವ ಅಪರೋಕ್ಷತ್ವಾದಿಗಳನವಿದ್ಯಾಕಲ್ಪಿತ ಮತವೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತಂ ಸಫಲವಹುದಿಂ ತಾಗಲಾತ್ಮರಿಗಖಂಡೈಕರಸ ಬೋಧ ಮಾತ್ರವೇ ಸಿದ್ಧಮೆಂಬುದುವಾಚ್ಯಾರ್ಥ ಮುಕ್ಯಂ. ೧೪೬

ಬಳಿಕೇ ತತ್ತ್ವಮಸಿಯೆಂಬ ಮಹಾವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಪರಾತ್ಮರಿಗೆ ಏಕತ್ವ ಮೆಂಬುದಾದೊಡೆ ಘಟಾದ್ಯುಪಾಧಿಯಂ ನೇತಿಗೃಹೀತವೆಂದೇಯೆಂಬಂತೆ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಮನುಜತ್ವಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ನೀನೇ ವಿಷ್ಣುವೆಂಬಂತೆ, ಕರ್ಣನ ವ್ಯಾಧ

ಭಾವಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ನೀನೇ ಕುಂತೀ ಪುತ್ರನೆಂಬಂತೆ, ದಶಮಾಬರುಷನ ಮರಣ ದುಃಖಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ನೀನೇ ದಶಮನೆಂಬಂತೆ ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವು, ಅಲ್ಲದೆ. ೧೪೭

ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ ನಿರಾಕರಣೆ :

ಬಳಿಕೊಂದು ಪೂವಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಮೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಮೋಕ್ಷದೊಳಾಪೇಕ್ಷೆಯಂ ಪುಟ್ಟಿಸುವರ್ಥವಾದವೆಂದು, ಪ್ರತಿಮೆಯಂ ದೇವತಾಕೃತಿಯೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಉಪಾಸನಾ ಪರವೆಂದು, ಮನುಷ್ಯನಂ ದೇವೇಂದ್ರನೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಸ್ತುತಿಪರ ವೆಂದು, ಅಳನರಸನೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಔಪಚಾರಿಕವೆಂದು, ಅಗ್ನಿರ್ಮಾಣವಕನೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಗುಣಸಾದೃಶ್ಯವೆಂದು, ಇದು ಗೋವಿನ ದೇಹವೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಜಾತಿ ವ್ಯಕ್ತಪರವೆಂದು, ಘಟವೃತ್ತಿಕೆಗನನ್ಯವೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದು, ನೀಲೋತ್ಪಲವೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಗುಣಗುಣಿತ್ವವೆಂದು, ಸ್ತೀರ ದಧಿಗಳಿಗಭೇದವೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ವಿಕಾರವೆಂದು, ವಾರಿ ಕಣಿಂಗಳಿಗೇಕವೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಅಂಶಾಂಶಿಕವೆಂದು, ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಿಗೈಕ್ಯವೆಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾದವೆಂದು ಬಹು ವಿಧದಿಂದ ಇಂತು ಭೇದಪರಮಾಗಿ ವಿಕಲ್ಪಿಸಿ ವೇಳೆ ಶ್ರುತಿ ವಿರೋಧಮುಕ್ತಂ ೧೪೮

ಮಿಥ್ಯೆಯರಿತರೆ ಸತ್ಯಸಿದ್ಧಿ :

ಬಳಿಕ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಮಿಥ್ಯತ್ವಮಂ ವೇಳ್ವ ವೇದಾಂತ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ ವಿಚಾರದಿಂದೊತ್ತು, ಸತ್ಯವಾದ ಮುಕ್ತಿ ಘಟಿಪುದೆಂದೊಡೆ : ಭ್ರಾಂತಿಯಾದ ಸ್ವಪ್ನ ದಲ್ಲಿ ವನಿತಾ ಸಂಭೋಗಾದಿಕದಿಂ ಸತ್ಯವುಪ್ಪ ವೀರ್ಯಪತನಾದಿಕಮುಂ, ಕಲ್ಪಿತ ಶಿಲಾಭೈರವಾದಿ ದೇವತಾ ಭಜನೆಯಿಂ ತಥ್ಯಮಾದ ಸಂಪದಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳುಂ, ಯಥಾರ್ಥವಲ್ಲದ ದರ್ಪಣ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಾದಿಗಳಿಂ ಸತ್ಯಮಾದ ಮುಖಲಾವಣ್ಯಾದಿಗಳುಂ, ದೃಷ್ಟಮಪ್ಪಂತೆ, ಪ್ರಸವಾತ್ಮಕ ಶ್ರುತಿವಿಚಾರದಿಂ ಪರಮಾರ್ಥಮಾದ ಮುಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿಯುಕ್ತಂ. ೧೪೯

ಮುಕ್ತಿಗೆ ವಿಘ್ನಾತ್ರಯ :

ಬಳಿಕ ಅಜ್ಞಾನ, ಸಂಶಯ, ವಿಪರೀತವೆಂಬವೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ವಿಘ್ನಾತ್ರಯಂ ಗಳವರಲ್ಲಿ : ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮವಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಅಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು. ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮವ ಹುದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದೇ ಸಂಶಯವೆನಿಸೂದು. ಶ್ರುತಿಯುಕ್ತಿಗಳಿಂ ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮವಹುದಾದೊಡಂ ಮುನ್ನಿನ ಜೀವಭಾವವೆನಗಿದೆ ಎಂಬುದೇ ವಿಪರೀತಮುಕ್ತಂ. ೧೫೦

ವಿರೋಧಿತ್ರಯ ಪರಿಹಾರ :

ಬಳಿಕ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿಧಿಧ್ಯಾಸವೆಂಬವೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧಿತ್ರಯಗಳವರಲ್ಲಿ: ಶ್ರುತಿವಿಚಾರದಿಂದ ಸೂತಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ದೃಢಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ದೇಹಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೈಕ್ಯವೆಂಬುಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯ ತಾತ್ಪರ್ಯವನವಧರಿಸೂದೆ ಶ್ರವಣವೆನಿಸೂದು. ಆ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವನೆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಿಂತನಗೈಯ್ದುದೇ ಮನನವೆನಿಸೂದು. ಆ ಶ್ರವಣ ಮನನಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತಮಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತನಿಶ್ಚಲಮಾಗಿ ಹುದೇ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸಮುಕ್ಯಂ.

೧೫೧

ಸಹಕಾರಿ ಕಾರಣ :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣದಿಂದುತ್ತನ್ನಮಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮಾಗಿಪ್ಪುದಾಗಿ ಶ್ರವಣವೇ ಮುಖ್ಯವಪ್ಪುದರಿಂದಂಗೆಯೆನಿಸೂದು. ಮನನ, ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನೆಗಳ ವಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಗಳಪ್ಪುದರಿಂದ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲಾಗಿ ಅಂಗಗಳಕ್ಕುಂ, ಅಂದೆಂತೆನೆ : ಅರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶಮಾದ ದೀಪದ ಚಂಚಲಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲಾಗಿ, ಬಳಿಕ ವಾಯುಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಮರೆಗೆಟ್ಟುವ ತೆರೆಯಂತೆ ಮನನವದರ ಬತ್ತಿಯನೆ ನೆರೆ ನೂಂಕಿ ಪ್ರಜ್ವಲಂ ಮಾಡುವಂತೆ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನಮುಕ್ಯಂ.

೧೫೨

ಶ್ರುತಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯಲಿಂಗ :

ಬಳಿಕ ಉಪಕ್ರಮೋಪಸಂಹಾರ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಅಪೂರ್ವತೆ, ಫಲ, ಅರ್ಥವಾದ ಉಪಪತ್ತಿಯೆಂಬವೇ ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ ಪದ್ಧಿಧಲಿಂಗ ತಾತ್ಪರ್ಯಗಳವರಲ್ಲಿ : ಸೃಷ್ಟಿಗಿಂ ನೊದಲೇ ಜಗತ್ತು ಸದ್ರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಆಗಿತ್ತೆಂದು, ಮತ್ತಾಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಗತಾದಿ ಭೇದತ್ರಯಮುಂ ನಿವಾರಿಸುತ್ತ ಖಂಡೈಕರಸಮಂ ಪೇಳ್ವುದೇ ಉಪಕ್ರಮವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ನಾನುರೂಪಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತಿಗಾ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಲಯಮುಂನಾಡಿ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಂಗಾ ಬ್ರಹ್ಮದೊಡನೇಕತ್ತಮುಂ ಬೋಧಿಸುತಾ ಬ್ರಹ್ಮಮದ್ವಿತಿ'ಯೆಮೆಂದು ಪೇಳ್ವುದೇ ಉಪಸಂಹಾರವೆನಿಸೂದು. ಈ ಉಪಕ್ರಮೋಪಸಂಹಾರವೆಂಬೆರಡು ಕೂಡಿ ಒಂದು ಲಿಂಗಮುಕ್ಯಂ.

ಮತ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಪೇಳ್ವುದೇ ಅಭ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು.

ಮತ್ತಂ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಾತೀತತ್ವಮುಂ ಪೇಳ್ವುದೇ ಅಪೂರ್ವತೆಯೆನಿಸೂದು.

ಮತ್ತಮಾತ್ಮನೋರ್ವನರಿಯಲ್ಪಡಲಾಗಿ, ಸರ್ವವೂ ಅರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂದು ಪೇಳ್ವುದೇ ಫಲವೆನಿಸೂದು.

ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮರೂಪ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ “ಸ್ಥಿತಸ್ಥಗತಿಶ್ಚಿಂತನೀಯ” ವೆಂಬ ನ್ಯಾಯಮುಂಟಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದ್ಯನುಪ್ರವೇಶಾಂತಮಾದ ಪಂಚ ಕೃತ್ಯ, ಕರ್ತೃತ್ವಮಂ ಪೇಳ್ವುದೇ ಭೂತಾರ್ಥವಾದವೆನಿಸೂದು.

ಮತ್ತಂ ಘಟಕ್ಕೆ ಮೃತ್ತಿಕೆ, ತಂತುವಿಂಗೂರ್ಣಸಾಭಿಯೆ ನಿಮಿತ್ತಮೆಂಬಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮವೆ ಜಗತ್ಕಾರಣವೆಂದು ಪೇಳ್ವುದೇ ದೃಷ್ಟಾಂತ (ಉಪಪತ್ತಿ) ಮಕ್ಕುಂ.

೧೫೩

ಮನನ ಸಾಮಗ್ರಿ :

ಬಳಕೆಯುಕ್ತಿ, ತರ್ಕ, ಅನುಮಾನಂಗಳೇ ಮನನ ಸಹಾಯಗಳವರಲ್ಲಿ : ಆತ್ಮರುಗಳನೇಕರಾಗಿ ವ್ಯಾಪಕರೆಂಬ ಸಂಖ್ಯಾದಿ ಮತದೊಳಾ ಸಮಸ್ತಾತ್ಮರ್ಗಿಯುಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶರೀರಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಮುಂಟವು ದರಿಂದೀತಂಗೆಯೇ ಈ ಶರೀರಂ ಭೋಗ ಸಾಧನವನ್ಯುಗಾಗದೆಂದು, ಭೋಗಸ್ಥಿತಿಯುಂ ಪೇಳ್ವುದೇ ಘಟಿಸದು. ಬಳಕ್ಕೆತ್ತ ಲಾನುಮಿತನ ಸುಕೃತಾದಿಕದಿಂ ಗಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟದಾಗಿ, ಈ ಶರೀರವೇತಂಗೆಯೇ ಅನ್ಯ ಗೆಲ್ಲ ಎಂದೊಡೆ ಆ ಸುಕೃತಾದಿಕಮುಂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆಯೇನು ? ಬಳಕೇತನ ಪೂರ್ವದೇಹಾಭಿಮಾನದಿಂ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಕೃತಾದಿಕಮಿತನದೇ ಎಂದೊಡೆ, ಆ ಅಭಿಮಾನಮುಂ ಪೂರ್ವದೇಹದಲ್ಲಿರ್ದ ಅನೇಕಾತ್ಮರ್ಗಿಯುಂ ಇಲ್ಲವೆಯೇನು ? ಬಳಕೆಂತು ಸರ್ವಸಾಂಕರ್ಯಮಾದ ಅನವಸ್ಥಾ ದೂಷಣಮುಂ ನಿವಾರಿಸಲಶಕ್ಯವದಂತೆನೆ: ಸರ್ವಾತ್ಮರನಾದಿಯಪ್ಪರಾಗಿ ಬಳಕೇಕಾತ್ಮಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಭೋಗವ್ಯವಸ್ಥೆ ಘಟಿಸದೆಂದು ನಾನಾತ್ಮಪಕ್ಷವನಾಶ್ರಿಸಿದೊಡಂತು ಭೋಗಸ್ಥಿತಿ ಘಟಿಸದಾಯತ್ತು. ಬಳಕುಭಯ ಮತದಲ್ಲಿಯೂ ಈಶಂಕೆ ಸಮಾನವೆಂದೊಡೆ ಏಕಾತ್ಮಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಬಿಂಬ ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬ ನ್ಯಾಯದಿಂದಪಾಧಿಗಳಾದಂತಃಕರಣದಿ ಕಂಪ ಕಾಲುಷ್ಯಾದಿ ನಾನಾತ್ವದ ದೆಶೆಯಿಂ, ವಿಚಿತ್ರ ಭೋಗಸ್ಥಿತಿ ಸುಲಭವೆಂಬುದೆ ಯುಕ್ತಿಯಕ್ಕುಂ.

೧೫೪

ಬಳಕೆ ತರ್ಕಾನುಮಾನಂಗಳ ಲಕ್ಷಣಮಾದೊಡೆ, ಹರ್ಷಮಿಶ್ರಾಚಾರ್ಯಾದಿ ಗಳಿಂ, ಖಂಡನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವುಪ್ಪದರಿಂದಿದು ಸುಖಾನುಭವ ಪ್ರಕರಣವಹು ದಾಗಿಯುಂ, ಗ್ರಂಥಬಾಹುಲ್ಯವುಪ್ಪದೆಂಬ ಭೀತಿಯಿಂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದಿಲ್ಲಂ.

೧೫೫

ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನ ಪಂಚಯೋಗ :

ಬಳಕೆ ಮಂತ್ರಯೋಗ, ಸ್ವರ್ಶಯೋಗ, ಭಾವಯೋಗ, ಅಭಾವಯೋಗ, ಮಹಾಯೋಗವೆಂಬವೆ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನರೂಪ ಯೋಗಪಂಚಕಂಗಳವರಲ್ಲಿ: ಪ್ರಣವಾದಿ ಮಂತ್ರಾನುಸಂಧಾನದಿಂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನೋಲಯವಹುದೇ ಮಂತ್ರಯೋಗ ವೆನಿಸೂದು.

೧೫೬

ಮತ್ತಮಾ ಮಂತ್ರಯೋಗ ಸಹಿತನಾಗಿ ಮನಪವನಂಗಳೊಡುಗೊಡಿ, ಮೂಲಾಧಾರದಿಂ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡೀ ಮಾರ್ಗದೊಳೆಯ್ದಿ, ಶಿರೋಮುಧ್ಯಗತ ಪರಮಾತ್ಮತೇಜಸ್ವಿನೋಳಾ ಮನೋಲಯವಹುದೇ ಸ್ಪರ್ಶಯೋಗವೆನಿಸೂದು. ೧೫೭

ಮತ್ತಂ ಮೊದಲು ಸ್ವರ್ಗವೇ ಮೂರ್ಧ್ನಿ, ದಿಕ್ಪೇ ಶ್ರೋತ್ರಂ, ಚಂದ್ರಾರ್ಕರೇ ನೇತ್ರ, ಅಗ್ನಿಯೇಮುಖ, ಅಂತರಿಕ್ಷವೇನಾಭಿ, ಭೂಮಿಯೇ ಪಾದಂಗಳಾದೀಶ್ವರನ ವಿರಾಡ್ಭೂಪಮಂ ನೆನೆದು, ಅಲ್ಲವೆ, ಪರಿಮಿತ ಭುಜಾಸ್ತಾಭರಣಾದಿ ಸಹಿತನಾದೀ ಶ್ವರನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯಂ ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ಬಳಿಕೃದರವಯವಂಗಳೊಂದೊಂದಂ ಬಿಟ್ಟುಳಿದ ಅವಯವ ಮಾತ್ರಮಾದ ಸದ್ಭೂಪ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಮನೋಲಯವಪ್ಪುದೇ ಭಾವಯೋಗವೆನಿಸೂದು. ೧೫೮

ಮತ್ತಂ ಕರಣಗೋಚರವಲ್ಲದ ಪ್ರಮಾಣಾತೀತಮಪ್ಪ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನೋಲಯವಹುದೇ ಅಭಾವಯೋಗವೆನಿಸೂದು.

ಮತ್ತಂ ಜಗದುದಯ ಲಯಂಗಳಲ್ಲಿಯುಂ ಅರಿದಿನರಿಯೆನಂಬಲ್ಲಿಯುಂ ತನಗಾವ ಹಾನಿಯು ಇಲ್ಲದೊಂದೇ ಪ್ರಕಾರಮಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನೋಲಯವಹುದೇ ಮಹಾಯೋಗಮುಕ್ಯಂ. ೧೫೯

ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ರಯ :

ಬಳಿಕ ಭೂತ ಪ್ರತಿಬಂಧ, ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರತಿಬಂಧ, ಆಗಾಮಿ ಪ್ರತಿಬಂಧ ವೆಂಬವೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿತ್ರಯಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಮೋಕ್ಷಾನೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಂ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಗುರುವನೆಯ್ದಿ ಶ್ರವಣಾದಿಕಮಂ ಮಾಡಿ ದೊಡಂ. ಮೊದಲು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ಧ ವನಿತಾದಿ ವಸ್ತುಗಳ ರೂಪು, ಯೌವನ, ಶೃಂಗಾರಾದಿ ಸದ್ಗುಣಂಗಳನುಭವದ ಸವಿಯೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಲದಿಂ ಒಂದು ಬಂದು ಮನವನಳ್ಳಿರಿದು. ಅಡಿಗೆಡಿಗೆ ಚಿಂತೆಯಂ ಪುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವ ನಾಗಲೀಯದಿಹುದೇ ಭೂತಪ್ರತಿಬಂಧವೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತಂ ಜಡಬುದ್ಧಿ, ಜನ ಸಂಗರತಿ, ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿ, ಕುತರ್ಕ, ಅಭಿಮಾನ, ಚಪಲತ್ವಾದಿಗಳುಂಟಾಗಿ ತತ್ತ್ವ ವಿಚಾರಂಗೆಯ್ದೊಡಂ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನಾಗಲೀಯದಿಹುದೇ ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರತಿ ಬಂಧವೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತಂ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಜನ್ಮಾಂತರವನಿತ್ತಲ್ಲದೆ ತೀರದಾ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ವಿಶೇಷವೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಲೋಕವಾಂಛೆಯೆಂಬ ದೋಷದ್ವಯಯುಕ್ತ ಮಾಗಿದುರ್ ವೇದಾರ್ಥವನರಿದಿದೊಡಂ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನಾಗಲೀಯದಿಹುದೇ ಆಗಾಮಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಮುಕ್ಯಂ. ೧೬೦

ಪ್ರತಿಬಂಧನಿವರ್ತಕ :

ಬಳಿಕಾ ಬಂಧತ್ರಯಮಂ ಜಯಿಸಲೋಸುಗಮಾಗಿ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಉಪರತಿಗಳೆಂಬ ಮುಖ್ಯಸಾಧನಗಳನೆ ಬಿಡದಭ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಸ್ವರೂಪು, ಕಾರ್ಯವೆಂಬ ಮೂರು ಲಕ್ಷಣಂಗಳಂ ಕ್ರಮದಿಂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೇಶೈನದೊಂತೆಂ ದೊಡೆ :

೧೬೧

ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣ :

ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಶ್ರವಣಾದಿಕವೇ ಕಾರಣವಹುದು, ಆತ್ಮಾಹಂಕಾರಂಗಳ ಅಧ್ಯಾಸೈ ಕೃಮಂ ಬೇರ್ಪಡಿಸೂದೇ ಸ್ವರೂಪವಹುದು. ಬಳಿಕ ಅಹಂಕಾರಗತ ಸಂಸಾರ ಸಾಕ್ಷಿತ್ವವೇ ಕಾರ್ಯಮುಕ್ತಂ. ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳ ಅನಿತ್ಯತ್ವಾದಿ ದೋಷದರ್ಶನವೇ ಕಾರಣವಹುದು. ಮೇಲಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಾದೊಡವನು ಬಿಡು ವುದೇ ಸ್ವರೂಪವಹುದು. ಬಳಿಕಾ ವಿಷಯಂಗಳಿಗೆರಗದಿಹುದೇ ಕಾರ್ಯಮುಕ್ತಂ. ಬಳಿಕುಪರತಿಗೆ ಯಮನಿಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗವೇ ಕಾರಣವಹುದು. ಚಿತ್ತ ವಂತರಂಗದೊಳೇಕಾಗ್ರತೆಯಾದುದೇ ಸ್ವರೂಪವಹುದು. ಮತ್ತೆ ಬಾಹ್ಯ ಕರ್ಮಕ್ಕೆರಗದಿಹುದೇ ಕಾರ್ಯಮುಕ್ತಂ.

೧೬೨

ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳಿಗವಧಿ :

ಬಳಿಕ ಇವರಲ್ಲಿ ದೇಹಾತ್ಮಭಾವವಳವಟ್ಟಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತಾನೆಂಬ ದೃಢಬುದ್ಧಿಯೇ ಜ್ಞಾನಕ್ಕವಧಿ. ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾದಿ ತೃಣೀಕಾರವೇ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕವಧಿ. ಸುಷುಪ್ತನಂತೆ ಸಕಲಕಾರ್ಯ ವಿಸ್ಮರಣವೇ ಉಪರತಿಗವಧಿಯುಕ್ತಂ.

೧೬೩

ಮೋಕ್ಷ ಕಾರಣ :

ಬಳಕವರೊಳಗೆ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಉಪರತಿಗಳೆಂಬ ಮೂರೂ ಸಿದ್ಧಿಸಿದೊಡೆ ಆತಂಗೆ ಅದು ಮಹಾತಪಸ್ಸಿನ ಫಲ. ಅದುಅಂತಿಕೆ. ಮತ್ತೆ ವೈರಾಗ್ಯೋಪರತಿ ಗಳೆಂಬೆರಡುಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾಗಿದುರ್ ಜ್ಞಾನವೊಂದಿಲ್ಲದಿದೊಡೆ ಆತಂಗೆ ಮುಕ್ತಿಯೇ ಘಟಿಸದು. ಮಹಾಸುಖಸ್ಥಾನಮಾದ ಉರ್ಧ್ವಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಹುದು. ಮರಳಿ ಜ್ಞಾನವೊಂದಿದುರ್ ವೈರಾಗ್ಯೋಪರತಿಗಳಲ್ಲದಿರಲಾತಂಗೆ, ಮರದಳೊನೆ ಮುರಿದೊಡಲ್ಲಿರುತಿರ್ಪ ಮನುಜಂಗೆ ಪತನೇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೊಡಂ ಬೀಳ್ವಂತೆ, ದೇಹಾವಸಾನದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿಯೇ ಅಹುದು. ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಜನಿತದುಃಖಾನುಭವ ಮುಂಟೆಂಬುದೇ ಸತ್ಯಮುಕ್ತಂ.

೧೬೪

ಸಪ್ತಜ್ಞಾನಭೂಮಿಕೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಮ :

ಬಳಿಕ ಶುಭೇಚ್ಛೆ, ವಿಚಾರಣೆ, ತನುಮಾನಸಿ, ಸಂಸಕ್ತಿ, ಸತ್ವಾಸತ್ತಿ, ಪದಾರ್ಥ ಭಾವನೆ, ತುರ್ಯಗಾಮಿಯೆಂಬವೆ ಸಪ್ತಜ್ಞಾನ ಭೂಮಿಕೆಗಳವರಲ್ಲಿ : ನಾನು ಮೂಢ ನಾಗಿಹ ಕಾರಣವೇನು ? ಶ್ರುತಿ ಗುರುಗಳಿಂದರಿಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಶುಭೇಚ್ಛೆಯೆನಿಸೂದು. ಮೇಲೆ ಗುರು ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಕಿಂಚಿದ್ವೈರಾಗ್ಯಬಲದಿಂದ ಸದಾಚಾರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ವಿಚಾರಣೆಯೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಶುಭೇಚ್ಛೆ ವಿಚಾರಣೆಗಳ ಬಲದಿಂದ ವಿಷಯಾಸಕ್ತಿ ಕೆಡುವುದೇ ತನುಮಾನಸಿಯೆನಿಸೂದು. ಮೇಲಾ ಭೂಮಿಕಾತ್ರಯದ ಭ್ಯಾಸ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಜಾಗೃತ್ವ ಸಂಚಮೆಲ್ಲಮುಂ ಕನಸೆಂದು ಕಂಡು ಆತ್ಮನ ಸನ್ಮಾತ್ರಾ ನುಸಂಧಾನವೇ ಸತ್ವಾಸತ್ತಿಯೆನಿಸೂದು. ೧೬೫

ಬಳಿಕ ಸಕಲ ಪ್ರಮಂಚದ ತೋರಿಕೆಯಡಗಿ ಸುಷುಪ್ತನಂತಾತ್ಮ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಾ ವಶಿಷ್ಠಿತ್ವವೇ ಸಂಸಕ್ತಿಯೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಸರ್ವವಾಸನಾ ವಿಲಯದಿಂದ ಗಾಢ ನಿದ್ರಿತನಂ ತಾನಂದಾತ್ಮಲೀನತೆಯ ಪದಾರ್ಥಭಾವನೆಯೆನಿಸೂದು. ಮೇಲುಂಟೆ ನಿಸದಿಲ್ಲೆನಿಸದೆ ಅಹಂಕೃತಿ ನಿರಹಂಕೃತಿದೋರದೆ ಕೇವಲ ಜ್ಞಪ್ತಿರೂಪಮಾದದ್ವೈತ ಪದದಲ್ಲಿ ಬಯಲ ಬರುಗೊಡದಂತೋಳಹೊರಗೆ ಶೂನ್ಯವಾಗಿವುದೇ ತುರ್ಯಗಾಮಿಯಕ್ಕುಂ. ೧೬೬

ಪಟ್ಟಮಾಧಿಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಉಪರತಿಗಳಿಗನುಸಾರಿಗಳಾದ ದೃಶ್ಯಾನುವೇದ, ಶಬ್ದಾನುವೇದ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ವೆಂಬವೇ ಬಾಹ್ಯ-ಅಭ್ಯಂತರ ಭೇದದಿಂದ ಪಟ್ಟಮಾದಿಗಳವರಲ್ಲಿ: ಘಟಾದಿ ವಿಷಯ ಜಾತದೊಳಾವುದಾನೊಂದುವನಾದರು ಕೂರ್ತದರ ನಾಮರೂಪಂಗಳೆಂಬ ಮೂಯಾಂಶಂಗಳೆರಡನೂ ಪಿರಿಚಿ ಮತ್ತದರೊಳು ಅಸ್ತಿ, ಭಾತಿ, ಪ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಶತ್ರಯಂಗಳನನುಸಂಧಾನಗೈವುದೇ ಬಾಹ್ಯದ ದೃಶ್ಯಾನುವೇದವೆಂಬ ಸವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತಮುಖಂಡ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾದ್ವಿತೀಯ ಸ್ವರೂಪಮಾದುದೇ ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿವುದೇ ಬಾಹ್ಯದ ಶಬ್ದಾನುವೇದ ವೆಂಬ ಸವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯೆನಿಸೂದು. ಮೇಲೆ ಆ ಸಮಾಧಿವ್ವಯದಭ್ಯಾಸ ಬಲ ದಿಂದಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಾಸ್ವಾಡನದಲ್ಲಿಯೇ ಮನೋಮಗ್ನವಾಗಿ ನಿಶ್ಚರಂಗೆ ಸಮುದ್ರ ದಂತೆ ನಿಶ್ಚಲಾತ್ಮಕವಾಗಿವುದೇ ಬಾಹ್ಯದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯಕ್ಕುಂ. ೧೬೭

ಬಳಿಕ ಮನೋಗತ ಕಾಮಸಂಕಲ್ಪಾದಿಗಳೇ ದೃಶ್ಯಂಗಳು, ತಾನವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಕ ನೆಂಬನುಸಂಧಾನವೇ ಅಭ್ಯಂತರದ ದೃಶ್ಯಾನುವೇದವೆಂಬ ಸವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತಮಸಂಗೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಾದ್ವಯ ಸ್ವರೂಪವೇ ತಾನೆಂದು ಚಿಂತನೆಯಾದ್ದೇ ಅಭ್ಯಂತರದ ಶಬ್ದಾನುವೇದವೆಂಬ ಸವಿಕಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯೆನಿಸೂದು.

ಮತ್ತಮಾ ಸ್ವಾನುಭೂತಿ ರಸಾನೇಶದಿಂದಾ ದೃಶ್ಯ ಶಬ್ದಂಗಳೆರಡನುಳಿದು ನಿವಾತ ಸ್ಥಿತ ದೀಪದಂತೆ ನಿಷ್ಪಂದರೂಪಮಾಗಿಹುದೇ ಅಭ್ಯಂತರದ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಸಮಾಧಿಯೆನಿಸೂದು. ಈ ಆರು ಸಮಾಧಿಗಳೆಂದವೆ ಕಾಲಮಂ ಕಳೆವುತ್ತಿರ್ಪ ಯೋಗೀಶ್ವರಂಗೆ ಮನವೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದೊಡೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾಧಿಯಕ್ಕುಂ. ೧೬೮

ಜ್ಞಾನಫಲ ಚೆತುಷ್ಪಯ :

ಬಳಿಕ ದುಃಖಾಭಾವ, ಸರ್ವಕಾಮಾಪ್ತಿ, ಕೃತಕೃತ್ಯತ್ವ, ಪ್ರಾಪ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಕಗಳೆಂಬವೆ ಜ್ಞಾನಫಲ ಚತುರ್ವಿಧಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ದುಃಖಾಭಾವಮೆಂಬುದಿಹ ಪರಲೋಕ ಭೇದದಿಂದಿತ್ತೆರನಾಗಹುದವರೊಳಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕುರೂಪತ್ವ, ದುರ್ಗಂಧತ್ವ, ವ್ಯಾಧ್ಯಾದಿಗಳುಂ; ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತನುವಿನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳುಂ ಕಾರಣ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆದಿ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೆ ಬೀಜ ಭೂತಮಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಂಗಳು ಮೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂತಾಪವೇ ಇಹಲೋಕ ದುಃಖವಹುದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಕ ಮಾಯಾ ಕಾರ್ಯಮಾದ ಶರೀರಾದಿಗಳತ್ತ ಚೈವೇರ್ಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅದ್ವಿತೀಯನಾದ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಜ್ಞಾನದಿಂ, ಮೇಲೆ ಪರಮಾರ್ಥಮಾದ ಭೋಗ ಭೋಕ್ತೃಗಳಲ್ಲಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗಾ ದುಃಖತ್ರಯ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರಲದೇ ಇಹಲೋಕ ದುಃಖಾಭಾವವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಪುಣ್ಯವೆಂತು ಬರ್ಪುದೋ, ಪಾಪವೆಂತು ಪೋವುದೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯೇ ಪರಲೋಕ ದುಃಖವಹುದು ಆಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಪತ್ರೋದಕದಂತೆ ಜ್ಞಾನಿಗಾ ಕರ್ಮದ್ವಯ ಲೇಪವಿಲ್ಲಾಗಿಯುಂ, ಕಾಷ್ಠದಲ್ಲಿ ವಹ್ನು ಇಹುದಾವಹ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಷ್ಠವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕರ್ಮದ್ವಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಿಯರ್ಪನು. ಅವನೊಳಾ ವ್ಯವಹಾರವಿಲ್ಲಾಗಿಯುಂ, ದಾವದಡಸಿದ ನಗವನಾವ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಪುಗದಂತೆ, ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಮಯನಂ ಸುಕೃತಾದಿಗಳ್ನೋಂಕಲಮೃವಾಗಿಯುಂ, ಅದರಿಂದಾ ಚಿಂತೆದೋರದಿಹುದೇ ಪರಲೋಕ ದುಃಖಾಭಾವಮಕ್ಕುಂ. ೧೬೯

ಕಾಮಾಪ್ತಿ :

ಮತ್ತಂ ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಸಾರ್ವಭೌಮಾದಿ ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭಾಂಶಮಾಡುತ್ತರೋತ್ತರಮಾಗಿ ಬಯಸಲ್ಪಕ್ಕೆ ಶತಗುಣೋತ್ತರಾನಂದಂಗಳೆಲ್ಲಂ ನಿಷ್ಪ್ರಹನಾದ ವಿವೇಕಿಗುಂಟಾಗಿಯುಂ, ಬಳಿಕಾನಂದಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಜ್ಞಾನದಿಂದಿರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಶಂಗಳಪ್ಪುದರಿಂದಾತಂಗಳಿಂಜಾನಂದ ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತಾಗಿಯುಮದೇ ಸರ್ವಕಾಮಾಪ್ತಿಯೆನಿಸೂದು.

ಕೃತ ಕೃತ್ಯತ್ವ :

ಮತ್ತಮಾ ವಿವೇಕಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕಂ ಮೊದಲೇ ಇಹಲೋಕ ಸಂಬಂಧಮಾದ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಗೋಸುಗ ಕೃಷಿವಾಣಿಜ್ಯಾದಿಕಮುಂ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿ

ಸಿದ್ಧಿಗೋಸುಗ ಯೋಗೋಪಾಸನಾದಿಕಮಂ ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ ಸಿದ್ಧಿಗೋಸುಗ ಶ್ರವಣಾದಿಕಮೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಂ ಕರ್ತವ್ಯಮಾಗತುದೀಗಲೇ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಾಂತರದಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ, ಸಾಂಸಾರಿಕ ಫಲಭೋಗೇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲಾಗಿ ಕೃಷಿ ಮೊದಲಾದ ವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲಂ ಬಳಕೆ ಗವಾಕ್ಷಗತ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪ ಪರಮಾಣುಗಳಾಟವು, ಬಯಲ ಮಹಾ ದೇಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸದಂತೆ, ಅಲ್ಪ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಿಷಯಮಾದ ಕರ್ಮವೆಲ್ಲಂ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರದಿರ್ಪುದರಿಂದನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿಲ್ಲಾಗಿ ಯಾಗಾದಿ ವಾಂಛಿದೋರದು. ಬಳಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಯಿತಾಗಿ ಶ್ರವಣಾದಿಕವೆಲ್ಲಂ ಕೃತವ್ಯಾಯವಹುದು. ಇಂತಿದೇ ಕೃತಕೃತ್ಯವೆನಿಸೂದು. ೧೭೧

ಪ್ರಾಪ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ :

ಮತ್ತಂ ತನಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪುಣ್ಯ ಪರಿಪಾಕ, ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವ, ಗೊರೂಪಾಸ್ಥೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣ, ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮ ವಿವೇಕ, ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿ, ಅತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ಸಂಸಾರದುಃಖನಿವೃತ್ತಿ, ನಿಜಾನಂದಾದಿಗಳ ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿತ್ವಮಕ್ಕುಂ. ೧೭೨

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ :

ಬಳಕೆ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ, ವಿದೇಹ ಕೈವಲ್ಯವೆಂಬವೆ ಮೋಕ್ಷದ್ವೈವಿಧಂಗಳವರಲ್ಲಿ: ವಿವೇಕಿಗಹಮಾತ್ಮರನ್ನೊಣ್ಣ ಸಂಬಂಧ ಲಕ್ಷಣ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿ ಶಿಥಿಲತೆಯ ನೆಯ್ದಿತ್ತಾಗಿ, ಪರಶರದಲಂತಂತೆ ಸ್ವಶರೀರದಲ್ಲಿಯು ದೃಢಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲಾಗನು ಭವ ಸಾಮ್ಯಮಪ್ಪುದರಿಂ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಂ. ಮತ್ತಂ ಸುಪ್ತಬಾಲಾ ದಿಗಳಂತೆ ಮಂದಾನು ಸಂಧಾನವಹುದರಿಂ ದೇಹಾದಿ ನಿರಭಿಮಾನತೆಯಿಂ, ಘಟೋ ತ್ಪತ್ತಿಯಿಂ ಮೇಲೆ ಕುಲಾಲಚಕ್ರ ಭ್ರಮಣದಂತೆ ತತ್ಪ್ರಾರಬ್ಧವಾಸನಾವಶದಿಂ ಬದುಕುತ್ತಿಹುದೇ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯಕ್ಕುಂ. ೧೭೩

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಸಂಗತಿ :

ಬಳಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನೋದಯಾನಂತರದಲ್ಲಿಯೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂ ಕತ್ತಲೆ ಕೆಡುವಂತೆ, ಅಜ್ಞಾನದೊಡನದರ ಕಾರ್ಯಮಾದ ಶರೀರಾದಿಕವಳಿದು ವಿದೇಹ ಕೈವಲ್ಯಮಾಗದೆ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆದೊಡ್ಡ, ವಿವೇಕದಿಂ ರಜು ವಿನಲ್ಲಿಯು ಸರ್ಪಭ್ರಾಂತಿ ಕೆಟ್ಟೊಡಂ ತತ್ಪ್ರಾರ್ಥಮಾದ ಭಯ ಕಂಪನಾದಿ ಗಳಿರ್ಪಂತೆ ಜ್ಞಾನದಿಂದಜ್ಞಾನ ಕೆಟ್ಟೊಡಂ ಅದರ ಕಾರ್ಯಮಾದ ಶರೀರಾದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಿಯುಂ, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯೋತ್ಪತ್ತಿ ಸಮಯ ಕಾಲದೊಳ್ಳಿತಿಷ್ಠಮಾಗಿರ ಆ ಅಜ್ಞಾನದೊಡಗೂಡಿ ದೇಹಪಾತಮಾಗೆ ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ ಯಹುದಾಗಿಯುಂ, ಬಳಕೆಂತಾದೊಡೇನಾಯಿತ್ತೆನೆ, ಪರಶಿನಿಂ ಬ್ರಹ್ಮನು,

ಬ್ರಹ್ಮನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಪ್ರಜಾಪತಿಯಿಂ ಮನು, ಮನುವಿನಿಂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಮಂ ಪೇಳ್ವ ಛಾಂದೋಗ್ಯ ಶ್ರುತಿ ವಿರೋಧವಹುದಾಗಿಯುಂ, ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿ ಸಲೋಸುಗಮಾಗಿ ಪಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವಾಸನೆ, ಅಜ್ಞಾನ ಲೇಶ, ಸದ್ಭಾವಂಗಳನಂಗೀಕರಿಸದರಿಂ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯುಂ, ಶಿಷ್ಯೋಪದೇಶಾದಿಕಮುಂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೧೭೪

ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಭಾವ :

ಮತ್ತಮಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಂಗೆ ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮವೇ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂದೆ ಸುಂಕ್ತು ಬುಲ್ಲ ಸುಂಕಿನತುರಿದು ಪೋವುದು. ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವೇ ಉಂಡುತೀರೂದು. ಆಗಾಮಿ ಕರ್ಮವೆ ಅನಧಿಕಾರಿಯಪ್ಪುದರಿಂ ಫಲಿಸುತ್ತಿರದೆಂದನುವದಿಸಲ್ವೇಳ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯಿಂ ದಗ್ಧಮಾದಕರ್ಮವೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವನೀವುದರಿಂ ಮುಂದೆ ದೇಹೋತ್ಪತ್ತಿಯನು ಮಾಡಲುಳ್ಳದೆಂದೊಡೆ, ಹುರಿದ ಚಣಕಾದಿ ಖೇಜವು ಭೋಗ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದೆ, ಅಂಕುರೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಲ್ಲದಂತೆ, ಜ್ಞಾನಿಯ ಕರ್ಮವು ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗದಿಂದನೆ ತೀರೂದಾಗಿ, ಜನ್ಮಾಂತಕ್ಕೆ ಹೇತು ವಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ೧೭೫

ಜನ್ಮಾವಧಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವಾದೊಡೆ ಲೋಕಯಾತ್ರಿಗಳನಧಿಕರಿಸಿದ ಅಸ್ತ ದಾದಿನರಗ್ಗಿ ಏಕ ದೇಹದಲ್ಲಿಯೆ ಭೋಗ್ಯವಹುದು. ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯೊಳಧೀಕೃತ ರಾದ ಮನುವ್ಯಾಸಾದಿ ಮಹಾವುರುಷರ್ಗ ದಶಸಂಖ್ಯೆ ದೇಹದಿಂದಲ್ಲದೆ ತೀರದಿ ದೊಡಂ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತೀರೋಧಾನಮಿಲ್ಲಾಗಿ, ಬಾಲ್ಯಕಮಾರಾದಿ ಭೇದ ಮುಂಟಾ ದೊಡಂ ನರನಿಗೊಂದೇ ದೇಹವೆಂತಂತೆಂದರಿಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ೧೭೬

ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಭೋಗಸಿದ್ಧಿ :

ಬಳಿಕ ಸಕಲ ವಿಷಯಂಗಳಿಗೆ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯುಂ, ವಿಷಯಂ ಗಳಿಗೆ ಸತ್ಯತ್ವಮಂ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗಕ್ಕೆಯುಂ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ವಿರೋಧಮುಂಟಾಗಿ, ಜ್ಞಾನಿಗೆಂತು ಭೋಗಸಿದ್ಧಿಯಹುದೆಂದಡೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಕ ಸ್ಪಷ್ಟ, ಇಂದ್ರಜಾಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ವನಿತಾದಿ ತೋರಿಕೆಗಳಂ ಮೈಥುನಾದಿ, ವಿಸ್ಮಯಾದಿ ನಿಜಭೋಗವಹುದೆಂತಂತೆ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗಕ್ಕೆ ವಿಷ ಯಂಗಳಿಗೆ ಸತ್ಯತ್ವದರ್ಶನಮುಂಟಾದಲ್ಲದಾಗದೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲಾಗಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗಕ್ಕೆಯುಂ, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯು ಮನ್ಯೋನ್ಯ ವಿರೋಧವಿಲ್ಲವದರಿಂ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗಮುಂಟೆಂದು ವಿಧಿತಮುಕ್ಕುಂ. ೧೭೭

ಭೋಗ ದೃಷ್ಟಾಂತ :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಭ್ರಾಂತಿ ಕೆಟ್ಟಾಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಶುಕ್ತಿಯ ರಜತಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಪ್ಪಂತೆ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನವಳಿದಾಗಲೇ ಜಗತ್ಪ್ರಪಂಚದ ತೋರ್ಕೆಯಿಲ್ಲಾಗಿ, ವಿವೇಕಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವೆಂತವುದೆಂದೊಡೆ ;

ಶುಕ್ತಿಕಾರಜತಮೆಂಬುದು ನಿರುಪಾಧಿಕ ಭ್ರಮೆಯಪ್ಪುದರಿಂದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಾಗಲೇ ರಜತಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ನಾಶವಹುದೀ ಸೋಪಾಧಿಕ ಭ್ರಮೆಯೊಳಂತಲ್ಲದೆಂತೆನೆ : ತಿಳಿಗೊಳನ ತೀರದಲ್ಲಿದ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನಾ ಜಲದೊಳಧೋಮುಖನಾಗಿಪ್ಪುದು ಪುಸಿಯೆಂದು ತೀರದಲ್ಲಿದ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿನಿಷ್ಠನಾಗಿದರೂ, ಆ ಅಧೋಮುಖ ರೂಪುದೋರುತ್ತಿರ್ಪುದಂತೆ ಅಹಂಕಾರ ಸಂಬಂಧಮಾದ ಜೀವಭಾವಾದಿಕವೇ ಮಿಥ್ಯೆ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮನೇ ತಾನೆಂದರಿದು ಜೀವತ್ವಾದಿ ಪ್ರಪಂಚವಿಹುದಾಗಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಂಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವ್ಯವಹಾರಮಂಗಳೀಕತಮುಕ್ಯಂ. ೨೨೪. 55 | ೨ ೧೭೮

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಸದ್ಗುಣ :

ಮತ್ತಮಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಂಗೆ ಮೈತ್ರಿ, ಕರುಣಾ, ಮುದಿತಾ, ಉಪೇಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಸದ್ಗುಣ ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳಂಟವರಲ್ಲಿ ಸತ್ಪುರುಷರೊಡತನ ಸ್ನೇಹವೇ ಮೈತ್ರಿಯೆನಿಸೂದು. ದುಃಖಿತಾತ್ಮರಲ್ಲಿಯ ಮರುಕವೇ ಕರುಣೆಯೆನಿಸೂದು. ಪುಣ್ಯಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂತೋಷವೇ ಮುದಿತವೆನಿಸೂದು. ಪಾಪಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ ದ್ವೇಷವಿಲ್ಲದಿಹುದೇ ಉಪೇಕ್ಷೆಯುಕ್ಯಂ. ೧೭೯

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಂಚಕ :

ಬಳಿಕಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಂಗೆ ಜ್ಞಾನರಕ್ಷೆ, ತಪಸ್ಸು, ಸರ್ವಸಂವಾದ, ದುಃಖ ಸಂಕ್ಷಯ, ಸುಖಾವಿರ್ಭಾವಮೆಂಬ ಪಂಚ ಪ್ರಯೋಜನಗಳುಂಟವರಲ್ಲಿ : ವಾಸನಾ ಕ್ಷಯ, ಮನೋನಾಶಂಗಳಂ ಬುದ್ಧಿನಿರ್ಮಲವಾಗಿರ್ಪುದೇ ಜ್ಞಾನರಕ್ಷೆಯೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕದರತ್ತಣೆಂದಿದ್ದಿಯ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆಕಾಗ್ರತೆಯೆ ತಪಸ್ಸೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕಾ ತಪೋನಿಷ್ಠನಾದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಂ ಆ ಬಾಲ ಸಂಹಿತರೆಲ್ಲರೂ ಯೋಗೀಶ್ವರನೆಂದು ಸ್ತುತಿನಮಸ್ಕಾರಾದಿಗಳಂ ಬಹು ಮನ್ನಣೆಗೆಯ್ದುದೇ ಸರ್ವ ಸಂವಾದವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಅಸ್ಥಿತಾದಿ ಕ್ಲೇಶವಿಲ್ಲದಿಹುದೇ ದುಃಖ ಸಂಕ್ಷಯವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕಾ ಸಾಧನಂಗಳಿಂದಾತ್ಮಂಗೆಂದು ಪ್ರತಿಬಂಧವಿಲ್ಲದಿಹುದೇ ಸುಖಾವಿರ್ಭಾವಮುಕ್ಯಂ. ೧೮೦

ಜ್ಞಾನದ ದಶ ಚಿಹ್ನೆಗಳು :

ಬಳಿಕ ಅಕ್ರೋಧ, ಆರೋಗ್ಯ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವ, ದಯೆ, ಕ್ಷಮೆ, ಜನಪ್ರಿಯತ್ವ, ಅಲೋಭತ್ವ, ದಾತೃತ್ವ, ಅಭಯ, ನಿರ್ಮದಂಗಳೆಂಬವೇ ಜ್ಞಾನದ ದಶ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ೧೮೧

ಜ್ಞಾನಿಯು ಪ್ರಯೋಜನ :

ಮತ್ತಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನು ಶಿಷ್ಯ, ಭಕ್ತ, ಉದಾಸೀನ, ಪಾಪಿಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಜನಾನುಗ್ರಹಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಳು ಮದೆಂತೆನೆ :

ತತ್ಪೋಷದೇಶಂಗೆಯ್ವ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂ ಮುಕ್ತಿಯುಂ,
ಬಳಿಕ್ಕನುರಾಗದಿಂದಾತನನಾರಾಧಿಸುವ ಭಕ್ತಂಗೆ ಸುಕೃತಾಶ್ರಯಮುಂ,
ಬಳಿಕ್ಕಾತನ ಸಚ್ಚರಿತ್ರಮಂ ಕಂಡ ಉದಾಸೀನಂಗೆ ಪುಣ್ಯಕೃತಾಭಿರತಿಯುಂ,
ಬಳಿಕ್ಕಾತನ ದರ್ಶನ ಸ್ವರ್ತನಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾಪಿಗೆ ಪಾಪಕ್ಷಯಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೧೮೨

ಉಪದೇಶ ಸಂಗತಿ :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿಕವಿಲ್ಲದ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತದಿಂ ವೇದಾಂತ ವಾಕ್ಯಶಕ್ತಿ, ತಾತ್ಪರ್ಯ, ತರ್ಕಾನುಕೂಲ, ದೃಷ್ಟಾಂತಾದಿಗಳಿಂ ಯತ್ನಪುರಸ್ಕರಮಾದ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಾದಿಕವೆಂತು ಘಟಿಪುದೆಂದೊಡೆ : ಅತಿರೋಹಿತ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನವುದರಿಂ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಿಶ್ವರಂಗೆ ಅನುಗ್ರಾಹ್ಯ, ನಿಗ್ರಾಹ್ಯ, ಜನರ ಸುಕೃತ ದುಷ್ಕೃತ ವಶದಿಂದನುಗ್ರಹನಿಗ್ರಹಜೀಷ್ಠೆ ದೊರೆಕೊಂಬಂತೆ, ಸಾಧಕ ಸುಕೃತಾದಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂ, ಜ್ಞಾನಿಗುಪದೇಶಾದಿಗಳಹವೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಮಕ್ಕುಂ.

೧೮೩

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರ ಪ್ರಾರಬ್ಧವು :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರಿಂತು ಪೇಳ್ವ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣದಿಂದಿರದೆ ಬಹು ಪ್ರಕಾರ ಮಾಗರ್ಪರೆಂತೆನೆ : ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಸಂಸ್ಕಾರವೆಂಬುದೊಡೆ:- ತ್ರಿವ್ರವೆಂದೂ, ಮಧ್ಯವೆಂದೂ, ಮಂದಮೆಂದೂ, ಸುಪ್ತವೆಂದೂ ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿಹುದವರಲ್ಲಿ :

ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಿಯಾದರೂ ಭೋಗದಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಪಶುವಿನಂತಾತ್ಮ ಪ್ರೀತಿ ಮಾತ್ರವಿಹುದೇ ತೀವ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರವೆನಿಸೂದು.

ಭೋಗಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯತ್ವವಾದರೂ ತಾಗಾತ್ಮತತ್ಪರನಾಗಿ ಬಾಲಕನಂತೆ ವಿನೋದ ದಿಂದಿರ್ಪುದೇ ಮಧ್ಯಸಂಸ್ಕಾರವೆನಿಸೂದು.

ಸಕಲ ಭೋಗವನುಳಿದು ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಸುರತಸುಖ ಮಿಥುನದಂತೆ ನಿಜಾನಂದದಿಂದಿರ್ಪುದೇ ಮಂದ ಸಂಸ್ಕಾರವೆನಿಸೂದು.

ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರವಳಿದು ನಿರುಪಾಧಿಕಾತ್ಮನಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಪರಮುಕ್ತ ನಂತೆ ಪರಮ ಸುಖದಿಂದಿರ್ಪುದೇ ಸುಪ್ತಸಂಸ್ಕಾರಮಕ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕೆಂತು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಮಾದ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವಶದಿಂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರು ನಾನಾ ವರ್ತನೆಗಳಿಂದಿರ್ಪರೂ, ಮುಜು ಕುಟಿಲಗತಿಯ ನದಿಗಳ ಸಮುದ್ರ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಮಾಗರ್ಪ ಮುಕ್ತಿಸುಖವೊಂದೇ ಪ್ರಕಾರಮಕ್ಕುಂ.

೧೮೪

ಪ್ರಾರಬ್ಧತ್ರಯ :

ಬಳಿಕೆಚ್ಚಾ ಪ್ರಾರಬ್ಧ, ಅನಿಚ್ಚಾಪ್ರಾರಬ್ಧ, ಪರೇಚ್ಚಾಪ್ರಾರಬ್ಧವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಾರಬ್ಧಗಳೇ ದೇವತೆಗಳಿಂದವು ನಿವಾರಿಸಲಶಕ್ಯಮಾಗಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ :

ಅಪಘ್ನಸೇವಾದಿಕಮಂ ತನಗೆ ಬರ್ಪನರ್ಥವನಂದರೂ ಬಿಡಲೀಯದೆ ಮಾಡುವುದೇ ಇಚ್ಛಾಪ್ರಾರಬ್ಧವೆನಿಸೂದು.

ಮಾಡಲೊಲ್ಲೆನೆಂದರೂ ಹಿಂಸಾದಿಕಮಂ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬಲತ್ಪಾರದಿಂ ಮಾಡುವುದೇ ಅನಿಚ್ಛಾಪ್ರಾರಬ್ಧವೆನಿಸೂದು.

ತನಗಿಚ್ಛಾನಿಚ್ಛೆಗಳಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪರದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂ ಸುಖದುಃಖವನುಣವುದೇ ಪರೇಚ್ಛಾಪ್ರಾರಬ್ಧವೆನಿಸೂದು.

ಇಂತುತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಾರಬ್ಧಾನುಸಾರದಿಂ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರ್ಗಿ ವಿಚಿತ್ರಚರಿತಂಗಳುಂಟೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಮುಕ್ಯಂ.

೧೮೫

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತರು :

ಬಳಿಕೆಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸನಕ, ಜನಕ, ಭರತ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ, ಶುಕ, ವಾಮದೇವ ಗೌತಮ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ವಾಶಿಷ್ಠ, ದೂರ್ವಾಸ, ನಾರದಾದಿಗಳ ವರ್ತನಾ ಭೇದಗಳೇ ನಿದರ್ಶನಮುಕ್ಯಂ.

೧೮೬

ಜ್ಞಾನ್ಯಜ್ಞಾನಿ ಭೇದ :

ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪ್ರಾರಬ್ಧಭೋಗವನಿಂತಂಗೀಕರಿಸೆ, ಅಜ್ಞಾನಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗೆನು ಭೇದವೆಂದೊಡೆ : ವ್ಯಾತ್ಯಶ್ರೋತ್ರಿಯರ್ಗಿ, ವೇದಾಧ್ಯಯನಪರಿತ್ಯಾಗ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಯುಕ್ತತೆಗಳಿಂದವೆ ಭೇದವಲ್ಲದೆ ಆಹಾರ ನಿದ್ರಾದಿಗಳಂ ಭೇದ ವಿಲ್ಲದು. ಅಂತೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳೆಯು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಯು ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಯ ಸಂಬಂಧಾ ಸಂಬಂಧಂಗಳಂ ಭೇದವೈಸೆ. ಭೋಗಸ್ಥಿತಿಯಂ ಭೇದವಿಲ್ಲೆಂಬುದೇ ಸಮ್ಮತ ಮುಕ್ಯಂ.

೧೮೭

ಸ್ವನಾಶ ಪ್ರಯತ್ನೋಪಪತ್ತಿ :

ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗೆ ವ್ಯಾಘ್ರಸಂದರ್ಶನಂತೆ ಜೀವತ್ವಂ ಕೆಡುಗುಮದಾಗಿ, ತನ್ನನಾಶಕೆಂತು ಜೀವಂ ಪ್ರವರ್ತಿಸನೆಂದೊಡೆ : ಎಂತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವದಭಿವಾಂಛೆಯಿಂ ಭೃಗು ಅಗ್ನಿ ಗಂಗೆ ಪ್ರಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನರತ್ವ ಪರಿತ್ಯಾಗವನಂಗೀಕರಿಸುತ್ತಿರ್ಪರಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವದಿಂದಿರ ಲೋಸುಗಮಾಗಿ ಜೀವಂ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದೆ, ತನ್ನ ನಾಶವನೊಡಂಬಡುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಮುಕ್ಯಂ.

೧೮೮

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತ ಪ್ರಶಂಶೆ :

ಬಳಿಕ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳಂತೆ ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾವಾತಂಗುಟಾತನೇ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಬ್ಬನಲ್ಲೆಂದೊಡಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವೈಸೆ. ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಫಲವಲ್ಲವೆಂದೇಕಾಣ್ಬುದು. ಬಳಕಂತಾದೊಡೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತಪನೇ ಮೂಲವೆಂಬ ಶ್ರುತಿಯುಂಟಾಗಿ, ತಪೋರಹಿತಂಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನವೆತ್ತಣದೆನೆ, ಶಾಪಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸಕಾಮ್ಯ ತಪದಿಂದನ್ಯಮಾದ ನಿಷ್ಕಾಮ್ಯತಪಸ್ಸಿನಿಂ, ತತ್ವಜ್ಞಾನವಕುದೆಂದು ಪರಾಮರ್ಶಂಗೆಯ್ಯಲ್ಪಕ್ಕುದು. ಮತ್ತಮಾ ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂಗಳೆರಡೂ ಉಂಟಲ್ಲವನಲವರ್ಗ, ಉಭಯವಿಧ ತಪಮುಂಟಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂಗಳೆಂಬ ದ್ವಿವಿಧವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿಹವು. ಬಳಕೊಂದೇ ತಪಸನಾಚರಿಸಿದೊಡಾತಂಗೊಂದೊಂದೇ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಿಹವಾಗಿ ವಿರೋಧ ವಿಲ್ಲಂ.

೧೮೯

ಬಳಿಕ ಶಾಪಾದಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ವಿಧಿಶೂನ್ಯನಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಂ ಕ್ರಿಯಾ ನಿಷ್ಪರೀಲ್ಲಾ ನಿಂದಿಸುತ್ತಿಹರಲಾ ಎನಲು, ಆ ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಪರ್ಗಿಯೂ, ಆ ವಿಷಯ ಲಂಪಟರಾದ ಪಾಮರರಿಂ ನಿದ್ಯತ್ವಮುಂಟವ್ವುದರಿಂ ವೈಷಮ್ಯವಿಲ್ಲಂ. ಮತ್ತಮಾ ವಿಷಯಲಂಪಟರಿಂದಾದ ನಿರಾಕರಣದಿಂ ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಠರಾದ ವಿಶಿಷ್ಟಿಗಾರವಹಾನಿ ಯೆನೆ, ದೇಹವೇ ಆತ್ಮನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಠರ್ ಮಾಳ್ವ ದೂಷಣದಿಂ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಾವ ಹಾನಿಯೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಯಥಾರ್ಥಮಕ್ಕುಂ.

೧೯೦

ಮತ್ತಮಾ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಲೌಕಿಕನಪ್ಪುದರಿಂ ಪ್ರಾರಬ್ಧವಶದಿಂ ವಿದ್ವದವಸ್ಥೆಯೊಳದೊಡಂ ಮಾರುತನಿಂ ಶ್ರಿತಾಶ್ರಿತ ಮೇಘ ಪಟಲಗಗನದಂತೆ ನಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಳನಪ್ಪುಂ. ಮತ್ತಮದೃಷ್ಟವೆಂಬ ಪರಿಚಾರಕನಿಂ ದತ್ತಮಾದ ಸ್ವಕ್ಷಂದನಾದಿ ಭೋಗಸ್ವೀಕಾರವಿದೊಡಂ ನಿಜಭತ್ಯವಿನೊಳ್ಸರತಂಗೆಯ್ವ ಪುಂಶ್ಚಲಿಯಂತೆ ಪರಾಕತೆಯಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಂ ಮೂಢನಂತೆ ಕಲಾಭಿಜ್ಞತೆಯೊಳ್ ಮೌನನಾಗಿದೊಡಂ ಕಲ್ಪಿತ ದ್ವೈತಪರ ಶ್ರುತಿವಾಕ್ಯ ವೈಖರಿ ವಿಷಯದೊಳಲಸನಪ್ಪಂ. ಮತ್ತಂ ಪ್ರಸ್ತುತವನರಿಯದ ಬಹುಭಾಷಣನಂತೆ ಏನನುಡಿದೊಡಮದೇ ಗೂಢಾಭಿಪ್ರಾಯಗರ್ಭಿತ ಮಾಡ. ಸತ್ಯಾದ್ವೈತನಿಷ್ಠೆ ನಿಗಮಾಭಿಪ್ರಾಯಮಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾಚಾರ್ಯನಂತೆ ಶಿಷ್ಯರನುಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದೊಡಮಾತನು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತನಪ್ಪುದರಿಂ ಬೋಧ್ಯ ಬೋಧಕತ್ವವೆ ಮಾಯಾರಚನಾತ್ಮಕವೆಂಬ ಕೃತನಿಶ್ಚಯದಿಂ ಗಗನವಾಚಿಯಂತೆ ಗುರುತ್ವಾಭಿಮಾನರಹಿತನಪ್ಪಂ. ಮತ್ತಮುನ್ಮತ್ತನಂತೆ ಅನುಚಿತವಕ್ತೃವಾದೊಡಂ ದ್ವೈತಭಾವವಳಿದಾತ್ಮಾರಾಮನಪ್ಪುದರಿಂ ಸುರತಾಂತ್ಯ ಸಮಯದೊಳಗೆ ರತಿಕಾಮಾಸಕ್ತ ಮಿಥುನವಾಕ್ಯದಂತೆ ಅನಭಿದೇಯ ವಿಷಯಮಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಂ ಪಿಶಾಚ ಗ್ರಹವಿಷ್ಣುನಂತೆ ಗಳಗಳನೆ ನಡೆದೊಡಂ ಪೂರ್ಣೈಕ ಸ್ವಭಾವನಿಷ್ಠನಪ್ಪುದರಿಂ

ವಿರಹಿಯ ಗಮನದಂತೆ ಆಪ್ರಾಪ್ಯಾನುಸಂಧಾನಮಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಂ ಪುತ್ರವಿಯೋಗಾ
ನುಭವವನುಳ್ಳ ಗ್ರಾಮ್ಯಜನಕನಂತೆ ಶೋಕಂಗೆಯ್ಯಲದೆ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳ್
ಬ್ರಹ್ಮಂಗಳೆಂದಾಲೋಚನಂಗೆಯ್ಯದೆ ಕಲ್ಪಿತ ಸಾಧಕಾವಸ್ಥೆಯೋಳ್ ಮಂಡಿತ ಸರ್ವೇಂ
ದ್ರಿಯ ಧರ್ಮವಿಷಯಮಾದ ಕರುಣರಸಮಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಂ ವಿಕೃತ ಬಹುರೂಪ
ದರ್ಶನವಿನೋದದೊಳಟ್ಟಹಾಸಂಗೆಯ್ದೊಡಂ ವಿಚಿತ್ರ ಪುಣ್ಯಪಾಪಾದಿ ವ್ಯವಹಾರಮಂ
ಸತ್ಯಮೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸ ವಿನೂತನಾದ ದರ್ಶನ ವಿಷಯಮಾದ ಪರಿಹಾಸ
ಮಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಂ ವಿಟನಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾಗಿದೊಡಂ ಪೂರ್ಣೈಕಸ್ವಭಾವನವು
ದರಿಂ ನಿಜಾನಂದಾನುಭವಿಯುಪ್ಪಂ. ಮತ್ತಂ ಶತ್ರುವಿನಂತಾವಾತನಂ ಕ್ರೋಧದಿಂ
ಸಂತಾಪಂ ಬಡಿಸಿದೊಡಂ ಕ್ಷೇತ್ರ ದಾಹಕಾಗ್ನಿಯಂತೆ ವಿಶಿಷ್ಟಫಲಸಂಪತ್ತಿಗಾತನನಾ
ಶ್ರಯಂ ಮಾಡುವಾತನೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸಂಗೆಯಲ್ವೇಕ್ಕುಂ. ೧೯೧

ವಿದೇಹ ಕೈವಲ್ಯ :

ಅನಂತರದೊಳಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯು ಅವದೇಶದಲ್ಲಿಯು ಆವುದಾನೊಂದು
ಶರೀರಬಡಿಯದೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪದಿಂದಿಹುದೇ ವಿದೇಹಕೈವಲ್ಯ
ಮಕ್ಕುಂ. ಖಳಕಾ ವಿದೇಹ ಕೈವಲ್ಯವನೆಯ್ದುವ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ. ೧೯೨

ಅವನಾನೋರ್ವ ಮುಮುಕ್ಷುವಿಗೆ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನದಿಂ ಧರ್ಮೋತ್ಪತ್ತಿ
ಧರ್ಮೋತ್ಪತ್ತಿಯಿಂ ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿ, ಪಾಪನಿವೃತ್ತಿಯಿಂ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯಿಂ
ಸಂಸಾರದೋಷದರ್ಶನದರಿಂ ವಿಷಯವಿರಕ್ತಿ, ವಿಷಯವಿರಕ್ತಿಯಿಂ ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆ,
ಮೋಕ್ಷಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮೋಪರತಿ, ಕರ್ಮೋಪರತಿಯಿಂ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ
ವದರಿಂ ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾಭಿರತಿ, ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಾಭಿರತಿಯಿಂ ತತ್ವಮುಕ್ತಾದಿ ಮಹಾನಾಕೃ
ವಿಚಾರ, ಅದರಿಂದದ್ವೈತ ಜ್ಞಾನವದರಿಂದವಿದ್ಯಾನಾಶವದರಿಂದದ್ವೈತ ಭ್ರಾಂತಿ
ನಷ್ಟವದರಿಂ ಶುಭಾಶುಭಬುದ್ಧಿ ಪರಿತ್ಯಾಗವದರಿಂ ರಾಗದ್ವೇಷಹಾನಿ,
ರಾಗದ್ವೇಷಹಾನಿಯಿಂ ವಿಧಿನಿಷೇಧನಿರಸನವದರಿಂ ಪುಣಪಾಪಕ್ಷಯವದರಿಂ
ದೇಹಭಾವವಿಚ್ಛಿತ್ತಿ, ದೇಹಭಾವವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಂ ಸರ್ವಪಾಶ ವಿನೋಚನವದರಿಂ,
ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷಮಾದ ಚರಮಸ್ಥಾನಮುಪ್ಪ ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತಮಾದ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರ
ಪರ್ಯವಸಾನಮುಪ್ಪ ನಾಮ, ರೂಪು, ಜಾತಿ, ಕ್ರಿಯಾವಾಸನೆ ಪುಗದ ವಾಚಾಮು
ಗೋಚರಮುಪ್ಪ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಮಾದ ವಿದೇಹ ಕೈವಲ್ಯವಹುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿ
ಪುದೇ ಶ್ರುತ್ಯಾಚಾರ್ಯಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧಿಯಕ್ಕುಂ. ೧೯೩

ಇತಿ ನೇದಾದಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ನಿರ್ಣಯಂ

ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ:

॥ ಶ್ರೀ ಶಂಭುಲಿಂಗಾಯನಮಃ ॥

ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂದ|| ಇಂತಖಿಳವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾ
ರ್ಥಂ ತಿಳಿವಂತೋರದೆನ್ನಿನ್ನು ಪರಶರ ಶಿವಸಿ |
ದ್ವಾಂತ ಪದ್ಧತಿಯನರಿದೋ
ರಂತುಸುರ್ವಂ ಸಾಧಕರ್ಗ ಸಂತಸಮುದಿಸಲ್||

ಅತಾದೋಡಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದೊಳೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಫಲದಿಂ
ವಿಶ್ವಾಸಂ ಘಟಿಸಲೋಸುಗಮಾಗ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇವಲರೊಬಾತ್ಮವರ್ಗದೊಳಾಯಾಯ
ನಾಮಧೇಯಮುಳ್ಳವರಿಂದುತ್ತಮಾದ ಗಾರುಡ, ಡಕ್ಷಿಣ, ವಾಮ, ಭೂತಂಗಳೆಂಬ
ನಾಲ್ಕು ತಂತ್ರಾಂತರಂಗಳವರಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮದಿಂ ತಪ್ಪುರುಷ, ಅಘೋರ, ವಾಮದೇವ,
ಸದ್ಯೋಜಾತಮೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತ್ಯುಸಾಸನೆಗಳುಂ, ಸರ್ಪಚಿಕಿತ್ಸೆ,
ಶತ್ರುಜಯ, ರಸವಾಡ, ಗ್ರಹೋಚ್ಚಾಟನಾರ್ಥಮಾಗಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಗಾರುಡ, ಮಾರಣ
ವಾದ, ಮಂತ್ರಶ್ರವಣ ಪ್ರಯೋಗಂಗಳುಂ ಸಮರ್ಥಿತಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೧೯೪

ಆಗಮ ಭೇದಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಭೇದಂಗಳಾವನೆಂತೆಂದೊಡೆ :

ಕಾಮಿಕಾಗಮ	ಯೋಗಜಾಗಮ	ಚಿಂತ್ಯಾಗಮ	ಕಾರಣಾಗಮ
ಅಜಿತಾಗಮ	ದೀಪ್ತಾಗಮ	ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮ	ಸಹಸ್ರಾಗಮ
ಅಂಶುಮಾನಾಗಮ	ಸುಪ್ರಭೇದಾಗಮ	ವಿಜಯಾಗಮ	ವಿಮಲಾಗಮ
ವಿಶ್ವಾಗಮ	ಸ್ವಯಂಭುವಾಗಮ	ಅನಲಾಗಮ	ಶಾಂತಾಗಮ
ವಿರಾಗಮ	ರೌರವಾಗಮ	ಮಕುಟಾಗಮ	ಲಲಿತಾಗಮ
ಚಂದ್ರಜ್ಞಾನಾಗಮ	ಬಿಂಬಾಗಮ	ಪ್ರೋದ್ಧೀತಾಗಮ	ಸಿದ್ಧಾಗಮ
ವಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮ	ಸರ್ವೇಶ್ವಾಗಮ	ವಾತೂಲಾಗಮ	ಕಿರಣಾಗಮ

ವೆಂಬವೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ದಿವ್ಯಾಗಮಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೧೯೫

ಬಳಿಕವಾದೊಡೆ ಕಾಮಿಕಾದಿಕ್ರಮದಿಂ ಸದಾಶಿವನ ಸದ್ವೈಜಾತ ಮುಖ ದಲೈದು, ವಾಮದೇವ ಮುಖದಲೈದು, ಅಘೋರ ಮುಖದಲೈದು, ತತ್ಪರುಷ ಮುಖದಲೈದು. ಈಶಾನಮುಖದಲೈದು ಜನಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಕಾಮಿಕಾದಿ ಸುತ್ರ ಭೇದಾಂತನಾದ ಹತ್ತಾಗಮಂಗಳೇ ಶಿವಭೇದವೆನಿಸಿಕೊಂಬವು. ಮಿಕ್ಕ ವಿಜಯಾದಿ ವಾತೂಲಾಂತನಾದ ಹದಿನೆಂಟಾಗಮಂಗಳೇ ರುದ್ರಭೇದವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೧೯೬

ಆಗಮಾವತರಣ :

ಮತ್ತಮಾ ಶಿವ-ರುದ್ರರುಗಳಿಂದಾಗಮಂಗಳವತರಿಸಿದ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ: ಸದ್ವೈಜಾತಮುಖದಿಂ ಕಾಮಿಕಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಪ್ರಣವನು, ಬಳಿಕವನಿಂ ತ್ರಿಕಲನು, ಮೇಲವನಿಂ ಹರನೈದಿದನು. ಯೋಗಾಜಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಸುಧಾ ಖ್ಯನು, ಮೇಣವನಿಂ ಯೋಗಾಹ್ವಮನು ಮತ್ತವನಿಂದಂಚಿಕೆ ಕೇಳಿದಳು. ಕಾರಣಾ ಗಮವನೇಮೊದಲು ಕಾರಣಾಖ್ಯನು, ಬಳಿಕವನಿಂ ಶರ್ವನು, ಮೇಲವನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಕೇಳಿದನು. ಅಜಿತಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಶಿವನು, ಮತ್ತವನಿಂ ಸುಶಿವನು ಮೇಣ ವನಿಂದಚ್ಚತನು ಕೇಳಿದನು. ಬಳಿಕ ವಾಮದೇವ ಮುಖದಿಂ ದೀಪ್ತಾಗಮವನೇ ಮೊದಲೀಶನು, ಮೇಲವನಿಂ ತಿಮೂರ್ತಿ, ಬಳಿಕವನಿಂ ಹುತಾಶನನರಿದನು. ಸೂಕ್ತಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಸೂಕ್ತನು ಮತ್ತವನಿಂ ವೈಶ್ರವನನು, ಬಳಿಕವನಿಂ ಸುಪ್ರಭಂಜನನೈದಿದನು. ಸಹಸ್ರಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಕಾಲರುದ್ರನು, ಮೇಲವನಿಂ ಭೀಮರುದ್ರನು, ಮತ್ತವನಿಂಧರ್ಮನರಿದನು. ಅಂಶುಮಾನಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಅಂಬು, ಬಳಿಕವನಿಂದುಗ್ರನು, ಮೇಲವನಿಂದೌರಸನರಿದನು. ಸುಪ್ರಭೇದಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಶೇಷನು, ಮತ್ತವನಿಂ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನು, ಮೇಲವನಿಂ ಶಶಿಶಿವನಿಂತು ದಶ ಶಿವಭೇದಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೧೯೭

ಬಳಿಕ ಅಘೋರಮುಖದಿಂ ವಿಜಯಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ರುದ್ರನು, ಮತ್ತ ವನಿಂದನಾದಿ, ಮೇಲವನಿಂ ಪರಮೇಶ್ವರನರಿದನು. ವಿಶ್ವಾಸಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಉದಯನು, ಮತ್ತವನಿಂ ಗಿರಿಜೆ ಕೇಳಿದಳು. ಸ್ವಯಂಭುವಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ನಿಧನೇಶಮನು, ಬಳಿಕವನಿಂ ಸ್ವಯಂಭೂತನೆಯಿದನು. ಅನಲಾಗಮವನೇಮೊದಲು ವ್ಯೋಮನು ಮತ್ತವನಿಂ ಹುತಾಶನನರಿದನು. ವೀರಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ತೇಜಸನು ಮೇಲವನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಕೇಳಿದನು. ಬಳಿಕ ತತ್ಪರುಷಮುಖದಿಂ ರೌರವಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮೇಶನು, ಮೇಲವನಿಂ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನರಿದನು. ಮಕುಟಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಶಷಾಖ್ಯನು ಬಳಿಕವನಿಂ ಮಹಾದೇವನೆಯಿದನು. ವಿಮಲಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಸರ್ವಾತ್ಮಕನು, ಮೇಣವನಿಂ ವೀರಭದ್ರನರಿದನು. ಚಂದ್ರಜ್ಞಾನಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಅನಂತನು, ಮತ್ತವನಿಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಕೇಳಿದನು. ಬಿಂಬಾಗಮವನೇ ಮೊದಲು ಪ್ರಶಾಂತನು, ಬಳಿಕವನಿಂ ದಧೀಕಿ ಕೇಳಿದನು.

ಬಳಿಕ ಈಶಾನ್ಯ ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರೋದ್ಧೀತಾಗಮವನೆ ಮೊದಲು ಶೂಲಿ, ಮೇಲಿ
ವನಿಂ ಕವಚಾಖ್ಯನೆಯಿದ್ದನು. ಲಲಿತಾಗಮವನೆ ಮೊದಲು ಮಲಯನು
ಮತ್ತವನಿಂ ಲಲಿತನರಿದನು. ಸಿದ್ಧಾಗಮವನೆ ಮೊದಲು ಇಂದ್ರನು, ಬಳಿಕವನಿಂ
ಚಂಡೇಶ ನೆಯ್ದಿದನು. ಶಾಂತಾಗಮವನೆ ಮೊದಲು ವಶಿಷ್ಠನು ಮೇಲವನಿಂ ಶ್ವಸ
ಪಾಯನರಿದನು.

ಸರ್ವೋಕ್ತಾಗಮವನೆ ಮೊದಲು ಸೋಮನು, ಮೇಲವನಿಂ ನೃಸಿಂಹನೆಯ್ದಿದನು.
ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮವನೆ ಮೊದಲು ದೇವಿ ಕೇಳಿದಳು ಕಿರಣಾಗಮವನೆ ಮೊದಲು
ದೇವಕಿತನು, ಬಳಿಕವನಿಂ ಸಂವರ್ತನರಿದನು. ವಾತೂಲಾಗಮವನೆ ಮೊದಲು
ಶಿವರುದ್ರನು, ಮತ್ತವನಿಂ ಮಹಾಕಾಳನೆಯ್ದಿದನಂತಷ್ಟಾದಶ ರುದ್ರಭೇದಂಗಳಕ್ಕನು.
೧೯೮

ಆಗಮ ಸಂಖ್ಯೆ :

ಬಳಿಕಾ ೨೮ ಆಗಮಂಗಳನೊಂದುಗೂಡೆಡೆಸಿದೊಡೆ ೨ ಶಂಖಮುಂ
೧ ಪದ್ಮಮುಂ ೧ ಅರ್ಭುಧಮುಂ ೧೯ ಕೋಟಿಯುಂ ೩೨ ಲಕ್ಷಮುಂ, ನಾಲ್ಕತ್ತು
ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ಗ್ರಂಥಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳವಾಗಿ, ೧೯೮ ಭೇದಂಗಳಾಗಿರ್ಪವಾ
ಭೇದಂಗಳಾವಾವೆಂತೆಂದೊಡೆ.

ಉತ್ತರ, ಭೈರವೋತ್ತರ, ನಾರಸಿಂಹವೆಂಬವೆ ಕಾಮಿಕಾಗಮದ ತ್ರಿಭೇದಂಗಳು
ವೀಣಾಶಿಖೋತ್ತರ, ತಾರತಂತ್ರ, ಸೌಖ್ಯಾಗಮ, ಶಾಂತಾದ್ಯಾಗಮ, ಅತ್ಮ
ಯೋಗಮೆಂದು ಯೋಗಜಾಗಮದೈದು ಭೇದಂಗಳು.

ಸುಚಿಂತ್ಯಾಗಮ, ಶುಭಗಾಗಮ, ವಾಮತಂತ್ರ, ಪಾರನಾಶಕ, ಸಾರೋದ್ಭವ
ಅಮೃತಾಗಮವೆಂದು ಚಿಂತ್ಯಾಗಮದಾರು ಭೇದಂಗಳು.

ಕಾರಣತಂತ್ರ, ಪಾವನತಂತ್ರ, ದೌರ್ಘ್ಯತಂತ್ರ, ಮಹೇಂದ್ರತಂತ್ರ, ಭೀಮತಂತ್ರ
ಮಾರಣತಂತ್ರ, ಈಶಾನ ತಂತ್ರವೆಂದು ಕಾರಣಾಗಮದ ಸಪ್ತಭೇದಂಗಳು.

ಪ್ರಭೂತಾಗಮ, ಪರೋದ್ಭೂತಾಗಮ, ಪಾರ್ವತೀತಂತ್ರ, ಪದ್ಮಸಂಹಿತೆ
ಯೆಂದು ಅಚಿತಾಗಮದ ನಾಲ್ಕು ಭೇದಂಗಳು.

ಅಮೇಯಾಗಮ, ಅಪ್ರಮಾಗಮ, ಅಪ್ಯಾಗಮ, ಅಸಂಖ್ಯಾಗಮ, ಅಮಿತೌ
ಜಸಾಗಮ, ಅನಂದಾಗಮ, ಮಾಧವೋದ್ಭೂತಾಗಮ, ಅದ್ಭುತಾಗಮ,
ಅಮೃತಾಗಮವೆಂಬು. ದೀಪ್ತಾಗಮದ ನವಭೇದಂಗಳು.

ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಹಿತೆಯೆಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಗಮವೊಂದೇ ಭೇದವಾಗಿಹುದು.

ಅತೀತಾಗಮ, ಅಮಲಾಗಮ, ಶುದ್ಧಾಗಮ, ಅಪ್ರಮೇಯಾಗಮ, ಜ್ಯೋತಿ
ಭಾಸಾಗಮ, ಪ್ರಬುದ್ಧಾಗಮ, ವಿಬುದ್ಧಾಗಮ, ಹಸ್ತಾಗಮ, ಅಲಂಕಾರಾ
ಗಮ, ಸುಖೋಧಾಗಮವೆಂದು ಸಹಸ್ರಾಗಮದ ದಶ ಭೇದಂಗಳು.

ವಿದ್ಯಾಪುರಾಣಾಗಮ, ಭಾಸ್ವರಾಗಮ, ನೀಲಲೋಹಿತಂತ್ರ,

ಪ್ರಕರಣಾಗಮ, ಭೂತತಂತ್ರ, ಆತ್ಮಾಲಂಕಾರ, ಕಾಸ್ಯಪಾಗಮ, ಗೌತಮಾಗಮ, ಮಹೇಂದ್ರಾಗಮ, ಬ್ರಹ್ಮಾಗಮ, ವಾಶಿಷ್ಠಾಗಮ, ಈಶಾನೋತ್ತರವೆಂದು ಅಶುಮಾನಾಗಮದ ದ್ವಾದಶಭೇದಗಳು.

ವಿಜಯತಂತ್ರ, ಉದ್ಭವತಂತ್ರ, ಸೌಮ್ಯತಂತ್ರ, ಅಘೋರತಂತ್ರ, ಮೃತ್ಯು ನಾಶಕತಂತ್ರ, ಕುಬೇರತಂತ್ರ, ವಿಮಲತಂತ್ರ, ಮಹಾಘೋರತಂತ್ರವೆಂದು ವಿಜಯಾಗಮದೆಂಟು ಭೇದಗಳು.

ಸ್ವಾಯಂಭೂತ, ಪ್ರಜಾಪತಿಮತ, ಪದ್ಮತಂತ್ರವೆಂದು ಸ್ವಾಯಂಭೂವಾಗಮದ ತ್ರಿಭೇದಗಳು.

ಆಜ್ಞೇಯವೊಂದು ಅನಲಾಗಮವೊಂದೇ ಭೇದವಾಗಹುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತತಂತ್ರ, ಪ್ರಸ್ನುರತಂತ್ರ, ಪ್ರಬೋಧತಂತ್ರ, ಬೋಧಸತಂತ್ರ, ಅಮೋಹತಂತ್ರ, ನೋಹಸಮಯತಂತ್ರ, ಸಕಟತಂತ್ರ, ಸಾಕಟೇಯತಂತ್ರ ಹಲತಂತ್ರ, ವಿಲೇಖನತಂತ್ರ ಭದ್ರತಂತ್ರ, ವೀರತಂತ್ರವೆಂದು ವೀರಾಗಮದ ಹದಿನೂರು ಭೇದಗಳು.

ಕಲಾದಹನ, ಕೌರವೋತ್ತರ, ಕೌಮಾರ, ಕಾಳ, ಮಹಾಕಾಳ, ಇಂದ್ರಾಗಮವೆಂದು ಕೌರವಾಗಮದಾರುಭೇದಗಳು.

ಮಕುಟ, ಮಕುಟೋತ್ತರವೆಂದು ಮಕುಟಾಗಮದೇರಡು ಭೇದಗಳು.

ಅನಂತಭೋಗಾಗಮ, ಅಕ್ರಾಂತಾಗಮ, ಹೃದ್ಭಾಸಾಗಮ, ಅರಿಕ್ವತಾನಾಗಮ ಅದ್ಭೂತಾಗಮ, ಮಾರಣತಂತ್ರವೆಂದು ವಿಮಲಾಗಮದಾರು ಭೇದಗಳು.

ಸ್ಥಿರಸಂಹಿತೆ, ಸ್ಥಾಣುಸಂಹಿತೆ, ಮಹಂತಸಂಹಿತೆ, ನಂದಿಸಂಹಿತೆ, ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಸಂಹಿತೆ, ಏಕಪಾದ ಪುರಾಣ, ಶಂಕರಾಗಮ, ನೀಲಭದ್ರತಂತ್ರ, ಶಿವಭದ್ರಾಗಮ, ಕಲಾಭೇದಾಗಮ, ಶ್ರೀ ಮುಖಾಗಮ, ಶಿವಶಾಸನಾಗಮ, ಶಿವಶೇಖರಾಗಮ, ದೇವೀಮತವೆಂದು ಚಂದ್ರಜ್ಞಾನಾಗಮದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭೇದಗಳು.

ಚತುರ್ಮುಖತಂತ್ರ, ಮಲಯಕಂತ್ರ, ಮಹಾಯೋಗ, ಸಂಸ್ಕೋಭಾಗಮ, ಪ್ರತಿಬಿಂಬಾಗಮ, ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರ, ವಾಯವ್ಯತಂತ್ರ, ಕೌಟೀತಂತ್ರ, ತುಟಿನಿಲಕರ, ತುಲಾವೃತ್ತ, ತುಲಾಯೋಗ, ಕುಟ್ಟಮತಂತ್ರ, ವರ್ಗಶೇಖರ, ಮಹಾವಿದ್ಯೆ, ಮಹಾಸೌರವೆಂದು ಬಿಂಬಾಗಮದ ಹದಿನೈದು ಭೇದಗಳು.

ಕವಚಾಗಮ, ವರಾಹತಂತ್ರ, ಪಿಂಗಳಮತ, ಪಾಶಬಂಧಸಂಹಿತೆ, ದಂಡಧರ ತಂತ್ರ, ಕುಶತಂತ್ರ, ಧನುಧಾರಿಣ, ಶಿವಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಆಯು ವರ್ಷದ, ಧನುರ್ವರ್ಷದ, ಸರ್ವಧಂಸ್ತ, ವಿಭೇದನ, ಸಂಗೀತ, ಭಗತ, ಆತೋದ್ಯವೆಂದು ವೈದ್ಗಿಕತಾಗಮದ ಷೋಡಶ ಭೇದಗಳು.

ಲಲಿತ, ಲಲಿತೋತ್ತರ, ಕೌಮಾರತಂತ್ರ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಾಗಮವೆಂದು ಲಲಿತಾಗಮದ ನಾಲ್ಕು ಭೇದಗಳು.

ಸಾರೋತ್ತರ, ದೇವೇಶೋತ್ತ, ಶಾಲಭೇದ, ತಶಿಮಂಡಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾ
ಗಮದ ನಾಲ್ಕು ಭೇದಗಳು.

ಲಿಂಗಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಸುರಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಶಂಕರತಂತ್ರ, ಮಹೇಶ್ವರಾಗಮ. ಅಸಂಖ್ಯತಂತ್ರ,
ಅನಿಲಾಗಮ, ದ್ವಂದ್ವಾಗಮ, ಶಾಂತಾಗಮದೇಳು ಭೇದಗಳು.

ಮಾತಂಗತಂತ್ರ. ಯಕ್ಷಿಣೀಶಾಸ್ತ್ರ, ಪದ್ಮಾಗಮ, ಪೌಷ್ಕರ, ಸುಪ್ರಯೋಗ,
ಹಂಸಾಗಮ, ಸಾಮಾನ್ಯಾಗಮವೆಂದು ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮದೇಳು ಭೇದಗಳು.

ಗರುಡಾಗಮ, ನೈರುತ್ಯಾಗಮ, ನೀಲತಂತ್ರ, ರೂಕ್ಷಾಗಮ, ಭಾನಾಗಮ, ವೈಕ್ರ
ಮಾಗಮ, ಬುದ್ಧಾಗಮ, ಪ್ರಬುದ್ಧಾಗಮ, ಕಾಲತಂತ್ರವೆಂದು, ಅರಣಾಗಮದ,
ನವಭೇದಗಳು.

ವಾತೂಲ, ಉತ್ತರವಾತೂಲ, ಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಪರೋಚಿತ, ಸರ್ವಾಗಮ,
ಸರ್ವೇಷ್ಟಾಗಮ, ಶ್ರೇಷ್ಟಾಗಮ, ನಿತ್ಯಾಗಮ, ಶುದ್ಧಾಗಮ, ಮಹಾನಾಗಮ,
ವಿಶ್ವಾಸಾಗಮವೆಂದು ವಾತೂಲಾಗಮದ ದ್ವಾದಶಭೇದಗಳಕ್ಕೂಂ. ೧೯೯

ಆಗಮ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ :

ಬಳಿಕ ಸಕಲಾಗಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಪಾದ, ಚರ್ಯಾಪಾದ, ಯೋಗಪಾದ
ಜ್ಞಾನಪಾದವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಂ, ಪತಿ, ಕುಂಡಲಿನಿ, ಮಾಯೆ, ಪಶು,
ಪಾಶ, ದೀಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಷಟ್ಪದಾರ್ಥಗಳುಂ.

ಗುರುಮುಖದಿಂ ನಿರ್ಗತಮಾದ ಜ್ಞಾನಮೆಂಬ, ಪತ್ಮಾದಿರೂಪ ಜ್ಞೇಯ
ಮೆಂಬ, ಲಿಂಗಾರ್ಚಲಕ್ಷಣಮಾದನುಷ್ಠಯಮೆಂಬ, ಭಸ್ಮಧಾರಣಾತ್ಮಕಮಾದಧೀ
ಶ್ಯತಮೆಂಬ, ಶಿವಮಂತ್ರರೂಪ ಸಾಧನಮೆಂಬ, ಶಿವಸಮಾನತಾ ಮುಕ್ತಿರೂಪ
ಸಾಧ್ಯವೆಂಬವಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳುಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಗಳಕ್ಕೂಂ. ೨೦೦

ಪಾದಾದಿ ವಿಷಯ :

ಬಳಿಕ್ತವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕ್ರಿಯಾಪಾದದೊಳಾತ್ಮಂಗೆ ಪಶುತ್ವಕ್ಷಯ,
ಶಿವತ್ವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ನಿತ್ಯಾದಿಮಾರ್ಗಾಧಿಕಾರಿತ್ವಂಗಳಂ ಸಂಪಾದಿಪುದೇ ಲಕ್ಷಣಮಾಗಿ,
ಶಿವನ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿರೂಪಮಾದುದೇ ದೀಕ್ಷೆಯಹುದಾದ ದೀಕ್ಷಾವಿಶೇಷಯುಕ್ತಮಾದ
ಅನಾದಿಶೈವ, ಆದಿಶೈವ, ಮಹಾಶೈವ, ಅನುಶೈವ, ಆವಾಂತರಶೈವ, ಪ್ರವರಶೈವ,
ಅಂತರಶೈವವೆಂಬವೇ ಸಪ್ತಶೈವಂಗಳವರಲ್ಲಿ ; ಶಿವನೇ ಅನಾದಿಶೈವನು. ಶಿವನ ಪಂಚ
ವಕ್ತ್ರದಿಂದ ದೀಕ್ಷಿತರಾದ ಕೌಶಿಕಾದಿ ಋಷೀಶ್ವರರೇ ಆದಿಶೈವರು. ಆ ಋಷಿಯ
ವಂಶಜರಾಗಿ ದೀಕ್ಷಿತರಾದ ದ್ವಿಜರೇ ಮಹಾಶೈವರು, ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರಿಗಳಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೇ
ಅನುಶೈವರು. ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಶೂದ್ರರೇ ಆವಾಂತರಶೈವರು, ಶಿವದೀಕ್ಷಾ
ಯುಕ್ತರಾದ ಅಂಬಷ್ಟ ಕುಲಾಲಾದಿಗಳೇ ಪ್ರವರಶೈವರು, ದೀಕ್ಷಾನ್ವಿತರಾದುದಳಿದ
ಜಾತಿಗಳೇ ಅಂತರ ಶೈವವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರ್ಕುಂ. ೨೦೧

ಶೈವಭೇದ :

ಮತ್ತಮಾ ಶೈವನೇ ವಾಮ, ದಕ್ಷಿಣ, ಮಿಶ್ರ, ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಸಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿರ್ಪುದವರಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಪರವಾದುದೇ ವಾಮವೆನಿಸೂದು. ಭೈರವ ಪರವಾದುದೇ ದಕ್ಷಿಣವೆನಿಸೂದು. ಸಪ್ತಮಾತೃಕಾ ಪರವಾದುದೇ ಮಿಶ್ರವೆನಿಸೂದು, ಪರಶಿವ ಪರವಾದುದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತಮುಕ್ತಂ. ೨೦೨

ಬಳಿಕಾ ಶೈವಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶೈವ, ಮಿಶ್ರಶೈವ, ಶುದ್ಧ ಶೈವ, ವೀರಶೈವವೆಂದು ಚತುರ್ವಿಧ ಶೈವಂಗಳವರಲ್ಲಿ. ೨೦೩

ಸಾಮಾನ್ಯಶೈವ :

ಆವನಾನೋರ್ವನು ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿಧಾರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಭುಲಿಂಗವನಾದೊಡಂ, ದೇವ, ದಾನವ, ಋಷಿ, ಮಾನವಾದಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಲಿಂಗವನಾದೊಡಂ, ಕಾಣುತ್ತಲೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ, ಪೂಜಾದಿಕಮಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿಯಿಂ ಮಾಡುತ್ತೆ, ಶಿವಭಕ್ತಜನವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಶಿವಪೂಜಾರತಿ, ಶಿವಾರ್ಚನೆ, ಶಿವಾರ್ಥಮಾದ ವ್ಯಾಸಾರ, ಶಿವಕಥಾಪ್ರವಣೀಚ್ಛೆ, ಶಿವಧ್ಯಾನ, ಶಿವಾನುಕೂಲತೆ, ಪರಮ ಸಾತ್ವಿಕ ಮೆಂಬಷ್ಟವಿಧಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಶೈವನಪ್ಪಂ. ೨೦೪

ಮಿಶ್ರಶೈವ :

ಬಳಿಕ ಪೀಠಸ್ಥ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯೊಡನೆ ವಿಷ್ಣು, ಉಮೆ, ಪರ್ಮುಖ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ಸೂರ್ಯರೆಂಬೀ ಪಂಚಪುರ್ವಗಳಂ, ಮಿಕ್ಕ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತಾರಾಧನೆಗಳಂ ಆಯಾಯ ಮಂತ್ರಂಗಳಂ ಮಾಡುತ್ತೆ, ಶಿವನು ಸರ್ವಾತ್ಮಕನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದವೂ, ವಿಷ್ಣಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲಂ ಶಿವಭಕ್ತರೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದವೂ ಸಮಾನಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಮಿಶ್ರಶೈವನಪ್ಪಂ. ೨೦೫

ಶುದ್ಧ ಶೈವಲಕ್ಷಣ :

ಮತ್ತಮನಾದಿ ಶೈವನಾದ ಸದಾಶಿವನ ಸದೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಮುಖದಿಂದೀಕ್ಷಿತರಾದ ಕೌಶಿಕ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಆತ್ರಿ, ಗೌತಮರೆಂಬ ಆದಿಶೈವರ ಗೋತ್ರಸಂಭವನಾಗಿ ಮಹಾಶೈವನೆನಿಸ ಶುದ್ಧ ಶೈವನೇ ವೇದಾಗಮ, ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸ, ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಾದಿ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣಂಗಳೆಂಬ ಶಿವಲಕ್ಷಣಂಗಳಂ. ಶುದ್ಧ ಮಿಶ್ರ ಸಂಕೀರ್ಣವೆಂಬ ಶಿವಸ್ವರೂಪಂಗಳಂ, ಶಿವಾರ್ಪಣಾದಿ ಸಕಲ ದೇವತಾರ್ಪಣಂಗಳಂ, ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ದೇವತಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳಂ, ಲಿಂಗಸ್ಥಾನಾದಿ ಸಕಲದೇವತಾ ಸ್ಥಾನಂಗಳಂ,

ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ, ಮಾಸೋತ್ಸವ, ರಥೋತ್ಸವಾದಿ. ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ; ಪುಷ್ಪ, ಗಂಧ, ಮಧು, ಇಕ್ಷು, ಸಾಳಿಕೇರ, ಕ್ಷೀರ, ರಜನೀರ್ಚಾರ್ಣ, ಸರ್ಪಿ ತೈಲ. ಜಲ, ವನವೆಂಬ ಶಿವನ ಏಕಾದಶ ವಿಧೋತ್ಸಾಹಂಗಳಂ ಲೇಸಾಗೆ ವಿಚಾರಂಗೆಯ್ದು ೨೦೬

ಬಳಿಕ ಸೂರ್ಯನಿಂದಾರೋಗ್ಯಾದಿಗಳು, ಇಂದ್ರನಿಂ ಸೌಭಾಗ್ಯಾದಿಗಳು, ಅಗ್ನಿಯಿಂದೈಶ್ವರ್ಯಾದಿಗಳು, ಯಮನಿಂ ಪಿತೃಯಾಸಾದಿಗಳು, ವಾಯುವಿನಂ ಬಲಾದಿಗಳು, ದುರ್ಗಿಯಿಂ ವಿಜಯಾದಿಗಳು, ಸರಸ್ವತಿಯಿಂ ವಾಕ್ಸಿದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂ ಸಂಪದಾದಿಗಳು, ಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯಾದಿಗಳ್ಳು ಸಿದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳು. ಚಂದ್ರನಿಂ ರೇಖಿ ಚಿತ್ರಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮನಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಶಾಂತ್ಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣಂಗಳು, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂ ದೇವಯಾನ ಮುಮುಕ್ಷುತ್ವಾದಿಗಳು, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನಿಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಗುರುಭಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನಂ ಶ್ರವಣಾದಿ ಜ್ಞಾನಸಾಧನಂಗಳು, ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತಿಯಿಂ ಸಂಪದ ವಿವೇಕಾದಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಶಿವನಿಂ ಭೋಗಜ್ಞಾನ ಮೋಕ್ಷಾದಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಸಕಾಮನಿಷ್ಕಾಮ ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂ ಸಿದ್ಧಿಸುತಹವೆಂಬುದಂ ಪರಾಮರ್ಶಂಗೆಯ್ದು ೨೦೭

ವಿಭೂತಿ ಭೇದಂಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಸಮಸ್ತ ಶೈವ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮದ್ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣವೇ ಮುಖ್ಯ ವಹುದಾಗಿ ತದ್ವಿಧಾನಮಂ ಶುದ್ಧಶೈವನಿಯಬೇಕಿಲ್ಲ : ಸದ್ಭೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಪೃಥುವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಭೂತ, ನಿವೃತ್ತ್ಯಾದಿ ಪಂಚಕಲೆಗಳಂ, ಕ್ರಮದಿಂ ಕಪಿಲವರ್ಣದ ನಂದಿ, ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಭದ್ರೆ, ರಕ್ತವರ್ಣದಸುರಭಿ, ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಸುಶಿರ, ಚಿತ್ರವರ್ಣದ ಸುಮನೆಯೆಂಬ ಕೃಶ್ಣಾಂಗಾದಿ ದೋಷಮಿಲ್ಲದ ಸಲಕ್ಷಣಮಾದ ಪಂಚಗೋವುಗಳುದಿಸಿದವರಲ್ಲಿ, ನವೀನಮಾದ, ದುರ್ಗಂಧಾದಿ ದೋಷಮಿಲ್ಲದ ಗೋಮಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕಮಾದ ಸದ್ಭೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರ ಕ್ರಮವಿಡಿದು; ಗ್ರಹಣ, ಕಬಳನ, ಶೋಷಣ, ದಹನ, ಶೋಧನಮೆಂಬ ಪಂಚಕ್ರಿಯೆಯಿಂ; ಭೂತಿ, ಭೂತ, ಭಸ್ಮ, ಕ್ಷಾರ, ರಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಪಂಚವಿಧ ವಿಭೂತಿ ಗಳೈಕ್ರಮದಿಂ ಜನಿಸಿ, ಐಶ್ವರ್ಯಕಾರಣತ್ವದಿಂ, ಸರ್ವಾಭಾಸಕತ್ವದಿಂ, ಸರ್ವಾಘ ಭಕ್ತ್ಯರ್ಥನತ್ವದಿಂ, ಅಪದಾತ್ ಕಾರಣತ್ವದಿಂ, ಭೂತಾದಿಭೇತಿ ರಕ್ಷಣತ್ವದಿಂದಾಯಾಯ ವೆಸರ್ವಡಿದು ಜಗದ್ಧಿ ತಾರ್ಥವಾಗಿಪ್ಪುವು. ೨೦೮

ಬಳಿಕಾ ನಂದೆ ಮೊದಲಾದೈದು ಗೋವರ್ಣಕ್ರಮವಾಂತ ಭೂತಾದಿಗಳೈದು ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಮುಕ್ತಗಳೆಂಬ ಪಂಚಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವಿಡಿದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರ್ಪವು ಆ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಂಗಳಾವಾವಂತೆಂದೊಡೆ. ಕಲ್ಪ, ಅನುಕಲ್ಪ, ಉಪಕಲ್ಪ, ಅಕಲ್ಪವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಗ್ರಹಣ ಕಬಳನಾದಿ ವಿಧಿಯಿಂ ಮಾಡಿದುದೇ ಕಲ್ಪವೆನಿಸೂದು. ವನದೊಳೊಣಗಿದ

ಗೋಮಯಮಂ ಮತ್ತೆ ಚೂರ್ಣೀಕರಿಸಿ ದಹಿಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಬುದೇ ಅನುಕಲ್ಪ ವೆನಿಸೂದು ಮೊದಲು ದಹನಮಾಗಿದುದನೆ ಬಳಿಕವಸ್ತ್ರದಿಂ ಶೋಧಿಸಿ ಗೋಮೂತ್ರದಿಂ ಕಲಸಿ ಹಿಂಡಮಂಮಾಡಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂ ಪಚಿಸಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಬುದೇ ಉತ್ತಮವೆನಿಸೂದು. ಅನ್ಯರಿಂ ಮಾಡಿದುದೇ ಅಕಲ್ಪವೆನಿಸೂದು. ಇವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರದ ಭೂತಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಹುದು. ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಿಗೆ ವಿರಜಾನಲಾಗ್ನಿ ಪಾಷಾಣಾಗ್ನಿಗಳೆಂದುದಿಸಿದ ಭಸ್ಮ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಮಿದಗ್ನಿಯಿಂದಾದ ಭಸಿತ ಯೋಗ್ಯ ವಾಗಿಹುದು. ತೂದ್ರರಿಗೆ ಶ್ರೋತ್ರೀಯಾಗಾರದ ಪಚನಾಗ್ನಿಯಿಂದೊಗೆದ ಭೂತಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಉಳಿದ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ದಾವಾಗ್ನಿಯಿಂದುತ್ತನ್ನಮಾದ ಭಸ್ಮ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಯತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾಯೆಡೆಯ ವಿಭೂತಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಆತ್ಮಾಶ್ರಮಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಮಶಾನ ಭಸ್ಮ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಹುದು. ಸಮಸ್ತರ್ಗಿಯು ದೇವಾ ಲಯಸ್ಥಿತ ಭಸಿತವೇ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಹುದು. ೨೦೯

ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣ :

ಮತ್ತಮಾ ವಿಭೂತಿಗೆ ಸ್ನಾನ, ಉದ್ಧೂಳನ, ಧಾರಣಮೆಂಬ ಮೂರು ವಿಧ ಗಳುಂಟನನಾಚಿಸುವಾತನು, ಮೊದಲು ಹಸ್ತ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂ ಗೆಯ್ದು, ಸುಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನದಿಂ ಕುಳಿದು, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮತ್ರಯಮಂ ಮಾಡಿ, ಮೇಲೆ ಭಸ್ಮಸ್ನಾನಂಗೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ, ಬಳಿಕ ದೃಢಮಾದ ಚೂತ, ಬಿಲ್ವ ಅಶೋಕೆ, ಶಿಲೆ, ವಸ್ಮಾದಿಗಳಿಂ ರಚಿತಮಾದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿತಮಾಗಿದು, ಶ್ರೀಮದ್ವಿಭೂತಿಯಂ ಕುರಂಗಮುರೈಯಿಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೆಗೆದು ವಾಮಹಸ್ತದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ನಮಸ್ಕಾರಮಂತ್ರವನುಚ್ಚರಿಸಿ, ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತದಿಂ ಮುಚ್ಚಿ, ಬಲದ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಮೂಲ ಮಂತ್ರದಿಂದೇಳುವೇಳೆಮಂತ್ರಿಸಿ, ಅಲ್ಲವೆ, 'ಅಗ್ನಿರಿತಿಭಸ್ಮ' ಎಂಬುದು ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣದಿಂದಾದರೂ ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಮಾನಸ್ತೋತ್ರೇತಿ ಮಂತ್ರ ದಿಂದೆತ್ತಿ. ಶಿರಸ್ಸು, ಮುಖ, ಹೃದಯ, ಗುಹ್ಯ, ಪಾದ, ಸರ್ವಾಂಗಮೆಂಬ ಆರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೆ ಆಯಾಯ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣದಿಂ ಕ್ರಮದಿಂದ ಈಶಾನಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರಂಗಳಿಂ, ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಕ್ರಮವನರಿದು ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂಗೆಯ್ದು ಭಸ್ಮಾನಮಕ್ಕುಂ ೨೧೦

ಮತ್ತಮಾ ಶಿರಸ್ಸು ಮೊದಲಾದಾರು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಾಯ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣದಿಂ ಕ್ರಮದಿಂದೈದು ವೇಳೆ, ನಾಲ್ಕುವೇಳೆ, ಎಂಟುವೇಳೆ, ಹದಿಮೂರುವೇಳೆ, ಒಂದುವೇಳೆ ಅನುಲೇನಸಂಗೆಯ್ದು ದೇ ಉದ್ಧೂಳನಮಕ್ಕುಂ,

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್ಗ್, ಚತುರಾಶ್ರಮಿಗಳ್ಳಿ, ಸರ್ವಾಂಗೋದ್ಧೋಷನಂ
ಸಲ್ವದು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಗ್ ಮುಖಮಾತ್ರವಂ ಬಿಟ್ಟು ಸರ್ವಾಂಗೋದ್ಧೋಷನಂ ಸಲ್ವದು.
ವೈಶ್ಯರ್ಗ್ ಲಲಾಟಮಾತ್ರೋದ್ಧೋಷನಂ ಸಲ್ವದು. ಶೂದ್ರರ್ಗ್ ಧಾರಣವೇ ಅಕ್ಕುಂ.
೨೧೧

ಬಳಿಕ ಸುತೀತಳಮಾದ, ಮಂತ್ರೋದಕ ಮಿಶ್ರಿತಮಾದ ವಿಭೂತಿಯಂ
ಮೂಲಮಂತ್ರ, ತ್ರಿಯಾಯುಷಮಂತ್ರ, ತ್ರಿಯಂಬಕ ಮಂತ್ರಂಗಳನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಂ
ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಧ್ಯಾನಯುಕ್ತನಾಗಿ ತ್ರಿಪುಂಧ್ರಧಾರಣಸ್ಥಳಂಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು
ಆ ಸ್ಥಾನಂಗಳಾವುದೆಂತೆಂದೊಡೆ: ಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಲಲಾಟ, ಕರ್ಣದ್ವಯ, ನೇತ್ರದ್ವಯ
ಘ್ರಾಣ, ಮುಖ, ಬಾಹುದ್ವಯ, ಭುಜದ್ವಯ, ಮಣಿಬಂಧದ್ವಯ, ಸ್ಥನದ್ವಯ,
ವಕ್ಷ, ಉದರ, ಪಾರ್ಶ್ವದ್ವಯ, ನಾಭಿ, ಮೇಧ್ರ, ಪಾಯು, ಪೃಷ್ಠ, ಊರುದ್ವಯ,
ಜಾನುದ್ವಯ, ಜಂಘಾದ್ವಯ, ಪಾದದ್ವಯವೆಂಬವೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸ್ಥಾನಂಗಳು.
ಬಳಿಕ ಶಿರಸ್ಸು, ಭಾಳ, ಕರ್ಣಯುಗ್ಮ, ಓಷ್ಠದ್ವಯ, ಕಂಠ, ಬಾಹುಯುಗ್ಮ, ಭುಜ
ಯುಗಳ, ಮಣಿಬಂಧದ್ವಯ, ಹೃದಯ, ಅಪರ, ನಾಭಿಯೆಂಬವೆ ಹದಿನಾರು
ಸ್ಥಾನಂಗಳು. ಬಳಿಕ ಮಸ್ತಕ, ಅಳಿಕ, ಗ್ರೀವ. ಬಾಹುದ್ವಯ, ಹೃದಯ ನಾಭಿ,
ಪೃಷ್ಠವೆಂಬವೆ ಎಂಟು ಸ್ಥಾನಂಗಳೆನಿಸಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ ಶಿರಸ್ಸು, ಲಲಾಟ, ಶ್ಲೋತ್ರ
ದ್ವಯ, ಕಂಠ, ಭುಜದ್ವಯ, ವಕ್ಷ, ಪೃಷ್ಠ, ನಾಭಿ, ಸ್ಥನವೆಂಬ ಏಕಾದಶ ಸ್ಥಾನಂ
ಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಿರಪದ್ಮಾಸನಾಸೀನರಾದ, ಶುದ್ಧಸ್ವರ್ಗಿಕ
ಸನ್ನಿಭರಾದ, ಕಪರ್ಧ, ಚಂದ್ರಕಲೆ, ಪ್ರಸನ್ನವದನ ನೀಲಗ್ರೀವ. ಕೌಸ್ವಮಾಂಬರ,
ಸರ್ಪಾಭರಣಂಗಳುಳ್ಳ, ಮೃಗಿ, ಟುಕ, ಪರದಾಭಯ ಪಾಣಿಗಳಾದ; ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ
ಸಂಪನ್ನರಾದ ಪರಮಾತ್ಮ, ಶಿವ, ಮಾಹೇಶ್ವರ. ರುದ್ರ, ಶ್ರೀಕಂಠ, ಶಂಭು, ಈಶ್ವರ,
ಮಹಾದೇವ, ಪಶುಪತಿ, ಶಂಕರ, ವ್ಯವರ್ಥಜರೆಂಬ ರುದ್ರರಾ ಶಿರಸ್ಸು ಮೊದಲಾ
ದೇಕಾದಶ ಸ್ಥಾನಕ್ರಮದಿಂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತವೆ ತ್ರಿಪುಂಧ್ರಮಂ ಧರಿಸೋದೇ ಧಾರಣ
ಮಕ್ಕುಂ.
೨೧೨

ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣಕ್ರಮ :

ಬಳಿಕಾ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪುಂಧ್ರಧಾರಣಮಂ, ದಕ್ಷಿಣಕರದ ಮಧ್ಯಮೆ
ಅನಾಮಿಕೆ, ಅಂಗುಷ್ಠಮೆಂಬಗುಲಿತ್ರಯದಿಂದನುಲೋಮದಿಂದಾದರೂ; ಅಲ್ಲಿವೆ,
ಅಕಾರವೇ ಅನಾಮಿಕೆ. ಉಕಾರವೇ ಮಧ್ಯಮೆ, ಮಕಾರವೇ ತರ್ಜನಿಯೆಂಬ
ಭಾವನೆಯಿಂದಾ ಮಧ್ಯಮಂಗುಲಿತ್ರಯದಿಂದಾದರೂ ; ಅಗ್ನಿತ್ರಯ, ಅಕ್ಷರತ್ರಯ,
ಗುಣತ್ರಯ, ಲೋಕತ್ರಯ, ಆತ್ಮತ್ರಯ, ವೇದತ್ರಯ, ಕಾಲತ್ರಯ, ರುದ್ರ-
ಈಶ್ವರ-ಸದಾಶಿವರೆಂಬ ದೇವತಾತ್ರಯಾತ್ಮಕಮೆಂಬನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ
ಶ್ರೀರೇಖೆಗಳಂ ಸಡಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ, ನೇತ್ರಯುಗ್ಮ, ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ

ಲಲಾಟಾಂತಮಾದರೂ, ಕಠಿಣ, ಮಲಿನ, ವಕ್ರ, ಭಿನ್ನ, ದೂರ, ಬೆರಕೆಯಂಬಾರು ದೋಷಮಿಲ್ಲದೆ; ನಯ, ಶುಭ್ರ, ನೇರ, ಸಾಂದ್ರ, ಸಮಾಪ, ಭಿನ್ನಮೆಂಬಾರು ಲಕ್ಷಣಯುಕ್ತವಾಗಿ ಧರಿಸೂದು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಆರಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಗೆ ನಾಲ್ಕುಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ, ವೈಶ್ಯರ್ಗೆರಡಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣ, ಶೂದ್ರರಿ ಗೊಂದಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣದಿಂ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರವುಂ ಧರಿವುದೇ ಧಾರಣಮಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥರು, ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ತ್ರಿಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯು ಜಲಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಶ್ರೀವಿಭೂತಿ ಯನೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ಯತಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯು ಜಲಮಿಶ್ರಿತವಿಲ್ಲದೆ ವಿಭೂತಿಯಂ ಧರಿಸಬೇಕು. ವಾನಪ್ರಸ್ಥರು, ಕನ್ನಿಕೆಯರು, ದಿಕ್ಷಾಹೀನ ಮನುಷ್ಯರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪರಿಯಂತರಂ ಜಲಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ವಿಭೂತಿಯನೆ ಧರಿಸಲ್ವೇಳ್ವುಂ.

ಬಳಿಕಂತು ಸ್ನಾನ, ಉದ್ಧೂಳನ, ಧಾರಣಕ್ರಮದಿಂ ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಿ ಭೂತಿಯಂ ಧರಿಸೂದೇ ಶಿರೋಮಂತ್ರವ್ರತವೆಂದು, ಪಾಶುಪತವ್ರತವೆಂದು ಪೆರ್ಸರ್ ಡೆದು ದೋಷರೋಗಾದಿ ಭೀತಿಯಂ ಬಿಡಿಸಿ, ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವೆಂದು ವೇದಾ ಗಮ ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಹುದಾಗಿಯುಂ, ಸಮಸ್ತ ಮನು ಮುನಿ ದೇವತೆ ಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಹಾವಿಶಿಷ್ಟವೆಂದು ಧರಿಸಿದರಾಗಿಯುಂ, ರಕ್ಷಣಾರ್ಥ, ಮಂಗಲಾರ್ಥ, ಪವಿತ್ರಾರ್ಥ, ಶಿವಾರ್ಥವಾಗಿಯುಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳುಂ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾ ದ್ಯಾಶ್ರಮಗಳುಂ, ಸಾಂಖ್ಯಾದಿ ಮತಾಭಿಮಾನಿಗಳುಂ ಸರ್ವಥಾ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಭೂತಿ ಯನೆ ಧಾರಣಂಗೆಯಲ್ಪ ಕ್ಕುದೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸಿಸಿ.

೨೧೩

ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಧಾರಣ ಕ್ರಮ :

ಬಳಿಕಂತು ಭಕ್ತಧಾರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣವೇ ಕರ್ತವ್ಯ ಮವ್ವುದಾಗಿ, ತದ್ವಿಧಾನವುಂ ಶುದ್ಧಶೈವನರಿಯಬೇಕಲ್ಲಿ, ತ್ರಿಪುರದಹನ ಲೀಲಾ ಸಮಯದೊಳೀಶ್ವರನ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ಲೋಚನತ್ರಯದ ಜಲಬಿಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ, ಶುಭ್ರವರ್ಣದ ಷೋಡಶ ವಿಧವಾದ, ರಕ್ತವರ್ಣದ ಡ್ವಾದಶವಿಧವಾದ, ಕೃಷ್ಣ ವರ್ಣದ ದಶಪ್ರಕಾರವಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣ ದರ್ಶನ ಸ್ವರ್ಶನಧಾರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದುತ್ತರೋತ್ತರವಾದಧಿಕ ಪುಣ್ಯಂಗಳನೀವುದರಿಂದ, ಲೋಕೋಪಕಾರಮಾಗಿ ಜನಿಸಿದವಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಂಗಿಯ್ದಕ್ಕೆಯೇ ಮಣಿಗಳುಂನತ ಸ್ಥಾನಗಳೇ ಮುಖಂಗಳು; ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಂಗಳೇ ಪುಷ್ಕಂಗಳಹವು. ಮುಖದ ಗಣನೆಯನರಿವುದಕ್ಕೆ ರೇಖೆಗಳೇ ಮುಖಂಗಳಪ್ಪವು. ಆ ಮಣಿಗಳ ಮೂಲವೇ ಬ್ರಹ್ಮನು, ನಾಳವೇವಿಷ್ಣು, ಮುಖವೇ ರುದ್ರನು, ಕೇಸರಂಗಳೇ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳವರ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಂಗಳಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾದಿ ವಿಧಿಗಳಂ ಸರಂಗೊಳಿಸಿ, ಬಳಿಕ ತಾನು ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಂ ಶುಚಿಯಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು, ಮರಳಿ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಮಾಗಿ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಿದ್ಧಿರ್ಥಮಾಗಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಯೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ.

೨೧೪

ಬಳಿಕ ಶಿಖೆಗೆ ಏಕಮುಖದ ಮಣಿಯೊಂದು ; ಶಿರಕ್ಕೆರಡು, ಮೂರು, ಹತ್ತು ಮುಖದ ಮಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ; ಮೂರ್ಧ್ನಕ್ಕೆ ಹನ್ನೊಂದು ಮುಖದ ಮಣಿ ಮುತ್ತುರು ; ಕರ್ಣಗಳಿಗೈದೇಳು ಹತ್ತು ಮುಖದ ಮಣಿಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದು ; ಕಂಠಕ್ಕೆಂಟು ಮುಖದ ಮಣಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ; ಉರಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮುಖದ ಮಣಿಗಳೈವತ್ತು. ಬಾಹುದ್ವಯಕ್ಕೆ ಹದಿಮೂರು ಮುಖದ ಮಣಿ ಹದಿನಾರು ಹದಿನಾರು ; ಮಣಿಬಂಧ ಯುಗಕ್ಕೆ ಒಂಭತ್ತು ಮುಖದ ಮಣಿ ಹನ್ನೆರಡು, ಹನ್ನೆರಡು ; ಯಜ್ಞೋ ಪವಿತ್ರಕ್ಕೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮುಖದ ಮಣಿ ನೂರೊಂಟು ; ಉದರ ಬಂಧಕಾನಮುಖದ ಮಣಿಯಾದರೂ ಐವತ್ತನಾಲ್ಕನು ಅಯಾಯ ಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ಧರಿಸೂದು. ಬಳಿಕೇಕ್ರಮದ ಮುಖದ ಮಣಿ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಎನಿತು ಮುಖದ ಮಣಿಗಳನಾದರೂ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗನಿ ತಪ್ಪದೇ ಧರಿಸಲ್ವೇಳ್ಳುಂ.

೨೧೫

ರುದ್ರಾಕ್ಷ ದೇವತಾ ಫಲ :

ಬಳಕಲ್ಲಿ ಏಕಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಪರಶಿವನು, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾತಕಮಂ ಕೆಡಿಸಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಗಳನೀವುದು.

ದ್ವಿಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಈಶ್ವರೇಶಾನರು, ಗೋವಧೆಯಂ ಪರಿಹರಿಸೂದು.

ತ್ರಿಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಅಗ್ನಿ, ಸ್ತ್ರೀವಧೆಯಂ ದಹಿಸೂದು.

ಚತುರ್ಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಚತುರ್ಮುಖನು, ಪುರುಷವಧೆಯಂತೊಲಗ ಸೂದು.

ಪಂಚಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಸದಾಶಿವನು, ಅಭಕ್ಷ ಭಕ್ಷಣಾದಿ ದೋಷಮಂ ನಿವರಿಸೂದು.

ಷಣ್ಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಷಣ್ಮುಖನು, ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾದಿ ಪಾತಕಮಂ ಕೆಡಿಸೂದು.

ಸಪ್ತಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಅನಂತನು, ಗೋವಧೆ ಸುವರ್ಣಸ್ಥೇಯಾದಿ ಕಲುಷಮಂ ಕ್ಷಯಿಸೂದು.

ಅಷ್ಟಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನು, ಸಮಸ್ತ ಪಾತಕಂಗಳನುರುಹಿ ಸರ್ವವಿಘ್ನಂಗಳಂ ನಿವಾರಿಸಿ ಪರಮ ಪದವೀವುದು.

ನವಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಭೈರವನು, ಸಕಲಕಲ್ಮಷಂಗಳಂ ಕಳೆದು ಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಗಳಂ ಕೊಡುವುದು.

ದಶಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಮಾಧವನು, ಭೂತನೇತಾಳ ಮಾರಿಗಣ ಬ್ರಹ್ಮ ರಾಕ್ಷಸ ಪನ್ನಗಾದಿ ಭೀತಿಯಂ ಬಿಡಿಸೂದು.

ಏಕಾದಶಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಏಕಾದಶರುದ್ರರು, ಅಶ್ವಮೇಧಾದಿಪುಣ್ಯಂ ಗಳನೀವುದು.

ದ್ವಾದಶಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ಅಗ್ನಿ, ಜೋರ, ವ್ಯಾಘ್ರ, ಖಡ್ಗಾದಿ ಬಾಧೆಗಳಂ ನಿವಾರಿಸಿ, ವ್ಯವಹಾರಸಿದ್ಧಿ ಸುವರ್ಣದಾನಾದಿ ಫಲಗಳನೀವುದು.

ತ್ರಯೋದಶ ಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಮಹೇಶ್ವರನು, ಮಾತಾಪಿತೃವಧೆ ನೋದಲಾದ ದುಷ್ಕೃತಿಯಂ ನಿವಾರಿಸಿ, ರಸ, ರಸಾಯನ, ವಾದ ವಶ್ಯಾದಿಗಳಂ ಫಲಿಸೂದು.

ಚತುರ್ದಶಮುಖದ ಮಣಿಯೇ ಮನುಗಳು, ಸಕಲ ದೇವತಾ ಪೂಜಾಪುಣ್ಯ ಪ್ರದವೆಂದರಿದು. ೨೧೬

ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಧಾರಣ ಬೀಜಮಂತ್ರ:

ಏಕಮುಖದ ಮಣಿ ನೋದಲಾಗಿ ಚತುರ್ದಶ ಮುಖದ ಮಣಿಸರಿಯಂತರಂ, ಓಂ, ಹ್ರಾಂ, ಲಾಂ, ಓಂ, ಹ್ರೀಂ, ಹ್ರೂಂ, ಹ್ರೌಂ, ಶ್ರೀಂ, ಹ್ರೇಂ, ಮಂ, ವಂ, ಕ್ಷೋಂ, ಕ್ಷಾಂ, ಊಂ ಎಂಬ ಕ್ರಮದಿಂದಾಯಾನು ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ಧರಿಸುವುದು. ಆ ರುದ್ರಾಕ್ಷೆಗಳಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲರೂಂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಥಾ ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ. ೨೧೭

ಮಂತ್ರವಿಷಯ :

ಖಳಿಕೆಂತು ಭಸಿತ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣನಿಷ್ಠನಾದ ಶುದ್ಧಶೈವನು ಪಂಚಾಕ್ಷರಾದಿ ಮಂತ್ರ ಜಪ ವಿಧಿಗಳನರಿಯಬೇಕೆಲ್ಲಿ ನೋದಲು : ಸಿದ್ಧ, ಸಾಧ್ಯ, ಸುಸಿದ್ಧ, ಅರಿಯೆಂಬ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿ ಸೂಚಕನಾದ ಮಾತೃಕಾ ಚಕ್ರೋದ್ಧರಣವನು, ಕೂರ್ಮಚಕ್ರೋದ್ಧರಣವನು ಸಕಲ, ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕಮಾಪ ಲಿಂಗೋದ್ಧರಣವನು, ಮಂತ್ರ ಜನನಸ್ಥಾನಮಾದ ಮಹಾ ಚಕ್ರೋದ್ಧರಣವನು, ಮಂತ್ರಾರ್ಚನಾಧಿ ಕರಣಮಾದ ಯಂತ್ರೋದ್ಧರಣವನು, ಮಂತ್ರಾನುಸಂಧಾನಾಶ್ರಯಮಾದ ಘಟೋದ್ಧರಣಾದಿಗಳಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ. ೨೧೮

ಬಳಿಕ ಶುದ್ಧಪ್ರಸಾದ, ಮೂಲಪ್ರಸಾದ, ತತ್ಪ್ರಸಾದ, ಅದಿಪ್ರಸಾದ, ಆತ್ಮಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಸೃಷ್ಟಿರೂಪ ಪಂಚಶಿವಮಂತ್ರಗಳಂ; ಮೋಕ್ಷದ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕಾಮ್ಯ, ಶಾಂತಿಕ, ಪೌಷ್ಟಿಕನೆಂಬ ಪಂಚಸದಾಶಿವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿ ಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯವೆಂಬ ಮಹೇಶ್ವರ ರೂಪ ತ್ರಿವಿಧ ಸಂಹಾರ ಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ಸಾಕಲ್ಯ ಪ್ರಣವ, ಶಾಂಭವಪ್ರಣವ, ಸೌಖ್ಯಪ್ರಣವ, ಸಾವತ್ಯಪ್ರಣವ, ಸಾಯುಜ್ಯ ಪ್ರಣವನೆಂಬ ಪುಚಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ಮೂಲಪಂಚಾಕ್ಷರ, ಸ್ಥೂಲಪಂಚಾಕ್ಷರ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಪಂಚಾಕ್ಷರ, ಮಾಯಾಖ್ಯಪಂಚಾಕ್ಷರ, ಪ್ರಸಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರನೆಂಬ ಪಂಚ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ಶಿವಾಸ್ತ್ರ, ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರ, ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ, ನೈಮಾಸ್ತ್ರ, ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರನೆಂಬ ಪಂಚಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ಸದೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ,

ಅಘೋರ, ತತ್ಪುರುಷ, ಈಶಾನವೆಂಬ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ಗಾಯತ್ರಿ, ವೃತ್ತ್ಯಂಜಯ, ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ, ನೀಲಕಂಠ, ಶರಭ, ವೀರ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ, ವಿಶಾಖ, ವಿದ್ಯೇಶ್ವರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಸೂರ್ಯ, ಭೈರವಾದಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ದುರ್ಗ, ಶಾರದೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಗೌರಿ, ಭುವನೇಶ್ವರಿ, ಅನ್ನಪೂರ್ಣೇಶ್ವರಿ, ಅಶ್ವಾರೂಢೆ, ತ್ರಿಪುರಾಂಬಿಕಾದಿ ಮಹಾಶಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ಸಿದ್ಧಶಾಭರ, ಶಕ್ತಿಶಾಭರ, ಮೇರುತಂತ್ರ, ಶಾಕಿನೀತಂತ್ರ, ಡಾಕಿನೀತಂತ್ರ, ಕೂಚಿನೂರತಂತ್ರ, ಶಲ್ಯತಂತ್ರಾದಿ ಸಿದ್ಧಮಂತ್ರಂಗಳಂ; ಆಂಧ್ರ, ದ್ರವಿಡಾದಿ ಲೌಕಿಕ ದೇಶಭಾಷಾಮಂತ್ರಂಗಳಂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿವೇಕಿಸಿ ನೋಡಿ.

೨೧೯

ಮಂತ್ರಾಂಗ ಪಲ್ಲವಪ್ರಯೋಗ :

ಮತ್ತಮಾ ಮಂತ್ರಂಗಳ ಹೃದಯ, ಶಿರಸ್ಸು, ಶಿಖಿ, ಕವಚ, ನೇತ್ರ, ಅಸ್ತ್ರ ವೆಂಬ ಷಡಂಗಕ್ರಮದಿಂ, ನಮಃ ಸ್ವಾಹಾ, ವಷಟ್, ಹುಂ, ವೌಷಟ್, ಫಟ್ ಎಂಬ ಷಟ್ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಯೋಗಂಗಳಂ, ಶುಭ್ರ ಪೀತ ರಕ್ತ ಸ್ವಟಿಕ ಶ್ಯಾಮ ಕೃಷ್ಣವೆಂಬ ಕ್ರಮ ದಿಂದಾ ಹೃದಯಾದ್ಯಂಗ ವರ್ಣಂಗಳಂ, ಪಂಚಾಂಗಮಂತ್ರಂಗಳಿಗೆ ನೇತ್ರ ಪಲ್ಲವಮಂ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದಂ, ಅಂಗಹೀನಮಂತ್ರಂಗಳಿಗಂಗಮಂ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬುದಂ ನಿಶ್ಚೈಸಿ.

೨೨೦

ಮತ್ತಮಾ ಮಂತ್ರ ಷಟ್ಪಲ್ಲವಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೋವೋಪಶಾಂತಿ ಪೂಜಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೃದಯ ಪಲ್ಲವಮಂ, ಹೋಮ ವಶ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಶಿರಃ ಪಲ್ಲವಮಂ, ಲಾಘಾಲಾಘಾದಿ ಗಳಿಗೆ ಶಿಖಾಪಲ್ಲವಮಂ, ಛೇದನ, ಮಾರಣ ಪ್ರೀತಿನಾಶಾದಿಗಳಿಗೆ ಕವಚ ಪಲ್ಲವಮಂ, ಮೋಹನೋದ್ದೀಪನ ಪುಷ್ಪಿ ವಿಜಯಾದಿಗಳಿಗೆ ನೇತ್ರ ಪಲ್ಲವಮಂ, ವಿಘ್ನ ಗ್ರಹೋಚ್ಛಾಟನಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಸ್ತ್ರ ಪಲ್ಲವಮಂ, ಮಂತ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸ ಬೇಕೆಂಬುದಂ ವಿಧಿಸಿ.

೨೨೧

ಮಂತ್ರ ದಶಭೇದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು :

ಬಳಿಕ ವಾತೂಲ, ಶಾರದಾತಿಲಕ, ಮಂತ್ರದೇವತಾ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ, ಪ್ರಪಂಚ ಸಾರಾದಿ ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಮಹಾಚಕ್ರಗತಮಾದ ಮಾತೃಕೆಗಳಿಂ ತೆಗೆದು, ಮಂತ್ರವನುಧರಿಸುವ ಜನನವೆಂಬ; ಮತ್ತಮಾ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳಂ ಪ್ರಣವಾಂತ ಹೀತಮಂ ಮಾಡಿ ಜಪಿಸುವ ಜೀವನವೆಂಬ; ಮರಳಿ ಮಂತ್ರವರ್ಣಂಗಳಂ ಬರೆದು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆ ವರ್ಣಂಗಳಂ ಚಂದನೋದಕದಿಂ ವಾಯುವಿನಿಂ ಪೊಡೆನ ತಾಡನ ವೆಂಬ; ಬಳಿಕಾ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳ ಗಣನೆಯನಿತ್ತು ಕರವೀರದರಳಿಂ ವಾಯುವಿ ನಿಂದಿಡುವ ಬೋಧನವೆಂಬ; ಮತ್ತಮಾ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನಿತ್ತು ಅಶ್ವತ ಪಲ್ಲವಂಗಳಂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳಿಗೆ ಮಂತ್ರೋದಕವೆರೆವಭಿಷೇಕವೆಂಬ; ಬಳಿಕಾ ಮಂತ್ರಮಂ ಮನದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿ "ತಾರ ವ್ಯೋಮಾಗ್ನಿ ಮಾನಯುಕ್"

ದಂಡಿಜ್ಯೋತಿರ್ಮನುರ್ಮತಃ||” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಾರ್ಥಮಾದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂತ್ರದಿಂ, ಶಿವಮಂತ್ರವಲ್ಲದುದು ಮಂತ್ರಗಳ ಮಲತ್ರಯಮಂ ದಹಿಸುವ ವಿಮಲೀಕರಣ ಮೆಂಬ; ಮತ್ತುನಾ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಂತ್ರದಿಂ ಮಂತ್ರತಮಾದ ಕುಶೋದಕದಿಂದಾ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂಗೆಯ್ವ ಆಪ್ಪಾಯನಮೆಂಬ; ಮತ್ತುಂ ನುರಳಿ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರೋದಕದಿಂ ತರ್ಪಣಂಗೆಯ್ಯುವ ತರ್ಪಣಮೆಂಬ. “ತಾರ ಮಾಯಾ ರಮಾ ಯೋಗೋ ಮನೋ ದೀಪನಮುಚ್ಯತೇ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಾರ್ಥ ಮಾದ ದೀಪನಮೆಂಬ; ಮೇಲೆ ಜಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಮಾದ ಮಂತ್ರಮಂ ಪ್ರಕಟಂ ಗೆಯ್ಯದಿರ್ಪ ಗುಪ್ತಿಯೆಂಬಿ ಮಂತ್ರದಶ ಸಂಸ್ಕಾರಂಗಳಂ ವಿಚಾರಿಸಿ ೨೨

ಪ್ರಣವ ವಿಚಾರ :

ಬಳಿಕಾ ಸಕಲ ಮಂತ್ರಂಗಳೊಳಗೆ ಮುಖ್ಯಮಾದ ಪ್ರಣವವೇ ಪರಪ್ರಣವ, ಅಪರಪ್ರಣವನೆಂದು ದ್ವಿವಿಧಮಾಗಿರ್ಪುದವರಲ್ಲಿ; ಪರಪ್ರಣವವೇ ವಾಚ್ಯಮಾದ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಾದಿ ಲಕ್ಷಣಮುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಅಪರಪ್ರಣವವೇ ವಾಚಕಮಾದ ಶಬ್ದರೂಪಮಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರ ಈಶ್ವರ ಸದಾಶಿವರಧಿ ದೇವತೆಗಳಾದ, ರಕ್ತ ಶುಕ್ಲ ಕೃಷ್ಣ ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ಪಟಿಕಮೆಂಬ ಪಂಚವರ್ಣ ಕ್ರಮನ ನುಳ್ಳ, ಅಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಕಾರ, ಬಿಂದು, ನಾದಮೆಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾತ್ಮಕದಿಂ, ತಾರಕ, ದಂಡಕ, ಕುಂಡಲಾಕಾರ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರ, ದರ್ಪಣಾಕಾರ ಜ್ಯೋತಿ ರಾಕಾರಮೆಂಬಾರು ರೂಪದಿಂ, ಹಿಂಕಾರಮೆಂದು, ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದು, ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಶಿವಾತ್ಮಕವೆಂದು ಸರ್ವಾತ್ಮಕವೆಂದು, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾದಿ ಬೀಜವೆಂದು, ತೇಜೋಬೀಜ ವೆಂದು, ಮುಕ್ತಿಬೀಜವೆಂದು, ನಿಷ್ಕಲವೆಂದು, ನಾದವೆಂದು, ನಾದಾದಿಯೆಂದು, ಹೃನ್ಮಾದವೆಂದು, ವೇದಾದಿಯೆಂದು, ವೇದಭೂಮಿಯೆಂದು, ಮಂತ್ರಪ್ರಾಣವೆಂದು, ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಯೆಂದು, ಆತ್ಮಮಂತ್ರವೆಂದಿವು ಮೊದಲಾದ ಪರಿಯಾಯ ನಾಮಂಗಳುಳ್ಳುದಾಗಿಹುದು. ೨೩

ಮಂತ್ರಾನುಷ್ಠಾನ :

ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿರ್ಧರಮಾಗಿ ಜಪ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ, ಸ್ನಾನಾದಿ ವಿಧಿಯುಕ್ತ ನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಕ್ಷರಂ ನದೀತೀರಾದಿ ಸುಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮವೈಕ್ಯವನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ಪ್ರಾಜ್ಞುಖೋದಜ್ಞುಖನಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿದು, ಪಾಣಾಯಾಮ ಕ್ರಮಮಂ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕಾ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನೇಋಷಿ, ದೇವಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ಪರಮಶಿವನಧಿದೇವತೆ, ಅಂ ಬೀಜ, ಉಂ ಶಕ್ತಿ, ಮಂ ಕೇಲಿಕ, ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಮಾದ ಜಪವೇ ವಿನಿಯೋಗಮೆಂದು ಮೊದಲು ಸ್ಮರಿಸಿ. ೨೪

ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಕ್ರಮ :

ಮೇಲಾ ಮಂತ್ರದಿಂ ಕರನ್ಯಾಸಂಗೈವಲ್ಲಿ ಕರದ್ವಯದಂಗುಷ್ಠಾದಿ ಕನಿಷ್ಠಾಂತ ಮಾದಂಗುಲಿಗಳ ಅದಿಮಧ್ಯಾಂತ ಪರ್ವಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಿಂದುಯುಕ್ತಮಾದ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಂಗಳಂ ನ್ಯಾಸಂ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕಾ ಬಿಂದುಯುಕ್ತ ಪ್ರಣವ ಮನಾ ಸರ್ವಾಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿಯು ನ್ಯಾಸಂಗೈಯ್ದು ಮೇಲಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂದವೆ ಕರತಳ ಕರ ಪೃಷ್ಠಂಗಳಂ ಸಮ್ಪಾರ್ಜನಂ ಮಾಡಿ, ಇಂತು ಕರನ್ಯಾಸಂಗೈದನಂತರದಲ್ಲಿ, ನಾಭಿ ಹೃದಯ ಮೂರ್ಧ್ನಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಸೊನ್ನೆವೆರಿಸಿದ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರಂ ಗಳಂ ನ್ಯಾಸಂಮಾಡಿ, ಮೇಲಾ ಮೂರ್ಧ್ನಾದಿ ಪಾದಾಂತಮಾಗಿ ಬಿಂದು ಸಹಿತ ಪ್ರಣವನ್ಯಾಸಂಗೈದು, ಇಂತು ದೇಹನ್ಯಾಸಂ ಮಾಡಿ, ಮೇಲೆ “ಓಂ ಭೂರಗ್ನಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯನಮಃ” ಎಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕರದ ಚತುರಂಗುಲಿಗಳಂ, ಹೃದಯ ಸ್ಪರ್ಶನ ದಿಂದಾ ಹೃದಯಸ್ಥಿತ ಮಂತ್ರ ದೇವತೆಯಂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಓಂಭುವೋ ವಾಯ್ವಾತ್ಮನೇ ಶಿರಸೇಸ್ವಾಹಾ” ಎಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕರಾಂಗುಲಿ ಚತುಷ್ಟಯದಿಂದವೆ, ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರ್ದ ಮಂತ್ರದೇವತಾ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದಲಿಯೇ ಪರಮ ಚಂದ್ರಾವೃತಮಂ ನಿಜ ಮೂಲಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿ, ಬಳಿಕ “ಓಂ ಸ್ವಃಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್” ಎಂದು ಶಿಖೆಯಲ್ಲಿರ್ದ ಉರ್ಧ್ವಜ್ವಲನ ಸ್ವಧಾವ ಪರಮ ಶಿವನ ಜೈತನ್ಯಮಂ ಉರ್ಧ್ವಾಂಗುಷ್ಟಮುಷ್ಟಿಯಿಂದದಃಕರಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಓಂ ಮಹಃ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನೇ ಕವಚಾಯ ಹುಂ” ಎಂದು ಅಧೋಮುಖ ಶಿವಜೈತನ್ಯಮಂ ತನ್ನ ಶರೀರದ ಪ್ರತಿರೋಮ ಕೂಪಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಿಸುವಂತೆ ಕರದ್ವಯದ ತರ್ಜನಿಗಳಂ ವಜ್ರಕವಚದಿಂ ನಿರೋಧಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಓಂಜನಃ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮನೇ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್” ಎಂದು ದಕ್ಷಿಣಕರದ ಮಧ್ಯಾಂಗುಲಿತ್ರಯದಿಂ ನೇತ್ರ ಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದಾ ಪರಮ ಶಿವಜೈತನ್ಯಮಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸ್ಪರಿಸುವಂತಭಿವ್ಯಕ್ತಂಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ “ಓಂ ತಪಃ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್” ಎಂದು, ಬಾಹು ಮೂಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗುಷ್ಟ ತರ್ಜನಿಗಳಂ ಧ್ವನಿಯುಪ್ಪಂತೆ ಅಸ್ತ್ರಂಗೈಯ್ದು, ಬಳಿಕ ಪೂರ್ವಾದಿಶದಿಕ್ಕು ಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮಾಗಿ ಪರಮ ಶಿವಜೈತನ್ಯ ರೂಪಮಾದಾ ಅಸ್ತ್ರಮಂ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕ ಹಸ್ತಂಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಾಹ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್” ಎಂದು ಆ ದಿಕ್ಕಾಂಗಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಂಬಂಧವಂ ಮಾಡ್ಕುದೀ ಷಡಂಗ ಪಲ್ಲವಾರ್ಧ ಕ್ರಮವೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಗೆಯೂ, ಸಮಾನವಹುದಿದೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಕವಚ ನೆನಿಸಿಕೊಂಬುದೀ ಬ್ರಹ್ಮ ಕವಚಮಂ ಧರಿಸಿದಾತನೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮದಂಡ, ಕಾಲದಂಡ, ವಜ್ರಾಯುಧಾದಿಗಳಂ ಭೇದ್ಯನಲ್ಲಾಗಿ ಸುರನರಾದಿಗಳಂ ಪೂಜ್ಯನಪ್ಪಂ.

ಬಳಕೆಕ್ರಮದಿಂದ ಕರನ್ಯಾಸ ದೇಹನ್ಯಾಸ ಅಂಗನ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ದು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನೆಲ್ಲಮುಂ ತಪ್ತಾಯಃ ಪಿಂಡದಂತೆ ಪ್ರಣವ ಜ್ಯೋತಿ ವ್ಯಾಪ್ತವೆಂಬನು ಸಂಧಾನದಿಂದಾದರೂ, ಅಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ಮೂಲಾಧಾರಾದ್ಯಖಿಕ ಚಕ್ರಭೇದಿನಿಯಾದ ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿ ಮಧ್ಯಗತ ವಿದ್ಯುರ್ಲೇಖಾತ್ಮಕ ಬಿಂದು ಚಿಂತನೆಯಿಂದಾದರೂ, ಅಲ್ಲಾಮತ್ತೆ, ಹೃತ್ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾಗ್ರದ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ಮಂಡಲತ್ರಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರಧ್ಯಾನಯುಕ್ತಮಾಗಾದರೂ, ಹತ್ತುಲಕ್ಷಜಪದಿಂ ಪುನಶ್ಚರಣಂ ಮಾಡಿದ ಮೇಲಾ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರಂ ಸಿದ್ಧಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಸಕಲ ಪಾಪಕ್ಷಯಮುಂ ಪಟ್ಟಮರ್ಪಿಸಿದ್ಧಿಯುಂ, ಅಷ್ಟ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಂಗಳಂ, ಸರ್ವವಿದ್ಯಂಗಳಂ ಯಥೇಷ್ಟ ಫಲಂಗಳನೀವುದೇ ಸತ್ಯವೆಂದರಿದು. ೨೨೬

ಅಜಪ ಮಂತ್ರ ವಿಚಾರ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಮಂತ್ರಂಗಳೊಳಗೆ ಆತ್ಮಪ್ರಸಾದವೆಂಬುದೇ ಸರ್ವಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ರೇಚಕ ಪೂರಕವೆಂದು ಪ್ರಾಣೋಪಾನರೂಪ ರವಿಶಶಿಗಳೊಡಗೂಡಿ, ಸಂಚರಿಸಿ, “ಹಂಸಃ ಸೋಹಂ” ಎಂದಿತ್ತೆರನಾಗಿ ಜೀವಮಂತ್ರವೆಂದು ಹಂಸಮಂತ್ರವೆಂದು ಅಜಪಾಗಾಯತ್ರಿಯೆಂದು ವೆಸರ್ವಡೆದಿವ್ವು ದದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂತ್ರಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೇಲಾಮುತ್ರಕ್ಕೆ ಹಂಸಬುಸಿ, ಅವ್ಯಕ್ತಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು, ಪರಮ ಹಂಸನೇ ದೇವತೆ, ಹಂ ಬೀಜಸ್ವಾಹಾಶಕ್ತಿ ಸೋಹಂಕೇಲಕ ಪರವಃಹಂಸ ಪ್ರಸಾದಾರ್ಥಮಾದ ಜಪವೇ ವಿನಿಯೋಗಂಗಳೆಂದು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಹಂ ಸಾಂ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಅಂಗುಷ್ಟಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಹಂ ಸೀಂ ಸೋಮಾತ್ಮನೇ ತರ್ಜಿನೀ ಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಹಂ ಸೋಂ ನಿರಂಜನಾತ್ಮನೇ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಹಂ ಸೈಂ ನಿರಾಭಾಸಾತ್ಮನೇ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಹಂ ಸೌಂ ಅವ್ಯಕ್ತಾತ್ಮನೇ ಕನಿಷ್ಟಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಹಂ ಸಃ ಅತನು ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತ್ಮನೇ ಕರತಳಕರ ಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ” ಎಂದು ಕರನ್ಯಾಸಮುಂ ಮಾಡಿ ಮೇಲಾಕ್ರಮದಿಂದವೆ ಹೃದಯಾದಿ ಕರಾಂತಮಾದ ಷಡಂಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಪಲ್ಲವಂ ಗೂಡಿ, ಅಂಗನ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ದು, ಬಳಿಕ ಹೃತ್ಕಮಲ ಕರ್ನಿಕಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇತವರ್ಣದಿಂ, ಪರಶು ಮೃಗ ವರಾಭಯಂ ಗಳನುಳ್ಳ ಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂದೆಸೆದು, ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಉಮಾಪತಿ ಧ್ಯಾನ ಯುಕ್ತಮಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಗುರೂಪದೇಶದಿಂವರುಣೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಜಪಂಗೆಯ್ಯದು. ಆ ಮಂತ್ರಜಪವೇ ಸೂರ್ಯೋದಯಾದಿ ಸೂರ್ಯೋದಯಾಂತ ಮಾಡ ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದರುನೂರಹುದರೊಳಗೆ, ಅಧಾರಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಾಂತಮಾದ ಪಶ್ಚಚಕ್ರ ಕಮಲಂಗಳಲ್ಲೆ ಕ್ರಮವಿಡಿದಿದ್ ಶ್ರೀ ಗಣಪತಿ ಗುರುನೂರು, ಬ್ರಹ್ಮಂಗಾರುಸಾವಿರ, ವಿಷ್ಣು ವಿಂಗಾರು ಸಾವಿರ, ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಂ ಗಾರುಸಾವಿರ, ಜೀವಾತ್ಮಂಗೆ ಸಾವಿರ, ಪರಮಾತ್ಮಂಗೆ ಸಾವಿರ, ಶ್ರೀ ಗುರುವಿಂಗಿ

ಸಾವಿರ ಅಜಪಾಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಜಪಮಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿ
ಸೂದು. ಇಂತು ಜಪಂಗೈಯ್ಯಾತನಗೆ ಸಮಸ್ತ ಪಾತಕಂಗಳಂ ಕೆಡಿಸಿ ಆಯುರಾ
ರೋಗ್ಯಾದಿ ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಂಗಳನೀವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ೨೨೭

ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರ ಜಪ ವಿಚಾರ :

ಮತ್ತಮಾ ಮಂತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಪಂಚಾಕ್ಷರಮೆಂಬುದೊಂದೇ ಮುಖ್ಯ
ವಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಯೆಂದು ಶಿವನೆಂದು ಶೈವನೆಂದು ಶಿವಹೃದಯವೆಂದು ಸೂತ್ರನೆಂದು
ಸರ್ವಾಯ ನಾಮಂಗಳನುಳ್ಳದಾಗಿ, ವೇದಾಗಮ ಪುರಾಣದೊಳ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಮೆನಿಸಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಂತ್ರವಾದರೂ ವಟಿಬೀಜದಂತೆ ಮಹಾರ್ಥಮುಳ್ಳದಾಗಿ ಸಕಲ
ಶಿವಭಕ್ತಗೇ ತಾನೆ ಜಪಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಮೆನಿಸಿ, ಪ್ರಣವ ಪೂರ್ವಕಮಾದ ಭೂತಾದಿ
ಸಕಲ ಪಂಚವರ್ಗಾತ್ಮಕಮಸ್ತ, ನಕಾರಾದಿ ಯಕಾರಾಂತಮಾದ ಆರಕ್ಕರಂಗಳ
ನುಳ್ಳದಾಗಿ ನಿಷ್ಪ್ರಯಾಸದಿಂ ಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರದವಾಗಿದು. ಆ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ
ಮಂತ್ರಮಂ ಮೊದಲು ಶ್ರೀಗುರು ಮುಖದಿಂದರ್ಥ ಸಮೇತವಾಗಿದು, ಯಥಾ
ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಂ ಕೊಟ್ಟು ಬಳಿಕಾಶ್ರೀಗುರುವಿನಾಜ್ಞೆಯಿಂದಾ ಮಂತ್ರ
ಸಿದ್ಧಿರ್ಥಮಾಗಿ ಮುಂದೆ ವೇದ ಶುಭಮಾಸಾದಿ ವಿಧಿಗಳನಾರೈದು, ಬಳಿಕ ಜಲ
ಸ್ನಾನ ಭಸ್ಮಸ್ನಾನಾದಿಗಳಂ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ದೇಹದ ಬಲವರಿದು ಶಾಕ ಮೂಲ ಫಲ
ಕ್ಷೀರಾದಿಮಿತಾಹಾರಿಯಾಗಿ, ಬಳಿಕಕ್ಷರಕ್ಕೊಂದೊಂದುಲಕ್ಷಮಾದಾರುಲಕ್ಷ ಜಪಮಂ
ದಿನಮೊಂದಕ್ಕೆ ಹನ್ನೆರಡುಸಾವಿರ ಜಪಂಗೈಯ್ಯಾತನಾಗಿ, ಹಾಲು ತುಪ್ಪದಿಂದಾದರು
ಪಾಲಾಶ ಕುಸುಮದಿಂದಾದರೂ, ಸಾವಿರ ಹೋಮವನು, ಒಂದುಲಕ್ಷ
ತರ್ಪಣಮಂ ಪುರಾಣೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು. ಅಲ್ಲವೆ ಮತ್ತೆ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ
ಮಾದಿಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಜಪವನಾದರೂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸಂಖ್ಯಾಕ್ರಮದಿಂ
ಹೋಮತರ್ಪಣಂಗಳಂ ಪೆರ್ಚಿಸಿ ಮಾಡೂದು. ಇಂತು ಪುನಶ್ಚರಣಂಗೆಯ್ದ ಮೇಲೆ
ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ನೂರೊಂಟಿನಾದರೂ, ಇನ್ನೂರೈವತ್ತನಾದರೂ, ಮುನ್ನೂರನಾದರೂ
ಐನೂರನಾದರೂ ಸಾವಿರವನಾದರೂ, ಹನ್ನೆರಡುಸಾವಿರವನಾದರೂ ಸಂಖ್ಯಾ
ನಿಯಮ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿತ್ಯಜಪಂಗೈಯ್ಯಾತಕ್ಕು. ಆ ಸಂಖ್ಯಾ ಹೀನ ಜಪದ
ಫಲಮಂ ರಾಕ್ಷಸರಪಹರಿಪರೆಂದರಿದು, ೨೨೮

ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಜಪ ಪುನಶ್ಚರಣ ವಿಭಾಗ :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಪುನಶ್ಚರಣಂಗೆಯ್ಯದೇ ಸಂಖ್ಯಾನಿಯಮದಿಂ ದೇಹಾಂತವಾಗಿ
ಮಾಳ್ವದೇ ನಿತ್ಯಜಪವದು ಕನಿಷ್ಠವೆನಿಸೂದು, ಪುನಶ್ಚರಣ ಮಾಡಿಬಿಡುವುದೇ
ಪುನಶ್ಚರಣ ಜಪವದು ಮಧ್ಯಮವೆನಿಸೂದು. ಪುನಶ್ಚರಣಂಗೆಯ್ದ ಮೇಲೆ ಸಂಖ್ಯಾ
ನಿಯಮದಿಂ ಪ್ರಾಣಾಂತವಾಗಿ ಮಾಳ್ವದೇ ಪುನಶ್ಚರಣ ಪೂರ್ವಕ ನಿತ್ಯ
ಜಪವದುತ್ತಮ ವೆನಿಸೂದೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿ. ೨೨೯

ಜಪಾರಂಭ :

ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಜಪ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮತ್ರಯಮಂ ಮಾಡಿ ಬಳಿಕಾ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ನಾಸುವೇವಮುಷಿ, ಪಜ್ಜ್ಞ ಛಂದಸ್ಸು, ಸದಾಶಿವನಧಿದೇವತೆ, ಪ್ರಣವವೇಬೀಜ, ಉಮಾತಕ್ತಿ, ಉದಾತ್ತಸ್ವರ, ಶ್ವೇತವರ್ಣ, ಭೋಗಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ ಮಾದ ಜಪವೇ ವಿನಿಯೋಗವೆಂದು ಮೊದಲು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಪಿಂಡಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳಲ್ಲಿ, ಭೂಮ್ಯಾದ್ಯಾತ್ಮಾಂತಮಾದಾರನುಕ್ರಮದಿಂ ನಕಾರಾದಿ ಪ್ರಣವಾಂತ ಮಾದಕ್ಷರಾತ್ಮಕವೆಂದನುಸಂಧಾನಿಸಿ. ೨೩೦

ಕರನ್ಯಾಸ ಭೇದಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಮಂತ್ರದಿಂ ಕರನ್ಯಾಸಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಕರದ್ವಯಾಂಗುಷ್ಠಾದಿ ಕನಿಷ್ಟಾಂತಮಾಗಿ, ಯಕಾರಾದಿ ನಕಾರಾಂತಮಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಿಂದು ಸಮೇತ ಮಪ್ಪ ಮಂತ್ರಬೀಜಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ ಬಿಂದುಸಮೇತಮಪ್ಪ ಪ್ರಣವದ್ವಯವನಾ-ದ್ಯಂತದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಆಯಾಯ ಅಂಗುಲಿಗಳಾದಿಯಿಂದಗ್ರಹರ್ಯಂತರಂ ಮಾಳ್ವದೇ ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಕನಿಷ್ಟಾದ್ಯಾಂಗುಷ್ಠಾಂತಮಾಗಿ ನಕಾರಾದಿ ಯಕಾರಾಂತಮಾದ ವರ್ಣಂಗಳನಾ ಕ್ರಮದಿಂದಾದಿ ಪರ್ಯಂತರಂ ಮಾಳ್ವದೇ ಸಂಹಾರನ್ಯಾಸವೆನಿಸುವುದು. ಮತ್ತಮಾ ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಲ್ಯಾದಿ ತರ್ಜನ್ಯಂತಮಾಗಿ, ಶಿಕಾರಾದಿ ಮಕಾರಾಂತಮಾದಕ್ಷರಂಗಳನಾ ಪರಿಯಿಂದಾರು ಅಂಗುಲಿಗಳ ಮಧ್ಯದಿಂದಾದ್ಯಗ್ರ ಪರ್ಯಂತರಂ ಮಾಳ್ವದೇ ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕಾ ಅಂಗುಲಿಗಳ ಪರ್ವಂಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳನಾರೀತಿಯಿಂದುತ್ತತ್ಯಾದಿ ಭೇದವನರಿದು ನ್ಯಾಸಂಗೈಯ್ದು, ಬಳಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕಾಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಪುಟೇ ಕರಿಸಿ ಪ್ರಣವನ್ಯಾಸಂ ಮಾಡೂದು. ಮತ್ತಮಾ ಕರದ್ವಯದ ಚತುರಂಗುಲಿಯನೆ ಆಯಾಅಂಗುಷ್ಠದಿಂ ಅಂಗುಷ್ಠವನೆ ಆಯಾ ತರ್ಜನಿಯಿಂ ನ್ಯಾಸಂಗೈಯ್ದು. ಬಳಿಕ ಕರತಳದ್ವಯಕ್ಕೆ ಬಿಂದುಯುಕ್ತ ಪ್ರಣವ ತ್ರಯಮಂ ವಾಮಕರವನೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕರದಿಂ ದಕ್ಷಿಣಕರವನೆ ವಾಮಕರದಿಂದಾ ಕರಂಗಳನನುಲೋಮವಾಗಿ ಸಮ್ಪಾರ್ಜನಂ ಗೈಯ್ದುದೇ ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು. ಲೋಮ ವಿಲೋಮವಾಗಿ ಸಮ್ಪಾರ್ಜನಂ ಮಾಳ್ವದೇ ಸಂಹಾರ ನ್ಯಾಸವಹುದು. ಇಂತುಕರನ್ಯಾಸಂ ಮಾಡಿ. ೨೩೧

ದೇಹನ್ಯಾಸ ಭೇದಗಳು :

ಮೇಲೆ ದೇಹನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಮುಖ ಕಂಠ ಹೃದಯ ಗುಹ್ಯ ಪಾಸಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಪ್ರಣವಾದಿ ಮಕಾರಾಂತಮಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಬಿಂದು ಸಮೇತ ಮಪ್ಪ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳಂ ಬಿಂದುಯುಕ್ತ ಪ್ರಣವದ್ವಯ ಸಂಪುಟವಾಗಿಮಾಳ್ವದೇ ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕಾ ಕ್ರಮದಿಂದವೆ ಪಾದಾದಿ ಮೂರ್ಧ್ನಿಪರ್ಯಂತರಂ

ಪ್ರಣವಾದಿ ಯಕಾರಾಂತಮಾಗಿ ಮಾಳ್ವದೇ ಸಂಹಾರ ನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಹೃದಯ ಗುಹ್ಯ ಪಾದ ಮೂರ್ಧ್ವ, ಮುಖ ಕಂಠಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಪ್ರಣವಾದಿ ಮಕಾರಾಂತಮಾಗಿ ಮಾಳ್ವದೇ ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಸರ್ವಮಂತ್ರದಿಂ ಶಿರಸಾದಿ ಸರ್ವಾಂಗಮಂ ನ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ದು. ೨೩೨

ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಭೇದಗಳು :

ಬಳಿಕ ಅಂಗನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಷ್ಠಯೋಗದಿಂ ಹೃದಯ, ಅನಾಮಿ ಕಾಂಗುಷ್ಠ ಯೋಗದಿಂ ಮೂರ್ಧ್ವ, ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಷ್ಠಯೋಗದಿಂ ಶಿಖಿ, ಕರದ್ವಯದ ತರ್ಜಿನಿಗಳಿಂ ಕವಚ, ದಕ್ಷಿಣ ಕರದ ಮಧ್ಯಾಂಗುಲಿತ್ರಯದಿಂ ನೇತ್ರ. ದಕ್ಷಿಣ ಚತುರಂಗುಲಿಗಳಿಂ ವಾಮಕರತಳದಲ್ಲಿ ತಾಳತ್ರಯದಿಂದ್ರಂಗಳಂ, ಪ್ರಣವಾದಿ ಯಕಾರಾಂತಮಾದ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಂಗಳಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂ ಆಯಾ ಪಲ್ಲವಾರ್ಥಾವರಿದೊಡಗೂಡಿ ಮಾಳ್ವದೇ ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ಮಂತ್ರ ವರ್ಣಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಅಸ್ಮಾದಿಹೃದಯಾಂತಮಾಗಿ ಮಾಳ್ವದೇ ಸಂಹಾರ ನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕ ಕವಚಾದಿ ಶಿಖಾಂತಮಾಗಿ ಮಾಳ್ವದೇ ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸವೆನಿಸೂದು. ೨೩೩

ಬಳಿಕ ಈಶಾನಾದಿ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಂತಮಾದುದೇ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಈಶಾನಾಂತಮಾದುದೇ ಸಂಹಾರ, ಅಘೋರಾಧಿ ತತ್ಪರುಷಾಂತಮಾದುದೇ ಸ್ಥಿತಿ ನ್ಯಾಸವಹುದೆಂದರಿದು, ಈ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ನ್ಯಾಸಂಗಳಂ ಕರ,ದೇಹ, ಅಂಗತ್ರಯಂ ಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ವದು. ಮೇಲೆ ಪೂರ್ವಾದಿ ಉಧ್ವಾಂತಮಾದ ಪಂಚದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಕಾರಾದಿ ಯಕಾರಾಂತಮಾದಕ್ಷರಂಗಳನಾ ಕ್ರಮದಿಂದನೆ ಸ್ಥಾಪಿಸೂದು ಬಳಿಕಂ ಗುಷ್ಠ ತರ್ಜಿನಿಗಳಿಂ ಧ್ವನಿಯಪ್ಪಂತೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರಪಲ್ಲವಮಂ ಪ್ರಯೋಗಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಯಕಾರಾದಿ ನಕಾರಾಂತಮಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಮಂತ್ರ ವೆನಿಸೂದು. ನಕಾರಾದಿ ಯಕಾರಾಂತಮಾಗಿ ಸಂಹಾರಮಂತ್ರವಹುದು. ಶಿಕಾರಾದಿ ಮಕಾರಾಂತಮಾಗಿ ಸ್ಥಿತಿಮಂತ್ರವಹುದದರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಶೂದ್ರರುಗಳು ಪ್ರಣವವಿಲ್ಲದೆ ನಮೋಂತಮಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಮಂತ್ರವನೆ ಜಪಂ ಗೈವುದು. ಆ ಜಪಂಗೆಯ್ವಲ್ಲಿ ಸಾಂಚಿವ ನಾಗಲಿ, ಸದಾಶಿವಮೂರ್ತಿಯನಾಗಲಿ, ತಾಂಡವಾಕಾರವನಾಗಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೆ ಜಪಂಗೆಯ್ದುದೆಂದು ನಿರ್ವಹಿಸಿ. ೨೩೪

ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ವಿನಿಯೋಗ :

ಬಳಿಕೇಕ್ರಮದಿಂ ಪುನಶ್ಚರಣ ಜಪಂಗೆಯ್ಯದಲ್ಲದೆ, ಸಕಲ ಸಾಂಗಿಕಮಾಗಿ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷವನಾಶ್ರೈಸಿ, ಒಂದೇ ದಿನವನಂತ ಜಪಂಗೆಯ್ಯಲೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಗೆಯು ಪುನಶ್ಚರಣವಹುದೆಂದೀಶ್ವರ ಗೀತೆ ನೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ವೇಳಲ್ಪಟ್ಟುದಾದ ಕಾರಣ ಆ ಪುನಶ್ಚರಣದಿಂ ಸಿದ್ಧಮಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಮಂ ಪರ್ವತಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಲಕ್ಷನುಂ ಜಪಿಸೆ ಆಯುವೃದ್ಧಿ. ಮಹಾನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಲಕ್ಷಜಪಂಗೆಯ್ಯೆ ಆಯುವೃದ್ಧಿ, ದೂರ್ವೆ, ತಿಲ, ಅಮರದಬಳ್ಳಿ ಗುಳಿಗೆಗಳಂ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಮಂ ಮಂತ್ರಿಸಿ ಹೋಮಂಗೆಯ್ಯಲಾಗಿ ಆಯುವೃದ್ಧಿ. ಅರಳಯ ಮರವನೇರಿಕೊಂಡು ದ್ವಿಲಕ್ಷನುಂ ಜಪಿಸೆ ಅಪಮೃತ್ಯುಪರಿವುದು. ಪ್ರತಿ ದಿನದ ಶನಿವಾರಲ್ಲಿದಯು ಅರಳಯ ಮರನನೇರಡು ಕೈಗಳಂ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೂರೆಂಟು ವೇಳೆ ಜಪಿಸೆ ಮೃತ್ಯುತೊಲಗುವುದು. ಆದಿತ್ಯಾಭಿಮುಖಮಾಗಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಜಪಂಗೆಯ್ಯೆ ಅರ್ಕಕುಸುಮದಿ ನೂರೆಂಟು ಹೋಮಂಗೆಯ್ಯೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿ ಹರಿವುದು. ಒಂದು ಮಾಸ ಪಠ್ಯಂತರಮಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನದುದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೂರೆಂಟು ವೇಳೆ ಉದಕಮಂ ಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಳಲಾಗಿ ಕುಸ್ತಿರೋಗ ಹರಿವುದು. ಪಾಲಾಶಕುಸುಮದಿಂ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಹೋಮಂಗೆಯ್ಯೆ ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿ ಹರಿವುದು. ನದೀತೋಯ ಪೂರ್ಣ ಕುಂಭಮಂ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಪಂಗೆಯ್ಯೆ ಆ ಜಲಸ್ನಾನದಿಂ ಸಕಲವ್ಯಾಧಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಹುದು. ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯ ಗ್ರಹಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಗಾಮಿ ಯಾದ ನದಿಯಾಳುಪಾಸಿಯಾಗಿ ಶುಚಿಯಾಗಿಕ್ಕುಳ್ಳುದು. ಆ ಗ್ರಹಣಾದಿ ಗ್ರಹ ಣಾಂತ್ಯಮಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮೀರಸಮಂ ನೂರೆಂಟು ವೇಳೆ ಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಳಲಾಗ್ಗಿ ಇಹದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಶ್ರುತಿ ಪಾರಂಗಳತನಹನು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಂಗೆಯ್ಯೆ ನಿತ್ಯಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಪಾಲಾಶ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿಯನಾದರೂ, ತುಪ್ಪವ ನಾದರೂ, ಪಂಚಗವ್ಯವನಾದರೂ, ತುಂಬಿ ಹಸ್ತದಿಂ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಾವಿರದೊಂಟು ಜಪಂಗೈದುಕೊಳಲಾಗಿ ಸಕಲವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನನಹನು. ಬಿಲ್ವ ಛಾಯೆಯನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಪಂಗೈದು, ಮೇಲೆ ಆ ಬಿಲ್ವಪತ್ರ, ಫಲ, ಕುಸುಮಗಳಿಂದಾದರೂ ಸಾವಿರದೊಂಟು ಹೋಮಂಗೆಯ್ಯೆ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ಸಮೃದ್ಧಿಯಹುದು. ಭಿದ್ರವಿಲ್ಲದ ಪಾಲಾಶಕುಸುಮದಿಂ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಹೋಮಂಗೆಯ್ಯೆ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಪುತ್ರನಹನು, ಆ ಪಾಲಾಶಕುಸುಮದಿಂ ಸಾವಿರದೊಂಟು ಹೋಮಂಗೆಯ್ಯೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಗ್ರಹ ಪೀಡಾ ನಿವಾರಣವಹುದು. ಸ್ನಾನವಂ ಮಾಡಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಜಪಂಗೈದು ಘೃತದಿಂ ನೂರೆಂಟು ಹೋಮಂಗೆಯ್ಯೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನ ಶಾಂತಿಯಹುದು. ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹ ಣಂಗಳಲ್ಲಿ ತಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಂ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಲಿಂಗ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಪಂಗೈಯೆ ಸರ್ವಕಾಮ್ಯಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಹುದು. ದಿನಂಪ್ರತಿಯೂ ಹನ್ನೊಂದು ವೇಳೆ ಅನ್ನಮಂ ಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಳಲಾಗಿ ಕೃತ್ರಿಮಂ ಸೋಂಕದು. ಮತ್ತಮಾ ಮೂಲಮಂತ್ರವಾದೊಡೆ ನೂರೆಂಟು ಜಪದಿಂ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಲೋಪ ನಿಷಿದ್ಧಾನ್ನ ಸ್ವೀಕಾರದೋಷಂಗಳಂ ಕೆಡಿಸೂದು. ಹತ್ತು ಸಾವಿರವಧಿಕಮಾ ದೊಂದು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂ ಮಹಾಪಾತಕಂಗಳುಂ ತೊಲಗೂದು. ಐವತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಜಪದಿಂ ಪಾತಕಂಗಳುಂ ನಿವಾರಣವಹುದು. ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಸಾವಿರದೈನೂರು ಜಪದಿಂ

ದುಃಖಪಾತಕಗಳುಂ ನಿವಾರಣವಹುದು. ಐದು ಸಾವಿರ ಜಪದಿಂ ವ್ಯತಿಪಾತಕಗಳನೆ ಬೃಟ್ಟುವುದು. ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೊಂದೊಂದು ಲಕ್ಷಮಾಗಪ್ಪತ್ತೈದು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂ ಭೂಮ್ಯಾದಿ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ತತ್ತ್ವಮಂ ದಾಟಿಸೂದು. ಐನೂರು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂ ಸರ್ವಕಾರಣನಾದೀಶ್ವರತ್ವವನೀವುದು. ನೂರು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂ ರುದ್ರತ್ವವನೀವುದು. ಎಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂ ವಿಷ್ಣುತ್ವವನೀವುದು. ಅರವತ್ತು ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವವನೀವುದು. ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಜಪದಿಂ ವಿರಾಡತ್ವವನೀವುದು. ಲಕ್ಷ ಜಪದಿಂ ಧೀರ್ಘಾಯುವೀವುದು. ಒಂದೊಂದು ಲಕ್ಷಜಪದಿಂ ಮಾರಣಾದಿ ಷಟ್ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ನೀವುದು. ಮತ್ತಮಾ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಮಂ ವಾಯುಜಿತನಾಗಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಪಂಗೆಯ್ಯೆ ನಾದ ಸಿದ್ಧಿಯಹುದು. ತತ್ಸಂಖ್ಯಾಜಪಕ್ರಮ ದಿಂದನೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಯಹುದು. ಆಲಸ್ಯಮಿಲ್ಲದೆ ವಾಯುಜಿತನಾಗಿ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ ಜಪಂಗೆಯ್ಯೆ ಸರ್ವಾರ್ಥಕಾರ ನಿವರ್ತಕಮಾದ ಬಿಂದು ದರ್ಶನವಹುದು. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಯುಜಿತನಾಗಿ ಲಕ್ಷಜಪಂಗೆಯ್ಯೆ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಗಳಹವೆಂಬಿವು ವಿನಿಯೋಗಂಗಳಂ ವಿಧಿಸಿ.

೨೩೫

ಜಪ ಕಾಲಂಗಳು ;

ಅನಂತರದೊಳೇ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾದಿ ಸಕಲ ಮಂತ್ರ ಪುನಶ್ಚರಣ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ, ಶುಭಮಾಸಾದಿ ವಿಧಿಕ್ರಮಂಗಳಂ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾಗಿಹುದವರಲ್ಲಿ: ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದುಃಖ, ವೈಶಾಖ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ರತ್ನಲಾಭ, ಜೇಷ್ಠ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ, ಆಷಾಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬಂಧುನಾಶ, ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾಯು, ಭಾದ್ರಪದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾ ಹಾನಿ, ಆಶ್ವಯೂಜದಲ್ಲಿ ಶುಭ, ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ, ಮಾರ್ಗಶಿರದಲ್ಲಿ ಮಾಂಗಲ್ಯ, ಪುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾನಿ, ಮಾಘದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಲ್ಗುಣದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳಹವೆಂದು ಮಾಸಂಗಳಂ ಮನಂಗೊಂಡು. ಬಳಿಕ ಮೇಷಾದಿ ವಿನಾಶಕ ಮಾಡ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳೊಳಗೆ, ಮೇಷ, ಮಿಥುನ, ಸಿಂಹ, ತುಲೆ, ಧನು, ಕುಂಭ ವೆಂಬಾರು ರಾಶಿಗಳೇ ಅಶುಭಂಗಳು ಮಿಕ್ಕಹಾರು ರಾಶಿಗಳೇ ಶುಭಂಗಳೆಂದು ರಾಶಿಗಳ ಲೇಸುವಿಡಿದು.

ಬಳಿಕ ಪಾಡ್ಯ, ಚತುರ್ಥಿ, ಷಷ್ಠಿ, ಅಷ್ಟಮಿ, ನವಮಿ, ಚತುರ್ದಶಿ, ಹುಣ್ಣಿ ಮೈ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೆಂಬೆಂಟು ತಿಥಿಗಳೇ ಅಶುಭಂಗಳು, ಉಳಿದೇಳು ತಿಥಿಗಳೇ ಶುಭಂಗಳೆಂದು ತಿಥಿಗಳಂ ಪರಿಕರಿಸಿ.

ಬಳಿಕ ಆದಿತ್ಯವಾರ, ಮಂಗಳವಾರ, ಶನಿವಾರಂಗಳೇ ಅಶುಭಂಗಳು. ಮಿಕ್ಕ ವೆಲ್ಲಾ ಶುಭಂಗಳೆಂದು ವಾರಂಗಳನ್ನಾರೈದು.

ಬಳಿಕ ಅಶ್ವಿನಿ ಮೊದಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೈಳು ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳೊಳಗೆ ಮಖಾ, ಮೃಗ ಶಿರಾ, ಹಸ್ತ, ಸ್ವಾತಿ, ಮೂಲ, ಅನುರಾಧ, ರೋಹಿಣಿ ರೇವತಿ, ಉತ್ತರಾ,

ಉತ್ತರಾಷಾಡ, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರವೇದಿ ಹನ್ನೊಂದು ಶುಭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು, ಉಳಿದ ನೆಲ್ಲಾ ಅಶುಭಗಳೆಂದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನುಪಲಕ್ಷಿಸಿ, ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುಂಭಾದಿ ವೈದ್ಯತಿ ಕಡೆಯಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಯೋಗಗಳೊಳಗೆ, ವಿಷ್ಣುಂಭ, ಶೂಲ, ಗಂಡ, ಅತಿಗಂಡ, ನ್ಯಾಘಾತ, ವಜ್ರ, ಧೃತಿ, ದೈವ, ವೈದ್ಯತಿ, ವ್ಯತಿಪಾತ, ಪರಿಘನೆಂಬ ಏಕಾದಶ ಯೋಗಗಳೆ ಅಶುಭಗಳು, ಮಿಕ್ಕ ಹದಿನಾರು ಯೋಗಗಳೇ ಶುಭಗಳೆಂದು ಯೋಗಗಳಂ ಸಂಯೋಗಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಶಕುನಿ ಮೊದಲಾದ ಭದ್ರೆ ಕಡೆಯಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಕರಣಗಳೊಳಗೆ, ಶಕುನಿ, ಚತುಷ್ಯ, ನಾಗ, ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನ, ವಣಿಜೆ, ಭದ್ರೆಯೆಂಬವಾರು ಕರಣಗಳೇ ಅಶುಭಗಳು, ಉಳಿದೈದು ಕರಣಗಳೇ ಶುಭಂಗಳೆಂದು ಕರಣಗಳಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ.

ಬಳಿಕ ಶುಭತಿಥಿಯಂ ಶ್ರೀಯು, ಶುಭವಾರದಿಂದಾಯು, ಶುಭನಕ್ಷತ್ರದಿಂ ಪಾಪಕ್ಷಯ, ಶುಭಯೋಗದಿಂ ರೋಗನಿವೃತ್ತಿ, ಶುಭಕರಣದಿಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಳಪ್ಪನಾಗಿ, ಮಂತ್ರಜಪ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿನೆಲ್ಲನುಂ ಸರ್ವಥಾ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನೆಂಗೀತರಿಸಿ.

೨೩೬

ಜಪಮಾಲಿಕಾ ಲಕ್ಷಣ :

ಮತ್ತನಾ ಮಂತ್ರಜಪಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಮಾಲಿಕೆಯಂ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಾಗಿಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮಾಲಿಕೆಗಳೊಳಗೆ ಅಂಗುಲಗಳಿಂದಾದರು, ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಅಂಗುಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮೆ ಅನಾಮಿಕೆಗಳೆರಡರ ಮಧ್ಯನೆರಡು ರೇಖೆಗಳೇ ಮೇರುವಾಗಿ, ಮಿಕ್ಕ ಮಧ್ಯಾಂಗುಲಿಯ ಅಗ್ರದ ರೇಖೆಯಿಂ ತೊಡಗಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಿ ಹತ್ತುರೇಖೆಗಳನಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರದಿಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮಾಳ್ವುದೇ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಾದಿಕಕ್ಕೆ. ಶಂಖದ ಮಣಿಮಾಲೆಯೇ ಐಶ್ವರ್ಯಾದಿಕಕ್ಕೆ. ಸ್ವಟಿಕದಮಾಲೆಯೇ ಮೋಕ್ಷಾದಿಕಕ್ಕೆ. ಪದ್ಮಾಕ್ಷ ಮಣಿಮಾಲಿಕೆಯೇ ಪುಷ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ, ಪುತ್ರ ಜೀವಿಯ ಮಣಿಮಾಲೆಯೇ ಪುತ್ರ ಪಶು ಧಾನ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಳಿಗೆ. ಪವಳದ ಮಣಿಮಾಲೆಯ ವಶ್ಯ ಧನಧಾನ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಮುಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ. ಮುಕ್ತಾ ಮಣಿಮಾಲೆಯ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ. ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಮಣಿಮಾಲೆಯ ಲೋಕವಶ್ಯ, ಸ್ತ್ರೀವಶ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಮರಕತ ಶಿಲೆಗಳ ಮಣಿಮಾಲೆಯ ಶತ್ರು ಜಯಾದಿಗಳಿಗೆ. ಕುಶಗ್ರಂಥಿಯ ಪಾಪಕ್ಷಯ ವಿದ್ಯಾವೃದ್ಧಾದಿಗಳಿಗೆ. ಸುವರ್ಣ ರಜತಗಳ ಮಣಿಮಾಲೆಗಳೇ ಶ್ರೀ ಸ್ತ್ರೀ ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ. ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರಮಾಲೆಯೇ ವಾಕ್ಸಿದ್ಧಾದಿಗಳಿಗೆ. ಪಾದಶಸದ ಮಣಿಮಾಲೆಯ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ. ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯೇ ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಗಳಿಗಪ್ಪನೆಂಬುದಂ ಒಪ್ಪುಗೊಂಡು.

ಬಳಿಕಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೇರು ಶೂನ್ಯವಾದ ಹನ್ನೊಂದು ಮಣಿ ಮಾಲಿಕೆಯಿಂದೇಕಾದಶರುದ್ರ ಪ್ರೀತಿ. ಹದಿನೈದು ಮಣಿಮಾಲಿಕೆಯಿಂದಭಿಚಾರ

ಕ್ರಿಯೆ, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ. ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಮಣ ಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಧನವೃದ್ಧಿ. ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಣ ಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಟು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಪುಷ್ಪಿ. ಮೂವತ್ತು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಧನಲಬ್ಧಿ. ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಐವತ್ತು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮ ಪ್ರವೃದ್ಧಿ, ಐವತ್ತನಾಲ್ಕು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ. ನೂರು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃದ್ಧಿ. ನೂರೈದು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಭೋಗ ಪೋಷಣೆಗಳು. ನೂರೊಂಟು ಮಣಮಾಲಿಕೆಯಿಂದ ಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿಗಳಹ ವೆಂಬುದನೊಡಂಬಟ್ಟು. ೨೩೭

ಬಳಿಕಾ ಮಾಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆಮಳಕಫಲ ಪ್ರಮಾಣನ ಮಣಿಯೇ ಉತ್ತಮ. ಬದರಿಫಲ ಪ್ರಮಾಣನ ಮಣಿಯೇ ಮಧ್ಯಮ, ಚಣಕ ಪ್ರಮಾಣನ ಮಣಿಯೇ ಕನಿಷ್ಠವಹುದವರಲ್ಲಿ. ಅತಿ ಸ್ಥೂಲ, ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಭಿನ್ನ, ಲಘು, ವ್ರಣ ಕಂಟಕ, ಜೀರ್ಣ, ಪೂರ್ವಧಾರಣಾದಿ ದೋಷಮಿಲ್ಲದೆ, ಧೃಢ, ವ್ಯಕ್ತ, ಸುವರ್ಣ, ದೃಷ್ಟಿ, ಪ್ರೀತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳನುಳ್ಳ ಮಣಿಗಳಿಂದಾಯಾಯಾ ಮಾಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ ತಾಮ್ರ ಸೀಸ, ಕಬ್ಬಿನದ ಸರಿಗೆಗಳಾಗಲಿ, ಪಂಚವರ್ಣದ ಪಟು ನೂಲಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಪಾಸದೇಳೆಯಾಗಲವರಲ್ಲಿ, ನವೀನಮಾದ ಪವಿತ್ರಮಪ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದಿವೃತ್ತಿಗಳೆಗಳನೆ ಸಮಭಾಗದಿಂದ ಮುಪ್ಪುರಿಗೂಡಿದುದೇ ಉತ್ತಮ. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದೇಳೆಯಿಂದ ಮುಪ್ಪುರಿಗೂಡಿದುದೇ ಮಧ್ಯಮ, ಹದಿನೇಳೆಳೆಯಿಂದ ಮುಪ್ಪುರಿಗೂಡಿದುದೇ ಕನಿಷ್ಠ ಮಣಮಾಲಿಕೆಹುದೆಂದರಿದು. ೨೩೮

ಮಾಲಿಕಾರಚನಾದಿ ಮಂತ್ರಂಗಳು :

“ಓಂ ಶುಭಾತ್ಮನೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹೊಸೆದು, ಸೂತ್ರಮಂ ಮಾಡಿ, ಮೇಲಾಸೂತ್ರಮಂ ಪಿಡಿದುದೇ ಮೂಲವಹುದು. ಹುರಿಗೂಡಿದುದೇ ಅಗ್ರವಹುದೆಂದರಿದು, “ಓಂ ಹೃದಯಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಾ ಸೂತ್ರಮಂ ಸುಗಂಧಲೇಪನಾದಿಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ. ಮೇಲೆ “ಓಂ ಭವಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದುದಕಮಂ ಮಂತ್ರಿಸಿ, “ಓಂ ನಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಣಿಗಳಂತೊಳೆದು “ಓಂ ಮಂ ವಾಮದೇವಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಾಮಣಿಗಳನೊರಸೂದು, ಮೇಲೆ “ಓಂ ಶಿಂ ಅಘೋರಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಧೂಪವನ್ನಿಕ್ಕಿ, “ಓಂ ವಾಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಾ ಮಣಿಪುಂಜವನರ್ಚಿಸಿ, “ಓಂ ಯಂ ಈಶಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಣಿಗಳಂ ಮಂತ್ರಿಸುತ್ತ ಇಂತು ಪರಿಶುದ್ಧಿಯು, ಬಳಿಕ “ಓಂ ಶಿವಚೈತನ್ಯ ರೂಪಾಯಪ್ರಣವಾತ್ಮಕಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಮಣಿಗಳನೂ ಸೂತ್ರ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಣಿಗಳನದರಗ್ರದಲ್ಲಿ

ಗೋಪುಚ್ಛದಾಕಾರವಸ್ತುತೆ, ಸೇರುವೆಯಿರಿದು ಮುಖಮುಖಗಳಂ ಸಂಯೋಗಿಸಿ, ಸರಂಗೋಳಿಸಿ ಮೇಲೆ ಮಣಿಮಣಿಗಳೊರಸದಂತೆ “ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಾಯ ಸರ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದೆರಡು ಸುತ್ತಿನ ಗಂಟನಿಕ್ಕಿಬಿಗಿದು, ಮೇಲೆ ಮೂಲಾಗ್ರಂಗಳನೊಂದುಗೂಡಿ, ಬೇರೆ ಗಣನೆಯೊಳಗಲ್ಲದೊಂದು ಮಣಿ, ಯನು “ಓಂ ಶಿಖಾಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ ರೂಪಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೇರು ವೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪೋಣಿಸುತ್ತದರ ಮೇಲೆರಡು ಸುತ್ತಿನ ಗಂಟನಿಕ್ಕಿ ಬಂಧಿಸಿ ಜಪ ಮಾಲಿಕೆಯನಿಂತನುಗೊಳಿಸಿ.

ಬಳಿಕ ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಹಸ್ತದಿಂದಾ ಮೂಲಿಕೆಗೆ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತಂ ಗಳಂ “ಓಂ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಭಿಷೇಕಂಗಿಯ್ದು, ಮೇಲೆ “ಓಂ” ಮಂತ್ರದಿಂದವೆ ಜಲಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಮೇಲೆ ಗಂಧವುಷ್ಪಾದಿಗಳಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಣಿಗಳಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ “ಓಂ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದರ್ಚಿಸಿ ನೈವೇದ್ಯ ತಾಂಬೂಲಾದಿಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಮೇಲೆ ದಂಡನವಸ್ಕಾರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನೊದಲಾದ ವಿಧಿಗಳಂ ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದ ಜಪ ಮಾಲಿಕೆಯಂ ಪಡೆದು.

ಬಳಿಕ ತಾನು ಜಪಂಗೆಯ್ದಲ್ಲಿ ನೊದಲು ಜಪಮಾಲಿಕೆಗೆ ಜಲವುಷ್ಪಂಗಳಂ ದರ್ಘ್ಯಮಂ, ಶುಕ್ಲಮುದ್ರೆಯಿಂ ಮಂತ್ರ ಸಹಿತಮಾಗಿಕೊಟ್ಟು, ಮೇಲಾ ಜಪ ಮಾಲಿಕೆಯಂ ಸ್ಥೂಲಾದಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂತಮಾಗಿ ಜಪಂಗೆಯ್ದುದೇ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾದಿ ಸ್ಥೂಲಾಂತಮಾಗಿ ಜಪಿಸೂದೇ ಸಂಹಾರಮೆಂದರಿವುದು. ಪರದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರಮಾಗದಂತೆ ಶಿಫುವಲ್ಲದೆ, ಮಂದವಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಣಿಗೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ, ಮಂತ್ರೋಚ್ಛಾರದಿಂದ ಜಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾದವಶದಿಂದ ಮಾಲಿಕೆ ಪತನಮಾಗೆ ಮಂತ್ರ ಹಾನಿಯಹುದಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ನೊದಲಿಂ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ, ಮೇರುವನುಲ್ಲಂಘಿಸದೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಿ ತಿರುಹಿಕೊಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಮೇಲೆ ನೊದಲಂತೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸು ತ್ತಿಂತು, ತನ್ನ ನೇಮದ ಜಪ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆಯು ಜಪಮಾಲಿಕೆಗರ್ಘ್ಯಮಂ ಕೊಟ್ಟು, ವಾನುಹಸ್ತದಿಂದಾ ಜಪಮಾಲಿಕೆಯಂ ಮುಟ್ಟಿದೆ, ಕಂಠಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಧೃವಿಸೆ, ಜಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಜಪಂಗೆಯ್ಯ ಸದಾ ಶುದ್ಧಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕೆಂಬುದ ನಂಗೀಕರಿಸಿ.

೨೩೯

ಜಪಾದಿಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನಾದಿಗಳು :

ಬಳಿಕಗೃಹ, ಗೋಷ್ಠ, ನದೀತೀರ, ಸಮುದ್ರತಟ, ಗಿರಿ, ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ, ದೇವಾಲಯಾದಿ ಗಳೇ ಜಪಕ್ರಿಯಗುತ್ತರೋತ್ತರ ವಿಶೇಷಸ್ಥಾನಂಗಳವರಲ್ಲಿ : ಜಲಸನ್ನಿಧಿ, ದೀಪ ಸನ್ನಿಧಿ, ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಧಿ, ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಗಳೇ ಜಪವಿಧಿಗುತ್ತರೋತ್ತರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿಧಿಗಳಂ ಬುದಂಱಂಗಂಗೊಂಡು. ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖದಿಂದ ವಶ್ಯ, ಅಗ್ನಿಯಿಂ, ವ್ಯಾಧಿ

ದಕ್ಷಿಣದಿಂದಭಿಚಾರ, ನೈರುತ್ಯದಿಂದ ದ್ವೇಷ, ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಧನಲಾಭ, ವಾಯುವ್ಯದಿಂದ ದಾಕರ್ಶಣ, ಉತ್ತರದಿಂದ ಶಾಂತಿ, ಈಶಾನ್ಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಗಳಪ್ಪವೆಂದು ದಿಗ್ವಿಚಾರಮಂ ಮಾಡಿ. ೨೪೦

ಜಪಾಸನ ಫಲ :

ಬಳಿಕ ವಂಶಾಸನದಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ವಾಷಾಣಾಸನದಿಂದವ್ಯಾಧಿ, ಭೂಮ್ಯಾಸನದಿಂದ ದುಃಖ, ಮಂತ್ರಹಾನಿಗಳು. ದಾರುಕಾಸನದಿಂದ ದುರ್ಭಾಗ್ಯವ್ಯಾಧಿಗಳು. ತೃಣಾಸನದಿಂದ ಯಶೋಹಾನಿ, ಪಲ್ಲವಾಸನದಿಂದ ಚಿತ್ತಭ್ರಾಂತಿ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಸನದಿಂದ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧಿ, ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಾಸನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿ, ವಸತ್ರಾಸನದಿಂದ ವ್ಯಾಧಿನಿವೃತ್ತಿ, ಕಂಬಲಾಸನದಿಂದ ಸೌಖ್ಯತೆ, ಕೃಷ್ಣವಸ್ತ್ರಾಸನವೆ ಅಭಿಚಾರ ಕ್ರಿಯೆಗೆ, ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಾಸನವೆ ವೇಶ್ಯಾದಿಕ್ರಿಯೆಗೆ, ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರಾಸನವೆ ಶಾಂತ್ಯಾದಿ ವಿಧಿಗೆ, ಚಿತ್ರಕಂಬಲಾಸನವೆ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗಹುದೆಂದು ಪೀಠಂಗಕಂ ಕುರುಹಿಟ್ಟು. ೨೪೧

ಆಸನಬಂಧ ಭೇದಗಳು :

ಬಳಿಕ ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕು ಆಸನಂಗಳೊಳಗೆ, ಸಿದ್ಧಾಸನ, ಪದ್ಮಾಸನ ಸ್ತುತಿ ಕಾಸನ, ವಿರಾಸನ, ಗೋಮುಖಾಸನ, ಸುಖಾಸನಂಗಳೆ ಜಪಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮಾದಾಸನಂಗಳೆಂದು ಸುಸ್ಥಿರಾಸನನಾಗಿ. ೨೪೨

ಜಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕಬಗೆ :

ವಾಹನ, ಮಂಚ, ತಲೆಸುತ್ತು, ಕುಪ್ಪಸ, ದಿಗಂಬರ, ಮುಕ್ತಕೇಶ, ಅಶುಚಿತ್ವ, ಬಹುಭಾಷೆ, ಆಗುಳಿಕೆ, ಶೀನು, ತೂಗಡಿಕೆ, ನಿಷ್ಪ್ರೀವನ, ನೀಚಪ್ರಾಣದರ್ಶನ ಕ್ರೋಧ, ವ್ಯಾಕುಲತೆಗಳುಳ್ಳುತನಾಗಿ ಜಪಿಸಲಾಗದೆಂದು, ನಿರ್ವಿಕಾರತ್ವದಿಂದ ಕಾಷ್ಠಮೌನಿಯಾಗಿ, ಸಮಗ್ರೀವತರ ಶರೀರಿಯಾಗಿ, ಮನೋದೃಷ್ಟಿಗಳೇಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಮುದ್ರಾಸಮನ್ವಿತನಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು. ೨೪೩

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಯೋಗ :

ಬಳಿಕ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಾಭರಣ, ಗುರುಪಾದಸ್ಪರ್ಶ ಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ, ಮರಳಿ ಕನಿಷ್ಠ ಅನಾಮಿಕೆ ಅಂಗುಷ್ಠಮೆಂಬಂಗುಲಿತ್ರಯದಿಂದ ವಾಮದಕ್ಷಿಣಸಾಪುಟಮಂ ಪಿಡಿದು, ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಯುಪ್ಪ ಪ್ರಣವದಾದಿಯಾದ ಆಕಾರಮಂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿ, ಈ ಕಡೆಯೊಳಗೆ ಪವನನಂ ತನ್ನಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರದಿಂದುದರದಲ್ಲಿ ಪೂರಿಸಿ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣುವಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪ್ರಣವ ಮಧ್ಯಮುಪ್ಪ ಉಕಾರಮಂ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ, ಪೂರಿಸಿದ ಪ್ರಾಣವನಲ್ಲಿಯೇ ಕುಂಭಿಸಿ, ಬಳಿಕ ರುದ್ರಾದಿದೇವತಾದಿಕಮಾದ ಪ್ರಣವದತ್ಯಂತ ಮುಪ್ಪ ಮಕಾರಮಂ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಂ, ಆ ಕುಂಭಿಸಿದ ವಾಯುವಂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಿಂಗಲೆಯಂ ಪೂರಿಸುತ್ತದರದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಿಸುತ್ತಿಡೆಯಂ ರೇಚಿಸಿ ಮೇಲಾಯಾಯ ಮಂತ್ರ ಕ್ರಮ

ವಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಹಿಂಗಲೆಯುಂ ಪೂರಿಸುತ್ತದರದಲ್ಲಿ ಕುಂಭಸುತ್ತೀಡಿಯುಂ ರೇಚಿಸು
ತ್ತಿಂತು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ತ್ರಯಮುಂ ಮಾಡಿ. ೨೪೪

ಮಂತ್ರಾಂಗಗಳು :

ಮೇಲೆ ಸಕಲ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಸಾಧಾರಣಮಾದ ಋಷಿ, ಭಂದಸ್ಸು, ದೇವತೆ, ಬೀಜ, ಶಕ್ತಿ, ಕೀಲಕ, ಸ್ವರ, ವರ್ಣ, ಸ್ಥಾನ, ಅಕ್ಷರ, ಕಲೆ, ತತ್ವ, ಅರ್ಥ, ಚಿಂತೆ ನಾದಿಗಳೆಂಬ ಅಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಾದ ಮಂತ್ರ, ಪ್ರಥಮಾದ್ಯಷ್ಟವಾದ ಋಷಿಯನೆ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರ ಸಂಖ್ಯಾರೂಪಮಸ್ತ ಭಂದವನೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರವಾಚ್ಯವಾದಧಿದೇವತೆಯನೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರದೇವತಾನಾಮ ವರ್ಣ ವಿಶೇಷಮಾದ ಬೀಜವನೆ ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಪ್ರದವಾದ ಕುಂಡಲಿನ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಯನೆ ಗುಹ್ಯದಲ್ಲಿ, ಮಂತ್ರವಿಘ್ನನಿವರ್ತಕವಾದ ಕೀಲಕವನೆ ಪಾದದಲ್ಲಿ, ಬೇರೆ ಮಂತ್ರರಕ್ಷಕರಾದ ಉಮೆ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರರನೆ ಕ್ರಮದಿಂ ವಾಮ ದಕ್ಷಿಣ ಭುಜದ್ವಯ ದಲ್ಲಿ, “ಋಷಯೇ ನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರಕ್ರಮದಿಂ ಚತುರ್ಥ್ಯಂತ ನಮಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ಆಯಾಯ ಸ್ಥಾನಂಗಳಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಸ್ಮರಣಂಗೆಯ್ದು, ಮತ್ತಮಾ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಂ, ಕರನ್ಯಾಸ, ದೇಹನ್ಯಾಸ, ಅಂಗನ್ಯಾಸವೆಂಬ ನ್ಯಾಸತ್ರಯಂ ಗಳುತ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಬೇಡಂಗಳಂ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂದರಿದು, ವಿಸ್ತರಿಸು ವದವರದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥಂಗೆ, ಮುತ್ಪಾದಿಯರಿಗೆ, ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸವಹುದು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗುತ್ಪತ್ತಿ ನ್ಯಾಸವಹುದು. ವಾನಪ್ರಸ್ಥಯತಿಗಳ್ಗೆ ಸಂಹಾರ ನ್ಯಾಸವಹುದೆಂದನುವದಿಸಿ. ೨೪೫

ಜಪಾಂಗುಳಿ ವಿನಿಯೋಗಾದಿ :

ಬಳಿಕ ಅಂಗುಷ್ಟದಿಂ ಮೋಕ್ಷ, ತರ್ಜನಿಯಿಂ ಶತ್ರುಹಾನಿ, ಮಧ್ಯಾಂಗುಲಿ ಯಿಂದರ್ಥಸಿದ್ಧಿ, ಅನಾಮಿಕೆಯಿಂ ಶಾಂತಿ, ಕನಿಷ್ಠದಿಂ ರಕ್ಷಣೆಗಳಪ್ಪವಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಾಂ ಗುಷ್ಟಯೋಗದಿಂ ಮಾಲಿಕೆಯಂ ಪಿಡಿದು ಜಪಂಗೆಯ್ದುದೇ ಕನಿಷ್ಠವೆನಿಸೂದು. ತರ್ಜನ್ಯಾಂಗುಷ್ಟಯೋಗದಿಂ ಜಪಿಸೂದೇ ಮಧ್ಯಮವೆನಿಸೂದು. ಅನಾಮ್ಯಂಗುಷ್ಟ ಯೋಗದಿಂ ಜಪಂಗೆಯ್ದುದೇ ಉತ್ತಮವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಂಗುಷ್ಠಂಗಳಿಂ ಭಾಷ್ಯಜಪಂಗೆಯ್ದುದು. ತರ್ಜನ್ಯಂಗುಷ್ಠಂಗಳಿಂದಪಾಂಶು ಜಪಂ ಮಾಳ್ವುದು. ಅನಾಮಿಕೆ ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಷ್ಠಂಗಳಿಂ ಮಾನಸ ಜಪಂಗೆಯ್ದದವರಲ್ಲಿ ಪರಶ್ರುತಿ ಗೋಚರವಪ್ಪಂತೆ ಉಚ್ಛರಿಪುದೇ ವಾಚಕವಹುದು. ಸ್ವಶ್ರುತಿ ಗೋಚರಮಾಗಿ ಓಷ್ಠ ಸ್ಪಂದನಮಾತ್ರಮಾಗುಚ್ಛರಿಪುದೆ ಉಪಾಂತುವಹುದು. ಮಂತ್ರ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಚಿಂತನಂಗೆಯ್ದುದೇ ಮಾನಸವಹುದು. ಅವಲೋಕನೆ ವಾಚಕಜಪವೇ ಕ್ಷುದ್ರ ಕಾರ್ಯಂಗಳಿಗೆ, ಉಪಾಂತುಜಪವೇ ಸಕಲಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೆ, ಮಾನಸಜಪವೇ ಮುಕ್ತಿ ಗಳುದೆಂದು ನಿಯಾಮಿಸಿ. ೨೪೬

ನವಾವರಣಗಳು :

ಬಳಿಕಾ ಮಂತ್ರಗಳ ವಾಚ್ಯ ವಾಚಕ ಸಂಬಂಧವರಿದು ಮೇಲೆ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಸಡಂಗಗಳೆ ಪ್ರಥಮಾವರಣ ; ಅನಂತಾದ್ಯಷ್ಟ ವಿದ್ಯೇಶ್ವರರೆಡನೆನೆಯಾವರಣ ; ಉಮೆ ಚಂಡೇಶ್ವರ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಮಹಾಕಾಳ ಭೃಂಗಿರಿಟ ಗಣಪತಿ ವೃಷಭ ಸಣ್ಣುಖ ರೆಂಬ ಅಷ್ಟಗಣೇಶ್ವರರೆ ಮೂರನೆಯಾವರಣ ; ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕ ಪಾಲಾಷ್ಟಕರು ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಟುಗಳು ನಾಲ್ಕನೆಯಾವರಣ ; ವಜ್ರಾದಿ ಪದ್ಮ ಚಕ್ರಗಳೆಂಬ ದಶಾ ಯುಧಗಳೈದನೆಯಾವರಣ ; ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಾದಿ ಸಸ್ತ್ರಮಾತೃಕೆಯರಾರನೆಯಾವರಣ ; ಅಷ್ಟವಸುಗಳೇನೆಯಾವರಣ ; ಏಕಾದಶರುದ್ರರೆಂಟನೆಯಾವರಣ ; ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವ ಗ್ರಹಗಳೊಂಭತ್ತನೆಯಾವರಣವಹುದಾಗಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾದಿ ಮಂತ್ರದೇವತೆಯಾವರಣ ಸಹಿತಮಾಗಾದರು, ನಿರಾವರಣವಾಗಾದರೂ, ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೆ ಜಪಿಸೂದಾಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಭಿಚಾರ ಗ್ರಹೋಚ್ಛಾಟನಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣ ವರ್ಣರೂಪದಿಂ, ವಶ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ರಕ್ತ ವರ್ಣರೂಪದಿಂ, ಮುಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಶುಕ್ಲವರ್ಣರೂಪದಿಂ ಧ್ಯಾನಿಸೂದು. ೨೪೭

ಧ್ಯಾನಕ್ರಮ ಫಲಾದಿಗಳು :

ಬಳಿಕಾ ಧ್ಯಾನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಧಿದೇವತೆಗೆ ಅಘೋರಾದಿ ಘೋರ ಮೂರ್ತಿಯೆಂದು, ಸದಾಶಿವಾದಿ ಮಿಶ್ರಮೂರ್ತಿಯೆಂದು, ಸಾಂಬಶಿವಾದಿ ಶಾಂತ ಮೂರ್ತಿಯೆಂದು ತ್ರಿವಿಧ ಮೂರ್ತಿಗಳುಂಟವರಲ್ಲಿ, ಘೋರಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನದಿಂ ಪಾಪ ರೋಗಿ ರಿಪುಕ್ಷಯಾದಿಗಳಹವು. ಮಿಶ್ರಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನದಿಂ ಚರಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಾಢ್ಢಿಗಳಹವು. ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನದಿಂ ಶೀಘ್ರ ಚರಕಾಲವಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಿ ಪ್ರಜ್ಞಾದಿಗಳಹವೆಂದರಿದು ಧ್ಯಾನಿಸೂದು. ೨೪೮

ಧ್ವಿವಿಧ ಜಪಂಗಳು :

ಆ ಧ್ಯಾನ ರಹಿತಮಾಗಮಾಳ್ವದೇ ಅಗರ್ಭಜವು, ಆ ಧ್ಯಾನಯುಕ್ತಮಾಗ ಮಾಳ್ವದೇ ಸಗರ್ಭಜವು, ಅವರೊಳಗೆ ಅಗರ್ಭಜವಕ್ಕೆ ಸಗರ್ಭಜವವೇ ಕೋಟಿ ಮಡಿ ಮಿಗಿಲೆಂದನುಸಂಧಾನಿಸಿ. ೨೪೯

ಮಂತ್ರಗರ್ಭಗಳು :

ಬಳಿಕಾ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮಗರ್ಭ, ಶಿವಗರ್ಭ, ಶಕ್ತಿಗರ್ಭನೆಂಬ ಗರ್ಭತ್ರಯಂ ಗಳವರಲ್ಲಿ, ಆತ್ಮಗರ್ಭಮಾಗೆ ಫಲಿಸಲಸಮರ್ಥವಹುದು. ಶಿವಗರ್ಭಮಾಗೆ ನಪುಂಸಕ ವಹುಡು, ಶಕ್ತಿಗರ್ಭಮಾಗೆ ಭುಕ್ತಿ, ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರದವಹುದೆಂದೀಕ್ರಮವರಿದು, ೨೫೦

ಜಪೋಪ ಸಂಹಾರ :

ಇಂತು ವಿಧ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಜಪಂಗೈದು, ಜಪ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾದಮೇಲೆಯು ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಾದ ವಿಧಿಗೆ ವಿಪರೀತಮಾದ ಪ್ರಾಣಯಾಮತ್ರಯದಿಂದ, ಮೊದಲಂತೆ ಭಂದ, ಋಷಿ, ದೇವತಾದಿಗಳಂ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಿ, ಬಳಿಕೇ ಮಂತ್ರಾದ್ರಿ ಸಕಲ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಶ್ರೀ ಗುರೂಪದೇಶದಿಂದಭ್ಯಾಸಂಗೈಯ್ಯ, ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಹುದಲ್ಲದೆ ಯುಕ್ತಶಾಸ್ತ್ರ ಬಲದಿಂದನುಷ್ಠಿಸಲಾಗದೆಂದು ದೃಢವಿಡಿದು. ೨೫೧

ಶಿವಪೂಜಾವಿಷಯ :

ಅನಂತಗದೋಳಂತು ಭಸಿತ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಪಂಚಾಕ್ಷರಮಂತ್ರವಿಧಾನ ಸಿದ್ಧನಾದ ಶುದ್ಧಶೈವಂಗಿ ಶಿವಾರ್ಚನವೇ ಕರ್ತವ್ಯವಹುದಲ್ಲಿ ಮೂಲಾಭಿಷೇಚನದಿಂದ ತರು ಶಾಖೋಪಶಾಖಾದಿಕವೆಲ್ಲ ಪಲ್ಲವಿಸುವಂತೆ, ಪ್ರಾಣೋಪಹಾರದಿಂದ ಸಕಲೇಂದ್ರಿಯ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲಂ ಪರಿಪೋಷಿಸುವಂತೆ, ಶಿವಾರ್ಚನವೊಂದರಿಂದವಿಳ ದೇವತಾ ಸಂತುಷ್ಟಿಯಹುದಾಗಿ, ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಮಂಡಲ, ವಹ್ನಿ, ಗಂಗಾ, ಸ್ಥಂಧಿಲ, ಕಲಶ, ಪುಸ್ತಕ, ಸಾಲಗ್ರಾಮಾದಿ ಪೂಜಾಸ್ಥಾನಗಳೊಳಗೆ ಲಿಂಗಾದಿಷ್ಠಾನವೇ ಮಹಾ ವಿಶೇಷವೆಂದು. ೨೫೨

ಶಿವಲಿಂಗಭೇದ.

ಶಿಲಾಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಇಂದ್ರನಿಲಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ವಿಷ್ಣು, ರತ್ನವಯ ಲಿಂಗವನೆ ಇಂದ್ರನು, ಸುವರ್ಣಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ಕುಬೇರನು, ರಜತಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ವಿಶ್ವದೇವರ್ಕಳು. ಪಿತ್ತಳಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ವಾಯು, ಕಾಂಸಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ವಸುಗಳು. ಮೃಣ್ಮಯಲಿಂಗವನೆ ಅಶ್ವಿನಿದೇವರ್ಕಳು. ಸ್ಪಟಿಕಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ವರುಣನು. ಅನ್ನಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ಅಗ್ನಿ. ತಾಮ್ರಮಯಲಿಂಗವನೆ ಸೂರ್ಯನು. ಮುಕ್ತಾಳಲಿಂಗವನೆ ಚಂದ್ರನು. ಬಹುವರ್ಣದ ಲಿಂಗವನೆ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳು, ಮಣಿಮಯಲಿಂಗವನೆ ಬುಧನು, ಕಬ್ಬಿನಲಿಂಗವನೆ ಶುಕ್ರನು, ವಿದ್ಯುಮಲಿಂಗವನೆ ಮಂಗಳನು, ಮಾಣಿಕ್ಯಲಿಂಗವನೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ತಾಮ್ರದಲಿಂಗವನೆ ಶನಿ, ಕುಸುಮದಲಿಂಗವನೆ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು, ನೀಲದಲಿಂಗವನೆ ಧ್ರುವನು. ಸ್ಥಾಣುನಾಮ ಲಿಂಗವನೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು. ದರ್ಭಮಯಲಿಂಗವನೆ ವಶಿಷ್ಠನು. ಸದಾಶಿವನಾಮ ಲಿಂಗವನೆ ಸನತ್ಕುಮಾರಾದಿ ಯೋಗಿಗಳು, ಪ್ರವಾಳಮಯಲಿಂಗವನೆ ನಾಗರ್ಕಳು, ಆಯೋಮಯಲಿಂಗವನೆ ರಾಕ್ಷಸರು ತ್ರಪುಮಯಲಿಂಗವನೆ ಪಿಶಾಚರು. ತ್ರಿಲೋಹಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ಗುಹ್ಯಕರು, ವಜ್ರಮಯ ಲಿಂಗಮನೆ ಮಾತೃಗಳು. ಪ್ರಸೂನಮಯ ಲಿಂಗವನೆ ಮನ್ಮಥನು, ನಾನಾಕಾರದ ಲಿಂಗವನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸರಸ್ವತಿ ಶಚಿ ಮಾತೃಕಾದಿ ಮಹಾಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳಂತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಿವಲಿಂಗವನೆ ಪೂಜಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ

ಸಂಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖಮಿರ್ಪರೆಂಕೊಡೊಡೆ ; ಕರ್ಮಟ ಮನುಷ್ಯರೊಳವರಿವರೆನ್ನದೆಲ್ಲರು ಸ್ವಯಂಭು ಲಿಂಗ, ಬಾಣಲಿಂಗ, ಚಲಲಿಂಗ, ಸಂಕೀರ್ಣಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂಬ ಪೇಚವಿಧ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರಮಾದರ್ಚನಾ ತತ್ಪರರಾಗವೇಳ್ಳುವೆಂಬುದನಂಗೀಕರಿಸಿ.

೨೫೩

ಪಂಚಶುದ್ಧಿಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಶಿವಪೂಜಾವಿಧಿಗೆ ದೇಶ ಕಾಲ ಸ್ಥಾನ ದ್ರವ್ಯಾದ್ರವ್ಯಪ್ರಯೋಜನಾದಿಗಳು ; ತಾಂತ್ರಿಕ ವೈದಿಕ ಮೆಂಬೆರಡು ಪೂಜಾಭೇದಂಗಳಂ : ಅಂತಃಶೌಚ, ಬಾಹ್ಯ ಶೌಚಮೆಂಬೆರಡು ಶೌಚಭೇದಂಗಳಂ ; ಶೋಷಣ, ದಹನ, ಪ್ಲಾವನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ; ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ, ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿ, ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ, ಲಿಂಗ ಶುದ್ಧಿ, ಮಂತ್ರಶುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಪಂಚಶುದ್ಧಿಗಳಂ ವಿತ್ತರಿಸೊಡು. ಅವರಲ್ಲಿ, ಶೌಚಾಚಮನ, ಸ್ನಾನ, ಭಸ್ಮ ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣ, ಕವಚಮಂತ್ರ, ಕಲಾನ್ಯಾಸ ಧ್ಯಾನಾದಿ ರಚನೆಗೆಯ್ದುದೇ ಆತ್ಮ ಶುದ್ಧಿಯೆನಿಸೊಡು.

೨೫೪

ಸಮಾರ್ಜನಾನುಲೇಪನ, ವರ್ಣಕ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಭೂಷ, ದೀಪಾದಿ ನಿರ್ಮಲೋಪಕರಣಂಗಳಿಂ ಚೌಕಮನಲಂಕರಿಪುದೇ ಸ್ಥಾನ ಶುದ್ಧಿಯೆನಿಸೊಡು. ಜಲಗಂಧಾಕ್ಷತಾ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಭಸ್ಮ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳಂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣಂಗೆಯ್ದುದೇ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ ಎನಿಸೊಡು. ಅನಾಮಿಕೆ ಮಧ್ಯಮೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನವೀನ ಕುಸುಮವಿಡಿದು ಅಂಗುಷ್ಠತರ್ಜನಿಗಳಿಂ ಮೊದಲು ಆ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಮಂ ತೃಜಿಸಿ ಲಿಂಗಪೀಠಮಂ ವಾರಿಯಿಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆಗೆಯ್ದುದೇ ಲಿಂಗಶುದ್ಧಿಯೆನಿಸೊಡು. ಸಕಲ ಪೂಜಾರ್ಥಮಾಗಿ “ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂದು ಉಚ್ಛರಿಸುವುದೇ ಮಂತ್ರ ಶುದ್ಧಿಯೆನಿಸೊಡಿದೊಡಂಬಟ್ಟು.

೨೫೫

ಮುದ್ರಾ ವಿವೇಕ :

ಬಳಕ ಅಸ್ತ್ರಮುದ್ರೆ, ಚಕ್ರಮುದ್ರೆ, ಮಹಾಮುದ್ರೆ, ಶೋಧನೀಮುದ್ರೆ, ಪಂಚಮುಖಮುದ್ರೆ, ಸುರಭಿಮುದ್ರೆ, ದ್ರವ್ಯಮುದ್ರೆ, ಮುಕುಳತಮುದ್ರೆ, ಪದ್ಮ ಮುದ್ರೆ, ಶತಕರ್ಣಮುದ್ರೆ, ಶಕ್ತಿಮುದ್ರೆ, ಬೀಜಮುದ್ರೆ, ಶಾಂತಿಮುದ್ರೆ, ಆಹ್ವಾನ ಮುದ್ರೆ, ಮನೋರಮಮುದ್ರೆ, ಧ್ವಜಮುದ್ರೆ, ಲಿಂಗಮುದ್ರೆ, ಗಾಯತ್ರಿಮುದ್ರೆ, ಕಾಲಕಂಠಮುದ್ರೆ, ಶೂಲಮುದ್ರೆ, ನಮಸ್ಕಾರಮುದ್ರೆ, ಯೋನಿಮುದ್ರೆ, ಉಚ್ಛಾಟನಮುದ್ರೆ, ಆಚ್ಛಾದನಮುದ್ರೆ, ಸಂಹಾರಮುದ್ರೆಯೆಂಬ ಸಕಲ ಮುದ್ರಾಲಕ್ಷಣ ವನರಿದಾಯಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ.

೨೫೬

ಶಿವಪೂಜಾ ಯೋಗಪೀಠ

ಬಳಕ ಕೂರ್ಮ, ಅನಂತ, ಸಿಂಹ, ಪದ್ಮ, ವಿಮಲ, ಯೋಗಾದಿ ಪೀಠಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಾದ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಶ್ವೇತ, ರಕ್ತ, ಪೀಠ, ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣದ ಸಿಂಹಾಕಾರ

ಮಾದ ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಏಶ್ವರ್ಯಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕೇ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗ್ಗೆಯಾದ ವಿಧಿಕ್ರಮದ ಪಾದಚತುಷ್ಟಯಂಗಳುಂ, ರಾಜಾವರ್ತ ಪ್ರಭೆಯ ರೂಪಮಾದ ಅಧರ್ಮ ಅಜ್ಞಾನ, ಅವೈರಾಗ್ಯ, ಅನೈಶ್ವರ್ಯಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ರಮದ ಪಾದ ಚತುರ್ವಿಧಂಗಳುಂ. ಮೇಲಣಿಮಾದಿಗಳೇ ಪೂರ್ವಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ರಮದ ಧರ್ಮಗಳು, ವಾಮಾದಿ ಸರ್ವಭೂತ ದಮನಾಂತಮಾದ ರುದ್ರರೆ ಪೂರ್ವಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ರಮದ ಕೇಸರಂಗಳು. ವೈರಾಗ್ಯವೇ ಮಧ್ಯಕರ್ನಿಕೆ, ವಾಮೆ ಮೊದಲು ಮನೋನೃನಿ ಕಡೆಯಾದ ನವತಕ್ತಿಗಳೇ ಪೂರ್ವಾದಿ ಮಧ್ಯಾಂತಮಾದ ಕರ್ನಿಕಾ ಬೀಜಂಗಳು. ಬಳಿಕದರ ಮೇಲಗ್ಗಿ ರವಿಶಶಿಮಂಡಲತ್ರಯಂಗಳು, ಬಳಿಕವರ ಮೇಲೆ ತಮೋ ರಜ ಸತ್ವಗುಣಂಗಳವರ ಮೇಲೆ, ಜೀವಾತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮರುಗಳವರ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವ, ವಿದ್ಯಾತತ್ತ್ವ, ಶಿವತತ್ತ್ವಂಗಳಂತು ಪರಿವಿಡಿದಾಯತಮಾದ ಸಿಂಹಾಸನಮಂ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿ.

೨೫೭

ಶಿವಾರ್ಚನ ಸಂಗ್ರಹ :

ಮತ್ತಮಾ ಸಿಂಹಾಸನಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕಾಹ್ವಾನ, ಸ್ಥಾಪನ, ಸನ್ನಿಧಾನ. ಸನ್ನಿರೋಧನ, ಸಮ್ಯುಖೀಕರಣಮೆಂಬ ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಪೂಜಾ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂ ತೊಡಗಿ ಪೂಜಾ ಸಮಾಪ್ತಿ ಪರ್ಯಂತರಂ ಕ್ಷಾಲದ ಪ್ರಾತಃಕಲಮಂ ಮರಳಿ ಮರಳಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ಸಕಲಕ್ರೀಗಳನೀಶ್ವರಾರ್ಪಣಂಗೆಯ್ಯಬೇಕೆಂದರಿದು.

೨೫೮

ಶಿವ ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿ :

ಬಳಿಕ ನದಿ ತಟಾಕ ಕೂಪಂಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಮಿಶ್ರ, ಲವಣಂಗಳಾದ ಕ್ರಮದಿಂದುತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ ಕನಿಷ್ಠ ಮೆಂಬ ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯನಾದ ಉದಕ ಭೇದಂ ಗಳಂ, ಬಳಿಕ ಬಳಿಸಾಸುವೆ ಕುಸುಮ ದೂರ್ವ ಕೋಷ್ಠ ಲಾಮಂಚ ಕರ್ಪೂರ ಮೆಂಬಾರು ಪಾದ್ಯ ದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ, ಕುಶಾಗ್ರ ತಿಲ ಬಳಿಸಾಸುವೆ ಜವೆ ನೆಲ್ಲು ಕ್ಷೀರ ಮೆಂಬಾರು ಅರ್ಘ್ಯದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ, ಮುಖಾಂಬುಕ್ಕೆ ಘೃತದಧಿ ಮಧು ಮಿಶ್ರ ಮಾದ ಮಧುಪರ್ಕದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ, ಫಲ ಕಜೋರ ಕರ್ಪೂರ ಕೋಷ್ಠ ಕುಂಕುಮ ಏಲಕ್ಕಿ ಎಂಬಾರು ಆಚಮನೀಯದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ, ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತಂಗಳಂ, ಗೋಧೂಮಚೂರ್ಣ ಮುದಗಚೂರ್ಣ ಗಂಧಾದ್ಯುದ್ವಾರ್ತನ ದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ. ಮುದೋಷ್ಣಾದಿ ಸ್ನಾನನಾರಿಗಳಂ, ಗಂಧೋದಕ ಪುಷ್ಪೋದಕ ಸ್ವರ್ಣೋದಕ ತೋದಕ ಮಂತ್ರೋದಕಂಗಳಂ; ಮಹಾಸ್ನಾನೋದಕಂಗಳಂ, ವಿಧಿ ನಯಶುಭ್ರಾದಿ ಗುಣಯುಕ್ತ ಭಸಿತಂಗಳಂ, ಪಟ್ಟಿ ದೇವಾಂಗ ಶುಭ್ರಚಿತ್ರಾದಿ ಸುವಸ್ತ್ರಂಗಳಂ. ಸುರ್ವರ್ಣ ರಜತ ಪಟ್ಟಿ ಸೂತ್ರಾದಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂಗಳಂ, ಕಿರೀಟಾದ್ಯಾ ಭರಣಂಗಳಂ, ಚಂದನ ಅಗರು ಕಸ್ತೂರಿ ಕರ್ಪೂರ ತಮಾಲದಳ ಕುಂಕುಮ

ಲಾಮಂಚ ಕೋಷ್ಠಗಳೆಂಬ ಅಷ್ಟಗಂಧಗಳಂ, ಜನ ಸಾಸುವೆ ಬಿಳಿ ಸಾಸುವೆ
ತಿಲ ತಂಡುಲ ಮುಕ್ತಾಫಲಾದ್ಯಕ್ಷತೆಗಳಂ, ಶುಭ್ರ ರಕ್ತ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಕ್ರಮದಿಂ
ನಂದ್ಯಾವರ್ತಾದಿ ಕಮಲಾದಿ ನಿಲೋತ್ಪಲಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ ರಾಜಸ ತಾಮಸಪುಷ್ಪಂ
ಗಳಂ, ದೂರ್ವ ತುಲಸಿ ಬಿಲ್ವಾದಿ ಪತ್ರಜಾಲಂಗಳಂ, ಕರಿಯಗರು ಬಿಳಿಯಗರು
ಗುಗ್ಗುಳ ಶ್ರೀಗಂಧ ಅರಗು ಬಿಲ್ವಫಲ ತುಪ್ಪ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸಜ್ಜ ರಸ ಕರ್ಪೂರಮೆಂಬ
ದಶಾಂಗ ಧೂಪಂಗಳಂ, ತೈಲವರ್ತಿಘೃತ ಕರ್ಪೂರಮೆಂಬ ದೀಪಸಾಧನಂಗಳಂ,
ಹರಿದ್ರಾನ್ನ ಪರಮಾನ್ನ ಮುದಗ್ಗಾನ್ನ ಕೃಸರಾನ್ನ ದಧ್ಯಾನ್ನ ಗುಡಾನ್ನಮೆಂಬ ಪದ್ಧಿ
ಧಾನ್ಯಾದಿ ನೈವೇದ್ಯಂಗಳಂ, ಪೂಗ ಪರ್ನ ಚೂರ್ಣ ಕರ್ಪೂರಾದಿ ತಾಂಬೂಲ
ದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ.

೨೫೯

ಉಪಚಾರ ಸಂಗ್ರಹ :

ಬಳಿಕ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ದ್ರವ್ಯಂಗಳಿಂ ಮಾಳ್ವ ಉಪಚಾರಂಗಳೊಳಗೆ
ತ್ರಿವಿಧೋಪಚಾರ ಪಂಚೋಪಚಾರ ಅಷ್ಟೋಪಚಾರ ದಶೋಪಚಾರ ಷೋಡ
ಶೋಪಚಾರ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಕೃಪಚಾರ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದುಪಚಾರಂಗಳುಂಟವರಲ್ಲಿ,
ಅವಾಹನ ಆಸನ ಪಾದ್ಯ ಅರ್ಘ್ಯ ಆಚಮನೀಯ ಸ್ನಾನ, ವಸ್ತ್ರ ಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರ,
ಭೂಷಣ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ಪುಷ್ಪ ಧೂಪ ದೀಪ ನೈವೇದ್ಯ ಮುಖವಾಸನ ನೀರಾಜನ
ದರ್ಪಣ ಫಲಾರ್ಪಣ ತಾಂಬೂಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ ಸ್ತೋತ್ರ ಪುರಾಣಪಠಣ
ಭಕ್ತ ಚಾಮರ ವೃಜನ ಶಯ್ಯೆ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ವಾದ್ಯ ಆತ್ಮಾರೋಪಣಮೆಂಬ
ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದುಪಚಾರಂಗಳಂ ಸಮಂತ್ರಕಮಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಸಮಸ್ತ ಪೂಜಾ
ದ್ರವ್ಯಂಗಳಲ್ಲಿದರೆ ಜಲಮಾತ್ರ ಪುಷ್ಪಮಾತ್ರದಿಂದರ್ಚಿಸಲಾ ಸಕಲ ಸಾಂಗಿಕ
ಮಾದರ್ಚನೆಗೆ ಸಮಾನವಹುದಾಗಿ ಪೂಜಕಂಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯೆ ಮುಖ್ಯ
ವಾಗಿಹುದು. ಆ ಭಕ್ತಿಯೆ ಈಶ್ವರ ವಿಷಯವಾದ ತ್ರವಣ ಕೀರ್ತನ ಸ್ಮರಣ ಪಾದ
ಸೇನೆ ಪೂಜೆ ವಂದನೆ ದಾಸ್ಯ ಸಖ್ಯ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣಮೆಂಬ ನವವಿಧಮಾಗಿರ್ಪುದೆಂದರಿ
ದಿಂತು ಪೀಠಕ್ಕೆ ಶಿವಲಿಂಗದ ಬಹಿರಂಗದ ಪೂಜೆಯಂ ವಿವರಿಸಿ.

೨೬೦

ಅಂತರಂಗ ಶಿವಾರ್ಚನೆ :

ಬಳಿಕಹಲೋಕ ಫಲನ ನಿಶ್ಚೈಸುವಾತನಾದೊಡಂ, ಪರಲೋಕಫಲಮಂ
ಕಾಮಿಸುವಾತನಾದೊಡಂ, ಸಕಲ ಜನಕ್ಕೆ ಹಿತಮಂ ಬಯಸುವಾತ
ನಾದೊಡಂ, ಬಾಹ್ಯದ್ರವ್ಯಂಗಳಿಂದಿಂತು ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಲ್ವೇಳ್ವು
ಮೆಂದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ, ಬಳಿಕ ನಿಷ್ಕಾಮನಾದ ಮೋಕ್ಷಾಧಿಕಾರಿಗಭ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ
ಮುಖ್ಯಮಾಗಿ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಪೂಜೆಯೇ ಕರ್ತವ್ಯಂ. ಪೂಜೋಪಚಾರಂಗಳಲ್ಲಿ
ಉಪಚಾರಮಂ ಉಪಚಾರ್ಯಮಾದ ದೇವತೆಯ ಗುಣಂಗಳನಾರೋಪಿಸಿ
ಮಾಡಲ್ವ ಕೃದಂತೆಂದೊಡೆ.

೨೬೧

ಅಂತರಂಗ ಶಿವಯೋಗ ಸಂಗ್ರಹ :

ಮೊದಲಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶಿವಧರ್ಮವೇ ಕಂಡ, ಸುಜ್ಞಾನವೇ ನಾಳ, ಅಷ್ಟಮಹವೈಶ್ವರ್ಯವೇ ದಳ, ರುದ್ರೇಶ್ವರಾಧಿಕವೇ ಕೇಸರ, ವೈರಾಗ್ಯವೇ ಕರ್ನಿಕೆಗಳಾಗಿ, ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಮಯವೆನಿಸಿ ಮೆರೆವ ಹೃದಯಕಮಲದ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ಮಂಡಲತ್ರಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸತ್ತೆಂಬ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯಿಂ ಚಿತ್ತೆಂಬ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಆನಂದಮೆಂಬ ಲಾವಣ್ಯದಿಂದ ತತ್ವಪರಿಕಲ್ಪಿತಮಾದಾಭರಣಾಯುಧಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತಮಾಗಿ ಸ್ಫುಟಿತ ಘಟದೊಳಗಣ ದೀಪದಂತೆ, ಹೊರಗೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ದ ಈಶ್ವರನಂ ಪರಿಭಾವಿಸಿ. ೨೬೨

ಬಳಿಕ ಸರ್ವಾಧಾರನೀಶ್ವರನೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯ ಆಸನ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂಬ ಮತಿಯ ಆಹ್ವಾನ. ಜಗತ್ತೆಲ್ಲಂ ಶಿವನ ಶ್ರೀಪಾದಮೆಂಬ ತಿಳಿವೆ ಪಾದ್ಯ, ಸುಖಾಂಬುಧಿ ಶಂಭುಲಿಂಗವೆಂಬಭಸಂಧಾನವೆ ಅರ್ಘ್ಯ. ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಸ್ವರೂಪನಭವನೆಂಬರಿವೆ ಆಚಮನೀಯ. ನಿತ್ಯನಿರ್ಮಲನೀಶ್ವರನೆಂಬುಪಲಬ್ಧಿಯೆ ಸ್ನಾನ. ಜಗನ್ನೆಲ್ಲವನತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಶುದ್ಧವಿದ್ಯೆಯೆ ವಸ್ತ್ರ. ತ್ರಿಗುಣಾಗಮಾತೀತ ಮಾದ ಜ್ಞಾನ ಭಾವನೆಯೆ ಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರ. ಜೈತನ್ಯವೇ ಜಗದಲಂಕಾರಮೆಂಬ ಪ್ರಭೆಯೇ ಆಭರಣ, ಶುದ್ಧ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯೇ ಅನುಲೇಪನ, ಕಾರುಣ್ಯವೇ ಅಕ್ಷತೆ, ಪ್ರಣವಾತ್ಮಕ ಸತ್ಯವಚನವೇ ಪುಷ್ಪ, ವಿಷಯ ವಾಸನಾವಿಲಯವೇ ಧೂಪ, ಜಗದ್ವರ್ತವಿದಿದುಜ್ಜಲಿತ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯೇ ದೀಪ, ಜಗನ್ನೆಲ್ಲಮಂ ಕಬಳೀಕರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರ್ವಾತ್ಮನೇ ನಿತ್ಯತ್ವಪ್ತನೆಂಬ ಸಂವಿತ್ತೇ ನೈವೇದ್ಯ. ತ್ರಿಗುಣಗಳನೊಳ ಕೊಂಡು ನಿಂದ ಜ್ಞಪ್ತಿಯೇ ತಾಂಬೂಲ, ಸೋಹಂ ಭಾವದ ವೃತ್ತಿಯೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ, ಸಮಸ್ತ ತತ್ವಗಳನತಿಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂದ ನಿಜವೇ ನಮಸ್ಕಾರ, ಶಿವೈಕೈ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ವಿಸರ್ಜನಮೆಂಬೀ ಉಪಚಾರಂಗಳಿಂದಂತಃಪೂಜೆಯಂ ರಚಿಸಿ. ೨೬೩

ಬಳಿಕೆಂತು ಹೃತ್ಕಮಲಕರ್ನಿಕಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿತ್ತಿಷ್ಟ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಾತ್ಮಾರ್ಥಕವಾದ ಪೂಜಾಭೇದಂಗಳಂ. ಗ್ರಾಮ ನದೀ ತೀರಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವದಾನವಾದಿಗಳಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮಾದ ಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ವ ಪರಾರ್ಥ ಪೂಜೆಗಳಂ ಬಿಡದಾಚರಿಸುತ್ತಂ. ೨೬೪

ಪರಾರ್ಥಪೂಜಾದಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಗಳು :

ಪರಮಾರ್ಥ ಪೂಜೆಯೊಳೇಶ್ವರಾವರಣಮಾಡ ವೃಷಭ, ಭಾಸ್ಕರ, ವೀರಭದ್ರ, ಮಾತೃಕೆ, ಸ್ಕಂದ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರೆಂಬ ದೇವತೆಗಳನವರವರ ಸ್ಥಾನ ಕ್ರಮವರಿದಾರಾಧಿಸುತ್ತೆ, ಜೀರೆ ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಂಗಳಾದ ವಿಷ್ಣಾದಿ ದೇವತಾ ಭಜನೆಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ತನ್ನಿಷ್ಟಲಿಂಗವು ಜೋರಾದಿಗಳಂ ಪೋಗಿ ಬಾರದಿದೋಡೆ ಒಂದುಲಕ್ಷ ಅಘೋರಮಂತ್ರ ಜಪದಿಂದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಾಗಿ, ಮೇಲಾಚಾರ್ಯನಿಂ

ವಿಧ್ಯುಕ್ತಮಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಪಡೆದು ವ್ರತ ನಿಯಮಾದಿ ಲೋಪಮಾಗಲಕ್ಷೋತ್ತರಶತ
ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪದಿಂ ಪರಿಶುದ್ಧವಡೆದು, ಬಳಿಕ ಪರಮ ಪವಿತ್ರಮಾದ ಶಿವಪಾದೋದಕ
ಸ್ವೀಕಾರ, ಶಿವಪ್ರಸಾದಾನ್ನ ಸೇವನೆ, ಶಿವಪ್ರಸಾದಾಂಬುಪಾನ, ಶಿವನಿರ್ಮಾಲ್ಯದಳ
ಕುಸುಮ ಧಾರಣಂಗಳು ಸದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮೊದಲಾದ ವಿಶಿಷ್ಟಗೃಹ ಕರ್ತವ್ಯ
ವಹುದು. ಮಿಕ್ಕ ಪಾಪಾತ್ಮಗೃಹ ಪಾಪಾಂಡಿಗಳಿಗೆ ಶಾಸದಗೃಹಕ್ಕೆ ಶಿವಸಂಸ್ಕಾರ
ಹೀನಗೃಹ ನಾಸ್ತಿಕಗೃಹ ವೇದಬಾಹ್ಯಗೃಹ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಿತ್ತು
ಸಕಲ ಸತ್ತ್ವಿಯೆಗಳಿಂ ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣನಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಶುದ್ಧಶೈವನಪ್ಪಂ.

೨೬೫

—0—

ವೀರಶೈವಲಕ್ಷಣ

ಮತ್ತಮಾ ಪರಮೇಶ್ವರ ನಿರ್ಮಿತಮಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚರಮ ಶರೀರಿಯೆನಿಸಿ
ಕೊಂಡು ಸಮಸ್ತ ಶೈವರೋಳತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ; ಇತರ ಶೈವರಂತೆ ಕ್ರಿಯಾಬಾಹುಳ್ಯ
ದಿಂದಲೈ ಫಲಮಂ ಪಡೆಯದೆ, ಅಲ್ಪಕ್ರಿಯೆಯಿಂದನಂತ ಫಲಮಂ ಪಡೆವಾತನಾಗಿ;
ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಿಂ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ, ಭೋಜನ, ನಿದ್ರೆ, ಜಾಗರಣ, ಮಲ, ಮೂತ್ರ.
ವಿಸರ್ಜನಾದಿ ಕಾಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಆತುಚಿ ಭಾವನೆ ದೋರದೆ, ಸದಾ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿ
ಯಾಗಿ, ಲಿಂಗಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯಾಗಿ; ತನ್ನಿಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನ, ವಿಸರ್ಜನ
ಕ್ರಿಯೆಗಳಂ ಮಾಡದಾತನಾಗಿ, ತ್ರಿಕಾಲ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾಸಕ್ತನಾಗಿ; ಲಿಂಗಲೋಪ,
ವ್ರತಲೋಪಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲದಾತನಾಗಿ;
ಗುರುನಿಂದೆ, ಶಿವನಿಂದೆ, ಜಂಗಮನಿಂದೆ, ಪ್ರಸಾದ ಪಾದೋದಕ ಭಸ್ಮಧಾರಣನಿಂದೆ
ಶಿವಾಗಮ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿವಾಚಾರನಿಂದೆಗಳಂ ಸೈರಿಸದಾತನಾಗಿ ; ವಿಷ್ಣುವಾದಿ ದೇವತೆ
ಗಳಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದಾತನಾಗಿ; ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಲಾಂಛನವಿಲ್ಲದ ಭವಿಗೊಡನೆ ವಿಕಾಸನ,
ಶಯನ, ಯಾನ, ಸಂಪರ್ಕ, ಸಹಭೋಜನಾದಿಗಳಿಲ್ಲದಾತನಾಗಿ; ಅನ್ಯತ, ಅಸ್ಥಿರವಾಕ್ಯ,
ವಂಚನೆ, ಪಹ್ಲಭೇದ, ಉದಾಸೀನ, ನಿರ್ದಯವೆಂಬ ಅಂತರಂಗಭವಿಗಳಿಲ್ಲ
ದಾತನಾಗಿ; ಶಿವಮಾಹೇಶ್ವರರಂ ಕಾಣುತಲೇಳುವುದು. ಇದಿರಾಗಿ ನಡೆವುದು,
ಅವಗೊಡತಿರುಗುವುದು, ಪ್ರಿಯ ವಚನಮಂ ನುಡಿವುದು, ಗಡ್ಡುಗೆಯನಿಕ್ಕುವುದು
ಅನ್ನಪಾನಾದಿಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸೂದೆಂಬ ಮುಕ್ತಿ ಕೋಪಾನ ಸತ್ತಕ್ರಮಯುಕ್ತನಾಗಿ,
ಜಾತಿಸೂತಕ, ಜನನಸೂತಕ, ಪ್ರೇತಸೂತಕ, ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಸೂತಕ, ರಜಃಸೂತಕವೆಂಬ
ಸಂಚಸೂತಕವನೇದಿದಾತನಾಗಿ; ಲಿಂಗಾಚಾರ, ಸದಾಚಾರ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ಶಿವಾ

ಚಾರ, ಗಣಾಚಾರವೆಂಬ ಸುಚಾರಾಚಾರನಿಷ್ಠನಾಗಿ; ದಾಸತ್ವ, ವೀರದಾಸತ್ವ, ಭೃತ್ಯತ್ವ, ವೀರಭೃತ್ಯತ್ವ, ಸಮಯಾಚಾರತ್ವ, ಸಕಲಾವಸ್ಥಾನತ್ವಂಗಳೆಂಬ ಪದ್ವಿಧಸಜ್ಜನಯುಕ್ತನಾಗಿ; ದೇಶ, ಕಾಲ, ಕಲ್ಪಿತಾದಿ ಲೌಕಿಕಾಚಾರಂಗಳಂ ಮಾರಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಶೀಲನಾಗಿ; ಶಿವಾತ್ಮರ್ಗ ಭೇದ, ಭ್ರಾಂತಿದೋರದಾತನಾಗಿ; ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಜನಿತ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಮಿಸುವಾ ಶೈವನಪ್ಪುದರಿಂ ತತ್ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳಾತನಾಗಿ; ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯನಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ವೀರಶೈವನಪ್ಪಂ.

೨೬೬

ವೀರಶೈವ ಭೇದಗಳು :

ಬಳಿಕಾ ವೀರಶೈವನೆ ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂ ಸಾಮಾನ್ಯವೀರಶೈವನೆಂದು, ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವನೆಂದು, ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವನೆಂದು ತ್ರಿವಿಧನಾಗಿರ್ಪನವರಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀಗುರು ವಿನ ಹಸ್ತಮುಸ್ತಕ ಸಂಯೋಗದಿಂ ವಿಭೂತಿಯ ಪಟ್ಟದಿಂ, ಶಿವಮಂತ್ರೋಪದೇಶದಿಂ ಲಿಂಗಾಂಗಸಂಗಿಯಾಗಿ, ಹಸ್ತ ಮುಸ್ತಕ ಕಂಠ ಕಕ್ಷೆ ವಕ್ಷಸ್ಥಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಧಾರಕನಾಗಿ, ಏಕಕಾಲಮಾದೊಡಂ ತ್ರಿಕಾಲಮಾದೊಡಂ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾಸಕ್ತನಾಗಿ, ಗುರು ಲಿಂಗ ಭಸಿತಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಸಾಮಾನ್ಯವೀರಶೈವ ನಪ್ಪಂ.

೨೬೭

ಕ್ರಿಯಾಪಾದ—ದೀಕ್ಷಾಕ್ರಮ :

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿದಾಂತ್ಯಾದಿ ಸಾಧನ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನಿಂ ಶಾಸನೀಯನಪ್ಪುದರಿಂ ಶಿಷ್ಯನಾದಾತನು ಶುಭ ಕಾಲ ದೇಶಾದಿಗಳಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಬಳಿಕಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಸಿದ್ಧನಾದ, ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣ ಸಹಿತನಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುವನೆಯ್ದಿ, ಮತ್ತಂ ಆ ಗುರುವಿನನುಮತದಿಂ ಶಿವಪೂಜಾ ಪರಾಯಣರಾದ ಕೀರ್ತಿಮಯರಾದ ನಾಲ್ವರು ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಂ ಸ್ನಾನ ಧವಲಾಂಬರಾಭರಣ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸಿ, ಬಳಿಕಾ ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನಾಜ್ಞೆಯಿಂ, ತಾನಾ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಾಹಾರಿಯಾಗಿದೂ, ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಂತಧಾವಲ್ಯಂಗೆಯ್ದು, ಮಂಗಲ ಸ್ನಾನವಂ ಮಾಡಿ, ಧವಲಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟು ಪೊದೆದು, ಭಸಿತೋದ್ದೊಳನಮಂ ರಚಿಸಿ, ತಿಪುಂಡ್ರಧಾರಣಮಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳಂ ಧರಿಸಿ, ಸುವರ್ಣಾಭರಣಾದಿಗಳಿಂ ಸಿಂಗರಂ ಬಡೆದು, ಬಳಿಕಾಚಾರ್ಯನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದಷ್ಟಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕದಿಂ ವಿನಯವಿನಮಿತನಾಗಿ, ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂ ವಿತ್ತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಗುರುಪೂಜನಂ ಗೆಯ್ದು, ಮರಳಿ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂ ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳಂ ಭಜಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಗುರುಮುಖ ಸಕಲಮಾಹೇಶ್ವರರಂ ಬಲ ವಂದು, ವಿಭೂತಿ ವಿಳಯಂಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸಾದು.

೨೬೮

ಬಳಿಕ ಖನನ ದಹನ ಶೋಧನ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮರ್ದನ ಲೇಪನವೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮುಂಗಳಿಂ, ಸಾರಣೆ ಕಾರಣೆ ತಳಿರತೋರಣ, ಕುಸುಮಸರವಿಸರ ಪಳವಳಿಗೆ

ಧೂಪಧೂಮಾದಿಗಳಿಂ ಪರಿಶೋಭಿ ವಡೆದು ಮನೋಹರಮಾದ ದೀಕ್ಷಾನುಂಟವ
 ದಲ್ಲಿ ಗೋಚರ್ಮ ಮಾತ್ರದ ಭೂಮಿಯಂ ಚೌಕಮಾಗಿ, ಗೋರೋಜನ,
 ಗೋವಿಯು, ಗೋಮೂತ್ರ, ಗೋಘೃತ, ಗೋದಧಿ ಗೋಕ್ಷಿರಮೆಂಬ ಪಟ್ಟಿಮ್ನಾ
 ಜನಂಗೈಯ್ದು, ಬಳಿಕ ಚೌಕಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಳ ಮೌಕ್ತಿಕ, ಶುಭ್ರಸಾಷಾಣ,
 ಸುವರ್ಣ, ಶ್ವೇತಾಭ್ರಕ, ತೆಂಡುಲಾದಿಗಳ ಚೂರ್ಣಗಳಿಂದಷ್ಟು ಕಮಲಮಂ ರಚಿಸಿ,
 ಮತ್ತದನಾವರಿಸಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಶೂಲ ಡಮರುಗ ಪರಶು ಗಂಟೆ ಭಕ್ತ ಚಾಮರ
 ವೃಷಭಚರಣಾದಿ ವಿಚಿತ್ರ ವರ್ಣಕಮಂ ತುಂಬುತ್ತ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಎಳ್ಳು ಜೀರಿಗೆ
 ಗೋದುವೆ ಅಕ್ಕಿ ಉದ್ದುಗಳೆಂಬ ಪಂಚಧಾನ್ಯವನಾದರೂ, ಕೇವಲ ತೆಂಡುಲವ
 ನಾದರೂ, ಮೂವತ್ತೆರಡೆಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣಿನ ಚತುರಸ್ತ್ರಮಾಗಿ ಹರಹುತ್ತದರ
 ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥಾಂಬು ಪೂರ್ಣಮಾದ ಸುವರ್ಣಾದಿ ನವೀನ ಪಂಚಕಳಸಂಗಳಂ,
 ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮ ಉತ್ತರ ಮಧ್ಯಕ್ರಮದಿಂದಾಚಾರ್ಯನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾ
 ಕಲಶಂಗಳಂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೂತನ ವಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ ಸುತ್ತಿ ನವ ಪಂಚತಂತುಗಳಿಂ
 ಪರಿವೇಷಿಸಿ ಸುವರ್ಣಾದಿಗಳನವರೊಳಿಸಿ.

೨೬೯

ಬಳಿಕಾಮೃಪಲ್ಲವ ದೂರ್ವಾಂಕುರ ಪೂಗಕುಸುಮ ನಾಗವಲ್ಲಿದಳಾದಿಗಳಿಂದ
 ಆ ಕಳಸಂಗಳಂ ಕ್ರಮದಿಂ ತತ್ಪುರುಷ, ಅಘೋರ, ಸದ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ
 ಈಶಾನಮೆಂಬ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮಕಮೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ಮತ್ತನೂ ಕಳಸಂಗಳ
 ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನಂ ಭಜಿಸಿ, ಮೇಲಗ್ರಾಸನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಪರಶಿವ
 ಸಂಜ್ಞಾಕನಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿದ ಆಚಾರ್ಯನೇ ಮಧ್ಯದ ಕಳಸವನುಳಿದು ಪೂರ್ವಾದಿ
 ನಾಲ್ಕು ಕಳಸಂಗಳನೆ ಕ್ರಮದಿಂ ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಮರುಳುಸಿದ್ಧ, ರಾಮದೇವ,
 ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರೆಂಬಾಚಾರ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಕರಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಠ ಪೀಠಾಸ
 ನಾದಿ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತರಾದ ಆಯಾಯ ಬುದ್ಧಿಶ್ಛಗಂ ಅರ್ಘ್ಯ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾ
 ದಿಗಳಿಂ ಶ್ರೀ ಮತ್ಸಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ
 ತನ್ನ ಶರೀರ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣಾದಿಗಳಂ ಸದ್ಗುರುವಿಂಗೋಸುಗ ನಿವೇದಿಸಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ
 ಪ್ರಣಾಮನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನು ಶ್ರೀಗುರುವಿನಾಣತಿಯಿಂದುತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಶ್ರೀ
 ಗುರುವಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚೌಕಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕ ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ
 ಪದ್ಮಾಸನಾಸೀನನಾಗಿ ಬುಜುಕಾಮನಾಗಿ ನಾಸಾಗ್ರ ನಿರೀಕ್ಷಣ ಲೋಚನಂಗಳನು
 ಳ್ಳಾತನಾಗಿ, ಮುಕುಳಿತಕರ ಕಮಲನಾಗಿ, ಶಿವಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣೆ ಶಿವಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಂ
 ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಮಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿದ ಶಿಷ್ಯನಂ ಶ್ರೀ ಗುರು ತನ್ನ ಕೃಪಾವಲೋಕನದಿಂ
 ದೀಕ್ಷಿಸಿ ಮೇಲೆ ಸಕಲ ಮಾಹೇಶ್ವರರಾತೀರ್ವಾದನಾದಂ ಪೊಣ್ಣೆ, ಮಂಗಲವಾದ್ಯ
 ಧ್ವನಿಯುಣ್ಮಲೊಡನಾಚಾರ್ಯಾದಿ ಬುದ್ಧಿಶ್ಛಗಲು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಳಸಂಗಳಂ
 ಕ್ರಮದಿಂದಿತ್ತಿ, ಬಳಿಕಾ ಕಳಸೋದಕಂಗಳಂ ದೂರ್ವಾಂಕುರದಿಂ ಗುರುವರ್ಯನಾ

ಶಿಷ್ಯನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಮತ್ತಮಾ ಕಳಸಂಗಳನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಬಳಿಕಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಮತ್ತೆ ನೆಗೆಹುತ್ತಾ ಕಳಸೋದಕಂಗಳಂ ಮೊದಲಂತೆ ದೂರ್ವಾಂಕುರದಿಂದನೆ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ತಳದಿಂತು ಮೂರುನೇಳೆ ಅಘಮರ್ಷಣ ಸ್ನಾನಂಗೈದ ನಂತರದೊಳಾಚಾರ್ಯನಾ ಶಿಷ್ಯನ ಲಲಾಟಾದಿ ಸ್ನಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ಮಂತ್ರದಿಂದಭಿಮಂತ್ರಿತಮಾದ ಶ್ರೀಮದ್ವಿಭೂತಿಯಂ ಧರಿಸಿ, ವಿಧಿ ದುರ್ಲಭಿಗಳಂ ತೊಡೆದು ಕಾಯಶುದ್ಧಾತ್ಮಶುದ್ಧಾದಿಗಳಂ ಮಾಡಿ ಕಲಾಸ್ಯಾಸ ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಾದಿಗಳಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಆಣವಾದಿ ಮಲತ್ರಯಮಂ ಕಳೆದು, ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಂ ಮಾಡಿ, ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಗುರು ತನ್ನ ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತಮಂ ಗಂಧಾರ್ಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಂ ಶಿವಮಂತ್ರದಿಂದರ್ಚಿಸಿ, ಬಳಿಕಾ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಶಿವಹಸ್ತಮಂ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣದಿಂದಿರಿಸುತ್ತ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೆ ಅದಿಷ್ಟೇಯ ಮಾಡ, ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮಕ ಬಿಂದುವೆಂಬ ಪೀಠದೊಡನೆ ಲಿಂಗಲಕ್ಷಣಚಿಹ್ನಕ್ರಿಯೆಂಬ ಕರಣಯುಕ್ತನಾದ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ಯವಾದ ಪರಶಿವನಂ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಸಂಯೋಗಿಸಿ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿ, ಮಾನಸಪೂಜೆಯಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಆಚಾರ್ಯಂ ತನ್ನ ಕರಕಂಜಮಂ ಮುಗಿದಲ್ಲಿ ಸದಾಸನ್ನಿಹಿತಮಾಗಿರಂದೀಶ್ವರಂಗೆ ಬಿನ್ನಸುಗೆಯ್ದಿರಿ ಸೂದೇ ನೇಧಾದೀಕ್ಷೆಯೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕಾ ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನಾ ಶಿಷ್ಯನ ದಕ್ಷಿಣಕರದಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲ ನುಚ್ಚುರಿಸುತ್ತಾ ಮಂತ್ರ ಮುಷಿ ಭಂದಾದಿ ದೇವತಾದ್ಯಂಗಳಂ ತಿಳುಹೂದೇ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆಯೆನಿಸೂದು.

ಬಳಿಕಾ ಮಂತ್ರಾನುಸಂಧಾತ್ಯವಾಗಿರ್ದ ಶಿಷ್ಯನ ಮಸ್ತಕಸ್ಥಿತಮಾದ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಲಿಂಗವನೆ ಶ್ರೀಗುರು ತನ್ನ ಭಾವ ಮನೋ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಯಥಾಕ್ರಮದಿಂದಾಕರೂಪಿಸಿ ತಂದು. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ಮೇಲೆ ಸ್ಪಟಿಕ, ಸುವರ್ಣ, ಶಿಲೆ, ರತ್ನಾದಿ ಲಿಂಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಿಕೃಮಾಗೆ ಮೃತ್ಯು, ಶಕ್ತ್ಯಾಧಿಕೃಮಾಗೆ ದರಿದ್ರತೆ, ಲಿಂಗ ಶಕ್ತಿ ಸಮಾನದಿಂ ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಂಗಳವ್ವದರಿಂದಾ ಲಿಂಗದ ವೃತ್ತಮಂ ಬಳಸಿ, ಸೂತ್ರದಿಂದೆಳೆದಾ ಸೂತ್ರಮಂ, ಗೋಮುಖದ ತುದಿಗೆ ಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಪಿಡಿದು ಸರಿಗಂಡು, ಮೇಲಾ ಸೂತ್ರದಿಂ ಶಕ್ತಿಯ ಅಡಃಪೀಠಮಂ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ, ಮೇಣದಃ ಪೀಠದಿಂ ಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಹವಣಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಆ ಸೂತ್ರದಿಂದೆಳೆದಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥದಿಂ ಗೋಮುಖವನಳೆದು, ಸಮಾನವರಿದಿಂತು, ಪಂಚಸೂತ್ರಮುಳ್ಳ ಪೀಠ ಲಿಂಗಂಗಳೊಂದೇಜಾತಿ ಶಿಲಾದಿಗಳಾದ ಕಾಂತಿಮಯವಸ್ತು ಲಿಂಗಸ್ಥಲಮಂ ತೀರ್ಥಾಂಬು ಪಂಚಗವ್ಯ ಭಸಿತ ಮಿಶ್ರೋದಕಂಗಳಂ ಪರಿಪೂರಿತಮಾದ ತ್ರಿವಿಧ ಕುಂಭದೊಳೊಂದೊಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಾಗ್ನೋತ್ತರಶತ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ವನನುವಿಂಧಭಿಮಂತ್ರಿಸುತ್ತವಗಾಹಮಿರಿಸಿ. ಬಳಿಕ ಸಾಲ್ಕನೆಯ ರಾತ್ರಿಯೊಳಾ

ಪಂಚಕಳಸ ಸ್ಥಾಪನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯುಂ ಪರಿಶುದ್ಧಿಗೈಯ್ದು, ಅಷ್ಟದಳ ಪದ್ಮನುಂ ತುಂಬಿ, ಬಳಿಕೇಳು ಮೊಳದುದ್ದದೊಂದು ನವೀನ ವಸ್ತ್ರನುಂ ತಂದು ಆ ಪದ್ಮದ ಮೇಲೊಂದು ಮೊಳದುದ್ದನುಂ ಪುಚ್ಚುತ್ತದರ ಮೇಲೊಂದಂಗುಲ ದಟ್ಟಿದಲ್ಲಿಶ್ಯಾಮಾಕನುಂ ಪಸರಿಸುತ್ತಪ್ಪದಳ ನಳಿನನುಂ ಬರೆದಾವಸ್ತ್ರನುಂ ಬಾಸಣಸಿ ಮತ್ತದರ ಮೇಲೆ ತಿಲನುಂ ಹರಹುತ್ತಪ್ಪದಳ ಕಮಲನುಂ ಲಿಖಿಸುತ್ತಾ ವಸ್ತ್ರನುಂ ಪೊದಿಸಿ, ಮತ್ತದರ ಮೇಲೆ ಗೋಡುವೆಯುಂ ಹರಹುತ್ತಪ್ಪದಳವಾರಿಜನುಂ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತ ವಸ್ತ್ರನುಂ ಕವಿಚಿ, ಮತ್ತದರ ಮೇಲೆ ವ್ರೀಹಿಯುಂ ಪಸರಿಸುತ್ತಪ್ಪದಳ ಕಂಜನುಂ ರಚಿಸುತ್ತಾ ವಸ್ತ್ರನುಂ ಮುಸುಂಕಿ, ಮತ್ತದರ ಮೇಲೆ ತೆಂಡುಲನುಂ ಹರಹುತ್ತಪ್ಪದಳ ಕಂಜನುನಂಕಿಸುತ್ತಾ ವಸ್ತ್ರವನಾವರಿಸಿ, ಮತ್ತದರ ಮೇಲೆ ಚೂತ ಬಿಲ್ವ ಅಮಲಕ ಕುಶ ಅಪಾಮಾರ್ಗವೆಂಬ ಪಂಚಪತ್ರಗಳಂ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ವಸ್ತ್ರವನಾಚ್ಛಾದಿಸಿ, ಹೀಂಗಳೆನಲೆಯಾದಾಧಾರನುಂ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದರ ಮೇಲೆ ಆ ಲಿಂಗಸ್ಥಲನುಂ ಗೋಮುಖಮುತ್ತರ ಭಾಗಮಪ್ಪಂತಿರಿಸಿ. ಮೇಲೆ ಸೀತಾರ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾದಿಂ ಸಹಸ್ರ ಮೂಲಮಂತ್ರನುಂ ಜಪಿಸುತ್ತಾ ಲಿಂಗಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಮಾತೃಕಾನ್ಯಾಸ ಕಲಾನ್ಯಾಸ ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಾದಿಗಳಂ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿ, ಮಠಳ ಕಳಶೋದಕದಿಂ ಸ್ನಾನಂಗೆಯ್ದು ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆಯಂ ಮಾಡೊದಂತು, ಮುನ್ನವೆ ಪರಿಶುದ್ಧವಡೆದಿದ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವನಾಚಾರ್ಯಂ ತನ್ನ ವಾಮಕರಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದು ಕೊಂಡು, ಬಳಿಕದರೊಳಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಕ್ರಮದಿಂ ದೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತ ಶಿವಕಲಾಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಂ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತಮಾ ಶಿಷ್ಯನ “ಆಯಂ ಮೇ ಹಸ್ತೋ ಭಗವಾನ್” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿ ಸಿದ್ಧಮಾದ ಮಂತ್ರದಿಂ ವಾಮಹಸ್ತ ಪೀಠದೊಳಾ ಶಿವಲಿಂಗನುಂ ಗೋಮುಖ ವಾಮಭಾಗಮಪ್ಪಂತೆ ಸಂಸ್ಕಾಪಿಸೂದೇ ಕ್ರಿಯಾದೀಕ್ಷೆಯೆನಿಸೂದು.

೨೭೦

ಸಪ್ತವಿಧ ದೀಕ್ಷೆಗಳು :

ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಗುರು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಂ ಕರೆದೆಲೆ ಮಗನೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವಿದುತಾನೆ ತತ್ಪ್ರಾಣೀತಮಾದ ಪರವಸ್ತುವಿದು ತಾನೆ, ಹರಿಬ್ರಹ್ಮರರಿಸಿ ಕಾಣದ ನಿಜತತ್ವವಿದನಂತು ನಿಮಿಷಾರ್ಧಮಾದರೂ ನಿನ್ನ ಶರೀರದಿಂವಿಯೋಗಮಾಗದಂತೆ ಸಾಮಧಾನದಿಂ ಧರಿಸು, ತ್ರಿಕಾಲಂ ತಪ್ಪದಂತರ್ಚಿಸುತ್ತಿರು, ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತವಲ್ಲದೇನೆಂದನು ಸ್ವೀಕರಿಸದಿರು, ಸಕಲ ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಂಗಳೆಲ್ಲಂ ನಿನ್ನ ಕೈಪಾರಿದವೆಂದುನಂಬು, ಸರ್ವಕ್ಷೇತ್ರನುಂ ಬಿಡು, ನಿತ್ಯಸುಖಿಯಾಗು, ಸತ್ಯವಿದೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದ ಶಿವಕ್ರಿಯೆಗಳನು ಉಪದೇಶಂಗೆಯ್ದಿಂತು ಪೇಳ್ವ ವೀರಶೈವಧೀಕ್ಷೆಯಂತೆಂದೊಡೆ ಆಜ್ಞಾದೀಕ್ಷೆ, ಉಪಮಾದೀಕ್ಷೆ, ಸ್ವಸ್ತಿಕಾರೋಹಣ, ಕಳಶಾಭಿಷೇಕ, ವಿಭೂತಿಪಟ್ಟ, ಲಿಂಗಾಯತ, ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತಮೆಂದು ಸಪ್ತವಿಧಮಾಗಿಹುದವರಲ್ಲಿ.

ಶ್ರೀ ಗುರು ತನ್ನಾಜ್ಞೆಯನೆ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸೂದೇ
ಆಜ್ಞಾದೀಕ್ಷೆಯೆನಿಸೂದು.

ಪುರಾತನರ ಸಮಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸದೃಶಮಾಗಿ ಮಾಡೂದೇ
ಉಪಮಾದೀಕ್ಷೆಯೆನಿಸೂದು.

ಸ್ವಸ್ತಿಕಮೆಂಬ ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಯನಂ ಕುಳಿರಿಸಿ ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಾದಿಗಳಂ
ಮಾಡಿ ಮಂತ್ರಶರೀರಿಯೆನಿಸೂದೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಕಾರೋಹಣವೆನಿಸೂದು.

ಪಂಚಕಳಸೋದಕಂಗಳಂ ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಸ್ಪೃಶನಂಗಳಯ್ದುದೇ
ಕಳಸಾಭಿಷೇಕವೆನಿಸೂದು.

ಆಗಮೋಕ್ತ ಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಂಗಳಂ ಶ್ರೀ ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣಂಗೆಯ್ದುದೇ
ವಿಭೂತಿ ಪಟ್ಟವೆನಿಸೂದು.

ಆಚಾರ್ಯಂ ತಾನು ಶಿಷ್ಯಂಗೆ ಕೊಡಲುತಕ್ಕ ಲಿಂಗವನರ್ಚಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನಂ
ನೋಡಿಸೂದೇ ಲಿಂಗಾಯತವೆನಿಸೂದು.

ಶ್ರೀಗುರುವಿತ್ತ ಲಿಂಗವನೆ ಶಿಷ್ಯನು ಸಾವಧಾನದಿಂದುತ್ತಮಾಂಗಾದಿ ಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ
ಧರಿಸೂದೇ ಲಿಂಗಸ್ವಾಯತವೆನಿಸೂದು

ಇಂತು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಕ್ರಮದಿಂ ಸಾಂಗಿಕಮಾದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಿಂ. ಲಿಂಗಾಂಗ
ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವನು ಮಾಳ್ವ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜಾಕ್ರಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ

೨೭೧

ವೀರಶೈವ ಶಿವಪೂಜಾ ಕರ್ಮಾನುಪಾನ್ :

ಶ್ರೀಷ್ಠರುಗಳಾವಾವುದನಾಚರಿಸುವರದನೆ ಲೋಕದವರನುವರ್ತಿಪುದರಿಂ,
ಜಗಕ್ಕುಪದೇಶಮಪ್ಪಂತೆ, ತಾನು ನಿತ್ಯನಿರ್ಮಲನಾದರೂ ಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಾದಿ ಸಕಲ
ಸಾಂಗಿಕಮಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಂ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮೊದಲು “ಓಂ ಹಃ ಅನಂತ
ಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ಜೋತಿರೂಪಾಯ ಶಿವಾಸ್ತಾಯಫಟ್” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂ ಮನಶ್ಶು
ದ್ಧಿಯನಾಚರಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಓಂ ಆಮೋವಾ ಇದಂ ಸರ್ವಂ ವಿಶ್ವಭೂತಾನ್ಯಾಪಃ
ಪ್ರಾಣಾನಾಮಾಪಃ ಪಶವ ಆಮೋನ್ನಮಾಪಃ ಸಮ್ರಾಡಾಮೋ ವಿರಾಡಾಮೋ
ಸ್ವರಾಡಾಪಃ ಭಂದಾಂಸ್ಯಾಮೋ ಜ್ಯೋತಿಂಸ್ಯಾಮೋ ಅಸ್ಯಾಮೋ ಯಜೂಂಸ್ಯಾಪಃ
ಸತ್ಯಮಾಪಃ ಸರ್ವದೇವತಾ ಆಪಃ ಓಂ ಭೂಭುವಂ ಸುವಡಾಪಃ ಅಮೃತಮಾಪಃ”
ಎಂಬ ಮಂತ್ರಾಭಿಮಂತ್ರಿತಮಾದುದಕದಿಂ ಕರಚರಣ ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನಂಗೆಯ್ದು,
ಬಳಿಕ, “ಸರ್ವಜ್ಞಾ ಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಂ ಆ ಪೂಜಾ
ಗೃಹಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಮರಳಿ “ಓಂ ಹಾಂ ಪೃಥುವ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ನಿವೃತ್ತಿಕರಾಯೈ
ನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂ ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿಯನಾಚರಿಸಿ ಮೇಲೆ “ಶ್ರೀ ಯೈ ನಮಃ”
ಎಂಬ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣದಿಂ ಪೂರ್ವೋತ್ತರ ಮುಖನಾಗಾದರೂ ಸುಖಾಸನ

ದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು, ಬಳಿಕ “ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಈಶಾನಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕರದ ಮಧ್ಯಮೆ ಅನಾಮಿಕಾಂಗುಷ್ಠಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ಮದ್ವಿಭೂತಿಯನಾಧಾರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮೇಲೆ ವಾಮಹಸ್ತದ ಅಂಗುಷ್ಠಾದ್ಯಂಗುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಕಾರಾದಿ ನಕಾರಾಂತಮಾದಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳನುಚ್ಚರಿಸುತ್ತಮಾ ವಿಭೂತಿಯನಿರಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಪುನಾತಿ ಯಜ್ಞಗತ್ಸರ್ವಂ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಾತ್ಮಾ ಸದಾಶಿವಃ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಜೀಜಾಯ ತಸ್ಮೈಶ್ರೀ ಭಸ್ಮನೇನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಾ ಭಸಿತಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣಕರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಬಲತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟು “ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ” ಎಂಬ ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದೇಕಾದಶವಾರವಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಾಮತ್ತೆ “ಅಗ್ನಿರಿತಿ ಭಸ್ಮ, ವಾಯುರಿತಿಭಸ್ಮ, ಜಲಮಿತಿಭಸ್ಮ, ಸ್ಥಲಮಿತಿಭಸ್ಮ, ಪೃಥ್ವೀಮೇತಿಭಸ್ಮ, ಸರ್ವಗಂಹವಾ ಇದಂ ಭಸ್ಮ ಮನವಿತಾನಿ ಚಕ್ಷೂಗ್ಂಷಿ ಭಸ್ಮಾನಿ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಾದರೂ ಮಂತ್ರಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಮಾನಸೋಕ್ತೇ ತನಯೇ ಮಾನ ಆಯಸಿ ಮಾನೋ ಗೋಷು ಮಾನೋ ಅಶ್ವೇಷುತಿರಿಸಃ ವಿರಾಣ್ಮಾನೋ ರುದ್ರ ಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಣುತೋ ನಮಃ ಸಾ ವಿಧೇಮತೇ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದೆತ್ತಿ ಬಳಿಕಾ ವಿಭೂತಿಯಂ, “ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಯಂ ಈಶಾನಾಯನಮಃ” ಎಂದು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, “ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯನಮಃ” ಎಂದು ಮುಖದಲ್ಲಿ, “ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಶಿಂ ಅಘೋರಾಯನಮಃ” ಎಂದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ, “ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಮಂ ವಾಮದೇವಾಯನಮಃ ಎಂದು ಗುಹ್ಯದಲ್ಲಿ, “ಓಂ ಹ್ರಾಂ ನಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯನಮಃ” ಎಂದು ಪಾದದಲ್ಲಿಯೂ, ಸರ್ವಾಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಬಳಿಕಾಚಮನಂಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ವಿಭೂತಿಯಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೂಲಮಂತ್ರದಿಂದ ಸನ್ನೋಂದು ವೇಳೆ ಮಂತ್ರಿಸುತ್ತಾಭಸಿತದಿಂದ.

“ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಈಶಾನಾಯ ನಮಃ” ಎಂದೈದುವೇಳೆ ಶಿರೋದೇಶವನು,

“ಓಂ ಹ್ರೀಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯನಮಃ” ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ವೇಳೆ ಮುಖವನು,

“ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅಘೋರಾಯ ನಮಃ” ಎಂದು ಎಂಟು ವೇಳೆ ಹೃದಯವನು,

“ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ” ಎಂದು ಹದಿಮೂರು ವೇಳೆ ಗುಹ್ಯಪ್ರದೇಶವನು,

“ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ನಮಃ” ಎಂದು ಎಂಟು ವೇಳೆ ಪಾದಾದಿ ಸರ್ವಾಂಗವನು,

ಉದ್ಘೋಷಿಸಿ, ಮತ್ತಮಾಭಸಿತಮಂ ಜಲಮಿಶ್ರಂ ಮಾಡಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಲಲಾಟಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ “ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ ಜನುದಗ್ನೀಃ ಕಶ್ಯಕಸ್ಯ ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ, ಅಗಸ್ತಸ್ಯ ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ, ಯದ್ಧೇವಾನಾಂ ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ ತನ್ನೇ

ಅಸ್ತು ತ್ರಿಯಾಯುಷಂ'' ಎಂಬ ತ್ರಿಯಾಯುಷ ಮಂತ್ರವನು, "ತ್ರಿಯಂಬಕಂ
ಯಜಾಮಹೇ ಸುಗಂಧಿಂ ಪುಷ್ಪವರ್ಧನಂ, ಉರ್ವಾರುಕಮಿವ ಬಂಧಸಾನ್ಮೃತೋಃ
ಮೃಕ್ಷೀಯಮಾವೃತಾತ್'' ಎಂಬ ತ್ರಿಯಂಬಕ ಮಂತ್ರವನು ಜಪಿಸುತ್ತೆ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ
ಧಾರಣಂ ಗೆಯ್ದು, ೨೭೨

ವೀರಶೈವಕಲಾನ್ಯಾಸ :

ಬಳಕ,

ಹಿಂ ಈತಾನಃ ಸರ್ವವಿದ್ಯಾನಾಂ ಶಶಿನ್ಯೈ ನಮಃ ಮೂರ್ಧ್ನಿ,
ಹಿಂ ಈತ್ವರಃ ಸರ್ವಭೂತಾಣಾಂ ಲಿಂಗಧಾಯೈ ನಮಃ ಪೂರ್ವಮೂರ್ಧ್ನಿ,
ಹಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿಪತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಧಿಪತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಜೇಷ್ಠಾಯೈನಮಃ
ದಕ್ಷಿಣಮೂರ್ಧ್ನಿ,

ಹಿಂ ಶಿವೋಮೇ ಅಸ್ತು ಮರೀಚ್ಛೈನಮಃ ವಾಮಮೂರ್ಧ್ನಿ,
ಹಿಂ ಸದಾಶಿವೋಂ ಜ್ವಲಿನ್ಯೈನಮಃ ಪಶ್ಚಿಮ ಮೂರ್ಧ್ನಿ,
ಹಿಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ಶಾಂತಾಯನಮಃ ಪೂರ್ವವಕ್ತ್ರೇ,
ಹಿಂ ಮಹಾದೇವಾಯ ಧೀಮಹಿ ವಿದ್ಯಾಯೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣವಕ್ತ್ರೇ,
ಹಿಂ ತನ್ನೋರುದ್ರಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಯೈನಮಃ ವಾಮವಕ್ತ್ರೇ,
ಹಿಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ನಿವೃತ್ಯೈನಮಃ ಪಶ್ಚಿಮವಕ್ತ್ರೇ,
ಹಿಂ ಈಶಾನ ವಕ್ತ್ರಾಯನಮಃ ಉರ್ಧ್ವವಕ್ತ್ರೇ,
ಹಿಂ ಅಘೋರೇಭ್ಯಃ ತಮಸ್ಸೈನಮಃ ಹೃದಯೇ
ಹಿಂ ಘೋರೇಭ್ಯಃ ಮೋಹಾಯೈನಮಃ ಕಂಠೇ
ಹಿಂ ಘೋರ ಅಕ್ಷಯಾಯೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಾಂಸೇ
ಹಿಂ ಘೋರತರೇಭ್ಯಃ ಕನಿಷ್ಠಾಯೈನಮಃ ವಾಮಾಂಸೇ.
ಹಿಂ ಸರ್ವತಃ ಸರ್ವಮೃತ್ಯುನೇನಮಃ ನಾಭೇ
ಹಿಂ ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ ಮಾಯಾಯೈನಮಃ ಜಠರೇ
ಹಿಂ ನಮಸ್ತೇ ಅಸ್ತುರುದ್ರ ಅಭಯಾಯೈನಮಃ ಪೃಷ್ಠೇ
ಹಿಂ ರೂಪೇಭ್ಯಃ ಶಿವೇಭ್ಯಃ ಜ್ವರಾಯೈನಮಃ ವಕ್ಷಸಿ
ಹಿಂ ವಾಮದೇವಾಯ ನಮೋ ರಜಾಯೈನಮಃ ಗುಹ್ಯೇ
ಹಿಂ ಜೇಷ್ಠಾಯ ನಮೋ ರಕ್ಷಾಯನಮಃ ಲಿಂಗೇ
ಹಿಂ ರುದ್ರಾಯ ನಮೋ ರತ್ನೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣೋರೂ
ಹಿಂ ಕಾಲಾಯನಮೋ ಪಾಲಾಯೈನಮಃ ವಾಮೋರೂ
ಹಿಂ ಕಾಲಕಾಮಾಯೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣ ಜಾನುನಿ
ಹಿಂ ವಿಶರಣಾಯನಮಃ ಸಂಯಮಿಸಿಯೇನಮಃ ವಾಮಜಾನುನಿ

ಓಂ ಬಲಕ್ರಿಯಾಯೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣ ಜಂಘಾಯಾಂ
 ಓಂ ವಿಕರಣಾಯ ರುದ್ರಾಯನಮೋ ಬುದ್ಧೈಶ್ಚೈನಮಃ ವಾಮಜಂಘಾಯಾಂ
 ಓಂ ಬಲಕಾಯಾಯೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣ ಸ್ಥಿತಿ
 ಓಂ ಪ್ರಮಥಾಯನಮಃ ಧಾತ್ರೈನಮಃ ವಾಮಸ್ಥಿತಿ
 ಓಂ ಸರ್ವಭೂತ ದಮನಾಯನಮೋ ಗ್ರಾಮಿಣೇನಮಃ ಕಟಿಂ
 ಓಂ ಧನೋ ಮನನೋಹಿನ್ಯೇನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಪಾರ್ಶ್ವೇ,
 ಓಂ ಉನ್ಮನಾಯನಮಃ ನೋಹಾಯೈನಮಃ ವಾಮಪಾರ್ಶ್ವೇ,
 ಓಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಂ ಪ್ರಕದ್ಯಾಮಿ ಸಿದ್ಧೈಶ್ಚೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಪಾದೇ
 ಓಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯ ವೈನಮಃ ಬುದ್ಧೈಶ್ಚೈನಮಃ ವಾಮಪಾದೇ
 ಓಂ ಭವೇದ್ಯುತ್ಥೈಶ್ಚೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಕರೇ
 ಓಂ ಅಭವೇ ಲಕ್ಷ್ಮೈಶ್ಚೈನಮಃ ವಾಮಕರೇ
 ಓಂ ಅನಾದಿಭವೇ ಮೇಧಾಯೈನಮಃ ಘ್ರಾಣೇ
 ಓಂ ಭವಸ್ವಮಾಂ ಕಾಂತೈಶ್ಚೈನಮಃ ಶಿರಸಿ
 ಓಂ ಭವಸ್ವಧಾಯೈನಮಃ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾಹೌ
 ಓಂ ಉದ್ಭವಾಯ ನಮೋ ದೃಶ್ಯೈಶ್ಚೈನಮಃ ವಾಮಬಾಹೌ
 ಎಂದಿಂತು ಕಲಾನ್ಯಾಸಮಂ ವಿತ್ತರಿಸಿ.

೨೭೩

ವೀರಶೈವ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ :

ಬಳಿಕ

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸರ್ವಜ್ಞ ಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ಹೃದಯಾಯನಮಃ
 ಓಂ ಹ್ರೀಂ ತೃಪ್ತಿ ಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ,
 ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅನಾದಿಬೋಧ ಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ಶಿಖಾಯೈ ವಸಟ್
 ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ಕವಚಾಯಹಂ.
 ಓಂ ಹ್ರೌಂ ಅಲುಪ್ತ ಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್
 ಓಂ ಹ್ರಃ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯಘಟ್.

ಎಂದು ಷಡಂಗ ನ್ಯಾಸಂಗೈದು.

೨೭೪

ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಾಸ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣಾದಿ :

ಬಳಿಕ

ಓಂ ಹೋರಿಂ ಈಶಾನಯನಮಃ ಎಂದು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
 ಓಂ ಹ್ರೇಂ ತತ್ಪರುಷಾಯನಮಃ ಎಂದು ಮುಖದಲ್ಲಿ
 ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅಘೋರಾಯನಮಃ ಎಂದು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ
 ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವಾಯನಮಃ ಎಂದು ಗುಹ್ಯದಲ್ಲಿ

ಹಿಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ವಿಜ್ಞಾನತಾಯನಮಃ ಎಂದು ಪಾದಂಗಳಲ್ಲಿ

ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಾಸವಂ ಮಾಡಿ,

ಮರಳಿ ಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಲಲಾಟ, ಕಂಠ, ಹೃದಯ, ನಾಭಿಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ
ಮುಕಾರಾದಿ ನಕಾರಾಂತಮಾಗಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ನ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ದು.

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಪುಂಜಮಂ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಹಿಂ ಹ್ರಾಂ ಸ್ರಾಂ ರಾಂ
ಪ್ರಾಂ ಮುಮೂಮುಪಿ, ಶ್ರೀ ಮಾಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ವಮಸಿ, ಹ್ವಾಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರಾಂ ನಮಃ ಎಂಬ
ಮಂತ್ರದಿಂದಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ.

ಮರಳಿ “ರುದ್ರಾಕ್ಷ ವೃಕ್ಷಬೀಜಾಯ ಭೂತಿಸಂಭೂತಿ ಹೇತವೇ |

ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ರುದ್ರಾಯ ನಮೋ ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥಿನೇ ” ಎಂಬ
ಮಂತ್ರದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ.

ಬಳಿಕ ಶಿಖಿ ಶಿರಸ್ಸು ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಕರ್ಣದ್ವಯ ಕಂಠ ಉರ ಬಾಹುದ್ವಯ
ಮಣಿಬಂಧದ್ವಯ ಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರ ಸ್ಥಾನ ಉದರಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ

ಹಿಂ ಶ್ರೀಸದಾಶಿವಾಯನಮಃ

ಹಿಂ ವಹ್ಮ ಸೂರ್ಯ ಸೋಮಾಧಿಪಾಯ ಶ್ರೀ ಶಿವಾಯನಮಃ

ಹಿಂ ವಟ್ಟಿಂಶ ತತ್ವಾತ್ಮಕಾಯ ಪರಶಿವಾಯನಮಃ

ಹಿಂ ಶ್ರೀ ಸೋಮಾಯ ನಮಃ

ಹಿಂ ತ್ರಿಯಂಬಕ ಕಲಾತ್ಮನೇ ಶ್ರೀ ಕಂಠಾಯನಮಃ

ಹಿಂ ಶ್ರೀಕಂಠಾದಿ ಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಕಾಯ ಶ್ರೀಸರ್ವಜ್ಞಾಯನಮಃ

ಹಿಂ ಸುಖಾಸನಾದಿ ಷೋಡಶ ಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಕಾಯ ಶ್ರೀ ಕಂಠಾಯನಮಃ

ಹಿಂ ಶ್ರೀ ಸೋಮಕಲಾತ್ಮಕಾಯ ಶ್ರೀ ಸೋಮನಾಥಾಯ ನಮಃ

ಹಿಂ ದ್ವಾದಶಾಧಿತ್ಯಾಭಿಷ್ಠಾಯ ಶ್ರೀ ಮಹಾದೇವಾಯ ನಮಃ

ಹಿಂ ಕೇಶವಾದಿಪತ್ಮಾಧಿಪಾಯ ಶ್ರೀ ಉಮಾಪತಯೇನಮಃ

ಹಿಂ ಶತರುದ್ರ ವಿದ್ಯೇಶ್ವರಾತ್ಮಕಾಯ ಶ್ರೀ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ

ಹಿಂ ಚತುಷ್ಪತ್ಯ ಕಲೋಪೇತಾಯ ನಮಃ

ಹಿಂ ಹ್ರೀಂ ಜನನ ಸ್ಥಾನ ವಿಭೂತಯೇ ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ಸರ್ವಕಾಲ ರೂಪಾಯ
ಶ್ರೀ ಉಮಾಪತಯೇ ನಮಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಂಗಳಿಂದ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸಂಖ್ಯಾ ಕ್ರಮದಿಂದ
ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಗಳಂ ಧರಿಸಿ.

ಬಳಿಕ ಶಿವಾಯನಮಃ ರುದ್ರಾಯನಮಃ ಪಶುಪತಯೇನಮಃ

ನೀಲಕಂಠಾಯನಮಃ ಮಹೇಶ್ವರಾಯನಮಃ ಹರಿಕೇಶಾಯನಮಃ

ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಯನಮಃ ಪಿನಾಕಿನೇನಮಃ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಾಯನಮಃ

ಶಂಭವೇನಮಃ ಶೂಲಿನೇನಮಃ ಮಹಾದೇವಾಯನಮಃ

ಎಂಬ ದ್ವಾದಶ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣದಿಂದ ಪುಷ್ಪಂಜಲಿಮಂ ಕೊಟ್ಟು, ೨೭೫

ವೀರಶೈವ ಶಿವಸಮಾರ್ಚನ :

ಬಳಿಕ ಪರಶಿವನು ನಿತ್ಯ ನಿಷ್ಕಲನಾದೊಡಂ, ಭಕ್ತಹಿತಾರ್ಥಮಾಗಿ ಘೃತ ಕಾಠಿಣ್ಯದಂತೆ ಮೂರ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಪುನಃ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯನಪ್ಪುದರಿಂದಾ ಲಿಂಗದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಪಾದಂಗಳನು, ಲಿಂಗಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಖವನು, ಲಿಂಗಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಭುಜಂಗಳನು, ಲಿಂಗದ ಹಿಂದೆ ಪೃಷ್ಠಾದಿಗಳು ಪರಿಭಾವಿಸಿ, ಬಳಿಕ “ಓಂ ಹ್ರೇಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯ ನಮಃ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ವಾಭಿಮುಖಂ ಮಾಡಿ ಮತ್ತಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ “ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯನಮಃ ಸಾದ್ಯಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವಾಯನಮಃ ಆಚಮನೀಯಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅಘೋರಾಯನಮಃ ಅಘ್ರಂ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂಬ ಆಯಾಯ ಮಂತ್ರಂಗಳು ಪಾದ್ಯಾದಿಗಳು ಕೊಟ್ಟು,

೨೭೬

ಪಂಚಗವ್ಯಾಭಿಷೇಕ :

ಮರಳಿ ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯನಮಃ ಗೋಮೂತ್ರಂ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಹ್ರೀಂ ವಾಮದೇವಾಯನಮಃ ಗೋಮಯಂ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅಘೋರಾಯನಮಃ ಗೋಕ್ಷೀರಂ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಹ್ರೈಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯನಮಃ ಗೋದಧಿ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಹ್ರೋಂ ಈಶಾನಾಯನಮಃ ಗೋಘೃತಂ ಸ್ವಾಹಾ, ಎಂದಾಯಾಯ ಮಂತ್ರಂಗಳು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪಂಚಗವ್ಯಾಭಿಷೇಕಮಂ ಮಾಡಿ,

೨೭೭

ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕ :

ಬಳಿಕ “ಆ ಸ್ಯಾಯಸ್ತಸಮೇತುತೇ ವಿಶ್ವತಃ ಸೋಮ ವೃಷ್ಟಿಯಂ ಭವಾ ವಾಜಸ್ಯ ಸಂತುಸೇ ಓಂ ಕ್ಷೀರೇಣ ಸ್ನಾಪಯಾಮಿ” ಎಂದು ಕ್ಷೀರಸ್ನಾನವಂ ಮಾಡಿ, ಮೇಲೆ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಲಸ್ನಾನಂ ಗೆಯ್ಯು; ಮತ್ತೆ, “ದಧಿಕ್ರಾವಣೋ ಅಕಾಪ್ಯುಷ್ಣೋ ರಸ್ತಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ ಸುರಭಿನೋ ಮುಖಾ ತರತ್ ಪಾಣಯೋಗಂ ಸಿತಾರಿಷತ್ ಓಂ ದಧಿ ಸ್ನಾಪಯಾಮಿ” ಎಂದು ದಧಿಸ್ನಾನಂ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ವಾಮದೇವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಲಸ್ನಾನಂ ಗೆಯ್ಯು; ಬಳಿಕ “ಶುಕ್ಲಮಸಿ ಜ್ಯೋತಿರಸಿ ತೇಜೋಸಿ ದೇವಃ ಸವಿತಾ ವಾ ಪುನಾತುಚ್ಛಿದ್ರೇಣ ಪವಿತ್ರೇಣ ವಸೋಃ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯಸ್ಯ ರಷ್ಮಿಭಿಃ ಓಂ ಘೃತೇನಸ್ನಾಪಯಾಮಿ” ಎಂದು ಘೃತಸ್ನಾನಂ ಮಾಡಿ; ಮೇಲೆ ಅಘೋರಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಲಸ್ನಾನಂ ಗೆಯ್ಯು, ಬಳಿಕ “ಮಧುವಾತಾ ಮುತಾಯತೇ ಮಧುಕ್ಷರಂತಿ ಸಿಂಧವಃ, ಮಾದ್ವೀಣ ಸಂತೋಷಧೀಃ ಮಧುನಕ್ತನೋಷಧಿಃ ಮಧುಮಃ ಪಾರ್ಥಿವ ಮಗ್ರಜಃ ಮಧುಜ್ಯೋತಿ ರಿಪುನಾತಿ ಪಿತಾ ಮಧುಮಾನೋ ವನಸ್ಪತಿಃ ಮಧುಮಾನಸ್ತು ಸೂರ್ಯಃ ಮಾದ್ವಿರ್ಗಾವೋ ಭವಂತುನಃ ಓಂ ಮಧುನಾ ಸ್ನಾಪಯಾಮಿ” ಎಂದು ಮಧುಸ್ನಾನಂ ಮಾಡಿ,

೨೭೮

ಮೇಲೆ ತತ್ಪರುಷಮಂತ್ರದಿಂ ಜಲಸ್ನಾನಂ ಗೆಯ್ದು, ಬಳಿಕ “ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ, ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಧೀ ಮಹೀ ಧೀಯೋಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್”, ಓಂ ಶರ್ಕರಯಾ ಸ್ನಾಪಯಾಮಿ” ಎಂದು ಶರ್ಕರಾ ಸ್ನಾನಂ ಮಾಡಿ, ಮೇಲೆ ಈಶಾನ ಮಂತ್ರದಿಂ ಜಲಸ್ನಾನಂ ಗೈದು, ಬಳಿಕ ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಗೋಧೂಪು ಚೂರ್ಣಾದಿಕದಿಂ ಲಿಂಗಕ್ಕುದ್ವರ್ತನಂ ಮಾಡಿ ಮಂದೋಷ್ಣವಾರಿಯಿಂ ಸ್ನಾನಂಗೆಯ್ದು, ಬಳಿಕ, ೨೭೯

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಈಶಾನಾಯನಮಃ ಎಂದು ಗಂಧೋದಕಮಂ ಕೊಟ್ಟು,
ಓಂ ಹ್ರೈಂ ತತ್ಪರುಷಾಯನಮಃ ಎಂದು ಪುಷ್ಪೋದಕವನೆರೆದು,
ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಅಘೋರಾಯನಮಃ ಎಂದು ಸ್ವರ್ಣೋದಕಮಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ,
ಓಂ ಹ್ರೀಂ ನಾಮದೇವಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ರತ್ನೋದಕವನಿತ್ತು,
ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಸದ್ಯೋಜಾತಾಯನಮಃ ಎಂದು ಮೂಲಮಂತ್ರೋದಕಮಂ
ನಿವೇದಿಸಿ,

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಹ್ರೂಂ ಹ್ರೈಂ ಹ್ರೌಂ ಹ್ರಃ ಎಂಬ ಶಿವಾಂಗಮಂತ್ರದಿಂ ತಿಲೋದಕಾಭಿಷೇಕಂ ಗೈದು, ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥೋದಕವನೆರೆದು, ಮತ್ತಮಾ ತೀರ್ಥೋದಕದಿಂದವೆ ಶ್ರೀರುದ್ರ, ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ, ಪುರುಷಸೂಕ್ತ, ಮೂಲಮಂತ್ರಾದಿಗಳಿಂ ಮಹಾಸ್ನಾನಂ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಹೃದಯಾಯನಮಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂ ಸಾಧ್ಯ, ಆಚಮನ ಆಘ್ರಗಳಂ ಕೊಟ್ಟು, ಬಳಿಕ ಅಂಗುಷ್ಠಾಸಾಮಿಕೆಗಳಿಂ ವಿಭೂತಿಯಂ ತೆಗೆದು ಮಂತ್ರೋದಕದಿಂ ಕಲಿಸಿ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ತತ್ಪರುಷಾಯನಮಃ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಾ ವಿಭೂತಿಯಂ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಧರಿಸಿ ೨೮೦

ಮೇಲೆ, ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹೃದಯಾಯನಮಃ ವಸ್ತ್ರಂ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಕವಚಾಯಹುಂ ಉಪವಿತಂ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಹ್ರೀಂ ನಾಮದೇವಾಯನಮಃ ಗಂಧಂ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಹುಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯಘಟ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಪುಷ್ಪಂ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂದಾಯಾಯ ಮಂತ್ರಗಳಿಂ ತತ್ಪದ್ಧವ್ಯಂಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಮತ್ತಮಾ ಪುಷ್ಪಂಗಳಿಂದವೆ ಅಂಗುಷ್ಠ ಮಧ್ಯಮ ಅನಾಮಿಕೆಗಳಂ ೨೮೧

ಓಂ ಹರಾಯನಮಃ ಸಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಓಂ ಶಂಭವೇನಮಃ ಗುಲ್ಫಾಪೂಜಯಾಮಿ
ಓಂ ಶುಭಾಯನಮಃ ಜಾನುನೀಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
ಓಂ ಸರ್ವನಿವಾಸಾಯನಮಃ ಊರುಂ ಪೂಜಯಾಮಿ,
ಓಂ ಸರ್ವಾಶ್ರಯಾಯನಮಃ ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ,

ಓಂ ಸರ್ವ ರಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ಜಘನಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ದಿಗ್ವಾಸನೇ ನಮಃ ಮಧ್ಯಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಾಲಿನೇ ನಮಃ ನಾಭಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಸರ್ವೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಕುಕ್ಷಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಉಮಾಕಾಂತಾಯ ನಮಃ ವಕ್ಷಸ್ಥಲಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ನೀಲಕಂಠಾಯ ನಮಃ ಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಶ್ರೀಪುರ ಸಂಹರ್ತೇ ನಮಃ ಬಾಹೂನ್ನೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಶಂಕರಾಯ ನಮಃ ಕರಾನ್ನೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ವೃಷಭಾಯ ನಮಃ ಬಹಿಃಕಂಠಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಕೃತು ಫಲದಾಯಿನೇ ನಮಃ ಮುಖಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ನಾಗದಾರಾಯ ನಮಃ ನಾಸಿಕಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಇಂದ್ರಕವಚ್ಚ ನೇತ್ರಾಯ ನಮಃ ನೇತ್ರಾಣಿ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಕಪಾಲಿನೇ ನಮಃ ಲಲಾಟಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಫಣಿ ಕುಂಡಲಾಯ ನಮಃ ಕರ್ನೌ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಗಂಗಾಧರಾಯ ನಮಃ ಜಟಾಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಸೋಮ ಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ ಕಪರ್ಧಂ ಪೂಜಯಾಮಿ
 ಓಂ ಶುಭದಾಯಿನೇ ನಮಃ ಸರ್ವಾಂಗಾಢಿ ಪೂಜಯಾಮಿ

ಎಂದು ಲಿಂಗದವಯವ ಪೂಜೆಗಳಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಅನಂತರದಲ್ಲಿ

ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರಾದಿ ನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ, ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಶಿರಸೇಸ್ವಾಹಾ
 ಓಂ ಹ್ರೂಂ ಶಿಖಾಯೈವಷಟ್, ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಂ
 ಓಂ ಹ್ರೌಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾ ವೌಷಟ್ ಓಂ ಹ್ರಃ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್
 ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಹ್ರೂಂ ಹ್ರೈಂ ಹ್ರೌಂ ಹ್ರಂ ಎಂಬ ಶಿವಾಂಗ ಮಂತ್ರಮಂ
 ಓಂ ಹಂ ಹ್ರೌಂ ಹಂ ಹ್ರೌಂ ಹಂಸ ಎಂಬ ಪಂಚ ಪ್ರಸಾದ ಮಂತ್ರಮಂ
 ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಮಂ
 ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಮೂಲ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಮಂ
 ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹ್ರೀಂ ಹ್ರೂಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಸ್ಥೂಲ ಪಂಚಾಕ್ಷರ
 ಮಂತ್ರಮಂ
 ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಶಿವಾಯನಮಃ ಎಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಮಂ
 ಓಂ ಹ್ರೀಂ ಹ್ರೂಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಮಾಯಾಖ್ಯ ಪಂಚಾಕ್ಷರ
 ಮಂತ್ರಮಂ

ಹಿಂ ಹ್ರಂ ಹ್ರೀಂ ಹ್ರೌಂ ಹ್ರೈಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಎಂಬ ಪ್ರಸಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರ
ಮಂತ್ರಮಂ

ಹಿಂ ಹಃ ಅನಂತಶಕ್ತಿಧಾಮ್ನೇ ಜ್ಯೋತಿರೂಪಾಯ ಶಿವಾಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್
ಎಂಬ ಶಿವಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರಮಂ

ಹಿಂ ಆಂ ಈಂ ಊಂ ವೈಮವ್ಯಾಪಿನೇ ವೈಮಾಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಎಂಬ
ವೈಮಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರಮಂ

ಹಿಂ ಶಿಂ ಪಶುಹಂ ಫಟ್ ಎಂಬ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರಮಂ,

ಹಿಂ ಚಿಚ್ಛಿವಿ ಚಿಚ್ಛಿದಿಕ್ಷು ಕೃತಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ಎಂಬ ಕ್ಷುರಿಕಾಸ್ತ್ರ
ಮಂತ್ರಮಂ,

ಹಿಂ ಪ್ರಸ್ಫುರ ಪ್ರಸ್ಫುರ, ಘೋರ ಘೋರ, ತಮ ತಮ, ತನುರೂಪ
ತನುರೂಪ, ಚಟಚಟ, ಕಹ ಕಹ, ವಮವಮ, ಬಂಧ ಬಂಧ, ಘಾತಯ
ಘಾತಯ, ಹಂ ಫಟ್ ಎಂಬ ಅಘೋರಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರಮಂ ಲಿಂಗಮಧ್ಯ
ದೊಳನುಸಂಧಾನಿಸಿ, ೨೮೩

ಬಳಿಕ ಅಕಾರ ಆಕಾರಂಗಳೇ ಕ್ರಮದಿಂ ಮೂರ್ಧ್ವ ಲಲಾಟಂಗಳು

ಇಕಾರ ಈಕಾರಂಗಳೇ ದಕ್ಷಿಣವಾಮ ನೇತ್ರಂಗಳು

ಉಕಾರ ಉಕಾರಂಗಳೇ ದಕ್ಷಿಣ ವಾಮ ಶ್ರೋತ್ರಂಗಳು

ಖಕಾರ ಖಕಾರಂಗಳೇ ದಕ್ಷಿಣ ವಾಮ ಕವೋಲಂಗಳು,

ಲ್ಯಕಾರ ಲ್ಯಕಾರಂಗಳೇ ದಕ್ಷಿಣ ವಾಮ ನಾಸಾಪುಟಂಗಳು,

ಏಕಾರ ಏಕಾರಂಗಳೇ ಉರ್ಧ್ವಾರ್ಧೋಷ್ಠಂಗಳು,

ಓಕಾರ ಔಕಾರಂಗಳೇ ಉರ್ಧ್ವಾರ್ಧೋ ದಂತ ಪಂಜುಗಳು

ಅಂ ಕಾರ ಅಃಕಾರಂಗಳೇ ಮೇಲು ಕೆಳಗಣ ವಸಡುಗಳು.

ಕಾದಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳೇ ದಕ್ಷಿಣ ಪಂಚ ಹಸ್ತಂಗಳು

ಚಾದಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳೇ ವಾಮ ಪಂಚಕರಂಗಳು

ಟಾದಿ ತಾದಿ ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳೇ ದಕ್ಷಿಣ ವಾಮ ಪಾದಂಗಳು,

ಪಕಾರವೇ ಉದರ, ಫಕಾರ ಬಕಾರಂಗಳೇ ದಕ್ಷಿಣ ವಾಮ ಪಾರ್ಶ್ವಂಗಳು,

ಭಕಾರವೇ ಸ್ತಂಧ, ಮಕಾರವೇ ಹೃದಯ,

ಯಕಾರಾದಿ ಸಕಾರಾಂತಮಾದಕ್ಷರಂಗಳೇ ತ್ವಗಾದಿ ಸಪ್ತಧಾತುಗಳು,

ಹಕಾರವೇ ಆತ್ಮನು, ಕ್ಷಕಾರವೇ ಪೂಜಕರ ಜನ್ಮಾದಿರಿಪು ವಿಷಯಮಾದ

ಕ್ರೋಧವಹುದೆಂದು ಲಿಂಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತೃಕಾಕ್ಷರ ನ್ಯಾಸವನಿಂತು ಸ್ಮರಿಸಿ;

ಕಲಾನ್ಯಾಸ ಪೂಜಾದಿಗಳು :

ಮತ್ತನಾ ಲಿಂಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾನ್ಯಾಸ ಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಾಸಂಗಳು ನೆನೆದು, ಮರಳಿ

“ಓಂ ಹ್ರಂ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯವೌಷಟ್ ಧೂಪಂ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂ
ಧೂಪಮಂ ಬೀಸಿ,

“ಓಂ ಹ್ರೈಂ ಕವಚಾಯ ಹುಂ ದೀಪಂ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂ
ನೀರಾಜನಾದಿ ದೀಪಮಂ ಬೆಳಗಿ

“ಓಂ ಶಿವಾಯನಮಃ” ಎಂಬ ಮೂಲ ಮಂತ್ರದಿಂ ಪರಮಾನ್ನಾದಿ
ನೈವೇದ್ಯಮಂ ಪತಾಕ ಮುದ್ರೆಯಿಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ. ಮೇಲೆ,

“ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಪಾನೀಯಂ ಸ್ವಾಹಾ”

“ಓಂ ಹ್ರಾಂ ಹೃದಯಾಯನಮಃ ಆಚಮನಂ ಸ್ವಾಹಾ”

“ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ಅನುಲೇಪನಂ ಸ್ವಾಹಾ”

“ಓಂ ಹ್ರೀಂ ತತ್ಪುರುಷಾಯನಮಃ ತಾಂಬೂಲಂ ಸ್ವಾಹಾ”

“ಓಂ ಹಂ ಹ್ರಾಂ ಹಂ ಹ್ರಾಂ ಹಂಸಃ ಆಭರಣಂ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂದು ತತ್ತನ್ಮಂ
ತ್ರದಿಂದಾಯಾಯ ವಸ್ತುಗಳಂ ನಿವೇದಿಸಿ, ಬಳಿಕ

“ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ ದರ್ಪಣಂ ಸ್ವಾಹಾ” ಎಂದು ದರ್ಪಣಾದಿ ಭಕ್ತ
ಜಾಮರ ವ್ಯಜನಾದಿಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಲೌಕಿಕ ವೈದಿಕಾದಿ ಸ್ತೋತ್ರಂಗಳಂ
ಮಾಡಿ,

ಅಲೃ

ಮರಳಿ,

ಭವಾಯ ದೇವಾಯ ನಮಃ ಪಶುಪತಯೇ ದೇವಾಯ ನಮಃ

ಶರ್ವಾಯ ದೇವಾಯ ನಮಃ ಉಗ್ರಾಯ ದೇವಾಯ ನಮಃ

ರುದ್ರಾಯ ದೇವಾಯ ನಮಃ ಭೀಮಾಯ ದೇವಾಯ ನಮಃ

ಸಹ ಮಹತೇ ದೇವಾಯ ನಮಃ ಈಶಾನಾಯ ದೇವಾಯ ನಮಃ

ಎಂಬ ಆಷ್ಟಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಷ್ಟ ಪುಷ್ಪಂಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ,

ಬಳಿಕ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ “ಶಿವಾಯನಮಃ” ಎಂಬುದು ಮೊದಲಾನ ದ್ವಾದಶ
ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯಂ ಕೊಟ್ಟು, ಮೇಲೆ, ತ್ರಿಯಂಬಕ ಮಂತ್ರದಿಂ
ಮಂತ್ರ ಪುಷ್ಪಮಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಬಳಿಕ ದಕ್ಷಿಣ ಕಾರಾಂಜಲಿಯಿಂ ಪುಷ್ಪೋದಕಂ
ಗಳಂ ತಳೆದಾಚತುರಂಗುಲಿಗಳಂ ಆಕುಂಚನಂ ಗೈದು, “ಪೂಜಾಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ”
ಎಂದಾ ಪೂಜಾ ಪುಷ್ಪೋದಕಂಗಳಂ ತನ್ನ ಪಾದಮೂಲದೆಡೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಲಿಯಿಂ
ದೆರೆದು ಪೂಜಾಸಮಾಪ್ತಂ ಗೆಯ್ಯಲ್ವೇಕ್ಕುಂ.

ಅಲೃ

ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವ ಪಟಾಸ್ಥಲ ವಿಷಯ:

ಮತ್ತಮಾ ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವನು ತನಗೆ ಶ್ರೀಗುರುವೆಂದುಪದೇಶಮಾದ ವೇದ ಪುರಾಣಾಗಮಸಾರಮವು ಪುರಾತನ ಮಾರ್ಗಮಾದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಮಾದ ಪಟಾಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಕರ್ಮಕ್ಷಯ, ನಿರ್ಮಲಮತಿ, ವಿಚಾರ ದರ್ಪಸಂಕ್ಷಯ, ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವೆಂಬಾರು ಫಲಕ್ರಮಂಗಳನುಳ್ಳ ಭಕ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯರೆಂಬ ಪಟಾಸ್ಥಲಂಗಳಂ; ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಆತ್ಮರೆಂಬ ಪಡಂಗಳಂ; ಚಿತ್ತ, ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ಜ್ಞಾನ ಭಾವಂಗಳೆಂಬ ಆರು ಹಸ್ತಗಳಂ; ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ, ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ, ಮೂರ್ತಿ ಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯ, ಮಹಾಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬಾರು ಸಾದಾಖ್ಯಂಗಳಂ; ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶಕ್ತಿ, ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯೆಂಬಾರು ಶಕ್ತಿಗಳಂ; ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗವೆಂಬ ಪಡ್ವಿಧಲಿಂಗಂಗಳಂ; ನಿವೃತ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ವಿದ್ಯೆ, ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೆ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೋತ್ತರ ಎಂಬಾರು ಕಲಂಗಳಂ; ಘ್ರಾಣ, ಜಿಹ್ವೆ, ನೇತ್ರ, ತ್ವಕ್ಸು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಹೃದಯವೆಂಬಾರು ಮುಖಂಗಳಂ; ಗಂಧ, ರಸ, ರೂಪು, ಸ್ಪರ್ಶ, ಶಬ್ದ, ಪರಿಣಾಮವೆಂಬಾರು ಪದಾರ್ಥಂಗಳಂ; ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ, ನಿಷ್ಠಾಭಕ್ತಿ, ಅವಧಾನಭಕ್ತಿ, ಅನುಭಾವಭಕ್ತಿ, ಆನಂದಭಕ್ತಿ, ಸಮರಸಭಕ್ತಿ ಎಂಬಪಡ್ವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಂ ಪರಿವಿಡಿಹಪ್ಪದರಿದಾಚರಿಸುವಲ್ಲಿ, ಮೊದಲ ಭಕ್ತಸ್ಥಲದೊಳಾಚಾರಾದಿ ಪಡ್ವಿಧಲಿಂಗಂಗಳೊಂದು ಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂ ಮೂರು ಮೂರಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟುತೆರ ನಾಗಿರ್ಪವದಂತೆಂದೊಡೆ:

೨೮೭

ಆಚಾರತ್ರಯ:

ಸದಾಚಾರ, ನಿಯತಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರವೆಂದು ಆಚಾರ ತ್ರಿವಿಧವನರಲ್ಲಿ: ಆವುದಾನೊಂದು ತನ್ನ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂ ಸಕಲ ಶರಣರ್ಗಿ ಸಂತೋಷವಹುದೇ ಸದಾಚಾರವೆನಿಸೂದು. ಭಕ್ತಿಯಂ ತಾನು ಪಿಡಿದಾಚಾರಮಂಪ್ರಾಣಾಂತಮಾಗಿ ನಡಸೂದೇ ನಿಯತಾಚಾರವೆನಿಸೂದು. ಶಿವಮಾಹೇಶ್ವರ ನಿಂದಕರುಗಳಂ ಶಿಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂಬುದೇ ಗಣಾಚಾರಮಕ್ಕುಂ,

೨೮೮

ತ್ರಿವಿಧ ಗುರುಲಿಂಗ:

ಬಳಕ, ದೀಕ್ಷೆ, ಶಿಕ್ಷೆ ಸ್ವಾನುಭಾವವೆಂದು ಗುರುಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧವನರಲ್ಲಿ ಆಗಮೋಕ್ತ ವಿಧಾನದಿಂ ಕುಂಡ ಮಂಡಲಾದಿರಚನೆಗಳಂ ಪಡ್ವಿಧ ಶುದ್ಧಾದಿಗಳಂ ಮಾಳ್ವುದೇ ದೀಕ್ಷೆಯೆನಿಸೂದು. ಜಂಗಮವೆ ಲಿಂಗವೆಂಬಿದುಮೊದಲಾದ

ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನವು ಸತ್ಪುರುಷರುಗಳಿಂದಹುದೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೆನಿಸೂದು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರ ಬಲದಿಂದ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಾದಿಕಂ ತಾನೇತೋರ್ಪುದೇ ಸ್ವಾನುಭಾವಮುಕ್ತಂ. ೨೮೯

ತ್ರಿವಿಧ ಶಿವಲಿಂಗ:

ಬಳಿಕ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗವೆಂದು ಶಿವಲಿಂಗತ್ರಿವಿಧವವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಿಂದಿತ್ತುದೇ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವೆನಿಸೂದು. ದೇಹಗುಣವ್ಯಾಪ್ತಿಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಶಿವ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನಂ ಮುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆನಿಸೂದು. ಸಕಲಾವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಲಿಂಗದೊಡನನನ್ಯ ಭಾವನೆಯೇ ತೃಪ್ತಿಲಿಂಗಮುಕ್ತಂ. ೨೯೦

ಜಂಗಮಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ:

ಬಳಿಕ ಸ್ವಯಲಿಂಗ, ಚರಲಿಂಗ, ಪರಲಿಂಗವೆಂದು ಜಂಗಮಲಿಂಗತ್ರಿವಿಧ ವವರಲ್ಲಿ ; ಶಿವಲಾಂಛನಮಂ ಧರಿಸಿ ತಾನೇ ಲಿಂಗದೊಂದಿದು ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮ ಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ ಸದಾನಂದಿಯಾಗುಹುದೇ ಸ್ವಯಲಿಂಗವೆನಿಸೂದು.

ಶಿವಲಿಂಗದೊಡನೆ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆರಕಮಾಗ ಭೇದ ಭ್ರಾಂತಿಮರಳಿ ಪುಟ್ಟದೆ, ನಿಜಾನಂದದಿಂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂ ವಿಹರಿಪುದೇ ಚರಲಿಂಗವೆನಿಸೂದು. ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾದಿ ಸಕಲಕೃತ್ಯಾತ್ಮ ತಾನವುುದೇ ಪರಲಿಂಗಮುಕ್ತಂ ೨೯೧

ತ್ರಿವಿಧ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ:

ಬಳಿಕ ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂದು ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗತ್ರಿವಿಧವವರಲ್ಲಿ; ಗುರುಭುಕ್ತ ಶೇಷವೇ ಶುದ್ಧವೆನಿಸೂದು. ಲಿಂಗಭುಕ್ತ ಶೇಷವೇ ಸಿದ್ಧವೆನಿಸೂದು. ಜಂಗಮ ಭುಕ್ತ ಶೇಷವೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆನಿಸೂದು. ಅಲ್ಲಮತ್ತೆ, ಪೂರ್ವ ಸಕಲ ಕರ್ಮ ಗುಣಂಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಕಾಮಾದಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು, ಲಿಂಗಾಣತಿವಿಡಿದಿಹುದೇ ಶುದ್ಧವೆನಿಸೂದು, ಶಿವಜ್ಞಾನೋದಯ ಮಾಡುದೇ ಸಿದ್ಧವೆನಿಸೂದು, ಶಿವೋಹಂ ಭಾವ ನಿಶ್ಚಲೀಕೃತಮಾದುದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮುಕ್ತಂ. ೨೯೨

ತ್ರಿವಿಧ ಮಹಾಲಿಂಗ:

ಬಳಿಕ ಪಿಂಡಜಲಿಂಗ, ಅಂಡಜಲಿಂಗ, ಬಿಂಡ್ವಾಕಾಶಲಿಂಗವೆಂದು ಮಹಾಲಿಂಗತ್ರಿವಿಧವವರಲ್ಲಿ; ದೇಹವೇ ದೇಗುಲ, ಆತ್ಮನೈಲಿಂಗವೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಪಿಂಡಜಲಿಂಗವೆನಿಸೂದು. ಭೂಮಿಯೇ ಪೀಠ, ಆಕಾಶವೇ ಲಿಂಗವೆಂಬ ವಿಶ್ವರೂಪಭಾವನೆಯೇ ಅಂಡಜಲಿಂಗವೆನಿಸೂದು. ಆಕಾಶವನೇ ತನ್ನೊಡನೆ, ತನ್ನೊಡನಾಕಾಶವನ್ನೊನ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಗೈದನುಸಂಧಾನವುುದೇ ಬಿಂಡ್ವಾಕಾಶಲಿಂಗಮುಕ್ತಂ. ೨೯೩

ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪಡ್ಭಕ್ತರು:

ಮತ್ತಮಾ ಭಕ್ತನೆ ಆಚಾರಾದಿ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ, ವರ್ತನಾಭೇದದಿಂದಾರಾರಾಗಿ ಮೂವತ್ತಾರು ತೆರನಾಗಿರ್ಪನದೊಂದೊಡೆ.

ಆಚಾರಲಿಂಗಮೋಹಿ, ಆಚಾರಲಿಂಗಭಕ್ತನು, ಆಚಾರಲಿಂಗಪೂಜಕನು ಆಚಾರಲಿಂಗವೀರನು, ಆಚಾರಲಿಂಗಪ್ರಸಾದಿ, ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯೆಂದು ಆಚಾರಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ವಿಧ ಲಿಂಗವವರೊಳಗೆ: ಆಚಾರಹೀನರಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರಾದಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ನಿರ್ಮೋಹಿಯಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಆಚಾರಲಿಂಗಮೋಹಿ, ಶಿವಾಚಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಮಾದ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಚಾರಮಂ ಬಿಟ್ಟುತನೇ ಆಚಾರಲಿಂಗಭಕ್ತನು, ಅನ್ಯದೇವತಾಭಜನೆಯನುಳಿದು ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾ ತತ್ಪರನೇ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪೂಜಕನು. ತಾನು ಪಿಡಿದಾಚಾರಮಂ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾದರೂ ಬಿಡದಾತನೇ ಆಚಾರಲಿಂಗವೀರನು. ಶುಚಿತ್ವ ಅಶುಚಿತ್ವಾದಿ ಸಂಕಲ್ಪರಹಿತನೇ ಆಚಾರಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿ, ಶಿವಮಾಹೇಶ್ವರರ ನಿಂದೆಗಳನಾಡದಾಲಿಸದಾತನೇ ಆಚಾರಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಂ.

೨೯೪

ಗುರುಲಿಂಗ ಪಡ್ಭಕ್ತರು :

ಬಳಿಕ, ಮಾತಾಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಂಗಳಂಬಿಟ್ಟು ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತನೆ ಗುರುಲಿಂಗಮೋಹಿ, ಬಂಧುಗಳುಪಚಾರವನುಳಿದು ಗುರುವಿನೊಳನುರಾಗಿಯೇ ಗುರುಲಿಂಗಭಕ್ತನು. ಬೇರೊಂದು ಪೂಜೆಯನೊಲ್ಲದೆ ಗುರುಭಜನಾನ್ವಿತನೇ ಗುರುಲಿಂಗಪೂಜಕನು, ಅನ್ಯಮಾರ್ಗಮಂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಗುರುಕ್ತಿಮಾರ್ಗವರ್ತಿಯೇ ಗುರುಲಿಂಗವೀರನು, ಗುರುವಿನಾಜ್ಞಾ ವಶಂಗಳತನೇ ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿ. ಅನ್ಯಸೇವೆಯನುಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಗುರುಸೇವಾರತನೆ ಗುರುಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಂ

೨೯೫

ಶಿವಲಿಂಗ ಪಡ್ಭಕ್ತರು :

ಬಳಿಕ, ಅನ್ಯಮೋಹವಿಲ್ಲದಾತನೇ ಶಿವಲಿಂಗಮೋಹಿ. ಅನ್ಯದೈವ ನಿರಾಸಕನೇ ಶಿವಲಿಂಗಭಕ್ತನು. ಅನ್ಯದೈವಭಜನೆಯಿಲ್ಲದಾತನೇ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜಕನು.

ಬೇರೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರಾದಿಗಳನುಳಿದಾತನೇ ಶಿವಲಿಂಗ ವೀರನು.
 ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳಂ ಸೈರಿಸುವಾತನೇ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ರಸಾದಿ.
 ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಭೋಗಾದಿಕಮಿಲ್ಲದಾತನೇ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಂ

೨೯೬

ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪಡ್ಭಕ್ತರು :

ಬಳಿಕ, ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಚಾರಂಗಳಂ ನಿಷೇಧಿಸಿದಾತನೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗಮೋಹಿ,
 ಜಾತಿ ಕುಲಾಭಿಮಾನಮಂ ನೇತಿಗಳಿದಾತನೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಭಕ್ತನು,
 ಅನ್ಯಾರ್ಚನೆಗಳಸದಾತನೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕನು
 ಅರ್ಥಪ್ರಾಣಾದಿಗಳಂ ಜಂಗಮಕಿತ್ತು ಮರಳಿ ಮೋಹಿಸದಾತನೇ ಜಂಗಮ
 ಲಿಂಗವೀರನು.
 ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಕಲ ದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳ್ಳದಾತನೇ ಜಂಗಮ
 ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದಿ
 ಜಂಗಮವೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪವನಂಬ ವಿಶ್ವಾಸಿಯೇ ಜಂಗಮಲಿಂಗಪ್ರಾಣ
 ಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಂ

೨೯೭

ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪಡ್ಭಕ್ತರು :

ಬಳಿಕ, ಅನ್ಯರುಚಿಯನರಿಯದಾತನೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಮೋಹಿ
 ಪೂರ್ವಾಚಾರಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟಾತನೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಭಕ್ತನು
 ಅನ್ಯಜನರೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ಸಂಭಾಷಣ ದಾನ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದಾತನೇ
 ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗಪೂಜಕನು
 ಅನ್ಯದ್ರವ್ಯಾದಿಗಳಂ ಕೈಯಿಂ ಮುಟ್ಟದಾತನೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ವೀರನು
 ಜೀವಹಂಸಾದಿಗಳನೆಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡದೆ, ಮಾಡಿಸದಾತನೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ
 ಪ್ರಸಾದಿ
 ಅತ್ಮನಿಗ್ರಹಮಂ ಮಾಡದಾತನೇ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಪ್ರಾಣಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಂ.

೨೯೮

ಮಹಾಲಿಂಗ ಪಡ್ಭಕ್ತರು :

ಬಳಿಕ, ಲೋಕವೃತ್ತಾಂತಮಂ ನೆನೆಯದಾತನೇ ಮಹಾಲಿಂಗಮೋಹಿ.
 ಪೂರ್ವಭಕ್ತ್ಯಾದ್ಯನುಸಂಧಾನವಿಲ್ಲದಾತನೇ ಮಹಾಲಿಂಗಭಕ್ತನು
 ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಗ ಸಂಭಾಷಣಾದಿಗಳಂ ಮಾಡದಾತನೇ
 ಮಹಾಲಿಂಗಪೂಜಕನು

ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿ ಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಂತಿಸದಾತನೇ ಮಹಾಲಿಂಗ ವೀರನು
ಪಂಚ ಭೋಜನಾದಿಕವನುಳಿದಾತನೇ ಮಹಾಲಿಂಗ ಪ್ರಸಾದಿ.

ಬಾಹ್ಯದರ್ಶನಾರ್ಪಣಾದಿಕವನೊಲ್ಲದಂತರಂಗಕ್ರಿಯಾನಿಷ್ಠನೇ
ಮಹಾಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಂ
೨೯೯

ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ :

ಬಳಿಕೆಂತು, ಪರ್ವಸ್ಥಲ ಭೇದೋಪಭೇದಗಳನಾರೈದು ವರ್ತಿಸುವಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಾದಿ
ಜ್ಞಾನಶೂನ್ಯಾಂತಮಾದ ಏಕೋತ್ತರತತ್ತ್ವಲ ಕ್ರಮವಾಗಿಹುದಾ ನೂರೊಂದು
ಸ್ಥಲಗಳೊಳಗೆ ಮೊದಲಂಗಸ್ಥಲ ನಾಲ್ವತ್ತನಾಲ್ಕನಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವೈವತ್ತೇಳೆ
ನೆಸಿಕೊಂಬವರೊಳಗೆ ಅಂಗಸ್ಥಲ ನಾಲ್ವತ್ತನಾಲ್ಕುಭಕ್ತಾದೈಶ್ವರ್ಯಾಂತಮಾದಂಗಸ್ಥಲ
ವಾರಕ್ಕೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಹಸಿಗೆಯಾಗಿಹವು. ಮತ್ತಾ ಲಿಂಗಸ್ಥಲವೈವತ್ತೇಳು ಆಚಾರಾದಿ
ಮಹಾಲಿಂಗಾಂತಮಾದಾರುಲಿಂಗಸ್ಥಲಗಳಿಗೆ, ಪರಿವಿಡಿದು ವಿಭಾಗವಡೆದು
ಕ್ರಮದಿ ಭಕ್ತಾದೈಶ್ವರ್ಯಾಂತಮಾದಾರಂಗಸ್ಥಲಗಳ, ತನುತ್ರಯದ ಮೇಲೆ
ಲಿಂಗತ್ರಯಾನುಗುಣ್ಯವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ಪವೆಂದಿಂತು, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸ್ಥಳಕುಳ
ಸಂಬಂಧ ವಿಚಾರ ಮುಖದಿಂ ಗುರು ಲಿಂಗ ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ತನು ಮನ ಧನಂಗಳಂ
ವಂಚಿಸದಾತನಾಗಿ ಸಕಲ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಭಕ್ತಸ್ಥಲವನಂಗಂಗೊಂಡಿ
ರ್ಪಾತನೇ ವಿಶೇಷ ವೀರಶೈವನಪ್ಪಂ. ೩೦೦

ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವ ವಿಷಯ :

ಮರಳ ಗೃಹಾದಿ ಸರ್ವಸಂಸಾರ ಸೌಖ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು, ವಿದ್ಯೆಯೇಸತಿ
ಸಂತೋಷವೇ ಸುತನು, ವಿರಾಗವೇಬಂಧು, ಕ್ಷಮೆಯೇ ಪರಿಚಾರಕನು, ಶಾಂತಿಯೇ
ಸಖನು, ಭಕ್ತಿಯೇ ಮಾತೇ, ಆಚಾರವೇ ತಂದೆ, ಸತ್ಯವೇಸುತೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಸೊಸೆ,
ಮೈತ್ರಾದಿ ಸದ್ಗುಣವೇ ಪೌತ್ರರು, ಜ್ಞಾನವೇ ದೇಹ, ವಿಚಾರವೇ ಕ್ಷೇತ್ರ,
ಅಹಿಂಸೆಯೇ ದಾಸಿ, ಅಸ್ತೇಯವೇ ದಾಸನು, ಧರ್ಮವೇ ವಾಹನ, ದಯೆಯೇ
ಆಚಾರ್ಯನು, ಮುಕ್ತಿಯೇ ದೇಶಮೆಂಬಿ ಪರಮಾರ್ಥಮಾದ ಕುಟುಂಬಮುಳ್ಳಾ
ತನಾಗಿ, ಕಂಠೆ, ದಂಡ, ಕಮಂಡಲು, ಭಿಕ್ಷುಪಾತ್ರೆ, ಭಸ್ಮಘಟಿಕೆಯೆಂಬ ಬಾಹ್ಯದ
ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳಂ ಆಯಾ ಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧರಿಸಿ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ
ಸಮತೆಯೇ ಕಂಠೆ, ಜ್ಞಾನವೇ ದಂಡ, ಧಯವೇ ಕಮಂಡಲು, ಮೈರಾಗ್ಯವೇ ಭಿಕ್ಷು
ಪಾತ್ರೆ, ಕ್ಷಮೆಯೇ ಭಸ್ಮಘಟಿಕೆಗಳನುಳ್ಳಾತನಾಗಿ; ತುರುಬು ಜಡೆ ಬೋಳು ಅಜನ
ವಲ್ಕಲ ದಿಗಂಬರಾದಿ, ವಿಚಿತ್ರ ಶಿವವೇಷಂಗಳನಾದರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ; ನಿಯತಮಾದ
ಭಿಕ್ಷುಹಾರಮಂ ಕೊಂಡು; ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನ, ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಧಾರಣ, ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನ

ಶಿವಮಂತ್ರಜಪ, ಶಿವಧ್ಯಾನ, ಸ್ಥಳಕುಳ ವಿಚಾರ, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಯೋಗಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಸಂಪನ್ನನಾಗಿ; ರಸ-ರಸಾಯನ ವಾದ, ವಶ್ಯ, ಜೋತಿಸ, ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯಾದಿ ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು; ವನಿತಾದಿವಿಷಯ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ; ಬಳಿಕೇ ಭವಾ ರಣ್ಯಮಧ್ಯದ ಲೋಭಮೆಂಬ ಪಂಕಮಂ ಪುಗದೆ, ಇಂದ್ರಿಯಂಗಳೆಂಬ ರಿಪುಗಳಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಮೋಹಮೆಂಬ ಪಿಶಾಚಭಯಂದೋರದೆ, ಕ್ರೋಧಮೆಂಬ ವ್ಯಾಘ್ರಂಗೆ ಸಿಕ್ಕದೆ, ಮಮತೆಯೆಂಬ ಸರ್ಪಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ, ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ಜೋರಂಗೊಳಗಾಗದೆ, ಮದವೆಂಬಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಡದೆ, ತಾಪತ್ರಯವೆಂಬ ಕುಳಿಯೊಳು ಬೀಳದೆ, ವಿಷಯಂಗಳೆಂಬ ಕಂಟಕಂಗಳಂ ಮುಟ್ಟದೆ, ಅಸೂಯೆಯೆಂಬ ವಿಷಲತೆಯೊಳ್ಳೊ ಡಂಕದೆ, ಅಹಂಕಾರಮೆಂಬ ಮಡುವಿನೊಳಗೊಳದೆ ಸರ್ವಾವಧಾನಿಯಾಗಿ ಜಂಗಮ ಸ್ಥಲವನಂಗೆಂಗೊಂಡು ಸಂಚರಿಸುವಾತನೇ ನಿರಾಭಾರಿ ವೀರಶೈವನಪ್ಪಂ.

೩೦೧

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯ :

ಬಳಿಕೇ ಪಟಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ವೀರಶೈವನೇ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷನೆಂಬಲ್ಲಿ (ಅದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಮೆಂತೆನೆ) ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟ ಪತಂಗಜಾತಿಯಿಂ ಪಶುಗಳಧಿಕ, ಆ ಪಶು ಗಳಿಂ ಮನುಷ್ಯರಧಿಕ, ಆ ಮನುಷ್ಯರಿಂ ದ್ವಿಜರಧಿಕ, ಆ ದ್ವಿಜರಿಂ ವಿಪ್ರರಧಿಕ ಆ ವಿಪ್ರರಿಂ ಕೃತುಬುದ್ಧಿಗಳಧಿಕ, ಆ ಕೃತುಬುದ್ಧಿಗಳಿಂ ಕರ್ತಾರರಧಿಕವವರಿಂ ಸನ್ಯಾಸಿ ಗಳಧಿಕ, ಆ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಂ ಜ್ಞಾನಿಗಳಧಿಕ, ಆ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂ ಶಿವಾರ್ಚಕರಧಿಕ, ಆ ಶಿವಾರ್ಚಕರಿಂ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಗಿಗಳಧಿಕ, ಆ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಗಿಗಳಿಂ ಪಟಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಧಿಕ, ಆ ಪಟಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆಯು ಮೂರುಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನ ವಿಲ್ಲಾಗಿ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಂದಾ ಪಟಸ್ಥಲಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ವೀರಶೈವರೇ ವಂದಿಸಲು, ಪೂಜಿಸಲು, ಯೋಗ್ಯರಹುದೆಂಬವು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ ಕ್ರಿಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಮಕ್ಕುಂ.

೩೦೨

ಚರ್ಯಾಪಾದ :

ಮತ್ತಮಾ ಚರ್ಯಾಪಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಪವಿತ್ರಾರೋಹಣ, ಉಮಾ ಮಹೇಶ್ವರ ಲಕ್ಷಣ, ಸ್ಯಂದ ನಂದ್ಯಾದಿ ಗಣೇಶ್ವರರ ಲಕ್ಷಣ, ಜಪಮಾಲಾ ಲಕ್ಷಣ, ಸಕಲಾಶ್ರಮ ಲಕ್ಷಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂಗಳವರೊಳಗೆ ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಂಗಳಂ ಪುರಾಣಾಗಮಾದಿ ರೀತಿಯಿಂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವೆನೆಂದೆಂತೆಂದೊಡೆ:

೩೦೩

ಆಶ್ರಮ ಚತುಷ್ಟಯ:

ದಧೀಚಿ, ಗೌತಮ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ದೂರ್ವಾಸರೆಂಬ ಋಷಿಚತುಷ್ಟಯಕ್ಕೆ ಕ್ರಮದಿಂದನುಮತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಸೂರ್ಯ, ಮಹೇಶ್ವರರೆಂಬವರೆ ಪರಿವಿಡಿ

ದಧಿದೇವತೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ. ಯತಿಗಳೆಂಬವರೆ
ಚತುರಾಶ್ರಮಿಗಳವರಲ್ಲಿ; ೩೦೪

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮ:

ಶಿಖಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಿಯಾಗಿ, ಕಟಿಸೂತ್ರ, ಕಾಷಾಯಾಂಬರ, ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ, ಪಾಲಶಾದಿ ದಂಡ ಭಸ್ಮಧಾರಣಾದಿಗಳು. ಸೂತ್ರೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ
ಧರಿಸಿ, ಏಕಕಾಲ ಸ್ನಾನ ಉದಯಾಸ್ತಮ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಹಿತಮಾತೃಸೇವೆ
ಬಂಧುಬಾಂಧವಮೈತ್ರಿ, ಗುರುದೇವತಾಭಕ್ತಿ, ವಿದ್ವಜ್ಜನೋಪಾಸನೆ, ಪುಷ್ಪಪತ್ರಾದಿಕ
ದಿಂದಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕಾದಿಕರ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಂಗಳನುಳ್ಳಾತನಾಗಿ.
ತಾಂಬೂಲಚರ್ವಣಮಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು ಬಿಟ್ಟು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿ
ಯಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಅಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯರಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ “ಭವತಿಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ”
ಎಂದು ಭಿಕ್ಷಾನ್ನಮಂ ಯಾಚಿಸಿ ತಂದು, ಬಳಿಕ ಕರಚರಣಾದಿಗಳು ತೋಳೆದು,
ದ್ವಿರಾಚಮನಂಗೈದು, ಮೇಲಾ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನಮಂ ತನ್ನ ಶ್ರೀಗುರುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿ
ಸಲಿತ್ತು, ಮರಳಿ ತದನುಜ್ಞೆಯಿಂದ ತಾನು ಪೂರ್ವೋತ್ತರದೊಳೊಂದು ದಿಬ್ಬುಖ
ನಾಗಿ ಕುಳಿದು, “ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಾಹಾ ...” ಎಂಬುದು ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ
ಕಬಳಗಣನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎಫೇಷ್ಟಮಾಗಿ ಭೋಜನಂಗೈದು, ಸದಾ ವೇದಾಧ್ಯಯನ
ತತ್ಪರನಾಗಿ, ಉದ ಮಂತ್ರಾನುಷ್ಠಾನವನುಳಿದು, ಲೌಕಿಕ ವೈದಿಕ ಅದ್ವೈತಿಕಾದಿ
ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸವನಾದೊಡಂ ಮಾಡುತ್ತೆ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವಾದಿಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ,
ಗಾಯತ್ರಿಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ವೈದಿಕಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ನೈಷ್ಠಿಕ
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೆಂದು ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯುಪ್ಪಂ.

೩೦೫

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ:

ಮತ್ತಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನಾದಿಕಮಂ ಲೇಸಾಗಿ
ಮಾಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು, ತನಗೆ ವಿರಾಗತೆಪುಟ್ಟ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವನಾದರೂ,
ಯತ್ಯಾಶ್ರಮವನಾದರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸೂದು. ಅಲ್ಲವೆ ರಾಗಯುಕ್ತನಾದೊಡೆ ಆಚಾ
ರ್ಯಸಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮವನುಳಿದು ಸ್ವಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಕನ್ನಿಕೆಯಂ
ತರುವಲ್ಲಿ ಶಕುನಾದಿಕಮಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ.

೩೦೬

ಕನ್ಯಾದುರ್ಲಕ್ಷಣ:

ಬಳಿಕ ಮರ, ಪಕ್ಷಿ, ತೋರೆ, ತಿಪ್ಪೆ ಗಿರಿವೆಸರುಳ್ಳ, ಬಲುದೋರದೊಡಲ,
ಉರುಗಿದಂಗದ,ನೆರೆ ಧೀರ್ಘದೇಹದ, ಕಡುಗಿಡ್ಡಿಯ, ಕೆಂಚುದಲೆಗೂದಲು, ತರಟು
ದಲೆಹು, ಬಂಗುಮೊಗದ, ಕುಳಿಕಣ್ಣ, ಕೆಂಗಣ್ಣ, ನೆಪ್ಪೆಮೂಗಿನ, ಮೊರಗವಿಯ

ಜೋಲ್ದುಟಿಯ, ಉರುಗಾಗಿ ತೆರಪಾದ ಹೊರಹಲ್ಲ, ಕುಸಿಗೊರಲ, ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಾದ ಕುಚದ, ನೇರವಲ್ಲದ ತೋಳ, ಕೈವೆರಗ, ಸುರೇಖೆಯಿಲ್ಲದ ಕರದ, ಚಿಬ್ಬು ಗಂಕುಳಿನ, ಉದ್ದವಾದುದುಬ್ಬಿನ ಬೆನ್ನ, ಮೈನವಿರುಳ್ಳ ಕಾಲಸೆರೆಯ, ಕಾಲ್ಬೆರಲುನೇರ ವಿಲ್ಲದ, ಕಿರುಕುಣಿಕೆ ನೆಲನಂ ಮುಟ್ಟದ, ನೆಲನದಿರೆ ನಡವ, ಹೆದ್ದನಿಯ, ಉಣುತ್ತ ಅಳುತ್ತ ಕೊರಗುವ, ತೂಕಡಿಸುವ, ಹೀನಸ್ವರದ, ಶೀಘ್ರಗೇಲಸವರಿಯದ, ಜಗಳ ಗಂಟೆಯ, ಚತುರತೆಯಿಲ್ಲದವಳಂ ಬಿಟ್ಟು, ೩೦೭

ಕನ್ಯಾಸಲ್ಲಕ್ಷಣ:

ಬಳಿಕ ನೆಲೆಯಾದಸಿಯೊಡಲ, ನೀಲಗುರುಳ, ಬಟ್ಟಮೊಗದ, ಬಗಸೆಗಣ್ಣು, ನೇರಿತ್ತಾದ ನಾಸಿಕದ, ಕಿರುವಾಯ, ರಂಗುದುಟಿಯ, ಸಸಿನಮಾದದಂತಪಜ್ಜಿಯ, ಕಂಬುಗ್ರೀವದ, ನಿಡುದೋಳ, ಕರತಳದಲ್ಲಿ ಅಂಕುಶ ಶಂಖ ಧ್ವಜ, ಪದ್ಮಾದಿ ಸುರೇಖೆಗಳನುಳ್ಳ, ಸಣ್ಣವೆರಳ್ಳ, ಸಮಾನವಾದಕುಚದ, ಮೈನವಿರಿಲ್ಲದ, ತೆಳುವಸುರ, ಬಡನಡುವಿನ, ವೃತ್ತಜಘನದ, ನುಣ್ಣೊಡೆಯ ಚೆಲುವೆತ್ತ ಕಣಕಾಲ, ಮೃದುಪದದ ಅಲ್ಪಾಹಾರ ಅಲ್ಪ ನಿದ್ರೆಗಳನುಳ್ಳ, ಶೀಘ್ರಗೇಲಸದ, ಸುಸ್ವರದ ಕಲಹವರಿಯದ, ಕಡುಡಾಣಿಯಾದ, ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಯಪ್ಪ ಸಚ್ಚರಿತ್ರಮುಳ್ಳ ಸತಿಯಂ ಸೂತ್ರೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ವಿವಾಹಮಾಗಿ ೩೦೮

ಶೈವ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವಿಚಾರ:

ಆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಸಹಿತನಾಗಿಯೆ ಸಕಲಧರ್ಮಗಳನಾಚರಿಸುವಲ್ಲಿ: ಶಿಖಾ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ವೇಣುದಂಡ, ಕಮಂಡಲ, ದೋತ್ರ, ಬಹಿರ್ವಾಸಗಳನುಳ್ಳಾತ ನಾಗಿ, ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತರಣದಿಂದಿದ್ದು, ನಿರ್ಭಯಮಾದ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇ ತದಲ್ಲಿ ಮೌನಾದಿವಿಧಿಗಳಿಂ ಮಲಮೂತ್ರಂಗಳಿಂತ್ಯಜಿಸಿ, ಗುದಗುಹ್ಯಂಗಳಂ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಜಲಂಗಳಿಂ ದುರ್ಗಂಧ ನಿವೃತ್ಯರ್ಥಮಾಗಿ, ಮನಃ ಶುದ್ಧಿ ಪರಿಯಂತರಂ ಶೌಚಂ ಗೆಯ್ದು, ಬಳಿಕಾಚಮನಂಮಾಡಿ, ಅಸಾಮಾನ್ಯಾದಿಗಳಿಂ ದಂತದಾವನಂಗೆಯ್ದು ಮೇಲೆರಡುವೇಳಾಚಮನಂ ಮಾಡಿಂತು, ಮಲಸ್ನಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಧಿಸ್ನಾನಂ ತಪ್ಪದೆ, ತ್ರಿಯಂಬಕಮಂತ್ರ, ಮೂಲಮಂತ್ರಂಗಳಂ, ಕ್ರಮದಿಂ ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಧಾರಣಂ ಮಾಡಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಗಳಂ ಮಸ್ತಕಾದಿ ಸ್ಥಾನಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತಮಾಗಿಧರಿಸಿ, ೩೦೯

ಗಾಯತ್ರಿಜಪ ವಿಧಾನ :

ಬಳಿಕ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮತ್ರಯಮಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಸಾಂಖ್ಯಾಯನ ಗೋತ್ರನಾದ, ಶ್ರೇತವರ್ಣಮಪ್ಪ, ಪ್ರಣವ ಪೂರ್ವಕಮಾದ ಭೂರಾದಿ ಸಪ್ತ ವ್ಯಾಹೃತಿಯನುಳ್ಳ, ತದಾದಿಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಂಗಳಿಂದೆಸೆವ, ಬಳಿಕ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನೆ

ಋಷಿ, ಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಸ್ಸು, ರವಿಯೇ ದೇವತೆ, ಶಿವನಧಿದೇವತೆಯಾಗಿ ಮೆರೆವ
ಮತ್ತಮಾ ಸಪ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಗಳಿಗೆಯು, ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಾಕ್ಷರಂಗಳಿಗೆಯೂ, ಬೇರೆ
ಬೇರೆ ಋಷಿ, ಭಂದ, ದೇವತೆ, ವರ್ಣ, ಮುದ್ರೆ, ನ್ಯಾಸಾದಿ ಸಾಂಗಿಕಮಾದ ಪರಶಿವನೇ
ತನಗರ್ಥಮಾದ, ಮರಳಿ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಜಪಮಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು
ಲಕ್ಷ ಜಪಮಂ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕುಸಾವಿರ ಆಜ್ಯಾಹುತಿಯು, ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂ
ಪುನಶ್ಚರಣ ಜಪಂಗೆಯ್ದು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕ್ಷೀರಾದಿ ಹೋಮ ಸಂಖ್ಯಾ
ನಿಯತಮಾದ ಜಪಂಗಳಿಂ

೩೧೦

ಗಾಯತ್ರಿ ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪ :

ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಮಾದ, ಬಳಿಕ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ
ವೆಂಬ ತ್ರಿಪಾದದಿಂದೆಸೆವ ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರ ಉರ್ಧ್ವಾಧಸ್ಸೆಂಬವಾರು
ಕುಕ್ಷಿಯಿಂದೊಪ್ಪುವ, ಆಕಾಶವೇ ಕುಕ್ಷಿಯೊಳಗು, ಆಷ್ವಾದಶ ಪುರಾಣವೇ ನಾಭಿ,
ಜಗವೇ ಶರೀರ, ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮತನು, ಶಿಕ್ಷಾದೀಕ್ಷಾದಿಗಳೇ ಅಂಗ
ರೋಮಂಗಳು, ಧರ್ಮವೇ ಹೃದಯ, ಭಂದಂಗಳೆ ಸ್ತನಂಗಳು, ನ್ಯಾಯಸಾಂಖ್ಯಂಗಳೇ
ಕರ್ಣದ್ವಯಂಗಳು, ಅಗ್ನಿಯೇ ಮುಖ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಣುಗಳೇ ನಯನಂಗಳು, ವ್ಯಾಕರಣ
ಶಿಕ್ಷೆ, ಕಲ್ಪ, ನಿರುಕ್ತ, ಜ್ಯೋತಿಷವೆಂಬೈದು ಶಿರಂಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೂರ್ಧ್ನಿ,
ರುದ್ರನೇ ಶಿಖಿ, ವಿಷ್ಣುವೇ ಆತ್ಮನು, ಈಶ್ವರನೇ ಅಂತರಾತ್ಮನು, ವೀರಮಾಂಸೆಯೇ
ಲಕ್ಷಣ, ಅರ್ಥವರ್ಣವೇ ಜೇಷ್ಠಗಳಾಗುಳ್ಳ, ವೇದಮಾತೆಯಾದ ಗಾಯತ್ರಿ ಯಾದೊಡೆ

೩೧೧

ಉದಯಕಾಲ ಗಾಯತ್ರಿ ಧ್ಯಾನ :

ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಭಿಸ್ಥಾನದ ರಕ್ತಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಾ
ಭರಣ, ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತಮಾಗಿ, ಚತುರ್ಮುಖ, ದ್ವಾದಶ ಲೋಚನಂ
ಗಳಿಂ ದಂಡಕಮಂಡಲು ಅಕ್ಷಮಾಲೆ ಸುರಭಿವಿಡಿದ ವಾಮ ದಕ್ಷಿಣ ಕರಚತುಷ್ಟ
ಯದಿಂ, ಹಂಸವಾಹನದಿಂ, ಋಗ್ವೇದಮಯವಾಗಿ, ರಜೋಗುಣಾಧಿಕ್ಯದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಧಿ
ದೇವತೆಯೆನಿಸಿ, ಗಾಯತ್ರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯೆಂಬ ವೇಸರ್ವಡೆದು, ಕರ್ಮಜ್ಞಾನಾರ್ಥಮಾಗಿ
ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಮಾಗಿಹುದೆಂದನುಸಂಧಾನಿಸಿ,

೩೧೨

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಗಾಯತ್ರಿ ಧ್ಯಾನ :

ಬಳಿಕ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೃದಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತ
ವರ್ಣ, ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಾಭರಣ, ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಗಳಿಂದಲಂಕೃತಮಾಗಿ, ಏಕ
ಮುಖ, ದ್ವಿಲೋಚನಂಗಳಿಂ, ಚಕ್ರ ಅಕ್ಷಮಾಲೆ ಕಮಂಡಲು ಸುರಭಿವಿಡಿದವಾಮ
ದಕ್ಷಿಣಕರ ಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ಗರುಡವಾಹನದಿಂ, ಯಜುರ್ವೇದಮಯವಾಗಿ ಸತ್ಯ

ಗುಣಾಧಿಕೃತಿಂ ವಿಷ್ಣು ವಧಿದೇವತೆಯೆನಿಸಿ, ಸರಸ್ವತಿ ವೈಷ್ಣವಿಯೆಂಬವೆಸರ್ವಡೆದು, ಕರ್ಮಜ್ಞಾ ನಾರ್ಥಮಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಮಾಗಿಹುದೆಂದು ಚಿಂತನಂಗೆಯ್ದು.

೩೧೩

ಸಾಯಂಕಾಲ ಗಾಯತ್ರಿ ಧ್ಯಾನ :

ಬಳಿಕ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರೂಮಧ್ಯದ ಕೃಷ್ಣ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ವರ್ಣ ಕೃಷ್ಣ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ, ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕಿತನಾಗಿ, ಏಕಮುಖ ತ್ರಿಲೋ ಚನಗಳಿಂ, ಶೂಲ, ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಕಮಂಡಲು, ಸುರಭಿವಿಡಿದ ವಾಮ ದಕ್ಷಿಣಕರ ಚತುಷ್ಟಯದಿಂದ, ವೃತಭವಾಹನದಿಂದ, ಸಾಮವೇದಮಯವಾಗಿ ತನೋಗುಣಾಧಿಕೃತಿಯಿಂದ ರುದ್ರಾಧಿದೇವತೆಯೆನಿಸಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಾಹೇಶ್ವರಿಯೆಂಬ ವೆಸರ್ವಡೆದು ಕರ್ಮಜ್ಞಾ ನಾರ್ಥಮಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯಮಾಗಿಹುದೆಂದು ಮನನಂಗೆಯ್ದುಂಟು ಗಾಯತ್ರಿಮಂತ್ರವುಂ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಜಪಂಗೆಯ್ದು ಬಳಿಕ ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯುಂ ಶುದ್ಧಶೈವೋಕ್ತಕ್ರಮದಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸಿ.

೩೧೪

ಯಜ್ಞ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ :

ಬಳಿಕ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕೋನು ರಾಜಸೂಯ ಪುತ್ರಕಾಮೇಷ್ಟಿಕಾದಿಯಾಗ, ಅಗ್ನಿ ಹೋತ್ರಾದಿ ಯಜ್ಞ ಭೇದಂಗಳಂ ವಿವೇಕಿಸಿ; ಬಳಿಕ ಅಗ್ನಿ ಇಂದ್ರ ಅಧ್ವರ್ಯು ಉದ್ಗಾತೃ ಹೋತ್ರ ಮೈತ್ರಾವರುಣ ಸ್ತುತಿಷ್ಠಾತೃ ಪೋತ್ರ ವೇಷ್ಪರೆಂಬವರ್ವೊದ ಲಾದ ಹದಿನೈದು ಮುಕ್ತಿಕ್ಕುಗಳೊಡಗೂಡಿ, ಮೇಲೆ ಕುಶ ತುರಗಜಾಲ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ತೃಣ ದೂರ್ವೆಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ದರ್ಭೆಗಳಂ, ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾಜ್ಯ ಪಾತ್ರಾದಿ ಯಜ್ಞ ಸಾಧನಂಗಳಂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ. ಮರಳಿ ಚತುರಸ್ರ, ಭಗಾಕಾರ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರ ತ್ರಿಕೋಣವೃತ್ತ ಪಡಸ್ರಪಡ್ಮಾಕಾರ ಅಷ್ಟಕೋಣ ರೂಪಮಾದೆಂಟು ತೆರದಿಂದುತ್ತ ಮನಾದ ಕುಂಡಸ್ಥಲಮೆಂಬ, ಮಧ್ಯಮನಾದ ಸ್ಥಂಧಿಲವೆಂಬ, ಕನಿಷ್ಠಮನಾದ ಶುಭ ಸ್ಥಲಮೆಂಬ ಸ್ಥಾನತ್ರಯದಲ್ಲಿ; ವೇದಿಕೆ ಯೂಪಸ್ತಂಭಾದಿ ರಚನೆಗಳಂ ಮಾಡುತ್ತಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯಮಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಪ್ರಾಣಯಾಮಮಂ ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞ ಮಂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಯೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ.

೩೧೫

ರುದ್ರಾಗ್ನಿ ಮೂರ್ತಿ :

ಮೇಲೆ ಮುಠಿತಾಗ್ನಿಯಾಗಲಿ ಶ್ರೋತ್ರಿಯಾಗಾರಾಗ್ನಿಯಾಗಲಿ ಅದನು ಅಶ್ವತ ಪಾಲಾಶಾದಿ ಯೋಗ್ಯಮಾದ ಕಾಷ್ಠಂಗಳಿಂದಾಯಾ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ, ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯಾಗ್ನಿ, ಆಹವನೀಯಾಗ್ನಿ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಧೂಮ್ರ ಅರ್ಚಿಷ ಊಷ್ಮ ಜ್ವಲಿನಿ ಜ್ವಾಲಿನಿ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಿನಿ ಸತ್ರೀ ಸ್ವರೂಪ ಕಪಿಲಾ ಹನ್ಯಕನ್ಯವಹಾಯೆಂಬ ದಶಕಲಾವೃತಮಾದ ಅಗ್ನಿಮಂಡಲ

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಶಿರಸ್ಸು ಚತುಃಕೃಂಗ ಕಪರ್ಧ ಚಂದ್ರಕಲೆ ತ್ರಿನೇತ್ರ ಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರ ತ್ರಿನೇಖಲೆ ತ್ರಿಪಾದಂಗಳಂ, ವಾಮಭಾಗಸ್ಥಿತ ಸ್ವಾಹಾ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ಶಕ್ತಿ ಅಗ್ನಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಸೃವೆಗಳುಳ್ಳ ದಕ್ಷಿಣಕರ ಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ತೋಮರ ತಾಲವೃಂತ ಘೃತಪಾತ್ರೆಗಳನುಳ್ಳ ವಾಮಹಸ್ತತ್ರಯದಿಂ, ರಕ್ತವರ್ಣ ರಕ್ತಾಂಬರ ರಕ್ತಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತ ಮಾಗಿ ಮೆರೆವ ಶಿವಾಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಯಂ ಸ್ಮರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ಆ ಅಗ್ನಿಯ ಹರಿಣವರ್ಣ ಗಗನವರ್ಣ ರಕ್ತವರ್ಣ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ ಸುಪ್ರಭಾವರ್ಣ ಬಹುವರ್ಣ ಅಶಿರಕ್ತವರ್ಣ ಮಾದೇಳು ಜಿಹ್ವೆಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಸಮಿತ್ತು ಸಾಸನೆ, ಅರಳು, ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು, ಅನ್ನ ಎಳ್ಳುಗಳೆಂಬ ಸಪ್ತಾಹುತಿಗಳಂ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ, ಯಜ್ಞ ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯಮಾದ ದೇವತೆಗಳಂ ವಿಷಯೀಕರಿಸಿ ಹವ್ಯಕವ್ಯಾದಿ ಭೇದವರಿದು ಆಯಾಯ ಮಂತ್ರ ಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಯಜ್ಞವನು ಇಂತು ವಿಸ್ತರಿಸಿ. ೩೧೬

ಗೃಹೀಧರ್ಮಾನುಶಾಸನ :

ಬಳಿಕ ವೇದಾಧ್ಯಯನರೂಪ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರರೂಪ ದೇವಯಜ್ಞ, ಅತಿಥಿಪೂಜಾರೂಪ ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞ, ಪಿತೃತರ್ಪಣರೂಪ ಪಿತೃಯಜ್ಞ, ಭೂತಬಲಿರೂಪ ಭೂತಯಜ್ಞ ವೆಂಬೇ ಪಂಚಯಜ್ಞಂಗಳಂ ನಡೆಸುತ್ತೆ, ಮತ್ತು ಕಾಲಮಂ ಮೀರದೆ ಸಂತಾನಾರ್ಥಮಾಗಿ ವೇದಮಂತ್ರ ಸ್ಮರಣದಿಂ ಸ್ವಸ್ತೀ ಸಂಭೋಗ ಸುಖಿಯಾಗಿ, ಗುರುಯಾತ್ರೇ ದೇವಯಾತ್ರೇ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೇ ಯಜ್ಞಧರ್ಮಂ ಗಳೆಂಬಿವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಯಂ ಮಾಡುತ್ತೆ, ಆತ್ಮಾರ್ಥವೆನ್ನದೆ ದೇವತಾರ್ಥ ಯಜ್ಞಾರ್ಥ ಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಮಾಗಿಯೇ ಪಾಕಪ್ರಯತ್ನಂಗೆಯ್ದು, ತಾನೊಂದು ವೇಳೆ ಯಾದರೂ ಮೇಣೇರಡು ವೇಳೆಯಾದರೂ ಮುಷ್ಠಿಮಾತ್ರದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ತುತ್ತು ಗಳಿಂ ಭೋಜನಂಗೆಯುತ್ತೆ. ಬಳಿಕ ಸರ್ವಭೂತದಯೆ ಸತ್ಯವಚನ, ಪರೋಪಕಾರ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಾದಿ ಸದ್ಗುಣಸಹಿತನಾಗಿ ವಾರ್ತಾವೃತ್ತಿ, ಸ್ವಾಧೀನವೃತ್ತಿ, ಯುಯಾರವೃತ್ತಿ, ಮೌನಸನ್ಯಾಸಿಯೆಂದು ನಾಲ್ಕುತೆರನಾಗಿಪಾರ್ಥನೇ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿ ಯಪ್ಪಂ ೩೧೭

ಪಂಚ ಕರ್ಮವಿಭಾಗ:

ಮತ್ತಮಾ ಗೃಹಸ್ಥನಿಂದನುಷ್ಠಿಸಲ್ಪಡ್ತ ಕರ್ಮವಾದೊಡೆ: ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಕಾಮ್ಯ, ನಿರ್ಮಲವೆಂದು ಪಂಚವಿಧವಾಗಿಹುದದರಲ್ಲಿ: ಸಂಧ್ಯಾ ವಂದನಾದಿಕವೆ ನಿತ್ಯಕರ್ಮವೆನಿಸೂದು. ಶುಭಕಾಲದೇಶಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ವ ವಿಧಿ ವಿಶೇಷವೆ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮವೆನಿಸೂದು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ದೋಷಪರಿಹಾರ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕರ್ಮವೆನಿಸೂದು. ಜ್ಯೋತಿಷೋಮ ಯಾಗಾದಿಕವೇ ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮವೆನಿಸೂದು ಈಶ್ವರಗೋಪಾಲೇಶ್ವರೇ ನಮಃ ಕರ್ಮವೆನಿಸೂದು

ನಿರ್ಮಲ ಕರ್ಮವಿವೇಕ:

ಮತ್ತಮಾ ನಿರ್ಮಲಕರ್ಮವೆಂಬುದೊಂದೇ ತಪಸ್ಸು, ಕರ್ಮ, ಜಪ, ಧ್ಯಾನ, ಜ್ಞಾನಮೊದ್ದೆದುತೆರನಾಗಿರ್ಪುದವರಲ್ಲಿ: ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಮಾಗಿ ಶರೀರ ಬಾಧಾ ತ್ಯಜತಕ್ಕದಿಂ ಮಹಾಕಷ್ಟಂಗಳಾದ ತಪ್ತಕೃಚ್ಛ್ರ ಮಹಾತಪ್ತಕೃಚ್ಛ್ರ ಶೀತಕೃಚ್ಛ್ರ ಪಾದಕೃಚ್ಛ್ರ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಕೃಚ್ಛ್ರ ಪರಾಕೃಚ್ಛ್ರ ದೇವಕೃಚ್ಛ್ರ ಯಾವಕೃಚ್ಛ್ರಾದಿ ಅಷ್ಟಕೃಚ್ಛ್ರಗಳಿಂ ಪಕ್ಷ ಮಾಸಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನಮಂ ಪೆಚ್ಚಿಸಿ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಬುದು ಮೊದಲಾದುದೇ ಲಕ್ಷಣಮಾದಚಾಂದ್ರಾಯಣ, ಯುವಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಪಿಪಿಲಿಕಾ ಚಾಂದ್ರಾಯಣ, ಋಷಿಚಾಂದ್ರಾಯಣ, ಶಿಶುಚಾಂದ್ರಾಯಣ, ಯುತಿಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಂಗಳಿಂ ; ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಾದಿವ್ರತಂಗಳಿಂ; ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ್ಯಮಾಗಿ ಶರೀರ ಶೋಷಣಂಗೆಯ್ದುದೇ ತಪವೆನಿಸೂದು. ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಸಾಧನಂಗಳಿಂ ಸಗುಣನಿರ್ಗುಣನಾದೀಶ್ವರಾರ್ಚನೆಯೇ ಕರ್ಮವೆನಿಸೂದು. ಪ್ರಣವಾದಿ ಮಂತ್ರಂಗಳಂ ಸಾಂಗಿಕಮಾಗುಚ್ಚರಿಪುದೇ ಜಪವೆನಿಸೂದು. ಹೃತ್ಕಮಲ ಕರ್ಣಿಕಾ ಮಧ್ಯದೊಳೀಶ್ವರ ಚಿಂತನಂಗೆಯ್ದುದೇ ಧ್ಯಾನವೆನಿಸೂದು. ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮರೈಕ್ಯ ವಿಚಾರವೇ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸೂದು. ಇಂತಿವೆಲ್ಲಂ ಗೃಹಸ್ಥಂಗೆ ಕರ್ತವ್ಯಮಕ್ಕುಂ. ೩೧೯ ನೀತಿ ಸಂಗ್ರಹ:

ಮತ್ತಮಾ ಗೃಹಸ್ಥನು ತನ್ನ ಕುಲಗುರು ದೇವತಾರಾಧನೆಯಂ ಬಿಡದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾತಾಪಿತೃಗಳ ಮಾತಂ ಮೊರದಿರಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುತ್ರ ಬಂಧು ಬಾಂಧವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಯೋಪಚಾರವಂತನಾಗಿರಬೇಕು. ಸತಿಸುತರನತಿಕ್ರಮಿಸಲೀಯದೇ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದಾಳಬೇಕು. ತಪೋವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನನಾದ ಸತ್ಪುತ್ರಂ ಬರಲಾವುದನಾದರೂ ಇಲ್ಲೆನ್ನದೀಯಬೇಕು. ಅರಿಯಲ್ಪಡದ ಕುಲನಾಮಂಗಳನುಳ್ಳ ಪಥಶ್ರಾಂತನಾದ ಅನ್ನಕಾಮನಪ್ಪತಿಥಿ ಬರಲಾತನಂ ಸರ್ವಥಾ ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕು. ವಿದ್ಯಾವ್ಯಸನಿಯಾಗಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಬಾಲಕನಾದರೂ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆವಕಾರ್ಯವನಾದರೂ ತರಹರದಿಂ ವಿಚಾರಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಪತ್ತುಬಂದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮದಂತೆ ಮೃದುಹೃದಯನಾಗಿರಬೇಕು. ವಿಪತ್ತಡಗಿದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯಂತೆ ಕಠಿಣಚಿತ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. ವೃಕ್ಷಾದಿಕದಂತೆ ಸ್ವಕಾರ್ಯವನುಳಿದಾದರೂ ಪರೋಪಕಾರಮಂ ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ವವೂ ದೈವಾಧೀನಮೆಂದಲಸ ಭಾವದಿಂದಿರದೆ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನದಿಂದುದ್ಯೋಗಂ ಗೈಯ್ಯಬೇಕು. ಪರಗುಣ ಪರಮಾಣುವನಾದರೂ ಪರ್ವತೋಪಸಮಾನವಾಗಿ ನುತಿಸಬೇಕು. ನಿಜಗುಣಾತಿಶಯಮಂ ಮರಸಬೇಕು. ದೂರವಾದರೂ ತಾನು ಸುಖಮಿರ್ಪಡೆಗೆಯ್ದು ಬೇಕು. ತನಗೆ ಬಾಧೆಯಾದೇನನಾದರೂ ಬಿಡಬೇಕು. ವ್ಯವಹಾರಾದಿಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿರಬೇಕು. ೩೨೦

ಬಳಿಕ ಪಗಲುತ್ತರಮುಖನಾಗಿ, ರಾತ್ರಿ ದಕ್ಷಿಣಮುಖನಾಗಿ, ಮಲಮಂ ತೃಜಿಸೂದಲಿ, ಶೌಚಂಗೈಯ್ಯನ್ನೆಗಂ ನುಡಿಯಲಾಗದು. ವಪನ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗನ ಸ್ನಾನಂಗಳನಾದಿತ್ಯ ಮಂಗಳ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಜನ್ಮವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕದಿನಂಗಳೊಳ್ಳೂರ್ವೋತ್ತರ ದಿಜ್ಞುಖನಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದನುಗೈಯ್ಯುಡಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ದಿಜ್ಞುಖನಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರಲಾಗದು. ಬುಧ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಶನಿವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಸ್ತ್ರಮಂ ಚಂದ್ರಸ್ವರದಿಂದುಟ್ಟು ವೊಡೆವುದಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕವಾರಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಸ್ವರದಿಂ ವೊಡೆದುಡಲಾಗದು. ಪೂರ್ವ ದಕ್ಷಿಣ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖನಾಗಿ ಯೇ ಸೂರ್ಯಸ್ವರದಿಂ ಭೋಜನಂಗೈಯ್ಯುಡಲ್ಲದೆ, ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಚಂದ್ರಸ್ವರದಿಂ ಭೋಜನಂಗೈಯ್ಯಲಾಗದು, ೩೨೧

ಅಸಾಕ್ಷಿಕನಾಗುಣಲಾಗದು. ತಾಮ್ರದಲ್ಲಿ ಗೋಕ್ಷೀರಪಾನಂಗೈಯ್ಯಲಾಗದು. ಉಪ್ಪು ವೆರಸಿದ ಪಾಲ್ಕುಡಿಯಲಾಗದು. ಕಂಚಿನಲ್ಲಿ ನಾಳಿಕೇರಾಂಬುಮಂ ಕೊಳಲಾಗದು. ವಾಮಕರದಿಂ ನೀರ್ಗುಡಿಯಲಾಗದು. ತರ್ಜನಿಯಿಂ ದಂತ ಧಾವನಂಗೈಯಲಾಗದು. ಅಡಕೆಯನೊಡೆಯದೆ ಎಲೆದೊಳೆಯದೆ ಸುಣ್ಣಮಂ ಶೋಧಿಸದೆ ತಾಂಬೂಲಮಂ ಸ್ವೀಕಾರಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ವಾಮಹಸ್ತದಿಂದೆಲೆ ಗಳಿಗೆಯಂ ಕೊಳಲಾಗದು. ಚೂರ್ಣಪರ್ಣಮಂ ಮೆಲಲಾಗದು. ೩೨೨

ಮೂಡಲು ತೆಂಕಲು ಮಂಡೆಯಾಗಿ ಮಲಗೂದಲ್ಲದೆ ಪಡುವಲು ಬಡಗಲು ಮಂಡೆಯಾಗಿ ಮಲಗಲಾಗದು. ದಿವಾವೈಘನ ದಿವಾನಿಧ್ರೆಗಳಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ದಾಸಿ ವೇಶಿಯರೊಡಗೂಡಲಾಗದು. ಮರಣಾಂವಸ್ಥೆಯಾದರೂ ದೇಹಿಯೆಂದು ಬೇಡಲಾಗದು. ದೇಹಿಯೆಂದವರಿಗೆ ನಾಸ್ತಿಯೆನಲಾಗದು. ಅವುದಾದರೂ ತನಗೆ ಬರಲುಳ್ಳದೇಬಹುದು. ಬಾರಡುದೇನ ಮಾಡಿದರೆಯು ಬಾರದಾಗಿ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ಚಿಂತಿಸಲಾಗದು. ಭಾಗ್ಯಕ್ಷಯಮಾದಲ್ಲದೆ ದ್ರವ್ಯಂ ತೀರದಾಗ ತ್ಯಾಗ ಭೋಗವನುಳಿದಿರಲಾಗದು. ಧನಕ್ಷಯವನು, ದ್ರವ್ಯಾರ್ಜನೆಯನು, ಗೃಹಭಿದ್ರವನು, ತನಗಾದವಮನ್ನಣೆಯನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗದು. ಸೂಪಕಾರನನು ಕವಿಯನು ವೈದ್ಯನನು ಮರ್ಮಜ್ಞನನು ಕೋಪಿಸಲಾಗದು. ೩೨೩

ಕರೆಯದಾರಗೃಹಮಂ ಪುಗಲಾಗದು. ಬೆಸಗೊಳದೇನನು ಹೇಳಲಾಗದು. ಆತ್ಮಸ್ತುತಿ ಪರನಿದೆಯನಾಡಲಾಗದು. ಶಿವಾರಾಮ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಮೂತ್ರಾದಿಗಳಂ ಬಿಡಲಾಗದು. ಪಂಚಸೂತಕಮಂ ಪೊರ್ದಲಾಗದು ಲೌಕಿಕಾಚಾರಮಂ ಮೀರಲಾಗದು. ಜಾತಿಸಂಕರಮಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ಲೋಕ ವಾರ್ತೆಯನುಪೇಕ್ಷಿಸಲಾಗದು. ದಾಸಿಭೃತ್ಯರನಶನಾಚ್ಛಾದನಾದಿಗಳಿಂ ನೋಯಿಸಲಾಗದು. ತೃಣಾಂಬು ಶಯನ ಸ್ಥಲಾದಿಗಳಿಂ ಗೋರಕ್ಷಣೆಗಲಸಲಾಗದು. ದೀರ್ಘದ್ವೇಷಗಳಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ಮೊರನಗಾಳಿಕಸಿಕಿಲುಗಳಂ ಸೂಂಕಲಾಗದು. ದುರ್ಜನರೊಡನಾಡಲಾಗದು.

ಪಾಪಕೃತ್ಯಮಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ತನು ಧನ ವನಿತಾದಿಗಳನಿತ್ಯವಪ್ಪುದರಿಂ ದೃಢಾ ನುರಾಗಂ ಮಾಡಲಾಗದು. ಪಾಪಿಲಾಭಾರ್ಥಮಾಗಿ ಪೂಜಾದಿಕಮಂ ಮಾಡಲಾಗದು ಎಂಬಿವು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ ಗೃಹಸ್ಥಂಗೆ ವಿಹಿತಾಚಾರಮಕ್ಕುಂ. ೩೨೪

ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ :

ಮತ್ತಮಾ ಗೃಹಸ್ಥಂಗೆ ವಿರಕ್ತಿ ಪುಟ್ಟಿ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವನಾದರು, ಯತ್ಯಾ ಶ್ರಮವನಾದರು ಸ್ವೀಕರಿಸೂದು. ಅಲ್ಲಿ ಸತಿಸಮೇತನಾಗಾದರೂ, ಅಲ್ಲಮತ್ತೆ ವನಿತಾದಿ ಗೃಹಭಾರಮಂ ಪುತ್ರಂಗೆ ಮಹಿಸಿ ಮೇಲೆ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗಮಂ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಪಃಕಾರ್ಯ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಾಗಿ ಉತ್ತರಾಯನ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಶುಭತಿಥಿ ಶುಭವಾರ ಶುಭಲಗ್ನ ಶುಭನಕ್ಷತ್ರ ಶುಭಮುಹೂರ್ತಂಗಳಂ ವಿಚಾರಿಸಿ. ೩೨೫

ಪ್ರಯಾಣ ವಾರ ಶೂಲೆಗಳು :

ಬಳಿಕ ಶನಿವಾರ ಸೋಮವಾರಂಗಳೆ ಮೂಡಲೆಯ್ದಿಬಾರದು. ಆದಿತ್ಯವಾರ ಶುಕ್ರವಾರಂಗಳೆ ಪಡುವಲೆಯ್ದಿಬಾರದು. ಬುಧವಾರ ಮಂಗಳವಾರಂಗಳೆ ಬಡಗಲೆಯ್ದಿಬಾರದು. ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರವೆ ತೆಂಕಲೆಯ್ದಿಬಾರದೆಂದು ವಾರಶೂಲವನರಿದು. ೩೨೬

ಶುಭ ಶಕುನಗಳು :

ಮೇಲೆ ಹರಡೆ ಗಾರ್ದಭ ಗೌಳಿಗಳು ವಾಮದಲ್ಲೆಯೆ, ಹಸುಬನೆ ಬಲದಲ್ಲಿ ನುಡಿಯೆ, ಹರಿಣ ಭಾರದ್ವಾಜ ಹಂಗೆಗಳು ತಡೆಯೆ, ನರಿ ನವಿಲು ನಕುಲ ವಾಯುಸಂ ಗಳು ತಿರ್ಡೆ ಶುಭಶಕುನಂಗಳೆಂದಾರೈದು. ೩೨೭

ದುರ್ದರ್ಶನಂಗಳು :

ಮರಳಿ ತಕ್ಕ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗನ ಸರ್ಪ ಧೂಮವೆರಸಿದಗ್ನಿ ಏಕವಿಪ್ರನು ಛಿನ್ನ ನಾಸಿಕನು ಅದ್ರ್ಯವಸ್ತ್ರ ಕಾರ್ವಾಸ ಕಾಸ್ಮ ಭಾರಿ ಸೂತಕಿಯಾದವಿಧವೆ ಶೂನ್ಯಘಟಾದಿ ಗಳೆಂಬ ದುರ್ದರ್ಶನಂಗಳಲ್ಲದೆ. ೩೨೮

ಶುಭದರ್ಶನ :

ಬಳಿಕ ಕನ್ನಿಕೆ ಗೋವು ಭೇರಿ ಶಂಖ ದಧಿ ಫಲ ಕುಸುಮ ಉರಿವಗ್ನಿ ಅಂದಳ ವಿಪ್ರದ್ವಯ ಹಯ ಗಜ ವೃಷಭ ಸುರಾಘಾಂಡ ಮತ್ಸ್ಯದ್ವಯ ಸಿದ್ಧಮನ್ನ ವೇಶ್ವಾಸ್ತ್ರೀ ಮಾಂಸ ಶುಭವಾರ್ತೆ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಗಳೆಂಬ ಶುಭದರ್ಶನಮಾಗಿ. ೩೨೯ ಅರಣ್ಯವಾಸ :

ಮೇಣು ದೂರದ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಸ್ವರ, ಸಮೀಪದ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯ ಸ್ವರ ವಾಗಬೇಕೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದ ಮಾಂಗಲ್ಯಸೂಚನೆಗಳಂ ಗೃಹಮಂಪೊರಮಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ ಪ್ರವೇಶವಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯಲಾಗಲಿ ವೃಕ್ಷಾಶ್ರಯದೊಳಾ ದೊಡಂ ನೆಲಿಸಿ. ೩೩೦

ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ದೀಕ್ಷೆ :

ಜಟಾಧಾರಣ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಕೃಷ್ಣಾ ಜನಗಳಂ ತಳೆದು ನಖರೋಮಂಗಳಂ ತೃಜಿಸದೆ, ಸಕಲನಿಸಿದ್ಧಂಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು, ಗ್ರಾಮಾದಿಕದೊಳನ್ನಮಂ ಯಾಚಿಸದೆ, ಶಾಖಾಮೂಲ ಫಲಾದಿಕಮಂ ಪೋಡಶ ಕಬಳದಿಂ ಭೋಜನಂಗೆಯ್ದು ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಂ ತೊರೆದು, ದ್ರವ್ಯಪ್ರತಿಗ್ರಹಮಿಲ್ಲದೆ, ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನಂದಪ್ಪದೆ, ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನ ಧಾರಣಂಗಳಂ ಕ್ರಮದಿಂ ತ್ರಿಯಂಬಕಮಂತ್ರ ಮೂಲಮಂತ್ರಂಗಳಿಂ ಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರೀಜಪ ಶಿವಾರ್ಚನೆ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞ, ಯಮ ನಿಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಾದಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ಕೃಚ್ಛ್ರಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಉಪವಾಸ ಪಯಃಪಾನ ಗೋಮಯಭಕ್ಷಣ ವಾಯುಸೇವನೆ ಪರ್ಣಾಶನ ನಿರಾಹಾರ ಭೂಶಯನ ತೀತವಾತಾದಿ ದ್ವಂದ್ವ ತೀರ್ಕ್ಷ್ಣಗಳನುಳ್ಳತನಾಗಿ. ೩೩೧

ಪಂಚಾಗ್ನಿಮಧ್ಯ ತಪಸ್ಸು :

ಬಳಿಕ ದೇಹದೊಳಗೆ ಮೂಲಾಧಾರಾದಿ ಸ್ನಾನಂಗಳಲ್ಲಿರ್ಪ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ವಡ ಬಾಗ್ನಿ ಪಾಷಾಣಾಗ್ನಿ ವೈದ್ಯುತಾಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿಯೆಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಬಿಂದುರೂಪ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಧ್ಯಾನಯುಕ್ತನಾಗಿ, ಹೊರಗೆ ನಿದಾಘಕಾಲಾಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯತಪಾಗ್ನಿ ರವಿಕಾಂತಾಗ್ನಿ ದಾವಾಗ್ನಿ ಉದರಾಗ್ನಿಯೆಂಬ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕಪಾದಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಾದವರಿಂದುಗ್ರ ತಪಸ್ಸನಾಚರಿಸುವಾತನಾಗಿ, ಔದುಂಬರ, ವೈಪಾಸಿಕ ಪ್ರಕ್ಷಾಲಿನಿ ನೌರ್ಣಮನೆಂದು ಚತುರ್ವಿಧನಾಗಿರ್ಪಾತನೇವಾನಪ್ರಸ್ಥನಪ್ಪಂ. ೩೩೨

ಯತ್ಕಾಶ್ರಮ:

ಬಳಿಕ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಂಗೆ ವೈರಾಗ್ಯಂ ಜನಿಸೆ ಯತ್ಕಾಶ್ರಮಮಂ ಕೊಂಬುದು. ಆ ಯತಿಯೇ ವೃತ್ತಿಭೇದದಿಂ ಕುಟೀಚಕ, ಬಹಾದಕ, ಹಂಸ, ಪರಮಹಂಸರೆಂದು ಸಾಲ್ಕುತೆರನಾಗಿರ್ಪನವರಲ್ಲಿ. ೩೩೩

ಕುಟೀಚಕ ಯತಿ:

ಶಿಖಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಿಯಾಗಿ, ತ್ರಿದಂಡ ಕಮಂಡಲು ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆ ಕಾಷಾಯಾಂಬರಗಳನುಳ್ಳತನಾಗಿ, ತ್ರಿಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ ಧಾರಣ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಭರಣ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಗಾಯತ್ರೀಜಪಂಗಳಂ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂ ಮಾಡುತ್ತೆ, ಸ್ವಜಾತಿಯಾಗಲಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನಮಂ ತಂದು ಭೋಜನಂಗೆಯ್ದು ಸುಖಿಯಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಕುಟೀಚಕನಪ್ಪಂ. ೩೩೪

ಬಹೂದಕ ಯತಿ:

ಮತ್ತಂ ಶಿಖಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಿಯಾಗಿ, ಗೋವಾಲರಚಿತ ರಜ್ಜು ಸಂಬಂಧಮಾದ ತ್ರಿದಂಡಂಗಳಂ ಪಿಡಿದು, ಮೃತ್ಪಾತ್ರೈ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೈ ದಾರುಪಾತ್ರೈಯೊಳೊಂದಂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಕಂಠೆ ಕೌಪೀನ ಆಚ್ಛಾದನ ಕೃಷ್ಣಾಜನ ಕೊಡೆ ಪಾದುಕೆ ಸೂಚಿ ಕರ್ತರಿ ಯೋಗವಟ್ಟಾದಿ ಪರಿಕರಂಗಳನುಳ್ಳಾತನಾಗಿ, ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನ ಧಾರಣ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾ ಭರಣ ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನ, ಸಾವಿತ್ರಿ ಜಪಂಗಳಂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಡದಾಚರಿಸುತ್ತೆ, ವೇದಾಧ್ಯಯನವನುಳಿದು ಈಶ್ವರಧ್ಯಾನ ತತ್ಪರನಾಗಿ, ಏಕಾನ್ಮನ ನೊಲ್ಲದೆ, ಬಂಧು ಪುತ್ರಾದಿ ಗೃಹಮಂಪುಗದೆ, ಬೇರೆ ಏಳುಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನಮಂ ತಂದು, ಅನುಭವಿಸುತ್ತೆ ಸಹಜಮಯನಾಗಿರ್ಪಾತನೆ ಬಹೂದಕನಪ್ಪಂ.

೩೩೫

ಹಂಸಯತಿ:

ಮತ್ತಂ ಶಿಖಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ವೇಣುದಂಡಮೊಂದಂ ಪಿಡಿದು; ಕಮಂಡಲು, ಮೃತ್ಪಾತ್ರೈ, ಪಾಣಿಪಾತ್ರೈ, ಕಂಠೆ ಕೌಪೀನ, ಆಚ್ಛಾದನ, ಧೋತ್ರ, ಬಹರ್ವಾಸಂಗಳನುಳ್ಳಾತನಾಗಿ, ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನ- ಧಾರಣ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಭರಣ, ಶಿವಾರಾಧನ, ಸಾವಿತ್ರಿಜಪಂಗಳಂ ತ್ರಿಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಡದಾಚರಿಸುತ್ತೆ, ಒಂದೇಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನೆಂಬುಗ್ರಾಸವನಾಂಡು ಅಜಿಹ್ವ, ಪಂಡಕ, ಪಂಗು, ಅಂಧಕ, ಬದಿರ, ಮುಗ್ಧನೆಂಬ ಪಡ್ಗುಣಯುಕ್ತನಾಗಿ; ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯಮಾಗಿ ಕಾಮಿಸಿನೆನೆಯದು, ಕೊಂಡಾಡುವುದು, ವಿನೋದಿಸುವುದು, ನೋಡುವುದು, ನುಡಿಸುವುದು, ರತಿಗಳಿಸುವುದು, ಒಡಂಬಡುವುದು, ಕೂಡುವುದು ಎಂಬ ಅಷ್ಟವಿಧ ಮೈಥುನಂಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತಕನಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಹಂಸನಪ್ಪಂ.

೩೩೬

ಪರಮ ಹಂಸ ಯತಿ:

ಮತ್ತಂ ಶಿಖಾ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಾದಿಗಳಂ, ತ್ರಿದಂಡ ಕಮಂಡಲು ನೊಡಲಾದ ಪರಿಕರಂಗಳಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಕಂಠೆ ಕೌಪೀನ ಪಾಣಿಪಾತ್ರಾದಿ ವಸ್ತುಗಳಂ ಶೀತಾದಿಬಾಧ್ಯಾ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಮಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಬಳಿಕ ದಿವ್ಯಸ್ನಾನ ವಾರುಣಸ್ನಾನ ವಾಯವ್ಯಸ್ನಾನ ಮಾನಸಸ್ನಾನ ಆಗ್ನೇಯಸ್ನಾನವೆಂಬ ಪಂಚವಿಧ ಸ್ನಾನಂಗಳೊಳಗೆ, ಆಗ್ನೇಯಮೆಂಬ ಭಸ್ಮಸ್ನಾನವೇ ಸಕಲ ಸ್ನಾನಂಗಳೊಳಗೆ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿಗುಣಾಧಿಕಮಪ್ಪುದರಿಂದವು, ವೇದಸಿದ್ಧಮಪ್ಪುದರಿಂದವೂ, ಆವಾತ್ರಮಿಗಳಿಂದವೂ ತ್ಯಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲಾಗಿ, ಅಗ್ನಿರಿತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರದಿಂ ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನಮಂ ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕಮಾದ ಹಂಸಮಂತ್ರದಿಂ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಧಾರಣಂಗೆಯ್ದು, ರುದ್ರಾಕ್ಷೆಗಳಂಧರಿಸಿ, ಶಿವಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯಂ ಸರ್ವಥಾಬಿಡದಾಚರಿಸುತ್ತೆ; ತ್ರಿಸಂಧ್ಯೆ

ಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಣವಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಣಾಯಾಮದಿಂದಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತ ಪ್ರಣವಜಪಂಗೆಯ್ದು; ಏಕಾಂತವಾಸಿಯಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥಮಾದಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಮಾಧಿನಿಷ್ಠನಾಗಿ, ಮಾಧೂಕರ ಅಸಂಕ್ಲಪ್ತ ಪ್ರಾಕೃಣಿತ ಅಯೋಚಿತ ತಾತ್ಕಾಲಿಕಮೆಂಬ ಪಂಚವಿಧಭಿಕ್ಷುಗಳನಾದೊಡಂ ಏಕಾನ್ಮವನಾದೊಡಂ ಯಥೇಷ್ಟಮಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಪಮಲ್ಲದೆ ಯೋಗಾನುಗುಣ್ಯಮಾಗಿ ಭೋಜನಂಗೆಯ್ದು, ಗುರೂಪಾಸ್ಥೆಯಿಂದಾತ್ಮಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ, ಸ್ನಾನ ಶೌಚ ಸತ್ಯ ಅನ್ಯತ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ ಶೋಕ ಹರ್ಷ ದಂಭ ದರ್ಪಾದಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಚಾತುರ್ಮಾಸವನಾಚರಿಸುತ್ತೆ, ತನ್ನಿಂ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮಾಚಾರವನುಳಿದು ತ್ವರಾಚಾರ ನಿಷ್ಠನಾಗಿರ್ಪಾತನೇ ಪರಮ ಹಂಸನೃಪಂ. ೩೩೭

ಅತ್ಯಾಶ್ರಮಿ:

ಬಳಿಕ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇದು ಖಡ್ಗೋತ, ಇದುದೀಪ, ಇದುನಕ್ಷತ್ರ, ಇದು ಚಂದ್ರನೆಂದಿಂತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಲಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಪ್ರಕಾಶಾಂತರಂಗಳೂ ಸೂರ್ಯೋದಯಮಾಗಲೊಡನೆ, ತಾವೂ ಸೂರ್ಯ ದೀಪ್ತಿಯೊಳಂತರ್ಭಾವಮವುಪಂತೆ, ಜ್ಞಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಮುನ್ನವೆ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನಮಾಗಿ ಅಭಿಮಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯಮಾಗದ ಚತುರಾಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳಿಂದಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧನಾಗಿ, ಮೇಲೆ ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಬಳಿಕ ಶ್ರೀಗುರೂಪದೇಶದಿಂ ವೇದೋಕ್ತಮಾದ ಜೀವಪರಮರೈಕೈ ವಿಷಯಮವು ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಿಯಾದನಂತರದೊಳೂ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದತಿಶಯವಿಲ್ಲಾಗಿ, ತನಗೊಂದಾಶ್ರಮಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದೆ, ವಿಧಿನಿಷೇಧಾತೀತನಾಗಿ ಸರ್ವಾಶ್ರಮಗಳಿಂ ತಾನೆಪೂಜ್ಯನಾಗಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೆಂದು ಅವಧೂತನೆಂದು ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನೆಂದು ಗುಣಾತೀತನೆಂದು ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆಂದು ಪೆರ್ವರ್ಡೆದಿರ್ಪಾತನೇ ಅತ್ಯಾಶ್ರಮಿಯುಪಂ. ೩೩೮

ಶಿವಯೋಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು:

ಬಳಿಕ ಇಂತು ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸಕಲಶೈವರು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವೈದಿಕರೆಂದು, ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕರೆಂದು, ಶುದ್ಧತಾಂತ್ರಿಕರೆಂದು, ವೈದಿಕತಾಂತ್ರಿಕರೆಂದು ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾಭೇದದಿಂ ನಾಲ್ಕುತೆರದಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಪರವರಲ್ಲಿ; ತಂತ್ರವಾಸನೆ ಪುಗದೆ ವೈದಿಕನಿಷ್ಠರೇ ಶುದ್ಧವೈದಿಕರು. ವೇದಸ್ಮೃತಿಗಳರಡಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತರೇ ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕರು. ವೇದವಾಸನೆ ಪುಗದೆ ತಂತ್ರೈಕನಿಷ್ಠರೇ ಶುದ್ಧ ತಾಂತ್ರಿಕರುಗಳು. ತಂತ್ರವೇದೋಭಯ ಪ್ರೀತರೇ ವೈದಿಕತಾಂತ್ರಿಕರಕ್ಕುಂ. ೩೩೯

ಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥ ವಿಭಾಗ:

ಮತ್ತಮಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗಸಂಕರಮಾಗದಂತೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿಧಿ ಪ್ರತಿಸಾದಕಂಗಳಾವಾವೆಂತೆಂದೊಡೆ: ಸೂತಸಂಹಿತೆ, ಪಾರಾಶರ ಪುರಾಣಾದಿಗಳೇ ಶುದ್ಧವೈದಿಕ ಪ್ರತಿಸಾದಕಂಗಳು. ಶಿವರಾಘವಸಂವಾದ ನಾಯವೀಯ ಸಂಹಿತಾದಿಗಳೇ ತಾಂತ್ರಿಕವೈದಿಕ ಪ್ರತಿಸಾದಕಂಗಳು. ಶೈವ ಪಾಶುಪತ ಸೋಮ ಲಾಕುಳಮೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರಂಗಳೇ ಶುದ್ಧತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರತಿಸಾದಕಂಗಳು. ಭಾಗವತ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತಾದಿಗಳೇ ವೈದಿಕತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರತಿಸಾದಕಂಗಳೆಂದು ಪೇಳ್ವುದೇ ಚರ್ಯಾಪಾದಮಕ್ಕುಂ.

೩೪೦

-ಯೋಗಪಾದ-

ಯೋಗಾಚಾರ್ಯ ಲಕ್ಷಣ:

ಮತ್ತಮಾ ಯೋಗಪಾದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರನಿಂದುಪದೇಶಂ ಪಡೆದ ಶ್ವೇತ ಸದಾವ ದಮನ ಸಹೋತ್ರ ಕಂಕ ಲೋಕಾಕ್ಷ ಜನಿಸತ್ಯ ದಧಿವಾಹ ವೃಷಭ ಉಗ್ರ ಅತ್ರಿ ಸುಬಾಲಕ ಗೌತಮ ನೇದಶಿರ ಗೋಕರ್ಣ ಗುಹಾವಾಸಿ ಶಿಖಂಡಿ ಜಟಾಮಾಲಿ ಅಟ್ಟಹಾಸ ದಾರುಕ ಲಾಂಗುಲಿ ಮಹಾಕಾಯ ಶೂಲಿ ಡಿಂಡಿ ಮುಂಡಿ ಸಹಿಷ್ಣು ಸೋಮಶರ್ಮ ಲಕುಲೀಶರೆಂಬ ಅಷ್ಟವಿಂಶತಿಯೋಗಾ ಚಾರ್ಯರಾದ ಮುನೀಶ್ವರರಾದೊಡೆ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾಲ್ವರು ನಾಲ್ವರು ಶಿಷ್ಯರು ಗಳಾಗಿ ಶ್ವೇತ ಶಿಖಾದಿ ಗರ್ಗ ಮಿಶ್ರಕರಿಸ್ಯನೆಂಬಾತಂ ಕಡೆಯಾದ ನೂರಹನ್ನೆರಡು ಶಿಷ್ಯರೊಡಗೂಡಿ, ಭಸಿತಾಕ್ಷ ಯೋಗದಂಡ ಯೋಗಪಟ್ಟಾದಿಗಳಿಂದಲಂ ಕೃತರಾಗಿ ಏಕಶಿಖಿ ಬಹುಶಿಖಿ ಪಂಚಶಿಖಿ ಕೇಶಪಾಶ ಮುಂಡನಂಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿ ಶಾಂತ ತೇಜೋಮಯರಾಗಿರ್ಪರೆಂದು ಯೋಗಾಚಾರ್ಯ ಲಕ್ಷಣಂಗಳು. ೩೪೧

ಯೋಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಗಭೇದಗಳು:

ಬಳಿಕೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತದೇಕತ್ವವೇ ಲಕ್ಷಣಮಾದ ಯೋಗದ ಮಂತ್ರ ಲಯ ಹಠ ರಾಜವೆಂಬ ಸಾಲ್ಕು ಯೋಗಭೇದಂಗಳು. ಮೃದುನೆಂದು ಮಧ್ಯನೆಂದು ಅತಿಮಾತ್ರನೆಂದು ಅತಿಮಾತ್ರತರನೆಂದು ಚತುರ್ವಿಧಕ್ರಮವಿದಾ ಮಂತ್ರಾದಿ ಯೋಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಬಳಿಕ ಸಾಲ್ಕುಯೋಗಾನುಕ್ರಮದಿಂದವೆ ಪ್ರಣವ, ಹಂಸಾದಿ ವಿಧಿಗಳುಂ, ದಶನಾದ, ದಶಬಿಂದು ಲಕ್ಷಣಂಗಳುಂ; ಯಮ, ನಿಯಮ, ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣ, ಸಮಾಧಿಗಳೆಂಬೀ ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ರೂಪಮಾದಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗವಿಧಿಗಳುಂ; ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಕ್ಷಮೆ, ಧೈರ್ಯ, ದಯೆ, ಅರ್ಜವ, ಮಿತಾಹಾರ,

ಶೌಚಮೆಂಬ ಯಮದದಶಭೇದಂಗಳುಂ; ತಪಸ್ಸು, ಸಂತೋಷ, ಆಸ್ತಿಕ್ಯ, ದಾನ, ಈಶ್ವರಪೂಜೆ, ಸಿದ್ಧಾಂತಶ್ರವಣ, ಲಜ್ಜೆ, ಮತಿ, ಜಪ, ವ್ರತಮೆಂಬ ನಿಯಮದಶಭೇದಂಗಳುಂ; ಬಳಿಕ ಯಮಾದಿ ಭೇದಂಗಳ ಲಕ್ಷಣಮೆಂತೆನೆ: ಯಜ್ಞಾರ್ಥಮಾದ ಪಶುಹಿಂಸೆಯೊಂದು ಹೊರತಾಗಿ, ಮತ್ತೆಲ್ಲಾಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕ್ಲೇಶಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸದಿರ್ಪುದೇ ಅಹಿಂಸೆಯೆನಿಸೂದು. ಗುರುದೇವತಾಪ್ರಯೋಜನಮಾದೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲದೆ ತನ್ನಗೆ ಬಂದಾಪತ್ತು ಭೀತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪುಸಿಯದಿರ್ಪುದೇ ಸತ್ಯವೆನಿಸೂದು. ಚಾರ್ಯದಿಂದಾದರೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದಾದರೂ ಪರದ್ರವ್ಯವನಪಹರಿಸದಿರ್ಪುದೇ ಅಸ್ತೇಯವೆನಿಸೂದು. ವನಿತಾದಿ ವಿಲಾಸಮಂ ಕಂಡು ಕೇಳ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಂಗಳಿಂ ಮಾತೃವೆಂದು ಬಗೆವುದೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆನಿಸೂದು. ಪರರು ಮಾಳ್ವಪಕಾರಮಂ ತಾನು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದುರ್ ಸೈರಿವುದೇ ಕ್ಷಮೆಯೆನಿಸೂದು. ಅರ್ಥ ಬಂಧು ಸುತಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಾಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರ್ಷ ಶೋಕಮಿಲ್ಲದೆ ಇರ್ಪುದೇ ಧೃತಿಯೆನಿಸೂದು. ರೋಗಾದಿಗಳಿಂ ಪೀಡಿತರಾದ ಶತ್ರುಮಿತ್ರಾದಿಗಳ ರಕ್ಷಣಾಭಿಮುಖಮವು ದೇ ದಯವೆನಿಸೂದು ಹರ್ಷ ಶೋಕಂಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಕದಡಿದಿರ್ಪುದೇ ಆರ್ಜವವೆನಿಸೂದು. ಅಬ್ಬವಲ್ಲದೆ ಯಥೇಷ್ಟವಲ್ಲದೆ ಯೋಗಾನುಗುಣ್ಯಮಾಗಿ ಭೋಜನಂಗೆಯ್ಯುದೇ ಮಿತಾಹಾರವೆನಿಸೂದು. ಸ್ವದೇಹ ಮಲವಿನೋಚನಾರ್ಥಮಾಗಿ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಜಲಂಗಳಿಂ, ಮನೋಮಲ ಹರಾರ್ಥಮಾಗಿ ಮಂತ್ರಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಂ ಮಾಳ್ವುದೇ ಶೌಚವೆನಿಸೂದು.

೩೪೨

ಬಳಿಕಾನಾರು, ಎನಗೀ ಸಂಸಾರವೇನು ಕಾರಣ ಬಂದಿತ್ತು, ಇದೆಂತು ಬಿಡುವುದೆಂದಾಳೋಚಿಸಿ ತಿಳಿವುದೇ ತಪವೆನಿಸೂದು. ತನಗೆನಿತು ದೊರಕಿದನಿಶರಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಣಾಮಿಸಿರ್ಪುದೇ ಸಂತೋಷವೆನಿಸೂದು. ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ನರಕಾದಿಗಳಂಟೆಂದು ತಿಳಿವುದೇ ಆಸ್ತಿಕ್ಯವೆನಿಸೂದು ತಾನುಗಳಿಸದನ್ನಾದಿ ದ್ರವ್ಯಂಗಳಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥಮಾಗಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕದಿಂ ದೇಶ ಕಾಲ ಪಾತ್ರವರಿಡೀವುದೇ ದಾನವೆನಿಸೂದು. ಸ್ಮರಣ ಸ್ಮೃತಿ ಭಜನೆಗಳಿಂ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ ದೃಢಮಾದುದೇ ಈಶ್ವರ ಪೂಜೆಯೆನಿಸೂದು. ವೇದಾರ್ಥವಿಚಾರಮಂ ಮಾಳ್ವುದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶ್ರವಣವೆನಿಸೂದು. ಲೌಕಿಕ ನೈದಿಕ ವಿರೋಧಮಾದ ಮಾರ್ಗದತ್ತ ಚಿತ್ತವನೆರಗಲೀಯದಿರ್ಪುದೇ ಲಜ್ಜೆಯೆನಿಸೂದು .ವಿಹಿತಮಾದ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೆ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಮತಿಯೆನಿಸೂದು. ಪ್ರಣವ ಶತರುದ್ರೀಯಾದಿಗಳ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವೇ ಜಪವೆನಿಸೂದು. ಧರ್ಮಾರ್ಥಮಾತ್ಮಸಿದ್ಧಾರ್ಥಮಾದುಪಾಯ ಗ್ರಹಣವೇ ವ್ರತವೆನಿಸೂದೆಂದು ಅಹಿಂಸಾದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಂಗಳು.

೩೪೩

ಶಿವಯೋಗಾಸನಗಳು :

ಬಳಿಕ ಸ್ಥಿರಸುಖದಿಂ ನಿಶ್ಚಲಾತ್ಮಕಮಾದಾಸನದಲ್ಲಿ :

ಸಿದ್ಧಾಸನ ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ ಸನ್ಯಾಸನ ಶೂಲಾಸನ ಸುಖಾಸನ
ಸರ್ವತೋಭದ್ರಾಸನ ಗೋಮುಖಾಸನ ಗರುಡಾಸನ ಮಯೂರಾಸನ
ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರಾಸನ ಮುದ್ಗರಾಸನ ಮಂಡೂಕಾಸನ ಮೃಗಾಸನ ನಾಗಾಸನ
ಕುಕ್ಕುಟಾಸನ ಕುಂಜರಾಸನ ಕೂರ್ಮಾಸನ ಕ್ರಾಂಚಾಸನ ಕಾಷ್ಠಾಸನ
ಖಡ್ಗಾಸನ ಕಾಮದಹನಾಸನ ಯೋನ್ಯಾಸನ ವ್ಯಾಘ್ರಾಸನ ವೈಣಿಕಾಸನ
ವಸ್ತ್ರಾಸನ ವಾಸನಾಸನ ವೀರಾಸನ ವರಾಹಾಸನ ಪರ್ಯಾಸನ ಪದ್ಮಾಸನ
ಪಥಾಸನ ಪಶ್ಚಿಮತಾಣಾಸನ ತ್ರಿಸದಾಸನ ಹಸ್ತಿಕರ್ಣಾಸನ ಹೈಮಾಸನ
ಅರ್ಧಾಸನಾದಿ ಎಂಭತ್ತಾಲ್ಪಾಸನ ಭೇದಗಳುಂ.

೩೪೪

ಯೋಗಕ್ಕೆ ಘಟಚಕ್ರಾದಿ ವಿವೇಕ :

ಬಳಿಕ ಶರೀರ ಜನಿತ ವಾಯುನಿರೋಧವೆ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ
ವಿಧಿಗೆ ನೊದಲು ಪ್ರಾಕಾರ ವೇದಿಕೆ ಕೂಪ ಅಲ್ಪದ್ವಾರ ಅರಂಭ ವಿತಾನ ಸಕಲ
ಬಾಧಾ ರಹಿತತ್ವಾದಿ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣ ಯೋಗಮಂಟಪ ರಚನಾಪ್ರಕಾರಮುಂ, ಕುಶ ಕೃಷ್ಣಾ
ಜಿನಾದಿ ಯೋಗ ಗೃಹೋಪಕರಣ ಪ್ರಕಾರಗಳುಂ; ತೈಲ ಪಿಣ್ಯಾಕಾದಿ ಯೋಗೀಶ್ವರ
ನಿಷೇಧ ದ್ರವ್ಯಗಳುಂ ; ಮುದ್ದ ಪಟೋಲಕ ಗೋಧುಮಾಧಿ ಯೋಗೀಶ್ವರ
ಸ್ವೀಕಾರ ವಸ್ತು ನಿಯಮಗಳುಂ; ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು
ಸರಸ್ವತಿ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ವಿಶಾಖಾದಿದೇವತಾ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳುಂ; ಬಳಿಕ ಸಕಲ
ಮನುಷ್ಯರ ಶರೀರವೇ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತೊಂಭತ್ತಾರಂಗುಲದುದ್ದವಾದಲ್ಲಿ, ಗುದ
ಸ್ಥಾನದಿಂದೆರಡಂಗುಲದ ಮೇಲೆ ಶಿಶ್ನ , ಶಿಶ್ನದಿಂದೆರಡಂಗುಲದ ಕೆಳಗೆ ಮಧ್ಯ
ಒಂದಂಗುಲ ಪ್ರಮಾಣನ ಸ್ಥಾನವೇ ದೇಹಮಧ್ಯವೆನಿಸೂದು. ಅದೇ ಮೂಲಾ
ಧಾರವೆಂದೂ ಶಿಖಿ ಸ್ಥಾನವೆಂದೂ ಪೆಸರನ್ನುಳ್ಳದಾಗಿ ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರಮಾಗಿ ತಪ್ಪ
ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಮಯವಾಗಿಹುದು. ಮತ್ತೆದರಿಂ ನವಾಂಗುಲದುದ್ದದಲ್ಲಿ ಚತು
ರಂಗುಲ ವಿಸ್ತಾರಮಾದ ಕುಕ್ಕುಟಾಂಡಾಕಾರಮಪ್ಪ ನಾಡೀ ಕಂದಮಿಹುದು; ೩ರ
ಮಧ್ಯವೇ ನಾಭಿಯೆನಿಸೂದಾ ನಾಡೀಕಂದದಿಂದೆರಡಂಗುಲದ ಕೆಳಗೆ ಕುಂಡಲಿ ಸ್ಥಾನ
ವಿಹುದಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲಿಸರ್ಪನು ಅಷ್ಟಪ್ರಕೃತಿರೂಪದಿಂ ಸಪ್ತಕುಟಲಾಕೃತಿಯಾಗಿ ನಾಡೀ
ಕಂದ ಮಧ್ಯದ ಸುಷುಮ್ನೆಯೆಂಬ ನಾಡೀ ದ್ವಾರಮುಂ ತನ್ನಮುಖದಿಂ ಮುಚ್ಚಿ
ಮರಸಿ ನಿದ್ರಿತವಾಗಿಹುದು.

೩೪೫

ಬಳಿಕ ನಾಡೀಕಂದದಿಂ ದ್ವಾದಶಾಂಗುಲದುದ್ದ ಮಾಡ ನಾಳದಿಂ ಪತ್ರಾಷ್ಟಕದಿಂ
ಚತುರಂಗುಲ ವಿಸ್ತಾರದಿಂ ಕದಳೀಕುಸುಮದಂತಭೋಮುಖವಾಗಿ, ಪೂರ್ವ

ಹೃದಯ ಕಮಲವಿಹುದಲ್ಲಿ ಜೀವಹಂಸನು ಕರ್ಮಪಾಶಬದ್ಧನಾಗಿ ವಾಲಾಗ್ರ ಶತ ಭಾಗೆಯೊಳೊಂದರನಿತು ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾಗಿ ಮನದ ನಡವಳಿಕೆಯಂ ಗಮಿಸುತ್ತಿಹನು.

೩೪೬

ಮತ್ತೆ ನಾಡೀಕಂದದಿಂ ಪೊರಮಟ್ಟು ಜಾಲಸೂತ್ರಂಗಳಂತೆ ಮೇಲು ಕೆಳಗೆ ಎಡಬಲಂಗಳಿಗೆಯ್ ದಿ ಮನಃ ಪ್ರಾಣಾದಿ ದಶವಾಯುಗಳ ಸಂಚಾರಮಾರ್ಗಂಗಳೆನಿಸಿ ದೆಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರನಾಡಿಗಳೊಳಗೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸಿದ ಚತುರ್ದಶನಾಡಿಗಳವರಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಸುಷುಮ್ನೆಯೇ ಮುಖ್ಯಕಾಂತಮಾಗಿದುದು. ವಿಷ್ಣು ದೇವತೆಯಾದ ಈಡೆಯೇ ವಾಮನಾಸಾಪುಟಾಂತಮಾಗಿದುದು. ಬ್ರಹ್ಮನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪಿಂಗಲೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಪುಟಾಂತಮಾಗಿದುದು. ಇಂದ್ರನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಗಾಂಧಾರಿಯೇ ವಾಮನೇತ್ರಾಂತಮಾಗಿದುದು. ದಿಕ್ಕಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪೂರ್ವೇ ದಕ್ಷಿಣೇತ್ರಾಂತಮಾಗಿದುದು. ಚಂದ್ರನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಶಂಖಿನಿಯೇ ವಾಮ ಕರ್ಣಾಂತಮಾಗಿದುದು. ಪ್ರಜಾಪತಿಯಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪಯಸ್ವಿನಿಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ಣಾಂತಮಾಗಿದುದು. ವಿರಾಡಧಿದೇವತೆಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯೇ ಜಿಹ್ವಾಂತಮಾಗಿದುದು. ಪಾವಕನಧಿದೇವತೆಯಾದ ವಿಶ್ವೋದರೆಯೇ ಜಠರಾಂತಮಾಗಿದುದು. ಭೂಮಿಯಧಿದೇವತೆಯಾದ ಲಕುಹುಯೆಂಬುದೇ ಶಿಶ್ನಾಂತಮಾಗಿದುದು. ವರುಣ ನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಅಲಂಬುಷೆಯೇ ಪಾಯ್ವಾಂತಮಾಗಿದುದು. ಸೂರ್ಯನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಯಶಸ್ವಿನಿಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಾಂತಮಾಗಿದುದು. ವರುಣ (ಜಲ)ನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಹಸ್ತಿಜಿಹ್ವೆಯೇ ವಾಮಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಾಂತಮಾಗಿದುದು. ವಾಯುವಧಿದೇವತೆಯಾದ ವಾರುಣಿಯೇ ಸರ್ವಾಂಗಗಾಮಿನಿಯಾಗಿದುದೆಂದೂ ಶರೀರಾಭ್ಯಾಂತರ ನಾಡೀಚಕ್ರವಿಚಾರಂಗಳುಂ.

೩೪೭

ಬಳಿಕ ನಾಡೀ ಶೋಧನ ಕ್ರಮಂಗಳು

ಯೋಗ ತಂತ್ರ ಪರಿಚಯ :

ರೇಚಕ, ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ ವಿಧಿಗಳು ; ತನ್ನಜಾನುವಂ ದಕ್ಷಿಣ ಹಸ್ತದಿಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಗಳೈದು ಒಂದು ಚಿಟುಗಳಿಕ್ಕಲದೇ ಮಾತ್ರೆಯಕುದಾಗಿ ಪೋಡಶಾದಿ ಮಾತ್ರಾನಿಯಮಂಗಳುಂ ; ತನುಬಾಳವ, ದೀಪನ, ಜಠರಾಗ್ನಿ ವರ್ಧನಾದಿ ನಾಡಿ ಶುದ್ಧಿ ಚಿಹ್ನೆಗಳುಂ ; ಸೂರ್ಯಭೇದನ, ಉಜ್ವಾಲಯಿ, ಸೀತಾರಿ, ಶೀತಳಿ, ಭಸ್ತಿಕೆ ಭ್ರಮರಿ, ಮೂರ್ಛಿ, ಕೇವಲವೆಂಭವ್ವ ಕುಂಭಕ ಪ್ರಕಾರಂಗಳುಂ ; ಮೂಲಬಂಧ ಉಡ್ಯಾಣಬಂಧ, ಜಾಲಂಧರಬಂಧವೆಂಬ ಬಂಧತ್ರಯಂಗಳುಂ ; ಪ್ರಾಕೃತ ನೈಕೃತ ಮಾದ ರೇಚಕ, ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ, ಉತ್ಕರ್ಷ, ಅಪಕರ್ಷ, ಶೂನ್ಯ, ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿ

ಯೆಂಬ ಸತ್ತ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಲಕ್ಷಣಗಳು ; ಸೈದ, ಕಂಪನ, ದೇಹೋತ್ಥಾನ
ಮೆಂಬ ಕ್ರಮದಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ, ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಸಿದ್ಧಿ ಸೂಚನೆ
ಗಳು ; ಸತ್ತಿಮದ್ವಾರಗಮನ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗ್ರಂಥಿಭೇದನ, ಶಿರೋಮಧ್ಯಗತ
ಚಂದ್ರಾವೃತ ಸೇವನಾದಿ ಕ್ರಮಗಳು ; ೩೪೮

ಸರ್ವ ಯೋಗಾಂಗ ಫಲಾದಿ ಸಂಗ್ರಹ :

ಬಳಿಕೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಪಾಪಕ್ಷಯರೂಪ ಶಾಂತಿ, ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿ
ರೂಪ ಪ್ರಶಾಂತಿ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶರೂಪ ದೀಪ್ತಿ, ಬುದ್ಧಿನಿರ್ಮಲರೂಪ ಪ್ರಸಾದ
ನೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಸಿದ್ಧಿಗಳಹಮೆಂಬುದು ; ಬಳಿಕ ಬಾಹ್ಯಕರ್ಮಪರಿತ್ಯಾಗದಿಂದ
ಚಿತ್ತವನಂತರ್ಮುಖಕ್ಕೆಯ್ದಿ ಸುವುದೇ ಲಕ್ಷಣಮಾದ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರದನೇಕ ಭೇದಂ
ಗಳು ; ಬಳಿಕ ಪರಶಿವನೆಂಬ ಶುಭಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತಸ್ಥಾಪನವೇ ಲಕ್ಷಣಮಾದ
ಧಾರಣದ ಭೂಧಾರಣಾದಿ ಬಹುಪ್ರಕಾರಗಳು ; ಮತ್ತಂ ವಿಷಯಾಂತರಕ್ಕೆರಗದೆ
ಶಿವಚಿಂತಾ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪಮಾದ ಧ್ಯಾನದ ನಾನಾವಿಧಗಳು ; ಧೈಯವಸ್ತುವಿ
ನಲ್ಲಿ ಮನೋನಿಶ್ಚಲಾತ್ಮಕಮಾದ ಸಮಾಧಿಯ ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಾದಿ ಭೇದಗಳು ;
ಬಳಿಕಣಮಾದ್ಯನೇಕ ಸಿದ್ಧಿ ಭೇದಗಳು ; ೩೪೯

ಯೋಗ ವಿಘ್ನಾದಿಗಳು ;

ಆಲಸ್ಯ, ವ್ಯಾಧಿ, ಪ್ರಮಾದ, ಸ್ಥಾನಸಂಶಯ, ಅನವಸ್ಥಿತಿ, ಆಶ್ರದ್ಧೆ, ಛ್ರಾಂತಿ
ದರ್ಶನ, ದುಃಖ, ವಾರ್ತನಸ್ಯ, ವಿಷಯಲೋಲುಪತ್ವಮೆಂಬ ದಶಯೋಗವಿಘ್ನಂ
ಗಳು ; ಲಯ, ವಿಕ್ಷೇಪ ಕಾಷಾಯಮೆಂಬ ದೋಷತ್ರಯಗಳು ; ಆಯಾಯ ವಿಘ್ನ
ದೋಷೋಪಶಾಂತಿ ಪ್ರಕಾರಗಳು ; ೩೫೦

ಯೋಗ ಫಲಾದಿಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗದೊಳಗೆ ಮೊದಲ ಯಮಾದಿ ನಾಲ್ಕುಗಳೇ
ಬಾಹ್ಯವೆನಿಸಿದವು, ಮಿಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಾದಿ ನಾಲ್ಕುಗಳೇ ಅಂತರಂಗವೆನಿಸಿದವು,
ಅವರಲ್ಲಿ : ಅಹಿಂಸಾದ್ಯನಾಂತರಂಗಮುಳ್ಳ ಯಮಕ್ಕೆ ವೈರ ತ್ಯಾಗಾದಿಗಳು ;
ತಪಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾಧ್ಯನಾಂತರಂಗವುಳ್ಳ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅಭಿಮತ ದೇವತಾ ಸಂದರ್ಶ
ನಾದಿಗಳು ; ಸ್ವಸ್ತಿಕಾದಿ ಭೇದಮುಳ್ಳಾಸನಕ್ಕೆ ದೇಹಾರೋಗ್ಯ ಅನಾಲಸ್ಯಾದಿಗಳು ;
ರೇಚಕಾದಿ ಸತ್ತಭೇದಮುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಕ್ಕೆ ಸಕಲದೋಷ ನಿವೃತ್ತಾದಿಗಳು ;
ಇಂದ್ರಿಯಗಳನಂತರಂಗಕ್ಕಾರ್ಕರ್ಷಣಂ ಮಾರ್ಪ್ಪ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಕ್ಕೆ ವೈರಾಗ್ಯಲಕ್ಷಣ
ವಹ್ನಿಯಿಂದ ತತ್ತದ್ವಿಷಯವರ್ಗ ವನಂತಹನಾದಿಗಳು ;
ಶುಭಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತ ಬಂಧನ ರೂಪ ಧಾರಣಕ್ಕೆ ಪಾಪಕ್ಷಯಾದಿಗಳು ;

ಸಗುಣ ನಿರ್ಗುಣ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಅನೀತ್ಸರತ್ವಂ ನಿವೃತ್ತಾದಿಗಳುಂ
ಜ್ಞಾತಾದಿ ಸಮಾಧಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿಗಳೇ ಫಲಂಗಳೆಂಬುದುಂ ; ೩೫೧
ಅಷ್ಟಾಂಗಾಧಿಕಾರಿ ಭೇದ :

ಮತ್ತಮಾ ಅಷ್ಟಾಂಗದೊಳಗೆ ಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳೇ ಕನಿಷ್ಠರು.
ಅಸನಾದಿ ಪಡಂಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳೇ ಮಧ್ಯಮರು. ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರಾದಿ ಚತುರಂಗಾಭ್ಯಾಸಿ
ಗಳೇ ಉತ್ತಮರು. ಧ್ಯಾನಾದಿ ದ್ವ್ಯಂಗಾಭ್ಯಾಸಿಗಳೇ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮರೆಂಬಂ
ಗಾಧಿಕಾರಿ ಭೇದಂಗಳುಂ. ೩೫೨

ನಿರ್ಗುಣಾಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ ಲಕ್ಷಣ :

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ

ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿ ವೈರಾಗ್ಯವೇ ಯಮ, ಪರಮಾರ್ಥಾಭಿರತಿಯೇ ನಿಯಮ,
ಸರ್ವವಸ್ತುವಿನೊಳುದಾಸೀನವೇ ಆಸನ, ವಿಷಯಾರ್ಥಮಾದಿಂದ್ರಿಯ
ನಿರೋಧವೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ,

ವಿಷಯ ವಿಮುಖತೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಸ್ವಾತ್ಮನಿಷ್ಠೆಯೇ ಧಾರಣ,
ಬ್ರಹ್ಮವೇ ತಾನೆಂಬುದೇಧ್ಯಾನ, ಎಚ್ಚರಿಲ್ಲದ ಮರನೆಯಿಲ್ಲದ

ಸಂವಿನ್ಯಾತ್ರಾವಭಾಸನವೇ ಸಮಾಧಿ,

ಎಂಬೀ ನಿರ್ಗುಣಾಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ ಲಕ್ಷಣಂಗಳುಂ ; ೩೫೩

ಪಟ್ಟಕ್ಕ ವಿಷಯ ವಿವೇಕ :

ಮತ್ತಮಾ ಆಧಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರಕ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ,
ಆಗ್ನೇಯಮೆಂಬ ಪಟ್ಟಕ್ಕಂಗಳುಂ ; ಕ್ರಮದಿಂದವಕ್ಕೆ ದೇಹಮಧ್ಯ, ಲಿಂಗ, ನಾಭಿ,
ಹೃದಯ, ಕಂಠ, ಭ್ರೂಮಧ್ಯವೆಂಬಾರು ಸ್ಥಾನಂಗಳುಂ ; ಚತುರಸ್ತ್ರ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾ
ಕಾರ, ತ್ರಿಕೋಣ, ಪಟ್ಟೋಣ, ವೃತ್ತ, ವಿಚಿತ್ರಮಾದಾರಾಕಾರಂಗಳುಂ; ಪೃಥುವ್ಯಾದಿ
ಮಾನಸಾಂತಮಾದಾರು ಭೂತಂಗಳುಂ ; ಪೀತ, ಶ್ರೀತ, ರಕ್ತ, ನೀಲ, ಸ್ಫಟಿಕ,
ಮಾಣಿಕ್ಯಮೆಂಬಾರು ವರ್ಣಂಗಳುಂ; ಚತುರ್ಧಳ, ಪಡ್ಧಳ, ದಶದಳ, ದ್ವಾದಶದಳ,
ಷೋಡಶದಳ, ದ್ವಿದಶಂಗಳುಳ್ಳಾರು ಕಮಲಂಗಳುಂ ; ವಾದಿಸಾಂತ, ಬಾದಿಲಾಂತ,
ಡಾದಿಪಾಂತ, ಕಾದಿಲಾಂತ, ಆದಿವಿಸರ್ಗಾಂತ, ಹಕಾರಕ್ಷಕಾರಂಗಳೆಂಬಾರು ವರ್ಗ,
ದಳಾಕ್ಷರಂಗಳುಂ ; ನಕಾರಾದಿ ಪ್ರಣವಾಂತಮಾದಾರು ಕರ್ನಿಕಾಕ್ಷರಂಗಳುಂ ;
ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಜೀವಾತ್ಮಾಂತಮಾದಾರಧಿದೇವತೆಗಳುಂ; ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರ, ಶಿಖಾಚಕ್ರ,
ಪಶ್ಚಿಮಚಕ್ರಮೆಂಬ ಚಕ್ರತ್ರಯಂಗಳುಂ ; ಕ್ರಮದಿಂದವಕ್ಕೆ ಮಸ್ತಕ, ಶಿಖಿಂ
ಶಿಖಾಂತಮೆಂಬ ಸ್ಥಾನತ್ರಯಂಗಳುಂ, ಸಹಸ್ರದಳ, ತ್ರಿದಳ, ಏಕದಳಮಾದ ಪದ್ಮತ್ರಯಂ
ಗಳುಂ; ಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣ, ಮಹಾಜ್ಯೋತಿರ್ವರ್ಣ, ಅಪ್ರದರ್ಶನವರ್ಣಮೆಂಬ ವರ್ಣ

ತ್ರಯಂಗಳುಂ ; ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕನಾದ, ಅನಕ್ಷರಾತ್ಮಕನಾದ, ನಿತ್ಯಬ್ಧಮೆಂಬ ನಾದ
ತ್ರಯಂಗಳುಂ ; ಅಂತರಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಬ್ರಹ್ಮಮೆಂಬಾದಿ ದೇವತಾ
ತ್ರಯಂಗಳುಂ ;

೩೫೪

ಯೋಗವಿದ್ಯಾ ಪರಿಶೇಷ :

ಬಳಿಕ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ಮಂಡಲತ್ರಯ ಸ್ಥಾನ ಕಾಂತಿಪ್ರಕಾರಂಗಳುಂ
ಬಾಹ್ಯಮಧ್ಯಮಾಂತರ್ಲಕ್ಷ್ಯತ್ರಯಂಗಳುಂ ; ಗುಣರಹಿತಾದ್ಯಾಕಾಶ ಪಂಚಕಂಗಳುಂ ;
ಪೂರ್ವ ಮಧ್ಯೋತ್ತರಮೆಂಬ ತಾರಕತ್ರಯಂಗಳುಂ ; ಷಣ್ಮುಖಿ, ಖೇಚರೀ
ಶಾಂಭವಿ, ಮೊದಲಾದ ಮುದ್ರಾಭೇದಂಗಳುಂ ; ಉನ್ಮನಿ ಮನೋನ್ಮನಿ, ಸಹಜಾದ್ಯ
ವಸ್ಥಾಕ್ರಮಂಗಳುಂ ; ವಿಕ್ಷೇಪ, ಗತಾಗತ, ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟ, ಸ್ವಲೀನಮೆಂಬ ಮನೋವೃತ್ತಿ,
ಚತುಷ್ಟಯಂಗಳುಂ ; ಬಾಲ, ಉನ್ಮತ್ತ, ಪಿಶಾಚಮೆಂಬ ಯೋಗೀಶ್ವರ ಚಿಹ್ನತ್ರಯಂ
ಗಳುಂ ; ಎಂಬಿವು ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಂ ಯೋಗಪಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೩೫೫

ಜ್ಞಾನ ಪಾದ

ಮತ್ತಮಾಜ್ಞಾನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಪತಿ ಪಶು ಪಾಶಮೆಂಬ ತ್ರಿಪದಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕ
ಮಾಗಿಹುದವರಲ್ಲಿ.

ಪತಿ ಪದಾರ್ಥ ವಿಚಾರ :

ಅನಾದಿ ನಿರ್ಮಲ ಚಿದ್ಭವೈಕತ್ವದಿಂ, ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ, ತಿರೋಭಾವ,
ಅನುಗ್ರಹಮೆಂಬ ಪಂಚಕೃತ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವವೇ ತನಗೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮಮಾಗುಳ್ಳುದೇ
ಪತಿ ಪದಾರ್ಥಮುಕ್ತುಂ.

೩೫೬

ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ವರೂಪ :

ಬಳಿಕಾ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಪಂಚಕೃತ್ಯದ ವಿವರಮೆಂತೆನೆ. ಕರಣಕರ್ತೃತ್ವ, ಸಂಕಲ್ಪ
ಕರ್ತೃತ್ವ, ಸನ್ನಿಧಾನ ಕರ್ತೃತ್ವಮೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವದೊಳಗೆ ಕುಲಾ
ಲಾದಿಕದಂತೆ ವಿಕಾರಾತ್ಮಕಮಾದ ಕರಣ ಕರ್ತೃತ್ವಮುಂಟಿಟ್ಟು, ಬಳಿಕ, ಸಂಕಲ್ಪ
ಮೆಂಬುದು ಸ್ಮರಣ ವಿಶೇಷಮವುದರಿಂ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾದಿಕದಂತೆ ಅಜ್ಞಾತ್ವಾದಿ ದೋಷ
ಯುಕ್ತಮಾದ ಸಂಕಲ್ಪ ಕರ್ತೃತ್ವಮುಂ ನೇತಿಕಳೆದು, ಮೇಲೆ ಕುಮುದ ಕಮಲ
ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟ, ಮೃತ್ತಿಕೆಗಳ ಸಂಕೋಚವಿಕಾಸ, ದ್ರವ, ಶುಷ್ಕಂಗಳೆಂಬ ಕ್ರಮ
ವಿಷಯಮತಿ ವಿಕಾರಂಗಳಿಗೆ ನಿರ್ವಿಕಾರನಾದ ಸೂರ್ಯನೆಂತಂತೆ, ಸನ್ನಿಧಾನ
ಕರ್ತೃತ್ವಯುಕ್ತನೆನಿಸಿ, ಬಿಂದುವಿನಧಿಕಾರಾವಸ್ಥೋಪಾಧಿಯಿಂದೀಶ ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ
ಪರಶುವನ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯೋತ್ಪಾದಕಮಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಶೇಷವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯುಕ್ತುಂ.

೩೫೭

ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವರೂಪ :

ಬಳಿಕಾತ್ಮರ್ಗ ಪರಮಾನಂದೋತ್ಪಾದಕಮುಪ್ಪದರಿಂ, ಭೋಗಾವಸ್ಥೆಯ ನೆಯ್ದಿದ ಬಿಂದೂಪಾಧಿಯಿಂ, ಸದಾಶಿವನಾಮಧೇಯಮುಳ್ಳ ಪರಶಿವನ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ಪಾಲನಾತ್ಮಕ ಕೃತ್ಯವಿಶೇಷವೇ ಸ್ಥಿತಿಯಕ್ಕುಂ. ೩೫೮

ಸಂಹಾರ ಸ್ವರೂಪ :

ಮತ್ತಂ ಸಂಸಾರದಿಂ ದುಃಖಿತರಾದ ಪಶು ವಿಶ್ರಮಾಣಾರ್ಥಮಾಗಿ ಶಿವನ ನಿಯಾಮಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂ ಸಕಲತತ್ತ್ವಭುವನಾದಿ ಕಾರ್ಯವರ್ಗಂ ಸಂಕುಚಿತಮಾಗಿ ಲಯಾವಸ್ಥೆಯನೆಯ್ದಿದ ಬಿಂದೂಪಾಧಿಯಿಂದೀಶ ಸಂಜ್ಞಿತನಾದ ಪತಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಶೇಷವೇ ಸಂಹಾರಮಕ್ಕುಂ. ೩೫೯

ತಿರೋಭಾವ ಸ್ವರೂಪ :

ಮತ್ತಂ ಸರ್ವಾತ್ಮರ ಭೋಗಸಾಧನಮಾದ ಬಿಂದೂಪಾಧಿಯಿಂ ಕ್ರಮಾನು ಸಾರದಿಂದಾಯಾಯ ತತ್ತ್ವಭುವನಾದಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಭೋಗವನುಣಿಪುದರಿಂ, ವಾಮ ನಾಮಧೇಯವನುಳ್ಳ ಪರಶಿವನ ಕೃತ್ಯವಿಶೇಷವೇ ತಿರೋಭಾವಮಕ್ಕುಂ. ೩೬೦

ಅನುಗ್ರಹ ಸ್ವರೂಪ :

ಮತ್ತಂ ನೀಶೇಷಮಾಗಿ ನಷ್ಟವಹುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮಾದ ಮಲ ಪರಿಪಾಕಾನು ಸಾರದಿಂದತ್ಯಂತ ನಾಶ ಪರಿಣಾಮವಿಶೇಷಕ್ಕುಪಯೋಗಮಾದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ವರ್ಗಂ ಗರ್ಭಿಣಿ ಕಾರಕತ್ವಭಿಮುಖವಸ್ತು ಬಿಂದೂಪಾಧಿಯಿಂ ಲಭ್ಯಮಾದ ನಿರಧಿಕರಣ ಸಾಧಿಕರಣ, ಶಿವಧರ್ಮಿಣಿ, ಲೋಕಧರ್ಮಿಣಿ, ನೈಷ್ಠಿಕಿ, ಭೌತಿಕಿ, ಸದ್ಯೋನಿರ್ವಾಣ, ಕ್ರಿಯಾವತಿ, ಜ್ಞಾನವತಿ, ಚಾಕ್ಷುಷಿ, ಸ್ಯಾಷಿಕಿ, ಮಾಂತ್ರಿಕಿ, ವಾಚಕಿ, ಶಾಸ್ತ್ರೀ, ಯೌಗಿಕಿ, ಹೌತ್ರಿಕಿಯೆಂಬವು ಮೊದಲಾದ ದೀಕ್ಷಾ ದ್ವಾರದಿಂದೀಶಾನ ಸಂಜ್ಞಿತನಾದ ಪತಿಯ ಸ್ವಸಾಮ್ಯತಾರೂಪ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾಭಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣಮಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ವಿಶೇಷವೇ ಅನುಗ್ರಹವಹುದು. ೩೬೧

ಪಶು ಪದಾರ್ಥ :

ಮತ್ತಮನಾದಿಮಲ ರುದ್ಧ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಚೈತನ್ಯವೇ ಪಶುವಕ್ಕುಂ. ೩೬೨

ಪಶು ಭೇದಗಳು :

ಬಳಿಕಾ ಪಶುವೇ ಮಲ ಮಾಯೆ ಕರ್ಮವೆಂಬ ಪಾಶತ್ರಯ ಸಂಬಂಧದಿಂ ಸಕಲನೆಂದು, ಮಲಕರ್ಮವೆಂಬ ಪಾಶದ್ವಯ ಸಂಬಂಧದಿಂ ಪ್ರಳಯಾಕಲನೆಂದು, ಮಲೈಕಪಾಶ ಸಂಬಂಧದಿಂ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇವಲನೆಂದು ತ್ರಿವರ್ಗಮಾಗಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಕಲ ವರ್ಗವೇ ಪಕ್ಷಾತ್ರಿಪಾಶರೆಂದು, ಅಪಕ್ಷಾತ್ರಿಪಾಶರೆಂದು ದ್ವಿವಿಧ ಮಾಗಹುದು. ೩೬೩

ಪಕ್ಷಪ್ರಿಪಾಶ ಪಶುಗಳು :

ಅಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪ್ರಿಪಾಶರೊಳಗೆ ಕಲಾಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂಡಲೇಶ್ವರರೆಂಬ, ಗುಣ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರೋಧೇಶಾದಿಗಳೆಂಬ, ಸೂಕ್ಷ್ಮತನ್ಮಾತ್ರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಶತರುದ್ರರಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾದ ವೀರಭದ್ರನು, ಗುಣತತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣಾದಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾದ ಶ್ರೀಕಂಠೇಶ್ವರನು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ರಕ್ಷಕರಾದ ಶತರುದ್ರರೆಂಬ ನೂರಹದಿನೆಂಟನೂ ಪರಶಿವನು ತಾನೆ ನಿರಧಿಕರಣ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂ ಮಂತ್ರೀಶ್ವರಂ ಮಾಡಿ, ಆಯಾಯ ಕೃತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ನಿಲಿಸಲವರೆಲ್ಲಂ ದೇಹಯುಕ್ತರಾದೊಡಮಾದೇಹ ವಶಂಗತರಾಗದೆ ಸರ್ವಜ್ಞರಾಗಿ ಪತಿಪದಾರ್ಥವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೩೬೪

ಅಪಕ್ಷ ಪ್ರಿಪಾಶ ಪಶುಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಅಪಕ್ಷಪ್ರಿಪಾಶರೊಳಗೆ ಕೆಲಂಬರೇ ವಿಷಮೂರ್ಛಿತರಂತೆ ಮಲ ನಿರೋಧದಿಂ ಕೇವಲಾವಸ್ಥರಾಗಿದು ಮೇಲೆ ಶಿವನಿಂ ಕಲಾ, ಯೋಗ, ಭೋಗ, ಕರ್ಮಕ್ಷಯ, ಮಲಪರಿಪಾಕಾದಿಕ್ರಮಯೋಗಂಬಡೆದು, ಬಳಿಕ ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೆ ಲವಲವಿಕೆ, ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ, ಶಿವಭಕ್ತರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಶ್ರೀಗುಣಪಾಸ್ಥೆ, ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಂ ಮೊದಲಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳನುಳ್ಳ ಶಕ್ತಿಪಾತದ ಮಂದ, ಮಂದತರ, ತೀವ್ರ, ತೀವ್ರತರವೆಂಬ ಭೇದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂ ಪರಶಿವನು ಗುರುಮೂರ್ತಿಯನಧೀಷ್ಟಿಸಿ, ಮಾಳ್ವ ಸಾಧಿಕರಣ ದೀಕ್ಷಾಕ್ರಮದಿಂ ಶಿವಸಮಾನರೂಪ ಮೋಕ್ಷವನೆಯ್ದುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೩೬೫

ಅಪಕ್ಷ ಪ್ರಿಪಾಶ ಪ್ರಳಯಾಕಲರು :

ಬಳಿಕ ಅಪಕ್ಷಪ್ರಿಪಾಶರೊಳಗುಳಿದವರುಗಳೆ ಕರ್ಮಫಲ ಭೋಗಾಧಿಕದಿಂ ದಿಂತು ಮುಕ್ತರಾಗಲೋಸುಗ ಶಿವನು ನಾನಾಯೋನಿಯೊಳ್ಳಸರಿಸೆ, ಕೆಂಚಿಜ್ಜತ್ವ ಕೆಂಚಿತ್ಕರ್ತೃತ್ವದಿಂ ಸುಖ ದುಃಖ ಮೋಹಂಗಳನುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಆಯಾದೇಹಿಗಳನಿ ಸುತ್ತಲಿ ಸಮಯಾಂತರ ದೀಕ್ಷಾವಿಶೇಷದಿಂ, ಪಶುತ್ವೈಕದೇಶದಿಂ ಹಿಂಗಿ ಶಿವತ್ವೈಕ ದೇಶಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಘಟಿಸೆ, ಮಾಯಾಪಾಶ ವಿಮೋಚನದಿಂ, ಮಲಕರ್ಮವೆಂಬ ಪಾಶದ್ವಯಯುಕ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಳಯಾಕಲ ಸಂಕ್ಷಯಂ ತಾಳಿರ್ಕುಂ. ೩೬೬

ಪ್ರಳಯಾಕಲರಲ್ಲಿ ವಿಧಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರಳಯಾಕಲರೇ ಪಕ್ಷಪಾಶದ್ವಯರೆಂದು. ಅಪಕ್ಷ ಪಾಶದ್ವಯ ರೆಂದು, ದ್ವಿವಿಧವುಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾಶದ್ವಯರೇ ಪರಶಿವನ ನಿರಧಿಕರಣ ದೀಕ್ಷಾಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂ ನಿಜಮೋಕ್ಷವನೆಯ್ದುತ್ತಿಹರು. ಮತ್ತಮಾ ಅಪಕ್ಷ ಪಾಶದ್ವಯರೇ ಪುರ್ಯಷ್ಟಕ ದೇಹಯುಕ್ತರಾಗಿ ಕರ್ಮಾಧೀನದಿಂದಾಯಾಯ ಭುವನಜ ದೇಹಸಂಬಂಧಿಗಳೆಹರು. ಮತ್ತವರೊಳಗೆ ಲೋಕಪಾಲಾಪ್ತಕರು, ಸುಖಾಪ್ತಕರು,

ಅತಿಗುಹ್ಯಾಷ್ಟಕರು, ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯಾಷ್ಟಕರು, ಪವಿತ್ರಾಷ್ಟಕರುಗಳೆಂಬ ಪಂಚಾಷ್ಟಕರುಗಳೆ ಮಂತ್ರಮಹೇಶ್ವರನಾದ ಅನಂತೇಶ್ವರನಿಂದನುಗ್ರಹಿತರಾಗಿ, ಸರ್ವಜ್ಞರೆನಿಸಿ ಭುವನ ಪತಿಗಳಾಗಿರ್ತುಂ.

೩೬೭

ಮತ್ತಮಾ ಅಪಕ್ವಪಾಶದ್ವಯರೇ ವಿಜ್ಞಾನ ಯೋಗದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಂ ಕರ್ಮ ಕ್ಷಯಮಾಗಿ ಮಲೈಕಪಾಶಬಂಧದಿಂದ ದರ್ಶನಾಂತರಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಸ್ಥಾನವೆನಿಸ ಮಾಯಾತತ್ವ, ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾತತ್ವದ್ವಯದಂತರಾಳಲಕ್ಷಣ ಕೈವಲ್ಯಪದದೊಳ್ಳಿಂದು ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇವಲ ಸಂಕ್ಷೇಪಂ ತಾಳಿರ್ತುಂ

೩೬೮

ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇವಲರು :

ಮತ್ತಮಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇವಲರೇ ಮಲವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಪಾಕ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದ ಶಿವನಿಂದ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ ನಿರಧಿಕರಣ ದೀಕ್ಷಾತಿಶಯದಿಂದ ವಿದ್ಯೆ, ವಿದ್ಯೇಶ್ವರ, ಸದಾಶಿವಾದಿ ಭೇದದಿಂದುತ್ತರೋತ್ತರಮಾದ ಅಧಿಕಾರಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಮುಕ್ತರಂತೆ ದುಃಖಲೇಶಮಿಲ್ಲದೆ ನಿರತಿಶಯ ಸಮಸ್ತ ಬೈಂದವಾನಂದವನಾಸ್ವಾದನಂಗೈದು, ಬಳಿಕಾ ಭೋಗದೊಳ್ಳಿರತಿಪುಟ್ಟಿ, ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವದಾಯಸಮಂ ಬಿಸುಟು ಸಕಲಬೈಂದವೋತ್ತೀರ್ಣಮಾಗಿ, ತತ್ವಾತಿಶಯದ ಸರ್ವಾಭಿವ್ಯಕ್ತ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಶಿವಸಮಾನ ಲಕ್ಷಣಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಪರಮ ಮುಕ್ತರೆನಿಸಿರ್ಪರಿಂಬುದೇ ದ್ವಿತೀಯ ಪದಾರ್ಥಮುಕ್ಯಂ.

೩೬೯

ಪಾಶ ಪದಾರ್ಥ—ಪಂಚಭೇದ :

ಮತ್ತಮನಾದಿಯಿಂದ ಶಿವ-ಶಕ್ತಿಯಿಂದಧಿಷ್ಠಿತಮಾಗಿ ಪಶುಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿರ್ಪುದೇ ಪಾಶಪದಾರ್ಥಮುಕ್ಯಂ. ಬಳಿಕಾ ಪಾಶವೇ ಮಲ, ಮಾಯ, ಕರ್ಮ, ಬಿಂದು, ತಿರೋದಾನವೆಂದು ಪಂಚವಿಧವಹುದಲ್ಲಿ:

೩೬೯(೨)

ಮಲಪಾಶ ವಿವೇಕ :

ಪಶುಗಳ ಜೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಟತೆಯಿಂದ ನಿಲಿಸಿ, ಮಾಯಾ ಬೀಜಾಂಕುರಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಹತನ ದಿಂದಾತ್ಮರೈ ಭೋಕ್ತೃತ್ವವನಾಪಾದಿಸಿ ತಾನೊಂದೆಯಾದೊಡಂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕಾತ್ಮರನಾ ವರಿಸಿದನೇಕ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಮಾಗಿ, ತನ್ನ ಪರಿಪಾಕವಶದಿಂದ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮಾದ ದೀಕ್ಷಾವಿಶೇಷದಿಂದ ತೊಲಗಲುಳ್ಳಾಯಾ ಶಕ್ತಿ ಸಹಿತಮಾಗಿ; ಅಜ್ಞಾನ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಆವೃತ್ತಿ, ಅಂಜನ, ಅಶುದ್ಧಿ, ಆಣವ, ಅನಿರ್ಮಲ, ಮೃತ್ಯು, ಮೂರ್ಛೆ, ತಿರಸ್ಕಾರ, ರುಕ್, ಪಶುತ್ವವೆಂಬವು ಮೊದಲಾದ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳನುಳ್ಳ; ಮೋಹ, ಮದ, ರಾಗ, ತಾಪ, ಶೋಷ, ವಿಷಾದ, ನೈಚಿತ್ರವೆಂಬ ಸಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯನುಳ್ಳ; ಮೋಹ, ಮಹಾಮೋಹ, ಮಿಶ್ರ, ತಾಮಿಶ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಶ್ರ—,——,ಯೆಂಬ ಸಪ್ತಾವಸ್ಥೆಯನುಳ್ಳ ಕೂಟಸ್ಥಾನಾದಿಯಾದ ಪಾಶವಿಶೇಷವೇ ಮಾಯೆಯುಕ್ಯಂ.

೩೭೦

ಗುಣಕರ್ಮ ವಿವೇಕ :

ಮತ್ತಮಾ ಮಾಯೆಗೆ ಕರ್ಮಾಶ್ರಯವೆಂತೆನೆ ಸಕಲಾತ್ಮರೂ ಮಾಳ್ವ ಸುಕೃತ ದುಃಕೃತ ರೂಪಕರ್ಮವೇ ಕ್ರಮದಿಂ ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ವೈರಾಗ್ಯಮೆಂಬ; ಅಧರ್ಮ, ಅಜ್ಞಾನ, ಅನೈಶ್ವರ್ಯ, ಅವೈರಾಗ್ಯಮೆಂಬ ಅಷ್ಟಭಾವಾತ್ಮಕತ್ವದಿಂ, ಬುದ್ಧಿಯ ಗುಣವೆನಿಸಿ ಅಪೂರ್ವಮೆಂಬ ಪೆಸರಿಂ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿಹುದಾ ಗುಣಗಳೊಳಗೆ ಮೊದಲ ಧರ್ಮಾದಿಚತುಷ್ಟಯವೆ ಸಾತ್ವಿಕಗುಣಗಳು, ಮಿಕ್ಕ ಅಧರ್ಮಾದಿ ತ್ರಯವೇ ತಾನುಸಂಗಳು, ಮೇಲವೈರಾಗ್ಯವೊಂದೇ ರಾಜಸಮುಕ್ತಂ. ೩೭೧

ಗುಣ ಸಂಸ್ಕಾರ ಭೇದಗಳು ;

ಮತ್ತಮಾ ಗುಣಗಳಾವುವೆಂತೆಂದೊಡೆ ಸಾಂಸಿದ್ಧಿಕಮೆಂದು, ವೈನೈಮಿಕ ಮೆಂದು, ಪ್ರಾಕೃತಮೆಂದು ತ್ರಿವಿಧಮಾಗಿರ್ಪುವವರಲ್ಲಿ; ಇಷ್ಟಪೂರ್ತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳೇ ದೇಹವಳದಮೇಲೆ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಂಸ್ಕಾರಂ ತಾನೆ ಉದ್ಬೋಧ ಮಾಗಲದೇ ಸಾಂಸಿದ್ಧಿಕವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ದೇಹತ್ಯಾಗದಿಂ ಮೇಲೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಲೋಕ ಬುದ್ಧಿ ಗುರು ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದಾಯಾಯ ಸಂಸ್ಕಾರಾನುಸಾರಮಾದ ಗುಣದೋರ್ಪುಡೇ ವೈನೈಮಿಕವೆನಿಸೂದು. ಬಳಿಕ ಸ್ವಪ್ನಮೂರ್ಛಾದಿಕ ದಿಂದಿಚ್ಛತ್ವಾಂತಂಗೆ ಯಥೋಚಿತ ಸಂಸ್ಕಾರವಳವಡುವಂತೆ, ವರ್ತಮಾನದೇಹದಲ್ಲಿಯೆ ಆಯಾಯ ಗುಣಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆಹುದು ಇದೇ ಪ್ರಾಕೃತಮುಕ್ತಂ. ೩೭೨

ಬಳಿಕವರಲ್ಲಿ ಸಾಂಸಿದ್ಧಿಕಮಾದ ಧರ್ಮದಿಂ ವಶ್ಯಾದಿಗಳು, ಜ್ಞಾನದಿಂ ಧರ್ಮಪರಿಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಾದಿಗಳು, ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂ ವಿಘ್ನಸಮೂಹ ನಿವೃತ್ತಾದಿ ಗಳು, ವೈರಾಗ್ಯದಿಂ ಭೋಗಪರಿತ್ಯಾಗಾದಿಗಳು. ಅಧರ್ಮದಿಂ ಭೋಗಶಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು ಅಜ್ಞಾನದಿಂ ತಿರಸ್ಕಾರಾದಿಗಳು, ಅನೈಶ್ವರ್ಯದಿಂ ವಿಘ್ನಾದಿಗಳು, ಅವೈರಾಗ್ಯದಿಂ ಜನ್ಮಾಂತರಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೩೭೩

ಬಳಿಕ ವೈನೈಮಿಕ ಪ್ರಾಕೃತಂಗಳಾದ ಧರ್ಮದಿಂ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳು, ಜ್ಞಾನದಿಂ ಮುಕ್ತ್ಯಾದಿಗಳು ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಾದಿಗಳು, ವೈರಾಗ್ಯದಿಂ ಪ್ರಕೃತಿ ಲಯಾದಿಗಳು; ಅಧರ್ಮದಿಂ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ ಮೃಗ ಪರ್ವ ಸ್ಥಾವರಮೆಂಬ ಪಂಚವಿಧ ತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿ ಪ್ರಾಪ್ತಾದಿಗಳು, ಅಜ್ಞಾನದಿಂ ನರಕಭಯಾದಿಗಳು, ಅನೈಶ್ವರ್ಯದಿಂ ವಿಘ್ನಾದಿಗಳು, ಅವೈರಾಗ್ಯದಿಂ ಬಂಧಾದಿಗಳಹವಂತು ಸಕಲ ಕರ್ಮಸಂಸ್ಕಾರಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿರ್ಪವಾ ಬುದ್ಧಿಯಾದೊಡೆ ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯಲ್ಲ ಡಗಲಾಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿರ್ಪ ಕಾಲವಶದಿಂ ಫಲಿಸುತ್ತಿಹುದಾಗಿ ಮಾಯೆಯೇ ಕರ್ಮಾಶ್ರಯವೆಂದರ್ಥಂ. ೩೭೪

ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳು :

ಮತ್ತಂ ಮನೋನಾಶ್ಚಾಯಮೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಕರಣದಿಂದ ಜನಿಸಿ, ಸುಖದುಃಖಾದ್ಯನೇಕ ಗುಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮರೂಪದಿಂದ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಪಣ, ಅವೇಕ್ಷಣ, ಆಕುಂಚನ, ಪ್ರಸಾರಣ, ಗತಿಗಳೆಂಬ ಪಂಚವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಭವಮಾಗಿ; ಉತ್ಪಾದ್ಯ, ಪ್ರಾಪ್ಯ, ವಿಕಾರ್ಯ, ಸಂಸ್ಕಾರ್ಯವೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಂಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದೆನಿಸಿ; ಜಾತಿಪ್ರದ, ಆಯುಃಪ್ರದ, ಭೋಗಪ್ರದವಾಗಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾದಿತ್ರಿಸಾಧನವೆನಿಸಿ; ಸುರ ನರ ತಿರ್ಯಗ್ಯಾದಿ ಯೋನಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಯಮದೊಳನುಗುಣವಾದ ಕಲಾದಿ ಮಾಯಾಕಾರ್ಯಜನಿಪುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ಬೀಜವೃಕ್ಷ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಪ್ರವಾಹನಾದಿಯಪ್ಪ ಪಾಶ ವಿಶೇಷವೆ ಕರ್ಮವಕ್ಕುಂ.

೩೭೫

ಭೋಗ ಲಕ್ಷಣ :

ಬಳಿಕೆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಭೋಗ ಪ್ರದತ್ತಮುಂಟಾಗಲಾ ಭೋಗ ಲಕ್ಷಣವೆಂತೆನೆ - ಚಕ್ಷುರಾದಿಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಬಾಹ್ಯದ ವಸ್ತುವಾದಿ ವಿಷಯಂಗಳಂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲವರಲ್ಲಿದ ಗುಣದೋಷಂಗಳಂ ಪರಾಮರ್ಶಂಗೆಯ್ದುದೇ ಮನಸ್ಸು. ಬಳಿಕಾ ಬುದ್ಧಿಯಾದೊಡಾ ವಿಷಯಂಗಳಂ ನಿಶ್ಚೈಸುತ್ತಲಿಯ ಲೇಸು ಹೊಲ್ಲೆಯಂಗಳಂ ತಾನೆ ಸುಖದುಃಖರೂಪದಿಂದ ಪರಿಣಾಮಿಸಿ, ಸಾಕ್ಷಾದ್ಬೋಗ್ಯವೆನಿಸಲದನೆ ಕಲೋದ್ಧರಿತ ಜೈತನ್ಯನಾದ ಆತ್ಮನು ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬಂತಃಕರಣದಿಂದ ಕಂಡು, ಮೇಲೆ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕರಣದಿಂದ ನಾನು ಸುಖ, ನಾನು ದುಃಖವೆಂದಿಂತು ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಾ ಭೋಗ್ಯರೂಪ ಬುದ್ಧಿಯನರಿವತನವೇ ಭೋಗವಕ್ಕುಂ.

೩೭೬

ಬಿಂದು ಪಾಶ ಸ್ವರೂಪ :

ಅನಂತರದೊಳತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾಯೆ, ಕರ್ಮಂಗಳ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದಿರ್ಪುದರಿಂ, ನಿರಂತರವಾದ ನಿರತಿಶಯ ಸುಖಾನುಭವ ಲಕ್ಷ್ಯ ಭೋಗಸಾಧನ ಕಾರ್ಯಜಾತಂ ಜನಿಪುದಕ್ಕುಪಾದಾನ ಕಾರಣವಾಗಿ, ಮಲಕ್ಷಯದೊಡನೆ ತೊಲಗಲುಳ್ಳಾಗಂತುಕ ಪಾಶವೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಜಾಮಾಯೆ, ಕುಟಿಲೆ, ಕುಂಡಲಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ಪರನಾದ, ಪರಬಿಂದು, ಪರಿಗ್ರಹಶಕ್ತಿ, ಪರವಿದ್ಯೆ, ಶಬ್ದತತ್ತ್ವ, ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮ ಶುದ್ಧಮಾಯೆ, ಶಿವತತ್ತ್ವ, ಪದಧ್ವಜೀಜ, ಶಿವಲಿಂಗಪೀಠ, ಯೋಗಪೀಠ, ಮಂತ್ರಪೀಠ, ವ್ಯೋಮ, ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿ, ವಾಗೀಶ್ವರಿ, ಅಸಾಹಸ, ಅಘೋಷವಾಕ್ಕು, ಬ್ರಹ್ಮವೆಂಬವು ಮೊದಲಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಮಂಗಳುಳ್ಳದೆನಿಸಿ, ಕ್ಷಕಾರದಿಂದ ಮೊದಲಾದೈವ ತೊಂದು ವರ್ಣಾಧ್ಯಕ್ಕೆ, “ಓಂ ಶಿವಾಯ ನಮೋನಮಃ” ಎಂಬುದು ಮೊದಲಾದ ಎಂಭತ್ತೊಂದು ಪದಾಧ್ಯಕ್ಕೆ “ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ” ಎಂಬುದೇ ಮೊದಲಾದ ಏಕಾದಶ ಮಂತ್ರಾಧ್ಯಕ್ಕೆ, ಪೃಥುವ್ಯಾದಿ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧರೂಪ ಪಟ್ಟಂತ ತತ್ತ್ವಾಧ್ಯಕ್ಕೆ,

ಕಾಲಾಗ್ನಿ ನೊದಲಾದನೇಕ ಭುವನಾಧ್ಯಕ್ಷೆ, ನಿವೃತ್ತಾದಿ ಪಂಚಕಲಾಧ್ಯಕ್ಷೆ, ಬಳಕೆ
ವೈಖರ್ಯಾದಿ ಚತುರ್ವಿಧ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆಯು ಆಧಾರ ಪರಿಣಾಮರೂಪದಿಂ ಕಾರಣ
ಮಾಗಿ, ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ ಜ್ಞಾನೋಪೇತನಾದ ಪರಶಿವನೆಂಬ ಅಶರೀರ ಕರ್ತೃಕಮಾದ
ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನುಪ್ಪ ಪಾಶವಿಶೇಷವೇ ಬಿಂದುವಕ್ಕೊಂ. ೩೭೭
ಚತುರ್ವಿಧ ವಾಕ್ಯಗಳು :

ಮತ್ತನೂ ಬಿಂದುವೆ ಚತುರ್ವಿಧ ವಾಕ್ಯಗಳ್ಗೆ ಕಾರಣವೆಂತೆಂದೊಡೆ :
ಆ ವಾಕ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪವೆಂತೆನೆ : ಪರೆ, ಪಶ್ಯಂತಿ, ಮಧ್ಯಮೆ, ವೈಖರಿಗಳೆಂಬವೆ
ಚತುರ್ವಿಧವಾಕ್ಯಗಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅವನಾನೋರ್ವ ವಕ್ತೃವಿನ ಮೂಲಾಧಾರದಲ್ಲಿ
ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾದಸ್ವರೂಪದಿಂದಾತ್ಮನೊಡನೇಕರಸಮಾಗಿ ಸಮಸ್ತಕ್ಕೆ ಕಾರಣಮಾಗಿದ್
ವಾಣಿಯೇ ಹರೆಯೆನಿಸೂದು. ಬಳಕ್ಕದೇ ನಾಭಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಯೂರಾಂಡ ರಸಗತ
ಪಾದಪಕ್ಷಾಧ್ಯವಯವಂಗಳಂತೆ ಅರ್ಥವಾಚಕ ವರ್ಣಕ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ
ಮಾಗುಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ವಾಣಿಯೇ ಪಷ್ಯಂತಿಯೆನಿಸೂದು. ಬಳಕ್ಕದೇ ಹೃದಯಸ್ಥಾನ
ದಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥಂಗಳ ವಾಚಕವರ್ಣಾನು ಸಂಧಾನ ರೂಪದಿಂ ಪ್ರಾಣವೃತ್ತಿಯೊಡ
ಗೊಡದೆ ಸವಿಕಲ್ಪಕಮಾಗರ್ಪ ವಾಣಿಯೇ ಮಧ್ಯಮೆಯೆನಿಸೂದು. ಬಳಕ್ಕದೇ ಉರ
ಕಂಠ ಜಿಹ್ವಾಮೂಲ ತಾಲುಗೆ ಓಷ್ಠ ದಂತ ಸ್ನಾಸಿಕ ಶಿರಸ್ಸೆಂಬ ಎಂಟುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ
ಪ್ರಾಣವಾಯು ಸಂಬಂಧನಾಗಲಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟುವ ಆರ್ಣ, ವರ್ಣ, ಬೀಜ, ಲಿಂಗ,
ಮಾತೃಕೆ, ಶುದ್ಧಗೆಯುಬ ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಜ್ಞೆ ವಿಡಿದ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಣಾಧಿದೇವತಾ
ಫಲಂಗಳನುಳ್ಳ ಸ್ವರ, ವ್ಯಂಜನವೆಂನಿತ್ತೆರನಾಭ್ಯವತ್ತೊಂದಕ್ಷರಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂ, ಇದು
ಘಟಿ, ಇದು ಪಟಿನೆಂದು ಪೇಳಿ ಪರಸ್ಪರವಣಗೋಚರಮಾಗಿ ಸಕಲಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ
ಕಾರಣವುಪ್ಪದರಿಂ. ಮುಖ್ಯ ಬಿಂದುರೂಪಮಾದ ವಾಣಿಯೇ ವೈಖರಿಯಕ್ಕೊಂ.

೩೭೮

ವಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು :

ಬಳಕ್ಕನರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯದೊಳೊಂದು, ಅಭ್ಯಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ಪ
ವವರೊಳಗೆ ಮುಂದೆ ಪೇಳ್ಳ ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತ ವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪರೆಯೆಂಬ ನಾದಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ
ಕಾರಣ ವಾಕ್ಯೇ ಮುಖ್ಯಮಾಗಿದು. ಮಿಶ್ರಾದ್ವೈತವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಯಂತಿ ಮಧ್ಯಮೆ
ಯೆಂಬೆರಡು ಬಿಂದು ಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಕ್ಯಗಳೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹವು. ಆ
ಶುದ್ಧಾದ್ವೈತರೇ ವೈಖರಿಯೆಂಬ ಆರ್ಣಸಂಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಸ್ಥೂಲವಾಕ್ಯನಿಂದವೆ
ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೩೭೯

ವಾಗ್ಮಿ ವಿಭಾಗ :

ಬಳಕೆಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಪರೆ, ಸರ್ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಪಶ್ಯಂತಿ, ಪಶ್ವಾದಿಗಳಿಗೆ
ಮಧ್ಯಮೆ, ಮನುಷ್ಯರ್ಗ ವೈಖರಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಗಿರ್ಕುಂ.

೩೮೦

ವೈಖರೀ ವಿಶೇಷ ವಿವೇಕ :

ಮತ್ತಮಾ ವೈಖರೀ ರೂಪ ಶಬ್ದ ಸಮೂಹವೇ ವಾಚಕನೆಂದು ಲಾಕ್ಷಣಿಕ
ಮೆಂದು, ವ್ಯಂಜಕಮೆಂದು ತ್ರಿವಿಧಮಾಗಿಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧ ಸಂಕೇತಮಾಗಿ
ಇದು ಘಟ, ಇದುಪಟವೆಂದು ಮುಖ್ಯಾರ್ಥಮುಂ ಗೋಚರಿಸ ಶಬ್ದಾದಿಕವೇ ವಾಚಕ
ಶಬ್ದವೆನಿಸೂದು. ಅಟ್ಟಣೆ ಕೂಗುತ್ತೆಂಬಲ್ಲಿ ಅಚೇತನಮಾದಟ್ಟಣೆ ಕೂಗಲರಿದು,
ತತ್ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಮಾನವನೇ ಕೂಗಿದನೆಂದು ಅನ್ಯಾರ್ಥಮುಂ ಲಕ್ಷಿಸ ಶಬ್ದಾದಿಕವೇ
ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಶಬ್ದವೆನಿಸೂದು. ಸೂರ್ಯನಸ್ತಂಗತನಾದನೆಂಬಲ್ಲಿ ಸುಕೃತಿಗಳವೇಕ್ಷೆಯಿಂ
ಡೇನ ಪೂಜೆ ಸುಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಕಮುಂ ಮಾಡಲ್ಪಕ್ಕದೆಂದು ಬೇರೊಂದರ್ಥಮುಂ
ಸೂಚಿಸ ಶಬ್ದಾದಿಕವೇ ವ್ಯಂಜಕ ಶಬ್ದ ಮಕ್ಕುಂ.

೩೮೧

ಸವಿಕಲ್ಪಕ ಜ್ಞಾನ ಗುರುಪರಂಪರೆ :

ಬಳಕೆಲ್ಲಿ ಘಟಾದಿ ಸಕಲ ವಿಷಯಂಗಳ ವಾಚ್ಯವಾಚಕ ಸಂಬಂಧ ಸಂಕೇತ
ಲಕ್ಷಣ ಸವಿಕಲ್ಪಕ ಜ್ಞಾನಮಾದೊಡೆ ಮೊದಲು ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಕತ್ವದಿಂ ಸರ್ವವಸ್ತುವಿನ
ಯಥಾರ್ಥಗ್ರಾಹಕನಪ್ಪಿ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದನಂತೇಶ್ವರಾದಿ
ಗಳಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಬಳಕವರಿಂ ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಗೈದಿತ್ತು. ಮೇಣವರಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ
ಲಭಿಸಿತ್ತು. ಮರಳವರಿಂ ದೇವತೆಗಳಿಗೊದಗಿತ್ತು. ಮತ್ತವರಿಂ ಮುಷಿಗಳಿಗವಟ್ಟಿತ್ತು.
ಬಳಕವರಿಂದ ಸ್ಕಂದಾದಿ ಪಿತೃ ಪಿತಾಮಹರಿಗೆ ಸಾರಿತ್ತು. ಮಗುಳವರಿಂದಸ್ಮದಾದಿ
ಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತೆಂದರಿಯಲ್ಪೆಳ್ಳುಂ.

೩೮೨

ತಿರೋಧಾನ ಪಾಶ ಸ್ವರೂಪ :

ಬಳಕೈಂತು ಪೇಳ್ವ ಮುಲಾದಿ ಚತುರ್ವಿಧವಾಚನಚೇತನವಪ್ಪುದರಿಂ, ತಮ್ಮ
ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರದೊಳ್ತಾವೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸಲರಿಯವಾಗಿ ಆಯಾಯಾ ಪಾಶಾನುಗ್ರಹ
ಲಕ್ಷಣಮಾದ, ಆಯಾಯ ಪಾಶವ್ಯಾಪಾರಾನುಸಾರಣಮಪ್ಪ ತಿವ-ಶಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವೇ
ತಿರೋಧಾನವಹುದೆಂಬುದೇ ತೃತೀಯ ಪದಾರ್ಥವಿವೇಕಮಕ್ಕುಂ.

೩೮೩

ಸಿದ್ಧಾಂತೋಪ ಸಂಹಾರ :

ಬಳಕೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ಪೇಳ್ವ ಇವು ಮೊದಲಾದಸಂಖ್ಯಾತಮಪ್ಪವಾಂತರ ಭೇದ
ಯುಕ್ತಮಾದ ಪತ್ಯಾನಿ ಪದಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಪಾದಕಮಾದುದೇ ಜ್ಞಾನಪಾದವಹುದು.
ಇಂತು ಕ್ರಿಯಾಪಾಶಂ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಪ್ರವರ್ತಕಮಪ್ಪ ಶಿವಾಗಮ
ಶ್ರವಣ, ಪಠಣ, ಗ್ರಹಣ, ಮನನ, ನಿಧಿಧ್ಯಾಸಂಗಳಿಂದುತ್ತನ್ನಮಾದ ಆತ್ಮನ
ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನದೃಢತೆಯಿಂ ಪುಟ್ಟಿದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಕೃತ ಮಾಯೆಯ ಬೈಂದವ
ಭೋಗ ನಿವೃತ್ತಿಹಲಕ್ಷಣ, ಪರಮ ವೈರಾಗ್ಯವುಲಿದಿಂ ಪಡೆಧ್ಯಾತೀತಮಪ್ಪ ತಿವ
ಸಾಮ್ಯನಾನಪ್ಪನೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯಮುಳ್ಳಾತನೇ ಚರಮಕೃತಾರ್ಥನೆಂದು ಪೇಳ್ವುದೇ
ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತದರ್ಥ ವಿಸ್ತಾರಮಕ್ಕುಂ.

೩೮೪

ಇತಿ ಶಿವಾಗಮಾರ್ಥ ವರ್ಣನಂ ದ್ವಿತೀಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಂ

ತೃತೀಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂದ || ಸಕಲಾಗಮಾರ್ಥಮಂ ಸಾ
ಧಕರರಿವಂತೆಯ್ದೆ ವೇಳೆ ನಿಂತನುನಯದಿಂ |
ಪ್ರಕಟಿಸುವೆನಿನ್ನಜಾಂಡಾ
ದಿಕಮಂ ಕೌತುಕವಿದೆಂದು ಕೇಳ್ವಂತಿಳೆಯೊಳ್ ||

ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ,

ಆಗಮರೀತ್ಯಾ ಪಟ್ಟಿಂಶ ತತ್ವಗಳು :

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಬಿಂದುವಿನ ಕಾರ್ಯಮಾದ ವರ್ಣಾದಿ ಕಲಾಂತನುಪ್ಪ ಷಡ್ಧ್ಯ
ವಿಚಾರವಾಗಮಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮವು ದರಿಂದವರೊಳಗೆ, ತತ್ವಾಧ್ಯ. ಭುವನಾಧ್ಯಂಗ
ಳೆರಡನೇ ಚಿಲುಪಾಲು ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪಂಗಳೊಂದುಗೂಡಲತಿ ಮಧುರವಪ್ಪಂತೆ, ವೇದಾ
ಗಮ ಪುರಾಣ ಸಮ್ಮತಿಗೂಡಿ ವೇಳೆನದೆಂತೆಂದೊಡೆ : ಶಿವ ಶಕ್ತಿ ಸದಾಶಿವ ಈಶ್ವರ
ವಿದ್ಯೆ ಕಾಲ ನಿಯತಿ ಕಲೆ ಅವಿದ್ಯೆ ರಾಗ ಪುರುಷ ಪ್ರಕೃತಿ ಗುಣ ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ
ಚಿತ್ತ ಶ್ರೋತ್ರ ತ್ವಕ್ಚು ನೇತ್ರ ಚಿಹ್ನೆ ಘ್ರಾಣ ವಾಕ್ಯ ಪಾಣಿ ಪಾದ ಪಾಯು ಉಪಸ್ಥ
ಶಬ್ದತನ್ಮಾತ್ರೈ ಸ್ಪರ್ಶತನ್ಮಾತ್ರೈ ರೂಪತನ್ಮಾತ್ರೈ ರಸತನ್ಮಾತ್ರೈ ಗಂಧತನ್ಮಾತ್ರೈ ನಭ
ವಾಯು ವಹ್ನಿ ಜಲ ಭೂಮಿಗಳೆಂಬ ಮೂವತ್ತಾರು ತತ್ವಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಮ,
ಸ್ವರೂಪಸಿದ್ಧಿ, ಗುಣ ಕರ್ಮ ಪ್ರಯೋಜನಾದಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರವನಾಗಮಂಗಳಲ್ಲಿ
ವಿಚಾರಗೆಯಲ್ಪಕ್ಕಾದವರೊಳಗೆ

ಶುದ್ಧಾಧ್ಯ ತತ್ವಗಳು :

ನೊದಲ ಶಿವಾದಿ ವಿದ್ಯಾಂತಮಾದ್ಯಿದು ತತ್ವಗಳೇ ಬಿಂದುಮಯವಾಗಿ ಶುದ್ಧಾಧ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇವಲರೆಂಬಾತ್ಮವರ್ಗಕ್ಕೆ ಶರೀರಾದಿ ಭೋಗ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರ್ಪಂ.

೩೮೬

ಮಿಶ್ರಾಧ್ಯ ತತ್ವಗಳು :

ಮತ್ತನೂ ಕಾಲಾದಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಕಡೆಯಾದೇಳು ತತ್ವಗಳೇ ಮಾಯಾವಿಕಾರ ಮಾಗಿ ಮಿಶ್ರಾಧ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಳಯಾಕಲರೆಂಬಾತ್ಮವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರಣಾದಿ ಭೋಗ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರ್ಪಂ.

೩೮೭

ಅಶುದ್ಧಾಧ್ಯ ತತ್ವಗಳು :

ಬಳಿಕಾ ಗುಣಾದಿ ಭೂಮ್ಯಾಂತಮಾದ ಇಸ್ಪತ್ತಿನಾಲ್ಕು ತತ್ವಗಳೇ ಪ್ರಕೃತಿ ಕಾರ್ಯಮಾ. ಅಶುದ್ಧಾಧ್ಯವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸಕಲರೆಂಬಾತ್ಮವರ್ಗಕ್ಕೆ ಭುವನಾದಿ ಭೋಗ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರ್ಪಂ.

೩೮೮

ಸೂಕ್ಷ್ಮತತ್ವಗಳು :

ಬಳಿಕ್ಕನರಲ್ಲಿ ಕಾಲಾದಿ ಭೂವ್ಯವಧಿಯಾದ ಮೂವತ್ತೊಂದು ತತ್ವಗಳಾವಾ ವೆಂತೆಂದೊಡೆ : ಸ್ಥೂಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭೇದದಿಂದಿತ್ತೆರನವುನವರೊಳಗೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಂ ಗಳೇ ಭೂತ ತನ್ಮಾತ್ರ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಅಂತಃಕರಣ, ಗುಣ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಲಾದಿಕಮೆಂದೆಂಟು ವರ್ಗಮಾಗಿ, ಬೇರೆಬೇರೆ ಪುರೈಸುಕ ಶರೀರವೆನಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸೃಷ್ಟಿ ತೊಡಗಿ ಪ್ರಳಯಾವಧಿಯಾಗಾದರೂ, ಅಲ್ಲವೆ ಮೇಕ್ಷಾಂತಮಾಗಾ ದರೂ ಕೆಡದಿದು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರಮುಖದಿಂ, ಪಿಶಾಚ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಗುಡ್ಯಕ, ಇಂದ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸೋಮ, ಪ್ರಜಾಪತ್ಯ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಸರ್ಪ, ಮೃಗ, ವೃಕ್ಷ, ಮನುಷ್ಯರೆಂಬ ಚತುರ್ದಶ ಸೃಷ್ಟಿಯೋಗ್ಯರಾದ ಪ್ರತೈಕಾತ್ಮರ್ಗ ಭೋಗ ಸಾಧನಗಳಾಗಿರ್ಪಂ.

೩೮೯

ಸ್ಥೂಲ ತತ್ವಗಳ ಪಂಚೀಕರಣ :

ಬಳಿಕ್ಕಳಿದ ಸ್ಥೂಲರೂಪಂಗಳೇ ಭುವನಂಗಳಿಗಾಧಾರಮಾರ್ಪವದೆಂತೆಂದೊಡೆ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸೃಭುವ್ಯಾದಿಸ್ಥೂಲ ಪಂಚಭೂತಂಗಳೊಂದೊಂದನೇರಡೆರಡಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, ಬಳಿಕ್ಕವರೊಳೊಂದೊಂದು ಭಾಗವನೆ ಮಹಾ ಭೂತಮಾಗಿರಿಸಿ, ಮಿಕ್ಕೊಂದೊಂದು ಭಾಗವನೆ ಮತ್ತೆರಡೆರಡು ಭಾಗಂಗೆಯ್ದು, ಮೇಣಾಭಾಗದ್ವಯದೊಳಗೆ ನೊದಲನೊದಲಭಾಗಮಂ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು

ಭಾಗಂ ಮಾಡಿ, ಮೇಲಾ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಮಂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೆರಸದೆ, ಮಿಕ್ಕವರೆರಡೆರಡನೆಯ ಭಾಗದೊಂದಂ ಕೂಡಲಿಪ್ಪತ್ವೈದು ಭಾಗಮಪ್ಪುದದೆಂತೆಂದೊಡೆ

೩೯೦

ಅಕಾಶ ಪಂಚೀಕರಣ :

ಅಕಾಶದ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗವೇ ಜ್ಞಾತೃವೆನಿಸೂದು, ಅನಿಲನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗ ದೊಳ್ಳೆರೆದುದೇ ಮನಸ್ಸು, ಅನಿಲನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೆರೆದುದೇ ಬುದ್ಧಿ, ವಾಯು ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೆರೆದುದೇ ಚಿತ್ತ, ಭೂಮಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೆರೆದುದೇ ಅಹಂಕಾರ, ಇಂತೈದಂತೆಕರಣಂಗಳಾಕಾಶದ ಪಂಚೀಕರಣಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೩೯೧

ವಾಯು ಪಂಚೀಕರಣ :

ಬಳಿಕ ವಾಯುವಿನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗವೇ ವ್ಯಾನವೆನಿಸೂದು, ನಭದ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೂಡಿದುದೇ ಸಮಾನ, ವಹ್ನಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೂಡಿದುದೇ ಉದಾನ, ಜಲದ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೂಡಿದುದೇ ಅಪಾನ, ಧರೆಯ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೂಡಿದುದೇ ಪ್ರಾಣವಿಂತ್ವೈದು ಮಾರುತಂಗಳೇ ವಾಯುವಿನ ಪಂಚೀಕರಣಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೩೯೨

ಅಗ್ನಿಯ ಪಂಚೀಕರಣ

ಬಳಿಕ ಅಗ್ನಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗವೇ ನೇತ್ರವೆನಿಸೂದು. ವೈಮದ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೊಂದಿದುದೇ ಶ್ರೋತ್ರ. ಸಮೀರನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೊಂದಿದುದೇ ತ್ವಕ್ಕು. ಸಲಿಲದ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೊಂದಿದುದೇ ಜಿಹ್ವೆ. ಅವನಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೊಂದಿದುದೇ ಘ್ರಾಣವಿಂತ್ವೈದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಅಗ್ನಿಯ ಪಂಚೀಕರಣಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೩೯೩

ಅಪ್ಪುವಿನ ಪಂಚೀಕರಣ :

ಬಳಿಕ ಅಪ್ಪುವಿನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗವೇ ಪಾಯುವೆನಿಸೂದು. ಗಗನದ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಡವೆರದುದೇ ಶಬ್ದ. ಸವನನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಡವೆರದುದೇ ಸ್ಪರ್ಶ. ಸಾನಕನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಡವೆರದುದೇ ರೂಪು, ಧರಣಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಡವೆರದುದೇ ಗಂಧವಿಂತ್ವೈದು ವಿಷಯಂಗಳೇ ಅಪ್ಪುವಿನ ಪಂಚೀಕರಣಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೩೯೪

ಪೃಥುವಿಯ ಪಂಚೀಕರಣ :

ಬಳಿಕ ಪೃಥುವಿಯ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗವೇ ಪಾಯುವೆನಿಸೂದು. ಅಂಬರದ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೆಯ್ದೇ ವಾಕ್ಕು, ಸವನನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳ್ಳೆಯ್ದೇ

ಪಾಣಿ, ಜ್ವಲನನ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗದೊಳೆಯ್ದು ದೇ ಪಾದ. ಉದಕದ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗ ದೊಳೆಯ್ದು ದೇ ಉಪಸ್ಥವಿಂತ್ಯೆದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಂಗಳೇ ಪೃಥ್ವಿಯ ಪಂಚೀಕರಣಂ ಗಳು. ೩೯೫

ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಜೀವಯೋನಿಗಳು :

ಇಂತು ಪಂಚೀಕೃತ ಭೂತಂಗಳಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಾಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ನೊದಲಾದ ಭುವನ, ಆ ಭುವನದಲ್ಲಿ ಅಂಡಜ ಸ್ವೇದಜ ಉದ್ಭಿಜ ಜರಾಯುಜ ಮಂತ್ರಜವೆಂಬೈದು ಯೋನಿಭೇದಂಗಳೊಳಗೆ, ನವಲಕ್ಷ ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಗಳ, ಹದಿ ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ದೇವಜಾತಿಗಳ, ಹತ್ತುಲಕ್ಷ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ, ಹತ್ತುಲಕ್ಷ ಬಹು ಪಾದ ಜಾತಿಗಳ, ಹತ್ತುಲಕ್ಷ ಸರ್ಪ ಜಾತಿಗಳ, ಹತ್ತುಲಕ್ಷ ಪೇಚರ ಜನ್ತುಗಳ, ಒಂದುಲಕ್ಷ ಭೂಗತ ಚರಾಚರಜೀವಿಗಳ, ಇಪ್ಪತ್ತುಲಕ್ಷ ಸ್ಥಾವರ ಜಾತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯಾಭೇದದಿಂ ಎಂಭತ್ತನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಮಾದ ಜೀವರಾತಿಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರಗಳು ದಿಸುತಿರ್ಕುಂ. ೩೯೬

ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಚೀಕೃತ :

ಮತ್ತಮಾ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರದಲ್ಲಿಯೇ ವೃಥುವ್ಯಾದಿ ಭೂತ ಪಂಚೀಕರಿಸರ್ಪ ವನರಲ್ಲಿ: ಅಸ್ಥಿ ಚರ್ಮಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳೇ ಪೃಥ್ವಿ, ಮೂತ್ರ ರಕ್ತಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳೇ ಅಪ್ಪು, ಕ್ಷುಧಾ ತೃಷ್ಣಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳೇ ಅಗ್ನಿ, ಧಾವನ ಚಲನಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳೇ ವಾಯು, ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿ ಪಂಚಕಂಗಳೇ ಆಕಾಶಮಕ್ಕುಂ, ೩೯೭

ಭೋಗ ಸಾಧನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ಥೂಲಂಗಳು

ಬಳಿಕ್ಕಿಂತು ಪೇಳ್ವ ತತ್ತ್ವ ಪುರ್ಯಷ್ಟಕಮಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶರೀರಭುವನಜ ಮಾದ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹಂಗಳೊಳಗೆ ತತ್ತ್ವಂಗಳೇ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರ್ಗಯೂ, ಭೋಗಾತ್ರಯಂ ಗಳಾಗಿ ಸಾಧಾರಣಂಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಬವು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರಂಗಳೇ ಬೇರೆ ಬೇರೊಬ್ಬೊಬ್ಬ ಜೀವರ ಭೋಗಕ್ಕೆಯೇ ಸಾಧನಂಗಳಾಗಿ ಅಸಾಧಾರಣಂಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಬವು. ಸ್ಥೂಲ ದೇಹಂಗಳೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಜೀವರ್ಗಯುಂ ಭೋಗ ಸಾಧನಂಗಳಾಗಿ ಸಾಧಾರಣ ಅಸಾಧಾರಣಂಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೩೯೮

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಭುವನಾದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಮೊತೆನೆ : ಪಂಚೀಕರಿಸಿದ ಮೂಲ ಪೃಥ್ವೀತತ್ತ್ವದ ದಶಾಂಶದೇಕದೇಶದೊಳೊಂದುಕೋಟಿ ಯೋಜನದಳತೆಯ ದಟ್ಟದ ಸುರ್ವಣಮಯವಾದ ಹಂಚನುಳ್ಳ, ಒಂದರ್ಬುದ ಯೋಜನ ಸ್ಥೂಲಮಾದ, ನೂರು ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣನ ವಿಶಾಲೋನ್ನತಮಾದ, ಒಳವಳಯ

ಮಾದಂಡಾಕಾರಮವುದೇ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನಮಾದ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಾಕಾರದಿಂದೆರಡು ಹೋಳಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತಾನೊಳ ಹೊಕ್ಕು ಮತ್ತೆ ಕರಂಡಗೆಯ ಮುಚ್ಚಳವನಮರ್ಚಿಸಿದಂತೆ ಮೊದಲ ಹಾಂಗೆ ದೃಢ ಮಾಗಿ ಸೇರಿಸುತ್ತದರೊಳತಿ ವಿಚಿತ್ರಮಾದ ಭುವನ ರಚನೆಗಳು ಮಾಡಿದನದರಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆನಿಸಿತ್ತು. ೩೯೯

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾಂತರ್ವಿವೇಕ :

ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಡಿಯಣ ಖರ್ಪರದೊಳವಳಯದೊಳಗೆ ಘನಗಂಭೀರಮಾದ ವಾರಿ ಪೂರಿತಮಾಗಿಹುದದರ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿರ್ಮಿತ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಜಲಸ್ತಂಭಕತ್ವದಿಂ ಮೆರೆವ ಆಧಾರ ಶಕ್ತಿಯಾದೊಡೆ. ೪೦೦

ಆಧಾರ ಶಕ್ತಿ-ಕಮಲ-ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗ ಜಗಳು

ಹಿರಣ್ಮಯ ಶರೀರದಿಂ ಏಕವಕ್ತ್ರ ತ್ರಿಲೋಚನಂಗಳಿಂ, ವರದಾಭಯ ಕಲಶೋತ್ಪಲವಾಂತ ವಾಮ ದಕ್ಷಿಣ ಕರಚತುಷ್ಟಯಂಗಳಿಂದೆಸೆದು, ಶಿವಧ್ಯಾನದಿಂ ನಿಶ್ಚಲಾತ್ಮಕಿಯಾಗಿರ್ಪಳಾ ಶಕ್ತಿಯ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸೂಡಿದ ಹೊಂದಾವರೆಯಂತೆಸೆವ ದಶಕೋಟಿ ಯೋಜನದಗಲದ ಸುವರ್ಣಮಯ ಕೂರ್ಮನಿಹುದು. ಆ ಕೂರ್ಮನ ಜಿನ್ನರುಗಿನೊಳಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಕೆಂಟರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದೈರಾವತ ಪುಂಡರೀಕ ವಾಮನ ಕುಮುದ ಅಂಜನ ಪುಷ್ಪದಂತ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಸುಪ್ರತೀಕಮೆಂಬೆಂಟು ದಿಗ್ಗ ಜಗಳು ದೊಡೆ, ಅಭ್ರಮು ಕಪಿಲೆ ಪಿಂಗಲೆ ಅನುಪಮೆ ತಾಮ್ರಪರ್ಣಿ ಶುಭ್ರದಂತಿ ಅಂಗನೆ ಅಂಜನಾವತಿಯೆಂಬ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳೊಡನೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಕೂಡಿ ಭೂಮಿಯಂ ವಹಿಸಿರ್ಪವು. ೪೦೧

ಅಷ್ಟಕುಲ ಫಣಿಗಳು-ಮಹಾಶೇಷನು

ಅವಕ್ಕೆ ಸ್ತಂಭಕತ್ವದಿಂ ಕೊರಳಂ ಬಳಸಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪೆಡೆಗಳಿಂದಾ ಇಂದ್ರಾ ಗ್ನಿನೊದಲಾದೆಂಟು ದಿಕ್ಕಿನ ಭೂಮಿಯಂ ಕ್ರಮದಿಂ ಹೊತ್ತು ಅನಂತ ತನ್ನ ಕ ವಾಸುಕಿ ಶಂಖಪಾಲ ಪದ್ಮ ಕರ್ಕೋಟಕ ಕ್ರೋಧ ಕಾಳಮೆಂಬಷ್ಟಕುಲ ಫಣಿ ಗಳಿರ್ಕುಂ. ಬಳಿಕಾ ಕೂರ್ಮನ ನಡುವೆನ್ನಮೇಲೆ ನೆಲಿಸಿ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನ ನಾಗಿ ಮೆರೆವ ಮಹಾಶೇಷನಾದೊಡೆ, ಒಂದೊಂದು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ದಗಲದ ಪೆಡೆಸಹಸ್ರಂಗಳೊಡೊಪ್ಪಿರ್ಪನಾ ಗಜಫಣಿ ಮಹಾಶೇಷನೆಂಬಿವರೊಂದೊಂ ದರಾಹಾರ ಸಮಯದೊಳುಳಿದುಳಿದಿರ್ಪನೆ ಭೂಮಿಯಂ ತಳೆದಿರ್ಕುಂ. ೪೦೨

ದಶಲೋಕೇಶ್ವರರು :

ಮತ್ತಂ ಇಂತು ಗಣಂಗಳ ಮಸ್ತಕ ಫಣಿ ಮಹಾಶೇಷಂಗಳ ಪಡೆಗಳ ಮೇಲೊಂದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನದಳತೆಯ ದಟ್ಟಮುಳ್ಳತಿ ವಿಶಾಲಮಾದ ಸರ್ವ

ಧಾರಮಪ್ಪ ಸುವರ್ಣಮಯ ಭೂಮಿ ಕಣ್ಣೊಳಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೇಲು ಕೆಳಗಿಂದ್ರಾದಿ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮದಿಂದೆಸೆವ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಅನಂತ, ಈಶ್ವರ, ಹಿಂಗಲ, ಕಾಲ, ಕ್ರೋಧೇಶ, ಜಲದ, ಬಲದ, ಧನದ, ಶಂಕರರೆಂಬ ದಶಲೋಕೇಶ್ವರರ ಭುಷಣ ಮಧ್ಯದೊಳು.

೪೦೩

ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ

ಏಕಾದಶ ಭುವನವೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರಭುವನವೈದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನದಗಲದಿಂದಿಹುದದರ ಮಧ್ಯದರಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಎರಡು ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ದಗಲ, ಒಂದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನದುದ್ದದಿ ನಾನಾರತ್ನ ಖಚಿತಮಾದ ದಿವ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮೆರೆವ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರನಾದೊಡೆ ಮಹಾತೇಜೋಮಯ ನಾಗಿ ರಕ್ತ ವರ್ಣದೊಂದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ದೀರ್ಘಶರೀರದಿಂ, ಕರಾಳವದನ ಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ದೀರ್ಘಸ್ಮಶೃಗಳಿಂ, ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷಂಗಳಿಂ, ಖಡ್ಗ ಖಟ್ಟಾಂಗ ಪಾಶ ಬಾಣ ವರಂಗಳನುಳ್ಳ ದಕ್ಷಿಣ ಪಂಚಹಸ್ತಂಗಳಿಂ, ಶೂಲ ಅಂಕುಶ ದಂಡ ಧನು ಅಭಯನಾಂತ ವಾಮಕರ ಪಂಚಕಂಗಳಿಂದೆಸೆದು, ತಾನೂರ್ಧ್ವಮುಖನಾಗಿ ಜಗತ್ಸಂ ಹಾರವಾದವುಂದೆದು ಅಧೋಮುಖನಾಗಿ, ತನಗೆ ಸಮಾನಮಾದ ಕೋಟಿ ರುದ್ರರು ಗಳಿಂದಾವೃತನಾಗಿರ್ಪನಾತನ ಜ್ವಾಲೆ ದಶಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತಮಾಗಿ ಮೇಲಾ ನರಿಸಿಹುದದರ ಧೂಮವೈದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾವಧಿಯಾಗಿ ತೀವಿರ್ಕುಂ.

೪೦೪

ಯಮಲೋಕ

ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಯಮರಾಜಸಾಜ್ಞಾ ಸೀಮೆಯಾದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮೊಂಭತ್ತು ಯೋಜನದಂತರಾಳವನುಳ್ಳ, ಮೂವತ್ತಮೂರು ಘಟಕಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲೊಂದು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನಾವಕಾಶಮಪ್ಪ, ಪಾಪಾತ್ಮಕ ವೇದನೆಗೋಸುಗವಜನಿಂ ಕಲ್ಪಿತಮಾದ ನರಕಲೋಕವಿಹುದಲ್ಲಿ, ರೌರವಾದಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಮುಖ್ಯ ನರಕಂಗಳಿರ್ಪವನಾ ವೆಂದೊಡೆ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗದಿಂದೆಂಟೆಂಟೆನಿಸಿ, ನರಕ, ಮಹಾನರಕ, ರಾಜನರಕ, ರಾಜ ರಾಜೇಶ್ವರನರಕಂಗಳೆನಿಸಿಪ್ಪ ವವರಲ್ಲಿ.

೪೦೫

ನರಕಾಷ್ಟಕ

ರೌರವ, ಧ್ವಾಂತ, ಶೀತ, ಉಷ್ಣ, ಸಂತಾಪ, ಅಂಬುಜ, ಮಹಾಂಬುಜ, ಕಾಲಸೂತ್ರಂಗಳೆಂಬವೇ ನರಕಂಗಳು.

೪೦೬

ಮಹಾ ನರಕಾಷ್ಟಕ

ಸೂಚಿಮುಖ, ಕಾಲಖಡ್ಗ, ಕ್ಷುರಧಾರೆ, ಅಂಬರೀಷಕ, ತಪ್ತಾಂಗಾರ, ದಾಹ, ಮಹಾದಾಹ, ಸಂತಾಪಂಗಳೆಂಬವೇ ಮಹಾನರಕಂಗಳು.

೪೦೭

ಅಷ್ಟ ರಾಜನರಕಗಳು :

ಲಾಕ್ಷಾಪ್ರಲೇಪ, ಮಾಂಸಾದ, ನಿರುಚ್ಛಾಸ್ತ, ಸನಿಚ್ಛಾಸ್ತ, ಯುಗ್ಮಾದ್ರಿಶಾಲ್ಮಲಿ, ಲೋಹಪ್ರದೀಪ, ಹ್ವೃತ್ತಿಪಾಸಕಕ್ರಮಿಕುಲಂಗಳೆಂಬವೇ ರಾಜನರಕಗಳು.

೪೦೮

ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರ ನರಕಾಷ್ಟಕಗಳು:

ಲೋಹಸ್ತಂಭ, ವಿಣ್ಣೂತ್ರ, ನೈತರಣೀನದಿ, ತಾಮ್ರ, ಅಂಧತಾಮ್ರ ಕುಂಭೀಪಾಕ, ಮಹಾರೌರವ, ಮಹಾಪಥಾನುಗವೀಚಿಗಳೆಂಬವೇ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರ ನರಕಗಳಿಕ್ಕುಂ.

೪೦೯

ರಾಜ ಮಂತ್ರಿ ನರಕಗಳು:

ಮತ್ತಮಾ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ರೌರವ ಮಹಾರೌರವ ತಮ ಶೀತ ಉಷ್ಣಂಗಳೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಗಳಿಂದಾವೃತನಾಗಿ ಘೋರಮೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು. ಸುದಮನ, ಸತೀಕ್ಷ್ಣ, ಪದ್ಮ, ಸಂಜೀವನ. ಶತಮಹಾಸನವೆಂಬೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳಂ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿ ಸುಘೋರಮೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು. ವಿಲೋಮ, ಸುಭೀಮ, ಕಟಂಕಟ, ತೀವ್ರವೇಗ, ಕರಾಳವೆಂಬೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳಿಂ ಬಳಸಿ ಅತಿಘೋರಮೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ವಿಕರಾಳ, ಪ್ರಕಂಪ, ಪದ್ಮ, ಸುವಕ್ರ, ಕಾಲವೆಂಬೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂ ಕೂಡಿ ಅಘೋರಮೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಪ್ರಮದ್ವನ, ಸೂಚೀಮುಖ, ಅಸುನೇಮಿ, ಸುಪೀಡನ, ಬಾಧಕವೆಂಬೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂ ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿ ಘೋರಮೆಂಬರಸುನರಕವಿಹುದು.

ಕುಂಭೀಪಾಕ, ಸುಪಾಕ, ಪ್ರಮುಖ, ದಾರುಣ, ಅಂಗಾರಕವೆಂಬೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳಿಂದಾವರಿಸಿ ಶರಳತಾರಮೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ದಹನ, ಅಶ್ರುಪ್ರದ, ತೀಕ್ಷ್ಣಾಯಸ್ತುಂಡ, ತಕುನಿ, ಪಾಯಹ್ಯದ, ಮಹಾಸುವರ್ತಕ ವೆಂಚವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳೊಡಗೂಡಿ, ಭಯಾನಕವೆಂಬರಸುನರಕವಿಹುದು.

ಕ್ರತು, ಪೂತಿಮಾಂಸ, ತಪ್ಪಜತುಲೇಪ, ದ್ರವತ್ರಪು, ಉಚ್ಛಾಸ್ತವೆಂಬೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂದೊಂದಿ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ನಿರುಚ್ಛಾಸ್ತ, ಸುಧೀರ್ಘ, ಕೂಟಶಾಲ್ಮಲಿ, ಅರಿಷ್ಟ, ಸುಮನವೆಂಬೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳೊಡನೆ ಭಯೋತ್ಕಟವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಣಾದ, ಪ್ರವಾಹ, ಋಕ್ಷ, ಸುಪ್ರವಾಹ, ಮೇಷವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂಡವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಸಕಲ, ಶಲ್ಯ, ಸಿಂಹ, ಗಜಾನನ, ವ್ಯಾಘ್ರವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಮಹಾಚಂಡವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಶುನಕ, ಸೂಕರ, ಅಜ, ಮಹಿಷ, ಆಮಿಕವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳ ನಡುವೆ ಚಂಡಕೋಳಾಹಳವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಉಗ್ರ, ವೃಕಾಸ್ಯ, ಗ್ರಾಹ ಕುಂಭಿ ನಕ್ರವೆಂಬೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳ ಮೇಳದಿಂ ಪ್ರಚಂಡವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಸರ್ಪ, ಕೂರ್ಮ, ವಾಯಸ, ಗೃಧ್ರ ಉಲೂಕವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂ ಸಂಯೋಗಿಸಿ ಪದ್ಮವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಜಲೂಕ, ಮಹಾವ್ಯಾಘ್ರ, ಮರ್ಕಟ, ಕರ್ಕಟ ಗಂಡಕವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳ ಸಹಾಯವಿಂ ಮಹಾಪದ್ಮವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಪೂತಿವಕ್ತ್ರ, ರಕ್ತ, ಪೂತಿ, ವೃತ್ತಿಕೆ ಕಣಧೂಮವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂ ಬೆರೆದು ಭೀಮವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ತುಷಾಗ್ನಿ, ಕ್ಲಿಪ್ತಿಸಂಘ, ಅಮೇಧ್ಯ, ಅಪ್ರತಿಷ್ಠಿ, ಮೂತ್ರವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳಿಂ ಸುತ್ತಿ ಭೀಮಭೀಷಣವೆಂಬರಸುನರಕವಿಹುದು.

ಮಲಭಕ್ಷಣ, ಅತ್ಯುಭಕ್ಷಣ, ರುಧಿರಾಂಬುಭಕ್ಷಣ, ಸರ್ವಭಕ್ಷಣ ಸುಧಾರಣವೆಂಬ ವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂ ಕಲಿತಮಾಗಿ ಕರಾಳವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಅಂಬುನಿಷ, ಕಟಿ, ತಪ್ತಲೋಹಶಯನ, ನೈತರಣನದಿ ಕಷ್ಟವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳಿಂ ಯುಕ್ತಮಾಗಿ ವಜ್ರವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಸಂಕಟ, ವಿಸಂಕಟ, ಸುವಿಶಾಲ, ಕಟಿ, ವಿಕಟವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂ ಮೋಹಿಸಿ ವಿಕರಾಳವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಅಸಿತಾಳವನ, ಅಸಿತಯಂತ್ರ, ಪ್ರಪೀಡನ, ತಿಲಯಂತ್ರ, ಇಕ್ಷುಯಂತ್ರವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂ ಮೆರೆದು ತ್ರಿಕೋಣವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಮಹಾಚೂರ್ಣ, ದಲಾಸಂಚೂರ್ಣ, ಕೂಟನೇಷ, ಪ್ರಮರ್ದನತಪ್ತಲೋಹಮಯ ತಪ್ತತೈಲನುಮುವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳ ಸಹಚರ್ಯದಿಂ ಪಂಚಕೋಣ ವೆಂಬರಸುನರಕವಿಹುದು.

ಪರ್ವತ, ಯುಗಳಪರ್ವತ, ಕ್ಷುರಧಾರೆ, ಮೂತ್ರಕೂಪ, ವಿಷ್ಣುಕೂಪವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿ ನರಕಂಗಳಾಧಿಪತ್ಯದಿಂ ಸುದೀರ್ಘವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಕ್ಷಾರದಕೂಪ, ಅಂಧಕೂಪ, ಶಾತನಮುಸಲ, ಉಲೂಖಲಯಂತ್ರ, ಶಿಲಾಕಕಟಿ ವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರನರಕಂಗಳಿಂದೊಪ್ಪಿ ವರ್ತುಳವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಲಾಂಗೂಲ, ತಾಳಪತ್ರ, ಅಸಿಗಹನ, ಮಶಕಮಂದಿರ, ಮೋಹನವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂದಲಂಕೃತಮಾಗಿ ಸಪ್ತ ಭೌಮವೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಅಸ್ತಿಭಂಗ, ತಪ್ತಶೂಲಮಯ, ತಪ್ತಗೂಢ, ಬಹುದುಃಖಜ, ಮಹಾದುಃಖ
ವೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂಗಳಿಂ ರಂಜಿಸಿ ಅಷ್ಟಭೌಮಮೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.
ಶಾಲ್ಮಲ, ಶಕಲ, ಹಾಳಾಹಳ, ವಿರೂಪ, ಸ್ವರೂಪಮೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂ
ಗಳಿಂದಾಡ್ಯನಾಗಿ ದೀಪ್ತಮೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಯಮಾನುಗ, ಏಕಪಾದ, ದ್ವಿಪಾದ, ತೀವ್ರ, ಅಚಿರಂತನಮೆಂಬವೈದು ಮಂತ್ರಿನರಕಂ
ಗಳಿಂ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಮಾಯಾಖ್ಯಮೆಂಬರಸು ನರಕವಿಹುದು.

ಇಂತಿಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಅರಸು ನರಕಂಗಳಾದೊಡೊಂದೊಂದು ಕೋಟಿನಾಯಕ ನರಕಂ
ಗಳಿಂದನೇಕ ಪರಿವಾರ ನರಕಂಗಳಿಂದಾವೃತನಾಗಿ ತೀವ್ರವೇದನಾರೂಪಂಗಳಾ
ಗಿಹವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತಮುಕ್ತಂ.

೪೧೦

ಪಾಪ ಸ್ವರೂಪ :

ಮತ್ತಮಾ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಹೇತುಭೂತಮಾದ ಪಾಪವಾದೊಡೆ. ಬ್ರಹ್ಮ
ಹತ್ಯವೆಂಬ ಶಿರಸ್ಸಿನಿ. ಸುವರ್ಣಸ್ತೇಯಮೆಂಬ ಭುಜದ್ವಯದಿಂ, ಸುರಾಪಾನ
ಮೆಂಬ ಹೃತ್ಪದೇಶದಿಂ, ಗುರುತಲ್ಪಗಮನವೆಂಬ ಜಘನಯುಗದಿಂ, ಪಾತಕಮೆಂಬಂ
ಪ್ರತ್ಯಂಗ ಸಂಗದಿಂ, ಉಪಪಾತಕಾದಿಗಳೆಂಬ ರೋಮಂಗಳಿಂ, ಕಾರ್ಗತ್ತಲೆಯಂತಪ್ಪ
ಕಾರೊಡಲಿಂ, ಭಯಂಕರ ವದನದಿಂ, ಕೆಂಡದಂತಿರ್ಪ ಕಂಗಳಿಂ, ಜುಂಜುವೆತ್ತ ಕರ್ಕಶ
ಮಾದ ಮಿಸೆಗಳಿಂ, ಹಲಗೆ ಖಡ್ಗವಾಂತ ಕರಯುಗದಿಂ, ಭಯಾನಕ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ
ಜೀವರ ವಾಮಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದು.

೪೧೧

ದಶವಿಧಪಾತಕಗಳು :

ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯವೆಂಬ ತ್ರಿಕರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಾತಕವೆಂದು, ಅತಿಪಾತಕ
ವೆಂದು, ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವೆಂದು, ಪಾತಕವೆಂದು, ಉಪಪಾತಕವೆಂದು, ಜಾತಿ
ಭ್ರಂಶಕವೆಂದು, ಸಂಕೀರ್ಣಕವೆಂದು, ಅಪಾತ್ರಿಕರಣವೆಂದು, ಮಲಾವಹವೆಂದು
ಪ್ರಕೀರ್ಣಕವೆಂದು, ದಶವಿಧಮಾದ ಪಾತಕಂಗಳನುದ್ಘೋಷಿಸುತಿರ್ಕುಂ.

೪೧೨

ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕ :

ಮತ್ತಮವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯ, ಸುರಾಪಾನ, ಸುವರ್ಣಸ್ತೇಯ, ಗುರುತಲ್ಪ
ಗಮನ ವತ್ಸರೈಕ ತತ್ಸಂಯೋಗಮೆಂಬವೆ ಮಹಾಪಾತಕಂಗಳು.

೪೧೩

ಅತಿಪಾತಕಗಳು :

ಮಾತೃ-ಪುತ್ರಿಯರ ಗಮನ, ಸೋಸೆ-ಅಗ್ರಜೆಯರಗಮನ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣಾದಿ
ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪನಪತನಾದಿಗಳೇ ಅತಿಪಾತಕಂಗಳು

೪೧೪

ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಪಾತಕಂಗಳು :

ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ಸೂತಕಿ, ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಂಧುಗಳೆಂಬವರವಧಿ, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಪಸ್ವಿಗಳ ಭೂಮಿಯಹರಣ, ಅತ್ತೆ, ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಗಮನ, ಕೂಟಸಾಕ್ಷಿತ್ವಾದಿಗಳೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕಮೆಂಬ ಪಾತಕಂಗಳು. ೪೧೫

ಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಬಲ ಪಾತಕಂಗಳು :

ಮಾತಾ ಸಹೋದರಿ, ಮಾತಾ ಸಖಿ, ಸುತೆ, ಅತ್ತಿಗೆ, ಸೋಸೆಯರ ಗಮನ, ಭಸ್ಮಧಾರಣವನುಳಿದು ಉರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಾಂಕ ಧಾರಣ, ಅಂಕುಶ ಗದಾದಂಡ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಶರೀರಾಂಕನಾದಿಗಳೇ ಪಾತಕಂಗಳು. ೪೧೬

ಮುಖ್ಯೋಪ ಪಾತಕಂಗಳು :

ಆಚಾರ್ಯ, ಪುತ್ರಿಕ್ಕ, ಮಿತ್ರರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗಮನ, ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಸಖೀಗಮನ, ಸಗೋತ್ರ ಕನ್ಯಾಗಮನ, ತನ್ನಮರೆಹೊಕ್ಕ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗಮನ, ಅದಿತ್ಯ ದುರ್ಗಾದಿ ದೇವತಾಪತನ, ಪಾಪಾಂಡಿಗಳೊಡತಣ ಸಂಬಂಧಾದಿಗಳೇ ಮುಖ್ಯೋಪಪಾತಕಂಗಳು. ೪೧೭

ಗುಣೋಪಪಾತಕಂಗಳು :

ಪುಸಿ, ಕೊಡೆಯ ಗುರುನಿರಾಕರಣ, ವೇದನಿಂದೆ, ವೇದಾಧ್ಯಯನತ್ಯಾಗ, ಯಜ್ಞತ್ಯಾಗ, ಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿತ್ಯಾಗ, ಪಿತೃಮಾತೃ ಸಹೋದರ ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಯರಪರಿತ್ಯಾಗ ಅಭಿಕ್ಷಾಭಕ್ಷಣ, ಪರದ್ರವ್ಯಾಪಹರಣ, ಪರದಾರಾಗಮನ, ಗುಲ್ಮಲತಾ ವನಭೇದನ, ಅಭಿಚಾರಕ್ರಿಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವರ್ಜನ, ಕುಶಾಶ್ಚಾರ್ಯಾಸ, ಕುಶೀಲಕುಮತ ಗ್ರಹಣಾದಿಗಳೇ ಗುಣೋಪಪಾತಕಂಗಳು. ೪೧೮

ಜಾತಿಭ್ರಂಶಕ ಪಾತಕಂಗಳು :

ಸುರಿಯನಾಸನೆ, ಹೆಣದ ದುರ್ಗಂಧ, ಮಹಿಷೀಪುರುಷ ಮೈಥುನಾದಿಗಳೇ ಜಾತಿಭ್ರಂಶಕಪಾತಕಂಗಳು. ೪೧೯

ಸಂಕೀರ್ಣ ಪಾತಕಂಗಳು :

ಗ್ರಾಮಾರಣ್ಯದ ಪಶು ಮೃಗಹಿಂಸಾದಿಗಳೇ ಸಂಕೀರ್ಣಪಾತಕಂಗಳು ೪೨೦
ಅಪಾತ್ರಕರಣ ಪಾತಕಂಗಳು :

ನಿಂದಿತರ ದ್ರವ್ಯಗ್ರಹಣ, ನಿಂದಿತರಿಗನ್ನದಾನ, ಪುಸಿದುಮಾಡುವ ವ್ಯವಹಾರ, ಅದೀಕ್ಷಿತ ಕೂದ್ರರ ವೇದಾಧ್ಯಯನಾದಿಗಳೇ ಅಪಾತ್ರೀಕರಣಮೆಂಬ ಪಾತಕಂಗಳು ೪೨೧

ಮಲಾವಹ ಪಾತಕಗಳು :

ನನ ತಟಾಕ ಸ್ಥಲಾದಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಘಾತಕತನ, ನಿಷಿದ್ಧ ಸೊಂಕಿದನ್ನು ಭಕ್ಷಣಾದಿಗಳೇ ಮಲಾವಹಮೆಂಬ ಪಾತಕಗಳು. ೪೨೨

ಪ್ರಕೀರ್ಣ ಪಾತಕಗಳು :

ಇಂತು ವೇಳದುದ ಸಕಲ ಪಾತಕಗಳೇ ಪ್ರಕೀರ್ಣಮೆಂಬ ಪಾತಕಗಳು.

೪೨೩

ಮರಣ ಸೂಚನೆಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಪಾತಕಗಳತಿ ವಿಶೇಷಮಾಗಲಿಹದಲ್ಲಿಯೆ ಮೂರುವರ್ಷ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಮೂರುಪಕ್ಷ ಮೂರುದಿನಗಳೊಳಗೆ ಫಲಿಸಿ ಮಹಾದುಃಖಗಳನೀವು ತಿಳುವು. ಅಲ್ಲದೆ ಮರಣವಾದಮೇಲೆ ನರಕಬಾಧೆಗಳಂ ಕೊಡುತ್ತಿರ್ಪವಾಗಿ, ಜನಿಸಿ ದಾತಂಗೆ ಮರಣ ತಪ್ಪದಾದಕಾರಣ ಆ ಮರಣಸೂಚನೆಗಳೆಂತೆಂದೊಡೆ :

ಧ್ರುವನು ಅರುಂಧತಿ ಚಂದ್ರಭಾಯೆ ಮಹಾಪಥಂಗಳಂ ಕಾಣದಿದೊಡೊಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೃತಿ. ರಶ್ಮಿರಹಿತಮಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಂ ರಶ್ಮಿಯುಕ್ತಮಾಗಿ ಪಾವಕನಂ ಕಂಡೊಡೆ ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಾಗಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾಗಲಿ ಸುವರ್ಣರಜತಾದಿಗಳ ವಮನವಾಗಿ ಹತ್ತುತಿಂಗಳಬಾಳುವೆ. ಭೂತಪ್ರೇತ ಪಿಶಾಚ ಗಂಧರ್ವನಗರ ರಕ್ತವರ್ಣದ ದ್ವುಮಾದಿಗಳಂ ಕಂಡೊಡೊಂಭತ್ತುತಿಂಗಳ ಬದುಕು. ಆಕಸ್ಮಿಕದಿಂ ತನ್ನನತಿ ಸ್ಥೂಲನಾಗಿ ಅತಿಕ್ರಶನಾಗಿ ಅತಿಕ್ರಷ್ಣವರ್ಣಮಯನಾಗಿ ಕಂಡೊಡೆಂಟುತಿಂಗಳಸ್ಥಿತಿ. ಮಳಲಲ್ಲಾಗಲಿ ಕೆಸರಲ್ಲಾಗಲಿ ತನ್ನಹೆಜ್ಜೆಯಹಿಂದಾಗಲಿ ಮುಂದಾಗಲಿ ಅರ್ಧವೇತೋರಿದೊಡೆಳು ತಿಂಗಳಿಗೆ ದೇಹದಳವು. ಕಾಗೆ ಗೂಗೆ ಕನ್ಯೋತಾದಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ತನ್ನಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಲಾರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಪಂಚತ್ವ ವಹುದು. ಮಳಲ ಮಳೆ ತನ್ನಮೇಲೆ ಕರೆವುದಂ, ತನ್ನ ನೆಳಲಲ್ಲಿ ಕರಚರಣ ವಿಕ್ಯತಿ ಮೊದಲಾದವಂ ಕಂಡೊಡೊಂದು ತಿಂಗಳು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಿಧನವಹುದು. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲಲ್ಲದೆ ಮಿಂಚನು, ಉದಕದೊಳಿಂದ್ರಚಾಪಮಂ ಕಂಡೊಡೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳೆರಡು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ನಾಶವಹುದು. ನಿರ್ಮಲದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನನು ತಿರವಿಲ್ಲ ದಾತನಾಗಿ ತಾನೆಯಾದೊಡಂ ಅನ್ಯಪುರುಷರಾದೊಡಂ ಕಂಡೊಡೊಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಕಾಲ ಭೀತಿ. ತನ್ನದೇಹವು ವಸ್ತುಗಂಧಮಾಗಿ, ಶವಗಂಧಮಾಗಿ, ನಿಂಬಗಂಧಮಾಗಿ ತೋರೆ ಮಾಸಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವಹುದು. ಎದೆಯೊಣಗಿ ಸದಾಕಂಪನಂ ಪುಟ್ಟಿದೊಡೆ ಹತ್ತುದಿನಕ್ಕೆ ಅಸುವಿಯೋಗವಹುದು.

ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕರಡಿಕಪಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ಪಥದಲ್ಲಿ ತಾನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಜ್ಜುಬನಾಗಿ ನೋವುದಂ ಕಂಡೆ ಮರಣ ಸಮೀಪವಹುದು. ಕೃಷ್ಣಾಂಬರಧರರಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ

ರೊಡಗೂಡಿ ತಾನು ದಕ್ಷಿಣದೇಸೆಗಾಗಿ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಗಮಿಸಿ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾಂಬರಧರನಾಗಿ ನೀಲಭಕ್ತವಿಡಿದು ದಿಗಂಬರನಾಗಾದರೂ ಕಂಡೊಡೆ ಮೃತಿ ತ್ವರಿತವಹುದು ಪಗಲಲ್ಲಿ ಬಹುನಕ್ಷತ್ರಂಗಳು, ರಾತ್ರಿಯೊಳಂದ್ರ ಚಾಪಮಂ, ರಕ್ತವರ್ಣಮಾಗಿ ಚಂದ್ರಮನಂ, ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಮಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಂ ಕಂಡೊಡೆ ಮೃತ್ಯುಸಮೀಪವಹುದು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಬೋಳುದಲೆಯ ಪುರುಷರಿಂ ಕಲ್ಗುಂಡುಗಳಿಂ ತಾನು ಬಾಧೆವಡುವುದಂ ಕಂಡೊಡೆ ಮರಣಂ ತ್ವರಿತವಹುದು. ಸೂರ್ಯೋದಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಜಂಬುಕಂ ಧ್ವನಿಗೆಯ್ದತ್ತೆ ಬಂದಡೆ ಸಿ ಶ್ರೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಮೃತ್ಯು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮುಕ್ತಕೇಶನಾಗಿ ಪಾಡುತ್ತಾಡುತ್ತೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆಯ್ದುತ್ತಿಹುದಂ ಕಂಡೊಡೆ ಮೃತ್ಯುಸಮೀಪವಹುದು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ವೇತವರ್ಣದ ಗಡಾದಿಗಳಂ ತೆಂಕದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡೊಡೆ ಮರಣಂ ತಳುವದಹುದು. ಒಂಟಿ ಗಾರ್ದಭಂಗಳೊಡಗೂಡಿ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ತೆಂಕದೇಸೆಗೆ ಮೋವುದಂ ಕಂಡೊಡೆ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿ ತನುಕ್ಷಯವಹುದು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಬೀಳ್ಳುದಂ ಕಂಡೊಡೆ ಸಾವು ತಳುವಿಲ್ಲನೆಂ (ಬುದಾಯಾ ಭಾವನಾರೂಪಗತಿಗಳಪ್ಪನೆಂದರಿದು) ಬಿವುನೊದಲಾದ ಮರಣ ಸೂಚನೆಗಳಂ ಸೂತಸಂಹಿತೆ ನೊದಲಾದವರಲ್ಲಿ ವೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರ್ಕುಂ.

೪೨೪

ಬಳಿಕ ಸ್ವರಭೇದದಿಂದಾಯುಷ್ಯ ಪ್ರಮಾಣವನರಿವಕ್ರಮ :

ಈಡೆ ಪಿಂಗಳನೆಂದೆರಡುನಾಳಂಗಳು, ಆ ಒಂದೊಂದು ನಾಳದಲ್ಲಿ ಪೃಥ್ವಿ, ಸ್ವರ, ಅಪ್ಪು, ಸ್ವರ ತೇಜಸ್ವರ, ವಾಯುಸ್ವರ, ಆಕಾಶಸ್ವರ ಇಂತೀ ಸಂಚಸ್ವರಂಗಳು ಒಂದೊಂದು ನಾಳದಲ್ಲಿ ಐದೈದು ಘಳಿಗೆ ಚರಿಸುತ್ತಿಹವು. ಇದು ಶತವರುಷದ ಆಯುಷ್ಯ ಪ್ರಮಾಣವಿನ ಕಟ್ಟಳೆ. ಒಂದೊಂದು ನಾಳದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವರವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಆಯುಷ್ಯವು ಕ್ಷಯವಾಗಿಬರ್ಪುದು ಅದು ಹೇಗೆಂದೊಡೆ: ಐದುಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ನೂರಯಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ಆರುಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ನೂರುವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ಎಳುಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ಎಂಭತ್ತು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ಎಂಟುಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ಹತ್ತುಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ಹದಿನೈದುಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ನಾಲ್ಕತ್ತು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ಇಪ್ಪತ್ತುಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ಮೂವತ್ತು ಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ನಾಲ್ಕತ್ತು ಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ಐವತ್ತುಘಳಿಗೆ ನಡೆದೊಡೆ ಐದುವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ. ದಿವರಾತ್ರಿ ಒಂದೇ ನಾಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದೊಡೆ ಆರುತಿಂಗಳ ಆಯುಷ್ಯ. ಈ ಯೋಸಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯಕ್ಷಯವೆಂದಿರುವುದು.

೪೨೫

ಸ್ವರಭೇದದಿಂ ವ್ಯಾಧಿ ಮರಣ ಸೂಚನೆ :

ಸೂರ್ಯನಾಡಿ ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಐದುದಿನ ನಡೆದೊಡೆ ಮೂರುತಿಗಳ ರೋಗ ಹಾನಿ, ಮರಣ. ಹತ್ತುದಿನ ಅಡಸಿ ನಡೆದೊಡೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಅದೀ ತೆಂದಿರುವುದು. ಹದಿನಾಲ್ಕು ದಿನ ಅಡಸಿ ನಡೆದೊಡೆ ಹದಿನೈದುದಿನಕ್ಕೆ ಹೊಲ್ಲೆಹಂ ತೋರಿತ್ತೆಂದಿರುವುದು. ಇಂತು ಸೂರ್ಯನಾಡಿ ಪ್ರಕರಣಂ ಸಮಾಪ್ತಂ.

ಬಳಿಕ ಚಂದ್ರನಾಡಿ ಐದುದಿನ ನಡೆದೊಡೆ ಒಂದುವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಾನಿ, ರೋಗ ಹುಟ್ಟುತ್ತೆಂದಿರುವುದು. ಹದಿನೈದುದಿನ ಅಡಸಿ ನಡೆದೊಡೆ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನ ಬಂದಿತ್ತೆಂದಿರುವುದು. ಇಪ್ಪತ್ತುದಿನ ಅಡಸಿ ನಡೆದೊಡೆ ತಿಂಗಳು ಮೂರಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ಬಂದಿತ್ತೆಂದಿರುವುದು. ತಿಂಗಳು ಅಡಸಿ ನಡೆದೊಡೆ ಕಡೆಯ ದಿನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತ್ತೆಂದಿರುವುದು (ಇಂತು ಚಂದ್ರನಾಡಿ ಪ್ರಕರಣಂ ಸಮಾಪ್ತಂ) ೪೨೬

ಧನಂಜಯ ವಾಯುಗತಿ ಸೂಚನೆ :

ಧನಂಜಯವಾಯು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರ್ದು ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಘೋಷಮಂ ಘೋಷಿಸಿ, ಮರಣಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿರ್ಘೋಷಮವುಪ್ಪುದು. ೪೨೭

ಮರಣಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣ ನಿಮಿತ್ತಗಳು :

ರೋಗ ಸಂಭವಿಸಿದೊಡೆ, ಅರಸು ಕೋಪಿಸಿದೊಡೆ, ವ್ಯವಹಾರ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಂ ಬಂದೊಡೆ, ಬಂಧುಗಳ ಕೂಡೆ ಕಡನ ಹುಟ್ಟಿದೊಡೆ ಕಾಲಬಂದಿತ್ತೆಂದಿರುವುದು. ೪೨೮

ಮರಣಕಾಲ ಸೂಚನೆ :

ದೇಹ ಕಾಂತಿಗುಂದಿದೊಡಂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕೆಟ್ಟೊಡಂ, ಕೆಂಪುಳ್ಳವಂ ಕೆಂಪುಗೆಟ್ಟೊಡಂ, ರೂಪಿಲ್ಲದವ ರೂಪಾದೊಡಂ, ಉಗ್ರಂ ಶಾಂತನಾದೊಡಂ, ತ್ಯಾಗಿ ಭೋಗಿಯಾದೊಡಂ, ಭೋಗಿ ತ್ಯಾಗಿಯಾದೊಡು, ನೆಳಲು ಶ್ರೇತ ಪೀತ ವರ್ಣವಾದೊಡಂ, ಬಯಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ರೂಪಾಗಿತೋರ್ವಡಂ, ನೆಲನು ಚದುರಂಗದಂತೆ ತೋರ್ವೊಡಂ, ಉಪಯುಂಗೆಯ್ದಿರ್ದ ಅದಿತ್ಯ ಚಂದ್ರನಾಗಿ ತೋರ್ವಡಂ, ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ರವಿಯಾಗಿ ತೋರ್ವಡಂ, ಗಂದಿದ ಸೊಡರವಾಸನೆ ಅರಿಯ ಬಾರದೆಯಿರ್ವಡಂ, ಅರುಂಧತಿ ಧ್ರುವ ಎರಡು ನಕ್ಷತ್ರಂ ಕಾಣಬಾರದಿದೊಡಂ. ಮೃದುಮಸ್ತು ದಟ್ಟತ್ತಾದೊಡಂ ಇಂತಪ್ಪ ವಿಪರೀತ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಅನರ್ಥಂಗಳಂ ಕಂಡೊಡಂ ಅನಿಷ್ಟಮಕ್ಕುಂ ೪೨೯

ಕನ್ನಡಿಯೊಳು ರೂಹಂ ಕಾಣಬಾರದಿದೊಡಂ. ಪಗಲಂ ಇರುಳೆಂಬರಂ, ಇರುಳೆಂ ಪಗಲೆಂಬರಂ, ತನ್ನ ಹುಬ್ಬು ತನಗೆ ಕಾಣಬಾರದಿದೊಡಂ ಒಂಬತ್ತುದಿನಸ ಸಮುದ್ರಘೋಷಮಿಲ್ಲದೆ ಇರ್ವಡಂ, ಏಳು ದಿನಸ ಚಕ್ಷು ಜ್ಯೋತಿಯಂ ಕಾಣಬಾರ

ದಿದೃಡಂ, ಐದುದಿವಸ ಮೂಗಿನ ಕೊನೆಯಂ ಕಾಣಬಾರದಿದೃಡಂ, ಮೂರುದಿವಸ ಸಾಲಿಗೆಯ ಕೊನೆಯ ಕಾಣಬಾರದಿದೃಡಂ ಅರಿಷ್ಟಮಕ್ಕುಂ ೪೩೦

ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೃತಿಯವೈಡಂ ಅರಿಷ್ಟಂ. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಲೋಹವ ಪಿಡಿವುದಂ, ಹತ್ತಿಯಪಿಡಿವುದಂ, ಮದುವೆಯವುದಂ, ಎಣ್ಣೆಯ ಮಂಡೆಗೆಪೂಸಿ ಬರುವುಂಡೆಯ ವುದಂ. ಕುಣುವುದಂ, ಲಿಂಗಿಯವುದಂ, ಹಲ್ಲುಹೋಹುದಂ, ತನ್ನಕಟ್ಟುವುದಂ, ಕೆಸರವೋಗುವುದಂ, ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು ಕೆಚ್ಚನೆಯಮಾಲೆಯಹಾಕಿ ತೆಂಕ ಮುಖವಾಗಿ ಹೋಹುದಂ, ಬಂಡಿ, ಎನ್ನು, ಹೋರಿ, ಕತ್ತೆ, ಒಂಟಿಯೆಂಬವಂ ಎರಿ ಪಯಣವೋವುದಂ, ಮಾಡವನೇರಿ ಬೀಳ್ವುದಂ, ಕಣ್ಣಂ ಕಾಗಿ ಕುತ್ತಿರಿವುದಂ, ನೀಲಿಯುಸೀರೆಯನುಡುವರಂ, ಇಟ್ಟಿನೊಡಲಾದ ಕಂಟಕ ವೃಕ್ಷಂಗಳಂ, ಹೊಸ ಮಡಿಕೆಗಳಂ, ಅಡಗಿಂಬವರಂ (ಅಡಗಲುಂಬವರಂ?). ಆಕಾಶಗಮನಂಗೆಯ್ವರಂ, ವೇಲುದಂ ಇಂತಪ್ಪ ದುಃಸ್ವಪ್ನಂಗಳಂ ಕಂಡೊಡೆ ಸಾವರು ೪೩೧

ನರಕ ನಿವೃತ್ತಿಗುಪಾಯ :

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾಗಿ ಕಂಡಾದರೂ ಮನುಷ್ಯರುಗಳು ಪಾಪಕರ್ಮವನುಳಿದು. ಶೋಕಮೋಹಾದಿಗಳಂಬಿಟ್ಟು, ದೃಢಚಿತ್ತರವುದೇಕೆಂದೊಡೆ: ದೇಹಾವಸಾನ ಸಮಯದೊಳಾವಂತಂಗಾವನ ಭಾವನೆ ದೊರಕೊಂಬುದಾಯಾಯ ಭಾವನಾರೂಪ ಗತಿಗಳಪ್ಪನೆಂದರಿದು, ಬಳಿಕ ವಾರಣಾಸಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ ಪೊನ್ನಂಬಲಾದಿ ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಂ ಗಳನಾಶ್ರೈಸಿ, ಅಲ್ಲಮತ್ತಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಾದಂ, ಶಿರವೇ ಶ್ರೀ ಸರ್ವತ, ಲಲಾಟವೇ ಕೇತಾರ, ಭ್ರೂಮಧ್ಯವೇ ವಾರಣಾಸಿ, ಕುಚಸ್ಥಾನವೇ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಹೃದಯವೇ ಪ್ರಯಾಗಮೆಂಬ ಭಾವನಾಯುಕ್ತರಾಗಿ. ಅನ್ನ ವಸ್ತ್ರ ಸುನರ್ಣಾದಿ ದಾನಧರ್ಮಯುತರಾಗಿ, ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಧಾರಣ ನಿಷ್ಕರಾಗಿ, ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕಾರಿಗಳಾಗಿ, ನರಕಭಾದೆಗಳಂ ಜಯಿಸಿ ಪರಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಂಗಳನೆ ಸರ್ವಥಾ ಪಡೆಯ ಬೇಕೆಂಬುದೇ ಹಿತೋಪದೇಶಮಕ್ಕುಂ ೪೩೨

ಕೊಷ್ಮಾಂಡರುದ್ರ ಲೋಕ:

ಮತ್ತಮಾ ನರಕಲೋಕದತ್ತಣಿಂ ಮೂವತ್ತುಶಾವಿರದ ಯೋಜನಾಂತರದ ಮೇಲೆ ನವಲಕ್ಷಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣಿನ ಭೂಮಿಯುರ್ಪುದಾದೊಡೆ: ನಾಲ್ಕುನರೆ ಲಕ್ಷಯೋಜನವೆ ಸುವರ್ಣಮಯ ಘಟ, ಉಳಿದನಾಲ್ಕುನರೆ ಲಕ್ಷಯೋಜನಮುಳ್ಳ ಅಥೋಘಟವೆ ಸಮಭಾಗದಿಂ ಮೃಣ್ಮಯ ಲೋಹಮಯವಾಗಿಹುದಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ನರಕಂಗಳಿಗಧಿಪತಿಯಾದ ಯಮರಾಜನ ಮೇಲಿದ್ದು ಅದಕಧಿಕಾರಿ ಯಾದ ಕೊಷ್ಮಾಂಡನೆಂಬ ರುದ್ರನತ್ಯಂತ ಭೀಕರಾಕಾರದಿಂ, ಕಾಲಾನಲ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕಾಶದಿಂ, ಚಾಪ ಬಾಣ ಫಲಕ ಖಡ್ಗವಾಂತಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ ತನಗೆ ಸಮಾನ ಭೂತಗಣ ಕೋಟಿಗಳೊಡಗೊಡಿರ್ಪಂ. ೪೩೩

ಸಪ್ತ ಪಾತಾಳ ಲೋಕಗಳು :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೊಂದು ಸಾವಿರಯೋಜನದಿಂದುತ್ತರೋತ್ತರಮಾಗಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ನವಸಹಸ್ರ ಯೋಜನೋನ್ನತಮಾದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನದಗಲಂಗಳೆನಿಸಿ ಪಾತಾಳ, ಮಹಾತಳ, ರಸಾತಳ, ತಳಾತಳ, ಸುತಳ, ವಿತಳ, ಅತಳಂಗಳೆಂಬ ಸಪ್ತ ಪಾತಾಳಂಗಳ್ಳು ಮದಿಂ; ಸುವರ್ಣ, ರಜತ, ತಾಮ್ರ, ಕಾಂಸ್ಯ, ಲೋಹ, ವಾಲುಕ, ಮೃಣ್ಮಯನಾದ ಭೂಮಿಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ; ಪ್ರಾಕಾರ, ಪುರ, ಗೋಪುರಾದಿ ವಿಚಿತ್ರ ರಚನೆಗಳಿಂ; ಸಕಲಭೋಗ ಸಾಧನಂಗಳಿಂ ಸಂಪನ್ನಮಾಗಿ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಸಮಾನಮಾರ್ಗವನಕೆ: ಬಲ, ಅತಿಬಲ, ಬಲವಾನ್ ಬಲವಿಕ್ರಮ ಬಲೇಶ, ಬಲಶಾಲಿ, ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷರೆಂಬರೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಕರ್ತೃಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ.

೪೩೪

ಪಾತಾಳಾಧಿಪತಿಗಳು :

ಬಳಿಕ್ಕವಾದೊಡೊಂದೊಂದು ಮೂರು ಮೂರು ಖಂಡಮಾಗಿ ದೈತ್ಯರು, ಭುಜಂಗರು, ರಾಕ್ಷಸರುಗಳಿಗಾಶ್ರಯಂಗಳಾಗಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ; ಶಂಖುಕರ್ಣ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಶಿಶುಪಾಲ, ಕಕುಂದಕ, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಬೃಹದ್ಗರ್ಭ, ಬಲಿಗಳೆಂಬವರೆ ಆ ಸಪ್ತ ಲೋಕಕ್ರಮದಿಂದಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ದೈತ್ಯಪತಿಗಳಕ್ಕುಂ. ಕುಟಿಲಕ, ವಾಸುಕಿ, ಕಂಬಲ, ಕರ್ಕೋಟಿಕ, ಕಾಳಾಂಗ, ದುದರ್ಶ, ತಕ್ಷಕರೆಂಬವರೆ ತರುವಾಯಿಂದಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಭುಜಂಗ ಪತಿಗಳಕ್ಕುಂ. ವಿಕಟಿ, ಲೋಹಿತಾಕ್ಷ, ಯಮ, ಕಟಾಂನನ, ಭೀಮನಿರ್ಹಾದ, ಪಿಂಗಲರೆಂಬವರೆ ಪರಿವಿಡಿದಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ರಾಕ್ಷಸಪತಿಗಳಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕೇ ಸಪ್ತ ಪಾತಳಂಗಳಲ್ಲಿಯ ದೈತ್ಯ, ಭುಜಂಗ, ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲಂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದಿರ್ಪ ಶಿವ ಶಂಭು ಶಂಕರ ನೀಲಕಂಠ ಉಮಾಪತಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಶ್ರೀನೀಲಕಂಠ ನಾಮಧೇಯದ ಲಿಂಗಂಗಳಂ ಮಹಾಭಕ್ತಿಯಿಂ ಭಜಿಸುತ್ತಮಿರ್ಕುಂ.

೪೩೫

ಪಾಟಕೇಶ್ವರ ರುದ್ರಭುವನ :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಭೂಪೃಷ್ಠಾಂತಮಾಗಿ ಎಂಭತ್ತೆಂಟು ಲಕ್ಷಾದಿಕಮಾದ ಎರಡು ಕೋಟಿಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತ ಪಾತಾಳಂಗಳಿಗಧಿಪತಿಯಾದ ಪಾಟಕೇಶ್ವರನೆಂಬ ರುದ್ರನಾದೊಡೆ ಸಹಸ್ರಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರಮಾದ ಮಣಿಖಚಿತ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೋಟಿಕಂದರ್ಪ ಲಾವಣ್ಯದಿಂದೆಸೆದು ಸಮಸ್ತಸುರ ಸಿದ್ಧರುಗಳಿಂದೊಲೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೪೩೬

ಪಾತಾಳ ಪ್ರಕಾಶ

ಮತ್ತಮಾ ಕಾಲಾಗ್ನಿ ಮೊದಲು ಪಾಟಿಕೇಶ್ವರಾಂತಮಾದ ಸಪ್ತಪಾತಾಳಂ
ಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯಾ ಭುವನ ನಿವಾಸಿಗಳ ಕಾಯಕಾಂತಿ ರತ್ನಾಭರಣಂಗಳ
ಪ್ರಕಾಶಂಗಳೇ ಸಕಲ ವಿಷಯಂಗಳಂ ಬೆಳಗುವವಲ್ಲದೆ ಚಂದ್ರಾರ್ಕರನವೇಕ್ಷಿಸಲಿ
ಲ್ಲೆಂದರಿಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ೪೩೭

ಅಧಃ ಕಟಾಹ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣ :

ಬಳಕೆಂತು ನೋಡಲಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಡಿಯಣ ಖರ್ಪರದೊಳವಳಯದ
ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರ ಭುವನಮೊಂದು ಕೋಟಿಯೋಜನವಾತನ ಜ್ವಾಲೆ ದಶಕೋಟಿ
ಯೋಜನವದರ ಧೂಮವೈದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನವದರಮೇಲೆ ನರಕಲೋಕವೆರಡು
ಲಕ್ಷಾಧಿಕಮಾದ ಮೂವತ್ತೆರಡುಕೋಟಿ ಯೋಜನವದರ ಮೇಲೆ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ
ರುದ್ರಭುವನ ಒಂಭತ್ತುಲಕ್ಷಮುಂ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಂ. ಅದರಮೇಲೆ
ಸಪ್ತಪಾತಾಳಂಗಳಂತರಾಳ ಸಹಿತಮಾಗಿ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನವದರ ಮೇಲೆ
ಪಾಟಿಕೇಶ್ವರ ರುದ್ರಭುವನಂ ಭೂಪೃಷ್ಠಾಂತಮಾಗಿ ಎಂಭತ್ತೆಂಟುಲಕ್ಷಾಧಿಕ
ಮಾದೆರಡು ಕೋಟಿಯೋಜನ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಪೇಳ್ವ ಭೂಮಿ
ಒಂದು ಕೋಟಿಯೋಜನವಂತು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಧಃ ಕಟಾಹದಿಂ ಭೂಮ್ಯಾಂತಮಾಗಿ
ಪಂಚಾಶತ್ಕೋಟಿ ಯೋಜನೋನ್ನತನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ೪೩೮

ಇತಿ ನಾಗಲೋಕ ಸ್ಥಿತಿವರ್ಣನಂ ತೃತೀಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ.

ಚತುರ್ಥ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂದ|| ಗಣಿಸಿದನಜಾಂಡದೊಳಗಡಿ

ಯಣ ಖರ್ಪರದಲ್ಲಿ ಮೆರೆವ ಭುವನಂಗಳನಿಂ

ತಣೆಯರದೊಳೇಗಳೇ ಧಾ

ರುಣೆಯ ವಿಚಿತ್ರತೆಯನೊಲಿದು ಪೇಳ್ವೆನನೂನಂ |

ಅದಂತೆಂದೊಡೆ,

ಭೂಲೋಕ :

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪಾಟಕೇಶ್ವರ ರುದ್ರಭುವನದಿಂ ಮೇಲೊಂದು ಕೋಟಿ
ಯೋಜನದಳತೆಯೆ ದಟ್ಟಮುಳ್ಳ ಜಂಬುದ್ವೀಪಂ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ, ಸಪ್ತ
ಸಮುದ್ರಂಗಳಿಂದನೇಕ ಗಿರಿ ನದಿ ನಂದನಾದಿಗಳಿಂ, ವಿಚಿತ್ರ ರಚನೆಯುಳ್ಳ ಭೂಲೋಕ
ವತರಮ್ಯವೆನಿಸಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿಹುದದಕ್ಕೈ. ೪೩೯

ಚತುರ್ದಶ ಮನುಗಳು :

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಭು, ಸ್ವರೋಚಿಷ, ರೈವತ, ಚಾಕ್ಷುಷ, ಉತ್ತಮ,
ಮಧ್ಯಮ, ವೈವಸ್ವತ, ಬ್ರಹ್ಮಸಾವರ್ಣಿಕ, ವಿಷ್ಣುಸಾವರ್ಣಿಕ, ರುದ್ರಸಾವರ್ಣಿಕ,
ಸೂರ್ಯಸಾವರ್ಣಿಕ, ತ್ರೈಜ ಸಾವರ್ಣಿಕ, ವೇದ ಸಾವರ್ಣಿಕ, ಧರ್ಮಸಾವರ್ಣಿಕ
ರೆಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳೊಳಗೆ ೪೪೦

ಭರತ ಖಂಡ

ಮೊದಲು ಸ್ವಯಂಭುಮನುವಿಗೆ ಉತ್ತಾನಪಾದಿಯೆಂದು, ಪ್ರಿಯವ್ರತನೆಂ
ದೀರ್ವರು ಮಕ್ಕಳು, ಮತ್ತವರೊಳಾ ಉತ್ತಾನಪಾದಿಯೆಂಬಾತಂಗೆ ಧ್ರುವನೆಂಬವ
ನೊಬ್ಬನೇ ಮಗನಾತನು ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲಕ್ಕಾಧಾರಕತ್ವದಿಂದವಿಳೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪ
ನ್ನನಾಗಿ, ಮುಂದೆಪೇಳ್ವ ಭುವರ್ಲೋಕಾಗ್ರಸ್ಥಿತನಾಗಿರ್ಪಂ. ಬಳಿಕಾ ಪ್ರಿಯವ್ರತ
ನೆಂಬಾತಂಗೆ ಅಗ್ನಿರಿದ್ಧ, ಮೇಧಾತಿಥಿ, ವಪುಷ್ಮಂತ, ಜೋತಿಷ್ಮಂತ, ದ್ಯುತಿಮಂತ,
ಭವ್ಯ, ಸವರೆಂಬವರೇಳು ಮಕ್ಕಳುಗಳವರಿಗಾ ಪ್ರಿಯವ್ರತನಾ ಜಂಬುದ್ವೀಪ ಮೊದ
ಲಾದೇಳು ದ್ವೀಪಂಗಳಂ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ಬಳಿಕವರೊಳಾ ಕಿ(ಹಿ)ರಿಯ ಮಗನಾದ
ಅಗ್ನಿರಿದ್ಧನಿಗೆ ನಾಭಿ, ಕಿಂಪುರುಷ, ಹರಿ, ಇಳಾವೃತ, ರಮ್ಯಕ, ಹಿರಣ್ಯಕ, ಉತ್ತರ
ಕುರು, ಭದ್ರಾಶ್ವ, ಕೇತುಮಾಲರೆಂಬ ಒಂಭತ್ತು ಮಕ್ಕಳುಗಳವರಿಗಾ ಅಗ್ನಿರಿದ್ಧನು
ತನ್ನದಾದ ಜಂಬುದ್ವೀಪಮಂಶ್ವನವಖಂಡಂ ಮಾಡಿಕೊಡಲು, ಅವರವರ ವೆಸರಿನಲ್ಲಿ
ಆಯಾಯಾ ಖಂಡಂಗಳಿರ್ಪವರೊಳಾ ಮೊದಲ ನಾಭಿಯ ಮಗನೆ ವೃಷಭ. ಆ
ವೃಷಭನ ಮಗನೆ ಭರತ. ಆ ಭರತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಭರತಖಂಡವಾಯಿತ್ತು.
ಆ ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚಮೆಂತೆನೆ. ೪೪೧

ಜಂಬೂದ್ವೀಪ

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಭೂಮಿಯ ನಟ್ಟನಡುವೆ ವೃತ್ತಾಕಾರಮೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲವಾದ ವಿಚಿತ್ರ ವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವು ಆ ಭೂಕಾಂತೆಯ ನಾಭಿಮಂಡಲದಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿವಡೆದು ವಿಚಿತ್ರ ವಿಷಯಂಗಳುಳ್ಳದೆನಿಸಿಹುದು. ಅದರ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ.

೪೪೨

ಮಹಾಮೇರು ವರ್ಣನೆ:

ಸುವರ್ಣಮಯ ಮೇರು ಪರ್ವತವು ಆ ಭೂಕಾಂತೆಯ ಹೃದಯಕಮಲ ಕರ್ಣಕಾಕೃತಿಯುಂ ಪಡೆದಿಸೆವ ವೃತ್ತಮೆನಿಸಿ ಪದಿನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಭೂಮಿಯೊಳ್ಳಟ್ಟು, ಎಂಬತ್ತನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರಯೋಜನೋನ್ನತಮವು ದರಿದೊಂದು ಲಕ್ಷಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣ ಮುಳ್ಳುದಾಗಿ, ಮೂಲದೊಳ್ಳದಿನಾರು ಸಾವಿರಯೋಜನದ ಪೀನತ್ವಮನ್, ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರಮಂ ತಾಳ್ವು, ತೊಂಭತ್ತಾರುಸಾವಿರ ಯೋಜನದ ಬಳಸುಳ್ಳುದಾಗಿರ್ಕುಂ.

೪೪೩

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವಸ್ಥಲ ವಿಶೇಷ:

ಬಳಿಕಾ ಮೇರುವಿನಗ್ರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಗೆ ಮಾನವತಿಯೆಂಬ ಪೆಸರಿನ ಚತುರ್ಥಶ ಸಹಸ್ರಯೋಜನದಗಲದ ರತ್ನಕೋಟಿ, ಮೌಕ್ತಿಕದ ತೆನೆಗಳುಳ್ಳದಾಗಿ, ಸಕಲದೇವತೆಗಳಿಂದಲಕ್ಕತವಾದ ಸರ್ವಸುಖಭೋಗ ಪರಿಕರಂಗಳಿಂದಾ ಡ್ಯಮಪ್ಪ ಪಟ್ಟಣವೊಂದತಿ ರಮ್ಯಮೆನಿಸಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಅದರ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಂಗೆ ನಿವಾಸವಾದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೋಟಿರಂಜಿಸುತಿರ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ಮಾನವತಿಯ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನೊಳ್ಳಿತಾಮಹಂಗೆ ಸುಖಾಶ್ರಯವಾದ ಸುವರ್ಣಮಯ ಶಿಖರವಿರ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ಪುರದೀಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿನೊಳ್ ಸರ್ವೇಶ್ವರಂಗೆ ನೆಲೆವನೆಯಾದ ರತ್ನಮಯ ಶೃಂಗನೆ ಜೋತಿಷ್ವತಿಯೆಂಬ ನಾಮ ಧೇಯದಿಂದಿರ್ಪುದದರ ಕ್ಷಿಪಿತಂಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಕಂದ, ನಂದಿ, ಮಹಾಕಾಳ, ಗಣೇಶಾ ದೀಳ ರಮ್ಯಾಶ್ರಯಂಗಳನೆಕಂಗಳುಂಟದೇ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರೋಪೇಂದ್ರಾದಿ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆಯಿರಿಂ ವಂದ್ಯಮಾನಮಾಗಿರ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ಪುರದಗಳುಗಳೆಂಬಂತೆ ಸಿತಿ, ಅಳಕನಂದಿ, ಚಕ್ಷು, ಭದ್ರಿಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕುದೇವನದಿಗಳಿರ್ಕುಂ. ೪೪೪ ಮೇರು ಕಂಕಣತ್ರಯ:

ಬಳಿಕಾ ಮೇರುವಿನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಲಕ ರೋಷ್ಣಿಜ್ವಲಿತವಾದ ನೇಮಿಗಳೆನಿಸಿ ಎಲಯಾಕಾರಮಪ್ಪ ಕಂಕಣತ್ರಯವೊಂದೊಂದೆ ಮೂರು ಮೂರು ಸಾವಿರಯೋಜನ ದಳತೆಯ ದಟ್ಟಮುಳ್ಳವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರಯೋಜನಕ್ಕೊಂದೊಂದಂತರ ಮಾಗಿರ್ಕುಂ.

೪೪೫

ಲೋಕಪಾಲಾಷ್ಟಕ ಪುರವರ್ಣನೆ:

ಮತ್ತಮವರೊಳೂರ್ಧ್ವ ಕಂಕಣದ ಪೂರ್ವಾದ್ಯಷ್ಟದಿಕ್ಕಿನ ಮಿಸುನಿಯ ಕೋಡುಗಳೆಂಟರಗ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೆ ಸುವರ್ಣದಕೋಂಟಿ, ನೀಲದತೆನೆಗಳಿಂದೊಪ್ಪು
ವಮರಾವತಿ,

ಅಗ್ನಿಗೆ ಕಮಲ ಲೋಹಿತ ವರ್ಣದ ಕೋಂಟಿ, ವಜ್ರದತೆನೆಗಳಿಂದೆಸೆವ ತೇಜೋವತಿ, ಯಮನೆಗೆ ಅಂಜನವರ್ಣದ ಕೋಂಟಿ, ಪುಷ್ಯರಾಗದ ತೆನೆಗಳಿಂ ಮೆರೆವ ಸಂಯಮಿನಿ, ನೈರುತ್ಯನೆಗೆ ಕೃಷ್ಣ ಲೋಹಿತ ವರ್ಣದ ಕೋಂಟಿ, ಮೌಕ್ತಿಕದ ತೆನೆಗಳಿಂ ರಂಜಿ
ಸುವ ರಕ್ಷಾವತಿ,

ವರುಣನೆಗೆ ಸುಧಾಕರ ವರ್ಣದಕೋಂಟಿ, ಮಿಸುನಿಯ ತೆನೆಗಳಿಂ ಕಂಗೆೊಳಪ ಶುದ್ಧವತಿ, ವಾಯವ್ಯನೆಗೆ ಪಚ್ಚಿಯಕೋಂಟಿ, ವೈಷ್ಣವದ ತೆನೆಗಳಿಂ ವಿರಾಜಿಪ ಗಂಧವತಿ. ಕುಬೇರನೆಗೆ ನಾನಾವರ್ಣದ ಕೋಂಟಿ, ಮುತ್ತಿನ ತೆನೆಗಳಿಂ ತೋರ್ಪ
ಮಹೋದಯಿ,

ಈಶಾನ್ಯನೆಗೆ ಶುಭ್ರವರ್ಣದ ಕೋಂಟಿ, ರತ್ನದ ತೆನೆಗಳಿಂದಲಂಕೃತಮಾದ ಯಶೋವತಿಯೆಂಬ ವೆಸರಿನ ಪುರಂಗಳುಂಟವೆಂಟು ಪುರಂಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಾಗಿ ಅರಾರುಸಾವಿರ ಯೋಜನದಗಲಂಗಳಕ್ಕುಂ. ೪೪೬

ಉಪದೇವ ನಗರಂಗಳು:

ಮತ್ತಂ ಮೇಘವಿಘ್ನಾವತಿ, ಸುಂದರಕಾಮಾವತಿ, ಸೌವರ್ಣ, ಸುಮತಿ, ಕುಸುಮಾವತಿ, ಎಂಬೈದು ಇಂದ್ರನಮರಾವತಿಯ, ವಳಿತದ ಪಟ್ಟಣಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಸುರ, ಅಪ್ಸರ, ಸಿದ್ಧ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು, ಸಾಧ್ಯರುಗಳಿರ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ತದ್ಬಹು, ರೈವತಿಯೆಂಬೆರಡೂ ಅಗ್ನಿಯ ತೇಜೋವತಿಯ ವಳಿತದ ಪಟ್ಟಣಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಮಯಣ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿರ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಮಾತೃನಂದೆ ರೋಹಿತೆ ಗುಣಾವತಿಯೆಂಬ ಮೂರು ಯಮನ ಸಂಯಮಿನಿಯ ವಳಿತದ ಪಟ್ಟಣಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಪಿತೃಗಳು, ರುದ್ರರುಗಳು, ಏಕಾದಶರುಗಳಿರ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಹಿಂಗಳೆ, ಕೃಷ್ಣವತಿ, ಸುಖಾವತಿ, ಗಾಂಧಾರಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ನೈರುತ್ಯನ ರಕ್ಷೋವತಿಯ ಪಟ್ಟಣಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಕರ್ಮದೇವತೆಗಳು, ಪಿಶಾಚಾದಿಗಳಿರ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಸಿದ್ಧಸೇನೆ, ಹೇಮಸಂಜ್ಞೆ, ಸಿದ್ಧಾವತಿ ಎಂಬ ಮೂರು ವರುಣನ ಶುದ್ಧವತಿಯ ವಳಿತದ ಪಟ್ಟಣಂಗಳವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಭೂತರು, ವಸುಗಳು, ವಿದ್ಯಾಧರರುಗಳಿರ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬುದೊಂದೇ ವಾಯುವಿನ ಗಂಧವತಿಯ ವಳಿತದ ಪಟ್ಟಣ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನರರಿಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಗಂಧರ್ವ, ಚಿತ್ರ, ಶುಭಿ, ಪ್ರಮದೆ, ಚಿತ್ರವತಿಯೆಂಬವೈದು ಕುಬೇರನ ಮಹೋದಯೆಯ ವಳಿತದ ಪಟ್ಟಣಗಳವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಚಿತ್ರರಥನು, ಶಾರದೆ ತುಂಬುರು, ಕರ್ಮದೇವತೆಗಳು ಗುಹ್ಯಕರಿಕುಂ.

ಬಳಿಕ ವೈಕುಂಠ, ಪದ್ಮಾವತಿ, ಕಾಮಶೋಭೆಯೆಂಬ ಮೂರು, ಈಶಾನ್ಯನ ಯಶೋವತಿಯ ವಳಿತದ ಪಟ್ಟಣಗಳವರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ ಧನ್ವಂತರಿಗಳಕುಂ.

೪೪೭

ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಸ್ವರೂಪ:

ಅನಂತರದೊಳಾ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ವಕರಾದೊಡೆ ಪೀತ, ರಕ್ತ, ಕೃಷ್ಣ, ಧೂಮ್ರ, ಶುಕ್ಲ, ಧೂಮ, ಶುಭ್ರವರ್ಣಗಳಿಂ; ಕರಿ, ತಗರು, ಕೋಣ ನರ, ಮಕರ ಯರಳೆ ಹಯ ವೃಷಭವೆಂಬ ವಾಹನಗಳಿಂ; ವಜ್ರ ಶಕ್ತಿ ದಂಡ ಖಡ್ಗ, ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ, ಗದೆ, ಶೂಲವೆಂಬ ಆಯುಧಗಳಿಂ ಪರಿವಿಡಿದೊವ್ವತ್ತಿಕುಂ

೪೪೮

ನವ ನಿಧಿಗಳು:

ಬಳಿಕ ದಿಕ್ಪಾಲಕರೊಳಾ ಕುಬೇರನೆ ಪದ್ಮ ಮಹಾಪದ್ಮ, ಶಂಖ, ಮಕರ, ಕಚ್ಚುಪ, ಮುಕುಂದ, ಕುಂದ, ನೀಲ, ಚರ್ಚಂಗಳೆಂಬ ನವನಿಧಿಗೊಡೆಯನಾಗಿ ಈಶ್ವರಂಗೆ ಸಖನಾಗಿರ್ಪಂ.

೪೪೯

ನಂದಿಕೇಶ್ವರ ಸ್ಥಾನ:

ಮತ್ತಮಾ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನೊಳಿಶ್ವರಕ್ಷೇತ್ರಮೆಂಬುದೊಂದು ಸ್ಥಾನ ಮುಂಟಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್ವರನಾದೊಡೆ ಕನಕವರ್ಣಮಯ ಶರೀರದಿಂ; ಏಕಮುಖ ತ್ರಿನೇತ್ರ, ಚತುರ್ಭುಜಂಗಳಿಂ; ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರ ದಿವ್ಯಾಭರಣ ಗಂಧವುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲ ಕೃತನಾಗಿ; ಶೂಲಾಯುಧವಿಡಿದು, ಸನತ್ಕುಮಾರಾದಿ ಸಕಲ ಶಿಷ್ಯರೊಡಗೂಡಿ ಶಿವಾರಾಧನಾ ತತ್ಪರನಾಗಿರ್ಪಂ.

೪೫೦

ಸಿದ್ಧಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಮೇರುವಿನ ಮಧ್ಯಕಂಕಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ, ಮನು, ಮುನಿಗಳು ಮಹಾ ಸುಖದಿಂದಿಹರು, ಬಳಿಕ್ಕಡೆಕಂಕಣದಲ್ಲಿ ದನುಜ, ದಿವಿಜ, ಗಂಧರ್ವಾದಿ ಗಳಿಹರು. ಬಳಿಕಾ ಮೇರುವಿನ ಮೂಲದ ಗುಹಾಂತರಂಗಳಲ್ಲಿ ಮರುದ್ಗಣಂಗಳಿ ಪರೆಯಬುದೇ ಸಿದ್ಧಮಕ್ಕುಂ.

೪೫೧

ಕೀಲಕ ಪರ್ವತಗಳು

ಅನಂತರದೊಳಾ ಮೇರುವಿನ ದೃಢತ್ವಕ್ಕೋಸುಗ ಅಜನಿ ಕಲ್ಪಿತಮಪ್ಪ ಕೀಲಕ ಪರ್ವತಗಳೊಂದೊಂದೈವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನೋನ್ನತಮೆನಿಸಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇತವರ್ಣದ ಮಂದರ ಪರ್ವತವೆ ಮೇರುವಿಗೆ ಮೂಡಲಿಹುದು. ನೀಲವರ್ಣ ಮಾದ ವಿಪುಲನಗನೇ ಪಡುವಲಿಹುದು. ಪೀತವರ್ಣಮಾದ ಗಂಧಮಾದನ ಶೈಲವೇ ತೆಂಕಲಿಹುದು. ಅರುಣವರ್ಣಮಾದ ಸುಪಾರ್ಶ್ವ ಶಿಖರಿಯೆ ಬಡಗಲಿ ಹುದು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಗಿರಿಗಳ ಮೇಲೆಯು ಸದಾಶಿವನಾಮಧೇಯದ ಲಿಂಗಂಗಳಂ ದೇವತೆಗಳಾರಾಧಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ಮಂದರಾದಿ ಕೀಲಕ ಪರ್ವತಂಗಳಗ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಕದಂಬ ಜಂಬು ಅಶ್ವತ್ಥ, ವಟ ಸಂಜ್ಞಿತಂಗಳಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಂಗಳೊಂದೊಂದು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರಯೋಜನದ್ದಾದಿಂ, ಸಹಸ್ರಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರಂಗಳಂ ದಿರ್ಕುಂ.

೪೫೨

ಜಂಬೂವೃಕ್ಷ :

ಮತ್ತಮವರೊಳಾ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಗಂಧಮಾದನಮೆಂಬ ಕೀಲಕ ಪರ್ವತದ ಮೇಲಿರ್ಪ ಜಂಬೂ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಮಹಾಗಜ ಪ್ರಮಾಣನ ಫಲಂಗಳಸಂಖ್ಯಾತಂ ಗಳುಂಟಲ್ಲಿ. ಮಹಾಗಜ ಪ್ರಮಾಣಮೆಂತೆಂದೊಡೆ “ನರರ ನಾನೂರು ಮೊಳದುದ್ದವ ಹುದು”. ಆ ಪ್ರಕಾರಮಾದ ಫಲಂಗಳು ಆ ಗಿರಿಯ ಮೇಲುದಿರ್ದು ಕಳಿದುಕ್ಕಿದ ರಸವೇ ತೆರೆಮಸಗಿ ಜಂಬೂನದಿಯೆನಿಸಿ ವಿಶಾಲಮಾಗಿ ಮೇರುವಿನ ಮೂಲಮಂ ಬಳಸಿ, ಪರಿದಾಮೇರುವನಾವರಿಸಿದು ಇಳಾವೃತ ವರ್ಷ ಭೂಮಿಯಂ ಪದಿನೂರು ಬಣ್ಣದ ಕನಕಮಯಮಂ ಮಾಡಿ, ತನ್ನನಾಶ್ರೈಯಿಸಿದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರಂ ಗಳಂ ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಮಯಂ ಮಾಡುತ್ತಿಹುದಾ ನದಿಯಿಂದಾದ ಚಿನ್ನವೇ ದೇವತೆ ಗಳಾಭರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಮಾಗಿರ್ಕುಂ,

೪೫೩

ಮಂದರಗಿರಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ನದ್ಯಾದಿಕ್ಷೇತ್ರ :

ಮತ್ತಮಾ ಮಂದರಗಿರಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ನಂದೆಯೆಂಬ ನದಿಯು ಕುಬೇರಾ ದಿಗಳ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಮಪ್ಪ ಜೈತ್ರಫಲಮೆಂಬ ವನಮುಂ, ಹೇಮಾಬ್ಜಮಂಡಿತ ಮಾದರು ಣೋದಕಮೆಂಬ ಕಾಸಾರಮುಂ, ಸುರಾರ್ಚಿತಮಾದ ತತ್ಪರುಷನಾಮ ಲಿಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರಮುಂ ಕಣ್ಣೊಳಿಸುತಿರ್ಕುಂ.

೪೫೪

ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಡಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾನದಿಕ್ಷೇತ್ರ

ಮತ್ತಮಾ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದಡಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರೆಯೆಂಬ ನದಿಯು ಗಂಧರ್ವಾ ದಿಗಳಿಂದಾವೃತಮಾದ ನಂದನವೆಂಬಿನವನುಂ, ಮನೋಹರಮಾದ ಮಾನಸ ಕೆಂಬ ಸರಸಿಯುಂ, ಅಮರಾರ್ಚಿತಮಾದ ಅಘೋರನಾಮ ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರಮುಂ ಮೆರೆದಿರ್ಕುಂ.

೪೫೫

ಸುರಭಿ ನದಿ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಮಾತ್ರಮಾ ವಿಪುಲಾದ್ರಿಯಧೋಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುರಭಿಯೆಂಬ ನದಿಯುಂ, ಸುರ ಸಂತತಿಗಾಸ್ವದಮಾದ ವೈಭ್ರಾಜಮೆಂಬ ವನಮುಂ, ರವಿಕಿರಣಕಾಂತಿ ಮಯವಾದ ಕಂಜರಂಜಿತಮಪ್ಪ ಶೀತೋದಕಮೆಂಬ ಸರೋವರಮುಂ, ದೇವಾರ್ಚಿತಮಾದ ಸದ್ಯೋಜಾತ ನಾಮ ಲಿಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರಮುಂ ಪರಿಶೋಭಿಸುತಿರ್ಕುಂ. ೪೫೬

ಸುಮನೋನದಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ

ಮಾತ್ರಮಾ ಸುಪಾರ್ಶ್ವ ತಿಖರಿಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಸುಮನೆಯೆಂಬ ನದಿಯುಂ, ಪಿತೃಗಳಂ ಸೇವ್ಯಮಾದ ಧೃತಿಮತ್ತೆಂಬ ವನಮುಂ, ಸುಗಂಧ ಕಮಲಾಲಂಕೃತ ಮಪ್ಪ ಭದ್ರಕಮೆಂಬ ಕೊಳಮುಂ, ವಿಬುಧಾರ್ಚಿತಮಾದ ವಾಮದೇವನಾಮ ಲಿಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರಮುಂ ವಿರಾಜಿಸುತಿರ್ಕುಂ. ೪೫೭

ದೇವ ವನಾದಿಗಳು :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಜೈತ್ರರಥಾದಿ ನಾಲ್ಕು ವನಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೊಂದೊಂದು ನಾನಾರತ್ನಮಯವಾದ ಮಾಡುವಟ್ಟಮುಂ; ಮಂದಾರ, ಪಾರಿಜಾತ, ಸಂತಾನ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಹರಿಚಂದನವೆಂಬವೈದು ಸುರತರುಗಳುಂ; ಕಾಮಧೇನು, ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಮರುಜವಣಿ, ಪರುಷದ ಕಣಿ, ಸಿದ್ಧರಸಾದಿ ವಸ್ತುಗಳುಂ; ಅಮೃತಮಯವಾದ ವಾಪಿ, ಕೂಪ, ತಟಾಕ, ನದಿ, ಪರಿವ ಕಾಲುನೆಗಳುಂ; ಕಮಲ, ಕುಮುದ, ಕಲ್ಪಾರಾದಿ ಕಂಜಕುಸುಮಂಗಳುಂ; ಚಕೋರ, ಚಕ್ರವಾಕ, ಹಂಸ, ರಾಜಹಂಸಾದಿ ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗಳುಂ; ಜಾಜಿ, ಮೊಲ್ಲೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಮಾಧವಿ, ಮಧುದೂತಿ ಮೊದಲಾದ ಕಲ್ಪಲತಾವಿತಾನಂಗಳುಂ; ಇಕ್ಷು, ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷು, ಬಾಳೆ, ಕರ್ಪೂರಬಾಳೆ, ತೆಂಗು, ಜಿಂದೆಂಗು, ಪಲಸು, ಬಕ್ಕೆವಲಸು, ಮಾವು, ಇಮ್ಮಾವು, ನೇರಿಲು, ಅರಸುನೇರಿಲು ಬದರಿ, ರಾಯಭೋರೆ, ಪೂಗ, ಪುನ್ನಾಗ, ಕರ್ಜೂರ, ಕಡಂಬ, ಕೇಸರ, ಮಧು, ಮಲಯಜ, ಮಂದಾರ, ಪಾದರಿ, ಪಾರಿಜಾತ, ಜಾಲ, ಸಾಲಾಶ, ದಾಡಿಮಾದಿ ಸಕಲ ಸುಖಮಯ ಸರ್ವ ಕರ್ತೃಕಮಾದ ತರುನಿಕರಂಗಳುಂ. ೪೫೮

ದೋಹದ ವೃಕ್ಷಾದಿಗಳು :

ವನಿತೆಯರೊಡೆದೊಡೆ, ಮೇಲುಗುಳಿದೊಡೆ, ಸೋಂಕಿದೊಡೆ, ನಕ್ಕೊಡೆ, ನೋಡಿದೊಡೆ, ಆಲಿಂಗಿಸಿದೊಡೆ, ನುಡಿದೊಡೆ, ಉಸಿರು ಸೋಂಕಿದೊಡೆ, ಪಾಡಿದೊಡೆ, ಮುಖಪ್ರಸನ್ನತೆಗೊಂಡೊಡೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಕುಸುಮಿತಂಗಳಪ್ಪ ಆಶೋಕೆ, ಬಕುಳ, ಚೂತ, ಹೊನ್ನೆತಿಲಕ, ಕುರವಕ, ಕರ್ಣಕಾರ, ಸಿಂದುವಾರ, ಪ್ರಿಯಾಳು, ಚಂಪಕಂಗಳೆಂಬ ದಶದೋಹಕ ವೃಕ್ಷ ಜಾತಿಗಳುಂ. ಅಂಕುರ, ಪಲ್ಲವ, ದಳ, ಕೋರಕ ಕುಸುಮ, ಫಳ, ಪಕ್ವಫಳ ಪಜ್ಜುಗಳುಂ. ೪೫೯

ಪಕ್ಷಿ ಮೃಗ ವಿಶೇಷಗಳು :

ಶುಕ, ಪಿಶ, ಮಧುಕರ, ಮಯೂರ, ಕವೋತ, ಪಾರಿವ, ಪುರುಳಿ ನೊದಲಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಕರಗಳು; ಮೃಗ, ಕಸ್ತೂರಿಮೃಗ, ಪುರುಷಾಮೃಗಾದಿ ಸಾಧು ಮೃಗ ಸಮೂಹಗಳು; ಶೈತ್ಯ, ಸೌರಭ್ಯ, ಮಾಂದವ್ಯಮಯ ಮಲಯ ಮಾರುತಫಿಂ ಮನೋಹರಮಾಗಿಕುಂ. ೪೬೦

ದೇವವಿಟರು-ಗಣಿಕೆಯರು :

ಮತ್ತಮಾ ವನಗಳಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರ ಶಾಲೆ, ಚಂದ್ರಶಾಲೆ, ಪಿಶಿರಶಾಲೆ, ಸುರಭಿ ಶಾಲೆ, ಲತಾಮುಟಪಗಳಲ್ಲಿ, ತರುಗಳ ತಣ್ಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪಳುಕಿನ ಪಾಸರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶಶಿಕಾಂತ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುಳಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ತಿಳಿಗೊಳನ ತೀರಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃತಕಾಚಲಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆದು ಪರೆದು, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಗಂಧ ಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾಗಿ, ಗಾಡಿಯಿಂದ ಗಮಕಂಚೆತ್ತ ಸಂಚರಿಪ ವಿಧ್ಯಾಧರ, ಅಪ್ಸರ, ಯಕ್ಷ, ರಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ, ಕಿನ್ನರ, ಪಿಶಾಚ, ಗುಹ್ಯಕ, ಸಿದ್ಧ, ಭೂತ ಬೇತಾಳರೆಂಬ ದೇವತಾ ಭೇದಗಳಲ್ಲಿ, ಸಕಲ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರಾದ ಮಹರಥಜ, ನಳಕೂಬರ, ಜಯಂತ, ಅನಿರುದ್ಧ, ಕೂಚಿಮಾರ, ಪಾಂಚಾಲ, ಪಲ್ಲವ, ಪ್ರವೀಣಾದಿ ದೇವತಾವಿಟರು; ರಂಭೆ, ಉರ್ವಶಿ, ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಚಿತ್ತಲೇಖೆ, ಮಂಜುಳೋಷಿ ಸುಕೇಶಿ ನೊದಲಾದ ದೇವಗಣಿಕೆಯರು; ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿ ವಿದ್ಯಾಗೋಷ್ಠಿಗಳು; ಮಲ್ಲ ಮಹಿಷಾದಿ ಯುದ್ಧಂಗಳಿಂ; ನೆತ್ತ ಚದುರಂಗಾದಿ ದ್ಯೂತವ್ಯಸನಂಗಳಿಂ; ನಾನಾವಿನೋದಿಗಳಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೪೬೧

ಕೇಸರಾಚಲಂಗಳು:

ಅನಂತರದೊಳಾ ಮೇರುವಿನ ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕುದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರ್ದ ಮಂದರಾದಿ ಕೇಲಕ ಪರ್ವತಂಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಸರಾಚಲಂಗಳ ಪರ್ವವಾನೆಂದೊಡೆ: ಸಿತಾಂತ, ಚಾರುಕುಂದ, ಕುರರಿ, ಮಾಲ್ಯವಾನ್ಶ, ವೈಕುಂಠ ವೆಂಬವೈದುನಿಗಳೇ ಮೂಡಣ ಮಂದರಗಿರಿಯ ತೆಂಕಣ ಗಂಧಮಾದನ ಶೈಲದ ನಡುವಿಹವು. ತ್ರಿಕೂಟ, ಕುರುವಿಂದ, ಪತಂಗ, ಪುಚರ, ನಿಷಧವೆಂಬವೈದು ಗಿರಿಗಳೆ ತೆಂಕಣ ಗಂಧಮಾದನ ಶೈಲದ ಪಡುವಣ ವಿಫುಲಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿಹವು, ಶಿಖಿವಾಸ ವೈಡೂರ್ಯ ಕಪಿಲ, ಗಂಧಮಾದನ ಚಾರುದಿಯೆಂಬವೈದು ಮಹೀಧರಂಗಳೆ ಪಶ್ಚಿಮ ವಿಫುಲದ ಉತ್ತರದ ಸುಪಾರ್ಶ್ವದಂತರಾಳದಲ್ಲಿಹವು. ಶಂಬ ಕೂಟ ವೃಷಭ ಹಂಸ ಕಾಳಾಂಜನ ಶಿಖಿರಿಗಳೆಂಬವೈದು ಗಿರಿಗಳೆ ಉತ್ತರದ ಸುಪಾರ್ಶ್ವದ ಮೂಡಣ ಮಂದರದ ನಡುವಿಹವಿಂತಿವೃತ್ತ ಕೇಸರಾಚಲಂಗಳೊಂದೊಂದು ಆರಾರುಸಾವಿರ ಯೋಜನದುದ್ದಂಗಳೆನಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಸುರಸಂತತಿಗಾಶ್ರಯಂಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ. ೪೬೨

ನವಖಂಡ ವಿಚಾರ: ಸೀಮಾಗಿರಿ ತ್ರಯಗಳು :

ಅನಂತರದೊಳಗೆ ಪ್ರಕಾರಮಾದ ವಿಚಿತ್ರರಚನೆಯುಳ್ಳ ಮಹಾಮೇರುವಂ ಬಳಸಿದ ನವಖಂಡ ವಿಚಾರವೆಂತೆಂದೊಡೆ: ಮೇರುವಿನುತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ, ನೀಲ, ಶ್ರೇತ, ಶೃಂಗಂಗಳೆಂಬ ಸೀಮಾಗಿರಿತ್ರಯಂಗಳೊಂದೊಂದು ದ್ವಿಸಹಸ್ರಯೋಜನ ವಿಶಾಲಂ ಗಳುಂ ದಶಸಹಸ್ರ ಯೋಜನೋನ್ನತಂಗಳುಂ, ನವಸಹಸ್ರ ಯೋಜನದಂತರಾಳಂಗಳ ನುಳ್ಳವೆನಿಸಿ, ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಲವಣಾಬ್ಧಿಪರಿಯಂತರಂ ನೀಳಮಾಗಿರ್ಪವಾ ಗಿರಿ ತ್ರಯಗಳಂ ಮೇಲೆ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ವೃಕ್ಷಂಗಳುಂಟಿಲ್ಲ ಕ್ರಮದಿಂ ದೇವ, ಮಹೇಶ್ವರ, ರುದ್ರ ನಾಮಧೇಯದ ಲಿಂಗಂಗಳಂ ನಿರ್ಜರರೋಲೈಸುತ್ತಿರ್ಪುಂ. ೪೬೩

ದಕ್ಷಿಣ ಸೀಮಾಗಿರಿತ್ರಯಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಮೇರುವಿನ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಷಧ, ಹೇಮಕೂಟ, ಹಿಮಾದ್ರಿ ಗಳೆಂಬ ಸೀಮಾಪರ್ವತತ್ರಯಂಗಳಾ ನೀಲಾದಿ ಗಿರಿಗಳ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣನ ವಿಶಾಲ, ಉನ್ನತ ಅಂತರಾಳ, ಆಯತಂಗಳನುಳ್ಳವಾಗಿಹವಾ ಗಿರಿತ್ರಯಂಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣದ ವೃಕ್ಷಂಗಳುಂಟಿಲ್ಲ ಕ್ರಮದಿಂ ಈಶಾನ, ಈಶ್ವರ, ಪಾರ್ವತೀಪತಿ, ಯೆಂಬ ನಾಮಧೇಯದ ಲಿಂಗಂಗಳಂ ದೇವತೆಗಳಾರಾಧಿಸುತ್ತಿರ್ಪುಂ. ೪೬೪

ಪಶ್ಚಿಮ ಸೀಮಾನಗ ದ್ವಯಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಮೇರುವಿನ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದೊಂದೊಂದು ನವಸಹಸ್ರ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾವಂತ ಗಂಧಮಾದನಮೆಂಬ ಸೀಮಾನಗ ದ್ವಯವೊಂದೊಂದು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಗಲದಿದ್ದೆದು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ದುದ್ದದಿಂ, ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಮಾಗಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ನೀಲ ನಿಷಧಂಗಳೆಂಬುತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಸೀಮಾಗಿರಿಯುಂಗಳನ್ನಲಂಬಿಸಿಹವಾ ಗಿರಿದ್ವಯಂಗಳಮೇಲೆ ಬಹುವರ್ಣದ ವೃಕ್ಷಂಗಳುಂಟಿಲ್ಲ ಕ್ರಮದಿಂ ಮಹಾದೇವ ಮಹೇಶ್ವರ ನಾಮಧೇಯದ ಲಿಂಗಂಗಳಂ ಸಮಸ್ತ ಸುರರರ್ಚಿಸುತ್ತಿರ್ಪುಂ. ೪೬೫

ಇಳಾವೃತ ದೇಶಂಗಳು :

ಬಳಿಕೆ ವಿಭಾಗ ಶೈಲಾಷ್ಟಕಂಗಳಂತರಾಳ ದೇಶಂಗಳ್ಗೆ ವರ್ಷಂಗಳೆಂಬ ಪೇರಕ್ಕುಂ. ಅವಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಾದಿಳಾವೃತಾದಿ ನಾಮಧೇಯಮುಳ್ಳವರೆ ಕರ್ತೃಗಳಪ್ಪರದರ ವಿಚಾರವೆಂತೆಂದೊಡೆ: ಮೇರುವಿನ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಿದಿದಿರ್ಧ ನೀಲ ನಿಷಧ ಮಾಲ್ಯವಂತ ಗಂಧಮಾದನ ಮೆಂಬ ಸೀಮಾಗಿರಿ ಚತುಷ್ಟಯದೊಳವಳಯವೇ ಇಳಾವೃತವರ್ಷ. ಅದೇ ನವ ಸಹಸ್ರ ಯೋಜನದಗಲದ ಚತುರಸ್ತ್ರವಹುದದರಲ್ಲಿ, ಸಿತಾಂತ, ಚಾರುಕುಂದ, ಕುಪರಿ, ಅಚಲೋತ್ತಮ, ಮಣಿಶಿಲಾದ್ರಿ, ವೃಕ್ಷವಾನ್ನು ಋಚಕ ಬಿಂದುಮಾನ್ನು ಮಂದರ,

ಮೇಣುವಾನ್, ಮೇಘಗಿರಿ, ನಿಷಧ ದೇವನಗವೆಂಬ ಹದಿನೂರು ಕುಲಶೈಲಗಳೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮಂದರಮೆಂಬ ಕೀಲಕ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಮೂಡಣದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹುದು. ಬಳಿಕ ಶೈಲೈ, ದ್ವಿಶಿಖರಿ, ತ್ರಿಶಿಖರಿ, ಏಕಶೃಂಗ, ಮಹಾಶೈಲ, ಗಜಶೈಲ, ಪಿಶಾಚ ಶೈಲ, ಪಂಚ ಶೈಲ, ಕೈಲಾಸ, ಹೇಮವಾನ್ಮುಗಳೆಂಬ ದಶಕುಲ ಪರ್ವತಗಳೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಗಂಧ ಮಾದನಮೆಂಬ ಕೀಲಕ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ತೆಂಕದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹುದು. ಮತ್ತಂ ಸುಗಂಧಿ, ಶಿಖಿ ತ್ರಿಶೃಂಗ ಪುಷ್ಪಕ, ಸುಪಕ್ಷ, ಕಂಕುಶೈಲ, ವೈಡೂರ್ಯ, ಕಪಿಲ, ಭದ್ರ, ಕುಮುದ, ಮಧುಮಾನ್, ಅಂಜನ, ಮಕುಟ, ಪಾಂಡುರ ಸಹಸ್ರಶಿಖರಿ, ಪಾರಿಜಾತಮೆಂಬ ಹದಿನೂರು ಕುಲಾಚಲಗಳೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ವಿಫುಲಮೆಂಬ ಕೀಲಕ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹವು. ಬಳಿಕ ಶಂಖಕೂಟ, ಮಹಾನಗ ಹಂಸಗಿರಿ, ನಾಕಶೈಲ, ಕಪಿಲಾದ್ರಿ, ಇಂದ್ರಗಿರಿ, ಸಾನುಮಾನ್, ಚಾರುಧಿ, ಹೇಮಕೂಟ, ನೀಲಭದ್ರ, ಕಟುಶೃಂಗ, ಪುಷ್ಪರಾಗ, ಮೇಘಪರ್ವತ, ಹೇಮಪ್ರಭ, ವಹಗಿರಿ, ಮಯೂರನಗ ಚಾರುಧಿಶೈಲೇಂದ್ರಮೆಂಬ ಹದಿನೇಳು ಕುಲಗೋತ್ರಗಳೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸುಪಾರ್ಶ್ವ ಮೆಂಬ ಕೀಲಕ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಡಗದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹವಿಂತ್ಯೆವತ್ತಾರು ಕುಲಾದ್ರಿಗಳು ಸುರ ಸಿದ್ಧ ಸಂತತಿಗಾಶ್ರಯಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ.

೪೬೬

ಇಳಾವೃತ ನಗರಗಳು :

ಅನಂತರದೋಳೆ ಇಳಾವೃತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯ ಬೇರೆಬೇರೆ ಎರಡೆರಡು ಸಾವಿರ ಯೋಜನೋನ್ನತಮಾಗಿ ತೋರುವಿಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಗಿರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹಾಪಟ್ಟಣಂ ಗಳುಂಟು. ಅವಾವೆಂತೆಂದೋಡಿ: ಚಂದ್ರಕಾಂತ, ಶುಕ್ರಪಾರಿಜಾತ, ಕುಮುದವತಿಯೆಂಬ ನಗರತ್ರಂಗಳಲ್ಲಿ, ದಾನವರಿಗೆಂಟುನೂರು ಪುರಂಗಳು, ತ್ರಿಕೂಟಚಾರುಧಿಯ ಸಹಸ್ರ ಶಿಖರಿಯಲ್ಲಿ ನಮುಚಿ, ಮಹಾನಟ, ಮಹಾದಂಭ, ಅಗ್ನಿಮುಖ, ಕಾಲನೇಮಿ, ವಿರೋಚನ, ಸುಪರ್ವ, ಚಪಲ, ಮುಚುಕುಂದ, ಸುಕುಂದರಿಯೆಂಬವರ್ವೊದಲಾದ ದೈತ್ಯರುಗಳಿಗನಂತ ಪಟ್ಟಣಂಗಳು, ಕತಶೃಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕ್ರವ್ಯಾದ ಮೊದಲಾದ ರಾಕ್ಷಸರುಗಳಿಗೇರಡು ಲಕ್ಷ ಪುರಂಗಳು, ಸುವ್ರತಮೆಂಬಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೀಲಾದಿ ಹಯ ಗ್ರೀವರಿಗೆ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಪುರಂಗಳು. ಮಹಾನೀಲಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕಿನ್ನರರಿಗೈನೂರು ಪುರಂಗಳು, ಶ್ರೀಶೋದಕ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಹಳಚಿ, ಅಶ್ವಸ್ಯಂಧ, ರೇಣುಕ, ಉಲೂಕ, ಸ್ವಸನರೆಂಬವರ್ವೊದಲಾದ ಸುಪರ್ಣರಿಗೈದು ಸಾವಿರ ಪುರಂಗಳು ವೇಣುಸಾನು ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಧರಿಗೆಳುನೂರು ಪುರಂಗಳು, ಕರಂಜ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರಿಗ ನಂತ ಪುರಂಗಳು, ವಸುಧಾರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಸುಗಳಿಗೆಂಟುಪುರಂಗಳು, ರತ್ನಧಾರಾ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಚಾರಣರಗಸಂಖ್ಯಾತ ಪುರಂಗಳು.

೪೬೭

ಋಷಿ ಸ್ಥಾನಗಳು :

ಸುಮೇಘಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿ, ಅಂಗೀರಸ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಭಾರ್ಗವ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಭೃಗು, ವ್ಯಾಸ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ವಶಿಷ್ಠ, ಉದಂಕ, ಶುಕ, ಶಾಕಲ್ಯ, ಸಾಲಂಕಾಯನ ಸೂತ, ಶೌನಕ, ಗಾಲವ, ಗಾಥ, ಗೌತಮ, ಗಾರ್ಗ್ಯ, ಮರೀಚಿ. ಮತಂಗ, ಮೃಕಂಡು ಮಾಂಡೂಕ್ಯ, ಕಣ್ವ, ಕೌಶಿಕ, ಕಪಿಲ, ಕಾಸ್ಯಪ, ಕಾಶ್ಯಾಪನ, ಕವೇರ, ದೇವಲ ದಧೀಚಿ, ದೂರ್ವಾಸ, ಧತ್ತಾತ್ರೇಯ ಜಮದಗ್ನಿ, ಜೈಮಿನಿ, ಜಹ್ನು, ಜಾಬಾಲ, ರೋಮಜ, ಮತಂಗ, ಪತಂಗ ಪತಂಜಲಿ ಪರಾಶರ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಸಾನಂದ ಶ್ರೀತಕೇತು ಉಪಮನ್ಯುನೊದಲಾದಷ್ಟಾಶೀತಿ ಸಹಸ್ರ ಋಷಿಶ್ವರಗಣಾಂತಾಶ್ರಮಂಗಳುಂ

೪೬೮

ನಾರದಮೊದಲಾದವರ ಸ್ಥಾನಗಳು :

ಪುಷ್ಪಕೇತು ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನಾರದ, ತುಂಬುರ, ಭರತ, ಕೋಲಾಹಲಾದಿ ದೇವ ಮುನಿಗಳ ಮಹಾಮಂದಿರಂಗಳು, ಹೇಮಕೂಟ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರ ನಗರಂಗಳು, ಪಂಚಕೂಟ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮಣಿಭದ್ರ, ಸುವೀರ ಪಾಂಚಿಕ ವಿಭಾಂಡಕ ದೃತ ರಾಷ್ಟ್ರ, ಪೂರ್ಣಭದ್ರ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷರೆಂಬವರೊಡಲಾದೈದು ಕೋಟಿ ಯಕ್ಷರ ಪಟ್ಟಣಂಗಳು, ಕುಮುದ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮ, ಮಹಾಪದ್ಮ, ಶಂಖ, ಕುಳಿಕಾದಿ ನಾಗರ್ದಳ ನಿಕೇತನಂಗಳು, ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನಗರಿ, ಮರ್ಯಾದಾ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನಗರಿ, ಗಜೋತ್ತಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಿಯನಗರಿ, ಏಕ ಶೃಂಗ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಗರಿ; ಗಿರಿಕೂಟ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುನಗರಿ; ಶ್ರೀಕಂಠ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ರಾಜಧಾನಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೪೬೯

ಸಿದ್ಧ ವೆಟಿವೃಕ್ಷ :

ಮತ್ತಮಾ ಶ್ರೀಕಂಠಗಿರಿಯ ಸಮೀಪದ ಹೇಮಕೂಟಮೆಂಬ ಗಿರಿಯೊಳಗೆ, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯ, ಗೋಮೇದ, ಪುಷ್ಕರಾಗ, ಪದ್ಮರಾಗ ನೀಲ, ವಿದ್ರೂಮ, ಮೌಕ್ತಿಕ, ಮರಕತಂಗಳೆಂಬ ನವರತ್ನಮಯವಾದ ಕೋಡುಗಲ್ಲು ಕುಂಟವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವವೇ ಮೂಲ, ಛಂದಸಾದಿಗಳೇಶಾಖೆ, ಮುಗ್ಧೇದವೇ ದಳ, ಯಜುರ್ವೇದವೇ ಪುಷ್ಪ, ಸಾಮವೇದವೇ ಫಲ, ಅಥರ್ವಣವೇದವೇ ಫಲರಸ, ಯಜ್ಞವೇ ಶೀತಳ ಛಾಯೆಗಳಾಗಿ, ಮೆರೆವ ನಟ ಸಂಜ್ಞಕನಾದ ಮಹಾಕಲ್ಪ ವೃಕ್ಷವಿಪುಲ ದೊಂಕೆಂದೊಡೆ.

೪೭೦

ಶೀ ಗುರು ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ :

ಸಹಸ್ರ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲೋನ್ನತಮವು ದದರ ಮೂಲದಲ್ಲಿ, ಕನಕಮಣಿ ಖಚಿತ, ದಿವ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಯಾದೊಡೆ: ಅಮೃತಮಯ ಶರೀರದಿಂ, ಜಟಾಬಂಧ, ಚಂದ್ರಕಲೆ, ಏಕಮುಖ, ತ್ರಿಣೇತ್ರ, ಘಣಿಕುಂಡಲ, ನೀಲ

ಗ್ರೀವ, ಸರ್ಪಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ನಾಗಯೋಗಪಟ್ಟಂಗಳಿಂ; ಪೊದೆದುಟ್ಟ ವ್ಯಾಘ್ರ
ಗಜಾಜಿನಂಗಳಿಂ, ವಿದ್ಯಾಮುದ್ರೆ, ಆಕ್ಷಸೂತ್ರ ಸುಧಾಕಲಶ, ಪುಸ್ತಕಂಗಳಾಂತ
ದಕ್ಷಿಣವಾಮಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ; ಗಂಧ, ಮಾಲ್ಯಾಭಗಣಂಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ,
ವೀರಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಮೋಹಾಪಸ್ಕಾರನ ಮೇಲಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದಕ್ಷಿಣಪಾದ
ಕಮಲದಿಂದೆಸೆದು, ವಿಚಿತ್ರ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾದ ಗಜಾನನ ಪಣ್ಮುಖಾದಿ ಗಣೇಶ್ವರಗೇ
ನಾರದಾದಿ ಮುನಿಜನಂಗಳಿಗೆ ಸಾಂಖ್ಯಾದಿ ನಾನಾ ಸಮಯ ಸಾಧಕಗೇ, ವೇದಾದಿ
ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳನುಪನ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ದು ಕೃತಾರ್ಥರಂ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೪೭೧

ಇಳಾ ವೃತದಲ್ಲಿ ಜನರು :

ಬಳಿಕೆಂತು ಸಕಲದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸುಖಾಸ್ವದಮಾದಿಲಾವೃತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ
ದಿವ್ಯ ದೇಹಾನ್ವಿತರಾದ ಜನರು ಸಾವಿರಬಣ್ಣಮಪ್ಪುದರಿಂ, ಮಹಾಪ್ರಕಾಶಮಯ್ಯ
ವಾದ ಮೇರುವಿನ ದೀಪ್ತಿಯಿಂದವೆ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷಯವಿಸರಂಗಳನುಳ್ಳವರಾಗಿ,
ಜಂಬುವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಫಲಾಹಾರದಿಂ ಪದಿಮೂರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯವಂತರೆ
ನಿಸಿ, ಈಶ್ವರನಾಮ ಲಿಂಗಪೂಜಕರಾಗಿ ನಿತ್ಯಸುಖಿಗಳಾಗಿರ್ಪಂ. ೪೭೨

ಭದ್ರಾಶ್ವವರ್ಷ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಮೇರುವಿನ ಮೂಡಲೊಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರ
ದಲ್ಲಿದ್ದ, ಮಾಲ್ಯವಂತೆಂಬ ಸೀಮಾಗಿರಿವಿಡಿದು, ಪೂರ್ವ ಲವಣಸಮುದ್ರಾವಧಿಯಾಗಿ
ಚಂದ್ರಕಾಂತ ವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯುಳ್ಳುದೇ ಭದ್ರಾಶ್ವವರ್ಷವದು ಮೂವತ್ತೆರಡು
ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಳತೆಯ ಚತುರಶ್ರವಹುದದರಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಕುಲಪರ್ವತಂಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಪುಟ್ಟಿದ ಪುಣ್ಯನದಿಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಶಶಿಕಾಂತಮಯ ಜನರು ನೀಲಾಬ್ಜ
ಮೆಂಬ ಕಲ್ಪಲತಾ ಫಲಾಶನದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರವರ್ಷ ಜೀವಿಗಳಾಗಿ ಮಹಾದೇವ
ನಾಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿ ದುಃಖವರ್ಜಿತರೆನಿಸಿರ್ಪಂ. ೪೭೩

ಕೇತುಮಾಲಾವರ್ಷ :

ಮತ್ತೆನಾ ಮೇರುವಿನ ಪಡುವಣ ಒಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದ
ಗಂಧಮಾದನಮೆಂಬ ಸೀಮಾಶೈಲತೊಡಗಿ ಪಕ್ಷಿಮ ಲವಣಸಾಗರಂ ಕಡೆಯಾಗಿ
ಕನ್ನೆಯ್ವಿಲ ಕಾಂತಿಮಯ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳುದೇ ಕೇತುಮಾಲ್ಯವರ್ಷವದೆ ಮೂವತ್ತೆ
ರಡುಸಾವಿರ ಯೋಜನದಳತೆಯ ಚತುರಶ್ರವಹುದದರಲ್ಲಿ, ಸತ್ತ ಕುಲಗಿರಿಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಜನಿಸಿದ ಮಹಾನದಿಗಳನಂತಂಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ನೀಲಾಬ್ಜ ಛವಿಯ ಜನರು
ಪನಸಮೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಾನ್ನದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯವಂತರೆನಿಸಿ
ಮಹಾದೇವನಾಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಬಲವಾನ್ಮಗಳಾಗಿರ್ಪಂ. ೪೭೪

ರಮ್ಯಕವರ್ಷ :

ಮತ್ತಮಾ ಮೇರುವಿನ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ನೀಲ ಶ್ರೇತಮೆಂಬ ಸೀಮಾಗಿರಿಯುಗ
ಳದಂತರಾಳದ ನವಸಹಸ್ರಯೋಜನ ಪ್ರದೇಶಮೇ ನೀಲವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳ
ರಮ್ಯಕವರ್ಷವದೆ, ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ ಲವಣಾಬ್ಧಿ ಪರ್ಯಂತರಂ ನೀಳವಹುದದರಲ್ಲಿ
ಸಪ್ತಕುಲ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ವಿಶಾಲವದಿಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ನೀಲಾಬ್ಧಿ
ಭೃವಿಯ ಜನರು ಇಕ್ಷುವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ರಸಾನ್ನದಿಂ ಪನ್ನಿರಡುಸಾವಿರವರ್ಷದಾ
ಯುಷ್ಯಂದಳೆದು ದೇವನಾಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಸದಾನಂದದಿಂದಿರ್ಕುಂ.

೪೭೫

ಹಿರಣ್ಯಕವರ್ಷ :

ಮತ್ತಮಾ ಶ್ರೇತತ್ಯಂಗಮೆಂಬ ಸೀಮಾ ಪರ್ವತದ್ವಯಂಗಳನಡುವಣೊಂಭತ್ತು
ಸಾವಿರಯೋಜನಸ್ಥಲವೆ ಧನಲವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳ ಹಿರಣ್ಯಕವರ್ಷವದೆ
ಮೂಡಲ್ಪಡುವಲ್ಪೀಳನಾಗಿ ಲವಣಸಾಗರಾವಧಿಯಾಗಿರ್ಪುದದರಲ್ಲಿ, ಸಪ್ತಕುಲಗಿರಿ
ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಜನಿತ ಮನೋಹರಮಾದ ನದಿಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾ
ಮಯ ಜನರು ಲಾಕುಳಮೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಾಹಾರದಿಂ ಪನ್ನಿಚ್ಛಾಸಿರವರ್ಷ
ದಾಯುಷ್ಯ ಬಡೆದು ಮಹೇಶ್ವರನಾಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಸುಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರ್ಕುಂ.

೪೭೬

ಕುರುವರ್ಷ :

ಮತ್ತಮಾ ಶೃಂಗವಿಡಿದುತ್ತರ ಕ್ಷಾರೋದಧಿ ಕಡೆಯಾಗಿ ನವಸಹಸ್ರಯೋಜನ
ಸ್ಥಲವೆ ಲೋಯಿಸರದ ಪೂರ್ವಣ್ಣದ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳದೇ ಕುರುವರ್ಷವದೆ ಅರ್ಧ
ಚಂದ್ರಾಕಾರವದರಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಕುಲಾದ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ ಮನೋರಮ್ಯ ನದಿ
ಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯಂಗುಲತಾಕುಸುಮದ್ಯುತಿಯ ಜನರು ಇಚ್ಛಾಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ
ಫಲಾಹಾರದಿಂ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯ ಸಮೇತರೆನಿಸಿ, ರುದ್ರನಾಮ
ಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿರ್ಪರಲ್ಲಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾ ಕುಮಾರರಂ
ಪಡೆಯವಲವರೇ ದಂಪತಿಗಳೆನಿಸಿ ನಿಷೇಧಮಿಲ್ಲದೆ ನಿಜಾನಂದಿಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ.
ಮತ್ತಮಾ ಕುರುವರ್ಷದೊಳಾ ಸಮುದ್ರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ, ನಾಲ್ಕತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನ
ದಳತೆಯೊಳುತ್ತರದಿಕ್ಕು, ವಾಯುವೃದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಮುನಿಮುಖ್ಯಗಾಸ್ವದವಪ್ಪ
ಕನ್ನೆಯ್ದಿ ಲವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳ ಚಂದ್ರಾಕಾರಭದ್ರಾಕಾರಮೆಂಬ ದ್ವೀಪದ್ವಯಂ
ಕೂಡಿಸಿ ಸುತ್ತಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ; ಕ್ರಮದಿಂ ಶತಿದ್ಯುತಿ ಲೀಲಾಬ್ಧಿಕಾಂತಿಯ ಜನರು
ಜಂಟುವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಾಹಾರಿಗಳಾಗಿ ಪದಮೂರುಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯಂ
ಬಡೆದು ರುದ್ರನಾಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಸಂತೋಷಿಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ;

೪೭೭

ಹರಿವರ್ಷ :

ಬಳಿಕಾ ಮೇರುವಿನ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿಷಢ ಹೇಮಕೂಟಮೆಂಬ ಸೀಮಾ ನಗಯುಗಂಗಳಂತರಾಳದ ನವಸಹಸ್ರಯೋಜನ ಪ್ರದೇಶವೇ ರಜತವರ್ಣದ ಭೂಮಿ ಯುಳ್ಳ ಹರಿವರ್ಷವದೆ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮಲವಣಾಬ್ಧಿ ಪರ್ಯಂತಮಾಗಿ ನೀಳವಹುದ ದರೋಳೇಳು ಕುಲಗಿರಿಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ದಿವ್ಯನದಿಗಳುಂಟಾವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ರಜತಪ್ರಭಾ ಮಯ ಜನರು ಇಕ್ಷುವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ರಸಾಸ್ವಾದನದಿಂದ ಪನ್ನೀರಡುಸಾವಿರವರ್ಷ ದಾಯುಷ್ಯಂಜಿತ್ತು ಈಶಾನ್ಯನಾಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಚಿರಸುಖಿಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ.

೪೭೮

ಕಿಂಪುರುಷ ವರ್ಷ :

ಬಳಿಕಾ ಹೇಮಕೂಟ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಂತರಾಳದೊಂಭತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನ ಸ್ಥಲವೆ ಸುವರ್ಣಮಯ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳ ಕಿಂಪುರುಷವರ್ಷವದೆ, ಮೂಡಲ್ಪಡು ವತ್ತೀಳಮೆನಿಸಿ, ಲವಣಸಮುದ್ರಾವದಿಯಾಗಹುದದರೋಳೇಳು ಕುಲಗಿರಿಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ಸುರುಚಿರನದಿಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಹೇಮವರ್ಣದ ಜನರು ಪ್ಲಕ್ಷಮೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಾಹಾರದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯದಿಂದೀಶಾನನಾಮಲಿಂಗ ಪೂಜಕರಾಗಿ ಸುಖಜೀವಿಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕೇ ಪ್ರಕಾರಮಾದ ವರ್ಷಾಷ್ಟಕದೊಳಿರ್ದ ಜನಗೆ ಕೃತಾದಿಯುಗಾನು ಕ್ರಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಯುಸ್ತೆಜೋಬಲ ಸಂಪದಾದಿಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಿಕ್ಷಯಮಿಲ್ಲದೊಂದೇ ತೆರದಿಂದಿರ್ಕುಂ.

೪೭೯

ಭಾರತ ವರ್ಷ :

ಮತ್ತಮಾ ಹಿಮವತ್ಸರ್ವತದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಸಾಗರ ಪರ್ಯಂತಮಾಗಿ ನವ ಸಹಸ್ರಯೋಜನ ಪ್ರದೇಶವೆ ನಾನಾವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳ ಭಾರತವರ್ಷವದೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಲಿನಾಕಾರವಹುದು. ಆ ಭರತವರ್ಷಮೊಂದೇ ಬಹುಖಂಡಮಾಗಿ ಪುರದವೆಂತೆನೆ ;

೪೮೦

ಷಟ್ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು :

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ನಳ, ಪುರುಪುಷ್ಪ, ಪುರೂರವ. ಸಗರ, ಕಾತ್ಯವೀರ ರೆಂಬ ಷಟ್ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು; ಗಯ, ಅಂಬರೀಶ, ಶಶಿಬಿಂದು, ರಂತಿ, ಪೃಥು, ಮರುತ್ವಾನ್ ಭರತ, ಸುಹೋತ್ರ, ರಾಮ, ದಿಲೀಪ, ರಘು, ರಂತಿದೇವ, ಯಯಾತಿ, ಮಾಂಧಾತ್ಯ, (ನೃಗ), ಭಗೀರಥರೆಂಬ ಷೋಡಶ ಮಹಾರಾಯರುಗಳು; ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸಿ, ಭೃತ್ಯ, ಪುತ್ರ, ಬಂಧು, ವಸ್ತ್ರ, ವಾಹನ, ಧನ, ಧಾನ್ಯವೆಂಬಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಯುಕ್ತರಾಗಿ; ಸತಿ, ಸ್ನಾನ, ಭೋಜನ, ವಸ್ತ್ರ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ತಾಂಬೂಲ, ಶಯ್ಯಂಗಳೆಂಬಷ್ಟುಭೋಗ ಸಂಪನ್ನರೆನಿಸಿ; ತಟಾಕ, ಧನನಿಕ್ಷೇಪ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನ, ಸುರಾಲಯ, ನನ, ಸತ್ಯತಿ, ಪುತ್ರರೆಂಬ ಸಪ್ತಸಂತಾನಾಸ್ಥಿತರಾಗಿ,

೪೮೧

ರಾಜ ಲಕ್ಷಣ :

ಸಾಮ, ಭೇದ, ದಾನ, ದಂಡವೆಂಬ ಚತುರೋಪಾಯಗಳುಳ್ಳವರೆನ್ನಿಸಿ; ಸಂಧಿ, ವಿಗ್ರಹ, ಯಾನ, ಆಸನ, ದ್ವೈಧೀಭಾವ, ಅಶ್ರಯವೆಂಬ ಸಡ್ಗುಣಸಮೇತರಾಗಿ; ಭೇದತಂತ್ರ, ಪರೀಕ್ಷಾತಂತ್ರ, ವಿಶ್ವಾಸತಂತ್ರ, ವಂಚನಾತಂತ್ರ, ಮಿತ್ರಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಎಂಬ ಪಂಚತಂತ್ರ ಪ್ರವೀಣರೆನ್ನಿಸಿ; ಪ್ರಭಾವಶಕ್ತಿ, ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿ, ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿತ್ರಯ ಸಹಿತರಾಗಿ; ಕ್ಷಯ, ಸ್ಥಾನ, ವೃದ್ಧಿ, -ಯಜ ತೇಜ ಸುಪ್ರಭಾವ ಪ್ರತಾಪ. ಆಕ್ರೋಶ. ದಂಡಜವೆಂಬ ವರ್ಗತ್ರಯ ವಿಶಿಷ್ಟರೆನ್ನಿಸಿ; ಹಸ್ತ, ಶ್ವರಥ ಪದಾತಿಯೆಂಬ ಚತುರಂಗಬಲಸಮಗ್ರತೆಯಿಂದಲಕ್ಕತರಾಗಿ; ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಕವಿಗಳು. ಭಟ್ಟರು. ಗಾಯಕರು, ಪರಿಹಾಸಕರು, ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರು. ಪುರಾಣಿಕರೆಂಬ ಸಭಾ ಸಪ್ತಾಂಗ ಪರಿವೇಷಿತರೆನ್ನಿಸಿಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ಸಭಾಮಧ್ಯಸ್ಥಿತ ದಿವ್ಯ ಸಿಂಹಾ ಸನದಿಕೈಲದೋಲಗದಲ್ಲಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿಗಿರಿದು ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ಮಂತ್ರಿ ಮನ್ನೆಯ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹ ಸಾಮಂತ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲನಿಯೋಗಿ ನಿಕರಂಗಳಂ.

೪೮೨

ಭಂದಸ್ಸು :

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಉತ್ತ, ಅತ್ಯುಕ್ತ, ಮಧ್ಯಮ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಗಾಯತ್ರಿ, ಉಷ್ಣಿಕ್ಕ, ಅನುಷ್ಠಪ್, ಬೃಹತಿ, ಪಜ್ಞಿ ತ್ರಿಷ್ಠಪ್, ಜಗತಿ, ಅತಿಜಗತಿ ಶಕ್ತರಿ ಅತಿಶಕ್ತರಿ ಅಷ್ಟಿ, ಅತ್ಯಷ್ಟಿ ಧೃತಿ ಅತಿಧೃತಿ ಕೃತಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಅತಿಕೃತಿ ವಿಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಕೃತಿ ಉತ್ಕೃತಿಯೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಭಂದಸ್ಸುಗಳೆನರಿದು

೪೮೩

ಅಲಂಕಾರಗಳು :

ಸಮಾಸೋಕ್ತಿ ಪರ್ಯಾಯೋಕ್ತಿ ಅಕ್ಷೇಪ ವ್ಯಾಜಸ್ತುತಿ ಉಪಮೇ ಯೋಪಮೆ ಅನನ್ಯಯ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಸರಿಕರ ಅಪ್ರಸ್ತುತಪ್ರಂಶಂಶೆ ರೂಪಕ ಪರಿಣಾಮ ಸಂದೇಹ ಬ್ರಂಶಮತ್ತ ಉಲ್ಲೇಖನ ಅಸಹ್ಯವ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಸ್ತುತಿಸಾಮ್ಯಯೋಗಿತೆ ದೀಪಕ ಪ್ರತಿನಿಷ್ಟಪಮೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಸದೋಕ್ತಿ ವ್ಯತಿರೇಕ ನಿದರ್ಶನ ಶ್ಲೇಷ ಉಪಮೆ ವಿನೋಕ್ತಿ ವಿರೋಧ ವಿಭಾವನೆ ವಿಶೇಷೋಕ್ತಿ ವಿಷಮ ಅರ್ಥಾಂತರನ್ಯಾಸ ಉದ್ಯೋಗ ಅಧಿಕ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಕಾರಣಮಾಲೆ ಏಕಾವಲಿ ವ್ಯಾಘಾತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಉತ್ತರ ಮಾಲಾದೀಪಕ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗ ಅನುಮಾನ ಸಾರ ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿ ಯಥಾಸಂಖ್ಯಾ ಪರ್ಯಾಯ ಪರಿವೃತ್ತಿ ವಿಕಲ್ಪ ಪರಿಸಂಖ್ಯೆ ಸಮುಚ್ಚಯ ಸಮಾಧಿ ಪ್ರತ್ಯಾನೀಕ ಪ್ರತೀಪ ಸಮಾನ್ಯ ಸತ್ಯಸಂಗತಿ ತದ್ಗುಣ ಅತದ್ಗುಣ ವಿಶೇಷಮಿಲನ ವಾಚ್ಯೋಕ್ತಿ ವಕ್ರೋಕ್ತಿ ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ ಭಾವಿಕ ಉದಾತ್ತಮೆಂಬ ಅರವತ್ತೈದಲಂಕಾರಗಳೊಡಗೂಡಿ.

೪೮೪

ಮಹಾಕಾವ್ಯ ವರ್ಣನಾದಿಗಳು :

ಪುರ,ಗಿರಿ, ಋತು, ನಂವನ, ಸೋಮೋದಯ,ಸೂರ್ಯೋಪಯ, ಸಮುದ್ರ, ಜಲಕೇಳಿ, ಮಧುಪಾನಗೊಷ್ಠಿ ಸಂಭೋಗ, ವಿಪ್ರಲಂಭ, ವಿವಾಹ, ಪುತ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಮಿತ್ರೋತ್ಸಾಹ,ಮಂತ್ರ, ನೃಪತಿ,ದ್ಯೂತ, ಮೃಗಯಾನವೆಂಬ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಣನೆ ಸಹಿತವಾಗಿ; ಶ್ಲೇಷ ಪ್ರಸಾದ ಸಮತೆ ಮಾಧುರ್ಯ ಸುಕುಮಾರತೆ ಅರ್ಥವ್ಯಕ್ತಿ ಉದಾರತ್ವ ಓಜಸ್ಸು ಕಾಂತಿ ಸಮಾಧಿಗಳೆಂಬ ದಶಗುಣಪ್ರಾಣವಿಡಿದು. ೪೮೫

ಕಾವ್ಯರೀತ್ಯಾದಿಗಳು :

ಗೌಡರೀತಿ, ವೈದರ್ಭರೀತಿ, ಪಾಂಚಾಲರೀತಿಯೆಂಬ ರೀತಿತ್ರಯ ಸಮೇತವಾಗಿ; ರಸ, ಭಾವ ಚಿತ್ರ ಚಮತ್ಕಾರದೋರಿ; ಸಂಧಿ, ನಾಮ, ಸಮಾಸ, ತದ್ಧಿತ, ಅಖ್ಯಾತ, ಧಾತು, ಅಪಭ್ರಂಶ, ಅನ್ಯಯನೆಂಬಷ್ಟಪ್ರಕಾರಮೂ ಪ್ರಪಂಚಿಸುವ ವ್ಯಾಕರಣದೊಪ್ಪಂದವಿದೆ; ಅನರ್ಥಕ ಶೃತಿಕರೋರ ವ್ಯಾಹತಾರ್ಥ ಅಲಕ್ಷಣ ಸ್ವಸಂಕೇತ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾರ್ಥ ಅಸಮ್ಮತ ಅಪಕ್ರಮನೆಂಬವೆಂಟು ಪದದೋಷಂ ಪೂರ್ವದೆ; ಖಂಡಿತ ವ್ಯಸ್ತಸಂಬಂಧ ಅಸಮ್ಮತ ಅಪಕ್ರಮ ಭಂದೋನೀತಿ ಯತಿಭ್ರಷ್ಟ ದುಷ್ಟ ಅಸಕ್ತಿಯೆಂಬೆಂಟು ವಾಕ್ಯದೋಷಮಿಲ್ಲದೆ; ಶಬ್ದಪುನರುಕ್ತಿ ಅರ್ಥಪುನರುಕ್ತಿ ಅರ್ಥಶೂನ್ಯ ವಿರುದ್ಧಾರ್ಥ ಚ್ಯುತಕ್ರಮ ವ್ಯವಹಿತ ವಿಸಂಧಿ ನೇಯಾರ್ಥಮೆಂಬೆಂಟು ಶಬ್ದದೋಷಂ ಸಮಾನಿಸದೆ; ಗದ್ಯ ಪದ್ಯ ಚಂಪುವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಿಕಾವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧಮೂ; ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತ ಅಪಭ್ರಂಶ ವೈಶಾಚಿಕಾದಿ ಭಾಷಾಭೇದದಿಂ ವೇಳ್ವ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರಪ್ಪ ಕವೀಶ್ವರರಿಂ.

೪೮೬

ಗಮಕಿಗಳು :

ಮತ್ತಂ ತಾನಮಾನಂದೋರಿ ವಿಶ್ರಮಣವರಿದು, ಪದನಂ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆಯ್ದು, ಕೆಳ್ಳರಂ ಕಿವಿಗೊಳಿಸಿ, ಮೃದು ಮಧುರ ವರ್ಣೋಚ್ಚಾರಣಂ ಮಾಳ್ವಗಮಕಿಗಳಂ;

೪೮೭

ವಾದಿಗಳು :

ಮತ್ತಂ ಸ್ಥಾಯಿ ವೈಶೇಷಿಕ ಖಂಡನ ಚಿಂತಾಮಣ್ಯಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಕೋವಿ ಡರಪ್ಪ ವಾದಿಗಳಂ

೪೮೮

ವಾಗ್ವಿಗಳು :

ಮತ್ತಂ ಮಧುರ ರಸಪೊಸರ್ವ ನವೀನ ವಚನರಚನೆಗಳಿಂ ಕೆಳ್ಳರ ಕರ್ಣ ರಸಾಯನಮಾಗಿ ವಾಗ್ವಿಭವದೋರ್ಪ ವಾಗ್ವಿಗಳಂ

೪೮೯

ನವರಸ ವ್ಯಾಪಾರ ಪಾರಂಗತರು :

ಬಳಿಕ ರತಿ, ಹಾಸ, ಕೋಕ, ಕ್ರೋಧ, ಉತ್ಸಾಹ, ಭಯ, ಜಿಗುಪ್ಸೆ, ವಿಸ್ಮಯ, ಶಮೆಯೆಂಬ ಕ್ರಮದಿಂದ ಶೃಂಗಾರಾದಿ ನವರಸಕ್ಕೆ ಬೀಜಭೂತಗಳಾದ ಸ್ಥಾಯೀಭಾವಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ನಾಯಕ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದ್ದು; ಬಳಿಕ ಸ್ವರೀಯೆ ಮೊದಲಾದ ನಾಯಕಿಯರೆಂಬಾಂಬನ ವಿಭಾವಗಳಿಂದಂಕುರಿಸಿ; ಬಳಿಕ ಇಂದು ಮಂದಾನಿಲಾದಿ ಉದ್ದೀಪನ ವಿಭಾವಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿ; ಮೇಲೆ ಪರ ಶರೀರಗತಗಳಾಗಿ ಆಯಾ ರಸಕಾರ್ಯಮವು ದರಿಂದ, ರಸಾನಂತರಭಾವಗಳಾದ ಸ್ತಂಭ, ಸ್ವೇದ, ರೋಮಾಂಚ, ಸ್ವರಭೇದ, ಕಂಪನ, ನಿವರ್ಣ, ಅಶ್ರು, ಪ್ರಳಯ ಮೆಂಬಷ್ಟು ಸಾತ್ವಿಕಗಳಿಂದ; ದರಹಸನ, ಕಟಾಕ್ಷೇಕ್ಷಣ, ಭ್ರೂವಿಕ್ಷೇಪಣಾದಿ ಚೇಷ್ಟಾ ವಿಶೇಷಗಳೆಂಬ ಅನುಭಾವಗಳಿಂದ; ಮತಿ, ಲಜ್ಜೆ, ಆವೇಗ, ಶಂಕೆ, ಮರಣ, ಚಪಲತೆ, ಹರ್ಷ, ನಿರ್ವೇಗ, ದೈನ್ಯ, ಸ್ತುತಿ, ಮೋಹ, ಅಲಸ್ಯ, ಗರ್ವ, ಶ್ರಮ, ಮದ, ಜಡತೆ, ಜ್ಞಾನ, ಸುಪ್ತಿ, ನಿದ್ರೆ, ಧೃತಿ, ತರ್ಕ, ಉನ್ಮಾದ, ಬೋಧ, ಅಮಯ, ಭಯ, ವಿಷಾದ, ಔತ್ಸುಕ್ಯ, ಅಮರ್ಷ ಚಿಂತೆ ಅಸೂಯೆ ಅನಹಿತ ಉಗ್ರ ಅಪಸ್ಮಾರ ಮೆಂಬ ಮೂವತ್ತಮೂರು ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳಿಂದ ಪರಿವರ್ಧಿಸಿ; ಬಳಿಕ ಶೃಂಗಾರ ಹಾಸ್ಯ, ಕರುಣ, ರೌದ್ರ, ವೀರ, ಭಯಾನಕ, ಬೀಭತ್ಸ, ಅದ್ಭುತ, ಶಾಂತಗಳೆಂಬ ನವರಸಾವಸ್ಥೆಯುಂ ಪಡೆವುತ್ತಿರ್ಪವೆಂದು ಲೌಕಿಕಮಾದ ನವರಸವ್ಯಾಪಾರ ಪಾರಂಗತರಿಂದ.

೪೯೦

ರತ್ನಾತ್ಮಕ ಮನೋವೃತ್ತಿವೈಕಲ್ಯ:

ಬಳಿಕ ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯಾದೊಡೆ, ರತಿಯೊಂದೇ ಆಖಾಯ ಉಪಾಧಿ ವಿಷಯಭೇದದಿಂದಾಯಾಯ ಸ್ಥಾಯೀಭಾವಾಂತರ ಸಂಜ್ಞೆಯುಂ ಪಡೆದು, ಆಯಾಯ ವಿಭಾವ, ಅನುಭಾವ, ಸಾತ್ವಿಕಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳಿಂದಾಯಾಯ ಶೃಂಗಾರಾದಿ ರಸಸಂಜ್ಞೆಯುಂ ಪಡೆವುತ್ತಿರ್ಪುದದೇತೆಂದೊಡೆ: ರತಿಯೊಂದೇ ಕಾಂತಾದಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ರಾಗಮಯವಹತನದಿಂದ ಶೃಂಗಾರಸಂಜ್ಞೆಯುಂ, ಪುತ್ರಾದಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿವಾತ್ಸಲ್ಯನಾಮಧೇಯಮುಂ, ಮಿತ್ರಾದಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸ್ನೇಹನಾಮಮುಂ, ಬಂಧುವಿಷಯವಾಗಿ ಪ್ರೇಮಾಹ್ವಯಮುಂ, ನೃಪ ಗುರು ದೇವತಾವಿಷಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿವಾಚಕಮುಂ, ಅತ್ಯವಿಷಯವಾಗಿ ಪರಮಪ್ರೀತಿನೆಸರಂ, ಅಪ್ರಾಪ್ತವಸ್ತು ವಿಷಯವಾಗಿ ಇಚ್ಛಾಭಿಧಾನಮುಂ ಪಡೆದು. ಬಳಿಕ ಹಸಿತವ್ಯ ಶೋಚ್ಯ ದ್ವೇಷ್ಯ ಸ್ತುತಿಭಟಿ ಭೀಷಣ ಜಿಗುಪ್ಸನೀಯ ಅಶ್ಚರ್ಯ ಸೌಮ್ಯಾಸ್ಪದಗಳೆಂಬೆಂಟು ಅಲಂಬನ ವಿಭಾವಗಳಿಂದ; ಕ್ರಮದಿಂದ ಹಾಸ್ಯ ಕರುಣ ರೌದ್ರ ವೀರ ಭಯಾನಕ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ವಿಸ್ಮಯ ಶಾಂತಗಳೆಂಬಷ್ಟರಸಗಳೆಹ ವೆಂದು ಅಲೌಕಿಕಮಾದ ನವರಸಸ್ಥಿತಿ ವಿಸ್ತೃತರಿಂದ.

೪೯೧

ನಾಯಕಾದಿ ಭೇದಗಳು :

ಬಳಕೆ ಧೀರೋದಾತ್ತ, ಧೀರೋದ್ಧತ, ಧೀರಲಲಿತ, ಧೀರಶಾಂತರೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಮಹಾನಾಯಕರಿಂ; ಅನುಕೂಲ, ದಕ್ಷ, ಶಠ, ದುಷ್ಟರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ತೆರೆದ ಶೃಂಗಾರನಾಯಕರಿಂ; ಶಶ, ವೃಷ, ಹಯರೇಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ಪುರುಷರಿಂ, ಮಂದವೇಗ ಮಧ್ಯವೇಗ ಚಂಡವೇಗರೆಂಬ ರತಿಪರಿಣತರಿಂ; ಬಳಕೆ ವಿಟ ವಿದೂಷ ಪೀಠಮರ್ಧನ ನಾಗರಿಕರೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಭೋಗಸಖರಿಂ. ೪೯೨

ನಾಯಕಾದಿಗಳು:

ಬಳಕೆ ಸ್ವಕೀಯ, ಪರಕೀಯ, ಪಣ್ಯೆಯರೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧನಾಯಕಿಯರಿಂ; ಜೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠೆಯರೆಂಬ ದ್ವಿವಿಧ ಗುಣವಿಶೇಷ ವನಿತೆಯರಿಂ; ಎಂಟು, ಒಂಭತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು, ಇಪ್ಪತ್ತು, ಮೂವತ್ತು, ನಾಲ್ಕತ್ತು, ಐವತ್ತು ವರ್ಷಾನುಕ್ರಮದಿಂ ಮೊಳೆಜವ್ವನ, ಎಳೆಜವ್ವನ, ನೆರೆಜವ್ವನ, ತುಂಬುಜವ್ವನ, ಮೊಟುಜವ್ವನ, ಬಲು ಜವ್ವನ, ಬಿಡುಜವ್ವನಗಳಿಂ; ಗೌರಿ, ಕನ್ನಿಕೆ, ಬಾಲೆ, ಮುಗ್ಧೆ, ವಿದಗ್ಧೆ, ಪ್ರಗಲ್ಭೆ ಇಚ್ಛೆಗಾರ್ತಿಯರೆಂದು ಪೆಸರ್ವಡೆದ ಸಪ್ತವಯೋವಿಶಿಷ್ಟಕಾಂತೆಯರಿಂ; ಶ್ರೇಣಿ ಮಧ್ಯೆ ಘನೆಯರೆಂಬ ಆಕಾರಯುಕ್ತ ಸೀಮಂತಿನಿಯರಿಂ; ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ ಜಘನೆಯರೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಕೋಪಪ್ರಸಾದ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತ ಲಲನೆಯರಿಂ, ಧೀರೆ ಅಧೀರೆಯರೆಂಬ ದ್ವಿವಿಧ ಪ್ರೌಢಾಂಗದೆಯರಿಂ; ಕನ್ಯೆ, ಊಢೆಯರೆಂಬೆರಡು ಪ್ರಕಾರದ ಪರಕೀಯ ಭೇದನಾರಿಯರಿಂ. ೪೯೩

ನಾಯಿಕಾ ವಿಶೇಷಗಳು:

ಸ್ವಾಧೀನಪತಿಕೆ, ಖಂಡಿತೆ, ವಿಪ್ರಲಾಭಿ, ಅಭಿಸಾರಿಕೆ, ವಾಸಕಸಜ್ಜಿಕೆ ಗತಭರ್ತಾರಿಕೆ ಅಭಿಸಂಧಿಕೆ ಸಮುತ್ಥೆಯರೆಂಬೆಂಟುತೆರದವಸ್ಥಾ ಕಾಮಿನಿಯರಿಂ; ಮೋಷ್ಠಾಯಿತೆ, ಬಿಬ್ಬೊಕೆ, ಲಲಿತೆ, ಲೀಲೆ ಕಿಲಕಂಚಿತೆ, ವಿಚ್ಛೇದಿವಿಳಾಸೆ, ವಿಹೃತೆ ವಿಭ್ರಮೆ, ಕುಟ್ಟಿಮತೆಯರೆಂಬ ದಶಕೇಳಿಭಾವ ವಿಳಾಸಿನಿಯರಿಂ; ಹಸ್ತಿನಿ ಶಂಕನಿ ಚಿತ್ತನಿ ಪದ್ಮಿನಿಯರೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಕ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂ; ಹರಿಣ ಅಶ್ವೆ ಇಭಕೆಯರೆಂಬ ಪ್ರಮಾಣಪರಿಮಿತ ಪ್ರಮದೆಯರಿಂ; ಮಂದವೇಗ ಮಧ್ಯವೇಗ ಚಂಡವೇಗಿಯರೆಂಬ ರತಿಭೇದ ಕಾಂತೆಯರಿಂ; ದೇವಸತ್ಯ, ಯಕ್ಷಸತ್ಯ ಗಂಧರ್ವಸತ್ಯ ನರಸತ್ಯ, ನಾಗಸತ್ಯ, ಕಾಕಸತ್ಯ, ವಾನರಸತ್ಯ, ಮುನಿಸತ್ಯ, ಪಿಶಾಚಸತ್ಯ, ರಾಕ್ಷಸಸತ್ಯ ಕಿನ್ನರಸತ್ಯ, ಖರಸತ್ಯಮೆಂಬ ದ್ವಾದಶ ಸತ್ಯಸತಿಯರಿಂ. ೪೯೪

ಸಖೀಪ್ರಮುಖರು:

ಬಳಕೆ ಸಾರಿಕೆ, ಚತುರಿಕೆ ಸಹಸಂಚಾರಿಕೆ ದೂತಿಕೆಯರೆಂಬ ಚರ್ತುವಿಧ ಸಖಿಯರಿಂ; ಅಭಿಮಾನಪ್ರೀತಿ, ವಿಭವಪ್ರೀತಿ, ಸದೃಶಪ್ರೀತಿ, ವಿನಯಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕುತೆರದಪ್ರೀತಿ ತತ್ವರರಿಂ; ಲಜ್ಞಾ ಮೋಹ, ವಿಭವಮೋಹ, ಕರುಣಮೋಹ,

ನಿಜಮೋಹವೆಂಬ ಮೋಹ ಚತುಷ್ಟಯ ವಿಶಿಷ್ಟರಿಂ; ಕೂರ್ಮಮೋಹ, ಮತ್ಸ್ಯ ಮೋಹ, ಮೃಗಮೋಹಮೆಂಬುತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ ಅಧಮ ಮೋಹಮಯರಿಂ; ಬಳಕೆ ಬೊಟ್ಟು, ಅದಿ, ಪರಡು, ಮೊಳೆಕಾಲು, ಜಘನ, ಪೊಕ್ಕಳು, ಎದೆ, ಕುಚ, ಕಪ್ಪ, ಕೊರಲು, ಕದವು, ತುಟಿ, ಕಣ್ಣು, ಪಣಿ, ನೆತ್ತಿಗಳೆಂಬ ಪಂಚದಶಕಲಾಸ್ಥಾನ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಾದಿ ತಿಥಿಯೋಗ ಕ್ರಮವಿಚಕ್ಷಣರಿಂ. ೪೯೫

ಆಲಿಂಗನ ಚುಂಬನಾದಿಗಳು;

ಪುಷ್ಕರ, ವಿವಿಧಕ, ದೃಷ್ಟಕ, ಪೀಡಿನ, ವೃಕ್ಷಾರೋಹಣ, ಲತಾವೇಷ್ಪನ, ತಿಲತಂಡುಲಾಖ್ಯ, ಕ್ಷೀರನೀರ, ಊರೂಪಗೂಡ, ಜಘನೋಪಗೂಡ, ಸ್ತನಾಶ್ಲೇಷ, ಲಲಾಟಕಮೆಂಬ ದ್ವಾದಶಾಲಿಂಗಿಗಳಿಂ; ನಿಮಿತ್ತಿಕ, ಸದ್ವಟಿಕ, ಸ್ಪುರಿತಕ, ಭ್ರಾಂತಕ ತೀರ್ಯಕ್ಕು, ಅತಿತ್ಯಕ್ತಕ, ಉತ್ತರ ಸಂಘಟಕ, ಜಿಹ್ವಾಮೇಳನ, ಪ್ರತಿಭೋಧ ಜಿಹ್ವಕೆ ಮಾದು ಜಿಹ್ವಾಯೋಗಮೆಂಬ ದ್ವಾದಶಚುಂಬನ ಸಂಭ್ರಮಿಗಳಿಂ ೪೯೬ ದಂತಕ್ಷತ ನಖಕ್ಷತಾದಿಗಳು :

ಗೋಪಗೂಡ ಅಂಕುಲಯಾನಕ, ಪ್ರವಾಳಮಣಿ, ಮಣಿಮಾಲೆ, ಖಂಡಾಭ್ರಕ, ಮಂಡಲಾಕೃತಿ, ಕ್ರೋಡಚರ್ವಿತ ವರಾಹಚರ್ವಿತಮೆಂಬಷ್ಟ ವಿಧರಾದ ದಶನಕ್ಷತಾ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರಿಂ; ಪಂಚನಖಯೋಗ ದ್ವಂದ್ವಯೋಗ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಕ ಮಂಡಲಕ ಮಯೂರಪಥ ಶಶಪುತ ಉತ್ಪಲಮೆಂಬ ಸಪ್ತವಿಧ ನಖರೋಪಹತಿ ವಿಹಿತರಿಂ; ಮದನಾಂದೋಳನ, ಮದನಭಕ್ತ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರಾದಿ ನಾಡೀ ಮರ್ಮಜ್ಞರಿಂ; ೪೯೭

ರತಿಚತುರರು :

ಶಯ್ಯಾತೋರುಕರಣ, ವಿಕೃತೋರುಕರಣ, ತೀರ್ಯಕರಣ, ಸ್ಥಿರಿಕರಣ, ಉದಾನಕಾದ್ಯನೇಕ ಕರಣ ಪರಿಣತರಿಂ; ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ ಸಂಘೋಗ, ಪ್ರಕಾಶಸಂಘೋಗ ಮೆಂಬ ರತಿಕಲಾಕುಶಲರಿಂ; ಅದಿ, ಮಧ್ಯ, ಅಂತ್ಯಮೆಂಬ ರತಿತಂತ್ರಚಾತುರ್ಯರಿಂ; ಪೂರ್ವಾನುರಾಗ, ಮಾನಾಖ್ಯ, ಪ್ರವಾಸ, ಕರುಣಾತ್ಮಕಮೆಂಬ ವಿಯೋಗಚತುಷ್ಟಯ ವಿಶಿಷ್ಟರಿಂ; ಪ್ರಚ್ಛನ್ನ, ಪ್ರಕಾಶ, ವಿಪ್ರಲಂಭವಿದ್ವಾರಿಂ; ಕಾರ್ಶ್ಯ, ಜಾಗರಣ, ಸಂತಾಪನಮೆಂಬ ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯ ಪರೀಕ್ಷಕರಿಂ; ಉನ್ಮಾದನ, ಮದನ, ಮೋಹನ ಸಂತಾಪನ, ನಶೀಕರಣಮೆಂಬ ಪಂಚಮಂತ್ರಬಾಣ ಪ್ರತಾಪ ಪ್ರವೀಣರಿಂ ಆಶೋಕೆ, ಅರವಿಂದ ಚೂತ ಮಲ್ಲಿಗೆ ನೈದೀಯೆಂಬ ಪಂಚಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರ ರೋವಿದರಿಂ. ೪೯೮

ದಶಕಾಮಾವಸ್ಥೆಗಳು :

ಬಳಕಾ ಪಂಚಬಾಣಿಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಸ್ಥಾನಮಾದ ಮಸ್ತಕ, ಮುಖ, ವಕ್ಷಸ್ಪಷ್ಟ, ಹೃದಯವೆಂಬ ಪಂಚಾವಯವಂಗಳಿಂ; ಕ್ರಮದಿಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಎರಡೆರಡಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವ ಅಭಿಲಾಶೆ, ಚಿಂತೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿಭುಗುಣನುತಿ ಸಂತಾಪನ ಕ್ರಿಯಾದ್ವೇಷ ವಿಕಳ, ಮಾನ, ಮೂರ್ಛ, ಮರಣಮೆಂಬ ದಶಾವಸ್ಥಾವಿಚಾರಪರರಿಂ ೪೯೯

ಸಂಗೀತ ವಿಚಾರ

ಸ್ವರೋತ್ಪತ್ತ್ಯಾದಿಕ್ರಮ :

ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಕಾರ ಉಕಾರ ಮಕಾರವೆಂಬ ಮೂರುಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳು, ಅಕಾರವೇ ರಜೋಗುಣಾತ್ಮಕ ಬ್ರಹ್ಮನು. ಉಕಾರವೇ ಸತ್ತಗುಣಾತ್ಮಕ ವಿಷ್ಣು ಮಕಾರವೇ ತಮೋಗುಣಾತ್ಮಕ ರುದ್ರನು. ಮತ್ತಮಾ ಅಕಾರವೇ ವಾಮನಾಸಪುಟದ ಈಡೆಯೆಂಬ ಚಂದ್ರನು. ಉಕಾರವೇ ದಕ್ಷಿಣನಾಸಾಪುಟದ ಹಿಂಗಲೆಯೆಂಬಸೂರ್ಯನು ಮಕಾರವೇ ತನ್ಮಧ್ಯದ ಸುಷುಮ್ನೆಯೆಂಬಗ್ನಿ. ಬಳಿಕ ಅಕ್ಷರತ್ರಯದೊಂದುಗೂಟದಿಂದ ಸಕಲ ದೇವತಾ ಮಂತ್ರಾತ್ಮಕಮಾದೋಂಕಾರವಾಯಿತ್ತು. ೫೦೦

ದಶವಿಧ ನಾದಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ಓಂಕಾರವೆಂಬ ನಾದದಿಂದ ಸ್ವರ, ನಿರ್ಘೋಷ, ನಿರ್ಣಯಧ್ವನಿ, ವಾಸಧ್ವನಿ, ಕಹಳಧ್ವನಿ, ಶಂಖಧ್ವನಿ, ಮೇಘಧ್ವನಿ, ಮೃದಂಗಧ್ವನಿ, ಭೇರಿಧ್ವನಿ, ಮಂಡ್ರಧ್ವನಿಯೆಂಬ ದಶನಾದಂಗಳಾದವವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲಸ್ವರವೇ ನಾಭಿ, ಉರ, ಕಂಠವೆಂಬ ತ್ರಿಸ್ಥಾನದಿಂದ ಪುಟ್ಟುಗುಂ, ಅದೇ ಜೀವನಿಷ್ಪಮಾದ ಮಾರುತೋದ್ಗತಿಯಿಂದಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೃದಯ, ಕಂಠ, ಶಿರಸ್ಸೆಂಬ ಸ್ಥಾನತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಮಧುರ, ಮಂಡ್ರ, ತಾರವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧಸ್ವರ ಭೇದಾತ್ಮಕತ್ವಮಂ ಪಡೆಯಿತ್ತು. ಆ ಸ್ವರಂಗಳಿಂದವೆ ಪಡ್ಜಾದಿ ಸಪ್ತಸ್ವರಂಗಳಾದವೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಿ. ೫೦೧

ಸಪ್ತ ಸ್ವರೋತ್ಪತ್ತಿ ಸ್ಥಾನ ಮುಂತಾದ ಗಾನಶಾಸ್ತ್ರ :

ಬಳಿಕಾ ಸಪ್ತಸ್ವರಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಶವನ ಈಶ್ವರ, ಸದ್ವ್ಯೋಜಾತ, ವಾಮದೇವ, ಅಘೋರ, ತತ್ಪರುಷ, ಈಶಾನ, ನಿರಂಗೆಮೆಂದೇಳುವುಖ ಕ್ರಮವಿಡಿದು ಪಡ್ಜ, ಮೃಷಭ, ಗಾಂಧಾರ, ಮಧ್ಯಮ, ಪಂಚಮ, ದೈವತ, ನಿಷಾದವೆಂಬ ಸಪ್ತ ಸ್ವರಂಗಳಾದವು. ಬಳಿಕ ಕಂಠ, ಶಿರಸ್ಸು, ನಾಸಿಕ, ಹೃದಯ, ಮುಖ, ತಾಲುಗೆ, ಪೂರ್ವಾಂಗವೆಂಬವೆ ಪರಿವಿಡಿದು ಆ ಪಡ್ಜಾದಿ ಸ್ವರ ಜನನಸ್ಥಾನಂಗಳು. ೫೦೨

ಸ್ವರಕಾಲ ಧ್ವನಿ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿಗಳು :

ಉದಯ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಅಪರಾಹ್ನ, ಅಸ್ತಮಯ, ಪೂರ್ವರಾತ್ರ, ಮಧ್ಯರಾತ್ರ, ನಿಶಾವಸಾನವೆಂಬವೆ ತರುವಾಯಿಂದಾ ಪಡ್ಜಾದಿ ಸ್ವರೋತ್ಪತ್ತಿ ಕಾಲಂಗಳು. ಮಯೂರಧ್ವನಿ, ವೃಷಭಧ್ವನಿ, ಅಜಧ್ವನಿ, ಸಿಂಹಧ್ವನಿ, ಕೋಕಿಲಧ್ವನಿ, ಜಾತ್ಯಶ್ವಧ್ವನಿ, ಮದಗಜಧ್ವನಿಯೆಂಬವೆ ಪರಿಪಾಟಿಯಿಂದಾ ಪಡ್ಜಾದಿ ಸ್ವರಧ್ವನಿಭೇದಂಗಳು. ಆದ್ರ್ವ, ಪೂರ್ವಾಷಾಡ, ರೇವತಿ, ವಿಶಾಖ, ಮೂಲ, ಅನೂರಾಧ, ಮಖಾಯೆಂಬವೆ ಪರಿಕ್ರಮದಿಂದಾ ಪಡ್ಜಾದಿ ಸ್ವರಜನನ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ತ್ರಯೋದಶಿ, ಪಂಚಮಿ, ಅಷ್ಟಮಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ತಡಿಗಿ, ನವಮಿಯೆಂಬವೆ ತರುವಾಯಿಂದಾ ಪಡ್ಜಾದಿ

ಸ್ವರತಧಿಗಳು. ಅಂಗೀರಸ, ಭೃಗು, ಕಶ್ಯಪ, ವಶಿಷ್ಠ, ನಾರದ, ಅತ್ರಿ, ಕಪಿಲರೆಂಬವರೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪಡ್ವಾದಿ ಸ್ವರಮುಷಿಗಳು. ಚಾಮುಂಡಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ಕೌಮಾರಿ, ವೈಷ್ಣವಿ, ವಾರಾಹಿ, ಮಾಹೇಂದ್ರಿಯರೆಂಬವರೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪಡ್ವಾದಿ ಸ್ವರದಧಿ ದೇವತೆಗಳು. ಅರುಣಾಬ್ಜ, ಕಪಿಲ, ಹೇಮ, ನೀಲೋತ್ಪಲ, ಕೃಷ್ಣ, ಶ್ವೇತ, ಬಹು ವರ್ಣಮೆಂಬವೆ ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ ಪಡ್ವಾದಿ ಸ್ವರವರ್ಣಗಳು. ಪಡ್ವೆ, ಮಧ್ಯಮ, ಪಂಚಮಮೆಂಬ ಮೂರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿ. ಋಷಭ, ದೈವತನೆಂಬೆರಡೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜಾತಿ. ಗಾಂಧಾರ, ನಿಷಾದನೆಂಬೆರಡೆ ವೈಶ್ಯಜಾತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂತರ ಕಾಕು ಳಿಯೆಂಬೆರಡು ಸ್ವರಂಗಳೇ ಶೂದ್ರಜಾತಿಗಳು. ಶೃಂಗಾರ ಹಾಸ್ಯ ಕರುಣ ರೌದ್ರ ವೀರ ಭಯಾನಕ ಬೀಭತ್ಸಂಗಳೆಂಬವೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪಡ್ವಾದಿ ಸ್ವರ ರಸಂಗಳು. ಆಯುರ್ವೃದ್ಧಿ, ಸೌಭಾಗ್ಯ ಶೋಭನ, ಸುವರ್ಣಲಾಭ, ವಾಸಕ್ಸಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಗಳೆಂಬವೆ ಪಿರಿವಿಡಿದಾ ಪಡ್ವಾದಿ ಸ್ವರಫಲಂಗಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ. ೫೦೩

ಸ್ವರದಿಂದ ಶ್ರುತಿ ಸಮುತ್ಪತ್ತಿ :

ಬಳಿಕ ಗಹ್ವತಿ, ನಿಷ್ಯಕ, ಗೂಢೆ, ಸರಳೆಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಶ್ರುತಿಗಳೆ ಪಡ್ವೆ ಸ್ವರದಿಂದ ಪುಟ್ಟಿದವು. ಮಧುರೆ, ಯಾವಳಿ, ಏಕಾಕ್ಷರಿಯೆಂಬ ಮೂರು ಶ್ರುತಿಗಳೆ ಋಷಭಸ್ವರದಿಂದ ಜನಿಸಿದವು. ಭೃಂಗಜಾತಿ, ಪರಂಗೀತೆಯೆಂಬೆರಡು ಶ್ರುತಿಗಳೆ ಗಾಂಧಾರಸ್ವರದಿಂದುದಯಿಸಿದವು. ರಂಜಕೆ, ಪೂರ್ಣ, ಅಲಂಕಾರಿಣಿ, ವಾಂಸೆ ಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಶ್ರುತಿಗಳೆ ಮಧ್ಯಮ ಸ್ವರದಿಂದಾದವು. ರೇಣುಕೆ, ಲಲಿತೆ, ವಸ್ತು-ವಾಂಸೆ, ಸ್ವರವಾಂಸೆಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಶ್ರುತಿಗಳೆ ಪಂಚಮ ಸ್ವರದಿಂದೊಗೆದವು. ಭಾಷಾಂಗ ವರ್ತಕೆ, ಸಂಪೂರ್ಣೆಯೆಂಬ ಮೂರು ಶ್ರುತಿಗಳೆ ದೈವತ ಸ್ವರದಿಂದುದ್ಭವಿಸಿದವು. ಪ್ರಸನ್ನ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೆಂಬೆರಡು ಶ್ರುತಿಗಳೆ ನಿಷಾದಸ್ವರದಿಂದುದ್ಭವಿಸಿ ಯಾದವಂತು ಸಪ್ತ ಸ್ವರದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಶ್ರುತಿಗಳಾದವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ. ೫೦೪

ಶ್ರುತಿಗಮಕ ದೇಶೀಗಮಕಗಳು :

ಬಳಿಕ ಸ್ಪುರಿತ, ಪ್ರಮಳಿತ, ದೀರ್ಘ, ಲಲಿತೋಚ್ಛದ, ಗುರುಸ್ಥಿತ, ಉಲ್ಲಾಸಿತ, ಉಲೋಸಿತ, ಕಂಪಿತ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಿತ, ದೀರ್ಘಿತ, ದೀರ್ಘಲೋಲಿತ, ಲೀಲೋಚ್ಚರಿತ, ಲೀಲೋದೀರ್ಘ, ದೀರ್ಘಲಾಲಿತ, ಪ್ರಸ್ತುತ, ಕಾಂದಿತ, ಉರ್ಜಿತ, ಕ್ಷಿಪ್ರ, ಹತ, ಆಕ್ಷಿಪ್ರ, ಸಮುಲ್ಲಾಸಿತ, ಕೋಮಲಮೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡೇ ಶ್ರುತಿಗಮಕಗಳು. ಕಂಪಿತ, ಸ್ಪುರಿತ, ಕಲಿನ, ತ್ರಿಭಿನ್ನ, ಸಪ್ತದ, ಅಂದೋಳಿತ, ಆಹತನೆಂಬೇಳೂ ದೇಶೀ ಗಮಕಗಳೆಂದು ಬಗೆದು. ೫೦೫

ರಾಗೋತ್ಪತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಾಮಾದಿಗಳು :

ಬಳಿಕಂತು ಪೇಳ್ವ ಸ್ವರೋಶ್ರುತಿ ಗಮಕಂಗಳಿಂದ ಪುಟ್ಟಿದ ಗೀತನಾದೊಡೆ : ಸ್ವರ, ಸುಸ್ವರ, ಸುರಾಗ, ಮಧುರೆ, ಅಕ್ಷರ, ಅಲಂಕಾರಮೆಂಬಾರು ಲಕ್ಷಣಂಗಳೆ

ನುಳ್ಳುದಾಗಿಹುದಾರಾಗೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಷಡ್ವಗ್ರಾಮ, ಮಧ್ಯಗ್ರಾಮ, ಗಾಂಧಾರಗ್ರಾಮ
ವೆಂಬ ಗ್ರಾಮತ್ರಯಂಗಳುಂಟಲ್ಲಿ; ಗಾಂಧಾರಗ್ರಾಮವೇ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿ
ಸೂದು. ಉಳಿದೆರೆಡು ಗ್ರಾಮವೇ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದಲ್ಲಿ ದೈವತಿ,
ನಿಷಾದಿನಿ, ಷಡ್ವಕೇಸರಿ, ಷಡ್ವದಿನ್ಯಾವತಿ, ಷಡ್ವಮಧ್ಯಮವೆಂಬೈದು ಷಡ್ವಗ್ರಾಮ
ದಿಂದಾದ ರಾಗಂಗಳು. ಗಾಂಧಾರಿ, ರಕ್ತಗಾಂಧಾರಿ ಮಧ್ಯಮಗಾಂಧಾರಿ ದಿನ್ಯಾವತಿ,
ಮಧ್ಯಮದಿನ್ಯಾವತಿ, ಪಂಚಮಗಾಂಧಾರಿ, ಪಂಚಾಮೇಂದ್ರಿ, ನಂದಯಂತಿ, ಕರ್ಮ
ವ್ಯಭಿಚಾರಿ, ಕೌಶಿಕೆಯೆಂಬ ಹತ್ತೇ ಮಧ್ಯಮಗ್ರಾಮದಿಂದಾದರಾಗಂಗಳಂತ
ಗ್ರಾಮದ್ವಯದಿಂದ ಹದಿನೈದು ರಾಗಂ ಪುಟ್ಟಿದವೆಂದು ಪರಿಕರಿಸಿ. ೫೦೬

ರಾಗಜಾತಿಗಳು :

ಬಳಿಕ ಶುದ್ಧ, ಭಿನ್ನ, ಗೌಡ, ಅಷ್ಟಸಾಧಾರಣ, ಸಪ್ತಸಾಧಾರಣ, ಷಟ್ಪ್ರವರ
ವೆಂಬಾರು ಜಾತಿಗಳವರಲ್ಲಿ: ಷಡ್ವಗ್ರಾಮ, ಮಧ್ಯಮಗ್ರಾಮ, ಗೌಡಪಂಚಮ ಕೌಶಿಕೆ,
ಸಾಧಾರಣ, ಮಾಳವಕೌಶಿಕೆಯೆಂಬಾರು ಶುದ್ಧಜಾತಿಯಿಂದಾದ ರಾಗಂಗಳು.
ಭಿನ್ನಷಡ್ವ, ಭಿನ್ನತಾನ, ಭಿನ್ನಕೌಶಿಕೆ, ಮಧ್ಯಮಭಿನ್ನವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಭಿನ್ನಜಾತಿ
ಯಿಂದಾದ ರಾಗಂಗಳು. ಗೌಡಪಂಚಮ, ಗೌಡಕೌಶಿಕೆ, ಗೌಡಮಧ್ಯಮವೆಂಬ
ಮೂರು ಗೌಡಜಾತಿಯಿಂದಾದ ರಾಗಂಗಳು. ಷಡಾರ, ಡಕ್ಕಾರಾಗ, ಮಾಳವಿ,
ಪಂಚಮ ಮಾಳವಿ, ಕೌಶಿಕೆ, ಡಕ್ಕಕೌಶಿಕೆ, ಸೌವೀರ, ಹಿಂದೋಳಮೆಂಬೆಂಟು
ಅಷ್ಟಸಾಧಾರಣದಿಂದಾದ ರಾಗಂಗಳು ನರ್ತಕಿ, ಕಕುಂಭ, ಷಡ್ವಕೌಶಿಕೆ, ಭ್ರಮಾ
ಪಂಚಭ್ರಮಾಳ, ಪಂಚಮ:ಗಾಂಧಾರ ರೂಪಸಾಧಾರಣವೆಂಬೆಳು ಸಪ್ತ ಸಾಧಾರಣ
ಜಾತಿಯಿಂದಾದ ರಾಗಂಗಳು. ಠಕ್ಕಿ ಸೈಂಧವಿ ಪಂಚಮ ಷಡಾವ ದೇವಗುಪ್ತ
ಗಾಂಧಾರಗುಪ್ತ ಕೌಟೀಕಗುಪ್ತ ಉಪಾಂಗವೆಂಬೆಂಟು ಷಟ್ಪ್ರವರ ಜಾತಿಯಿಂ
ದಾದ ರಾಗಂಗಳು. ಇಂತಾರು ಜಾತಿಯಿಂ ಮೂವತ್ತಾರು ರಾಗಂಗಳುದಿಸಿದವೆಂದು
ವಿಧಿಸಿ. ೫೦೭

ರಾಗಾಂಗಗಳು :

ಬಳಿಕ ರಾಗಾಂಗ, ಭಾಷಾಂಗ, ಕ್ರಿಯಾಂಗ, ಉಪಾಂಗವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗಗಳ
ದರಲ್ಲಿ ಮಧುಮಾಧವಿ, ಶಂಕರಾಭರಣ, ಹಿಂದೋಳ, ಬಂಗಾಳ, ಗುಂಡಕ್ರಿ, ಶ್ರೀರಾಗ,
ಸಾಳಗ, ಅಭ್ರಪಂಚಮ, ದಿವಿ, ಘಂಟಾರಾಗ, ಗುಜ್ಜರಿ, ಸೋಮರಾಗ, ಧನ್ಯಾಸಿ,
ದೇಶಿ, ದೇಶಾಕ್ಷಿ, ಮಾಳವತ್ರೀ, ವರಾಳಿ, ನಾಗವರಾಳಿ, ನಾಗದೀವಿ, ಕರ್ಣಾಟಕ,
ಬಂಗಾಳಮೆಂಬಪ್ಪತ್ತು ರಾಗಾಂಗದಿಂದಾದ ರಾಗಂಗಳು.

ಕೌಶಿಕೆ, ವೇಳಾವಳಿ, ಶುದ್ಧಾವಳಿ, ಕಾಂಬೋದಿ, ನಾಟಿ, ಸೋಹರಿ, ಲಲಿತೆ,
ಅಂದೋಳಿ, ಗೌಡಿ, ಸೈಂಧವಿ, ನಾಗಧ್ವನಿ, ಆಹರಿ, ಪ್ರಾವಳಿ ಶುದ್ಧಾಹರಿ
ಕಾಂಬೋಜಿ ಶ್ರೀಕಂಠ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ದಿಕ್ಷಿಣಾದಿತ್ಯ ದೊಂಬಾಕ್ರಿ

ಗದಾಸ್ತ್ರ ಸೈಂಧವಿ ಪೌರಾಣ ಭಿನ್ನಪೌರಾಣ ಚಮ್ರಾಳ ಮಧುಕರಿ ಕಾಳಂದಿ ಪುಳಂದಿ ತರಂಗಿ ಮೇಘರಂಜಿ ಕುರಂಜಿ ಶುದ್ಧವಾಹಿನಿ ಪ್ರಥಮಮಂಜರಿ ನಟನಾರಾಯಣಿ ಫಲಮಂಜರಿ ಸಯಶೋಧರೆಯೆಂಬ ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕು ಭಾಷಾಂಗದಿಂದಾದ ರಾಗಗಳು.

ನೀಲೋತ್ಪಳಿನಿ ಏಕಚ್ಛವಿ ಜೋಹರಿ ಉತ್ಪಳಿನಿ ಕನರಿಕೆ ಗೀತೆ ರಾಯೆ ತರಂಗಿಣಿ ಗಾಂಧಾರಿ ಗೊಲ್ಲಿ ರಕ್ಕಸಿ ನಾದೋತ್ತರಿ ವಸಂತ ಬೈರವಿ ಸಾಳಂಗ ಗಂಧಿಕಾಂಬೋದಿ ಸಿಂಹಾವಳಿ ಕಾಮೋದಿ ದೇವಾಳ ನಾದತ್ತರಿ ವಸಂತಬಂಗಾಳ ಉಪಾಂಗಮೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕ್ರಿಯಾಂಗದಿಂದಾದ ರಾಗಗಳು.

ಸಿಂಧುವರಾಳ ಕನ್ನಡವರಾಳ ದ್ರಾವಿಡವರಾಳ ಪ್ರಥಮವರಾಳೆಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಉಪಾಂಗವರಾಳಗಳು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗುಜ್ಜರಿ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಗುಜ್ಜರಿ ದ್ರವಿಡ ಗುಜ್ಜರಿ ದಕ್ಷಿಣಗುಜ್ಜರಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಉಪಾಂಗ ಗುಜ್ಜರಿಗಳು.

ಕರ್ಣಾಟಕಗೌಳ ದೇಶಗೌಳ ತುರುಸ್ಕಗೌಳ ಮಾಳವಗೌಳ ಛಾಯಾಗೌಳ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಗೌಳ ದ್ರವಿಡಗೌಳ ಮೆಂಬಿಳು ಉಪಾಂಗ ಗೌಳಗಳು.

ಛಾಯಾತೋಂಡೀ, ತುರುಸ್ಕತೋಂಡಿ ಎಂಬೆರಡು ತೋಂಡಿಯುಪಾಂಗಗಳು

ಮಲಹರಿ, ಭೈರವಿಯೆಂಬೆರಡು ಸಾಳಗೋಪಾಂಗಗಳು

ಗೋರಿ, ರಾಮಕರ್ನಿಯೆಂಬೆರಡು ನಾಟ ಉಪಾಂಗಗಳು.

ಸಾಳಗನಾಟ, ಭುಲ್ಲಜಕುರಂಜಿಯೆಂಬೆರಡು ಲಲಿತೆಯುಪಾಂಗರಾಗಗಳು.

ಕೋಳಾಹಳ, ರಾಮಕ್ರಿಯೆಂಬೆರಡು ರಾಮಕ್ರಿಯುಪಾಂಗಗಳು

ದೇವಕ್ರಿ, ತ್ರಿಣೇತ್ರಕ್ರಿ, ಭೂತಾಳಕ್ರಿಯೆಂಬ ಮೂರು ಕೋಳಾಹಳದುಪಾಂಗಗಳು.

ಇಂತು ಚತುರ್ವಿಧಾಂಗದಿಂ ನೂರಾರುರಾಗಂ ಜನಿಸಿದವು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ಗ್ರಾಮ, ಜಾತಿ, ಅಂಗಮೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧದಿಂದಾದ ನೂರೈವತ್ತಿಳು ರಾಗಂಗಳಂ ಪರಾಮರ್ಶಂ ಗೆಯ್ದು.

ಚಂಛ

ಮೂವತ್ತೆರಡು ರಾಗಂಗಳು :

ಬಳಿಕ ಈ ಸಮಸ್ತ ರಾಗಂಗಳೊಳಗೆ ರಾಮಕ್ರಿ, ಭೂಪಾಳಿ, ವಸಂತ, ನಾಟ, ಸಾಳಗ, ಭೌಳ, ಕಾಂಬೋದಿ, ಗುಜ್ಜರಿ, ಭೈರವಿ, ಗುಂಡಕ್ರಿ, ಮಲಹರಿ, ಧನ್ಯಾಸಿ, ಲಲಿತೆ, ಫಲಮಂಜರಿ, ಬಂಗಾಳ, ದೇಶಿ, ದೇವಗಾಂಧಾರಿ, ಮೇಘರಂಜಿ, ಕುರಂಜಿ, ಆಹರಿ, ಶ್ರೀರಾಗ, ಪಹಡಿ, ಗೌಳ, ಸಿಂಧುರಾಮಕ್ರಿ, ಶಂಕರಾಭರಣ, ಭುಲ್ಲರಿ, ದೇಶಾಸ್ತಿ, ವರಾಳಿ, ದೇವಗುಪ್ತಿ, ಮಂಗಳಕೌಶಿ, ನಾರಾಯಣಿ, ಆರಭಿಯೆಂಬ ಮೂವತ್ತೆರಡು ರಾಗಂಗಳೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಗಿಹುದವರಲ್ಲಿ.

ಚಂಛ

ಮಿತ್ರರಾಗಂಗಳು :

ಮೊದಲವೆಂಟು ರಾಗಂಗಳೇ ಪುರುಷರಾಗಂಗಳು, ಮಿಕ್ಕ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ರಾಗಂಗಳೆ ಕ್ರಮದಿಂದಾ ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮೂರು ಸ್ತ್ರೀರಾಗಂಗಳೆಂದಭ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ದು.

ವಸಂತಭೈರವಿ, ಶಾಂತಮಾಲಹರಿ, ಸಾದರಾಮಕ್ರಿಯೆಂಬವೆ ರಾಮಕ್ರಿಯೆ
ಮಿತ್ರರಾಗಗಳು.

ಮುಖಾರಿ, ಹಿಂದೋಳ, ವಸಂತವೆಂಬವೆ ವಸಂತದ ಮಿತ್ರರಾಗಗಳು.

ಸಾಟಿ, ಅಹರಿಸಾಟಿ, ಸಾಳಗವಾಟಿ, ಹಮ್ಮೂರಸಾಟಿ, ಗುಜ್ಜರಿಸಾಟಿಯೆಂಬವೆ
ಪಂಚವಿಧ ಸಾಟಿಗಳು.

ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಗೌಳ, ಮಾಳವಗೌಳ, ಕೇತಾರಗೌಳ, ಛಾಯಾಗೌಳ, ಕನ್ನಡಗೌಳ,
ವಸಂತಗೌಳ, ಪ್ರತಾಪಗೌಳ, ಮೋಹನಗೌಳವೆಂಬ ಅಷ್ಟಗೌಳಗಳೆ ಸಾಳಗದ
ಮಿತ್ರರಾಗಗಳು.

ಮೇಚಭೌಳಿಯೆ ಭೌಳಿಯ ಮಿತ್ರರಾಗವಹುದು.

ಗುಮ್ಮಗಾಂಬೋದಿ ತೆಲುಗಕಾಂಬೋದಿಯೆಂಬವೆ ಕಾಂಬೋದಿಯ ಮಿತ್ರ
ರಾಗಗಳು.

ಶೋಕವರಾಳಿ, ವಸಂತವರಾಳಿ, ಜೋನಿಗವರಾಳಿ, ಪತ್ರವರಾಳಿ, ಪ್ರತಾಪವರಾಳಿ,
ಲಕ್ಷಣವರಾಳಿ, ನಾಗವರಾಳಿಯೆಂಬವೆ ಸಪ್ತವರಾಳಿಗಳಿವು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಮಿತ್ರ
ರಾಗಗಳನ್ನಾರೈದು. ೫೦೦

ಗಾನವೈಖರಿ :

ಮತ್ತಮಾ ರಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ, ಮಿಶ್ರ, ಸಂಕೀರ್ಣ ಭೇದಗಳು ವಿಭಾಗಿಸಿ;
ಗ್ರಾಮವರ್ಜ್ಯಗಳಂ ಪರಿರಕ್ಷಿಸಿ; ಜನ್ಯ, ಜನಕಂಗಳಂ ಕಂಡು; ಕೌಟಿಳ, ಬೊಂಬಾಳ,
ನಾರಾಟ, ಮಿಶ್ರಿತವೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಸುಸ್ವರಂಗಳಂ ಪರುಠವಿಸಿ; ಆಳಾಪ, ಭಜಾ
ವಣೆ ಛಾಯೆದಪ್ಪದೆ; ನಾದಾವತಿ, ನಂದಾವತಿ, ಭದ್ರಾವತಿ, ವಿನಯಾವತಿ,
ಭೋಗಾವತಿ ಯೆಂಬ ಐದುತೆರದಿಂದಾಳಾಪಿಸುವ ಪದಕ್ರಮದ; ಗೌಡಿ, ಮೈದರ್ಭಿ,
ಪಾಂಚಾಲಿಯೆಂಬ ರೀತಿತ್ರಯಂ ಗೊಡಿ; ದರು, ಪರಿ, ವಿಕೃತಿ, ವಿಂದಾಣವೆಂಬ
ಚತುರ್ವಿಧ ದಂಡಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗು, ರಕ್ತಿ, ರೀತಿದೋರಿ; ಕಂಪಿತ, ಚಿಂತಿತ, ಅನು
ನಾಸಿಕ, ಶಿರೋದ್ಗತ, ಕಂಠದೂಷಣ, ವಿಕಲ್ಪ, ನೀರಸ, ನಿಷ್ಕೂರ, ನಿಸಾರ,
ಚಿತ್ತಾಂತ, ಶ್ರುತಿವರ್ಜಿತ, ಕಾಕಶ್ವರ, ಪ್ರಯಾಣ, ಅಸಮಾನ, ತಾಳಹೀನವೆಂಬ
ಪದಿನೈದು ಸ್ವರದೂಷಣಂ ಪೂರ್ವದೆ ಪಾಡಿ ಮೋಹಿಸುವ ಗಾಯಕರಿಂ. ೫೦೧

ವಾದ್ಯ ಭೇದಗಳು :

ಬಳಿಕ ತಂತ್ರಯಂ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಜಿಸುವ ವಿಣಾದಿಕವೇ ತತವೆನಿಸೂದು.

ಚರ್ಮವಂ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಜಿಸುವ ಆವುಣೆ ಮೊದಲಾದವೇ ಅನದ್ಧವೆನಿಸೂದು.

ಉದಿ ಬಾಜಿಸುವ ವಾಸ ಮೊದಲಾದವೇ ಸುಷಿರವೆನಿಸೂದು.

ಕಂಚಿನ ತಾಳಾದಿಕವೇ ಘನವೆನಿಸೂದು. ಇಂತು ಚತುರ್ವಿಧವಾದ್ಯಭೇದಮಾದ
ಕಹಳೆ, ಪಟಹ, ಶಂಖ, ಭೇರಿ, ಜಯಗಂಟಿಯೆಂಬ ಪಂಚಮಹಾನಾದ್ಯ ವಿಚಕ್ಷಣರಿಂ

ತಂತ್ರೀವಾದ್ಯಗಳು :

ಬಳಕೆ ವಿಪಂಚಿಕೆ, ಚಿತ್ರಕೆ, ಚಿತ್ರಘೋಷಾವಳಿ, ಲಕುಲಾಷ್ಟಿ, ಕೂರ್ಮಿಕೆ, ಕುಬ್ಜಕೆ, ಪರಿವಾದಿನಿ, ಕಿನ್ನರಿ, ತುಂಬುರವೀಣೆ, ತಿಪತಿ, ರಾವಣಹಸ್ತ, ಚಕನ, ವಲ್ಲಕೆ, ಅಳಾವಲಿನಿ, ಅನಾವಿಧಿ, ಕಾಸ್ತುರವೀಣೆ, ಬ್ರಹ್ಮವೀಣೆ, ಸಾರಂಗವೀಣೆ, ಸರವೀಣೆ, ಅಕಾಶವೀಣೆ, ಅಂತರವೀಣೆ, ರುದ್ರವೀಣೆಯೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ತೆರೆದ ತಂತ್ರೀವಾದ್ಯವೆಂಬುದು. ದುಕ್ಕಡಿ, ಗೀತಾನುಗಂತ, ಶ್ರುತಾನುಗಂತ, ಉಭಯಾನುಗಂತ, ವೀಣಾನುಗಂತವೆಂಬೈದು ತೆರನಾಗಿಹುದವರಲ್ಲಿ ದಂಡ, ಜಾತಿ, ಮುಖ, ಬೈಸಣಿಗೆ ಮುಂತಾದವಂ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ, ಆಯಾಯ ರಾಗಾನುಗುಣ್ಯಮಾಗಮೇಳೈಸಿ ತಂತಿಗಳಂ ಕಳೆಯೇರಿಸಿ, ಸಪ್ತಸ್ವರ ಭೇದವರಿದು, ಜನ್ಯ ಜನಕ ರಾಗಗಳನಾಶೈದು ಬಾಜಿಸಿ ಕೇಲ್ವರಂ ಕಿವಿಗೊಳಿಸ ತಂತ್ರೀವಾದ್ಯ ವೇದ್ಯಂ.

೫೧೩

ಗಾಯಕಿಯರು :

ಬಳಕೆ ಹದಿನೆಂಟುಗುಲ, ಹದಿನೇಳುಗುಲ, ಹದಿನಾರುಗುಲ, ಹದಿನೈದುಗುಲ, ಹದಿನಾಲ್ಕುಗುಲ, ಹದಿಮೂರುಗುಲ, ಹನ್ನೆರಡುಗುಲ, ಹನ್ನೊಂದುಗುಲ, ಹತ್ತಂಗುಲ, ಒಂಭತ್ತಂಗುಲ, ಎಂಟುಗುಲ, ಏಳುಗುಲ, ಆರುಗುಲ, ಐದುಗುಲ, ನಾಲ್ಕುಗುಲ, ಮೂರುಗುಲ, ಎರಡುಗುಲ, ಒಂದೆಂಟುಗುಲ ಪ್ರಮಾಣಿಸ ಕ್ರಮವಿಡಿದು, ಜಾತಿವಾಸ, ಸಜಾತಿವಾಸ, ಸುಕುಮಾರವಾಸ, ಪಕ್ಷವಾಸ, ಭುವನವಾಸ, ಶ್ರೀತವಾಸ, ಆದಿತ್ಯವಾಸ, ರುದ್ರವಾಸ, ಪರಿವಾಸ, ವಿಧಿವಾಸ, ದಿಗುವಾಸ, ಮುಷಿವಾಸ, ಕುಮಾರವಾಸ, ಅಘೋರವಾಸ, ಬ್ರಹ್ಮವಾಸ, ತ್ರಿಪುರವಾಸ, ಶಿವಶಕ್ತಿವಾಸ, ಭುವನಾಧಿಪತಿವಾಸವೆಂಬ ಹದಿನೆಂಟು ತರದ ವಾಸಗಳ ಲಕ್ಷಣವರಿದಾ ಜಾತಿ ಮುಖದ ಕಳೆಯ ಮಯಣಮಂ ಸೈತುನಾಡಿ, ಪೂತ್ಕಾರಂ ಪೂಣ್ಣಲು; ಅಳಾಪ, ಕಾಳಾಪ, ಹೆಲ್ಲಣೆ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಮುಂತಾದ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ತೆರದಲ್ಲಿ ಸ ರಿ ಗ ಮ ಪ ದ ನಿ ಯೆಂಬ ಸಪ್ತಸ್ವರಾಕ್ಷರಂಗಳನಾರೋಹಿ ಅವರೋಹಿ ಮುಂತಾದ ನಾಲ್ವತ್ತಾರು ಭೇದವರಿದು ಅಳಾಪಿಸಿ, ಕೇಳಿಸುವ ಭಾಸುರತರ ವಾಸ ವಿಲಾಸಿಗಳಂ.

೫೧೪

ಮರ್ದಳೆ ಕಾರರು :

ಬಳಕೆ ಶುದ್ಧ, ಸಾಳಗ, ಸಂಕೀರ್ಣ, ಠವಣೆಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಮೃದಂಗಮಂ ಮೇಳೈಸಿ; ಕತ್ತರ, ಬೊಟ್ಟು ಗಡಾದಿ ಭೇದಂಗಳನನುವದಿಸಿ; ತ್ವಂಕೈ, ಆಲಿಂಗೈ, ಉರ್ಧ್ವಕಮೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಕ್ರಮವಿಡಿದು ನುಡಿಸುವ ಕಡುಜಾಣರಪ್ಪ ಮರ್ದಳೆ ಕಾರರಿಂ; ಬಳಕೆ ಕಂಠಾವುಜ, ಪಟಾವುಜ, ಕುಡುಪಾವುಜ ಅಡಾವುಜವೆಂಬ ನಾಲ್ಕುತರದ ಅವುಜಮನೋಹೆಯಿಂ ಬಾಜಿಸುವ ಅವುಜಕಾರರಿಂ.

೫೧೫

ತಾಳಪ್ರಕ್ರಿಯೆ :

ಬಳಿಕ ತಾ ಕಾರವೆ ರುದ್ರನು, ಈಕಾರವೆ ಪಾರ್ವತಿ, ಆ ಉಭಯ ಸಂಪುಟ ಮಾದ ನಾದವೇ ಈಶ್ವರನಹುದು. ಆ ತಾಳವೆರಡರ ಕೂಟವೆಂಬುದೊಂದು ಧೃವವೆನಿಸೂದು. ಆ ಧೃವವೆರಡು ಒಂದುಮಾತ್ರೆಯೆನಿಸೂದು. ಆ ಮಾತ್ರೆಯೆರಡೆಂಬುದೊಂದು ಗುರುವೆನಿಸೂದು, ಮೂರುಮಾತ್ರೆಯೆಂಬುದೊಂದು ಪುತವೆನಿಸೂದು. ಒಂದುಪುತ ಪುತದರ್ಥ ನಾಲ್ಕುವರೆಮಾತ್ರೆಯೆಂಬುದೊಂದು ವಿರಾಮ ಮಾತ್ರೆಯೆನಿಸೂದು. ಇಂತೀಮಾತ್ರೆಯೆರಡು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿಮಿಷಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನಕಾಲ ಅತೀತ, ಅನಾಗತ ವರ್ತಮಾನದಿಂ ಕ್ರಿಯಾಕಾರಮನೇಕಮಾಡಿ ತಾಳೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಯುತ್ತೊಂದು ತಾಳೋದಯಮಂ ತಿಳಿದು, ಬಳಿಕಾ ತಾಳದ ಕಾಲ, ಮಾರ್ಗ, ಕ್ರಿಯೆ, ಅಂಗ, ಜಾತಿ, ಗ್ರಹ, ಕಳೆ, ಲಯ, ಯತಿ ಪ್ರಸ್ತಾರವೆಂಬ ದಶಪ್ರಾಣಂಗಳನ್ನಾರೈದು.

೫೧೬

ತಾಳಭೇದಗಳು :

ಬಳಿಕ ಧೃವ, ಮಠಯ, ರೂಪಕ, ಜಂಪೆ, ತಿವುಡೆ, ಆಟ, ಏಕ, ಚಚ್ಚಪುಟ, ಚಾಚಪುಟ, ಪದ್ಧಿತಿ, ಸತ್ಪಚ್ಚದ, ಸವ್ಯಾಚಿತೆ, ಸಮಿತ ಎಳೆಗೊಂಬಡೆ, ಗಾರ್ಹಡಕ್ಕೆ ಯಡಡಕ್ಕೆ, ಸ್ವರಕರಣ, ಪಾಠಕರಣ, ಪಿಂಡಕರಣ, ಕ್ರೌಂಚಪದ, ಕಳಹಂಸೆ, ಆದಿಲಲಿತೆ, ಮತ್ತಮಾತಂಗ, ಪಳಚಕ್ರ, ಆಸ್ಥಾನಮಂಟಪ, ಮಯಮಂದರೆ, ಯಕ್ಕಸರ, ರಚ್ಚಿ, ಉತ್ತರಪಾಣಿ, ಪಂಚಪಾಣಿ, ಸಂಕ್ರಿಸ್ವ, ಖಂಜಾಖಂಜ, ಆಖಂಡಿತ, ವಿಲಂಬಿತ, ಕುಟಿಲ, ಚತುರಾಶ್ರ, ಖಂಡ, ವೃದ್ಧ, ಉಪವೃದ್ಧ, ಸುಭದ್ರ, ಸಂಗತ, ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾಲಯ, ಚಾಚಲಾಣ, ಗೋಷ್ಠಿಯಾಣ, ಧೃವಲಯ, ಜೊಂಬಾಯರ, ಹರಿಣಿ, ವಿಷಮ; ವಿದ್ಯಾಧರ, ಮಾತಂಗ, ಬ್ರಹ್ಮನಂದನ, ಸರಸ್ವತಿ, ಕಂಠಾಭರಣ, ಆದಿಮಠಯ, ಜಂಪಮಠಯ, ಸರಮಠಯ, ತೆಗದಮಾನಮಠಯ, ಪೂರ್ವಕಂಠಾಣ, ಕಾಮ್ಯಕಂಠಾಣ, ಪ್ರಶಸ್ತ, ಕೋಕಿಲಪ್ರಿಯ, ಸಿಂಹನಂದನ, ಸಿಂಹವಿಕ್ರೇಡಿತ, ಸಿಂಹನಾದ, ಸಪ್ತಮುದ್ರಿಕ, ಜಯಾಳಮೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದ ನೂರೊಂದು ತಾಳಗಳಾದೊಡೆ ಭಂಗತಾಳ, ಉಪಭಂಗತಾಳ, ವಿಭಂಗತಾಳ, ಶುದ್ಧತಾಳ, ಅನುತಾಳಂವೆಂದಾರುವರ್ಗ ಸಂಖ್ಯಾಭೇದಮಾಗಿಹವೆಂದು ಪೇಳ್ವ ಭರತಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೀಣರಪ್ಪ ತಾಳಧಾರಿಗಳಂ.

೫೧೭

ನೃತ್ಯಭೇದಗಳು :

ಬಳಿಕ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಿನದಿನಕ್ಕಭಿನೈಸಲ್ಪಕ್ಕೆ ರಸ, ಭಾವ, ಸಂವಿಧಾನ ಆಶ್ರಯಂಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪ್ರಬಂಧಾಂಶಮಂ ತಿಳಿದು ಮುಖವೃಷ್ಟಿ ಹಸ್ತಪಾದಂಗಳಭಿನವ ಸ್ವಕ್ಷಣಂದಪ್ಪದೆ, ಮೇಲೆ ಮುಖರಸವೆ ಹಾವ, ನೇತ್ರವಿಲಾಸವೆ ಭಾವ, ಪದನ್ಯಾಸವೆ ನಿಲಾಸ, ಭ್ರೂವಿಕ್ಷೇಪಣವೆ ವಿಭ್ರಮಮೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಮೋಹನಂ ಮೈನೆತ್ತು ;

ಶುದ್ಧ ದೇಶೀಯಮೆಂಬ ಮಾರ್ಗದ್ವಯಮನಂಗೊಂಡು; ತಾಂಡವ, ನಾಟ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಲಾಸ್ಯ, ಗುಂಡಿಲು, ವೆಕ್ಕಣ, ಲಚ್ಚಣ, ಅಪರಿಪಾತ್ರ, ಸುಪಾತ್ರ, ಸರ್ವತೋಭದ್ರಮೆಂಬ ದಶವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳೂ ತೋರಿ ರಂಜಿಸುವ ನರ್ತಕ ನರ್ತಕಿಯರಿ; ಬಳಿಕ್ಕಿಂತು ಪೇಳ್ವ ಗೀತಾನುಗುಣ್ಯಮಾದ, ವಾದ್ಯಾನುಸಾರಮಾದ ನೃತ್ಯಮೆಂಬ ತೂರ್ಯಾತ್ರಯಂ ಮೊದಲಾದ ಸಂಭ್ರಮಂಗಳಿಂದಿಂಬುವಡೆದು. ೫೧೮

ರಾಜಭೋಗ :

ಅನಂತರದೊಳಾಂದೋಳನ, ವಸ್ತ್ರ, ಆಭರಣ, ವಾಹನ, ರಾಜ್ಯ, ವಧು, ಕರ್ಪೂರ ವೀಳ್ಯಮೆಂಬ ತ್ಯಾಗಾಂಗ ಸಪ್ತಕ ಸಂಯುಕ್ತರೆನಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಸಮುದ್ರಾಧೀಶ್ವರರಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪಾಲನಾದಿ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನರೆನಿಸಿ ದಶದಿಗ್ಭರಿತ ಪುಣ್ಯಕೀರ್ತಿಮಯರಾಗಿ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ದುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೫೧೯

ಸಗರ ಸಾಗರಾದಿ ವಿಷಯ :

ಮತ್ತಮವರೊಳಾ ಸಗರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗರುವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕುಮಾರಕರವರೊಂ ದಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗದನೆವದಿಂ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ತಡಿವಿಡಿದೆಂಟು ಸಾವಿರಯೋಜನ ದಗಲ ಅರುವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದ ನೀಳದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮವಾಗಗೆಯಲವರೆಗೆದ ಭೂಮಿಯೊಳಾ ಸಮುದ್ರೋದಕಮಾವರಿಸಿರ್ಬೆಡೆ ದಿಕ್ಕುಗಳೆ ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯಾಗಿ ಇಂದ್ರದ್ವೀಪ, ಕುಶದ್ವೀಪ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣದ್ವೀಪ, ಗಭಸ್ತಿಮೂನ್ ದ್ವೀಪ, ನಾಗದ್ವೀಪ, ಸೌಮ್ಯದ್ವೀಪ, ಗಂಧರ್ವದ್ವೀಪ, ವಾರುಣದ್ವೀಪಮೆಂಬೆಂಟು ದ್ವೀಪಗಳಾದವೆಲ್ಲಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಮಾದೊಂದು ಸಾವಿರಯೋಜನದಗಲಂಗಳನುಳ್ಳವಾಗಿ ವೈಷ್ಣಾದಿಹೀನ ಜಾತಿಗಳೆಗಾತ್ರಯಂಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ. ೫೨೦

ಕರ್ಣಿಕಾ ದ್ವೀಪಾದಿ ಸ್ಥಾನ:

ಮತ್ತಮವರಗೆಯ್ದುಳಿದ ಸಾವಿರಯೋಜನ ವಿಶಾಲದ ಭೂಮಿಯೆ ಹಿಮ ವತ್ಸರ್ವತ ಪರಿಯಂತಂ ಕರ್ಣಿಕಾ ದ್ವೀಪವೆಂಬ ವೆಸರಂ ಪಡೆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಸಕಲವರ್ಣಂಗಳಗಾಸ್ಪದಮಾಗಿಹುದವರೊಳಗೆ. ಮರ್ಯಾದಪರ್ವತ ಸವಾಲಕ್ಷ ಪರ್ವತಸಹ ಮುನ್ನೂರು ಯೋಜನ ಸ್ಥಲಮೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾಗಿ ಭರತಖಂಡ ಮೆನಿಸುತ್ತದರೊಳಗೆ. ೫೨೧

ಮಹಾಕುಲಶೈಲ ಸಪ್ತಕ ನದಿಗಳು:

ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಸಹ್ಯ, ಶುಕ್ರಿಮಾನ್, ವೃಕ್ಷ, ವಿಂಧ್ಯ, ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಮೆಂಬ ಸಪ್ತಕುಲ ಪರ್ವತಂಗಳುಂಟವರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನದಿಗಳಾವೆನೆ: ತ್ರಿಸಾಮೆ ಋಷಿಕುಲಮೆಂಬೆರಡು ನದಿಗಳೇ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವು. ಕೃತಮಾಲಿನಿತಾಮ್ರಪರ್ಣಗಳೆಂಬವೆರಡು ನದಿಗಳೇ ಮಲಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವು.

ಗೋದಾವರಿ, ಭೀಮರತಿ, ಕೃಷ್ಣವೇಣಿಗಳೆಂಬ ಮೂರುನದಿಗಳ ಸಹ್ಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವು. ತಾಪಿ ಪರ್ವತದಿಂದ ಹರಿದು ನದಿಗಳ ವೃಕ್ಷ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವು. ನರ್ಮದ ಸುರಸೆಗಳೆಂಬರಡು ನದಿಗಳ ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವು. ವೇದ ಸ್ಮೃತಿಗಳೆಂಬರಡು ನದಿಗಳ ಪಾರಿಯಾತ್ರ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವು. ಶತದ್ರು ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯೆಂಬರಡು ನದಿಗಳ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ.

೫೨೨

ನದೀ ವಿಶೇಷಗಳು:

ಮತ್ತಂ ಮಲಪ್ರಹರಿ ಮಣಿಮುಕ್ತೆ ಮಂದಾಕಿನಿ ಗೋಮತಿ ಗಂಗೆ ತುಂಗೇ ಗಂಡಕಿ ಕಾವೇರಿ ಕಪಿಲೆ ಕಾಂಡಲಿ ಕಾಶಿಕೆ ಕೇಸರಿ ಸರಯು ಸರಸ್ವತಿ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿ ಶೋಣಿ ವರುಣಿ ಭದ್ರೆ ನಿರಂಜನೆ ಜಾಹ್ನವಿ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾ ನದಿಗಳೆನ್ನೂರು, ಮಹಾನಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಗಳೊಂದುಕೋಟಿ.

೫೨೩

ಅಷ್ಟಪ್ರಾಕೃತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು :

ಶ್ರೀಶೈಲ ಸೇತು ಕೇದಾರ ಕಾಶಿ ಕಾಳಹಸ್ತಿ, ಕುಂಭಕೋಣ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಕನಕಾಚಲ, ಕಕುದ್ಗಿರಿ, ಅಭ್ರಸಭೆ, ಅರುಣಾಚಲ ಆದಿಗ್ರಾಮ ಅಗಸ್ತ್ಯನಾಥ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ವೃದ್ಧಾಚಲ ಗಯೆ ಗೋಕರ್ಣ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಭೀಮೇಶ್ವರ ಜಪ್ತೇಶ್ವರ ವೇದಾರಣ್ಯ ಶ್ರೀತಾರಣ್ಯ ಗಜಾರಣ್ಯ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ ಹಾಲಾಖ್ಯ ನೀಲಕಂಠ ಮಧ್ಯಾಹ್ನನ ಪರಶುರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರಾದಿ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂಬವತ್ತೆಂಟು. ೫೨೪

ಅಷ್ಟಾದಶ ಶಕ್ತಿ ಪೀಠಗಳು:

ಬಳಿಕ ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ. ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮಾಕ್ಷಿ. ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂಕರಿ. ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಜಾಲಂಧರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿ. ಕನ್ಯಾಕುಬ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಕುಬ್ಜಿಕೆ. ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಿಕೆ. ಚಕ್ರವಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕೇಶ್ವರಿ. ಸುವರ್ಣ (ಪೂರ್ಣ) ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಕಾದೇವಿ. ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತಿ. ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರಾಂಬಿಕೆ. ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯಾವಾಸಿನಿ. ಕಾಲಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರೌದ್ರೇಶ್ವರಿ. ಯೋಗಿನಿಪುರದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿನಿ. ಉಜ್ಜನಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಳಿ. ಹಿಮಾಚಲದಲ್ಲಿ ಭೀಮರೂಪಿ. ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವಾಸಿನಿ. ಸುಮೇರುವಿನಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಭಾದೇವಿ. ಯರೇಂಬ ಹದಿನೆಂಟು ಶಕ್ತಿಯೋಗ ಪೀಠಗಳಾದೊಡೆ. ಆ ಶಕ್ತಿದೇವಿಯರುಂ ಬಾಲಾರ್ಕ ತೇಜದಿಂ ತ್ರಿಣೇತ್ರದಿಂ ವಾಶಾಂಕುಶ ಚಾಪ ಬಾಣವಾಂಶ ಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದೆನೆದು ತ್ರಿಸಂಧೈಯಲ್ಲಿ ತನ್ಮುಂ ಧ್ಯಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಾನುಜಪಕರ್ಗೇ ರಾಜವಶ್ಯಾದಿಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿರ್ಕುಂ.

೫೨೫

ಮುಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರ ಸಪ್ತಕ :

ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಮಥುರೆ ಮಾಯಾಪುರಿ ಕಾಶಿ ಕಾಂಚಿ ಅವಂತಿ
ದ್ವಾರಾವತಿಯೆಂಬ ಸಪ್ತಪುರಂಗಳೆ ತಮ್ಮನಾಶ್ರಯಿಸಿದ್ ಪಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ
ದಾಯಕಂಗಳಾಗಿರ್ಪವರೊಳಗೆ ಕಾಶಿಯೊಂಬುದೊಂದೇ ವಾರಣಾಸಿ ಕಾಶಿ
ಅವಿಮುಕ್ತ ಅಂತರ್ಗೃಹವೆಂದು ನಾಲ್ಕು ತೆರನಾಗಿರ್ಪುದು. ಅಲ್ಲಿ ಮರಣವಾದ
ಪಿಪೀಲಿಕಾಡಿ ಸಕಲ ಪಾಣಿಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು ತಾನೇ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ
ತಾರಕಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶಂಗೆಯ್ಯೆ ಸದ್ಯೋಮುಕ್ತಿಯಹುದೆಂದು ಸುರಾಭಾಂಡೇಶ್ವ
ರಾದಿ ಲಿಂಗ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ನೇದಾಗಮ ಪುರಾಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಮವ್ವುದರಿಂದ ಕಾಶಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷವಹುದು. ಉಳಿದವಂತಲ್ಲಾಗಿ
ಸಾಮಾನ್ಯಂಗಳೆಂದು ವಿನೇಕಿಸಲ್ವೇಳ್ಕುಂ.

೫೨೬

ಐವತ್ತಾರು ದೇಶಂಗಳು;

ಅಂಗ ವಂಗ ಕಳಿಂಗ ತೆಲುಂಗ ಕೊಂಗ ಲಾಳ ಬಂಗಾಳ ಜೋಳ
ಕೇರಳ ಗೌಳ ಪಾಂಚಾಲ ಸಿಂಗಳ ಕುಂತಳ ನೇಪಾಳ ಮಲೆಯಾಳ
ಮಾಳವ ಹೈವ ಹಿಂದವ ಸ್ಕಂಧವ ಕೊಂಕಣ ಕುರು ಕಂಭಾತಿ ಕಲಹತಿ
ಕಿರಾತ ಮುಂಗಲ ಮಗಧ ಮಾರುಕ ತುರುಷ್ಕ ತಿರುಗುತಿ ತ್ರಿಗರ್ತ
ಆರ್ಯಾವರ್ತ ಭೋಟಿ ಮಹಾಭೋಟಿ ಆರಭಟಿ ಮರಹಟಿ ಚೇದಿ ಚೀನ ಮಹಾಚೀನ
ಹರ್ಪರ ಖರ್ಪರ ಮಧ್ಯರಾಷ್ಟ್ರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಹೂಣ ಹವೊರ
ಕಾಶ್ಮೀರ ಸಂವೀರ ಶಾಡ್ವಲ ಪಾಂಡು ಪಾಂಡೀಯ ಪಾರ್ಶ್ವೀಕ ಯವನ
ಅಂಭಷ್ಟ ಮ್ಲೇಚ್ಛ ದ್ರಾವಿಡ ಕರ್ಣಾಟಕಮೆಂಬೈವತ್ತಾರು ದೇಶಂಗಳೆಕ್ಕುಂ.

೫೨೭

ದೇಶಾಲಂಕಾರ ರಕ್ಷಕಂಗಳು:

ಮತ್ತಮಾ ಚಪ್ಪನ್ನ ದೇಶಂಗಳಾದೊಡೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ನಗರ ಪಟ್ಟಣ
ಗ್ರಾಮ ಪೇಡ ಖರ್ವಡ ದ್ರೋಣ ಮಡಬಾದಿ ಗ್ರಾಮ ಭೇದಂಗಳಿಂ; ಸ್ವಾಮಿ
ಅಮಾತ್ಯ ಬಂಧು ಕೋಶ ರಾಷ್ಟ್ರ ದುರ್ಗ ಬಲಂಗಳೆಂಬ ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಸಪ್ತಕಂ
ಗಳಿಂ; ಜಲದುರ್ಗ ವನದುರ್ಗ ಗಿರಿದುರ್ಗ ಕೃತಕಾವನಿದುರ್ಗಮೆಂಬ ದುರ್ಗಚತುಷ್ಟ
ಯಂಗಳಿಂದಲಂಕೃತಮಾಗಿ ದ್ವಾದಶಯೋಜನಕ್ಕೊಂದೊಂದು ವಿಭಾಗೆವಡೆದು
ಜಾತಿ ರೀತಿ ನೀತಿ ಮಾತು ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆ ನೊಡಲಾದ ಕ್ರಿಯಾಭೇದಂ
ಬಡೆದಿರ್ಕುಂ.

೫೨೮

ಜನ ಜೀವನ ಕ್ರಮ

ಮತ್ತಮಾ ಭಾರತ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಬಹುವರ್ಣದ ಜನರು ಕೃತಾದಿ
ಯುಗಾನುಕ್ರಮದಿಂ ಜ್ಞಾನೈಶ್ವರ್ಯ ತೇಜೋಬಲಾದಿಗಳ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದುಳ್ಳವರಾಗಿ
ಕೃಷಿ ಸೇವೆ ಯಾಚನೆ ನೊಡಲಾದನೇಕ ವ್ಯಾಪಾರಂಗಳಿಂದನೆ ಗಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು

ಕಷ್ಟಾನ್ ಭೋಕ್ತೃಗಳೆನಿಸಿ; ಅಶುಚಿ ಅನಿತ್ಯ ಅನಾತ್ಮ ಅಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ
ಶುಚಿ ನಿತ್ಯ ಅತ್ಮ ಸುಖಗಳೆಂದು ಮಾಯೆಯಿಂ ಮೋಹಿಸಿ; ಅವಿದ್ಯೆ ಅಸ್ತಿತ್ವ
ರಾಗ ದ್ವೇಷ ಅಭಿನಿವೇಶವೆಂಬ ಕ್ಲೇಶಪಂಚಕದಿಂ ಘಾಸಿಯಾಗಿ; ಜ್ಞಾನವಿಕ್ಯತಿ-
ಭಾವ, ವರ್ತನವಿಕ್ಯತಿಭಾವ, ಮೋಹನವಿಕ್ಯತಿಭಾವವೆಂಬ ಭಾವತ್ರಯದಿಂ ಭ್ರಮಿಸಿ;
ಅರ್ಥೇಷಣ, ಪುತ್ರೇಷಣ, ದಾರೇಷಣವೆಂಬ ಈಷಣತ್ರಯದಿಂ ದೋಷಂ ಮಿಕ್ಕು;
ಜಾತಿ, ವರ್ಣ, ಆಶ್ರಮ ಕುಲ, ಗೋತ್ರ ನಾಮಂಗಳೆಂಬ ಸಡ್ಭ್ರಮೆಯಿಂ
ವಿಭ್ರಾಂತಿಸಿ; ಪ್ರಾಣ, ಬುದ್ಧಿ ದೇಹಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದೆರಡಾದ ಅಶನ, ಪಿಪಾಸೆ
ಶೋಕ ಮೋಹ ಜರೆ ಮರಣಮೆಂಬ ಸಡೂರ್ಮಿಯಿಂ ಪರ್ಮೆಯುಡುಗಿ;
ತನುವ್ಯಸನ, ಮನವ್ಯಸನ ಧನವ್ಯಸನ ರಾಜ್ಯವ್ಯಸನ ವಿಶ್ವವ್ಯಸನ ಉತ್ಸಾಹ
ವ್ಯಸನ ಸೇವಕವ್ಯಸನವೆಂಬ ಸತ್ತವ್ಯಸದಿನಂ ಹಸಂಗೆಟು; ಕುಲ ಚಲ ಧನ
ರೂಪು ಯೌವನ ವಿದ್ಯೆ ರಾಜ ತಪದೇಗ್ಗೆಯೆಂಬ ಅಷ್ಟಮದದಿಂ ಮದಿಸಿ;
ತೃಷೆ ಶಂಖ ಭೀತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಕುಲ ಶೀಲ ಗರ್ವಮೆಂಬ ಅಷ್ಟಪಾಶದಿಂ
ಬಿಗಿವಡೆದು; ಭೂಮಿ ಜಲ ಪಕ್ಷಿ ವಾಯು ನಭ ಮನ ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ
ಮೆಂಬ ಅಷ್ಟಪ್ರಕೃತಿಯಿಂ ವಿಕರಿಸಿ; ಬುದ್ಧಿ ಸುಖ ದುಃಖ ರಾಗ ದ್ವೇಷ
ಯತ್ನ ಧರ್ಮ ಅಧರ್ಮಭಾವನೆಯೆಂಬ ನವಗುಣದಿಂ ವ್ಯವಹರಿಸಿ; ಅಸುರವಾ
ಸನೆ ದ್ವಿವಾಸನೆ ಲೋಕವಾಸನೆ ದೇಹವಾಸನೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಸನೆಯೆಂಬ ಮೊದಲಾ
ದನೇಕ ವಾಸನೆಗಳಿಂ. ಘಾಸಿಯಾಗಿ; ವಿಯದಾದಿಭೂತ, ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ
ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಪ್ರಾಣಾದಿವಾಯು ಮನಸಾದ್ಯಂಕ
ಕರಣ ಕಾಮ ಕರ್ಮ ತಮಮೆಂಬಷ್ಟ ಪುರದೊಳ್ಳರಿಸಿ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ,
ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಚಿತ್ತ, ಮನ, ಅಹಂಕಾರ, ವಿದ್ಯೆ, ವಾಕು, ಶಕ್ತಿಗಳೆಂಬ ಷೋಡಶ
ಕಲೆಯಿಂ ವಿಕಲಮಾಗಿ;

೫೨೯

ಜನನ, ಮರಣ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಜರೆ, ರುಜೆ, ಮದ ಮೋಹ ಸ್ವೇದ ಖೇದ
ವಿಷಾದ ನಿದ್ರಾ ಕಾಂಕ್ಷೆ ಕ್ಷುಧೆ ತೃಷ್ಣೆ ಭ್ರಮೆ ಚಿಂತೆ ಕ್ಲೇಶಮೆಂಬ ಪದಿನೆಂಟು
ದೋಷದಿಂ ದೂಷಿತನಾಗಿ; ಪರದಾರಾಗಮನ ಪರದ್ರವ್ಯಾಪಹರಣ ಅಭಿಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣ,
ಹಿಂಸೆಯೆಂಬೀ ನಾಲ್ಕು ಕಾಯಕ ದೋಷದಿಂ, ಚಂಡಾಲಾದಿ ಹೀನ ಯೋನಿಯ
ನೆಯ್ದಿ ಅನುಚಿತತ್ವ ನಿಷ್ಕುರತ್ವ ಪುಸಿ ಪೈಶೂನ್ಯಮೆಂಬೀ ನಾಲ್ಕು ವಾಚಕ
ದೋಷದಿಂ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಾಗಿವುಟ್ಟಿ ಜನ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆ, ಅನಿಷ್ಟ
ಚಿಂತನೆ, ಅನ್ಯಸತಿ, ಅನ್ಯಧನಕಾಂಕ್ಷೆಯೆಂಬಿವು ನಾಲ್ಕು ಮಾನಸ ದೋಷದಿಂ
ಕಲ್ಮರಮುಟ್ಟಿಗಳಾಗಿ; ದೇಹಾಭಿಮಾನ ಮಂದಮತಿ ಮೋಸ ಜಡಭಾವ ನಿದ್ರೆ
ನಿಷೇಧಕರ್ಮ ಆಲಸ್ಯ ಚಲಚಿತ್ತಾದಿ ತಾಮಸ ಗುಣದಿಂದಫೋ ಲೋಕವನಾ
ಶ್ರಯಿಸಿ; ಮದ ಮಾನ ಮಾತ್ಸರ್ಯ ನಿಷ್ಕುರ ನಿಷ್ಕುರುಣ ಕಾಮ ಕಪಟ

ಕೋಪ ಕದನ ಕರ್ಕಶ ಕಡುಶೋಕ ಲೋಭಾದಿ ರಜೋಗುಣದಿಂ ಮಧ್ಯ
ಲೋಕಸ್ಥನಾಗಿ;ವಿರತಿ ವಿನೇಕ ವಿತರಣ ವಿನಯ ದಯೆ ಧರ್ಮ ಧೈರ್ಯ
ನಿರಭಿಮಾನ ನಿರ್ಧಾರಣಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣದಿಂದೂರ್ಧ್ವ ಲೋಕಮಂ ಸಾರ್ಧ;

೫೩೦

ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತ ದುಷ್ಕೃತ ಕರ್ಮವೆ ಸಂಸ್ಕಾರ
ರೂಪದಿಂದದೇಕ ಭವಂಗಳಿಗೆ ಬೀಜಮಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿರ್ಪ ಸಂಚಿತಕರ್ಮವೆಂಬ,
ಆ ಸಂಚಿತ ಕರ್ಮದೊಳಗಲಿದೊಂದು ದೇಹಾಂತರವನಾರಂಭಿಸಿ ಭೋಗವನೀವ
ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮವೆಂಬ, ಆ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಭೋಗವನುಣುತ್ತವೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಾಧಿ
ಕವೆ ಮುಂದಕ್ಕಾಗಾಮಿ ಕರ್ಮವೆಂಬೀ ಕರ್ಮತ್ರಯದಿಂದಮ್ಮಳಿಸಿ; ಪಾಪ
ಕರ್ಮಾಧೀನದಿಂ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯುಳ್ಳ ಚಿತ್ತವೆಂಬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದಿಂ ಪುಟ್ಟಿದ ದುಃಖ
ರೂಪ ಮಾದಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವೆಂಬ, ವ್ಯಾಘ್ರ ಭುಜಂಗಾದಿಕವೆಂಬ ಆದಿಭೂತ
ಭಯದಿಂ ಪುಟ್ಟಿದ ದುಃಖರೂಪಮಾದಾದಿಬೌತಿಕ ವೆಂಬ, ಅನಿಷ್ಟವಾತ ವರ್ಷಾ
ದಿಕವೆಂಬ ಆದಿ ದೈವದಿಂ ಪುಟ್ಟಿದ ದುಃಖರೂಪಮಾದಾದಿದೈವಿಕವೆಂಬೀ ತಾಪತ್ರ
ಯದಿಂ ರೂಪುಗೆಟ್ಟು; ಎಂಭತ್ತೊಂದು ತೆರನಾದ ವಾತ, ಆರುವತ್ತನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ
ಪಿತ್ತ, ಇನ್ನೂರ ಹದಿನೈದು ವಿಧವಾದ ಶ್ಲೇಷ್ಮಭೇದದಿಂ ಮುನ್ನೂರ ಆರುವತ್ತು
ತೆರನಾದ ರೋಗ ರೂಪ ದೋಷತ್ರಯದೇಳ್ಗೆಯಿಂ ಬಾಳ್ಗೆಟ್ಟು;

೫೩೧

ಖರವಾಹನವನೇರಿ ಇಕ್ಕುದಂಡಮಂ ಪಿಡಿದು, ಪೀತವರ್ಣ ರೂಪಮಾದ
ಕಾಮದಿಂ ಗುರುದಾರಾದಿಗಳೆಗಳುಪಿ ಮಹಿಷವಾಹನವನೇರಿ, ಡಾಣೆಯಂ ಪಿಡಿದು
ರಕ್ತವರ್ಣರೂಪಮಾದ ಕ್ರೋಧದಿಂದೊಡಲೊಡನೆಗಳಂ ಕೆಡಿಸಿ.ಮಾರ್ಜಾಲ ವಾಹ
ನವನೇರಿ, ಸುರಗಿ ವಿಡಿದು, ತವೋವರ್ಣರೂಪಮಾದ ಲೋಭದಿಂದಿಹಪರ
ಭೋಗಮಂ ನೀಗಿ ಶುನಕವಾಹನವನೇರಿ, ಸಿಕ್ಕು ಗೋಲು ವಿಡಿದು ಬಹು ವರ್ಣ
ರೂಪ ಮಾಪ ಮೋಹದಿಂ ನಿತ್ಯಾ ನಿತ್ಯ ವಿನೇಕ ಹೀನನಾಗಿ. ಸೂಕರವಾಹನವ
ನೇರಿ, ಅಂಕುಶವಿಡಿದು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣರೂಪಮಾದ ಮದದಿಂ ನೀತಿ ಬೀತು. ಅವಿ
ವಾಹನವೇರಿ, ಮುಸಲವಿಡಿದು ಮೇಘವರ್ಣರೂಪಮಾದ ಮತ್ಸರದಿಂ ಪರ
ಗುಣಮಂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿಂತು ಮನೋವಿಕಾರ ರೂಪಮಾದರಿ ಪಡ್ವರ್ಗದಿಂ
ಪರಿಭವಿಸಿ;

೫೩೨

ಪೂರ್ವದಳದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಮತಿ, ಅಗ್ನಿದಳದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಾಲಸ್ಯ, ಯಮದಳದಲ್ಲಿ
ಕ್ರೋಧ ಬುದ್ಧಿ, ನೈರುತ್ಯ ದಳದಲ್ಲಿ ಪಾಪಕೃತ್ಯ, ವರುಣದಳದಲ್ಲಿ ವಿನೋದ,
ವಾಯವ್ಯ ದಳದಲ್ಲಿ ಗಮನ, ಕುಬೇರದಳದಲ್ಲಿ ರತಿ ಪ್ರೀತಿ, ಈಶಾನ್ಯ ದಳದಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯ
ದಾನ,ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಹೃದಯ ಕಮಲದಷ್ಟಗತಿಗಳಿಂ ತೊಳಲಿ ಬಳಲಿ;

ಲಿಂಗ, ಈಶ, ಸೂತ್ರ, ವಿರಾಟ, ರುದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ, ವೀರ, ಕುಮಾರ, ವೃಷಭ, ಭೈರವ, ಮೈಲಾರ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಗೌರಿ, ದುರ್ಗಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಶಾರದೆ, ಮಾತೃಕೆ, ಯಕ್ಷಿಣಿ, ಯೋಗಿಣಿ, ಮಾರಿ, ಮಸಣಿ, ವಿಪ್ರ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ, ಗವಾಶ್ವ, ಮೃಗ, ಪಕ್ಷಿ, ಘಟ, ಸಾಲಗ್ರಾಮ, ಪುಸ್ತಕ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಜಲ, ಪಾಷಾಣ, ಕಾಷ್ಠ, ಮೃತ್ತಿಕೆ, ಚಿತ್ರ, ಬಾಚಿ, ಗುದ್ದಲಿ, ದೇಹಳಿ, ತೃಣಾದಿ ಬಹು ದೇವತಾ ಭಜನೆಗಳಿಂದಾಯಾಯಾ ಪೂಜ್ಯ ಪೂಜಾನುಸಾರಮಾದ ತಾರತಮ್ಯ ಗತಿನಡೆದಿಂತು ಸಕಲ ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ.

೫೩೩

ಕರ್ಮ ಭೂಮಿ ಜನರು

ಬಳಿಕೆ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಫಲಮಂ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಾದಿಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ವರ್ಷಾಷ್ಟಕಗಳಲ್ಲಿಯುಂ, ಮುಂದೆ ವೇಳೆ ದ್ವೀಪಾಂತರಗಳಲ್ಲಿಯುಂ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯುಮನುಭವಿಸುತ್ತಿಹರಾಗಿ, ಇದೇ ಕರ್ಮಭೂಮಿ. ಮಿಕ್ಕವೆಲ್ಲಂ ಭೋಗಭೂಮಿಯವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಭೋಗ ಭೂಮಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮ ಭೂಮಿಯೇ ಕಾರಣವು ದರಿಂದವೂ,

೫೩೪

ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಯುರ್ನಿರ್ಣಯ :

ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅಕಾಲ ಮರಣವಿಲ್ಲದಿರ್ದೊಡೆ ವಿಧಿ ಕಲ್ಪಿತ ಮಾಡಾಯುಷ್ಯವೇ ಇರುವೆಗೆ ಹದಿನೈದು ದಿನ, ಅಡಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ, ಶುನ ಕೆಂಗೆ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ, ಗೋವಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ, ಒಂಟಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈಳು ವರ್ಷ, ಮಹಿಷಗೆ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ, ಕುದುರೆಗೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ, ಆನೆಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ, ವೃಕ್ಷ, ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯಂಗಳು, ನರರಿಗೆ ಶತಾಯು.

೫೫೫

ಆಯುರ್ಪ್ರಾಸ ಕಾರಣಗಳು :

ಆ ಶತಾಯುಷಿನೋಳಿಗೆ ಬಾಲ್ಯ, ವೃದ್ಧಿ, ಬಲ, ನೇತ್ರ, ಚರ್ಮ, ಮತಿ, ಶ್ರೋತ್ರ, ವಿಷಯ, ಉತ್ತಾನ, ಪತನಮೆಂಬ ದಶಕಂಗಳನುಕ್ರಮದಿಂ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದೊಂದು ನಷ್ಟವವು ದರಿಂದವೂ; ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿಯ ವನಿತಾದಿ ವಿಷಯ ಜಾತಂಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಭೋಗಹೇತುತ್ವ, ಪರಿಣಾಮಿತ್ವ, ನೀರಸತ್ವ, ಅವಿಚಾರಿತ್ವ, ಅರಮಣೀಯತ್ವ, ಕ್ಷಣಭಂಗುರತ್ವಾದಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಪಂಚದೊಡನೆ ಸಮಾನವವು ದರಿಂದವೂ; ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ವಿಷಯಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಸುರಜಾಪ, ಸುಳಿಗಾಳಿ, ಸಂಜೆ ಗೊತ್ತು, ಮಂಜು, ಮುಗಿಲು, ಮಿಂಚು, ತೆರೆ, ನೀರಕ್ಕರೆ, ಅಲಿಕ್ಕಲು, ಬೊಬ್ಬಳಿಕೆ, ದೀಪಜ್ವಾಲೆ, ಮೊದಲಾದವರಂತೆ ಸ್ಥಿತಿ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದೆ ಕೆಡಲುಳ್ಳುದರಿಂದವೂ;

ಸರ್ವಥಾ ಸುಸ್ಥಿತವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು, ಕಿವಿಯಾರೆ ಕೇಳಿದ, ವಿನೇಕಿಗಳೇ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದೆ ನಿತ್ಯಸುಖ ರೂಪಂಗಳಾದ ದೇವತ್ವವ ನೀವ ಯಜ್ಞಂಗಳಂ, ಸಂಪದಗಳನೀವ ಸಾಧನಂಗಳಂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಪದವೀವ ತಪಂ ಗಳಂ, ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಗಳನೀವ ಶಿವಾರ್ಚನೆಗಳಂ, ಮುಕ್ತಿಯನೀವ ಸಮ್ಯಕ್‌ಜ್ಞಾನಂಗಳಂ ಸಮ್ಯಕ್‌ಗಾಚರಿಸಲ್ವೇಳ್ಕುಮೆಂಬುದೇ ಸತ್ಯಸಲ್ಲಾಪ ಮಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಿಂತು ವೇಳ್ವ ಭಾರತವರ್ಷಂ ನೊದಲಾದ ನವಖಂಡವವರ ವಿಭಾಗ ಶೈಲಂಗಳ ಯೋಜನ ಕ್ರಮದಿಂದೊಂದುಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲಮಾಗಿ ಮನೋಹರಮಾಗಿರ್ಪುದೇ ಜಂಬೂದ್ವೀಪಮಕ್ಕುಂ.

೫೩೬

ಇತಿ ಜಂಬೂದ್ವೀಪ ಸ್ಥಿತಿ ವರ್ಣನಂ
ಚತುರ್ಥ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಪಂಚಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂದ: ಇಂಬಾಗಿರೆ ಭೂಲೋಕದ
ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನೆ ವೇಳ್ವೆನಿಂತೊಲಿದು ಬಳಿ
ಕೃಂ ಬೇರುಳಿದ ದ್ವೀಪ ಕ
ದಂಬಂಗಳನಂಬುಧಿಗಳನಭಿವರ್ಣಿಸುವೆಂ,

ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ:

ಆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಪೂರವಳಿನಲ್ಲಿ ಲವಣಸಮುದ್ರವೊಂದುಲಕ್ಷ
ಯೋಜನ ವಿಶಾಲವಾಗಿಹುದೊಡೊಡೆ: ಕಮಲ, ಕರ್ಕಟಕ, ಜಲೂಕ, ಜಲಕುಂಭಿ,
ಚಕ್ರ, ನಕ್ರ, ಮಕರ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಬಕ, ಭೇಕಾದಿ ಮಹಾಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿ
ಹತ್ತುಲಕ್ಷಜಾತಿಗಳಿಗಾಶ್ರಯವಾಗಿ, ಮುತ್ತು ಮಾಣಿಕ ಪವಳಂಗಳುದಿಸುವೆಡೆ
ಯೆನಿಸಿ, ಫೇನತರಂಗಾದಿಗಳಿಂದತಿ ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೫೩೭

ಶಾಕದ್ವೀಪ:

ಮತ್ತನೂ ಲವಣಸಮುದ್ರಮಂ ಹೊರಗಾವರಿಸಿ ಶುಭ್ರವರ್ಣದ ಭೂಮಿ
ಯನುಳ್ಳ ಶಾಕದ್ವೀಪವೆರಡು ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಶಾಲದಿಹುದದಕ್ಕೆ ಮೇಧಾತಿಥಿ
ಯೆಂಬನರಸಾಗಿರ್ಪನಾತಂಗೆ ಶಾಂತಭಯ, ಶಿಶಿರ, ಸುಖೋದ್ಧ, ಅನಂತ, ಶಿವ
ಕ್ಷೇಮಕ, ಭುವರೇಂಬರೇಳು ಮಕ್ಕಳು. ಬಳಿಕಾ ದ್ವೀಪವನೇಳು ಭಾಗಂ
ಮಾಡಿಕೊಡಲವರವರ ಪೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾಯಾ ಖಂಡಂಗಳಿರ್ಪವರ ವಿಭಾಗ ಕೈಲಂ
ಗಳಾವಾನೆಂದೊಡೆ: ಪೂರ್ವಾದಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಗೋಮೇಧಗಿರಿ, ಚಂದ್ರಗಿರಿ,
ನಾರದಗಿರಿ, ದುಂದುಭಿಗಿರಿ, ಸುಮನಸಗಿರಿ ಅಲಂಘ್ಯಗಿರಿ, ವೈಭ್ರಾಜಗಿರಿಗಳೆಂಬವಿ
ವರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನದಿಗಳಾವಾನೆನೆ: ಅನುತಪ್ತೆ, ಶಿಖಿ, ವಿಷಾಪೆ, ತ್ರಿದಿವೆ, ಕ್ಲಮಹರೆ,

ಅಮೃತ, ಸುಕೃತಗಳೆಂಬೀ ಏಳುನದಿಗಳಾಯಾಯ ಖಂಡಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಸುಳಿದು ಸಮುದ್ರಗಾಮಿಗಳಾದವು. ಆ ಖಂಡಂಗಳೇಳರಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು ಕುಲಪರ್ವತಂಗಳುಂ, ಕ್ಷುದ್ರಗಿರಿ, ನದಿ, ವನಾದಿ ಶೋಭನಂಗಳನಂತಂಗಳುಂಟಲ್ಲಿಯ ಜನರು ನೂರು ತಾಳುದ್ದದವರಾಗಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಾಹಾರದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯದಿಂದ ಜರೆ ರುಜೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಹರನಾಮ ಲಿಂಗಪೂಜಕರಾಗಿ ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯದಿಂದಿರ್ಕುಂ.

೫೩೮

ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರ:

ಮತ್ತನೂ ಶಾಕದ್ವೀಪದ ಪೊರವಳಿಸಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರವೆರಡು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲದಿಂದಿಹುದಾದೊಡೆ: ಅಹಲ್ಯೆ, ಸಿರಿ, ತಾರಾದೇವಿ, ಸುಧಾ ಸುಧಾಂಶು, ಸುರತರು, ಸುರಭೇನು, ಚಿಂತಾಮಣಿ ಮುಖ್ಯಸುವಸ್ತುಗಳುದಿಸಿದೆಡೆ ಯೆನಿಸಿ ಮೋಹಿಸುತ್ತಿಹುದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲದ ಕನಕ ಮಣಿಮಯವಾದರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನನಂತತಯನನಾಗಿರ್ಪಂ. ೫೩೯ ಕುಶ ದ್ವೀಪ:

ಮತ್ತನೂ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಮಂ ಪೊರವಳಿಸಿದ ನೀಲವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯು ನುಳ್ಳ ಕುಶದ್ವೀಪವೆ ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷಯೋಜನದಗಲವದಕ್ಕೆ ವಪುಷ್ಕಂತನೆಂಬಾತನಧಿಪತಿ. ಆತಂಗೆ ಶ್ರೇತ, ಹರಿತ, ಜೀಮೂತ, ಲೋಹಿತ, ವೈದ್ಯುತಕ, ಮಾನಸ, ಸುಪ್ರಭರೆಂಬೆಳು ಮಕ್ಕಳು. ಬಳಿಕವರಿಗಾ ದ್ವೀಪವನೆಳು ಭಾಗಂ ಮಾಡಿಕೊಡಲವರವರ ವೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಯಾಯಾ ಖಂಡಂಗಳಿರ್ಪವವರ ಸೀಮಾರ್ಪತಂಗಳೆ ಪೂರ್ವಾದಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಿ ಕುಮುದನಗ, ಉನ್ನತನಗ, ವಲಾಹನಗ, ಕೇತುನಗ ದ್ರೋಣಕನಗ, ಮಹಿಷಕನಗ, ಕಕುತ್ಸಾನ್ಯಗಮೆಂಬವರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ನದಿಗಳೆ ಯೋಗಿ, ವಿತ್ಯಷ್ಟೆ, ಚಂದ್ರ, ಶುಕ್ಲೆ, ವಿಮೋಚಿನಿ, ವಿವೃತ್ತೆಯೆಂಬವೆಳು ನದಿಗಳಾಯಾಯ ವರ್ಷಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಸುಳಿದು ಸಮುದ್ರಮಂ ಬೆರಸಿದವಾ ಖಂಡಂಗಳೇಳರಲ್ಲಿಯು ಏಳೇಳು ಕುಲಾಚಲಂಗಳುಂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಿರಿ ನದಿ ನಂದನಾದಿ ರಚನೆಗಳಸಂಖ್ಯಾತಂಗಳುಂಟಲ್ಲಿಯ ಜನರೊಂದು ತಾಳುದ್ದದವರು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಾಹಾರಿಗಳಾಗಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಜೀವಿಗಳೆನಿಸಿ ಜರೆರುಜೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ರುದ್ರನಾಮಕ ಲಿಂಗಪೂಜಕರಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಸುಖಿಗಳಾಗಿರ್ಪರಲ್ಲಿ, ತಾಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮೆಂದೊಡೆ ನರರ ನಾಲ್ಕತ್ತು ಗೇಣಹುದರಿಂದೈದಾಳುದ್ದ ಮಕ್ಕುಂ. ೫೪೦ ದಧಿ ಸಮುದ್ರ-ಕ್ರೌಂಚ ದ್ವೀಪ:

ಮತ್ತನೂ ಕುಶದ್ವೀಪಮಂ ಪೊರಗಾವರಿಸಿದ ದಧಿಸಮುದ್ರವೆ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಯೋಜನದಗಲವಾಗಿರ್ಪಂ, ಬಳಿಕದನಾವರಿಸಿದ ಕಪಿಲವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳ ಕ್ರೌಂಚದ್ವೀಪವೆಂಟು ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಶಾಲವದಕ್ಕೆ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕಂತ

ನೆಂಬಾತನೆ ಕರ್ತೃವಾತಂಗೆ ಉದ್ಭವ, ವೇಣುಮಾದನ್ನು, ಸ್ವೈರದ, ಲಂಬ, ಧೃತಿ, ಪ್ರಭಾಕರ, ಕಪಿಲರೆಂಬವರೇಳು ಮಕ್ಕಳು. ಬಳಿಕ್ಕವರಿಗಾ ದ್ವೀಪವನೇಳು ಭಾಗಂ ಗೆಯ್ದುಕೊಡಲವರ ಪೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾಯಾ ಖಂಡಂಗಳಿರ್ಪವನರ ಸೀಮಾ ಪರ್ವ ತಂಗಳೆ ಪೂರ್ವಾದಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಿ ವಿದ್ರುಮು ಪರ್ವತ, ಹೇಮಪರ್ವತ, ದ್ಯುತಿಮಾನ್‌ಪರ್ವತ, ಪುಷ್ಪವಾನ್‌ಪರ್ವತ, ಕುಶೀಶಯಪರ್ವತ, ರತ್ನಪರ್ವತ, ಮಂದರ ಪರ್ವತಂಗಳೆಂಬವರಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿದ ನದಿಗಳೇ ಡೂತಪಾಪೆ, ಶಿವೆ, ಪವಿತ್ರೈ ಸುಮತಿ, ದ್ಯುತಿದಂಬೆ, ಮಹೇಚಿಕೆ, ಸರ್ವಪಾಪಹರೆಗಳೆಂಬ ಏಳುನದಿಗಳಾಯಾಯ ವರ್ಷಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಚರಿಸಿ ಸಮುದ್ರಮಂ ಕೂಡಿದವು. ಆ ಖಂಡಂಗಳೇಳ ರಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು ಕುಲಗೋತ್ರಂಗಳುಂ, ಸಾಧಾರಣ ಗಿರಿ, ನದಿ, ವನಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿತಂಗಳನಂತಂಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಮೂರುತಾಳುದ್ದ ದವರಾಗಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಾಹಾರದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯವಂತರನಿಸಿ ಜರೆ ರುಜೆ ಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸ್ತಾಣುನಾಮ ಲಿಂಗಪೂಜಕರಾಗಿ ಸದಾನಂದಿಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ. ೫೪೧

ಘೃತ ಸಮುದ್ರ - ಶಾಲ್ಮಲಿ ದ್ವೀಪ:

ಅನಂತರದೊಳಾ ಕ್ರಾಂಚದ್ವೀಪದ ಪೊರಗಾವರಿಸಿದ ಘೃತಸಮುದ್ರವು ಎಂಟುಲಕ್ಷಯೋಜನದಗಲಮಾಗಿರ್ಕುಂ. ಬಳಿಕ್ಕದನಾವರಿಸಿದ ರಕ್ತವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನುಳ್ಳ ಶಾಲ್ಮಲಿ ದ್ವೀಪವೆ ಹದಿನಾರು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನದಳವಿಯದಕ್ಕೆ ದ್ಯುತಿಮಂತನೆಂಬಾತನೆ ರಾಜನಾತಂಗೆ ಕುಶಲ ಮನೋಹರ ಉಲೋಷ್ಣ ಪ್ರವರ ಅಂಧಕಾರ ಮುನಿ ವರಿಷ್ಠರೆಂಬವರೇಳು ಮಕ್ಕಳು. ಬಳಿಕವರಿಗಾ ದ್ವೀಪವನೇಳು ಭಾಗಂಗೆಯ್ದು ಕೊಡಲವರವರ ಪೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾಯಾ ಖಂಡಂ ಗಳಿರ್ಪವನರ ಸೀಮಾ ಪರ್ವತಂಗಳೆ ಪೂರ್ವಾದಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಿ ಕ್ರಾಂಚನಗ ವಾಮನಗಿರಿ ಅಂಧಕಾರಶೈಲ ವಿನಾವೃಟ್‌ಪರ್ವತ ವಿವಿಧಶಿಖರಿ ಪುಂಡರೀಕಾದ್ರಿ ದುಂದಭಿಗೋತ್ರವೆಂಬವರಲ್ಲಿ ದೇವಗಂಧರ್ವರಿರ್ಪರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನದಿಗಳೆ ಗೌರಿ ಕುಮುದ್ವತಿ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗಿ ಮನೋಜವೆ ಖ್ಯಾತಿ ಪುಂಡರೀಕೆ ಪುಣ್ಯವತಿ ಗಳೆಂಬವನೇಳು ನದಿಗಳಾಯಾಯ ಖಂಡಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಪರಿದು ಸಮುದ್ರಮಂ ಕೂಡಿದವಾ ಖಂಡಂಗಳೇಳರಲ್ಲಿಯು ಏಳೇಳುಕುಲಗೋತ್ರಂಗಳುಂ ಸಾಮಾನ್ಯಗಿರಿ ನಂದನಾದಿ ವಿಚಿತ್ರಂಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷಂಗಳಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಮೂರುತಾಳು ದ್ದದವರು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಾಹಾರದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯದಿಂ ಜರೆ ರುಜೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಭೀಮೇಶ್ವರನಾಮ ಲಿಂಗಪೂಜಕರಾಗಿ ಸುಖಸ್ವರೂಪರಾಗಿರ್ಕುಂ.

ಇಕ್ಷು ಸಮುದ್ರ-ಗೋಮೇಧಿಕ ದ್ವೀಪ:

ಅನಂತರದೊಳಾ ಶಾಲ್ಮಲಿ ದ್ವೀಪದ ಪೊರಗಾವರಿಸಿದ ಇಕ್ಷುರಸಸಮುದ್ರವೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಯೋಜನದಗಲಮಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕದನಾವರಿಸಿದ ರಕ್ತವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಗೋಮೇಧಿಕ ದ್ವೀಪವೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷಯೋಜನದಗಲ ವದಕ್ಕೆ ಭವ್ಯನೆಂಬಾತನೆ ನಲ್ಲಭಸಾತಂಗೆ: ಜಲದ, ಕುಮಾರಕ, ಮಣೀಚಕ ಸುಕರ, ಉತ್ತಮ, ತೌದಾಕೆ, ವಿಶಿಷ್ಟರೆಂಬವರೇಳು ಮಕ್ಕಳು. ಬಳಿಕವರಿಗಾ ದ್ವೀಪವನೇಳು ಭಾಗಂ ಮಾಡಿಕೊಡಲವರವರ ವೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಖಂಡಂಗೆ ಲರ್ಪವವರ ಸೀಮಾ ಪರ್ವತಂಗಳೆ ಪೂರ್ವಾದಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಿ ಉದಯಾಚಲ ಜಲದಾಚಲ ದೈವತಕ, ಮಹೀಂದ್ರ, ಶಾಮಾದ್ರಿ, ಅಂಬೋದ್ರಿ, ಅಂಬಿಕಾದ್ರಿ ರಮ್ಯಕಾದ್ರಿಗಳೆಂಬವರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನದಿಗಳೆ ಪಾತಭಯೆ, ಪುಷ್ಕೈ, ಕುಮಾರಿ, ಸುಕುಮಾರಿ, ನಳಿನಿ, ವೇಣುಕೆ, ಜಯೆಗಳೆಂಬವೇಳು ನದಿಗಳಾಯಾಯ ಖಂಡಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಚರಿಸಿ ಸಮುದ್ರಗಾಮಿಗಳಾದವಾ ಖಂಡಂಗಳೆರಲ್ಲಿಯೂ ಏಳೇಳು ಕುಲಗಿರಿಗಳುಂ, ಕ್ಷುದ್ರಗಿರಿ ನದಿವನಾದಿಗಳಂತಂಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಮೂರುತಾಳುದ್ದವರು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಫಲಹಾರಿಗಳಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯದಿಂ ಜರೆ ರುಜೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ನಾಮಧೇಯಲಿಂಗಪೂಜಕರಾಗಿ ಸ್ವಸ್ಥ ಚಿತ್ತರಾಗಿರ್ಕುಂ.

೫೪೩

ಸುರಾಸಮುದ್ರ-ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಗೋಮೇಧ ದ್ವೀಪದ ಪೊರಗಾವರಿಸಿದ ಸುರಾಸಮುದ್ರವೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನದಗಲಮಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕದರ ಪೊರವಳಿಸಿದ ಧವಲ ವರ್ಣದ ಭೂಮಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪವರುವತ್ತುನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಯೋಜನದಳವಿ ಯದಕ್ಕೆ ಸವನೆಂಬವನೆ ನೃಪನಾತಂಗೆ ಧಾತಕ, ಸುಖೋತ್ತರರೆಂದಿವರು ಮಕ್ಕಳು. ಬಳಿಕವರಿಗಾ ದ್ವೀಪವನೇಳು ಭಾಗಂ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲವ 'ವತ್' ವೆಸರಿನಲ್ಲಿಯಾಯ ಖಂಡಂಗಳಿರ್ಪವವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಕಾರಮಾದ ಮಾನಸೋತ್ತರವೆಂಬು ದೊಂದು ಪರ್ವತವಿಹುದದರ ಮೇಲೆ ಯಕ್ಷ ರಕ್ಷ ಗಿರುಡ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳ ಪಟ್ಟಣಂಗಳಂನಂತಂಗಳುಂಟಾ ಗಿರಿಯಿಂದುತ್ತರ ಭಾಗವೆ ಧಾತಕಿಯೆಂಬಾತನಮ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವೆ ಸುಖೋತ್ತರವೆಂಬಾತನಮ. ಆ ಖಂಡದ್ವಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾ ನದಿಗಳುಂ ಕ್ಷುದ್ರಗಿರಿ ನದಿ ನಂದನಾವಿ ನಾನಾ ರಂಜನೆಗಳುಂಟಾ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಮೂರು ತಾಳುದ್ದವರು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಫಲಹಾರದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಾಯುಷ್ಯದಿಂ ಜರೆ ರುಜೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸೋಮೇಶ್ವರನಾಮ ಲಿಂಗಪೂಜಕರಾಗಿ ನಿತ್ಯಸುಖದಿಂದಿರ್ಕುಂ.

೫೪೪

ಸ್ವಾದೂದಕ ಸಮುದ್ರ :

ಮತ್ತಮಾ ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪಮಂ ಪೊರಗಾವರಿಸಿದ ಸ್ವಾದೂದಕ ಸಮುದ್ರವರ ವತ್ತನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನದಗಲಮಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಮೇಘಮಾಲೆಗಳಿಗುದಕವನಿತ್ತು, ಸಕಲ ಲೋಕೋಪಕಾರಮಾಗಿರ್ಕುಂ. ಬಳಿಕ್ಕದರ ಪೊರವಳಿಸಿ ಸರ್ವದೇವತಾ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಮಾದ ಹಿರಣ್ಮಯ ಭೂಮಿ ದಶಕೋಟಿ ಯೋಜನದಗಲದಿಂ ಜಂಘಾ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಮಾಣನ ಜಲಮಯವಾಗಿ ನಿರ್ಜರ ಪ್ರಜೇಶಮಾಗಿರ್ಕುಂ. ೫೪೫

ಲೋಕಾಲೋಕ ಮಹಾಗಿರಿ :

ಮತ್ತಮದನಾವರಿಸಿದ ಸುರಸಂತತಿಗಾಸ್ಪದಮಾದ ಸೂರ್ಯನ ರಥ ಸಂಚರಣದಡೆಯನಿಪ, ತನ್ನ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗಮಾದ ಕಡೆಯೊಳಾ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶ ಪ್ರವೇಶದಿಂ ಬೆಳಗು. ಉತ್ತರಭಾಗಮಾದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲವಾಗಿ ತಮಸ್ಸುಗಳುಳ್ಳದರಿಂ ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತಮೆಂಬವೆಸರ್ವದಿ ದಿಹುದಾ ಮಹಾಗಿರಿಯ ಕೊಂಟಿಯಂತಾ ಹಿರಣ್ಮಯ ಭೂಮಿಯಂ ಬಳಸಿ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದಗಲ, ಐವತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನದುದ್ದವಾಗಿವುರ್ವದಾ ಗಿರಿಯ ಮೇಲಾ ಸೂರ್ಯನ ರಥಕ್ಕಾ ತಮೋಭೂಮಿಯ ರಾಕ್ಷಸರ ವಿಘ್ನವಾಗದಂತೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಪದಾತಿ ಮೊದಲಾದ ಬಲಂ ತಮ್ಮತಮ್ಮದಿನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿರ್ಕುಂ. ೫೪೬

ತಮೋಭೂಮಿ :

ಮತ್ತಮದರಾಜೆಯಲ್ಲಿ ಬರಿಯ ತಮಸ್ಸು ಮುಸುಕಿದ ಭೂಮಿ ಮೂವತ್ತೈದು ಕೋಟಿಯುಂ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷಮುಂ ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣ ವದರಲ್ಲಿ ನಿಶಾಚರರಾದ ರಾಕ್ಷಸತಿರ್ಕುಂ. ೫೪೭

ಗರ್ಭೋದಕ ಸಮುದ್ರ :

ಮತ್ತಮದರಾಜೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭೋದಕ ಸಮುದ್ರವೊಂದು ಕೋಟಿಯು ಮಿಪ್ಪತ್ತೈಳು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲದಿಂದಿರ್ದಲ್ಲಿ ಬ. ಮುರಿಯ ಶಂಖದಗಿರಿಯ ತಿಮಿ ತಿಮಿಂಗಿಲಾದಿ ಮಹಾಜಲಾಕರ ಪ್ರಾಣಿಗಳುಂ ಗಾ ತಿಮಿತಿಮಿಂಗಿಲಮೆಂಬ ಮಿಂಚುಳೊಂದೊಂದನಿಟ್ಟಿಸಿ ಬೆರಗು ಸಂಯೋಗ ವ. ನನದಿಂದಾ ಗರ್ಭೋದಕ ಸಮುದ್ರ ತುಳುಂಕಿ ಮೇರೆಗಳಿದು ಸಮಸ್ತ ದ್ವೀಪಗಳನ್ನೊಳಕೊಂಡು ಜಲ ಪ್ರಳಯಸಾಗದಂತವರ ಮಧ್ಯೆಲ್ಲಿ ಮಹಾಪರ್ವತಾಕಾರದ ಕಮಲನೊಂದು ಮರೆಯಾಗಿ ಮೆರೆದಿರ್ಕುಂ. ೫೪೮

ಭೂಲೋಕ ಯೋಜನ ಸಂಖ್ಯೆ :

ಬಳಿಕೇ ಕ್ರಮದಿಂದ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೆಣಿಸಿ ನೋಡೆ ಜಂಬೂದ್ವೀಪಂ ಮೊದಲಾದ ದ್ವೀಪವೇಳಕ್ಕೊಂದು ಕೋಟಿಯುಂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದು. ಪ್ಲಾರಾದಿ ಸಮುದ್ರವೇಳಕ್ಕೊಂದು ಕೋಟಿಯುಂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದು. ಆ ಹಿರಣ್ಮಯ ಭೂಮಿಯ ದಶಕೋಟಿ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದು. ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತವೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದು. ಆ ತನೋಭೂಮಿಯ ಮೂವತ್ತೈದು ಕೋಟಿಯುಂ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತು ಲಕ್ಷಮುಂ ನಾಲ್ಕತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದು. ಅದರಾಚೆಯ ಗರ್ಭೋಧಕ ಸಮುದ್ರವೊಂದು ಕೋಟಿಯುಂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದು. ಮತ್ತಮದರಾಚೆಯ ಬಯಲೊಂದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದಿಂತೈವತ್ತು ಕೋಟಿಯುಂ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣಮಾದಾ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಮೇರು ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೇಲಣೈವತ್ತು ಸಾವಿರಯೋಜನಮುಂ ಕಳೆದು, ಮೇರು ವಿನರ್ಧದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕಟಾಹಾಂತಮಾದ ಭೂಮಿ ಪಂಚಾಶತಕೋಟಿ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದು. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದಾಮೇರುವಿನ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ದೊಕ್ಕೋಡೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಾಯತಂ ನೂರುಕೋಟಿ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವೊಂದು ನಿಶ್ಚಿತವುಕ್ಕುಂ.

೫೪೯

ಇತಿ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಸ್ಥಿತಿ ವರ್ಣನಂ
ಪಂಚಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಷಷ್ಠಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂದ| ಅನುನಯದಿಂ ಭೂಲೋಕದ
ಘನತೆಯನುಸುರ್ದೆನೂರ್ಧ್ವ ಲೋಕಂಗಳನೀ |
ಜನವರಿದಚ್ಚರಿವಡುವಂ
ತಿನಿವಾತುಗಳಿಂದ ಪೇರ್ದೆನೀಗಳನೊನಂ ||

ಅದಂತೆಂದೊಡೆ,

ಭುವಲೋಕ ವಾಯುಗತಿ :

ಭೂತಳದಿಂ ಧ್ರುವಮಂಡಲ ಪರಿಯಂತನಾಗಿ ಪದಿನ್ನೈದು ಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣಮವ್ವುದೇ ಭುವಲೋಕವದರಲ್ಲಿ ವಾಯುವಾಧಾರಮಾದ ಸಮಸ್ತ ಮೇಘಗಳು, ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಾಗಳಾಶ್ರಯಂಗಳುಂ ಸೂರ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಂಗಳುಂ ಕ್ರಮದಿಂದುತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿರ್ಪವದಂತೆಂದೊಡೆ ಮೊದಲು ತನ್ಮಾಯುವೀ ಭೂತಳದಿಂ ಮೇಲುನ್ನತವೆ ನತ್ತುಯೋಜನಪರಿಮಿತನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಕೊಂಡಿರ್ಪು, ಭೂಮಿಯ ಸಕಲೋಷಧಿಗಳಂ ಕಸುತಿಹುದು. ಮತ್ತಮಾ ವಾಯುವಿನೊಳಗೆ ದಧಿವಾಹನೆಂಬ ವಾಯುವೀ ಧರಣಿಂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸಮಸ್ತರ್ಗಿ ದೀಪನಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿ, ದನುಜರ ಗಂನಕ್ಕೆ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ವಾರುವುದಕ್ಕೆಯುಮಾಧಾರ ಮಾಗಿ ಸುಖಂಕರಮಾಡುಹುದು. ಮತ್ತಮಾ ವಾಯುಂ ಬೀಳುದಯಿಸಿದ ಪ್ರಚೀತಸ ನೆಂಬ ವಾಯು, ತಾನೊಂದು ವ್ರೇಕೆ ಬಿರುಗಾ ರಾಗಿ ಬೀಸಿ, ವೃಕ್ಷಂಗಳಂ ಮುರಿದು, ಪಾವಕನಸೆಬ್ಬಿಸಿ, ಗೃಹಂಗಳಂ ದಹಿಸಿ, ಮುದ್ರದ ನಡಬಾಗ್ನಿಯಂ ಪಟುಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ್ಪಂ.

ವರ್ಷಪ್ರದ ವಾಯು :

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲುನ್ನತ ಶತಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿರ್ದ ಸೇಚನೀಯಮೆಂಬ ವಾಯು ಮಿಂಚುವರ್ಣದ ಮೂಕಮೆಂಬ ಮೇಘಂಗಳಂ ಸ್ವಾದೋದಕ ಸಮುದ್ರ ಕ್ಯಾದರೂ, ಲವಣ ಸಮುದ್ರ ಕ್ಯಾದರೂ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪೋಗಿ ಆ ಸಮುದ್ರೋದ ಕಂಗಳಂ ಮೊಗೆದೆತ್ತಿ ಮೇಘಂಗಳಂ ತುಂಬಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲುನ್ನತ ನೂರೈವತ್ತು ಯೋಜನಾಂತರದೊಳಾ ಮೇಘಂಗಳಂ ತೆಪ್ಪದಂತೆ ತೇಲಿಸಿ ತಂದು ಧರೆಯ ಮೇಲೊಂದು ಹರಿಹಾದಿಯ ಹವಣೆನೊಳಾ ಮೇಘಂಗಳಂ ನಿಲಿಸಿ, ಬಳಿಕಲ್ಲಿದ್ದು ದಕಮಂ, ಚಳಯಂಗುಡುವಂತೆ ಕೆದರಿ ಜಿಲ್ಲಿ ವೃಷ್ಟಿಗಳಾಗಿ ಕರೆದು, ಮತ್ತಮಾ ಮೇಘಂಗಳಂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮೊದಲಂತೆ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಪೋಗಿ, ಗರಿ, ವನ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಗ್ರಾಮಾದಿ ಯೋಗ್ಯಮಾದ ನೆಲನ ಸಸಿನಕ್ಕಿಳುಹಿತಂದು, ಮೊದಲಹವಣೆನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲಿಸಿದೊಡಲಲ್ಲಿಯೆ ಮಳೆಗಳಪ್ಪವಾ ಮೇಘಂಗಳಂಗಳಾಂತಿಯೆ ಮಿಂಚು ವಾಯು ನಹ್ನು ಜಲಸಂಬಂಧದಿಂ ವಾರಿಕಲ್ಲುಗಳಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ಸ್ವಾದೋದಕಮೆಂತು ಭೂಮಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂ ರಸವಿಚಿತ್ರಮಪ್ಪಂತೆ, ಲವಣ ಸಮುದ್ರಮಾದರೂ ಆಯಾಯ ಬಹುವಾಸನಾ ಮೇಘಸಂಪರ್ಕದಿಂ ವಾಯುವಶದಿಂ ಸ್ವಾದೋದಕಮಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ಮಳೆಯಾಗುವಲ್ಲಿಯುಂ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಹರಿಹಾದಿಯ ಹವಣೆನಲ್ಲಿಯೆ ಮೇಘಂಗಳೆರೆಗಿನಿಂದಿಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ನೂರೈವತ್ತು ಯೋಜನದಿಂ ಮೇಲುನ್ನತ, ನೂರುಯೋಜನಾಂತರದೊಳಾ ಸೇಚನೀಯಮೆಂಬ ವಾಯುವೆ ಸತ್ತವಹಮೆಂಬ ಮೇಘಂಗಳಿಂ ತಂದುದಕದಲ್ಲಿ ಮಂಡೂಕ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮವೆರಸಿದ ಮಳೆಗಳಿಂ ದುರ್ದಿನಂಗಳಕ್ಕುಂ ೫೫೧

ವಾಯುವಿನಿಂ ವೃಷ್ಟಿಭೇದ :

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲುನ್ನತವೈವತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿರ್ದ ಮೇಘವೆಂಬ ವಾಯು ರೌಷದಮೆಂಬ ಮೇಘಂಗಳಿಂ ತಂದ ಜಲವೃಷ್ಟಿಯಾಗೆ ಧರೆಯಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಾ ತಜ್ಜ ಲಪಾನಾದಿಗಳಿಂ ದುಃಖಂಗಳಕ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲುನ್ನತೋನ್ನತವೈವತ್ತು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿರ್ದ ಆಮೇಘವೆಂಬ ವಾಯು ಮಾರಕವೆಂಬ ಮೇಘಂಗಳಿಂ ತಂದ ಜಲಂ ಮಳೆಯಾಗೆ ಧರೆಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಾ ಜಲಪಾನಾದಿಗಳಿಂ ಮರಣಂಗಳಕ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲುನ್ನತವೈವತ್ತು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿರ್ದ ವಜ್ರಾಂಗ ಮೆಂಬವಾಯು ಫಲಕಾಹ್ವಯಮೆಂಬ ಮೇಘಂಗಳಿಂ ತಂದ ಜಲಂಗರೆಯೆಭೂಮಿಯ ಸಕಲ ವೃಕ್ಷಾದಿಕಮೆಲ್ಲಂ ಪಲ್ಲವ ಕುಸುಮ ಫಲಭರಿತಂಗಳಕ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲುನ್ನತವೈವತ್ತು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿರ್ದ ವೈದ್ಯುತವೆಂಬ ವಾಯು ವೈದ್ಯುತವೆಂಬ ಮೇಘಂಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾ ಧ್ವನಿಯೆ ಗುಡುಗು ಭೂಮಿಗೆ ನಾನೂರೈವತ್ತು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲುನ್ನತವೈವತ್ತು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಶೈವತಕಮೇಂಬ
ವಾಯು ಪುಟ್ಟವಹಮೇಂಬ ಮೇಘಂಗಳಿಂ ತಂದಜಲಂ ವರ್ಷಮಾಗೆ ತಜ್ಜಲಪಾನಾದಿ
ಗಳಿಂ ಧರೆಯ ಜನಗೆ ಪುಷ್ಟಿಗಳಕ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲುನ್ನತವೈವತ್ತು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂವರ್ತಕಮೇಂಬ
ವಾಯು ದೋಷದಮೇಂಬ ಮೇಘಂಗಳಿಂ ತಂದ ಜಲಧಾರೆಯಾಗೆ ತಜ್ಜಲಪಾನಾದಿ
ಗಳಿಂ ಧರೆಯ ಜನಗೆ ವ್ಯಾಧಿಗಳಕ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲುನ್ನತವೈವತ್ತು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಸಂವರ್ತಕಮೇಂಬ
ವಾಯು ಕ್ರೋಧಮೇಂಬ ಮೇಘಂಗಳಿಂ ತಂದ ಜಲಂಸೋನೆಯಾಗೆ ತಜ್ಜಲಪಾನಾದಿ
ಗಳಿಂ ಭೂಮಿಯ ಜನಗೆ ಕ್ರೋಧಯುದ್ಧಂಗಳಪ್ಪವಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದನೆ ರಾಕ್ಷಸ
ಸಂಹಾರಮಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿ ಧೂಮಜ್ಯೋತಿ ಸಲಿಲ ಮಾರುತಂಗಳೊಂದುಗೂಟನೆ
ಮೇಘಂಗಳು, ಆ ಮೇಘಂಗಳಿಂ ಮಳೆಗೆರೆವಲ್ಲಿ. ೫೫೨

ಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಕ್ರ ರಾಶಿಗ್ರಹಗಳು :

ಮೇಷ ವೃಷಭ ಮಿಥುನ ಕಟಕ ಸಿಂಹ ಕನ್ಯ ತುಲ ವೃಶ್ಚಿಕ ದನಸ್ಸು
ಮಕರ ಕುಂಭ ಮೀನಮೇಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳುಂ, ಅತ್ತಿನಿ ಭರಣಿ ಕೃತ್ತಿಕೆ
ರೋಹಿಣಿ ಮೃಗಶಿರ ಆರ್ದ್ರ ಪುರ್ವವಸು ಪುಷ್ಯ ಅಶ್ಲೇಷ, ಮಖಾ ಪುಬ್ಬ ಉತ್ತರ
ಹಸ್ತ ಚಿತ್ತಿ ಸ್ವಾತಿ ವಿಶಾಖ ಅನುರಾಧ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮೂಲ ಪೂರ್ವಾಷಾಡ
ಉತ್ತರಾಷಾಡ ಶ್ರವಣ ಧನಿಷ್ಠ ಶತಭಿಷ ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ ರೇವತಿ
ಯೆಂಬವಿಪ್ಪತ್ತೆಳು ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳುಂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಮಂಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪವು.
ಅದರೊಳೊಂದೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಪಾದವಾಗಿ, ಮೇಷಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು
ರಾಶಿಗಳೊಂದೊಂದಕ್ಕೊಂಭತ್ತು ಪಾದವೆನಿಸಿ, ಅತ್ತಿನಿಮೊದಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆಳು
ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳುಂ ಕ್ರಮದಿಂ ಹಸುಗೆಯಾಗಿರ್ಪವಲ್ಲಿ. ೫೫೩

ವರ್ಷಯೋಗ :

ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳುದಯವೇ ಲಗ್ನ, ಆ ಲಗ್ನದ ಶುಭಾಶುಭರೂಪದಿಂ ಹೊಣೆ
ಯೊಡ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳಿಂ ದೇಶ ಕಾಲ ಕರ್ಮವಶದಿಂ ಸುವೃಷ್ಟಿ ಅಲ್ಪವೃಷ್ಟಿಗಳಾಗಿ,
ಭೂಲೋಕದ ಜನಗೆನ್ನಾದಿ ಭೋಗಸಾಧನಂಗಳಂ ಪೆರ್ಚಿಸುತ್ತಿರ್ಪವಾ ಮಳೆಗಳಾ
ಗುವಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ವರ್ಷಕಿರಣಾಧಾರವಿದ್ರನಾಣತಿಗಳಿಂ ನಡುವುತ್ತಿರ್ಪವಿಂತು
ವಾಯು ಮೇಘ, ಮಳೆ, ಮಿಂಚು, ಮೊಳಗು, ಆಲಿಕಲ್ಲುಳ್ಳಧಿಪತಿಗಳಾದವರ
ನರಿಯಲ್ವೇಕ್ಕುಂ. ೫೫೪

ಸಪ್ತ ಪವನಾಧಾರಾದಿಗಳು :

ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಒಂಭತ್ತುಸಾವಿರದಮುನ್ನೂರು ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣ
ನೊಳಗಾಗಿ, ಮೋಘ, ಅಮೋಘ, ವಜ್ರಾಂಗ, ವೈದ್ಯುತ, ರೈವತಕ, ಸಂವರ್ತಕ,

ವಿಸಂತವರ್ತಕಮೆಂಬೀಳು ಪವನಾಧಾರದಿಂದುತ್ತರೋತ್ತರಮಾದ ವಿಚಿತ್ರ ಮೇಘಾ ಶ್ರಯಂಗಳಾದ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿರ್ಪವರಾರಾರಿಂದೊಡೆ.

೫೫೫

ಅಭ್ರನಗರ ನಿವಾಸಿ ಬಾಲಗ್ರಹ ದೇವತೆಗಳು :

ಮೊದಲು ಮೇಘಮೆಂಬ ಪವನಾಧಾರದ ಮೇಘಾಶ್ರಯದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೌದ್ರಮೂರ್ತಿಗಳಪ್ಪ ಕಾಮರೂಪಿಗಳಾದ ಮಹಾಪ್ರರಾಕ್ರಮಿಗಳೆನಿಸುವ ಭೂಮ್ಯಾದಿ ಸಕಲಲೋಕ ಸಂಚಾರಿಗಳೆನಿ ಪಷಣ್ಮುಖನಾರಾಧಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ಪಿಶಾಚದೇವತೆಗಳು: ಧನದಿ, ಭೀಷಣಿ, ಕಾಳಿಕೆ, ಭೀಮರೂಪಿ, ಹಂಸಿನಿ, ಪೂತನಿ ಮುಕ್ತಕೇಶಿ, ಹಾಹಾಸಿನಿ, ಹರಿಕೆ, ರೋಧಿನಿ, ಶಕುನಿ, ಭೂಮಾಳಿ, ಉತ್ತಮೆ, ಪಿಂಗಳಿ, ಗೋಕರ್ಣಿ, ಪಂಕಜಿ, ಶ್ರೀಮುಖಿ, ಜನಿ, ಕುಂಭಕರ್ಣಿ, ತಾಪಿತೆ, ಕಾಳ ರಕ್ತಸಿ, ನಂದಿನಿ, ಕ್ರೋಧಿನಿ, ಧನೇ, ಶಾಕಿನಿ, ಪಂಚಳಿ, ಕಾಮಿನಿ, ಮೇಧಿನಿ, ನಳಿನಿ, ಮಹಾಕುಂಭಿನಿ, ಹರಿ, ಹಾಹಾಕರ್ಣಿ, ವಾಯವಿ, ಚಿಕ್ಕಣಿ, ಸುಗಂಧಿನಿ, ವನದೇವಿ, ಕುಂಠಣಿಯೆಂಬ ವೇಸರಿನ ದೇವತೆಗಳಿದ್ದು, ಈಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಹತ್ತುದಿನ, ಹನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು, ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕರಂ ಕ್ರಮದಿಂ ಗ್ರಹಂಗಳಾಗಿ ಪಿಡಿದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಂಗಳಂ ಸೂಚಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಲಿ ಭೋಜನಂಗಳೊಕ್ಕುಕ್ಕುಂ. ೫೫೬

ವಿನಾಯಕರು :

ಬಳಿಕಲ್ಲೆಂದಂ ಮೇಲೆ ಅಮೋಘಮೆಂಬಿರಡನೆಯ ಪವನಾಧಾರದ ಮೇಘಾ ಶ್ರಯದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಿಂ ಪುಟ್ಟಿದ ನೀಲಾಂಜನಭೃಷ್ಯಯೆ, ಸ್ಥೂಲಕಾಯದ ಮಹೋದರದ, ಗಜವಕ್ತ್ರದ, ಸರ್ಪಾಭರಣಾದ, ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ವಿನಾಯಕರಿದ್ದು ಮತ್ಸ್ಯಲೋಕದ ದುರ್ಮಾರ್ಗಿಗಳೊಕ್ಕು ಸತ್ಕರ್ಮಫಲವನಪ ಹರಿಸುತ್ತೆ ಮಹಾಬಲವಂತರಿಗಿಹರು.

ಬಳಿಕಲ್ಲೆಂದಂ ಮೇಲೆ ವಜ್ರಾಂಗಮೆಂಬ ಮೂರನೆಯ ಪವನಾಧಾರದ ಮೇಘಾ ಶ್ರಯದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಂಜನಕಾಂತಿಯ, ಭೀಮಕಾಯದ ಕೋಟ್ಯಾನ್ವ ಕೋಟಿ ವೀರರಿಹರಲ್ಲಿಗೀ ಭೂಲೋಕದ ಶ್ರುಶಾನ ಭೂತ ಬೇತಾಳ ಮಂತ್ರ ಸಾಧಕ ರಿಯುತ್ಪಿಹರವರೀ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಸುಡುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ವೀರಗಲ್ಲ ರೂಪಿನಲ್ಲಿ ಬಲಿಗಳೊಕ್ಕುಕ್ಕುಹರು.

೫೫೭

ವೀರಸ್ವರ್ಗ ;

ಬಳಿಕಲ್ಲೆಂದಂ ಮೇಲೆ ವೈದ್ಯುತಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪವನಾಧಾರದ ಮೇಘಾ ಶ್ರಯದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುರಪನಾಣತಿಯ ಅಪ್ಸರರೆನಿಸುವ ದೇವತೆಗಳಿಹರಲ್ಲಿಗೆ ಈ ನರ ಲೋಕದ ಕಮ್ಮರಿ ಅಗ್ನಿ ಜಲ ಸಂಗ್ರಾಮ ಗೋಗ್ರಹಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಳದವರನ್ನಲ್ಲಿಯ ದೇವ ಕನ್ಯೆಯರು ಅನಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ಮಣಿಖಚಿತ ವಿಮಾನ ದಿಂದೊಯ್ದರು. ಅದೇ ವೀರಸ್ವರ್ಗಮಕ್ಕುಂ.

೫೫೮

ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾಧರಾದಿ ಲೋಕಗಳು :

ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ರೈವತಕಮೆಂಬೈದನೆಯ ಪವನಾಧಾರದ ಮೇಘಾಶ್ರಯದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಿದ್ಧರಿಹರಲ್ಲಿಗೇ ಧರೆಯ ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಸಿದ ಸಾಧಕರೈದುತ್ತಿಹರು.

ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸಂವರ್ತಕಮೆಂಬಾರನೆಯ ಪವನಾಧಾರದ ಮೇಘಾಶ್ರಯದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮೂರುಕೋಟಿ ವಿದ್ಯಾಧರರೆ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಾದಿದಿಹರು.

ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ವಿಸಂವರ್ತಕಮೆಂಬೇಳನೆಯ ಪವನಾಧಾರದ ಮೇಘಾಶ್ರಯದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ, ವೀಣಾದಿವಾದನ ತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧರಾದ ಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲಮಿರ್ಪವು. ಇಂತೇಳು ಪವನಾಧಾರದ ಮೇಘಾಶ್ರಯ ಸ್ಥಿತರ ಭೇದಂಗಳಕ್ಕೂಂ

೫೫೯

ದಶಮೇಘ ಸ್ಥಾನಂಗಳ ವಿಚಾರಂ :

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ನೂರು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಮಾರುತಾಧಾರದಿಂ ಮೆರೆವ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯ ದಶಮೇಘ ಸ್ಥಾನಂಗಳುತ್ತರೋತ್ತರ ಮಾಗರ್ಪವಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮಾರುತಾಧಾರದ ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪಬ್ರಹ್ಮನಿಂದುದ್ಭವಿಸಿದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಳೆ ಮಿಂಚು ಸಿಡಿಲುಗಳ್ಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸುರಪನಾಣತಿಯ ಹತ್ತುಕೋಟಿ ವಾರಿಧರ ಮೇಘಂಗಳಾದೊಡೆ ಬುಗದಹೊರೆಗಳಂತೊಡಗೊಡಿಸುವು. ಆ ವಾರಿಧರ ಮೇಘಂಗಳುಂ ಸ್ವತಂತ್ರಗಮನವಿಲ್ಲಾಗಿ ವಾಯುಗಳೇ ಸಾಗಿಸಿತಂದು ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಳೆಗರೆಸಿ, ಗಾಳಿಪಟದಂತೆ ತೇಲಿಸಿಕೊಂಡು ಪೋಗಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತಿರ್ಪವು ಆ ವಾರಿಧರ ಮೇಘಂಗಳಿರ್ಪ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವೇ ಭೂಮಿಗೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರಮಕ್ಕೂಂ.

೫೬೦

ಗಂಧರ್ವರ ಭೇದ :

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದ ದ್ವಿತೀಯ ಮಾರುತಾಧಾರದ ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥೂಲಕಾಯದ ಜೀಮೂತರೆನಿಪ ವಿದ್ಯಾಧರರುಂ, ಗಂಧರ್ವರುಂ ವಿಶಾಲ ಚಿತ್ರಗೃಹಂಗಳಲ್ಲಿರ್ಪರಾ ಗಂಧರ್ವರೇ ದೇವಗಂಧರ್ವರೆಂದು, ಮರ್ತ್ಯಗಂಧರ್ವರೆಂದು ದ್ವಿವಿಧಪ್ರಕಾರವಹುದಲ್ಲಿ, ಪೂರ್ವಯುಗದಲ್ಲಿಯ ಪುಣ್ಯಾಪರಿ ಪಾಕದಿಂದೀ ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ಪದಸ್ಥರಾದವರುಗಳೇ ದೇವಗಂಧರ್ವರುಗಳು, ಬಳಿಕೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಮೇಲೆ ಪುಣ್ಯಾಧೀನದಿಂದ ಆ ಪದವನೆಯ್ತ ದವರುಗಳೇ ಮರ್ತ್ಯಗಂಧರ್ವರುಗಳಕ್ಕೂಂ.

೫೬೧

ಸಪ್ತಮಾತ್ಮಕಾ ಮತ್ತು ಯೋಗಿನೋ ಶಕ್ತಿಗಳು :

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದ ಮೂರನೆಯ ಮಾರುತಾಧಾರದ ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರಾಕಾರ ವಾಹನಾಯುಧಾದಿಗಳನುಳ್ಳ

ಅಗ್ನಿಕನ್ನಿಕೆಯರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ಕೌಮಾರಿ, ವೈಷ್ಣವಿ, ವಾರಾಹಿ, ಮಾಹೇಂದ್ರಿ ಜಾಮುಂಡಿಯಾಣಿಂಬ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರು; ಕೆಲವರು ರುದ್ರಕನ್ನಿಕೆಯರು; ಸಾಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದರು;

ದೇವಿ ದಿವ್ಯಯೋಗಿನಿ ಧೂರ್ಜಟಿ ಧೂಮಾಕ್ಷಿ ಧ್ವಂಸಿನಿ ದಂಡಧಾರಿಣಿ
ನೇಥಿನಿ ಮಾರಿ ಮಹಾಯೋಗಿನಿ ಶುಷ್ಕಾಂಗಿ ಸೌಂದರಿ ಶಾಂಕರಿ
ಸಿದ್ಧಯೋಗಿನಿ ಮಾರಿಕೆ ಕಾಳಿ ಪ್ರೇತಾಶನಿ ಪ್ರಸಾದಿನಿ ಸರ್ವೇಶಿ
ಕ್ರೋಧಿನಿ ಪ್ರೇತಭೂಷಿಣಿ ಕಂಕಾಳಿ ವ್ಯಾಘ್ರಿ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ಕಾಳರಾತ್ರಿ
ಕಿಂಕಿಣಿ ಕಪಾಲಿ ಕಲಹಪ್ರಿಯೆ ಕಾಕದೃಷ್ಟಿ ಉಗ್ರಿ ವೀರಕೌಮಾರಿ
ಕಾಮರೂಪಿ ವೀರಭದ್ರೆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ವಿಶ್ವರೂಪಿ ತುಷಿ
ವಿಷಲಂಘಿನಿ ಧನುರ್ಧರಿ ಉರ್ಧ್ವಕೇಶಿ ತಾಟಕಿ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಿ ವಾರಾಹಿ
ರೌದ್ರಿ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಧಾರಿಣಿ ಭೂತಶಂಕೆ ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ಭಯಂಕರಿ ರೌದ್ರವೇತಾಳಿ
ರಾಕ್ಷಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಲಂಡೋಷ್ಟಿ ನಿಶಾಚರಿ ಭೈರವಿ ಭೇಸುರಿ ಭೀಷಣಿ
ನರಭೋಜಿನಿ ಘೋರೇ ಅಧೋಮುಖಿ ಡಾಕಿನಿ ಗಣೇಶಿ ಚಂಡಿ ಯಕ್ಷಿಣಿ ಈಶ
ಹೂಂಕಾರಿಯರೆಂಬ ಜೌಷಸ್ತಿ ಯೋಗಿನಿಯರು ತಮ್ಮ ನಾನೋಚ್ಚರಣೆ
ಮಾತ್ರದಿಂದ ಗ್ರಹೋಚ್ಛಾಟನಾದಿ ಸಮಸ್ತ ವಿಘ್ನಗಳಂ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಿರ್ತುಂ.

೫೭೨

ಬತ್ತೀಸಾಯುಧಪಾಣಿ ದೇವತೆಗಳು:

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದ ನಾಲ್ಕನೆಯ
ಮಾರುತಾಧಾರದ ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ, ಕರಾಚೂರಿ, ಕಕ್ಕಡ, ಕಡುಗತ್ತಿ,
ಸೆಣೆಗತ್ತಿ, ಸಬಳ, ಇಟ್ಟಿ, ಬಾಣ ಇದಿರುಗತ್ತಿ ಚಕ್ರ ಚೆಂಡು ನರಾದಿ
ಚೆಲ್ಲಹ ಬಲ್ಲಹ ಶೂಲ ಶಿರಾದಿ ಗದೆಯ ಕಚ್ಚಿನಕೋಲು ಬಾಕು ಪೋಶಿ
ಚೂರಿ ಕಿರಸೆ ಚಿಕ್ಕರಾರಿ ಸರಶು ಪಾಶ ಪಟ್ಟಿಯ ಅಂಕುಶ ಮಟ್ಟಿ ಜವದಾಡೆ
ಅಂಕುಶ ವಂಕಿ ಲೌಡಿಯೆಂಬ ಬತ್ತೀಸಾಯುಧ ಪಾಣಿಗಳಾದ ಘನದೇವತೆ
ಗಳಿರ್ತುಂ.

೫೭೩

ಐರಾವತ: ಗರುಡ: ದೇವಗಂಗೆ

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದ ಪಂಚಮ
ಮಾರುತಾಧಾರದ ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೈರಾವತಾದಿ ಗಜಂಗಳಿರ್ತುಂ.
ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂನಂತ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದಾರನೆಯ ಮಾರುತಾಧಾರದ
ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಖಗೇಶ್ವರನಾದ ಗರುಡನಿರ್ಪಂ.
ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದ ಸಪ್ತಮು ಮಾರು
ತಾಧಾರದ ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೇವಗಂಗೆ ದಶಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ವಿಷ್ಣಾರದಿಂದ

ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣದ ಕಮಲ ಕುಮುದ ಹಂಸಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತಮಾಗಿ ದೇವ ಮನು ಮುನಿ ಸಿದ್ಧ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನದರ್ಶನ ಸ್ವರ್ಶನ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಪರಮ ಪಾವನತೆಯನೀವುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೫೬೪

ನಂದಿಕೇಶ್ವರ;

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದ ಎಂಟಿನೆಯ ಮಾರುತಾಧಾರದ ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗಣನಿಕರದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಿರ್ಪಂ. ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಮಾರುತಾಧಾರದ ಮೇಘಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಪಂ. ಬಳಿಕೇ ಸಮಸ್ತ ಮೇಘಾಶ್ರಯಂಗಳಲ್ಲಿದ್ದವರಂಗಕಾಂತಿ ರತ್ನಾಭರಣಾದಿ ದ್ಯುತಿಗಳಿಂದಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಪ್ರಕಾಶವಲ್ಲದೆ ಸೋಮ ಸೂರ್ಯಾದಿಪ್ರತಿಗಳವೇಷ್ಟೆ ಇಲ್ಲಿಂದರಿ ಯಲ್ವೇಳ್ವಂ

೫೬೫

ಏಕಾದಶರುದ್ರ ಗಣಾದಿಸ್ಥಾನಂಗಳು:

ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರದ ಹತ್ತನೆಯ ಮಾರುತಾಧಾರದ ವಿಮಾನ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸುವ ಸೂರ್ಯನ ಭುವರ್ಲೋಕವಿಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನ ಮಾನಸೋದ್ಭವರಾದ ವಿರಭದ್ರ ಶಂಭು ಗಿರೀಶ ಅಜ ಏಕಪಾತ್ನು ಅಹಿಬುಧ್ನ ಪಿನಾಕ ಸ್ಥಾನು ಪಶುಪತಿ ಭವ ತ್ವಿಷಾಂಪತಿಗಳೆಂಬ ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರತಿಪೂಜ್ಯರಾಗಿರ್ಪರಲ್ಲಿಯೇ ಧಾತ್ರಾದಿ ಪ್ರಭವಾಂತಮಾದಷ್ಟ ವಸುಗಳುಂ, ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರೊಡಲಾದವರೆಲ್ಲಂ ಕೂಡಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೫೬೬

ಸೂರ್ಯರಥ ಪರಿಮಾಣ ಗತಿಸ್ಥಿತ್ಯಾದಿಗಳು:

ಬಳಿಕಾ ಸ್ಥಾನವೇ ಭೂಮಿಗೊಂದು ಲಕ್ಷಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಿಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಭುವರ್ಲೋಕಾದೀಶ್ವರನಾದ ಸೂರ್ಯನು ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಮಹಾ ಮೇರು ಪರ್ವತಮಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಭೂಲೋಕದ ದಿವರಾತ್ರಿಗಳಂ ನಡಸುತ್ತಿರ್ಪನಾತನ ರಥಕ್ಕೆ ಗಾಲೆಯೊಂದೇ ಎಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನದಗಲರ ಅದರನೇಮವತ್ತಿಗೆಯ ಸಾವಿರಯೋಜನ ವಿಶಾಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೊಳೆ. ಆ ಗಾಲೆ ಸಾವಿರ ಯೋಜನದ ಮಂದ. ಆ ಗಾಲೆತಿರುಗುವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಸಾವಿ, ಯೋಜನದಳತೆಯ ವಜ್ರವೇದಿಕೆಯುಂಟು. ಆ ಗಾಲೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಭೂಮಿಯ ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತದ ಮೇಲಾಳುವೇರಿಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವಂತೆ ಚರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿಹುದು. ಅದರ ಸಾಭಿಯೊಳ್ಳವೇಶಿಸಿದ ವಜ್ರಮಯವಾದಚ್ಚು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿಯೋಜನದ ನೀಳವಹುದು. ಗಾಣದ ಕತ್ತರಿಯಾಕಾರದಿಂದ ಮೇರುವಿನ ತಿರುಗುಣಿಯ ಶಂಖಕೃಮರಿಹುದು. ಆ ಅಚ್ಚಿನ ಮೇಲುವಲಗೆಯ ಮಿಗೆ

ವಿಶಾಲಮಾದಿರಡು ಸಾವಿರಯೋಜನದಳತೆಯ ದಟ್ಟವಾಹಲಿಗೆಯಮೇಲೆ ಅಚ್ಚಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ನಿರ್ಮಿತಮಪ್ಪ ಮಹಾವಿಶಾಲೋನ್ನತಮಾದ ವಿಮಾನವೇ ನವರತ್ನಮಯ ಸ್ತಂಭಗಳಿಂ ಪತಾಕಾದಿ ವಿಚಿತ್ರರಚನೆಗಳಿಂ ಸಿಂಗರಂಜಿತು ಕಣ್ಣೊಳಿಸುತ್ತಿಹುದು. ೫೬೭

ರವಿಕಲಾಕಿರಣಾದಿಗಳು:

ತಪಿನಿ ತಾಪಿನಿ ಧೂಮ್ರ ಮರೀಚಿ ಜ್ವಾಲಿನಿ ರುಚಿ ಸುಷುಮ್ನಾ ಭೋಗದಾ ವಿಶ್ವಭೋಧಿನಿ ಧರಣಿ ಕ್ಷಮಾ ಪ್ರಭಾಯಂಬ ದ್ವಾದಶಕಲಾವೃತನಾಗಿ, ಹಿಮಕಿರಣ ಮುನ್ನೂರ ಮೂವತ್ತಮೂರು, ಉಷ್ಣಕಿರಣ ಮುನ್ನೂರ ಮೂವತ್ತಮೂರು, ವರ್ಷಕಿರಣ ಮುನ್ನೂರ ಮೂವತ್ತಮೂರು, ಬೀಜ ಭೂತ ಕಿರಣವೊಂದು. ಅಂತು ಸಹಸ್ರಕರನೇನಿಸಿ ಕಾಲಕ್ರಮಾತ್ಮಕನಾಗಿ ಹಿರಣ್ಮಯಕೇಶ ಮುಖಲೋಮಂಗಳಂ, ಕಮಲಾದಿಕವಿಡಿದ ಚತುರ್ಭುಜಂಗಳಂ, ಕಿರೀಟ, ಕೇಯೂರ, ಕುಂಡಲಾದ್ಯಾ ಭರಣ, ವಸ್ತ್ರ, ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತಮಾದ, ಸಿಂಧೂರವರ್ಣದೊಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನದ ದೀರ್ಘ ಶರೀರದಿಂದಿಪ್ಪತ್ತೇಳು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ದಗಲಮಾದ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾಮಂಡಲಂಗೂಡಿ ಮೂವತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲದಿಂದೆಸೆದಿರ್ಪಂ. ಮತ್ತಮಾ ಸೂರ್ಯನ ರಥದ ಈಶಾದಂಡದ ತುದಿಯ ನೊಗದ ಮಧ್ಯದಲೊಂದು ಕುದುರೆ, ಆ ನೊಗದೊಡಬಲದ ಕಡೆಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮೂರು ಕುದುರೆಗಳಂತೇಳು ಪಾರುವ ಕುದುರೆಗಳೆ ಸರ್ಪರಜ್ಜುವಿನಿಂ ಬಿಗಿದು, ಕುಲಾಲ ಚಕ್ರಭ್ರಮಣದಂತೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರ್ಪವು. ಆ ರಥವು ನರರ ಉಭ್ವಾಸವೊಂದಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಾವಿರದರುನೂರು ಯೋಜನಂ ನಡೆವುದು. ಗಳಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ಲಕ್ಷದಮೇಲೆ ಎಪ್ಪತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಂ ನಡೆವುದು. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದಿರುಳು ಪಗಲಿಂದೊಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕತ್ತಾರು ಕೋಟಿಯುಂ ಅರುವತ್ತೈದು ಲಕ್ಷಮುಂ ಮೇಲಿರುವತ್ತು ಸಾವಿರ ಯೋಜನಂ ನಡೆವುದು. ೫೬೮

ಅಹೋರಾತ್ರ ಕಲ್ಪನೆ:

ಇಂತು ನಡೆದು ಪಗಲೊಂದರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಯುಂ ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಗೆಯ್ದಲಾ ಮೇರು ಮರೆಯಾಗಿ, ಪೂರ್ವಾದ್ರಿ ಪಶ್ಚಿಮಗಡಿಯಾದುತ್ತರ ಭಾಗವೆಲ್ಲಂ ಕತ್ತಲೆ ಗವಿದು ರಾತ್ರಿಯಹುದು. ಬಳಿಕಾ ಮೇರುವಿನತ್ತರ ಭಾಗವೆಲ್ಲಂ ಬೆಳಕಾಗಿ ಹಗಲಹುದಂತು ನಡದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾದ್ರಿಗೆಯ್ದಲಾ ಮೇರುಮರೆಯಾಗಿ ಪೂರ್ವಾದ್ರಿ ಪಶ್ಚಿಮಗಡಿಯಾದುತ್ತರ ಭಾಗವೆಲ್ಲಂ ಕತ್ತಲೆ ಮುಸುಂಕಿ ರಾತ್ರಿಯಹುದು. ಬಳಿಕಾದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವೆಲ್ಲಂ ಬೆಳಕಾಗಿ ನೊದಲಂತೆ ಪಗಲಕ್ಕುಂ. ೫೬೯

ಅಹೋರಾತ್ರ ಸಂಧ್ಯಾಸ್ವರೂಪ :

ಬಳಿಕಿಲ್ಲಿ ಪಗಲಿರುಳಿನ ಸ್ವರೂಪಮಾವುದೆನೆ : ಪ್ರಥಮ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪಿತಾಮಹನು ತನೋಮಯನಾದ ದೇಹಮಂ ಧರಿಸಿ ರಾಕ್ಷಸರಂ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾ ದೇಹಮಂ ಬಿಡಲದೇ ಮರ್ತ್ಯಗೈರಾತ್ರಿಯಾಯಿತ್ತು. ಬಳಿಕಾ ಬ್ರಹ್ಮನು ಸತ್ತ್ವಮಯ ಶರೀರಮಂ ತಳೆದು ದೇವತೆಗಳಂ ಸೃಜಿಸುತ್ತಾ ಶರೀರಮಂ ಬಿಡಲು ಅದೇ ಮರ್ತ್ಯಗೈರ ದಿವಸ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು. ಮತ್ತನಾ ಚತುರ್ಮುಖನು ಸ್ವಾತ್ಮಿಕ ತನುವಂ ಸ್ಥಿರಿಸಿ ಪಿತೃಗಳಂ ಪಡೆದು ಆ ತನುವಂ ಬಿಡಲು ಅದೇ ಪಗಲ ಸಂಧ್ಯಾರೂಪಮಾಯಿತ್ತು. ಮತ್ತನಾ ಕಮಲಜನು ರಾಜಸಕಾಯಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ನರಕರಂ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾ ಕಾಯಮಂ ಬಿಡಲದೇ ನರಗೈರಾತ್ರಿಯ ಕೌಮುದಿ ಸ್ವರೂಪವಾಯಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕಾರಮಾದ ದಿವರಾತ್ರಿಗಳಂ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಸೂರ್ಯನು ತನಗಡ್ಡಬರ್ಹಮಂದೇಹರೆಂಬ ಮಹಾರಾಕ್ಷಸನಿಕರಮಂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತೆ, ಸಂಚರಿಸಲಾಗುವ ಗಳಿಗೆ, ದಿನ, ಪಕ್ಷ, ಮಾಸ, ವತ್ಸರ, ಯುಗಂಗಳ ಲಕ್ಷಣಮಂ ಮುಂದೆ ಪೇಳೆನು. ೫೭೦ ರವಿಯಾನೆ ಗತಿಕ್ರಮ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಪರಿವಾರ:

ಆ ಸೂರ್ಯನು ತಿರುಗುವಲ್ಲಿ ಜೈತ್ರಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮಾಸಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದೊಬ್ಬೊಬ್ಬರಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ, ಆ ರಥ ಸಿಂಹಾಸನವನೇರಿ ಚರಿಸುವ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರ ನವರವರ ಸಹಚರ್ಯರ ನಾಮಕ್ರಮ ವರ್ಣನಮೆಂತೊದೊಂಡೆ: ಧಾತ, ಅರಿಯಮ, ಮಿತ್ರ, ವರುಣ, ಇಂದ್ರ, ವಿವಸ್ವಾನ್, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಪುಷ, ಅಂಶುಮಾನ್, ಗಭಸ್ತಿ ಮಾನ್, ತ್ಯಸ್ತ್ವ, ವಿಷ್ಣುಗಳೆಂಬವರೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು. ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಪುಲಹ, ಅತ್ರಿ, ವಶಿಷ್ಠ ಅಂಗೀರಸ, ಭೃಗು, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಗೌತಮ ಕಶ್ಯಪ, ಕೃತು, ಜಮದಗ್ನಿ, ಕಾಶಿಕರೆಂಬ ದ್ವಾದಶಶುಷಿಗಳೆ ಕ್ರಮದಿಂದವರವರಂ ಕೀರ್ತಿಸುವರು. ವಾಸುಕಿ, ಕಂಕವೀರ, ತಕ್ಷಕ, ನಾಗ, ಏಲಾಪತ್ರ, ಶಂಖಪಾಲ, ವೀರಾವತ, ಧನಂಜಯ, ಮಹಾಪದ್ಮ, ಕರ್ಕೋಟಕ, ಕಂಟಲ, ಅಶ್ವತರೆಂಬ ದ್ವಾದಶ ಸರ್ಪಂಗಳೆ ಪರಿವಿಡಿವಾ ವಾಜಿಖಂಡಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ತುಂಬುರ, ನಾರದ, ಹಾಹಾ, ಹೂಹೂ ವಿಶ್ವಾವಸು, ಅಗ್ರಸೇನ, ವಸುರುಚಿ, ಸರ್ವಾಸು, ಚಿತ್ರಸೇನ, ಉರ್ನಾಹ, ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಸೂರ್ಯವರ್ಚ್ಯರೆಂಬ ದ್ವಾದಶಗಂಧರ್ವರೆ ಪರಿಪಾಟಿಯಿಂ ಪಾಡುವರು. ಕೃತಸ್ಥಲೆ ಪುಂಜಿಕಸ್ಥಲೆ, ಮೇನಕೆ, ಸಹಜನೈ, ಪ್ರಮೋಚಂತಿ, ಅನುಮೋಚಂತಿ, ವಿಶ್ವಾಚಿ, ಘೃತವಾಚಿ, ಉರ್ವಶಿ, ಪೂರ್ವಚಿತ್ತೆ, ತಿಲೋತ್ತಮೆ, ರಂಭೆಯರೆಂಬದ್ವಾದಶ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರಿಯರು ತರುವಾಯಿಂ ನೃತ್ಯವನಾಡುವರು. ರಥಭೃಕು ರಥಾಜ ರಥಚಕ್ರ ರಥಾಶ್ವ ನೃತ್ಯ ಅರುಣ ಸುಷೇಣ, ಸೇನಜಿತು ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ, ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿ, ರುತಜಿತು ಸತ್ಯಜಿತುಗಳೆಂಬ, ದ್ವಾದಶಗಾಮಿಗಳೆ ಪರಿಕ್ರಮದಿಂದ ಸಾರಥಿಗಳು. ಪ್ರಹೇತಿ ಪೌರುಕ್ಷೇಯ, ವಧ ದರ್ಪ ವ್ಯಾಘ್ರ ಕ್ರೂರ ಅಪಸ್ಸು ವಾತ ವಿದ್ಯುತ್ತು

ದಿವಾಕರ ಬಹ್ಮನೇತ ಯಜ್ಞವೇತರೇಂಬ ದ್ವಾದಶ ರಾಕ್ಷಸರೇ ಕ್ರಮದಿಂದವರವರ ಮೈಗಾವಲವರು. ಅಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರದ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಂಗಳು ಸೇವಿಸುವ ಗೋವಿನ ಪಾದಾಂಕಿತಸ್ಥಲದ ಪರಮ ಪವಿತ್ರೋದಕದಿಂದ ಸ್ನಾನಪಾನಾದಿಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಮಹಾ ಪುಷೀತ್ವರರಾದ ಅರವತ್ತುಸಾವಿರ ವಾಲಖಿಲ್ಕರೇ ಸಾಮಾನ್ಯದಿಂದ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರ ಸಭಾಸದರುಗಳು. ಮೇಲೆ ಧ್ರುವನು ಪ್ರವಾಹಮೆಂಬ ವಾಯುರಜ್ಜುವಿನಿಂದ ಪಿಡಿದು ಆ ರಥಮಂ ನಡಸುತ್ತಿಹರನೆಂಬುದೇ ಸೂರ್ಯಸಿದ್ಧಾಂತಮಕ್ಕುಂ. ೫೭೧

ಸಪರಿವಾರ ಚಂದ್ರಮಂಡಲ ಕಲಾದಿಗಳು:

ಬಳಿಕಾ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಮೇಲೊಂದುಲಕ್ಷ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಚರಲೋಕ ವಾಸಿಗಳಾದ ಕೃತು, ದಕ್ಷ, ಪುಷ್ಕ, ಸತ್ಯಕಾಮ, ಕಾಲ, ಧ್ವನಿರುಚ, ಪುರೂರವ, ಆದ್ರವರೆಂಬ ವಿಶ್ವದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯುಂ; ಅಗ್ನಿತ್ವಂತ, ಮೊದಲಾದ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೊಡನೆಯುಂ ಕೂಡಿಹರ ಚಂದ್ರನಾದೊಡೆ ಅವೃತ, ಮಾನದ, ಪೂಷಾ, ತುಷ್ಠಿ, ಪುಷ್ತಿ, ರತಿ, ಧೃತಿ, ಶಶಿನಿ, ಚಂದ್ರಿಕಾ, ಕಾಂತಿ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಣಾ, ಶ್ರೀ, ಅಂಗದಾ, ಪೂರ್ಣಾ, ಪೂರ್ಣಾಮೃತ, ಕಾಮಾಪಾಯನಿಯೆಂಬ ಪೋಡಶ ಕಲಾಭರಿತನಾಗಿ, ಧವಲವರ್ಣಮಯ ಶರೀರದಿಂದ, ಸಕಲೋಷಧೀಶ್ವರನಾಗಿ, ರಂಜಿ ಸೂರ್ಯನಾತನ ರಥಕ್ಕೆ ರಜತದ ಮೂರುಗಾಲಿ, ಮೂವತ್ತುಮೊಳೆ, ಹತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಕುದುರೆ, ಸ್ಫಟಿಕ ರಜತಮಯವಾಗಿಹರ ಆ ರಥಮಾದೊಡೆ, ಸೂರ್ಯನ ವಿಮಾನಕ್ಕೆ ದ್ವಿಗುಣವಹುದಾದ ಪುಷ್ಪಕಾರೂಢನಾದ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳ ಮೃತಮಂ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯಂ ಮೊದಲಮಾನೆ ಪರ್ಯಂತಮಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಮುಖ್ಯ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳುಂ, ಪಿತೃಗಣಂಗಳುಂ ಪಾನವಮಾಡೆ ಕ್ಷಯವಾದ ಕಲೆಗಳಂ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಸುಷುಮ್ನೆಯೆಂಬ ಕಿರಣ ಸೂತ್ರದಿಂದಾ ಚಂದ್ರನಂ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯಂ ಮೊದಲು ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಪರಿಯಂತರಂ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ವರ್ಧಿಸುತ್ತಿಹನು. ಮೇಲಾ ಚಂದ್ರನ ರಥಮಂ ಧ್ರುವನು ಸಂವಾಹಮೆಂಬ ವಾಯು ರಜ್ಜುವಿಂದ ಪಿಡಿದು ನಡಸುತ್ತಿಹನು. ೫೭೨

ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲ:

ಬಳಿಕಾ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಮೇಲೊಂದು ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂವಿ ನೋಪಾದಿಯ ಬಿಳಿದಾದ, ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯ ಶಾಂತಿಮಯವಾದ, ಪುಷ್ಪ ಕಾರೂಢಮಾಗರ್ಹ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲವಿಹುದು. ಆ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಂಡಲಮಂ ಮೇಲೆ ಧ್ರುವನು ವಿವಹಮೆಂಬ ವಾಯುಸೂತ್ರದಿಂದ ಪಿಡಿದು ನಡಸುತ್ತಿಹನು. ೫೭೩ ಕುಜಾದಿ ಪಂಚಗ್ರಹಂಗಳು:

ಬಳಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲದಿಂದ ಮೇಲೆರಡು ಲಕ್ಷಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮರಾಗ ವರ್ಣದ ಮಂಗಳನಿಹನು. ಆತಂಗೆ ಪವಳದ ವಿಮಾನ, ಅದಕ್ಕೆ ಪವಳದ ಗಾಲಿ ಸಾಲ್ಕು, ಎಂಟುಕುದುರೆಗಳಕ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕಾ ಮಂಗಳನಿಂ ಮೇಲೆ ಎರಡುಲಕ್ಷಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮವರ್ಣದ ಬುಧನಿಹನು. ಆತಂಗೆ ರತ್ನದವಿಮಾನ. ಅದಕ್ಕೆ ಪಚ್ಚೆಯಗಾಲಿ ನಾಲ್ಕು, ಪಿಂಗಳವರ್ಣದ ಹತ್ತುಕುದುರೆಗಳಕ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕಾ ಬುಧನಿಂ ಮೇಲೆ ಎರಡುಲಕ್ಷ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ತಪ್ತಕಾಂಚನ ವರ್ಣದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿಹನು. ಆತಂಗೆ ಸುವರ್ಣರಥ, ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಣಿಕ್ಯದಗಾಲಿ ನಾಲ್ಕು. ಕುಂಕುಮವರ್ಣದ ಎಂಟುಕುದುರೆಗಳಕ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕಾ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಿಂ ಮೇಲೆ ಎರಡುಲಕ್ಷಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಂದವರ್ಣದ ಶುಕ್ರನಿಹನು. ಆತಂಗೆ ರಜತವಿಮಾನ. ಅದಕ್ಕೆ ವೈಡೂರ್ಯದ ಗಾಲಿ ನಾಲ್ಕು. ಚಿತ್ರವರ್ಣದ ಹತ್ತುಕುದುರೆಗಳಕ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕಾ ಶುಕ್ರನಿಂ ಮೇಲೆ ಎರಡುಲಕ್ಷಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಾಂಜನ ವರ್ಣದ ಕ್ರೋಧ ದೃಷ್ಟಿಯನುಳ್ಳ ಭಯಂಕರ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶನೀಶ್ವರನಿಹನು ಆತಂಗೆ ಕರ್ಪೂರವಿಮಾನ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀಲದನಾಲ್ಕುಗಾಲಿ. ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಎಂಟು ಕುದುರೆಗಳಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕೇ ಮಂಗಳಾದಿ ಪಂಚಗ್ರಹಂಗಳಿಂ ಮೇಲೆ ಧ್ರುವನ ಪ್ರಸಾರಾಹಮೆಂಬ ವಾಯುರಜ್ಜು ವಿನಿಂಪಿಡಿದು ರುಜುಗತಿ ವಕ್ರಗತಿಗಳಾಗಿ ನಡಸುತ್ತಿರ್ಪಂ.

೫೭೪

ರಾಹುಕೇತುಗಳು:

ಬಳಿಕಾ ಶನೀಶ್ವರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿಯೇ ಕ್ರಮದಿಂದಂಜನ ವರ್ಣದ, ಧೂನ್ದ ವರ್ಣದ ರಾಹುಕೇತುಗಳಿಹವು. ಅವಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕಿನರಥ. ಅದಕ್ಕೆ ವಜ್ರದಗಾಲಿಗಳೆಂಟು ಕುದುರೆಗಳೆಂಟು ಆ ರಾಹುಕೇತುಗಳೆರಡನು ಮೇಲೆ ಧ್ರುವನು ಪರಿವಹಮೆಂಬ ವಾಯು ಸೂತ್ರದಿಂ ಪಿಡಿದು ನಡಸುತ್ತಿರ್ಪಂ.

೫೭೫

ಗ್ರಹಮಂಡಲ ಪರಿಮಾಣ :

ಬಳಿಕ ದಿವ್ಯದೇಹಾನ್ವಿತರಾದ ಸಮಸ್ತಗ್ರಹಂಗಳೊಳಗೆ ಮೊದಲು ಸೇಲ್ಯ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಕ್ಕೆಮ್ಮಡಿ ಚಂದ್ರಮಂಡಲ, ಅವರಿವರ ಸಮಾನವೇ ರಾಹು ಮಂಡಲ. ಆ ಚಂದ್ರಮನ ಪೋಡಶಾಂಶವೇ ಶುಕ್ರಮಂಡಲ. ಆ ಶುಕ್ರನ ನಾಲ್ಕುಭಾಗೆಯೊಳಗೆೊಂದು ಭಾಗೆ ಹೀನವಾದುದೇ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಮಂಡಲ. ಆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ನಾಲ್ಕುಂಶದೊಳೊಂದಂಶ ಹೀನವಾದುದೇ ಶನಿಮಂಡಲ. ಅದರ ಸಮಾನವೇ ಮಂಗಳನ ಮಂಡಲ. ಅದರ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗೆಯೊಳೊಂದು ಭಾಗೆ ಹೀನವಾದುದೇ ಬುಧನಮಂಡಲ. ಆ ಬುಧನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದುದಳಿದ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳೊಳಗೆ ನೂರುಯೋಜನ, ಎಂಭತ್ತಯೋಜನ, ಐವತ್ತಯೋಜನ ದಗಲದ ಮಂಡಲಂಗಳನುಳ್ಳವಲ್ಲದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳಲ್ಲವೆಂದೇ ಕಾಣಲ್ಬೇಕುಂ.

೫೭೬

ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣಗಳು:

ಬಳಿಕ ಆ ಗ್ರಹಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಗಳಹುದೆಂತೆನೆ: ಆನ ಸಂವತ್ಸರದಲಿ ಆನ ಮಾಸದಲಾದರೂ, ಹುಣ್ಣುಮೆ ಅಮಾವಾಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಷಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳೊಳಗೆ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯಾರ್ಧ ರಾಶಿಗೆ ರಾಹುಬಂದು ಯೋಗಮಾದೊಡೆ ಆಯಾಯ ಗ್ರಹಣಗಳಪ್ಪವು, ಆ ರಾಶಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ತಿನಿ ಮೊದಲಾದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಒಂದುಪಾದ, ಎರಡುಪಾದ, ಮೂರುಪಾದ ನಾಲ್ಕುಪಾದಕ್ರಮದಿಂದೊಂದಂಶಗ್ರಹಣ, ಎರಡಂಶಗ್ರಹಣ, ಅಂಶತ್ರಯಗ್ರಹಣ, ಪೂರ್ಣಗ್ರಹಣವಹುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತಮುಕ್ಕುಂ. ೫೭೭

ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲ :

ಮತ್ತಮಾ ಶನೀಶ್ವರನಿಂ ಮೇಲೆ ಎರಡುಲಕ್ಷಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮರೀಚಿ ಅತ್ತಿ ಆಂಗೀರಸ ಪಲಸ್ತ್ಯ ಪುಲಹ ಕೃತು ವಶಿಷ್ಠರೆಂಬ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಮಿರ್ಕುಂ. ಬಳಿಕಂತು ಪೇಳ್ವ ಭೂಲೋಕದಿಂ ಮೇಲೆ ಭುವರ್ಲೋಕದ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಪರ್ಯಂತರಂ ವಿಚಿತ್ರಮಾಗಿದ್ ಸ್ಥಾನಗಳೆಲ್ಲಂ ಮಾರುತಾಧಾರದ ಮೇಘಾಶ್ರಯಂಗಳು. ಬಳಿಕಾ ಸಪ್ತಋಷಿ ಮಂಡಲದಿಂ ಮುಂದೆ ಪೇಳ್ವ ರುದ್ರಲೋಕ ಪರ್ಯಂತಮಾಗಿ ತೋರುವ ಸ್ಥಾನಗಳೆಲ್ಲಂ ಪವನಾಧಾರದ ವಿಮಾನಂಗಳೆಂದೇ ವಿವರಿಸಲ್ವೆಳ್ಳುಂ ೫೭೮ ಭುವರ್ಲೋಕದ ಶಿಂಶುಮಾರ :

ಮತ್ತಮಾ ಸಪ್ತಋಷಿಮಂಡಲದಿಂ ಮೇಲೆ ಒಂದುಲಕ್ಷಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರವಿಹುದು. ಆ ಶಿಂಶುಮಾರನು ಮೊಸಳೆಯಾಕಾರದ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪ ನವ್ನುದರಿಂ ಮಹಾ ವೃಷಭೇಶ್ವರನೆನಿಸಿಕೊಂಬನು. ಅದರ ತಿರವೇ ಈಶ್ವರನು, ಧರ್ಮವೇ ಮೂರ್ಧ್ನಿ, ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಉತ್ತರಾಹನು, ಯಜ್ಞವೇ ಅಧರ, ವಿಷ್ಣುವೇ ಹೃದಯ, ಸಂವತ್ಸರವೇ ಗರ್ಭ, ಅತ್ತಿನಿದೇವತೆಗಳೇ ಪೂರ್ವಪಾದದ್ವಯಂಗಳು. ಅತ್ತಿಯೇ ಮಧ್ಯ, ಮಿತ್ರವರುಣರೇ ಅಪರ ಪಾದದ್ವಯಂಗಳು. ಅಗ್ನಿಯೇ ಬಾಲದ ಮೊದಲು, ಇಂದ್ರನು ಆ ಬಾಲದ ಮಧ್ಯ, ಕೃಜಾಪತಿಯೇ ಅಭಿಬಾಲದಗ್ರ. ಅಭಯವಾ ಬಾಲದ ತುದಿಗಳಾಗಿರ್ಪವಾ ಬಾಲದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತಂಭಕತ್ವದ ಸೂತ್ರಮಂ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಂ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಆಧ್ಯವನಲ್ಲಿದು ಮೊದಲು ಪೇಳ್ವ ವಾಯುಸೂತ್ರಂ ಗಳಂ ಪಿಡಿದಾ ಗ್ರಹತಾರೆಗಳಂ ನಡೆಸುತ್ತಿರ್ಪುಂ. ೫೭೯

ಸ್ವರ್ಲೋಕದ ದೇವೇಂದ್ರನು :

ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರಕಾರದ ಭುವರ್ಲೋಕದಿಂ ಮೇಲೆ ಎಂಭತ್ತೈದುಲಕ್ಷ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಲೋಕವಿಹುದದಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವು ಆ ಇಂದ್ರನಾದೊಡೆ. ಹಿರಣ್ಮಯ ಶರೀರದಿಂ ಏಕಮುಖ ಚತುರ್ಭುಜ ಸಹಸ್ರಲೋಚನಂಗಳಿಂ ವಸ್ತ್ರ

ಭರಣಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ, ದಧೀಚಿಮುಷೀಶ್ವರನ ಜಿನ್ನ ನೆಟ್ಟಿಲು
ವೆನಿಸಿ, ವಜ್ರಾಯುಧವಿಡಿದು ಶರೀರದೇವಿ ಸಹಿತನಾಗಿ ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನ
ನೆನಿಸಿ ಸಮಸ್ತ ಮನು ಮುನಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದೋಲೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪಂ, ೫೮೦

ದೇವತಾ ಭೇದಗಳು :

ಮತ್ತಮಾ ದೇವತೆಗಳಾದೊಡೆ ಆಜಾನ ದೇವತೆಗಳೆಂದು, ಕರ್ಮ ದೇವತೆಗೆ
ಳೆಂದು ಎರಡುತೆರನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಪ್ರಾರಂಭದೊಳಾ ಪದವನೆಯಿಂದವರುಗಳೇ ಆಜಾನ
ದೇವತೆಗಳು. ಮನುಷ್ಯರಾಗಿಜನಿಸಿ ಬಳಿಕಶ್ವಮೇಧಾದಿಯಜ್ಞ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪೂರಿತಾದಿ
ಕರ್ಮಗಳಿಂದಾ ಪದಂಬಡೆದವರುಗಳೇ ಕರ್ಮದೇವತೆಗಳು. ಇಂದ್ರಾಗ್ನಿ ಯಮ
ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಮೊದಲಾದವರುಗಳೇ ಆಜಾನರೆಂದರಿಯಲ್ವೇಳ್ವಂ. ೫೮೧

ದೇವತೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ :

ಮತ್ತಮಾ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಮೃತಮಯ ಶರೀರದಿಂ, ಕಂದರ್ಪ ಸಮಾನ
ಲಾವಣ್ಯದಿಂದನಿಮಿಷ ಲೋಚನದಿಂ, ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯದಿಂ, ಸುರಸ್ತ್ರೀಯರ
ಸಂಭೋಗದಿಂ ಮಹಾಸುಖದಿಂವಿರ್ಪರವರುಂಡ ಸುಧೆನೊದಲಾದ ಆಹಾರವೇ
ಮದನಾಂಬುವಾಗಿಯೇ ಪೋಪುದಲ್ಲದೆ ಮಲಮೂತ್ರನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಲಿಲ್ಲೆಂದು
ತಿಳಿಯಲ್ವೇಳ್ವಂ. ೫೮೨

ಮಹಲೋಕದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಋಷಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಸ್ವರ್ಲೋಕದಿಂ ಮೇಲೆ ಎರಡುಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ
ಮಹರ್ಲೋಮಿವುಡು ಅದಕ್ಕೆ ಮೃಕಂಡುವಿನಾತ್ಮಜನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನೀ
ಶ್ವರನಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಮರೀಚಿಮುಂತಾದ ಮುನಿಗಳೊಡಗೂಡಿ ಪರಮೇಶ್ವರಾ
ರಾಧನೆಯ ಬಲದಿಂ ನಿತ್ಯತ್ತಮಂ ಪಡೆದು ಸುಖ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರ್ಪಂ, ೫೮೩

ಜನಲೋಕ (ಪಿತೃಲೋಕ)

ಮತ್ತಮಾ ಮಹರ್ಲೋಕದಿಂ ಮೇಲೆ ಎಂಟುಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ
ಜನಲೋಕಮಿಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ವಶಿಷ್ಠಾದಿ ಋಷೀಶ್ವರರಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಪಿತೃಲೋಕ
ವೆನಿಸಿ ಪಿತೃ ಜಹ್ನು ಜನಂಗಳೊಡಗೂಡಿ ತಪೋರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರ್ಪಲ್ಲಿಯೆ
ಋಷಿಗಳ ಪಿತೃ ಪಿತಾಮಹರೆ ಭೂಲೋಕದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಗೋತ್ರವಪ್ಪುದರಿಂದವೆ
ಪಿತೃಲೋಕವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೫೮೪

ತಪೋಲೋಕ :

ಮತ್ತಮಾ ಜನಲೋಕದಿಂ ಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ
ತಪೋಲೋಕವಿಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರಾದ ಸನಕ ಸನಂದ
ಸನಾತನ ಸನತ್ಕುಜಾತ, ಸನತ್ಕುಮಾರರೆಂಬವರು ರಾಜರ್ಷೀಶ್ವರರಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ

ಸತ್ಯಲೋಕ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು :

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಹದಿನಾರುಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಲೋಕ ವಿಹುಡು. ಅದಕ್ಕೆ ರಜೋಗುಣದಿಂದ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ಕರ್ತೃವಸ್ತು ಪಿತಾಮಹನೆ ಕರ್ತೃವು. ಆತನಾದೊಡೆ ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಮಯ ಶರೀರದಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖ ಲೋಚನಾಷ್ಟಕ, ಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರಂಗಳಿಂ; ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಪಾಶ, ದಂಡ, ಕಮಂಡಲಂಗಳುಳ್ಳ, ವಾಮ ದಕ್ಷಿಣಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂದ; ದಿನ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಲಂಕೃತನಾಗಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಸಹಿತನಾಗಿ, ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತ ವೇದಪುರುಷರಿಂ; ಮರೀಚ್ಯಾದಿ ನವಬ್ರಹ್ಮರಿಂ; ಸಕಲ ಮುನಿಜನಗಳಿಂ; ವಾಸವಾದಿ ಸುರಸಂತತಿಗಳಿಂದೊಲೈಸಿ ಕೊಳುತ್ತಿರ್ಪಂ.

೫೮೬

ಅರುವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸಿದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥಿವ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು :

ಮತ್ತಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಗೆ ಅರುವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸಿದ್ಧಿಗಳುಂಟು. ಅವಂ ಪೇಳ್ವನೆವದಿಂ ಪಿಶಾಚಾದಿ ದೇವತಾಂತರಂಗಳ ಪದವಿಗಳ ತಾರತಮ್ಯಮಂ ತೋರ್ಪೆನದೆಂತೆಂದೊಡೆ: ಸ್ಥೂಲನಾಗುಹ, ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾಗುಹ, ಬಾಲನಾಗುಹ, ಯವನನಾಗುಹ, ವೃದ್ಧನಾಗುಹ, ನಾನಾಜಾತಿರೂಪನೆಯ್ದುಹ, ಪೃಥ್ವೀ ಪೂರತಾಗಿ ಮಿಕ್ಕ ಭೂತಚತುಷ್ಟಯದಿಂದಲೆ ದೇಹಮಂ ಧರಿಸುವ, ನಿತ್ಯ ಸುಗಂಧಮಂ ಸೇವಿಸುವಹಮೆಂಟು ಪಾರ್ಥಿವಸಿದ್ಧಿ ಗಳವೇ ಪಿಶಾಚರ ಗುಣಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೫೮೭

ಅಪೌತತ್ವ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು :

ಬಳಿಕ ಜಲನಿರಸನಮಂ ಮಾಡುಹ, ಭೂಸದೃಶ ಜಲಗಮನಮಂ ಮಾಡುಹ, ಅನಾತುರ ಸಮುದ್ರಪಾನಮಂ ಮಾಡುಹ, ನಿರ್ಜಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜಲದರ್ಶನಮಂ ಮಾಡುಹ, ಶಿಲಾದಿ ತಾಡನದಿಂದ ವ್ರಣವಿಲ್ಲದಿರುಹ. ಕರಪುಟದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಮಂ ಧರಿಸುವ, ನಿರಸನಸ್ತಮಂ ಸುರಸಂ ಮಾಡುಹ, ಅಪ್ಪುಹೊರತಾಗಿ ಮೇಲಣ ಮೂರು ಭೂತಂಗಳಿಂದವೆ ದೇಹಮಂ ಧರಿಸುಹಮೆಂಬವೆಂಟು ಅಪ್ಪು ಸಿದ್ಧಿಗಳವ ರೊಡನೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಗುಣಂಗಳೆಂಟೊಕೂಡಿ ಹದಿನಾರು ರಾಕ್ಷಸರ ಗುಣಂಗಳಕ್ಕುಂ

೫೮೮

ತೈಜಸ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು :

ಬಳಿಕ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿನಿರ್ಮಾಣ, ಅಗ್ನಿಭಯ ವರ್ಜನ. ಜಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಥಾಪನ, ಪಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಾನಕಧಾರಣ, ಅನ್ನಾತಿಪಚನ, ಅಪ್ರಯತ್ನಜಗದ್ಧಹನ, ಅಗ್ನಿ ಹೊರತಾಗಿ ಮೇಲಣ ಭೂತದ್ವಯದಿಂದವೆ ದೇಹಧಾರಣವೆಂಬೆಳುಂ, ಬೇರೆ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮರೆಯಾಗದ್ ಅತಿ ಅನಾಗತವಸ್ತು ವಿಸರಮಂ ಯತಾರ್ಥ ನಾಗರಿವ ತನವೆ ಪ್ರತಿಭೇದ, ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ದೂರ ಶಬ್ದಗ್ರಹಣವೇ ಶ್ರವಣ,

ಸಕಲ ಜನ ವೃತ್ತಾಂತ ವಿಷಯ ಜ್ಞಾನವೇ ವಾರ್ತೆ, ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ದಿವ್ಯದರ್ಶನವೇ ದರ್ಶನ, ದಿವ್ಯರಸಾಸ್ವಾದನವೇ ಆಸ್ವಾದನ, ಸಕಲಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ದಿವ್ಯ ಗಂಧಾದಿಗಳ ಸಂವೃದ್ಧಿ ವೇದನೆಯೆಂಬವೇ ಸಡೂಪಸರ್ಗಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಬುವನುಳ್ಳುದೊಂದು ಇವೆಂಟು ತೈಜಸಸಿದ್ಧಿಗಳೆನಿಸಿದನೆ ಮೊದಲ ಹದಿನಾರುಗುಣಂಗೂಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಯಕ್ಷರಗುಣಗಳಕ್ಕೂಂ.

೫೮

ವಾಯು ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು :

ಬಳಕ ಮನೋಜವತ್ವ, ಭೂತಾಂತಃಪ್ರವೇಶನ, ಪರ್ವತಾದಿ ಧಾರಭರಣ, ಗುರುತ್ವ, ಲಘುತ್ವ, ಹಸ್ತಾನಿಲಧಾರಣ, ಆಗ್ರಾಂಗುಲೀ ಭೂಕಂಪನ, ವಾಯುಹೊರ ತಾಗಿ ಗಗನಮಾತ್ರದಿಂದ ದೇಹಧಾರಣಮೆಂಬವೆಂಟೂ ಮಾರುತಸಿದ್ಧಿಗಳೆನಿಸಿದನೆ ಮೊದಲ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಗುಣಂಗೂಡಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಗಂಧರ್ವರ ಗುಣಗಳಕ್ಕೂಂ

೫೯

ಅಂಬರ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು :

ಬಳಕ ಛಾಯಾ ವಿಹೀನತೆ, ಇಂದ್ರಿಯಾದೃಶ್ಯತೆ, ಖೇಚರತೆ, ಯಥೇಷ್ಟ ವಿಷಯ ಸಂಗತೆ, ಶೈಲಅಂಘನ, ಶೈಲಗರ್ಭೀಕರಣ, ಆಕಾಶ ಪಿಂಡೀಕರಣ, ಅಶರೀರತ್ವಮೆಂಬವೆಂಟೂ ಅಂಬರ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆನಿಸಿದನೆ ಮೊದಲ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಗೂಡಿ ನಾಲ್ಕತ್ತು ಇಂದ್ರನ ಗುಣಗಳಕ್ಕೂಂ.

೬೦

ಮಾನಸ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು :

ಬಳಕ ಯಥಾಕಾಮೋಪಲಬ್ಧಿ, ಯಥಾಕಾಮ ವಿನಿರ್ಗಮನ, ಸರ್ವ ತಿರಸ್ಕರಣ, ಸಕಲಗುಹ್ಯಾರ್ಥ ದರ್ಶನ. ಕರ್ಮಾನುಗುಣ ನಿರ್ಮಾಣ, ವಶಿತ್ವ, ಪ್ರಿಯದರ್ಶನ, ಸಂಸಾರದರ್ಶನವೆಂಬವೆಂಟು ಮಾನಸ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆನಿಸಿದನೆ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕತ್ತು ಗುಣಗಳೂಂ ಕೂಡಿ, ನಾಲ್ಕತ್ತೆಂಟು ಸೌಮ್ಯನ ಗುಣಗಳಕ್ಕೂಂ.

೬೧

ಅಹಂಕಾರ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು :

ಬಳಕ ಛೇದನ, ತಾಡನ, ಬಂಧನ, ಮೋಚನ, ಗ್ರಹಣ, ಸಂಸಾರಪರಿವರ್ತನ, ಪ್ರಸಾದ, ಮೃತ್ಯುಕಾಲಜಯವೆಂಬವೆಂಟು ಅಹಂಕಾರ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆನಿಸಿದನೆ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕತ್ತೆಂಟು ಗುಣಂಗೂಡಿದ್ದವತ್ತರು ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಗುಣಗಳಕ್ಕೂಂ.

೬೨

ಬುದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆಂಟು :

ಬಳಕ ಜಗಜ್ಜನನ, ಜಗದ್ರಕ್ಷಣ, ಜಗತ್ಸಂಹರಣ, ಇಷ್ಟಾಧಿಕರಣ, ಅಭಿಮತ-ಲೋಕ ಪ್ರವರ್ತನ, ಅಸದೃಶನಿರ್ಮಾಣ, ಅಶುಭಕರಣ, ಶುಭಕರಣವೆಂಬವೆಂಟು ಬುದ್ಧಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳೆನಿಸಿದನೆ ಮೊದಲೈವತ್ತರು ಗುಣಂಗೂಡಿದರು ವತ್ತನಾಲ್ಕು ಗುಣಗಳಂ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯನಿರ್ವಂ.

೬೩

ಚತುರ್ಮುಖ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಪರ್ಯವಸಾನ :

ಇಂತು ಪೃಥ್ವಿ ಮೊದಲು ಬುದ್ಧಿ ಕಡೆಯಾದೆಂಟುತತ್ವ ಜಯದಿಂದಾದ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ನುಳ್ಳ ಪಿಶಾಚಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂತಮಾದ ದೇವತೆಗಳ ಪದವಿ ಪ್ರಕಾರಮಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ತ್ವಾದಿಗಳ ಜಯದಿಂದಾದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣ್ವಾದಿಗಳ ಮಹಾ ಪದಂಗಳ ನೆಣಿಸಲಳವಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ.

೫೯೫

ನವಬ್ರಹ್ಮರುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದಬಿಳ ದೇವದಾನವಾದಿಗಳುತ್ಪತ್ತಿಕ್ರಮವಾವುದೆಂದೊಡೆ ಪ್ರಥಮ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಾ ಬ್ರಹ್ಮನ ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರೀಚಿ ಪುಟ್ಟಿದನು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭೃಗು ಪುಟ್ಟಿದನು. ಶಿರದಲ್ಲಿ ಆಂಗೀರಸ ಪುಟ್ಟಿದನು. ಉದಾನವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯಂ ಪುಟ್ಟಿದನು. ವ್ಯಾನವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಪುಲಹ ಪುಟ್ಟಿದನು. ಆಪಾನ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಕೃತು ಪುಟ್ಟಿದನು. ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಂ ಪುಟ್ಟಿದನು. ಶ್ರೋತ್ರ ದಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿ ಪುಟ್ಟಿದನು. ಸಮಾನವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ವಶಿಷ್ಠ ಪುಟ್ಟಿದನು. ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದೇವತೆ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು. ಬಳಿಕೇ ಮರೀಚ್ಯಾದಿ ವಶಿಷ್ಠಾಂತಮಾದವರುಗಳೇ ನವ ಬ್ರಹ್ಮರುಗಳೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

೫೯೬

ಮರೀಚಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂ ಕಶ್ಯಪ ಸಂತತಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಮರೀಚಿಗೆ ಕಶ್ಯಪ ಬ್ರಹ್ಮನಾದನಾತಂಗೆ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಪುತ್ರಿಯ ರಾದ ದಿತಿ, ಅದಿತಿ, ಧನು, ಕಾಲೆ, ಅನಾಯು, ಸಂಹಿತೆ, ಮುನಿ, ಪ್ರವಾಹೆ, ಅರಿಷ್ಟ, ವಿನತಿ, ಕಪಿಲೆ, ಕದ್ರುವೆ, ಕ್ರೋಧಿಯರೆಂಬ ತ್ರಯೋದಕ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳವರೊಳಗೆ.

೫೯೭

ಅದಿತೇಯರಾದ ದೇವರ್ಕಳ ಸಂತತಿ :

ಅದಿತಿಗೆ ಧಾತೃ ಮೊದಲಾದ ವಿಷ್ಣು ಕಡೆಯಾದ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರುಂ, ಇಂಬ್ರಾದಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳುಂ ಪುಟ್ಟಿದರು. ಮತ್ತಮಾ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಂಗೆ ವೈವಸ್ವತಮನು ಜನಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂತಾನ ಪರಂಪರೆಯಿಂ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಭರತ, ತತ್ಸಹ್ಯರು ಕಡೆ ಯಾದ ಸಮಸ್ತ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜವರ್ಗಂ ಜನಿಸಿತ್ತು. ಮತ್ತಮಾ ಪೈತೃತ ಮನು ವಿನ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಇಳೆಯೆಂಬಾಕೆಗೆ ಚಂದ್ರನಸುತನಾದ ಬುಧಂಗೆಯ ಪುರೂರವಂ ಜನಿಸಿದನಾತಂಗೆ ಆಯುನೆಂಬಾತ ಮೊದಲಾಗಿ ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಜನಮೇ ಜಯನೇ ಕಡೆಯಾದ ಸಕಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯಜಾತಿ ಜನಿಸಿತ್ತೆಂದರಿವುದು.

೫೯೮

ದೈತ್ಯ ಸಂತತಿ :

ಬಳಿಕೈರಡನೆಯ ದಿತಿಗೈವತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷಸರು ಜನಿಸಿದರವರೊಳಗೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುವಿಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಸಹ್ಲಾದ, ಅನುಹ್ಲಾದ, ಶಿಖಿ, ಭಾಷ್ಯಕರೆಂದೈವರು

ಪುತ್ರರಾದರವರೊಳಗೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದಂಗೆ ವಿರೋಚನ, ಕುಂಭ, ನಿಕುಂಭರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳುಗಳವರಲ್ಲಿ ವಿರೋಚನಂಗೆ ಬಲೀಂದ್ರನಾದನು. ಆತಂಗೆ ಬಾಣಾಸುರಂ ನೊದಲಾದ ಶತಕುಮಾರಕರಾದರೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧಮಕ್ಕುಂ.

೫೯೯

ದನು ಕಾಲೆಯಿರಿ ರಾಕ್ಷಸ ಸಂತತಿ :

ಬಳಿಕ ಮೂರನೆಯ ದನುವೆಂಬಾಕೆಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತು ಕ್ರೂರದಾನವಪುಟ್ಟಿದರು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಾಲೆಯೆಂಬಾಕೆಗೆ ನಿವಾತ ಕವಚಾಸುರರು ಪುಟ್ಟಿದರು.

೬೦೦

ಅಸುರ ಸಂತತಿ :

ಬಳಿಕೃದನೆಯ ಆಯುವೆಂಬಾಕೆಗೆ ವೃತ್ರಾಸುರಂ ನೊದಲಾದ ನಾಲ್ವತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಆರನೆಯ ಸಂಹಕೆಯೆಂಬಾಕೆಗೆ ರಾಹು ನೊದಲಾದ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಪುಟ್ಟಿದರು.

೬೦೧

ರತ್ನ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರೋ ಗಣಾದಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ :

ಬಳಿಕೇಳನೆಯ ಮುನಿಯೆಂಬಾಕೆಗೆ ನವರತ್ನಗಳುಂ, ದೇವ ಗಂಧರ್ವರುಂ ಪುಟ್ಟಿದರು. ಎಂಟನೆಯ ಪ್ರವಾಹಿಗೆ ಚಿಂತಾಮಣಿ, ಪರುಷ, ಸಕಲ ಲೋಹಂಗಳು, ಏಳು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ಹತ್ತು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳುಂ ಪುಟ್ಟಿದರು.

ಬಳಿಕೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅರಿಷ್ಟಗೆ ಹತ್ತು ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರುಂ, ತುಂಬುರರು ನೊದಲಾದ ನಾಲ್ವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಪುಟ್ಟಿದರು.

೬೦೨

ವಿನತೆಯಿಂ ಪಕ್ಷಿ ಸಂತತಿ :

ಬಳಿಕ ಹತ್ತನೆಯ ವಿನತೆಗೆ ಗರುಡ, ಅರುಣ, ವಜ್ರ, ಸಿಡಿಲು, ವರುಣಾದಿ ಜಲದೇವತೆಗಳುಂ ಪುಟ್ಟಿದರವರಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಲು ಗರುಡನೊಡನೆ ಪುಟ್ಟಿದುದರಿಂ ಸರ್ಪ ವೈರಿಯಾಯಿತ್ತು. ಜಲದೇವತೆಗಳೊಡಹುಟ್ಟಿದ ಕಾರಣದಿಂ ಮಳೆಗಳಾಗುವಲ್ಲಿ ಬಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿಕ್ಕುಂ.

೬೦೩

ಕಪಿಲೆಯಿಂ ಅಮೃತ ಗೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂತತಿ :

ಬಳಿಕ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಕಪಿಲೆಯೆಂಬಾಕೆಗೆ ಅಮೃತಮುಂ, ಗೋವುಗಳುಂ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಂ ಪುಟ್ಟಿದರು.

೬೦೪

ಕದ್ರುವಿನಿಂ ಹಾವುಗಳ ಸಂತತಿ :

ಬಳಿಕ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಕದ್ರುವೆಂಬಾಕೆಗೆ ಅನಂತ, ತಕ್ಷಕ, ವಾಸುಕಿ ನೊದಲಾದ ಸಾವಿರ ಮಹಾಸಾರ್ಕಗಳು ಪುಟ್ಟಿದರು.

೬೦೫

ಮೃಗ, ಪಶು, ಪರ್ವತಾದಿಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ :

ಬಳಿಕ ಹದಿಮೂರನೆಯ ಕ್ರೋಧಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಪರ್ವತಂಗಳುಂ, ಲೋಕಬಾಧ ಕರಾದ ಕೆಲರು ಕ್ರೂರಾತ್ಮರುಂ, ದ್ವಾದಶ ಪುತ್ರಿಯರುಂ ಪುಟ್ಟಿದರವರೊಳಗೆ, ಭದ್ರಾಮುದ್ರೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಐರಾವತಂ ಜನಿಸಿತ್ತು. ಸಿತೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದ

ದಿಗ್ಗಜಂಗಳುದಿಸಿದವು. ಮಾತಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕ ಗಜಂಗಳುದಿಸಿದವು. ಗಾಂಧರ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡುರೆಗಳುದಿಸಿದವು. ಶಾರ್ದೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳಾದವು. ಹರಿಯೆಂಬಾಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾನರಂಗಳೊಗೆದವು. ಮೃಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೃಗಂಗಳುದ್ದವಿಸಿದವು. ಮೃಗಮದೆಯಲ್ಲಿ ಕರಡಿಗಳುಂ, ಚಮರೀ ಮೃಗಂಗಳುಂಟಾದವು. ಸುರಸೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಪಜಾತಿ ಜನಿಸಿತು. ನಲೆಯೆಂಬವಳಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಫಲಿಸುವ ಅಶ್ವತ್ಥಾದಿ ಮರಂಗಳುತ್ಪತ್ತಿಯಾದವು. ಕುಡೆಯೆಂಬಾಕೆಯಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪ ಫಲಂಗಳುಳ್ಳ ಮರಂಗಳು ಪುಟ್ಟಿದವು. ವಿರೋಧೆಯಲ್ಲಿ ಲತೆ ಗುಲ್ಮ ನಾನಾತ್ಯಜಾದಿಗಳುದಯವಾದವಂತಿವೆಲ್ಲಂ ಮರೀಚಿಯಸಂತಾನ ಮಕ್ಕುಂ.

೬೦೬

ಭೃಗು ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಭೃಗುವಿಗೆ ಕವಿಯೆಂಬ ಮಗನಾದನಾತಂಗೆ ಶುಕ್ರನುದ್ಭವಿಸಿ ದೈತ್ಯರ್ಗಿ ಗುರುವಾಗಿರ್ಪಂ.

೬೦೭

ಅಂಗಿರೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಅಂಗೀರಸನಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಜನಿಸಿ ಸುರರಿಗಾ ಚಾರ್ಯನಾಗಿರ್ಪಂ.

೬೦೮

ಪುಲಸ್ತ್ಯಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಪುಲಸ್ತ್ಯಂಗೆ ವಿಶ್ವಾವಸು ಪುಟ್ಟಿದನಾತಂಗೆ ಕುಬೇರನುಂ, ಕಿನ್ನರರುಂ ಜನಿಸಿದರು. ಮತ್ತಮಾ ವಿಶ್ವಾವಸುವಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಕೈಕಸಿ. ಪುಷ್ಪೋತ್ಕಟೆಯೆಂಬೀರ್ವರು ಸ್ತ್ರೀಯರವರೊಳಗೆ, ಕೈಕಸಿಯೆಂಬಾಕೆಗೆ ರಾವಣ, ಕುಂಭಕರ್ಣ, ವಿಭೀಷಣರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಪುಷ್ಪೋತ್ಕಟೆಯೆಂಬಾಕೆಗೆ ಖರ, ದೂಷಣ, ತ್ರಿಶಿರರೆಂಬ ಮೂವರು ತನುಜರೂ, ಕೂರ್ಪನಖಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರಿಯೂ ಪುಟ್ಟಿದಳು.

೬೦೯

ಪುಲ ಕ್ರತು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಪುಲಹಂಗೆ ಕಿಂಪುರುಷ ಜಾತಿಯುಂ, ವ್ಯಾಘ್ರಾದಿ ಮೃಗ ಗಳುಂ ಜನಿಸಿದವು. ಅನಂತರದೊಳಾ ಕ್ರತುವಿಗೆ ಸೂರ್ಯಾಗ್ನಿ ತೇಜಸ್ಸನುಳ್ಳ ಕೆಲ ಮುಷಿಗಳುದಿಸಿದರು.

೬೧೦

ದಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ದಕ್ಷನಿಗೈವತ್ತು ಪುತ್ರಿಯರುದಿಸಿದರುವರೊಳಗೆ ಕೀರ್ತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಧೃತಿ, ಮೇಧಿ, ಪುಷ್ಪಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಕ್ರಿಯೆ, ಬುದ್ಧಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಮತಿಯೆಂಬ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳನೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂಕಲ್ಪ ಜನಿತನಾದ ಧರ್ಮದೇವತೆಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅದಿತಿ ನೊದಲಾದ ಹದಿಮೂರು ಮಕ್ಕಳನು ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಕಶ್ಯಪ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಶ್ವಿನಿ ನೊದಲಾದಿಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮಕ್ಕಳನೆ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಬಳಿಕಾ ಧರ್ಮ

ದೇವತೆಗೆ ಶಮ, ಕಾಮ, ಹರ್ಷರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರವರೊಳಗೆ ಶಮಂಗೆ ಪ್ರೀತಿ, ಕಾಮಂಗೆ ರತಿ, ಹರ್ಷಂಗೆ ಆನಂದಿಯರೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳವರೇ ಜಗತ್ತಿನ ಧರ್ಮಂಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಗಳಕ್ಕುಂ. ೬೧೧

ಅತ್ರಿಬ್ರಹ್ಮನ ಸಂತತಿ ಮತ್ತು ವಶಿಷ್ಠ ಸಂತತಿ

ಅನಂತರದೊಳಾ ಅತ್ರಿಗೆ ದೂರ್ವಾಸ, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ, ಚಂದ್ರರೆಂಬ ಮೂವರು ಪುತ್ರರಾದರು. ಆ ಚಂದ್ರಂಗೆ ಬುಧನು ಜನಿಸಿದನು.

ಅನಂತರದೊಳಾ ವಶಿಷ್ಠಂಗೆ ಶಕ್ತಿ, ಪರಾಶರ, ವ್ಯಾಸ, ಶುಕಾದಿ ಬುಧಿಸಂತಾನ ಮುದಿಸಿತ್ತಿದೇ ನವಬ್ರಹ್ಮರಿಂದಾದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ಮನುಮಕ್ಕುಂ. ೬೧೨

ಚತುರ್ಮುಖಿನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಸಂತತಿ :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಪುಟ್ಟಿದನು. ಆತಂಗೆ ಧರ, ಧ್ರುವ, ಸೋಮ, ಆಪ, ಅನಿಲ, ಅನಲ, ಪ್ರತ್ಯೂಷ, ಪ್ರಭಾಸರೆಂಬಷ್ಟವಸುಗಳು ಜನಿಸಿದರವ ರೊಳಗೆ: ಧರಂಗೆ ಪ್ರವಿಣನೆಂಬ ಮಗನೂ; ಧ್ರುವಂಗೆ ಕಾಲನೆಂಬ ಮಗನೂ; ಸೋಮನಿಗೆ ಸುವರ್ಚ್ಯನೆಂಬ ಮಗನೂ; ಆಪನಿಗೆ ಶಾಂತನೆಂಬ ಸುತನೂ; ಅನಿಲಂಗೆ ಪುರೋಚನನೆಂಬಾತ್ಮಜನೂ; ಅನಲಂಗೆ ಜ್ಯೋತಿಯೆಂಬ ತನಯನೂ; ಪ್ರತ್ಯೂಷಂಗೆ ದೇವಲ ಮಹಾಮುನಿಯೆಂಬ ಪುತ್ರನೂ; ಪ್ರಭಾಸಂಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಒಡ ಹುಟ್ಟಿದವಳಾದಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಜನಿಸಿ ದೇವತೆಗಳ ಬಡಗಿಯಾದನು. ಮತ್ತಮಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ ಮಗಳು ವಡಬಿಯೆಂಬ ವಧುವಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಂಗೆ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳು ಪುಟ್ಟಿದರು. ಮತ್ತಮಾ ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳಿಂ ಗುಹ್ಯಕರೆಂಬ ದೇವಜಾತಿಯುಂ, ಸಕಲೋಪಧಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಜನಿಸಿದವು. ೬೧೩

ಧಾತೃ ವಿಧಾತೃ ಸಂತತಿ

ಅನಂತರದೊಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೆ ಧಾತೃನೆಂದು, ವಿಧಾತೃನೆಂದೀರ್ವರು ಮಕ್ಕಳು ಗಳವರೇ ಲೋಕದ ಪುಣ್ಯನಾಪಂಗಳಂ ನಡೆಸುತ್ತಿರ್ಪರು. ಅವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂದು, ಜೇಷ್ಠಾ ದೇವಿಯೆಂದೊಡವುಟ್ಟಿದರವರೊಳಗೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಜಾತೃಶ್ವಂಗಳು ಜನಿಸಿದವು. ಜೇಷ್ಠಾದೇವಿಗೆ ಶತ್ರುದೇವಿಯೆಂಬ ಮಗಳಾದಳು. ಅವಳಿಂ ಗೌಡಿ, ಪೈಷ್ಠಿ, ಮಾದ್ವಿಯೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ಸುರೆಪುಟ್ಟಿತ್ತಾ ಸುರೆಯಿಂದ ಧರ್ಮ ಜನಿಸಿದನಾತಂಗೆ ಭಯನೆಂದು, ಮಹಾಭಯನೆಂದು, ಅಂತಕನೆಂದು ಮೂವರು ಪುತ್ರರುಗಳುಂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ಸುತೆ ಯರುಗಳುಂ ಪುಟ್ಟಿದರು. ಅವರಿಂದವೆ ಕ್ರೌಂಚ, ವಾಯಸ, ಹದ್ದು, ಗಿಡುಗ, ಹಂಸೆ, ಗಿಳಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ಚಕ್ರವಾಕ, ಬಕಾದಿನಾನಾ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿ ಪುಟ್ಟಿತ್ತೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ನುಕ್ಕುಂ. ೬೧೪

ಸುಖ ತಾರತಮ್ಯ

ಬಳಿಕ್ಕಿಂತು ಪೇಳೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲಿ ಜಗಜ್ಜನಕನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸುಖಾತಿ ಶಯಮೆಂತೆಂದೊಡೆ: ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ, ಪತಂಗ, ಪಶು, ಮೊದಲಾದ ಜೀವಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಮಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದುದೇ ನರಜನ್ಮವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ಕುಲ ಬಲ ಪರಾಕ್ರಮ ರೂಪು ಯವನ ವಿದ್ಯ ಕೀರ್ತಿ ಸಂಪದಾದಿ ಸೌಭಾಗ್ಯದೊಳೊಂದುಂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಪ್ತಸಮುದ್ರದಧೀಶ್ವರನಾದ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದಾತಂಗೆ ಸರ್ವನರರಿಂ ನೂರುಮಡಿ ಸುಖವನರಿಂ ನೂರುಮಡಿ ಮನುಜಗಂಧರ್ವರ ಸುಖವನರಿಂ ನೂರು ನುಡಿ ದೇವತಾ ಗಂಧರ್ವರ ಸುಖವನರಿಂ ನೂರುಮಡಿ ಪಿತೃಗಳ ಸುಖವನರಿಂ ನೂರುಮಡಿ ದೇವತಾ ಕನಿಷ್ಠರ ಸುಖವನರಿಂ ನೂರುಮಡಿ ದೇವತಾ ಮಧ್ಯರ ಸುಖವನರಿಂ ನೂರುಮಡಿ ದೇವತಾ ವಿಶಿಷ್ಟರ ಸುಖವನರಿಂ ನೂರುಮಡಿ ಇಂದ್ರನ ಸುಖವಾತನಿಂ ನೂರುಮಡಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ ಸುಖವನನಿಂ ನೂರುಮಡಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸುಖವಿಂತು ಮಹಾ ಸುಖ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿ ಸತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಪಂ. ೬೦೫ ವೈಕುಂಠಲೋಕ

ಬಳಿಕಾ ಸತ್ಯಲೋಕದಿಂ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠಮಿರ್ಪುದು ಅಲ್ಲಿ ಅಂತಸ್ತನೋಬಹುಸ್ಸತ್ಯಗುಣದಿಂ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಕರ್ತೃವಪ್ಪ ಸಾರಾಯಣನಾದೊಡೆ ನೀಲವರ್ಣಮಯ ಶರೀರದಿಂ; ಏಕಮುಖ, ದ್ವಿಲೋಚನಂಗಳಿಂ; ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ ಶಾರ್ಙ್ಗಂಗಳನುಳ್ಳ ವಾಮದಕ್ಷಿಣ ಕರ ಚತುಷ್ಟಯದಿಂ; ವನಮಾಲೋಪವೀತ, ಪೀತಾಂಬರ, ಕಿರೀಟ, ಕೌಸ್ತುಭಾದ್ಯ ಲಂಕಾರಂಗಳಿಂ; ದಿವ್ಯಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದತಿ ಸಿಂಗರಬಂಡೆದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಡಗೂಡಿ ಜ್ಞಾನ, ಶಕ್ತಿ, ಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ತೇಜ, ವೀರ್ಯಗಳೆಂಬ ವೈಷ್ಣವೋಕ್ತ ಷಡ್ಗುಣ ಸಹಿತನಾಗಿ; ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನಾರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ಭೃಗುರಾಮ, ರಘುರಾಮ, ಯದುರಾಮ, ಬೌದ್ಧ, ಕಲ್ಕಿಯೆಂಬ ದಶಾವತಾರ ಯುಕ್ತನೆನಿಸಿ; ಅನಿರುದ್ಧ, ರುಕ್ಮಾಂಗದ, ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ನಾರದ, ಅಂಬರೀಷ, ಪುಂಡರೀಕ, ಗಣೇಂದ್ರ, ಮುಕ್ತ, ಉದ್ಧವ, ಸಂಕೇತ, ಭೀಷ್ಮ, ವಿಭೀಷಣ, ಕ್ಷದಾಪಾದಿ ಭಾಗವತರಿಂ ಪೂಜ್ಯ ನಾಗಿ; ಏಕದಂಡಿ, ದ್ವಿದಂಡಿ, ತ್ರಿದಂಡಿ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಂ; ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದೊಲೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೬೦೬

ಷಣ್ಮುಖ ಲೋಕ

ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೊಂದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಷಣ್ಮುಖನ ಲೋಕವಿಹುದು. ೬೦೭

ಉಮಾಲೋಕ

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲೊಂದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಉಮಾಲೋಕ ವಿಹುದು. ೬೦೮

ಕಾಮಧೇನು ಲೋಕ

ಮತ್ತಮಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೊಂದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾಮಧೇನು
ಲೋಕಮಿರ್ತುಂ. ೬೧೯

ರುದ್ರಲೋಕ

ಬಳಿಕ್ಕಲ್ಲಿಂದಂ ಮೇಲೆ ಮೂರುಕೋಟಿ ಯೋಜನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ
ರ್ಮಯವಾದಮುಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನಮಪ್ಪ ರುದ್ರಲೋಕವಿಹುದು. ಎಂತೆಂದೊಡೆ : ಕೈಲಾಸ
ವೆಂದೂ ಪ್ರಮಥ ಲೋಕವೆಂದೂ ವೆಸರ್ವಡದತಿ ಶೋಭನವತಿ ಚಿತ್ರವತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ
ವತಿ ಮಂಗಲಮಯವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದಲ್ಲಿ, ಅಂತಸ್ಸತ್ವ ಬಹಿಸ್ತ ಮೋಗುಣದಿಂ
ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಕೃತ್ಯ ಕರ್ತೃವಪ್ಪ ರುದ್ರನಾದೊಡೆ, ಗೋಕ್ಷೀರ
ಧವಲದ್ಯುತಿಯು ಶರೀರದಿಂ; ಜಟಾಮಕುಟ, ಚಂದ್ರಕಲೆ, ಏಕಮುಖ, ತಿನೇತ್ರ,
ನೀಲಗ್ರೀವಂಗಳಿಂ; ಪರಶು, ಮೃಗ, ವರಾಭಯಂಗಳನುಳ್ಳವಾಮ ದಕ್ಷಿಣ ಕರ
ಚತುಷ್ಟಯದಿಂ; ಸ್ವಾತ್ಮಾರಾಮನಪ್ಪದರಿಂ ಬಾಹ್ಯವಿಷಯ ವ್ಯಾಮೋಹವಿಲ್ಲಾ
ಗಿಯುಂ, ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹತ್ತಮಂ ಸೂಚಿಸಲೋಸುಗಮಾಗಿಯುಂ; ಪೂದೆದುಟ್ಟ,
ಗಜ ವ್ಯಾಘ್ರಾಜಿನ, ಸರ್ಪಾಭರಣ, ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳನ, ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಶಿರೋಮಾಲಾದಿ
ಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ; ಗಿರಿಜಾ ಸಮೇತನಾಗಿ; ಸಕಲ ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮನೆನಿಸಿ;
ಸತ್ಯ, ಕ್ಷಮೆ, ಧೃತಿ, ಅಧಿಷ್ಠಿತಿ, ಆತ್ಮಬೋಧ, ಸೃಷ್ಟಿ, ವಿರಾಗ, ತಪಸ್ಸು, ಮತಿ,
ಈಶ್ವರತ್ವವೆಂಬ ದಶಕಲ್ಯಾಣಗುಣಯುಕ್ತನಾಗಿ; ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಾದಿ, ಷಡಂಗಜ್ಞಾನಾದಿ
ಷಡ್ಗುಣಗಳಿಂ; ಅಣಿಮಾದಿ ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಂಗಳಿಂ ಸಂಪನ್ನನೆನಿಸಿ ಗಂಗಾವಾಳುಕ
ಸಮಾರುದ್ರರಿಂ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರೋಪೇಂದ್ರ ಮನು ಮುನಿ ಸುಮನಸಾದಿ ಸಕಲದೇವ
ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದೋಲೈಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೬೨೦

ಅಣಿಮಾದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣಂ

ಮತ್ತಮಾ ಅಣಿಮಾದಿಗಳ ಲಕ್ಷಣವೆಂತೆನೆ :

ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಾತ್ಮತ್ವದಿಂ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ತನಮೇ ಅಣಿಮೆ.
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾದಿ ಶಿವಾಂತಮಾದ ಮೂನತ್ತಾರು ತತ್ತ್ವಂಗಳ ಪೊರಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ
ವರ್ತಿಸುವಹತನವೆ ಮಹಿಮೆ.

ಮಹಾಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಶರೀರಮುಳ್ಳಾತನಂ ಮೇಲಕ್ಕನೆಗಹುವ
ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣುವಿಗೆ ಸದೃಶವಹತನವೇ ಲಘಿಮೆ.

ಪರಮಾಣುವಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ದೇಹಿಯನುದ್ದಕ್ಕಿಸಿಗಹುವ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಮೇರು
ವಿನೋಸಾದಿಯ ಭಾರವಹತನವೇ ಗರಿಮೆ.

ಸ್ವಸ್ಥಾನದೊಳಿರ್ದು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಸ್ಥೇಚ್ಛೆಯಿಂದಾಕಾಶಗಮನಾದಿ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಯೇ ಪ್ರಾಕಾನ್ಯು

ಸ್ವಶರೀರ ಪ್ರಕಾಶದಿಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಂಗಳಂ ಬೆಳಗುವತವಮಾದೊಡೆ ಪ್ರಾಕಾನ್ಮು-
ಸ್ತೇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂ ಜಗದುತ್ಪತ್ತಾದಿ ಕೃತ್ಯಕರಣಮುಂ, ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಂ
ಪ್ರೇರಿಸುವತನಮುಂ ಈಶತ್ವ.

ಸಕಲ ದಿವ್ಯಾಲಕರೊಡಗೂಡಿದ ಜಗಮುಂ ತನ್ನಾಧೀನಮಾಗಿ ನಡೆಸುವತನವೇ
ವಶಿತ್ವಮೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತಮುಕ್ಯುಂ. ೬೦

ಶಿವಲೋಕ ವಿಸ್ತಾರ :

ಮತ್ತಮಾ ರುದ್ರಲೋಕದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೂರ್ಧ್ವ ಕಟಾಹಾಂತ ಮಾಗೊಂದು
ಕೋಟಿ ಯೋಜನದಳವಿಯಿರ್ಕುಂ. ಅನಂತರದೊಳಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಪೊರವಳಯು
ದಗ್ಧ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ೩೨ ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲೋನ್ನತಮಾಗಿ ಶಿವಲೋಕ
ವಿಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಜೋತಿರ್ಮಯವಾದ ಕೋಟಿ ೩೨ ಕೋಟಿ ಯೋಜನವಿಸ್ತಾರ
ಮಪ್ಪುದು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಚಿತ್ರ ರಚನೆಯುಳ್ಳನೆಂಬು ಬಾಗಿಲುಗಳವನತ್ಯಂತ ಪರಾಕ್ರಮ
ಗಳಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿರ್ಪ ಭೈರವರ ಲಕ್ಷಣಮೆಂತನೆ : ೬೨

ಅಷ್ಟ ಭೈರವರು :

ನೊದಲು ರಕ್ತವರ್ಣಮಯ ದೀರ್ಘಶರೀರದಿಂ, ತ್ರಿನೇತ್ರಿಂ, ದಂಡಕಮಂಡಲು
ಪಾಜಪಮಾಲೆವಿಡಿದ ಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ; ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸಮ್ಮೇಳದಿಂ,
ಹಂಸವಾಹನದಿಂ, ತನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಭಟರೇಳುಕೋಟಿಯಿಂದೊಪ್ಪಿ ಮೂಡಣ
ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಹಾಭೈರವನಿರ್ಪಂ.

ಬಳಿಕ ಹಿರಣ್ಮಯ ಸ್ಥೂಲಕಾಯದಿಂ ನೇತ್ರತ್ರಯದಿಂ, ಶೂಲ 'ಡಮರುಗ ಖಡ್ಗ
ಖಟ್ಟಾಂಗವಿಡಿದ ಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸಮ್ಮೇಳದಿಂ,
ಅಜವಾಹನದಿಂ, ತನಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಹದಿನಾರುಕೋಟಿ ಭಟರಿಂದೆಸೆದು ಅಗ್ನಿ
ದೇವಿಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ರುರುಭೈರವನಿರ್ಪಂ.

ಬಳಿಕ ಶೋಣವರ್ಣಮಯ ಮಹಾಮೂರ್ತಿಯು ಲೋಚನತ್ರಯದಿಂ,
ಗಿಳಿ, ವಜ್ರ, ಶಕ್ತಿಶೂಲವಿಡಿದ ಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ಕಾಮಾರಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ
ಸಮ್ಮೇಳದಿಂ, ಮಯೂರವಾಹನದಿಂ, ತನಗೆ ಸಮಾನಮಾದ ಭಟಿರೈದುಕೋಟಿಯಿಂ
ಮೆರೆದು ತೆಂಕಣಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಚಂಡಭೈರವನಿರ್ಪಂ.

ಬಳಿಕ ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿಮಯ ಚಾರುಶರೀರದಿಂ, ನಯನತ್ರಯದಿಂ, ಶಂಖ,
ಚಕ್ರ, ಗದೆ, ಶಾರ್ಙ್ಗವಿಡಿದ ಪಾಣಿಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ವೈಷ್ಣವಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ
ಸಮ್ಮೇಳದಿಂ, ಗರುಡವಾಹನದಿಂ, ತನಗೆ ಸಮಾನಮಾದ ಭಟಿರೈದು ಕೋಟಿಯಿಂ
ರಂಜಿಸಿ ನೈರುತ್ಯದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧಭೈರವನಿರ್ಪಂ.

ಬಳಿಕ ಮಯೂರವರ್ಣಮಯವಾದುನ್ನತ ಗಾತ್ರದಿಂ, ಅಕ್ಷಿತ್ರಯದಿಂ, ಶಂಖ,
ಫಲಕ, ಪೇಟಕ, ಮುಸಲವಿಡಿದ ಹಸ್ತಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ವಾರಾಹಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ

ಸಮ್ಮೇಳದಿಂ, ಮಹಿಷವಾಹನದಿಂ, ತನಗೆ ಸಮಾನಮಾದ ಭಟರಾರುಕೋಟಿಯಿಂ ಪರಿಶೋಭಿಸಿ ಪಡುವಣ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ್ತಭೈರವನಿರ್ಪಂ.

ಬಳಿಕ ಮಾಣಿಕ್ಯವರ್ಣಮಯ ಭೀಕರಾಕಾರದಿಂ, ದೃಷ್ಟಿತ್ರಯದಿಂ, ವಜ್ರ, ಶಕ್ತಿ, ಧನು, ಶರವಿಡಿದ ಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ಮಾಹೇಂದ್ರಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸಮ್ಮೇಳದಿಂ, ಗಜವಾಹನದಿಂ, ತನಗೆ ಸಮಾನಮಾದ ಮೂರುಕೋಟಿ ಭಟರಿಂ ವಿರಾಜಿಸಿ ವಾಯವ್ಯದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಪಾಲಿಭೈರವನಿರ್ಪಂ.

ಬಳಿಕ ಧೂಮ್ರವರ್ಣಮಯ ಭಯಂಕರ ತನುವಿನಿಂ, ಚಕ್ಷುತ್ರಯದಿ, ಶೂಲ ಡಮರುಗ, ಗಂಟೆ ಕಪಾಲವಿಡಿದ ಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ಚಾಮುಂಡಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸಮ್ಮೇಳದಿಂ, ಕಾಕವಾಹನದಿಂ ತನಗೆ ಸಮಾನಮಾದ ದ್ವಾದಶಕೋಟಿ ಭಟರೊಡ ಗೂಡಿ ಬಡಗಣಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಭೀಷಣಭೈರವನಿರ್ಪಂ.

ಬಳಿಕ ಹೇಮವರ್ಣಮಯ ಪ್ರಚಂಡವಿಗ್ರಹದಿಂ ಈಶ್ವಣತ್ರಯದಿಂ, ಖಡ್ಗ, ಗದೆ, ಖೇಟಕ, ಫಲಕವಿಡಿದ ಕರಚತುಷ್ಟಯದಿಂ, ಮಹಾಕಾಳಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸಮ್ಮೇಳದಿಂ, ಮೂಷಕವಾಹನದಿಂ ತನಗೆ ಸಮಾನಮಾದ ಭಟರೆಂಟು ಕೋಟಿಯಿಂ ಶೋಕ್ರ್ತವೆತ್ತು ಈಶಾನ್ಯದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸಂಹಾರಭೈರವನಿರ್ಪಂ. ೬೦೩

ಶ್ರೀ ಶಿವನಗರ :

ಮತ್ತಮಿಂತು ತಮ್ಮ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂ ಸಕಲ ವಿಘ್ನಂಗಳಂ ನಿವಾರಿಸುವಷ್ಟು ಭೈರವರ ಕಾವಲೆ ಬಾಗಿಲಂ ಕಳಿದೊಳಗೆ ಮೊಕ್ಕುನೋಡೆ ಕಣ್ಣೆ ಮಂಗಳಮಾಗಿ, ಮನಕ್ಕೆ ಮನೋಹರಮೆನಿಸಿ, ನುಡಿಗಿ ನವೀನಮಾಗಿ, ಮಯಣ, ಮಾಂಡವ್ಯ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾದಿ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆಗಳಂ ಕೀರ್ತಿಸಿ, ಮಂಜುಳಮಯ ರಂಜನೆವೆತ್ತು, ತರತರಂಗೊಂಡು ಮೆರೆವ ಚಿಂತಾಮಣಿಗಿಲಸದ, ಕರುಮಾಡ ಕೋಟ್ಯಾನುಕೋಟಿ ಗಳಳವಟ್ಟ ಸುವರ್ಣಕಳಸಂಗಲಿಂದೆಸೆವಸಂಖ್ಯಾತ ಮಹಾಗಣಂಗಳ ಮಂದಿರಂಗಳಂ ಸಾಲೊಂಡು, ಸೋಮ ಸೂರ್ಯವೀಧಿ ಸಹಸ್ರಂಗಳಿಂದಪರಿಮಿತಮಾದುಪವೀಧಿ ಗಳಂ, ಪನ್ನೀರ ಚಳಿಯಂಗಳಂ, ಕಸ್ತೂರಿಯಸಾರಣೆಗಳಂ, ಕುಂಕುಮದ ಕಾರಣೆ ಗಳಂ ಮುತ್ತಿನರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಂ, ತಳಿರತೋರಣ, ಮಕರತೋರಣ, ಗುಡಿಶೋರಣಾದಿ ರಚನೆಗಳಂ, ವೃಷಭಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳಂ, ಕುಸುಮವೃಷ್ಟಿಗಳಂ, ಧೂಪ ಧೂಮಂ ಗಳಂ, ವೇದಾಗಮಶಾಸ್ತ್ರ ಘೋಷಂಗಳಂ, ಸಾಸಾ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳಂ ಸಂಚರಿಸ ಸಕಲ ಗಣೇಶ್ವರರ ಸಂದಣಿಗಳಂ, ಶೃಂಗಾರಲಾವಣ್ಯ ಸುಕುಮಾರತೆಗಳೆ ಶರೀರಂಬಡೆದೆ ಡೆಯಾಡುವಂತಿರ್ಪ ರುದ್ರಗಣಕೆಯರಿಂ, ಸಕಲ ಸುರಭೋಗ ಪರಿಕರಂಗಳಂ ಸಂಪನ್ನ ಮಾಗಿಪ್ಪುದರಿಂದತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವದ್ಭುತವತಿಕೌತುಕವತಿಚಿತ್ರವತಿ ಶೋಭನವತಿ ನೂತನ ವತಿ ರಮ್ಯವತಿ ವಿಲಾಸಮಾಗಿರ್ಪುದು. ೬೦೪

ಮಹಾದೇವನರಮನೆ :

ಆ ಪುರದ ಮಧ್ಯದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನರಮನೆ ಪಂಚವಿಂಶತಿಕೋಟಿ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲವು. ಅದಕ್ಕೆ ಚತುರ್ವಾರ್ತಗಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ದ್ವಾರದ ಗೋಪುರವೆ ಬುಗ್ಗೆದಮಯವಾಗಿ ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಯೋಜನ ವಿಶಾಲೋನ್ನತವಾಗಿ, ಧವಲಾಕಾರವಾಗಿರ್ಪುದು. ಆ ಬಾಗಿಲಂ ನಾಲ್ಕುಬುಡ ಕೂಷ್ಮಾಂಡ ಗಣೇಶ್ವರ ರೊಂದುಗೂಡಿ, ವೇತ್ರಹಸ್ತನಾದ ನಂದಿಕೇಶ್ವರಂ ಕಾಯ್ದಿರ್ಪಂ. ಮತ್ತಮಾ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಕಿನ ದ್ವಾರಗೋಪುರವೆ ಯಜುರ್ವೇದಮಯವೆನಿಸಿ ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಶಾಲೋನ್ನತವಾಗಿ ನೀಲವರ್ಣದಾಕಾರವಾಗಿರ್ಪುದು. ಆ ಬಾಗಿಲನಸಂಖ್ಯಾತ ರೋಮಜ ಗಣೇಶ್ವರರು ಸಹಿತನಾಗಿ ವೀರೇಶ್ವರಂ ಕಾಯ್ದಿರ್ಪಂ. ಮತ್ತಮಾ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನ ದ್ವಾರಗೋಪುರವೇ ಸಾಮವೇದಮಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಶಾಲೋನ್ನತವೆನಿಸಿ ಶುಭ್ರಾಕಾರವಾಗಿರ್ಪುದು. ಆ ಬಾಗಿಲನಗಣಿತ ರುದ್ರಗಣಂ ಗಳೊಡಗೂಡಿ ನೀಲಲೋಹಿತಂ ಕಾಯ್ದಿರ್ಪಂ. ಮತ್ತಮಾ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನ ದ್ವಾರ ಗೋಪುರವೇ ಅಥರ್ವಣವೇದಮಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಶಾಲೋನ್ನತವೆನಿಸಿ ಕುಂಕುಮವರ್ಣದ ಆಕಾರವಾಗಿರ್ಪುದು. ಆ ಬಾಗಿಲನಪರಿಮಿತ ಪ್ರಮಥಗಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ಮಹಾಕಾಳಂ ಕಾಯ್ದಿರ್ಪಂ.

೮೫

ಶಿವ ಸಭಾಸ್ಥಾನ :

ಬಳಿಕಾ ನಾಲ್ಕೆಸೆಯ. ಬಾಗಿಲನೊಳಹೊಕ್ಕು ನೀರಿಕ್ಷಿಸೆ ದೃಷ್ಟಿಗಚ್ಚರಿದೋರಿ, ವರ್ಣಭೇಗನುಪಮವಾಗಿ, ಸರ್ವೇಶ್ವರನ ಸಭಾಮಂಟಪಂ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿಹುದದರ ನಟ್ಟನಡುವೆ, ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶಮಂ ಕೇಳ್ವಡಿಸುವ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನಮೊಂದು ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವಿಶಾಲೋನ್ನತವಾಗಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಆ ಸಿಂಹಾಸನಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಗುಣತ್ರಯಾತೀತನಾದ, ಪ್ರಣವದರ್ಥಮಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಂ ಧೈಯ ಮಾನನಾದ, ತನಗೊಂದು ವಸ್ತ್ರಂತರ ಧ್ಯಾನಮಿಲ್ಲದೆ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತುರ್ಯನಾದ, ಘೃತಕಾಲಿಣ್ಯದಂತೆ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕ ಬ್ರಹ್ಮದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಮಾದ ಶಿವ ರುದ್ರ ಮಹಾದೇವ ಮಹಾಲಿಂಗ ಮಹಾಭಸ್ಕಾದಿ ಪರಿಯಾಯ ಸಂಜ್ಞಕನಾದ, ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಪಂಚಕೃತ್ಯ ಕರ್ತೃವಾದ, ಸತ್ಯಕಾಮ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪಾದಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ ಮಣಿಸಿಂಧುವಾದ, ಸಕಲದೇವತಾ ಸೀಕರಂಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರಸ್ಥಾಯಿಯಾದ, ಸ್ವಸ್ವರೂಪಾನುಸಂಧಾನ ಪ್ರಮೋದದಿಂ ನರ್ತನ ಶೀಲನಾದ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಯಾದ, ಸರ್ವಕಾರಣನಾದ, ಮಾಯಾವಿಯಾದ, ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದವಿಳ ವಾಪ ಕ್ಷಯಂ ಮಾಡಿ ಭೋಗವೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದಸಾಂಬಶಿನಾದೊಡೆ ಸ್ಥಟಕವರ್ಣಮಯ ಶರೀರದಿಂ, ಚಂದ್ರಾರ್ಧಮಂಡಿತ ಮಸ್ತಕದಿಂ, ಪ್ರಸನ್ನವದನದಿಂ, ಅನಂತ ಕೋಟಿ ಕಂದರ್ಪಲಾವಣ್ಯದಿಂ, ತ್ರಿನೇತ್ರದಿಂ, ನೀಲಗ್ರೀವದಿಂ, ವರದಾಭಯ ಕರದ್ವಯದಿಂ

ಧವಲಯಜ್ಞ ಸೂತ್ರದಿಂ, ಉಮಾಸಮೇತಮಾದ ವಾಮಾಂಗದಿಂ, ಪೊದೆದುಟ್ಟ ವ್ಯಾಘ್ರಗಜ ಚರ್ಮಾಂಬರದಿಂ, ಮೃದುಪಾದಪದ್ಮದ್ವಯದಿಂ, ಕಟಕ ಮಕುಟ ಕೇಯೂರ ಕುಂಡಲಾದಿ ಸರ್ವಾಭರಣ ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರನೊಪ್ಪುತ್ತಿರಲು, ಆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಕೆಳಗೆ ಎಡಬಲದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ಪಗುಹ ಗಣಪರಿಂ, ಸೂಳರಿಧಿಕ್ಕೈಲದೊಳಿಕ್ಕುವ ಜಾಮರ ಸೀಗುರಿಕಾರರಿಂ, ಕೋಡಾಡುವ ಚಂಡಕೀರ್ತಿಗಳಿಂ, ನುತಿಸುವ ಸಕಲವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ, ಪೊಗಳು ಮುನಿಜನಂಗಳಿಂ, ಕೈವಾರಿಸುವ ಮನುಗಳಿಂ, ಪೊಡಮಡುವ ಪರಿಯಜೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂ, ಪರಸುವ ಪ್ರಸೂತಿ, ಕೂತಿ, ಪ್ಯಾತಿ, ಧೈತಿ, ಸಂಭೂತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ಕ್ಷಮೆ, ಸಂನ್ಮತಿ, ಅನಸೂಯೆ, ದೇವಮಾತೆ, ಅರುಂಧತಿಯರೆಂಬ ಏಕಾದಶ ಪತಿವ್ರತೆಯರಿಂ, ಮುದ್ದಿಸುವ ಭಕ್ತಿ ಕಾಂತೆಯರಿಂ, ಕರೆಕರೆದು ಸಮ್ಮುಖಂಗೈಯ್ವ ಸಾವಿತ್ರಾದಿ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯರಿಂ, ಪರಿವರಿದು ಪರಿಚರ್ಯಂಗಳಂ ಮಾಳ್ವ ಸಿರಿ ಸರಸ್ವತಿ ಶಚೀದೇವಿಯರಿಂ, ಪಾಡುವ ತುಂಬುರ ನಾರದಾದಿಗಳಿಂ, ನರ್ತಿಸುವ ರಂಭಾದಿ ದೇವಗಣಕೆಯರಿಂ, ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿದ್ವ ರುದ್ರಗಣ, ಪ್ರಮಥಗಣ, ದೇವಗಣ, ಭಕ್ತಮಹಾಗಣಂಗಳಿಂ ಕಿಕ್ಕಿರಿಗಿರಿದು ಕೋಳಾಹಳಂ ಬೆರಸಿ ಮತಿಗೆ ಮಂಗಳಕರವಾಗಿರ್ಪುದಲ್ಲಿ ೬೨೬

ಮೂಡಣ ಸಭಾಸ್ಥಾನ :

ನಂದಿಕೇಶ್ವರ, ಭೃಂಗೀಶ್ವರ, ಸ್ಕಂದ, ಮಹಾಕಾಳ, ಕಿರೀಟಿ, ಘಂಟಾಕಾಲ, ವೀರಭದ್ರ, ಘಂಟಾಕರ್ಣ, ಸುಘೋಷ, ದಂಡಿ, ಈಶಾನ್ಯರೆಂಬ ಏಕಾದಶಮುಖ್ಯ ಗಣೇಶ್ವರರ ಪರಿವಿಡಿದವರೊಡನನಂತ ಗಣಸಂಭ್ರಮದಿಂ ಮೂಡಣದೇಸೆಯೋಲಗ ಮೊಪ್ಪಿಕುಂ. ೬೨೭

ತೆಂಕಣ ಸಭಾಸ್ಥಾನ:

ಬಳಕ ಬ್ರಹ್ಮನು, ಮುನಿಗಳು, ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರ, ವೀರಭದ್ರ, ಪಿನಾಕಿ ಕಾಲಕಂಠ, ಅಂಭಿಕರಾಳ, ಕೇಶಕರಾಳ, ಮುಖಕರಾಳ, ನೇತ್ರಕರಾಳ, ಶ್ರೋತ್ರ ಕರಾಳ, ಮುಂಡಮಾಲಾಧರ, ತ್ರಿಶೂಲಿ, ವಿಶ್ವಮಾಲಾಪತಿ, ಅಂಡಾಧಿನಾಥ, ಕಾಲಾಂತಕ, ಲಕುಲೀಶ, ಮಯೂರಾನನರೆಂಬ ಹದಿನೆಂಟು ಮುಖ್ಯಗಣಪರರ ಪರಿವಿಡಿದವರೊಡನಸಂಖ್ಯಾತ ಗಣಸಂಕುಳದಿಂ ತೆಂಕಣದೇಸೆಯೋಲಗಮೊಪ್ಪುತ್ತಿಕುಂ. ೬೨೮

ಪಡುವಣ ಸಭಾಸ್ಥಾನ :

ಬಳಕ ದಂಡಧರ, ದಂಡಪಾದ, ದಂಡಬಾಹು, ಪ್ರಚಂಡ, ಪ್ರಚಂಡಾರ್ಚಿತ, ಪ್ರಚಂಡಕರ, ವರಬಲ, ಪ್ರಮಥಬಲ, ಬಲವಿಕರಣ, ಸೂಮಾಲ್ಯ,

ಸರ್ವಭೂತದಮನ. ಮನೋನೈವರಂಭ ದ್ವಾದಶಮುಖ್ಯಗಣಾಗ್ರಗಣ್ಯರ ಪರಿವಿಧಿವರವರೋದನಗಣಿತ ಗಣವಿಸರದಿಂ ಪಡುವಣ ದೇವಿಯೋಲಗಮೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೯೨೯ ಬಡಗಣಸಭಾಸ್ಥಾನ:

ಬಳಿಕ ಸಾರಾಯಣನು, ದಿಕ್ಪಾಲಕರು, ಏಕಾದಶರುದ್ರರುಂ, ಅಷ್ಟವಸುಗಳುಂ, ಪ್ರಭಾವ, ಮುಷ್ಕರ, ಆಷಾಡಿ, ಡಿಂಡಿ, ಅಮರೇಶ, ನೈಮಿಷ, ಅನಾಕುಲರೆಂಬ ದ್ವಾದಶ ಮುಖ್ಯದೇವತೆಗಳ ಪರಿವಿಧಿವರವರೋದನಪರಿಮಿತ ದೇವತಾ ಸಮೂಹದಿಂ ಬಡಗಣದೇವಿಯೋಲಗಮೊಪ್ಪುತ್ತಿಹುದಿಂತು ಪೇಳ್ವ ಶಿವಲೋಕದ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕಲವರಪ್ರದಣಾಗಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರನಾದ ಸಾಂಬತಿವನೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೬೨೦ ದೇವತೆಗಳ ತಾರತಮ್ಯ :

ಬಳಿಕೇ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ದೇವತೆಗಳ ತಾರತಮ್ಯ ಕ್ರಮವೆಂತೆಂದೊಡೆ ಭೂಮ್ಯಾದ್ಯಜೀತನಂಗಳಂ ಜೀತನಪ್ರಾಣಿಗಳು ವಿಶೇಷವನರಿಂ ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿವಿಶೇಷವನರಿಂ, ದ್ವಿಜರು ವಿಶೇಷವನರಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಿಶೇಷವನರಿಂ ಮರ್ತ್ಯಗಂಧರ್ವರು ವಿಶೇಷವನರಿಂ ದೇವಗಂಧರ್ವರು ವಿಶೇಷವನರಿಂ ಕರ್ಮ ದೇವತೆಗಳು ವಿಶೇಷವನರಿಂ ಆಜಾನದೇವತೆಗಳು ವಿಶೇಷವನರಿಂ ಸುರಪತಿವಿಶೇಷ ನಾತನಿಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ವಿಶೇಷವನನಿಂ ಪ್ರಜಾಪತಿವಿಶೇಷವನನಿಂ ಬ್ರಹ್ಮನುವಿಶೇಷ ನಾತನಿಂ ವಿಷ್ಣು ವಿಶೇಷವನನಿಂ ರುದ್ರ ವಿಶೇಷವಾ ರುದ್ರನಿಂ ಸಾಂಬತಿವನನಿಪ ಮಹೇಶ್ವರನೇ ವಿಶೇಷವೆಂದು ಸ್ಮೃತಿ, ಪುರಾಣಸಿದ್ಧಾಂತಮಕ್ಕುಂ. ೬೨೧ ದೇವತಾ ಪೂಜಾಭೇದ:

ಬಳಿಕೆಲ್ಲಿ ಗುಣಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಸಕಲದೇವತಾ ವಲ್ಲಭನಾದ ರುದ್ರನು, ಗುಣಾತೀತನಾದ ಮಾಯಾವಿಯಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೆಂಬೀರ್ವರಿಗೂ ಲಿಂಗಲಕ್ಷಣ ಮಾದ ಏಕಾದಿಕರಣ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಪದರಿಂ ಪ್ರಣವ ಪಂಚಾಕ್ಷರಾದಿ ಮಂತ್ರಂಗಳಾ ಉಭಯ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಹುದು. ಆ ಪೂಜೆ ಪಂಚವಿಧವಹುದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ರುದ್ರ ಪೂಜೆಯೇ ಕನಿಷ್ಠವೆನಿಸೂದು. ಅವರೀರ್ವರೊಳಗೆ ರುದ್ರ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪೂಜೆಯೇ ಮಧ್ಯಮವೆನಿಸೂದು. ಆ ಶಿವರುದ್ರರ ಸಮಪ್ರಧಾನ ಪೂಜೆಯ ಉತ್ತಮಾಧಮವೆನಿಸೂದು. ಕೇವಲ ಶಿವಪ್ರಧಾನವಾದ ಪೂಜೆಯೇ ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮವೆನಿಸೂದು. ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ನಿರೂಪಾಧಿಕಮಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಪೂಜೆಯೇ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವೆನಿಸೂದು. ಈ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಪೂಜೆಯೇ ತಿಪ್ರೀತಿಕರಮಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕ ವಹ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಇಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಶಿವನೊಡನೇಕಾಧಿಕರಣ ಪೂಜೆಯಿಲ್ಲಾಗಿ, ಭಿನ್ನಾಧಿಕರಣ, ಭಿನ್ನಮಂತ್ರ, ಭಿನ್ನಪೂಜೆಗಳೇ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಪುರಾಣೋಕ್ತಮಕ್ಕುಂ. ೬೨೨

ಶಿವಪೂಜೆ ಲಭಿಸೂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ:

ಬಳಿಕ ಅಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತಾ ಭಜನೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಪೂಜೆ ದೊರಕೊಂಬುದು. ಬ್ರಹ್ಮಪೂಜೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನಾರ್ಚನೆ ದೊರಕೊಂಬುದು. ವಿಷ್ಣುವಿನಾರ್ಚನೆಯಿಂದ ರುದ್ರಾರಾಧನೆ ದೊರಕೊಂಬುದು. ರುದ್ರಾರಾಧನೆಯಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತಿ ದೊರಕೊಂಬುದು. ೬೩೩

ಶಿವಭಕ್ತಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ:

ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಂದವೇ ಇಹಪರ ಭೋಗಂಗಳುಂ, ಪರಾಪರಮುಕ್ತಿಗಳುಂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಿಹವಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷಮವುಬೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ೬೩೪

ಉದ್ಧಾರ್ವಾಂಡ ಕಟಾಹದ ಲೋಕಪರಿಮಿತಿ:

ಬಳಿಕಂತು ವೇಳ್ ಪ್ರಕಾರದಿಂದೆಣಿಸಿ ನೋಡೆ, ಭೂಲೋಕಂ ತೊಡಗಿ ಧ್ರುವಮಂಡಲ ಪರ್ಯಂತಮಾದ ಭುವಲೋಕವೆ ಹದಿನೈದು ಲಕ್ಷಯೋಜನ ವದರ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲೋಕನೆಂಬತ್ತೈದು ಲಕ್ಷಯೋಜನಮುಭಯಂಗೂಡಿ ಒಂಟು ಕೋಟಿಯೋಜನವು. ಆ ಮಹಲೋಕವೆರಡು ಕೋಟಿಯೋಜನವು. ಆ ಜನಲೋಕವೆಂಟು ಕೋಟಿಯೋಜನವು. ಆ ತಪೋಲೋಕವೆ ಹನ್ನೆರಡು ಕೋಟಿಯೋಜನವು. ಆ ಸತ್ಯಲೋಕವು ಹದಿನಾರು ಕೋಟಿಯೋಜನವು. ಆ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವೆ ನಾಲ್ಕುಕೋಟಿಯೋಜನವು, ಆ ಕುಮಾರಾದಿ ಲೋಕಪದರುದ್ರ ಲೋಕವಾರು ಕೋಟಿಯೋಜನವು, ಆ ರುದ್ರ ಲೋಕದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊರ್ವ್ವ ಕಟಾಹಾಂತಮಾಗಿ ಒಂದುಕೋಟಿಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣವಹುದು. ಇಂತು ಭೂಮ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊರ್ವ್ವ ಕಟಾಹ ಪರಿಯಂತಮಾಗೈವತ್ತು ಕೋಟಿಯೋ ಜನದಳವಿಯಕ್ಕುಂ. ಬಳಿಕದಕಟಾಹಾದಿ ಭೂ ಪೃಷ್ಠ ಪರಿಯಂತಮಾಗೈವತ್ತು ಕೋಟಿಯೋಜನದಳತೆಯಹುದು. ಅಂತು ಉಭಯಂಗೂಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗೋಳಕಂ ನೂರು ಕೋಟಿಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣೋನ್ನತಮೆಂದು ವಿನೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ೬೩೫

ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳು—ನಿರ್ದರ್ಶನ:

ಬಳಿಕೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವಿಚಿತ್ರ ರಚನೆಯುಳ್ಳ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಳವಳಯದ ಪೂರ್ವಾದಿ ದಿಕ್ಕೆಂಟರೊಳಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ವಕರಿದ್ಧದಂ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರ್ಪರು. ಇಂತಪ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಂಗಳನಂತ ಕೋಟಿಗಳುಂಟೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಮಾಯಾತ್ಮರ ಸಂಬಂಧ, ಲಕ್ಷಣ, ಕಾಲ, ತತ್ವವೆಂಬ ಔದುಂಬರ ವೃಷದೊಳೊಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಜನಿಸಿದ, ಜನಿಸಿ ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ಮೊಳೊಂದೊಂ

ದರ ವೃತ್ತಾಂತವನೊಂದೊಂದರಿಯದಿರ್ಪ, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂಬ ಮಸಕ ವಿಸರಂ
ಗಳೊಳೆಸೆವ ಅಜಾಂಡಂಗಳೆಂಬ ಫಲಂಗಳಸಂಖ್ಯಾತಂಗಳುಂಟೆಂಬುದುಪಮಾನ
ಮಕ್ಕುಂ.

೬೩೬

ಯೋಜನ ಲಕ್ಷಣ :

ಅನಂತರದೊಳೆ ಯೋಜನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದನೆ ಸಮಸ್ತ ತತ್ತ್ವವ್ಯಾಪ್ತ
ವ್ಯಾಪಕಸ್ಥಿತಿ ನೊದಲಾದವನರಿಯಲ್ಪಕ್ಕುದಾಗಿ ಯೋಜನಲಕ್ಷಣಮಂ ಪೇಳ್ವೆ
ನದೆಂತೆಂದೊಡೆ : ಎಂಟು ಪರಮಾಣು ಕೂಡಲೊಂದು ತ್ರಸರೇಣುವೆನಿಸುಗುಂ.
ಅದೇ ಗವಾಕ್ಷಮಧ್ಯಗತ ಸೂರ್ಯರಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪ ರಜಸ್ಸೆನಿಸುಗುಂ. ಆ ತ್ರಸ
ರೇಣುಗಳೆಂಟಾಗಲೊಂದು ವಾಲಾಗ್ರವೆನಿಸುಗುಂ. ಆ ವಾಲಾಗ್ರವೆಂಟಾಗಲೊಂದು
ಲಿಕ್ಷೆ ಯೆನಿಸುಗುಂ. ಆ ಲಿಕ್ಷೆ ಎಂಟಾಗಲೊಂದು ಯೂಕಮೆನಿಸುಗುಂ, ಆ
ಯೂಕಮೆಂಟಾಗಲೊಂದು ಯವಮೆನಿಸುಗುಂ ಆ ಯವಮೆಂಟಾಗಲೊಂದು
ಉತ್ತಮಮಾನಾಂಗುಲಮೆನಿಸುಗುಂ. ಏಳರಿಂ ಮಧ್ಯಮಮಾನಾಂಗುಲಮೆನಿಸುಗುಂ.
ಮೂರರಿಂದಧಮ ಮಾನಾಂಗುಲಮೆನಿಸುಗುಂ. ಇದೇ ಮಾನಾಂಗುಲದ ವಿವರ
ಮಕ್ಕುಂ.

ಬಳಿಕ ಮಾತ್ರಾಂಗುಲಮೆಂತೆನೆ : ಕರ್ತೃವಿನ ಮಧ್ಯಮಾಂಗುಲಿಯ ನಡುವಣ
ಪರ್ವದ ದೀರ್ಘವೇ ಮಾತ್ರಾಂಗುಲವೆನಿಸುಗುಂ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕಾಲುಭಾಗೆ
ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ಮಾತ್ರಾಂಗುಲವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುಂ.

ಇನ್ನು ದೇಹ ಲಬ್ಧಾಂಗುಲಮೆಂತೆನೆ : ತನ್ನಿಂ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರತಿಮೆಯ ದೀರ್ಘ
ವನೆ ಆಯಾಯ ತಾಲದಂಗುಲದ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದೊಂದೊಂದವಯವಕ್ಕೆಷ್ಟಿಷ್ಟು
ಭಾಗೆಯೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸೂದೇ ದೇಹಲಬ್ಧಾಂಗುಲಮಕ್ಕುಂ.

೯೩೭

ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪರಿಗೆ ನೊದಲಾದವನೆ ಮಾನಾಂಗುಲದಿಂ ಮಾಡುವುದು. ಕುಂಡ
ನೊದಲಾದವನು ಗೃಹೋಪಕರಣಾದಿಗಳನು ಮಾತ್ರಾಂಗುಲದಿಂ ಮಾಡೂದು
ಪ್ರತಿಮೆಯ ಅವಯವವನೆ ದೇಹ ಲಬ್ಧಾಂಗುಲಿಯಿಂ ಮಾಡೂದು. ಈ ಪ್ರಕಾ
ರದಿಂದಂಗುಲಿ ಭೇದವನರಿವುದು. ಇನ್ನು ಹಸ್ತ ಭೇದಮೆಂತೆನೆ: ಪೂರ್ವೋಕ್ತ
ಮಾನಾಂಗುಲವು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕಾದರೊಂದು ಕಿಷ್ಕುಹಸ್ತವೆನಿಸೂದು. ಅದು
ಇಪ್ಪತ್ತೈದಾದರೆ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯ ಹಸ್ತವೆನಿಸುಗುಂ. ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತಾದರೆ ಧನುರ್ಮುಷ್ಟಿ
ಹಸ್ತವೆನಿಸುಗುಂ. ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳಾದರೆ ಧನುರ್ಗ್ರಹ ಹಸ್ತವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುಂ.
ಬಳಿಕಲ್ಲಿ ಮಂಜಾದಿಕವನೆ ಕಿಷ್ಕುಹಸ್ತದಿಂ ಮಾಡೂದು, ಮನೆ ದೇವಾಲಯ
ಲಿಂಗಾದಿಗಳನೆ ಪ್ರಜಾಪತ್ಯಹಸ್ತದಿಂ ಮಾಡೂದು. ಪಟ್ಟಣಾದಿಕವನೆ ಧನುರ್ಮುಷ್ಟಿ
ಹಸ್ತದಿಂ ಮಾಡೂದು. ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಮಾಣವನೂ, ಯೋಜನವನೂ, ಧನುರ್ಗ್ರಹ

ಹಸ್ತದಿಂ ಮಾಡೂದು. ಮತ್ತಮಾ ಧನುರ್ಗ್ರಹಸ್ತವು ಸಾಲಕ್ಕಾಗಲೊಂದು ಧನುವೆನಿಸುಗುಂ. ಆ ಧನುವೆರಡಾಗಲೊಂದು ದಂಡನೆನಿಸುಗುಂ. ಆ ದಂಡನೆರಡು ಸಾವಿರಮಾಗಲೊಂದು ಕ್ರೋಶನೆನಿಸುಗುಂ. ಆ ಕ್ರೋಶನೆರಡಾಗಲೊಂದು ಗವ್ಯುತಿಯೆನಿಸುಗುಂ. ಆ ಗವ್ಯುತಿಯೆರಡಾಗಲೊಂದು ಯೋಜನನೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಿಸಲ್ವೇಳ್ಕುಂ.

೬೩೮

ಇತಿ ದೇವಲೋಕಸ್ಥಿತಿ ವರ್ಣನಂ

ಷಷ್ಠಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ :

ಸಪ್ತಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂದ || ವಿದಿತಮೇನ ಕಮಲ ಜನ್ಮಾಂ
ಡದೋಳುಳ್ಳವಿಳ ಪ್ರಪಂಚಮಂ ಪೇಳಿದೆನಿ |
ನ್ನದರ ಬಹಿರ್ಭಾಗದ ಸಂ
ಪದಮಂ ಸಾಲ್ಗೊಂಡು ಸರ್ವರವಿವಂಶುಸುರ್ವಂ ||

ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ :

ಅವಾತನಿಂದಾವಾತನಧಿಕಮಾದ ಜ್ಞಾನ ತೇಜೋಬಲೈಶ್ವರ್ಯಾದಿ ಗುಣ
ವಿಶಿಷ್ಟನವನೂರ್ಧ್ವಲೋಕ ಸ್ಥಿತನೆಂಬಾಗಮ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದಿಲ್ಲದಂ ಮೇಲೆ ವೇಳ
ಭುವನಪತಿಗಳನುತ್ತರೋತ್ತರ ಸುಖ ಭೋಗಿಗಳೆಂಬರಿಯಲ್ಪಕ್ಕದಾಗಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ
ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನುಳಿದದರ ಬಹಿರ್ಭಾಗದ ಕೇವಲ ಪೃಥ್ವೀತತ್ವದ
ಇಂದ್ರಾದಿ ದಶದಿಕ್ಕಿನೊಳರ್ಧ, ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಗಳಾಗಿ, ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯ
ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ, ತಮ್ಮೊಡನೆ ವಿಚಿತ್ರ ವೇಷಧಾರಿಗಳಾದ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಪ್ಪ
ನಾನಾ ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಿಗಳಾದ, ಗಂಗಾವಾಳುಕ ಸಮಾನ ರುದ್ರರೊಡಗೂಡಿ ತದ್
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ರಕ್ಷಕರಾದ ಶತರುದ್ರರ ನಾಮಧೇಯಂಗಳಾವಾಂತೆಂದೊಡೆ: ೬೩೯
ಶತರುದ್ರರ ನಾಮಧೇಯ :

ಕಸಾಲೀಶ, ಅಜ, ಬುದ್ಧ, ವಜ್ರದೇಹ, ಪ್ರಮರ್ದನ, ಪ್ರಭಾತಿ, ಅನ್ಯಯ
ಶಾಸ್ತ್ರ, ಪಿನಾಕಿ, ತ್ರಿದಶವಂದಿತರೆಂಬ ದಶರುದ್ರರಿಂದ್ರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹರು.

ಅಗ್ನಿರುದ್ರ, ಹುತಾಕಿ, ಪಿಂಗಲ, ಬಾಧಕ, ಹರ, ಜ್ವಲನ, ದಹನ, ಬಭ್ರು,
ಭಸ್ಮಾಂತಕ ಕ್ಷಯಾಂತಕರೆಂಬ ದಶರುದ್ರರಗ್ನಿ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹರು.

ಯಾಮೃತ, ಮೃತ್ಯುಹರ, ಧಾತೃ, ವಿಧಾತೃ, ಕರ್ತೃ, ಕಾಲ, ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ,
ಸಂಯೋಕ್ತ, ವಿಯೋಕ್ತರೆಂಬ ದಶರುದ್ರರು ಯಾಮನ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹರು.

ನೈರುತ್ಯ, ಮಾರಣ, ಹಂತ್ಯ, ಕ್ರೂರದೃಷ್ಟಿ, ಭಯಾನಕ, ಉರ್ಧ್ವಶೇಷ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಧೂಮ್ರ, ಲೋಹಿತ, ದಂಷ್ಟಗಳೆಂಬ ದಶರುದ್ರರೆ ನೈರುತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹರು.

ಬಲ, ಅತಿಬಲ, ಪಾಶಹಸ್ತ, ಮಹಾಬಲ, ಶ್ವೇತ, ಜಯಭದ್ರ, ದೀರ್ಘಬಾಹು, ಜ್ವಲಾಂತರ, ಬಡಬಾಮುಖಿ, ಭೀಮರೆಂಬ ದಶರುದ್ರರೆ ವರುಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹರು.

ಶೀಘ್ರ, ಲಘು, ವಾಯುವೇಗ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ತೀಕ್ಷ್ಣ, ಸ್ವಯಾಂತಕ, ಪಂಚಾಂತಕ, ಪಂಚಶಿಖಿ, ಕಪರ್ದಿ, ಮೇಘವಾಹನರೆಂಬ ದಶರುದ್ರರೆ ವಾಯವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹರು.

ಜಟಾಮಕುಟಾಧಾರಿ, ನಾನಾರತ್ನಾಧರ, ನಿಧೀಶ, ರೂಪವಾನ್, ಧನ್ಯ, ಸಾಮ್ಯದೇಹ, ಪ್ರಸಾದಕೃತ್, ಪ್ರಕಾಶ, ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್, ಕಾಮರೂಪರೆಂಬ ದಶರುದ್ರರೆ ಕುಬೇರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹರು.

ವಿದ್ಯಾಧರ, ಜ್ಞಾನಧರ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ವೇದಪಾರಗ, ಮಾತೃವೃತ್ತ, ಪಿಂಗಲಾಕ್ಷ, ಭೂತಪಾಲ, ಬಲಿಪ್ರಿಯ, ಸರ್ವವಿದ್ಯಾ ವಿಧಾತೃ, ಸುಖ ದುಃಖಕರರೆಂಬ ದಶರುದ್ರ ರೀಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಹರು.

ಅನಂತ, ಧೀರ, ಪಾಲಕ, ಪಾತಾಳೇಶ, ವೃಷಭ, ವೃಷಧರ, ಸುವೀರ್ಯ, ಗ್ರಸನ, ಶುಭ, ಲೋಹಿತರೆಂಬ ದಶರುದ್ರರಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದರ್ಧೋ ಭಾಗದಲ್ಲಿಹರು.

ಶಂಭು, ವಿಭುಗುಣ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ತ್ರ್ಯಮೈ, ತ್ರಿದಶವಂದಿತ, ಸಂವಾಹ, ವಿನಾಹ ನಭೋಲಿಪ್ತು, ವಿಚಕ್ಷಣರೆಂಬ, ದಶರುದ್ರರಾರ್ಧ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಹರು.

ಬಳಕೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ವಕರಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಚ್ಯುತರಿಂ, ದಿಕ್ಪರಿವಿಡಿಂದು ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಮ್ಮ ನಾಮೋಚ್ಚರಣಾರಾಧನೆಗಳಿಂಧಿಷ್ಟಾರ್ಥ ಪ್ರದರಾದ, ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ, ಶತರುದ್ರರಿಗೆ ಕರ್ತೃವಾದ ವೀರಭದ್ರನಾದೊಡೆ, ಲಲಂ ಶತರುದ್ರಪತಿ ವೀರಭದ್ರ :

ನೀಲವರ್ಣಮಯ ಶರೀರದಿಂದ, ಜಟಾಮಕುಟದಿಂದ, ಏಕಮುಖ ತ್ರಿನೇತ್ರದಿಂದ, ದೀಪ್ರದಂಷ್ಟುಗಳಿಂದ, ಬಡ್ಗ, ಫಲಕ ಚಾಪ ಬಾಣಗಳಾಂತ ವಾಮದಕ್ಷಿಣ ಕರಚತು ಸ್ಪಯದಿಂದ, ವಸ್ತ್ರ, ಗಂಧ, ಮಾಲ್ಯಾಭರಣಾದಿಗಳಿಂದಲಕೃತನಾಗಿ, ಭದ್ರಕಾಳಿ ಸಹಿತ ನಾಗಿ, ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಯಪ್ರತಿಪಾಲಕನೆನಿಸಿ ಪೃಥುವ್ಯಾದಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭೂತವರ್ಗ ದಲ್ಲಿರ್ಪಂ.

೬೪೧

ತತ್ವಗಳಿಗಭಿಮಾನಿ ರುದ್ರರು :

ಅನಂತರದೊಳಾ ಸ್ಥೂಲರೂಪ ಪೃಥ್ವಿತತ್ವದತ್ತಣಂ ದಶಗುಣಾಧಿಕಮಾಗಾವ ರಿಸಿದ್ಧ ಅಪ್ಸುತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನುರೇಶ, ಪ್ರಭಾಸ, ನೈಮಿಷ, ಪುಷ್ಕರ, ಆಷಾಡಿ, ಡಿಂಡಿ, ಭಾಞಿಭೂತಿ, ನಾಕುಲರೆಂಬ ಗುಹ್ಯಾಸ್ವಕರಿಹರು.

ಮತ್ತಮಾ ಅಪ್ಪುತತ್ವದತ್ತಣಿಂ ದಶಗುಣಾಧಿಕಮಾಗಾವರಿಸಿದ್, ತೇಜ ಸ್ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಶ್ರೀಕೈಲ, ಕಲ್ಪಮಾನ್ಮು, ಮಾತೃಕೇಶ್ವರ, ಮಹಾಕಾಳ ಮಧ್ಯಮ, ಕೇತಾರ, ಬೈರವರೆಂಬ ಅದಿ ಗುಹ್ಯಾಷ್ಟಕರಿಹರು.

ಮತ್ತಮಾ ತೇಜಸತ್ವದತ್ತಣಿಂ ದಶಗುಣಾಧಿಕಮಾಗಾವರಿಸಿದ್ ವಾಯುತತ್ವ ದಲ್ಲಿ ಗಯೆ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ನಾಬಲಂಡ, ಬಲ, ವಿಮಲ, ಅಟ್ಟಿಹಾಸ, ಮಹೇಂದ್ರ, ಭೀಮರೆಂಬ ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯಾಷ್ಟಕರಿಹರು.

ಮತ್ತಮಾ ವಾಯುತತ್ವದತ್ತಣಿಂ ದಶಗುಣಾಧಿಕಮಾಗಾವರಿಸಿದ್ ವೈಷ್ಣುತತ್ವದಲ್ಲಿ ವಸ್ತಾಪದ, ರುದ್ರಕೋಟಿ, ಅವಿಮುಕ್ತ, ಮಹಾಬಲ, ಭದ್ರಕರ್ಣ, ಗೋಕರ್ಣ, ಸ್ವರ್ಣಾಕ್ಷ, ಸ್ಥಾಣುಗಳೆಂಬ ಪವಿತ್ರಾಷ್ಟಕರಿಹರು. ಬಳಂತು ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಲೋಕಪಾಲಾಷ್ಟಕರೊಡಗೂಡಿದ ಈ ಪಂಚಾಷ್ಟಕರಾದ ನಾಲ್ವತ್ತು ಭುವನಪತಿಗಳೆ ಸರ್ವಜ್ಞ ತ್ವ, ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವ ಸಹಿತರಾಗಿ ಭೂಲೋಕದೊಳಾಯಾಯ ನಾನುಧೇಯಂ ಗಳಿಂದವತರಿಸಿ ಸಕಲಲೋಕಾಭಿಮತ ಫಲಪ್ರದಾಯಕರಾಗಿರ್ಕುಂ. ೬೪೨

ಪಂಚಾತನ್ಮಾತ್ರ ರುದ್ರರು :

ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥುವ್ಯಾದಿ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಕಾರಣಮಾದ, ಗಂಧಾದಿ ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳೆಂಬೈದರಲ್ಲಿ ಪರಿವಿಡಿದು ಮಂತ್ರರೂಪಿ, ಸುಬಾಹು, ಭಾಸುರ, ಸರ್ವವಿತ್, ಅಗಜೇಶ್ವರರೆಂಬ ಪಂಚಭುವನಪತಿಗಳೊಡನೆ, ಗಂಧಾಂಗ, ಜಲೋದರ, ಭಾನುಮಾನ್, ಬಲವತ್ತರ, ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾದರೆಂಬ ರುದ್ರರುಗಳಾಕ್ರಮ ದಿಂದಿಹರು. ೬೪೩

ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ರುದ್ರರು :

ಮತ್ತಮಾ ತನ್ಮಾತ್ರೈಗಳಿಂ ಮೇಲೆ ವಾಗಾದಿ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ಪಂಚಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ, ಕಾಲದಂಷ್ಟ್ರ, ಪಿಂಗಳಾಕ್ಷ, ರೌದ್ರ, ಜಟಿಲ, ವಿಶಾಲರೆಂಬ ಪಂಚಭುವನ ಪತಿಗಳೊಡನೆ ದಂಧುಭಿ, ಸಮಾಧಾನ, ತೂರ್ಣಕ, ರುದ್ರಪ್ರಣವ, ಘನಾನಂದರು ಗಳೆಂಬ ರುದ್ರರುಗಳಾ ತರುವಾಯಿಂದಿಹರು.

ಬಳಿಕ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯದಿಂ ಮೇಲೆ ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಗಳೆಂಬಾರರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಕಾಮರೂಪಿ, ಹುತಾಶನ, ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಘೋರಕ, ವಿಧೂಕರ, ಅನುಪಮಗುಣಯುತರೆಂಬಾರು ಭುವನಪತಿಗಳೊಡನೆ, ವೈಷ್ಣೋಮಾಚಾರ, ಸರ್ವಾಂಗ, ಪ್ರಕಾಶಕ, ಮಹಾವಕ್ತ್ರ, ನಿಲುಂಪಕ, ಸಂಕಲ್ಪಕರೆಂಬ ರುದ್ರರುಗಳಾ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂದಿಹರು. ೬೪೪

ಅಹಂಕಾರಭುವನ ರುದ್ರರು :

ಬಳಿಕಾ ಗಂಧತನ್ಮಾತ್ರಾದಿ ಮಾನಸಾಂತಮಾದ ಮೋಡಶ ವಿಕಾರಂಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಮಾಗಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತಮಾದಾಕಾಶದತ್ತಣಿಂ ದಶಗುಣಾಧಿಕಮಾಗಾವರಿಸಿದ್

ಅಹಂಕಾರತತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಲಂಡ, ದುರಂಡ, ಮಾರೋಟಿ, ಮಂಡಲೇಶ್ವರ, ಕಾಕಾಂಜನ ಶಂಖಕರ್ಣ, ಸ್ಥಲೇಶ್ವರ, ಸ್ಥಲೇಶ್ವರರೆಂಬ ಸ್ಥಾಣ್ಯಾಪ್ತಕರಿಹರು. ೬೪೫

ಬುದ್ಧಿ ತತ್ವ ಗುಣತತ್ವ ರುದ್ಧರು :

ಬಳಿಕಹಂಕಾರ ತತ್ವದತ್ತಣಂ ದಶಗುಣಾಧಿಕಮಾಗಾವರಿಸಿದ ಬುದ್ಧಿ ತತ್ವದಲ್ಲಿ, ಪಿಶಾಚ, ರಾಕ್ಷಸ, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ, ಇಂದ್ರ, ಸೌಮ್ಯ, ಪ್ರಜೇಶ, ಬ್ರಹ್ಮರೆಂಬ ದೇವಾಪ್ತಕರಿಹರು.

ಬಳಿಕಾ ಬುದ್ಧಿ ತತ್ವದತ್ತಣಂ ದಶಗುಣಾಧಿಕ ಮಾಗಾವರಿಸಿದ ಗುಣತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಕೃತ, ಕೃತ. ಭೈರವ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಕುಮಾರ, ಉಮೆ, ಶ್ರೀಕಂಠರೆಂಬ ಯೋಗಾಪ್ತಕರಿಹರು. ೬೪೬

ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ವ ರುದ್ಧರು :

ಬಳಿಕಾ ಗುಣತತ್ವದತ್ತಣಂ ದಶಗುಣಾಧಿಕಮಾಗಾವರಿಸಿದ ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧೇಶ, ಚಂಡ, ಸಂವರ್ತ, ಜ್ಯೋತಿಪಿಂಗಳ, ಸೂರಗ, ಪಂಚಾಂಶಕ, ಏಕವೀರ, ಶಿಖೇಧರೆಂಬ ಮಹಾದೇವಾಪ್ತಕರಿಹರು. ೬೪೭

ಪುರುಷತತ್ವ ರುದ್ಧರು :

ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ವದತ್ತಣಂ ನೂರುಮಡಿಯಾಗಾವರಿಸಿದ ಪುರುಷ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯ, ಸರ್ವತನು, ಸರ್ವಾಂಶಕರಣಾಶ್ರಯರೆಂಬ ರುದ್ರರೂಪ ರಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಾದೊಡೆ ನಿತ್ಯವ್ಯಾಪಕ ಚೈತನ್ಯನುಯನಾಗಿ, ಕಾರ್ಯರೂಪನಲ್ಲ ದೊಡಂ ಮುಂದೆ ವೇಳ್ವ ರಾಗಾದಿ ಕಾಲಾಂತಮಾದ ಸಂಚಕಂಚುಕಯುಕ್ತನವ್ವದ ರಿಂದುಪಚಾರದಿಂ ತತ್ವಂಗಳೊಳಗೆ ಗಣನೆಗೆ ಬಹನಾಗಿ, ಭುವನಾಶ್ರಯನಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನೆನೆ, ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯಿದ್ದಿತ್ತೆಂಬುದರಂತೆ, ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯಿಂ ತತ್ವವಿಾ ಪದ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಸ್ತಕದೊಳಾಭುವನಂಗಳಿಹವೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪೀಳ್ಯಂ. ೬೪೮

ರಾಗ ವಿದ್ಯಾ ನಿಯತಿತತ್ವ ರುದ್ಧರು:

ಬಳಿಕಾ ಪುರುಷತತ್ವದತ್ತಣಂ ನೂರುಮಡಿಯಾಗಾವರಿಸಿದ ರಾಗತತ್ವದಲ್ಲಿ ವಾನುದೇವ, ಭೀಮ, ಉಗ್ರ, ಭಯ, ಸರ್ವೇಶಾನ, ಏಕವೀರ, ಪ್ರಚಂಡ, ಈಶ್ವರ, ಉಮಾಭರ್ತೃ, ಜಯ, ಅನಂತ, ಏಕಶಿವರೆಂಬ ರುದ್ರರುಗಳಿಹರು. ೬೪೯

ಬಳಿಕಾ ರಾಗತತ್ವದತ್ತಣಂ ಸಾವಿರಮಡಿಯಾಗಾವರಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾತತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹಾತೇಜ, ಮಹಾದೇವ, ಭವ, ಉದ್ಭವ, ಜ್ಯೋತಿ ಪಿಂಗೆಕ್ಷಣ, ಈಶಾನ, ಭುವನೇಶ್ವರ, ಅಂಗುಷ್ಠ ಮಾತ್ರರೆಂಬ ರುದ್ರರುಂ; ಸಂಹೃಷ್ಟ, ಸುಹೃಷ್ಟ, ಸುರೂಪ, ರೂಪವರ್ಧನ, ಮನೋನ್ಮನರೆಂಬ ಶಿಷ್ಯಪಂಚಕಂಗೊಡಿ; ಮಹಾವೀರ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಪಿಂಗಲ, ಬಭ್ರು, ವೀರ, ಪ್ರಭವ, ಮೇಧಾಶಿಥಿ, ಮಂದಕ, ದಾಹಕ, ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರಕರೆಂಬಾಚಾರ್ಯ ದಶಮಿರ್ಕುಂ. ೬೫೦

ಮತ್ತಮಾ ವಿದ್ಯಾತತ್ವದತ್ತಣಂ ಲಕ್ಷನುಡಿಯಾಗಾವರಿಸಿದ್ ನಿಯತಿತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೂಲಧರ, ವಟರುದ್ರ, ಬಲಭುಕ್, ನೀಲಲೋಹಿತ, ಜ್ಯೋತಿರೂಪ, ಪರಮೇಶ್ವರ, ಪರಮ, ಪಿಂಗೇಕ್ಷಣ, ವಾಮದೇವ, ಸರ್ವ, ಭವ, ಉದ್ಭವ, ವಜ್ರದೇಹ, ಪ್ರಭು, ಕ್ರಮ, ವಿಕ್ರಮ, ಸುಪ್ರಭರೇಬರುದ್ರರುಂ; ಸ್ಥಾಪಕ, ವಾಳುಕಾಕ್ಷ, ಯಮ, ತ್ರಿಶಿರ, ಚಿರಪುಟ್ಟಿಗಳೆಂಬ ಶಿಲ್ಪಿರುದ್ರರುಗಳೈವಮಾ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಸಿ, ಮಸಿ, ಕೃಷಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ದೇವನಿರ್ಮಾಣಮೆಂಬ ಪಂಚಕೃತ್ಯ ನಿಯಾಮಕರಾಗಿರ್ಕ್ಕುಂ.

೬೫೧

ಕಾಲತತ್ವ ಕಲಾತತ್ವ ಮಾಯಾತತ್ವ ರುದ್ರರು :

ಮತ್ತಮಾ ನಿಯತಿತತ್ವದತ್ತಣಂ ಲಕ್ಷನುಡಿಯಾಗಾವರಿಸಿದ್ ಕಾಲತತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾಯ್ಯ, ಹಾಲಾಹಲ, ಕ್ರೋಧನ, ಬಡಭಾಮುಖ. ಉಚ್ಚೈಷ್ವರಾಚರ, ಚಂಡಮಾತಂಗ ಘೋರರೂಪ, ಶುದ್ಧ, ಬುದ್ಧ, ಪ್ರಬುದ್ಧ, ಪ್ರಶಾಂತ, ಪರಮಾತ್ಮ ಶಿವ, ಸುಶಿವ, ಬಭ್ರು, ಅಕ್ಷರಾಟ್, ಶಂಭುಗಳೆಂಬ ರುದ್ರರಿಹರು.

ಮತ್ತಮಾ ಕಾಲತತ್ವದತ್ತಣಂ ದಶಲಕ್ಷಗುಣಾಧಿಕನಾಗಾವರಿಸಿದ್ ಕಲಾ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಗಹನೇಶ, ಸಾಧ್ಯ, ವಿಷ್ಣು, ಹರ, ದಶೇಶಾನ, ಮಹಾವೀರ್ಯ, ತ್ರಿಕಲಾ, ಗೋಪತಿಗಳೆಂಬ ರುದ್ರರಿಹರು.

ಮತ್ತಮಾ ಕಲಾತತ್ವದತ್ತಣಂ ಕೋಟಿಗುಣಾಧಿಕನಾಗಾವರಿಸಿದ್ ಮಾಯಾ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನಂತ, ತ್ರಿಕಲ, ಗೋಪ್ತ್ಯ, ಕ್ಷೇಮಾಶ, ಬ್ರಹ್ಮಪತಿ, ಧ್ರುವ, ತೇಜೋ-ಧಿಪ, ಸಹನೇಶರೇಬ ರುದ್ರರಿರ್ಕ್ಕುಂ.

೬೫೨

ರುದ್ರ ಪ್ರಪಂಚ :

ಮತ್ತಮಾ ಕೃಕಾರಮಾದ ಸೃಷ್ಟಿವ್ಯಾಧಿ ಮಾಯಾಂತಮಾದ ಸಮಸ್ತ ತತ್ವಂ ಗಳಲ್ಲಿರ್ಪರೆಂದು ಪೇಳ್ವ ರುದ್ರರುಗಳ ನಾಮಧೇಯಂಗಳಿಂದವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಭುವನಂ ಗಳರ್ಪವಾ ಭುವನಂಗಳಸಂಖ್ಯಾತಂಗಳಪ್ಪವಿಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಭುವನಂಗಳೆ ಹವಣಿಸಿ ವೇಳಲ್ಪಟ್ಟವಾ ಭುವನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ವಿಚಿತ್ರನದಿ, ನಂದನ, ಸರಸಿ, ಪುರ, ಪ್ರಾಕಾರ, ದ್ವಾರ, ವೀಧಿ, ಮಂದಿರ, ಪ್ರಾಸಾದಾದಿ ರಚನೆಗಳಿಂ; ಗೀತ ವಾದ್ಯ ನೃತ್ಯಂಗಳಿಂ; ವನಿತಾದಿ ಸಕಲ ಸುಖಭೋಗ ಸಾಧನಂಗಳಿಂ ಸಂಪನ್ನರುಗಳಾಗಿ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪೋವ್ರತ ಸತ್ಕಿಯಾನಿಷ್ಟರಿದೈದಲ್ಪಕ್ಕವಾಗಿರ್ಕ್ಕುಂ.

೬೫೩

ಇತಿ ಉರ್ಧ್ವ ಲೋಕಸ್ಥಿತಿ ವರ್ಣನಂ ಸಮಾಪ್ತಿ
ಸಪ್ತಮ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ

ಅಷ್ಟಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂಡ|| ಈ ತೆರದಿನಧೋ ಮಾಯಾ
ಜಾತ ಪರ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರತಾನಮಂ ತಿಳುಪಿದೆನಿ |
ನೋತೂರ್ಧ್ವ ಪ್ರಕೃತಿಯನಾ
ದಾ ತತ್ವಾದಿಕವನುಸುರ್ವೆನರಿವಂತಿಳೆಯೊಳ್ ||
ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ

ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾತತ್ವರುದ್ರರು :

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮಾಯಾತತ್ವದತ್ತಣಿಂ ದಶಕೋಟಿ ಮಿಗಿಲಾಗಾನರಿಸಿದ್
ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾತತ್ವದಲ್ಲಿ: ವಾಮ, ಜೇಷ್ಠ, ರುದ್ರ, ಕಾಲ, ಕಲವಿಕರಣ, ಬಲವಿಕರಣ,
ಬಲಪ್ರಮಥನ, ಸರ್ವಭೂತದಮನ, ಮನೋನ್ಮನ, ತ್ರಿಗುಣ, ಬ್ರಹ್ಮವೇತಾಳ,
ಸ್ಥಾನುಮತಿ, ಅಂಬಿಕೆ, ರೂಪಿಣಿ, ನಂದಿನಿ, ಜ್ವಾಲೆ, ವಿದ್ಯಾಧಿಪತಿಯೆಂಬ
ರುದ್ರರುಂ, ಅವರ ಭುವನಂಗಳರ್ಪರಲ್ಲಿ ಕಾಮಿಕಾದಿ ವಾತೂಲಾಂತಮಾದ
ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟಾಗಮಂಗಳುಂ, ಮನನತ್ರಾಣ ಧರ್ಮಮುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತ್ಯಾಧಿಕಮಾದ
ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯೊನಮಾದ ಸಪ್ತಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಂಗಳರ್ಪವನರೊಳಗೆ
ಮೂರುವರೆ ಕೋಟಿ ಮಂತ್ರಂಗಳೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ನಿರಧಿಕರಣ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಾಧನಂಗಳಾ
ಗಿಹವು. ಮಿಕ್ಕ ಮೂರುವರೆ ಕೋಟಿ ಮಂತ್ರಂಗಳೆ ಗುರುಸ್ವರೂಪನಾದೀಶ್ವರನ
ಸಾಧಿಕರಣ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಾಧನಂಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ.

ವಿದ್ಯಾತತ್ವ ರುದ್ರರು :

ಮತ್ತಮಾ ವಿದ್ಯಾತತ್ವದಲ್ಲಿಯು ತ್ರೀಕಂಠ, ಅನಂತ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ, ಅಮರೇಶ್ವರ, ಅರ್ಘೀಶ, ಭಾರಭೂತಿ, ತ್ರಿಧೀಶ, ಸ್ಥಾಣುಕ, ಹರ, ಝಂಟೀಶ, ಭೂತಿಕ, ಸದ್ಯೋಜಾತ, ಅನುಗ್ರಹೇಶ್ವರ, ಆಕ್ರೂರ, ಮಹಾಸೇನ, ಕ್ರೋಧೀಶ, ಚಂಡೇಶ, ಪಂಚಾಂತಕ, ಶಿವೋತ್ತಮ, ಏಕರುದ್ರ, ಕೂರ್ಮ, ಏಕನೇತ್ರ, ಅಜೇಶ, ಚತುರಾನನ, ಸರ್ವ, ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಲಾಂಗುಲಿ, ದಾರುಕ, ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ, ಉಮಾಕಾಂತ, ಅಷಾಡಿ, ತಿಂಡಿ, ಅತ್ರಿ, ಮೀನ, ಮೇಷ, ಲೋಹಿತ, ಶಿಖಿ, ಖಡ್ಗೀಶ, ಸ್ಥಗಲಂಡ, ದ್ವಿಲಂಡ, ಮಹಾಕಾಳ, ವಾಲಿ, ಭುಜಂಗೇಶ, ಪಿನಾಕೇಶ, ಬಕಶ್ಚೇತ, ಭೃಗು, ಲಕುಲೀಶ, ಶಿವ, ಸಂವರ್ತಕರೆಂಬ ಆಕಾರಾದಿ ಕ್ಷಕಾರಾಂತನಾದ್ವೈ ವತ್ತೊಂದು ಮಾತೃಕಮೂರ್ತಿಗಳಪ್ಪರುದ್ರರುಗಳಾದೊಡೆ; ಪೂರ್ಣೋದರಿ, ವಿರಜೆ, ಶಾಲ್ಮಲಿ, ಲೋಲಾಕ್ಷಿ, ವರ್ತುಳಾಕ್ಷಿ, ದೀರ್ಘನಾಸಿಕೆ, ದೀರ್ಘಮುಖಿ, ಗೋಮುಖಿ ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವೆ, ಕುಂಡೋದರಿ, ಅರ್ಧಕೇಶಿ, ವಿಕೃತಮುಖಿ, ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ, ತ್ರೀಮುಖಿ, ಉಲ್ಕಾಮುಖಿ, ವಿದ್ಯಾಮುಖಿ, ಮಹಾಕಾಳಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ, ಸಮನ್ವಿತೆ ಗೌರಿ, ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿದ್ಯೆ, ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ, ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ, ಭೂತಮಾತೆ, ಲಂಬೋದರಿ, ದ್ರಾವಿಣನಗರಿ, ಪೇಚರಿ, ಮಂಜರಿ, ರೂಪಿಣಿ, ವಿರಾಜೆ, ಕಾಲೋದರಿ, ಪೂತಿನಿ, ಭದ್ರಕಾಳಿ, ಯೋಗಿಣಿ, ಶಂಖಿನಿ, ಘರ್ಜಿನಿ, ಕಾಳರಾತ್ರಿ, ಕುರ್ದನೈ, ಕಪರ್ದಿನಿ, ನಾಜ್ವಯೆ, ಜಯೆ, ಸುಮುಖ್ಯಶ್ರಯೆ, ರೇವತಿ, ಮಾಧವಿ, ವಾರುಣಿ, ವ್ಯಾಪಿನಿ, ರಕ್ಷೋವಧಾರಿಣಿ, ಸಹಜೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಮಾಯಾಸ್ವಿತೆಯರೆಂಬೈವತ್ತೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಗಳೊಡನೆ ಕ್ರಮದಿಕೂಡಿ ರಕ್ತಾಂಗಭೃವಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಶೂಲ, ಕಪಾಲಪಾಣಿಗಳೆ ನಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನ ಸಾಮೋಚ್ಚರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರದಾಯಕರಾಗಿರ್ಪಂ.

೬೫೫

ಈಶ್ವರ ತತ್ವ ಅಷ್ಟವಿದ್ಯೇಶ್ವರರು :

ಮತ್ತಮಾ ವಿದ್ಯಾತತ್ವದತ್ತಣಂ ನೂರುಕೋಟಿ ಮಿಗಿಲಾಗಾವರಿಸಿದ ಈಶ್ವರ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನಂತ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಶಿವೋತ್ತಮ, ಏಕನೇತ್ರ, ಏಕರುದ್ರ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ, ತ್ರೀಕಂಠ, ಶಿಖಂಡಿಗಳೆಂಬ ಭುವನಂಗಳಪ್ಪವರಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮದಿಂದಾಯಾಮ ನಾಮ ಧೇಯಂಗಳನುಳ್ಳ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿನೊಂದಿ, ಕ್ರಿಯಶಕ್ತಿಬಾಹುಳ್ಳಮೊದಲಾದಷ್ಟು ವಿದ್ಯೇಶ್ವರರರ್ಪರವರೊಳಗೆ : ಮೊದಲ ಅನಂತನೆಂಬಾತನೆ ಅಧೋ ಮಾಯಾ ಕ್ಷೋಭಕನಾಗಿ, ಸಕಲಾತ್ಮರಗ್ಗೆ ಭೋಗಮೋಕ್ಷ ಪ್ರದನಾರ್ಪಂ.

ಮತ್ತಮಾ ಈಶ್ವರ ತತ್ವಮೆಂಬ ಬಿಂದುವಿನ ಅಧಿಕಾರಸ್ತೋಪಾಧಿಯಿಂ; ಪರಶಿವನು ತಾನೆ ಜಗದ್ವಿಠಾರ್ಥಮಾಗಿ ಜೋತಿರ್ಮಯ, ಮಂತ್ರಮಯ ಶರೀರದಿಂ;

ಜಟಾಮಕುಟ, ಏಕಮುಖ, ತ್ರಿನೇತ್ರಂಗಳಿಂ; ವರದಾಭಯ ಹಸ್ತಂಗಳಿಂ; ದಿವ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಗಂಧಮಾಲಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ. ಅಂಬಿಕೆಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸಹಿತನಾಗಿ. ೬೫೬

ಮಹೇಶ್ವರ ತತ್ವಸ್ವರೂಪ—೨೫ ಲೀಲೆಗಳು :

ಬಳಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತೋರ್ಪ ಸೋಮಧಾರಿತ್ವ, ಉಮಾಸಮೇತತ್ವ, ವೃಷಭಾ ರೂಢತ್ವ, ನೃತ್ಯವಿಲಾಸಿತ್ವ, ವಿವಾಹೋತ್ಸಾಹಿತ್ವ, ಭಿಕ್ಷಾಟನತ್ವ, ಕಾಮಾರಿತ್ವ, ಕಾಲಾ ರಿತ್ವ, ಚಕ್ರಪ್ರಧಾನರೂಪತ್ವ, ತ್ರಿಪುರಾರಿತ್ವ, ಜಲಂಧರಾರಿತ್ವ, ಅಜಾರಿತ್ವ, ವೀರಭದ್ರಾವ ತಾರಿತ್ವ, ಹರಿಧ್ವಂಸಿತ್ವ, ಅರ್ಧನಾರಿತ್ವ, ಕಿರಾತರೂಪತ್ವ, ಕಂಕಾಳಧಾರಿತ್ವ, ಚಂಡೇ ಶಾನುಗ್ರಹತ್ವ, ವಿಷಾಪಹಾರಿತ್ವ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ಪ್ರದಾಭಿಮುಖತ್ವ, ಉಮಾಕುಮಾರ ಸಹಿತತ್ವ, ಏಕಪಾದತ್ವ, ಸುಖಪ್ರದತ್ವ, ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪತ್ವ, ಮಹಾಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪತ್ವಂಗಳೆಂಬ ಪಂಚವಿಂಶನ್ಮೂರ್ತಿ ಲೀಲಾಧರನೆನಿಸಿ, ಸಕಲನು, ಅಧಿಕಾರಿ, ಅಧೀಶ್ವರನು, ಪ್ರವೃತ್ತನು, ಪ್ರಭಾವನುಮೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳಂ ಮಾಡುತ್ತಿ ತನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಪೂಜಾಸ್ಥಿತಿಗೇ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರ ತತ್ವವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೬೫೭

ಸದಾಶಿವ ತತ್ವಸ್ವರೂಪ :

ಮತ್ತಮಾ ಈಶ್ವರತತ್ವದತ್ತಣಂ ಸಹಸ್ರಕೋಟಿ ಮಿಗಿಲಾಗಾವರಿಸಿದ್ ಸದಾಶಿವ ತತ್ವದಲ್ಲಿ, ನಿವೃತ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ವಿದ್ಯೆ, ಶಾಂತಿ, ಶಾಂತ್ಯಾತೀತೆ, ಪವಿತ್ರಾಂಗ, ಸಾದಾಖ್ಯ, ಧ್ವನಿಸತಿಗಳೆಂಬ ಭುವನಂಗಳಿರ್ಪವರಲ್ಲಿ ; ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯಾ, ಶಕ್ತಿ ಸಮಾನರಾದ ನಿತ್ಯಸುಖಿಗಳಾದ ಅಣುಸದಾಶಿವರರ್ಪರಾ ಸದಾಶಿವತತ್ವವೆಂಬ ಬಿಂದು ವಿನ ಭೋಗಾಪಸ್ತೋಪಾದಿಯಿಂ ಪರಶಿವನು ತಾನೆ ಯೋಗಿಗಳ ಧ್ಯಾನಪೂಜಾರ್ಥ ಮಾಗಿ ಸ್ವಟಿಕವರ್ಣಮಯ ಶರೀರದಿಂ; ಪಂಚಜಟಾಮಕುಟಂಗಳಿಂ ; ಚಂದ್ರಕಲೆಯಿಂ; ಪಂಚಮುಖ, ಪಂಚದಶಲೋಚನಂಗಳಿಂ; ಶೂಲ, ಪರಶು, ಖಡ್ಗ, ಅಭಯಂ ಗಳನುಳ್ಳ ದಕ್ಷಿಣ ಪಂಚಹಸ್ತಂಗಳಿಂ ; ಸರ್ಪ, ಪಾಶ, ಅಂಕುಶ, ಗಂಟೆ, ಅಗ್ನಿಗಳ ನುಳ್ಳ ವಾಮಪಂಚಕರಂಗಳಿಂ ; ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಗಂಧಮಾಲಾದಿಗಳಿಂದಲಂಕೃತನಾಗಿ, ಮನೋನ್ಮನಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ಸಹಿತನಾಗಿ; ಸದ್ಯೋ ಜಾತಾದಿ ಮೂನತ್ತೆಂಟು ಕಲಾನ್ವಿತನೆನಿಸಿ ; ಕರ್ತೃಸಾದಾಖ್ಯ, ಕರ್ಮಸಾದಾಖ್ಯ, ಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ, ಅಮೂರ್ತಿಸಾದಾಖ್ಯ, ಶಿವಸಾದಾಖ್ಯವೆಂಬ ಪಂಚಮೂರ್ತಿ ಭೇದಂಗಳಂಧರಿಸಿ; ಸಕಲ, ನಿಷ್ಕಲ, ಭೋಗಿ, ಅಭೋಗಿ, ಉದ್ಯುಕ್ತನು, ಅಮೂರ್ತಿ ಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಪೂಜಾನ್ವಿತಗೇ ಧರ್ಮ ಅರ್ಥಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಾದಿಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಂ ಕೊಡುತ್ತಿ ಸದಾಶಿವ ತತ್ವವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೬೫೮

ಶಕ್ತಿತತ್ತ್ವ :

ಮತ್ತಮಾ ಸದಾಶಿವ ತತ್ತ್ವದತ್ತಣಂದೊಂದರ್ಬುದ ಮಿಗಿಲಾಗಾವರಿಸಿದ್ ಶಕ್ತಿತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಕೆ, ದೀಪಿಕೆ, ರೋಚಿಕೆ, ಮೋಚಿಕೆ, ಉರ್ಧ್ವಗಾಮಿ, ವ್ಯೋಮರೂಪೆ, ಭೋಗಿಗಳಾದ ಅಪರ ಮುಕ್ತರಾದ ಶಿವರುಗಳಾರ್ಕುಂ ೬೫೯

ಶಿವತತ್ತ್ವ :

ಮತ್ತಮಾ ಶಕ್ತಿತತ್ತ್ವದತ್ತಣಂದಸಂಖ್ಯಾತ ಮಿಗಿಲಾಗಾವರಿಸಿದ್ ಪರಶಿವಂಗೆ ನಿತ್ಯಾಧಿಷ್ಟೆಯಮಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವಮೆನಿಸಿಕೊಂಬ ಬಿಂದುವಾದೊಡೆ : ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪಮಾಗಿರ್ಪುದಾ ಬಿಂದುವೆಂಬ ಲಯಾವಸ್ಥೋಪಾದಿಯಿಂ. ಪರಶಿವನು ತಾನೇ ಶಿವ, ಪರಾತ್ಪರ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ನಿತ್ಯ ಸರ್ವಗತ, ಅವ್ಯಯ ಅನಿರ್ದಿತ, ಅನೌಪಮ್ಯ, ಅಪ್ರಮಾಣ, ಅನಾಮಯವೆಂಬ ದಶನಾಮಧೇಯಂಗಳಿಂ. ಪರ, ಗೂಢ, ಶರೀರಸ್ಥ ಲಿಂಗಕ್ಷೇತ್ರ, ಅನಾದಿವತ್ತೆಂಬ ಪಂಚಸಂಜ್ಞೆಯನುಳ ಲಿಂಗಸ್ವರೂಪನೆನಿಸಿ; ನಿಷ್ಕಲನು, ಲಯಿ, ಶಕ್ತನು, ಈಶನು, ತತ್ತ್ವನುಮೆನಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸರ್ವಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಮೂಲಕಾರಣನಾಗಿ ಶಿವತತ್ತ್ವಮೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿರ್ಪಂ. ೬೬೦

ಷಡಂಗ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಬಿಂದುವನೊಳಕೊಂಡು ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ನಿತ್ಯತ್ವಪ್ರತ್ಯ, ಅನಾದಿ- ಸಿದ್ಧಜೋಧತ್ವ, ಸ್ವತಂತ್ರತ್ವ, ಅಲುಪ್ತ ಶಕ್ತಿತ್ವ, ಅನಂತಶಕ್ತಿತ್ವಮೆಂಬ ಷಡಂಗ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ಪರಮಪ್ರಕಾಶಮಾದ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯಾದೊಡೆ ಪರಶಿವಂಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಿರೇಂದ್ರಿಯಾಂತಃಕರಣಾಶ್ರಯಾದಿಕಂ ತಾನೆನಿಸಿ, ಅಗ್ನಿ-ಅಗ್ನಿಯೂಷ್ಮದಂತೆ, ಸೂರ್ಯ-ಸೂರ್ಯಕಿರಣದಂತೆ, ಪರಶಿವನೊಡನೆ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ, ಸಂಬಂಧದಿಂದೆಸೆದು ತಾನೊಂದೆಯಾದೊಡಂ, ಜ್ಞಾತೃ ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರೋಪಾಧಿ ಭೇದದಿಂ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ, ವಾಸು, ಚೇಷ್ಟೆ, ರೌದ್ರಿ, ಕಾಲಿ, ಕಲವಿಕ ರಣೆ, ಬಲವಿಕರಣೆ ಬಲಪ್ರಮಾಣಿ ಸರ್ವಭೂತದಮನೆ, ಮನೋನ್ಮನಿಯೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದನೇಕ ನಾಮಧೇಯಂಗಳನುಳ್ಳುದೆನಿಸಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲೆಯಾಗಿರ್ಕುಂ. ೬೬೧

ಸರ್ವಾಶ್ರಯ ಶ್ರೀಶಂಭುಲಿಂಗ :

ಮತ್ತಮಾ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯೆಂಬ ತೇಜೋಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ, ಶುದ್ಧ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪಮಪ್ಪ ಶ್ರೀಗುರು ಶಂಭುಲಿಂಗಮೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

ಬಳಕೆಂತು ವೇಳೆ ಸಕಲ ದೇಹಾದಿ ವಿಷಯಗಳೇ ಕಾಲಾಗ್ನಿಮೊದಲಾದ ಭುವನಂಗಳನಾಶ್ರಿಸಿಹವು, ಆ ಭುವನಂಗಳೇ ಭೂಮ್ಯಾದಿ ತತ್ತ್ವಂಗಳನಾಶ್ರಿಸಿಹವು. ಆ ತತ್ತ್ವಂಗಳೇ ನಿವೃತ್ತಾದಿ ಕಲೆಗಳನಾಶ್ರಿಸಿಹವು. ಆ ಕಲೆಗಳೇ ಬಿಂದುವನಾಶ್ರಿಸಿಹವು. ಆ ಬಿಂದುವೇ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯನಾಶ್ರಿಸಿಹುದು. ಆ ಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯೇ ಶ್ರೀಗುರುಶಂಭುಲಿಂಗವನಾಶ್ರಿಸಿಹುದು. ಆ ಶಂಭುಲಿಂಗವೇ ಸರ್ವಾತ್ರಯಂ ತಾನಾಗಿ ತಾನೊಂದನಾಶ್ರಿಸದೆ ನಿರ್ವಿಕಾರ ಸ್ವರೂಪದಿಂ, ಸರ್ವಾತ್ಮರ್ಗ್ ಸುಖಕರಮಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರ್ಹುಂ.

೬೬೨

ಇತಿ ಶುದ್ಧ ಭುವನಸ್ಥಿತಿ ವರ್ಣನಂ
ಅಷ್ಟಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ :

ನವಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂದ||

ಇಂತಖಿಳ ಭುವನ ಪದ್ಧತಿ
ಯಂ ತಿಳುಪಿದೆನಿನ್ನು ಜೀವರಾ ಭುವನವನೋ |
ರಂತೆಯ್ತಿ ಕರ್ಮಫಲಮಂ
ಸಂತತಮನುಭವಿಸುವಂದಮಂ ವಿವರಿಸುವೆಂ||

ಅದೆಂತೆಂದೂಡೆ !

ಮೂಢತ್ವದಿಂ ನಾಸ್ತಿ ಕೃಬುದ್ಧಿ ;

ಅನ್ನೆಬರಮಿಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮ ವಿವೇಕ ಶೂನ್ಯರಾದ ಮೂಢ ಜನಂಗಳಾದೊಡೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾದುದನೆ ಒಡಂಬಟ್ಟು ಅನುಮಾನಾಗಮಾದಿ ಪ್ರಮಾಣಂಗಳ ನುದಾಸೀನಂ ಮಾಡಿ, ನಾನು ಹ್ರಸ್ವನು, ನಾನು ದೀರ್ಘನು, ನಾನು ಕೆಂಚನು, ನಾನು ಬಡವಾದೆನು, ನಾನು ಶೋರವಾದೆನೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದ ತಮ್ಮನುಭವಂಗಳಂ ಬಳಕೆ ದೇಹಮಂ ಸೀಳಿನೊಡಿದಡೆಯೂ ಒಳಗೊಬ್ಬಾತ್ಮನಂ ಕಾಣಬಾರದೆಂಬಿವು ಮೊದಲಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದವೂ, ಆ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮನೆಂದು ಬಗೆದು, ಬೆಳಗುತ್ತಿದ್ ದೀಪಂ ಕೆಟ್ಟಮೇಲದಕ್ಕೆ ಮರಳತೋರ್ಕೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ, ದೇಹವಳಿದೆ ಬೇರೊಬ್ಬಾತ್ಮನಿಲ್ಲಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳನೆಯ್ತಿ ಮರಳ ಜನಿಸುವತನವಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂ ದೇಹವೇ ಆತ್ಮನು, ಮರಣವೇ ಮೋಕ್ಷ, ಸುಖವೇ ಸ್ವರ್ಗ, ದುಃಖವೇ ನರಕ ಇಂತಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದು ತೆರನಿಲ್ಲಾಗಿ, ವಿಧಿ ನಿಷೇಧ, ಪುಣ್ಯ ಪಾಪವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾಸ್ತಿ ಕೃಬುದ್ಧಿಯಿಂ ಗಳಹುತ್ತಿರ್ಪರ್. ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರಮೆಂತೆನೆ.

ವಿಚಾರದಿಂದ ಆಸ್ತಿತ್ವ ಸಿದ್ಧಿ :

ಲೋಕದೊಳೊಂದರೊಳೊಂದಿಲ್ಲದ ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನ, ವಾರ್ಧಕ್ಯಗಳೆಂಬ ನಾನಾವಸ್ಥೆಯನೆಯ್ದುವಿ ದೇಹದೊಳಾತ್ಮನೋರ್ವನೆಂಬುದು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲನುಭವಿಸಿದ ಅರ್ಥಮಂ ವಾರ್ಧಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದರಿಂದನುಭವಿತ್ಯ, ಸ್ಮರ್ತ್ಯವೊಬ್ಬನೆಯಕ್ಕನುಮದಾಗಿ, ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಮಾಣಸಿದ್ಧವುಪ್ಪುದೆಂತಂತೆ. ೬೬೪

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೋದ, ಮುಂದೆ ಬರವರಲುಳ್ಳ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮನೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದು, ಮುನ್ನಲಿವಂ ಪುಣ್ಯಾಧಿಕನು, ಮುನ್ನಲಿತಂ ಪಾಪಿಷ್ಠನೆಂದು ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಮಾದ ಸುಖ ದುಃಖ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದರಿಯಲ್ಪಕ್ಕದಾಗಿಯುಂ; ಆಗ ಪುಟ್ಟಿದ ಕರು ತಾಯನೊಲೆಯುಂ ಪೂರ್ವ ಸಂಸ್ಕಾರಂ ದೃಷ್ಟವುಪ್ಪದಾಗಿಯುಂ; ಮೃತರಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಜೀತನಂಬಡೆದು ಯಮಲೋಕಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮಗಾದಬಾಧೆ ಮೊದಲಾದವರ ಕುರುಹುದೋರ್ಪವರಂ ಕಾಣೈವಾಗಿಯುಂ; ರತಿಕಾಮ, ಬಲಿಕಾಮ, ಹಂತುಕಾಮಾದಿ ಗ್ರಹಾವಿಷ್ಟರಂ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು ನುಡಿಸಿ ಮುನ್ನ ನಾವಿ ಪ್ರಕಾರದವರು, ಈಗಳು ಇಂತಾದವಿನ್ನು ನಾವಾವ ಪ್ರಕಾರವವುಪ್ಪುವೆಂದು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಪರ ಸ್ಥಿತಿಗಳಂ ಪೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ, ಭೂತ, ವೇತಾಳರ ಮಾತುಗಳೈವಾಗಿಯುಂ; ಬಳಿಕೇ ದೇಹೋತ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬುದು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಾಧೀನದಿಂದ ಈಗಳು ಆತನ ಭೋಗ ಸಾಧನವಾಗಿಯೆ ಜನಿಸಿತ್ತೆಂಬುದನೊಡಂಬಡದೆ, ತಾನೇಯಾಯಿತ್ತೆನೆ, ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ, ಸಕಲ ಕಾರ್ಯವಿಂತಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅಕೃತಾಭ್ಯಾಗಮರೂಪ ಬಾಧೆಯುಂಟಾಗಿಯುಂ, ಬಳಿಕ ಮುಳ್ಳಿಗೆ ಮೊನೆ, ಕೋಗಿಲೆಗೆ ಸುಸ್ವರ ನೈಜಮಾದಂತೆ ಪುರುಷನ ವೀರೈಕ್ಕೆ ದೇಹವಹುದೇ ಸ್ವಭಾವಮೆಂತೆಂದೊಡೆ, ದಿನದಿನದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥಮಾಗಿ ಪೋಗುವ ವೀರ್ಯದಿಂದದು ಘಟಿಸದಾಗಿಯುಂ, ಬಳಿಕ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜನವೆಲ್ಲಂ ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂ ಮಾಳ್ಪ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ವ್ರತೋಪಾಸನಾದಿ ಪುಣ್ಯಫಲಮಂ ಮೇಲನುಭವಿಸುವಾತನಿಲ್ಲದೊಡೆ, ಕೃತನಾಶಮೆಂಬ ದೋಷಮುಂಟಾಗಿಯುಂ, ಬಳಿಕ ನನ್ನಮನೆ, ನನ್ನಧನವೆಂಬಲ್ಲಿಂತಂತೆ, ನನ್ನ ದೇಹಮೆಂಬಲ್ಲಿಯೂ, ದೇಹದೇಹಿಗಳ ಭೇದಮಂ ಸೂಚಿಸ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿಯುಂ, ಬಳಿಕ ದೇಹವಾತ್ಮನಲ್ಲ ಭೂತ ಕಾರ್ಯವಾದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಘಟದಂತೆಂಬನುಮಾನಮುಂಟಾಗಿಯುಂ, ಬಳಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತಮಾದ ತುಲಾಭಾರಮೆಂಬುದುಂಟಾಗಿ, ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಾತಂಗೆ ಮಂತ್ರ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂ ಪಾಪಕ್ಷಯಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವುಪ್ಪುದಂತೆ, ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಾದಿಗಳಂ ಪೇಳಿತಾಸ್ತ್ರಂ ತಪ್ಪದಂತೆ, ದೇಹಾನ್ಯನಾತ್ಮನೆಂಬಾಗಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪುನಿವೋದ್ದದಾಗಿಯುಂ, ದೇಹ ವಿಲಕ್ಷಣನಾದೋರ್ವಾತ್ಮನುಂಟೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧವುಕ್ಕುಂ.

ಪಿತೃಯಾನ-ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ :

ಮತ್ತಮಾ ದೇಹಾನ್ಯಾತ್ಮನು ನಿತ್ಯವ್ಯಾಪಾರ ಜೈತನ್ಯರೂಪನಾದೊಡಂ, ತನ್ನ ಅಜ್ಞಾನ ಬಲದಿಂದ ಕರ್ಮಾಧೀನದಿಂದ ಈಶ್ವರಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಘಟಾಕಾಶದಂತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಿಡೆಯಾಟವೆ ತನ್ನಡಿಯಾಟವಾಗಿ, ಸಕಲ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಂ ಮುಕ್ತಿಯಪ್ಪನ್ನಬರಮನುಭವಿಸುತ್ತಿರ್ಪನೆಂಬುದೇ ಸತ್ಯವದಂತೆಂ ದೊಡೆ : ಕರ್ಮಭೂಮಿಯೆನಿಸುವೀ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆರನೆ, ಕೂಸ, ತಟಾಕಾದಿ ಪೂರ್ತವೆಂಬ ಪೆಸರನುಳ್ಳ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾದ ಲೌಕಿಕರಗಿಯೂ, ಜೋತಿ, ಸ್ವೋಮ, ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗಾದಿಷ್ಟವೆಂಬ ಪೆಸರನುಳ್ಳ ಕರ್ಮನಿಷ್ಟರಗಿಯೂ; ವಾಮ ನಾಸಾಪುಟದ ಈಡೆಯೆಂಬ ನಾಡಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಗೆ, ಮೊದಲು ಧೂಮವನೆಯ್ದಿ, ಧೂಮದಿಂದ ರಾತ್ರಿ, ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ, ಆ ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ, ಆ ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಿಂದ ಸಂವತ್ಸರ, ಆ ಸಂವತ್ಸರದಿಂದ ಪಿತೃ ಲೋಕ, ಆ ಪಿತೃಲೋಕದಿಂದಾಕಾಶ, ಆ ಅಕಾಶದಿಂದ ಚಂದ್ರ, ಆ ಚಂದ್ರನಿಂದಡರಿ ಮೇಲೀಕ್ರಮದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಕ್ಕುಂ.

೬೬೬

ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯದಿಂದ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ-ಮಲೋತ್ಪತ್ತಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಸ್ವರ್ಗದೊಳಿಂದ್ರನ ಸಾಲೋಕ ಸಾಮೀಪ್ಯಾದಿ ಪದಸ್ಥರಾಗಿ, ಬಳಿಕಲ್ಲಿ, ಪ್ರಿಯವಿಷಯ ಭೋಗವೋಕ್ತವಯ ದುಃಖ, ಅನ್ಯರತಿತಯ ಸುಖಮಂ ಸೈರಿಸದ ದುಃಖ, ಪತನಭಯ ದುಃಖವೆಂಬ ದುಃಖತ್ರಯಂ ಬಂದು ಬಂದಡಿಗಡಿಗೆ ಮುಸುಕುತರ್ದ ವನಿತಾದಿ ಮಹಾಸುಖ ಭೋಗವನುಂಡು ತೀರೆ, ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ಘಟಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯು, ಮೊದಲು ಗಗನವಾ ಗಗನದಿಂದ ವಾಯುವಾ ವಾಯುವಿನಿಂಧೂಮವಾ ಧೂಮದಿಂದ ಮೇಘವಾ ಮೇಘದಿಂದ ವೃಷ್ಣಿಯಾ ವೃಷ್ಣಿಯಿಂದ ಶಾಲ್ಯಾದ್ಯನ್ನವು, ಆ ಅನ್ನ ರೂಪದಿಂದೀಕ್ರಮದೊಳೆಯ್ದಿ ಬರೆ, ಬಳಿಕಾ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದನ್ನವೆ ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ, ಲೇಹ್ಯ, ಜೋಹ್ಯ, ಪಿಚ್ಚಲ, ಪಾನೀಯವೆಂದು ಪಡ್ವಿಧಮಾಗಿ ಪವನನೆ ಜಾಯಾಪತಿ ಗಳು ಭುಂಜಿಸಲದಾದೊಡೆ, ಉದರಾಗ್ನಿಯಿಂದಪಸಿಸಿ ಕಿಟ್ಟನೆಂದು ರಸವೆಂದಿತ್ತಿರ ನಹುದಾ ಕಿಟ್ಟವೆ ಮಲ ಮೂತ್ರವೆನಿಸಿ ಗುಡಗುಹ್ಯದ್ವಾರದೊಳಪಾನ ವಾಯು ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಪೊರಮಟ್ಟು ಪೋವುದು. ಮತ್ತ ಮಾರಸವನೆ ನಾಭಿಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿರ್ದ ಸಮಾನವಾಯು ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೆ ಹಂಚಿಕೊಡಲಾ ರಸವಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಚಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಕಿಟ್ಟನೆಂದು ರಸವೆಂದೆರಡು ಪ್ರಕಾರವಹುದು: ಕಿಟ್ಟವೆ ಕಫ, ಸ್ತೇದ, ಮಲ ಮೂತ್ರ, ಜಿಹ್ವಾಮಲ, ದಂತಮಲ, ನಾಸಾಮಲ, ನೇತ್ರಮಲ, ಶ್ರೋತ್ರಮಲ ಗುಡಮಲ, ಗುಹ್ಯಮಲ, ನಖಮಲಂಗಳೆಂಬ ಸ್ವಾದಶವಿಧಮಲ ರೂಪದಿಂದೊ:

ಸರಿಸಿ ಪೋವುದುಳದ ರಸವೆ ಸ್ಥೂಲರಸ, ಸೂಕ್ಷ್ಮರಸವೆಂದು ದ್ವಿವಿಧವಹುದದ
ರಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪರಸದಿಂ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯಾಂತಃಕರಣಾದಿಗಳೆಲ್ಲಂ ಪರಿಪೂಷಿ
ಸುತ್ತಿಹವು.

೬೬೭

ಹಿಂದೋತ್ಪತ್ತಿ :

ಮಿಕ್ಕ ಸ್ಥೂಲ ರೂಪ ರಸದಿಂ ರುಧಿರ, ಮಾಂಸ, ಮೇಧಸ್ಸು, ಸ್ನಾಯು
ಅಸ್ಥಿ, ಮಜ್ಜೆ, ಶುಕ್ಲವೆಂಬ ಸಪ್ತಧಾತುಗಳು ಕ್ರಮದಿಂ ವರ್ಧಿಸಲಾ ಜೀವನಾ
ದೊಡೆ ಆಯಾಯ ಧಾತುಮಯನಾಗಿ ಪುರುಷನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಸತ್ರಯಮಿರ್ಡು
ಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರ ಸಂಭೋಗ ಸಮಯದೊಳಾ ಪಿಂಡವೆ ಕಾಲಕರ್ಮ
ವಶದಿಂ ಶುಕ್ಲ ಸಂಬಂಧದಿಂದಿಳಿದು ಸ್ತ್ರೀ ಋತುಮತಿಯಾದ ದಿನಂ ತೊಡಗಿ
ಹದಿನೈದು ದಿನ ಪರಿಯಂತರಂ ತುರುವೆಯ ಕುಸುಮದಂತೆ ವಿಕಸಿತಮಾಗಿದ್
ನಿರ್ದೋಷವಾದ ಗರ್ಭಾಶ್ರಯವೆಂಬ ಕೋಶಮಂ ವಾಯುವಶದಿಂ ಪ್ರವೇಶ
ವಹುದಾ ವಾಯು ವಿಕಾರದಿಂದಾ ಶುಕ್ಲವೆರಡಾಗಿ, ಜರಾಯುಜವೆಂಬ ಮಾಂಸ
ಕೂರ್ಪಾಸಮನಾಶ್ರೈಸೆ ಜವಳಿ ಪಿಂಡಮುದಿಸುತ್ತಿಹುದಲ್ಲಿ. ಉದರಾಗ್ನಿಯಿಂದ
ಅನ್ನಾದಿಕವೆಲ್ಲಂ ಪಚಿಸಿಪೋಗುತ್ತಿರಲಾ ಶುಕ್ಲಪಿಂಡಂ ಸುಸ್ಥಿತಮಾಗಿದುಂಟೆನಲು,
ಆ ಶುಕ್ಲಮಯ ಪಿಂಡಕ್ಕೆ ವಹಿಸೆಕೆ ಸೋಂಕದಂತೆ ಮೇಲೆ ನೀರ,
ಪೊಟ್ಟಣವಿಹುದು, ಅದರಮೇಲೆ ಅಗ್ನಿಯನೂರ್ಧ್ವ ಮುಖವಾಗಿಯೆ ವಾಯು
ನಿರೋಧಿಸಿಕೊಂಡಿಹುದರಿಂ ಕೆಳಗಿದ್ ಶುಕ್ಲಪಿಂಡಂ ಬೆಂದುಕೆಡದೆ ಶುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಬಿದ್ ಸ್ವಾತಿಯುದಕಂ ಬಲಿದು ಮುತ್ತಾಗುವಂತೆ ಆ ಪಿಂಡಮಯವಾದ
ಪುರುಷನ ವೀರ್ಯಂ ಸ್ತ್ರೀರಕ್ತ ದೊಡವೆರದೊಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಕಲಲವಹುದು, ಐದು
ದಿನಕ್ಕೆ ಬೊಬ್ಬಳಿಕೆಯಹುದು, ಹತ್ತುದಿನಕ್ಕೆ ರಕ್ತಾತ್ಮಕವಹುದು, ಹದಿನೈದು
ದಿನಕ್ಕೆ ಮಾಂಸಮಯವಾದ ಅಂಡಾಕಾರವಹುದು, ಇಪ್ಪತ್ತುದಿನಕ್ಕದು ಬಲಿಕೆ
ಯಹುದು ಇಪ್ಪತ್ತೈದುದಿನಕ್ಕಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಂಕುರಸೀಮೆದೋರ್ಪುದು. ತಿಂಗೆ
ಳೊಂದಕ್ಕೆ ಶಿರಸ್ಸುಪುಟ್ಟುದು. ತಿಂಗಳೆರಡಕ್ಕೆ ಭುಜಂಗಳುದಿಸುತ್ತಿಹವು. ಮೂರು
ತಿಂಗಳಿಗೆ ಪಾದಾಂಕುರ ಕೇಶ ಗುಹ್ಯಾದಿಗಳಹವು. ಸಾಲ್ಯುತಿಂಗಳಿಗೆ ನಾಸಾಕ್ಷಿ
ಶ್ರೋತ್ರಾದಿ ರಂಧ್ರಗಳಹವು. ತಿಂಗಳೈದಕ್ಕೆ ಸ್ಕಂದ ಜಠರಾದಿಗಳಹವು. ತಿಂಗೆ
ಳಾರಕ್ಕೆ ಗುದ ಪಾದಾಂಗುಲಿಗಳಹವು. ಏಳುತಿಂಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಾಂಗ ಸಂಧಿ ಸಂಪೂರ್ಣ
ಮಾಗಿ ಜೀತನಂ ಪುಟ್ಟ, ಮಾತೆಯುಂಡನ್ನರಸಮಂ ನಾಭೀ ಸೂತ್ರದಿಂದುಣುತ್ತಿ
ಹುದು. ಎಂಟುತಿಂಗಳಿಗಾ ಗರ್ಭಾಶ್ರಯವೆಂಬ ರೌರವನರಕದ ಮಲ
ಮೂತ್ರಾದಿಗಳ ಹೇಸಿಕಯೆಂಬ ಬಜ್ಜೆ ಲವುಳುವಿನಂತೆ ಮಹಾದುಃಖವನನುಭವಿಸುತ್ತೆ
ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿ, ಮುನ್ನ ನಾನೆಣ್ಣಾ ನೆ ಬಲದಿಂ ಶಿವಣ್ಣಾ ನೆ ಹೀನನಾಗಿಂತು
ನಾನಾಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲಿಬಳಲಿದೆನ್ನೀ ಗರ್ಭಾಶ್ರಯದಿಂದೆಂತಕ್ಕೆ ಪೊರಮಟ್ಟು

ಶ್ರೀಗುರುವನೆಯಿ ಶಿವಭಕ್ತಿ, ಶಿವಜ್ಞಾನ, ಶಿವಧ್ಯಾನ, ಶಿವಾರ್ಚನೆ, ಶಿವವ್ರತ, ಶಿವಮಾಹೇಶ್ವರರ ಸಂಸರ್ಗಾದಿ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಜನ್ಮ ಜರಾಮರಣರೂಪ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರಮಂ ದಾಂಟುವೆನೆಂದು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಾಪರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಂ ಗರ್ಭಿಣಿಪನಿ ಪತ್ನಮ್ಮತದಿಂ ನೆನೆವುತ್ತಿಹುದು.

೬೬೮

ಬಳಿಕಾ ಮಾತೆಯುಂಡ ಮಧುರ, ಆಮ್ಲ, ತಿಕ್ತ, ಕಟು, ಕಷಾಯ ಲವಣಮೆಂಬ ಪದ್ಧಿಧ ರಸಾನ್ನ, ಪರಿಣಾಮ ಭೇದದಿಂ; ಶ್ರೇತ, ಪೀತ, ಕವೋತ, ಹರಿತ, ಕೃಷ್ಣ, ಮಾಂಜಿಷ್ಟಮೆಂಬ ಪದ್ಧರ್ಥವಾಂತು : ಶುಕ್ಲಾಧಿಕ್ಯದಿಂ ಪುರುಷನು, ಶೋಣಿತಾಧಿಕ್ಯದಿಂ ಸ್ತ್ರೀಯು, ಶುಕ್ಲಶೋಣಿತ ಸಮತ್ವದಿಂ ನಪುಂಸಕನೆನಿಸಿ, ಶುಭಕರ್ಮದಿಂ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣ ಶರೀರಂದಳಿದು, ಹೀನ ಕರ್ಮದಿಂ ಬದಿರಾಂಧ ಪಂಗುಳನಾಗಿ, ಬಳಿಕಾ ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಂಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮದಿಂ ಮೂರು ಮೂರಾದ ರೋಮ, ನಾಡಿ, ಅಸ್ಥಿ, ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ತ್ವಕ್ಮಗಳೆಂಬ ಪಟ್ಟಾತಿಶಯುಕ್ತಮಾದ ; ಅಂಗ, ಪ್ರತ್ಯಂಗಾದಿಕ ವೆಲ್ಲಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾಗಿ ; ಆಯುಷ್ಯ, ಕರ್ಮ, ದ್ರವ್ಯ, ವಿದ್ಯೆ, ಮರಣವೆಂಬವೈದು ನಿಯತಮಾದ ವಿಧಿಲಿಖಿತಂಬಡೆದಲ್ಲಿ ಪಿರಿದಾಯಾಸಂಗೊಳುತ್ತಿರೆ, ನವಮಾಸಂ ತುಂಬೆ ಮೇಲೊಂದು ಕೋಟಿ ಮುದ್ದ ರವೆರಸಿದಂತೆ ಪೊಡೆದು ಕೆಡುಪುವ, ಸೂತಿವಾಯುವಿನ ಘಾತಿಯಂ ದಿಮ್ಮುದಿರುಗಿ, ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿ ಪುಟ್ಟಿ ಮೊದಲ ವಿವೇಕಂ ಕೆಟ್ಟು, ಉಪ ಮಿಸಬಾರದ ವೇದನೆಯಿಂ ಕರ್ಬೊನ್ನು ಸರಿಗೆಯವ್ವಂತೆ, ಯೋನಿದ್ವಾರದಿಂ ಪೊರ ಮಟ್ಟು, ಮೂರ್ಛಿಸಿ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಜೇತರಿಸಿ ಕ್ರಮದಿಂದಾಯಾಯ ಜಾತಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಳವಟ್ಟು, ಕೆಂಬರ, ಈರಲು, ಗುಳಿ, ಬಾಲಗ್ರಹಾದಿ ಕಂಟಕಂಗಳಂ ಕಳಿದು, ಬಾಲ ಲೀಲೆ ಮುಂತಾದ ವಿನೋದಂಗಳಂ ನಟಿಸಿ, ವೃದ್ಧ ಸಂಕೇತದಿಂದಾಯಾಯ ಜಾತಿ ಭಾಷೆಗಲಿತು. ಬಳಿಕಾ ಗರ್ಭದೊಳಗೆ ಮೂರು, ಹೊರಗೆಮೂರು ಮರ್ತಿಸುವ ಜಾಯತೆ, ಅಸ್ಥಿತೆ, ಪರಿಣಮತೆ, ವಿವರ್ಧತೆ, ಅಪಕ್ಷತೆ, ವಿನಶ್ಯತೆಯೆಂಬ ಪಡ್ಧಾವಿವಿಧಾರಮುಳ್ಳಾ ತನೆನಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಶೇಷದಿಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟಜ್ಞಾ, ಪಾಪಶೇಷದಿಂ ಶುನಕ ಸೂಕ ರಾದಿ ಹೀನ ಯೋನಿಜನೆನಿಸಿ, ಮತ್ತಮಾ ಕರ್ಮ ಪೈಚಿತ್ತದಿಂ ಪುರುಷನೆ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯೆ ಪುರುಷನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ, ಬಳಿಕ್ಕಿಲ್ಲಿ ಮಾಳ್ವ ಪುಣ್ಯದಿಂ ದೇವತ್ವಮಂ, ಪಾಪದಿಂ ಸ್ವಾವರತ್ವಮಂ, ಪುಣ್ಯಪಾಪಸಮಾನದಿಂ ಮನುಜತ್ವಮಂ ಮುಂದೆ ಪಡೆಯಲು ಳ್ವತನಾಗಿ, ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾದಿ ಸವನೆಯಿ ಮರಳಂತು ಜನಿಪುದೆ ಪಿತೃಯಾನಮಕ್ಕುಂ.

೬೬೯

ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರಾದಿ ಸಗುಣದೇವತಾ ಮೂರ್ತ್ಯುಪಾಸಕರಾಗಿದು, ಆಯಾಯಭಕ್ತರ್ಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾಸಾಪುಟದ ಪಿಂಗಲೆಯೆಂಬ ನಾಡೀಮಾರ್ಗದಿಂ, ಪ್ರಾಣವಿಯೋಗಮಾಗೆ, ಮೊದಲು ಜ್ವಾಲೆಯನೆಯ್ದಿ, ಜ್ವಾಲೆಯಿಂ

ದಿವಸ, ಆ ದಿವಸದಿಂ ತುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ, ಆ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದಿಂದುತ್ತರಾಯಣ, ಅದರಿಂ ಸಂವತ್ಸರ, ಆ ಸಂವತ್ಸರದಿಂ ವಾಯು, ವಾಯುವಿನಿಂ ಸೂರ್ಯ, ಆ ಸೂರ್ಯನಿಂ ಸುಧಾಂಶು, ಆ ಸುಧಾಂಶುವಿನಿಂ ಮಿಂಚು, ಮಿಂಚಿನಿಂದಿಂ ದ್ರ, ಆ ಇಂದ್ರನಿಂದಡರಿ ಮೇಲೀಕ್ರಮದಿಂದಾ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ರುದ್ರಾದಿ ದೇವತಾ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಾಮಧೇನು, ವಾಹನ ಹಂಸಾದಿಗಳೆಂತೆ, ಆಯಾಯ ದೇವತಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿಹತನೇ ಸಾಲೋಕ್ಯವೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತನಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಬಂಧಮಾದ ಸಾವಿತ್ರಾದಿ ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಗಳೆಂತೆ ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳತ್ಯಂತ ಸಮೀಪಸ್ಥಿತಿಯೇ ಸಾಮೀಪ್ಯವೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತನಾ ಶಿವ ಸಂಬಂಧಮಾದ ರುದ್ರಾಣುಗಳೆಂತೆ ಆಯಾಯ ದೇವತಾ ಸಮಾನಾಕಾರತ್ವವೇ ಸಾರೂಪ್ಯವೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತನಾ ವಿಷ್ಣು ಸಂಬಂಧಮಾದ ಶಿಶುಪಾಲಾದಿಗಳೆಂತೆ ಆಯಾಯ ದೇವತೆಯೊಡನೆ ಏಕದೇಹಲಕ್ಷಣವೇ ಸಾಯುಜ್ಯವೆನಿಸೂದು. ಮತ್ತನಾ ಶಿವಸಂಬಂಧಮಾದ ನಂದೀಶ್ವರಾದಿಗಳೆಂತೆ ಆಯಾಯ ದೇವತಾ ಸಮಾನಮಾದೈಶ್ವರ್ಯವೇ ಸಾರೂಪ್ಯವೆನಿಸೂದು. (ಸಾಷ್ಟ್ಯವೆನಿಸೂದು). ಬಳಿಕೇ ಪ್ರಕಾರಮಾದೈದು ಪದ ತಾರತಮ್ಯದಿಂದಾಯಾಯ ದೇವತಾ ಲೋಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಸುಖದಿಂದಿರ್ದು, ಬಳಿಕ್ಕಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದೊಳಗಾಯಾಯ ದೇವತೆಯೊಡಗೂಡಿಯಾದೊಡಂ, ಅಲ್ಲಮತ್ತೆ, ಅಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದಾದೊಡಂ ಸಮ್ಯಜ್ಞಾನಬಲದಿಂ ನಿಜಮೋಕ್ಷಮುಕ್ತಂ.

೬೭೦

ಬಳಿಕೆತ್ತಲಾನಲ್ಲಿಂದಿಲ್ಲಿಗೈತಂದರೂ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಸಾರಮೋಹ ಕವಿಲ್ಲದೆ ಜಗದ್ಧಿತಾರ್ಥಮೆನಿಸಿ ಉಭಯಕುಲ ಶುದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಗಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಾ ದರೂ; ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಿದ್ಧರಾದ ಆಚಾರ್ಯಕುಲದೊಳಾದೊಡಂ ಜನಿಸಿ, ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಸಹಜಕೈವಲ್ಯಂ ಬಡೆವರು. ಇದೇ ದೇವಯಾನಮುಕ್ತಂ.

೬೭೧

ಯೋಗಸಿದ್ಧರ ಗತಿ :

ಬಳಿಕ ಯಮ ನಿಯಮಾದ್ಯಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧರಾದ ಯೋಗೀಶ್ವರಗೈರೇಚಕಾದಿ ಸಪ್ತ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಬಲದಿಂ ಸುಷಮ್ನ ನಾಡೀ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಶಿರೋರಂಧ್ರದಿಂ ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಾಂತಮಾಗಿ ಸಕಾಮದಿಂ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ, ನಿಷ್ಕಾಮದಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾದಿ ವ್ಯವಧಾನಮಿಲ್ಲದೆ, ತತ್ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಕ್ತಂ.

೬೭೨

ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಗತಿ :

ಬಳಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜ್ಞಾನ ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತಾಗಿಯೂ, ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಗನದಂತೆ ಗಮನಾಗಮನವಿಲ್ಲಾಗಿಯೂ, ಸಾಡೀಮಾರ್ಗ ನಿಯಮವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಹೀನಾಶ್ರಯದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಅರಿವು ಮರವೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ, ಅವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಪ್ರಯಾಣಮಾದರೂ ಮೇಲೆ ನಿಜಮೋಕ್ಷವಹುದು ದೆಂಬುದೇ ಸಿದ್ಧವುಕ್ಕುಂ.

೬೭೩

ಪಾಪಿಗಳ ಗತಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಕರ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಯೋಗ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಪುಣ್ಯಹೀನರಾದ ಪಾಪಾತ್ಮರಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯರೂಪದ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಯಾತನಾ ಶರೀರವಿಡಿದು, ಗುದಗುಹ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಂ ಪೊರಮುಟ್ಟು ಮೋಗಿ, ಮೇಲೆ ನೀಲಾದ್ರಿಯಂತೆ ಕಾರೊಡಲು, ಕೆಂಗಣ್ಣು, ಕೋರೆ ದಾಡೆಯ, ಪಾಶದಂಡಕರದ, ರಕ್ತವಸ್ತ್ರ, ರಕ್ತಾಭರಣ, ರಕ್ತಚಂದನ, ರಕ್ತಪುಷ್ಪ ಗಳಿಂದಲಂಕೃತರಾದ ಉಗ್ರಕಂಠಕ, ಅತ್ಯುಗ್ರ, ಸುರಕಂಠಕ, ಉಗ್ರಚಂಡ, ಸಮಗ್ರ, ಉದುಂಬಲಾದಿ ಯಮದೂತರತಿ ಭಯಂಕರ ಮಾರ್ಗದೊಳೆಳೆದೊಯ್ದು, ದಂಡಧರನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲಿಸಿ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರಾಣಿಯಿಂದಾಚುಯ ಪಾಪಾನು ಸಾರಮಾವ. ಮಹಾಬಾಧೆಗೊಳಿಸಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ನರಕಾರ್ಣವದಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುತ್ತಿಹ ರೆಂಬುದು ಸತ್ಯವುಕ್ಕುಂ.

೬೭೪

ಪ್ರಾಣ ವಿಯೋಗಕ್ರಮ ಗತಿ :

ಬಳಿಕ್ಕುಳಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಗುದಗುಹ್ಯಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣವೆಯ್ದಿ, ಪಿಶಾಚಿ ಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಶ್ರೋತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಗೆ ಪಿತೃಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ವಿಯೋಗಮಾಗೆ ದೈತ್ಯಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ನೇತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಯಾಣಮಾಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ನಾಸಿಕದಿಂದ ಪ್ರಾಣಂಗಮಿಸೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಸ್ತನಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಣಂಮೋಗಿ ಕಾಮಧೇನುಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳಕ್ಕುಂ.

೬೭೫

ಸಮಯಾಂತರಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಗತಿಭೇದ :

ಮತ್ತಮಾ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೌಳಯಾಮಳಾದಿ ಮತಾಂತರಾಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಪಿಶಾಚಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಚಾರ್ವಾಕ, ಜೋತಿಸಿ, ಪೂರ್ವಮಿಮಾಂಸಕರುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥೂಲ ಭೂತಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಸ್ಮಾರ್ತರಿಗೆ ತನ್ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಇಂದ್ರಿಯ ಜೈತನಿ ಕರಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಮನಶ್ಚೈತನಿಕರಿಗೆ ಮನಃಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಅಹಂಕಾರ ಜೈತನಿ ಕರಿಗೆ, ಪ್ರಾಣಜೈತನಿಕರಿಗೆಯೂ ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಬೌದ್ಧನೈಯ್ಯಾಯಿಕ ವೈಶೇಷಿಕರಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಅರ್ಹತರಿಗೆ, ಸತ್ಯ ಸಂಭೋಗವಾದಿಗಳಿಗೆಯೂ ಗುಣತತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಸಾಂಚರಾತ್ರರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

ಸಾಂಖ್ಯರ್ಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯ ಭುವನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಅದ್ವೈತಿಗಳಿಗೆ ಪುರುಷತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಪೌರಾಣಿಕರಿಗೆ ರಾಗತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಕಾಸಾಲಿಕರಿಗೆ ಕಾಲತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಪಾಶುಪತರಿಗೆಯೂ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳಿಗೆಯೂ, ಆನೇಶ ಸಾಮ್ಯವಾದಿಗಳಿಗೆಯೂ, ಮಾಯಾತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಮಹಾವ್ರತರಿಗೆ ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಶಿವ ಪ್ರಯೋಜ್ಯ ಕರ್ತೃತ್ವವಾದಿಗಳಿಗೆ, ಈಶ್ವರಾದಾಸೀನ್ಯಮುಕ್ತ ಕರ್ತೃತ್ವವಾದಿಗಳಿಗೆಯೂ ಈಶ್ವರತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಗಾರುಡ, ದಕ್ಷಿಣ, ವಾಮ, ಭೂತ ತಾಂತ್ರಿಕರಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಾದಿ ಭುವನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಶುದ್ಧ ಶಾಕ್ತರಿಗೆ ಶಕ್ತಿತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಶೈವರ್ಗಿ ಪರಶಿವ ಸಮಾನತತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿ. ವೇದ ವೇದಾಂತಾಗಮ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರತರಮೆನಿಸಿದ ಅತಿ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕಮಾದ ವಿರಶೈವ ಮಾರ್ಗದಿಂ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಪಟ್ಟಣ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷಮಾದ ಅವಿರಳ ಶಿವೈಕ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಹುದೆಂದು ವಿವೇಕಿಸಲ್ವೇಳ್ವಂ.

೬೭೬

ಇತಿ ಭುವನಾಂತರ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವರ್ಣನಂ
ನವಮ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ

ದಶಮ ಪರಿಚ್ಛೇದ

ಕಂದ ||

ಮತವೆನೆ ಜೀವರ್ಗಹಸರ

ಗತಿಗಳನಿಂತುಸುರ್ದೆನೊಲಿದು ಬಳಕಮವರ್ಗಾ |

ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲ ಕ್ರಮಮಂ ನಿ

ಶ್ಚಿತ್ತಮಿದೆನಿಪ್ಪಂದದಿಂದೆ ವೇಶ್ಚಿನಮೋಘಂ ||

ಕಾಲಸ್ವರೂಪ ಭೇದಗಳು :

ಅದೆಂತೆಂದೊಡೆ, ಆ ಕಾಲಮೆಂಬುದೇ ಮಾಯಾಕಾರ್ಯಮಪ್ಪುದು. ಅದು ಸ್ಥೂಲಕಾಲವೆಂದು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾಲವೆಂದು ದ್ವಿಪ್ರಕಾರವಹುದವರಲ್ಲಿ ಲೌಕಿಕವೇ ಸ್ಥೂಲಕಾಲವೆನಿಸೂದು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಕಾಲವೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕಾಲಮಕ್ಕುಂ. ೬೭೭

ಮತ್ತಮಾ ಕಾಲವೇ ಮನುಷ್ಯರ, ಪಿತ್ಯಗಳ, ದೇವತೆಗಳ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ಸಕಲಾತ್ಮರ್ಗ ನಾನಾವ್ಯವಹಾರಂಗಳೆನಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿಹುದು. ಆ ಸ್ಥೂಲಮಾದ ಲೌಕಿಕಕಾಲದ ಲಕ್ಷಣವೆಂತೆನೆ: ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣೆ ನೆಯನಿಕ್ಕುವನಿತರ ಭಾಗೆಯೊಳಗೊಂದು ಭಾಗವೆ ತೃಟೆಯೆನಿಸುಗುಮದು ಎರಡಾಗಲೊಂದು ಲವನೆನಿಸುಗುಂ. ಅದೇರಡಾಗಲೊಂದು ಕಾಷ್ಠೆಯೆನಿಸುಗುಂ. ಅದು ಮೂವತ್ತಾಗಲೊಂದು ಕಲೆಯೆನಿಸುಗುಂ ಅದುಹದಿನೈದಾಗಲೊಂದು ಕ್ಷಣವೆನಿಸುಗುಂ. ಅದೇರಡಾಗಲೊಂದು ಮುಹೂರ್ತವೆನಿಸುಗುಂ. ಅದುನಾಲ್ಕಾಗಲೊಂದು ಘಳಿಗೆಯಕ್ಕುಂ. ೬೭೮

ಮತ್ತಮಾ ಘಳಿಗೆಯೆಂಟಾಗಲೊಂದು ಜಾವವಹುದು. ಜಾವವೊಂದಕ್ಕೆ ಜೋತಿಸದಲ್ಲಿ ಏಳುವರೆ ಘಳಿಗೆ ಸಲ್ಪುದು. ಆ ಜಾವಮೆಂಟಾಗಿ ಪಗಲಿರುಳಿಂದ ಅರವತ್ತು ಘಳಿಗೆಗೆ ಒಂದು ದಿನವಹುದು. ಆ ದಿನವೇ ಆದಿತ್ಯವಾರ, ಸೋಮವಾರ, ಮಂಗಳವಾರ, ಬುಧವಾರ, ಬೃಹಸ್ಪತಿವಾರ, ಶುಕ್ರವಾರ, ಶನಿವಾರಮೆಂದು, ಏಳುತೆತನಾಗಿಹುದು.

ಆ ವಾರ ಹದಿನೈದಾಗಲೊಂದು ಪಕ್ಷಮಕ್ಕುಂ. ಮತ್ತಮಾ ಪಕ್ಷವೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷವೆಂದು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷವೆಂದು ಇತ್ತೀರನಹುದು. ಆ ಪಕ್ಷಗಳೊಳಗೆ ಅಗ್ನಿ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪಾಡ್ಯ, ಸೂರ್ಯನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಬಿದಿಗೆ, ಕುಬೇರನಧಿದೇವತೆಯಾದ ತದಿಗೆ, ವಿನಾಯಕನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಚತುರ್ಥಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪಂಚಮಿ, ಸುಣ್ಮುಖನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಷಷ್ಠಿ, ರವಿಯಧಿದೇವತೆಯಾದ ಸಪ್ತಮಿ, ರುದ್ರನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಅಷ್ಟಮಿ, ದುರ್ಗಿಯಧಿದೇವತೆಯಾದ ನವಮಿ, ಮನುವಧಿದೇವತೆಯಾದ ದಶಮಿ, ಇಂದ್ರನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಏಕಾದಶಿ, ವಿಷ್ಣುವಧಿದೇವತೆಯಾದ ದ್ವಾದಶಿ, ಕಾಮನಧಿದೇವತೆಯಾದ ತ್ರಯೋದಶಿ, ಈಶ್ವರನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಚತುರ್ದಶಿ. ಚಂದ್ರನಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪೂರ್ಣಮಿಯೆಂಬ ಶುಭಾಶುಭರೂಪಮಾದ ಹದಿನೈದು ತಿಥಿಗಳುಳ್ಳದೇ ಶುದ್ಧವೆನಿಸಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷವಹುದು. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದವೆ ಮರಳಿ ಪಾಡ್ಯಂ ನೊದಲಾಗಿ ಪಿತೃದೇವತೆಯಾದ ಆಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪರ್ಯಂತಮಾಗಿ ಹದಿನೈದು ತಿಥಿಗಳನುಳ್ಳದೇ ಬಹುಳವೆನಿಸಿ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಮಕ್ಕುಂ ೬೭೯ ರಾಶಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗವಿಚಾರ :

ಮತ್ತಮಾ ಪಕ್ಷದ್ವಯದಲ್ಲಿಯು ಮೇಷಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ರಾಶಿಗಳುಂ; ಅತ್ತಿನಿ ನೊದಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೀಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳುಂ :

ವಿಷ್ಣುಂಭ	ಸೌಭಾಗ್ಯ	ಆಯುಷ್ಮಾನ್	ಪ್ರೀತಿ	ಶಿವ	ಶುಕ್ಲ
ಸುಕರ್ಮ	ಅತಿಗಂಡ	ವ್ಯತಿಪಾತ	ಗಂಡ	ವೃದ್ಧಿ	ಧ್ರುವ
ವ್ಯಾಘಾತ	ಹರ್ಷಣ	ಪರಿಘ	ಸಿದ್ಧಿ	ವಜ್ರ	ಧೃತಿ
ವರಾಹ	ಶೋಭನ	ಸಿದ್ಧ	ಸಾಧ್ಯ	ಶುಭ	ಶೂಲ

ಬ್ರಹ್ಮ ಇಂದ್ರ ವೈದ್ಯತಿಗಳೆಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತೀಳು ಯೋಗಂಗಳುಂ;
ಶಕುನಿ, ಚತುಷ್ಯ, ನಾಗ, ಕಿಂಸುಘ್ನಮೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಿರಕರಣಂಗಳುಂ;
ಬವ, ಬಾಲವ, ಕೌಲವ, ತೈಲ, ಗರಜೆ, ಒಣಜೆ, ಭದ್ರೆಗಳೆಂಬವೇಳು ಚರಕರಣಂಗಳುಂ; ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅರುವತ್ತು ಘಳಿಗೆಗೊಂದೆನಿಸಿ ಕ್ಷಯಗಾಮಿ ವೃದ್ಧಿಗಾಮಿಗಳಾಗಿ ಶುಭಾಶುಭರೂಪದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹವಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳೇ ಚತುರ್ದಶಿ, ಹುಣ್ಣಿವೆ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹವು. ಮಿಕ್ಕಚರಕರಣಂಗಳೆ ಮೂವತ್ತು ಘಳಿಗೆಗೊಂದೆನಿಸಿ, ದಿನಕ್ಕೆರಡೆರಡು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ಪವಿಂತು. ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗಂಕರಣಮೆಂಬ ಪಂಚಾಂಗಯುಕ್ತಮಾದ ಪಕ್ಷದ್ವಯದಿಂದೊಂದು ಮಾಸಮಕ್ಕುಂ. ೯೮೦

ಮಾಸ ಋತು ಅಯನಾದಿಗಳು :

ಬಳಿಕ ಮಾಸವೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠ, ವೈಶಾಖ, ಜೇಷ್ಠ, ಆಷಾಢ, ಶ್ರಾವಣ, ಭಾದ್ರಪದ, ಅಶ್ವಿಜ, ಕಾರ್ತಿಕ, ಮಾರ್ಗಶಿರ, ಪುಷ್ಯ, ಮಾಘ, ಪಾಲ್ಗುಣಮೆಂದು ಹನ್ನೆರಡು ತೆರನಾಗಿಹುದು. ಆ ಮಾಸವೆರಡಕ್ಕೊಂದು ಋತುವಹುದು. ಆ ಋತುವೆ ಹಿಮ,

ಶಿಶಿರ, ವಸಂತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ, ವರ್ಷ, ಶರದೃತುಗಳೆಂದಾರು ತೆರನಾಗಿ, ಮಾರ್ಗಶಿರಂ
ಮೊದಲಾಗಿ ಎರಡೆರಡು ತಿಂಗಳಿಗೊಂದೊಂದು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದು ಮತ್ತು ಮೂರಾಗ
ಲೊಂದು ಅಯನವೆನಿಸಿದು. ಆ ಅಯನವೆ ದಕ್ಷಿಣಾಯನವೆಂದು, ಉತ್ತರಾಯನ
ವೆಂದು ಎರಡುತೆರನಾಗಿಹುದು. ಆ ಅಯನಂಗಳೆರಡಾಗಲೊಂದು ವರ್ಷಮಕ್ಕುಂ
೬೮೧

ಸಂವತ್ಸರ ವಿಚಾರ :

ಮತ್ತಮಾ ವರ್ಷವೆ

ಪ್ರಭವ ವಿಭವ ಶುಕ್ಲ ಪ್ರಮೋದೂತ ಪ್ರಜೋತ್ಪತ್ಯ ಅಂಗೀರಸ
ಭಾವ, ಶ್ರೀಮುಖ ಯುವ ಧಾತು ಈಶ್ವರ ಬಹುಧಾನ ಪ್ರಮಾಧಿ ವಿಕ್ರಮ
ವಿಸು ಚಿತ್ರಧಾನು ಸ್ವಭಾನು ತಾರಣ ಪಾರ್ಥಿವ ವ್ಯಯ ಸರ್ವಜಿತು
ಸರ್ವಧಾರಿ ವಿರೋಧಿ ವಿಕೃತಿ ಖರ ನಂದನ ವಿಜಯ ಜಯ ಮನ್ಮಥ
ದುರ್ಮುಖ ಹೇವಿಂಬಿ ವಿಳಂಬಿ ವಿಕಾರಿ ಶಾರ್ವರಿ ಪ್ಲವ ಶುಭಕೃತು
ಶೋಭನಕೃತು ಕ್ರೋಧಿ ವಿಶ್ವಾವಸು ಪರಾಭವ ಪ್ಲವಂಗ ಕೇಲಕ ಸೌಮ್ಯ
ಸಾಧಾರಣ ವಿರೋಧಿಕೃತು ಪರಿಧಾವಿ ಪ್ರಮಾದೀಚ ಅನಂದ ರಾಕ್ಷಸ ನಳ
ಪಿಂಗಳ ಕಾಕಾಯುಕ್ತಿ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿ ರೌದ್ರಿ ದುರ್ಮತಿ ದುಂದುಭಿ ರುಧಿರೋ
ದ್ಧಾರಿ, ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ, ಕ್ರೋಧನ ಕ್ಷಯವೆಂದರು ಮತ್ತು ತೆರನಾಗಿಹುದವಾದೊಡೆ
ಬೇರೆಬೇರೆ ಶುಭಾಶುಭ ಫಲಂಗಳುಳ್ಳವಾಗಿ ಕ್ರಮದಿಂದುತ್ತಮಂ ಬಿಸಿಗೆ,
ಮಧ್ಯಮಂ ಬಿಸಿಗೆ, ಕನಿಷ್ಠಂ ಬಿಸಿಗೆಗಳೆನಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೬೮೨

ಮತ್ತಮಾ ದಿನ ಪಕ್ಷ ಮಾಸ ಮತ್ತು ಅಯನ ವರ್ಷಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಮನುಷರ್ಗಿ
ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಸೂರ್ಯನಡೆಯಾಟದಿಂದವೆ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಹವು. ದೇವತೆ
ಗಳಿಗವರ ಈಡ, ಪಿಂಗಳೆಗಳೆಂಬ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ, ರೇಚಕ ಪೂರಕವೆಂಬೆಡೆಯಾಟ
ದಿಂದವೆ ಲಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಾ ಲೌಕಿಕರಾದ ಮನುಷ್ಯರದೊಂದುಮಾಸವೆ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಒಂದು
ದಿನವಹುದು. ಆ ದಿನ ಮುನ್ನೂರರು ವತ್ತಾದೊಡೆ ಒಂದು ವರ್ಷವಹುದು. ಆ
ಕ್ರಮದಿಂದವರ್ಗಿ ಶತಾಯುಷವೆಂದರಿಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ.

ಮತ್ತಮಾ ಸೂರ್ಯನ ದಕ್ಷಿಣಾಯನಾಯನವೇ ದೇವತೆಗಳರಾತ್ರಿ ಉತ್ತರಾ
ಯನವೆ ದಿವಸವಂತವ್ವ ದಿನರಾತ್ರಿಗಳೊಡಲೊಂದು ದಿನ ಆ ದಿನ ಮುನ್ನೂರರು
ವತ್ತಾಗಲಾ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ವರ್ಷ ಅಂತವ್ವ ದಿವ್ಯವರ್ಷ ನೂರು
ಪರ್ಯಂತರಮವರ ಸ್ಥಿತಿಯಕ್ಕುಂ. ೬೮೩

ಯುಗ ಪರಿವಾಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ :

ಬಳಿಕಾ ಮನುಷ್ಯರ ವರ್ಷಾನುಕ್ರಮದಿಂದಿಲ್ಲಿ ಕೃತಾದಿಯುಂಗಳ್ಳು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ವದಂತೆನೆ; ಕೃತಯುಗವೆ ಹದಿನೇಳು ಲಕ್ಷದಮೇಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತಿಂಟು ಸಾವಿರವರ್ಷ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದು. ತ್ರೇತಾಯುಗವೆ ಹನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷದಮೇಲೆ ತೊಂಬತ್ತಾರುಸಾವಿರ ವರ್ಷ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದು. ದ್ವಾಪರಯುಗವೆ ಎಂಟುಲಕ್ಷದಮೇಲೆ ಅರವತ್ತನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ವರ್ಷವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಕಲಿಯುಗವೆ ನಾಲ್ಕುಲಕ್ಷದಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುದು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂ ನಾಲ್ಕು ಪಾದ, ಮೂರುಪಾದ, ಎರಡುಪಾದ, ಒಂದುಪಾದವಾಗಿ ಧರ್ಮವರ್ತಿಸುತ್ತಿಹುತ್ತು. ಮತ್ತಮಾ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಯೋಗ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಾಪ, ಈಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನಂಗಳಾಗಿರ್ಕುಂ.

೬೮೪

ಯುಗ ಭೇದದಿಂದ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಭೇದ :

ಮತ್ತಮಾ ಯುಗಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ತಪಸ್ಸು ಮೊದಲಾದ ಸತ್ಕರ್ಮವೆ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಿಸೂದು. ತ್ರೇತಾ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ತಪಸ್ಸು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸೂದು. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ತಪಸ್ಸು, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಾಗಿ ರಾಗಾದಿದೋಷವಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸು, ಅನೃತಾದಿ ದುಷ್ಕೃತ ವಿಲ್ಲದ ವಾಕ್ಯ ಹಿಂಸಾದಿ ಕಲುಷವಿಲ್ಲದ ಕಾಮವೆಂಬ ಪ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧರಾದ ಮಹಾವಿರುಷರ್ಗೆ ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೇ ಶೀಘ್ರಮಾಗಿ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಂಗಳಕ್ಕುಂ.

೬೮೫

ಚತುರ್ಯುಗ ದಿವ್ಯ ಪರಿಮಿತಿ :

ಮತ್ತಮಾ ಚತುರ್ಯುಗಂಗಳ ಆಯಾಯ ಗಣವೆಗಳಂ ಬೇರೆ ಬೇರಿಕ್ಕೆ ಮೂನ್ನೂರರುವತ್ತರಿಂ ಕಳೆದು ಗುಣಿಸಿನೋಡೆ ನಿಂದುದೇ ದೇವತೆಗಳ ದಿವ್ಯ ವರ್ಷ ವಹುದಾಗಿ ಕೃತಯುಗವೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರದೊಂಟುನೂರು ದಿವ್ಯವರ್ಷವಹುದು. ತ್ರೇತಾಯುಗವೆ ಮೂರು ಸಾವಿರದೊಂಟುನೂರು ದಿವ್ಯವರ್ಷವಹುದು. ದ್ವಾಪರಯು ಗವೆ ಎರಡು ಸಾವಿರದೊಂಟುನೂರು ದಿವ್ಯವರ್ಷವಹುದು. ಕಲಿಯುಗವೆ ಸಾವಿರದೊಂಟುನೂರು ದಿವ್ಯವರ್ಷವಹುದು. ಇಂತೆಣಿಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ದಿವ್ಯವರ್ಷಂಗಳಾದ ಕೃತಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಂಗಳುಂ ಕೂಡಲೊಂದು ದಿವ್ಯಯುಗವೆನಿಸೂದು. ಆ ದಿವ್ಯ ಯುಗಂಗಳೆ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದಾಗಲು ಒಂದು ಮನ್ವಂತರ ವೆನಿಸೂದು. ಆ ಮನ್ವಂತರ ಗಂಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆಗಲೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿಕಲ್ಪವೆನಿಸೂದು. ಆ ಸೃಷ್ಟಿಕಲ್ಪವೆ

ದಿವ್ಯಯುಗ ಸಾವಿರಮುತ್ತುದರಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೊಂಡು ದಿನಸ. ಆ ದಿನಸ ಒಂದರೊಳಗೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳಿಗೆ, ಅನೇಕರಾದ ಇಂದ್ರರುಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರಧಿಕಾರಿಗಳುದಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೬೮೬

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳ ಪರಿಮಿತಿ :

ಬಳಿಕ ಅಂತಸ್ತ ದಿವ್ಯಯುಗವೆ ಬ್ರಹ್ಮಂಗೊಂಡುರಾತ್ರಿಯಹುದು. ಆ ಸಂಹಾರ ಕಲ್ಪವಂತಸ್ತ ದಿನರಾತ್ರಿಗಳೊಡಿದ ದಿನ, ಮುನ್ನೂರರುವತ್ತಾಗಲೊಂದು ವರ್ಷ, ಅಂತಸ್ತ ವರ್ಷ ನೂರು ಪರ್ಯಂತಮಾ ಬ್ರಹ್ಮನಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಮನುಗಳಿಗೆ, ಅನೇಕ ಶಕ್ರರಿಗಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರಧಿಕಾರಿಗಳುದಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೬೮೭

ಬಳಿಕಾ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬುದೇ ವಿಷ್ಣುವಿಗೊಂಡು. ಮಾಸವಹುದು. ಆ ಮಾಸವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಂಗಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬಧಿಕಾರಿಯುದಿಸುತ್ತಿರ್ಪನು. ಅಂತಸ್ತ ಮಾಸ ಹನ್ನೆರಡಾಗಲೊಂದು ವರ್ಷ. ಅಂತಸ್ತ ವರ್ಷ ಪರಿಯಂತರಮಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗನಂತ ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬಧಿಕಾರಿಯುದಿಸುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೬೮೮

ಬಳಿಕಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬುದೇ ರುದ್ರಂಗೊಂಡುಮಾಸ, ಆ ಮಾಸವೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬಧಿಕಾರಿಯುದಿಸುತ್ತಿರ್ಪನು. ಅಂತಸ್ತ ಮಾಸಹನ್ನೆರಡಾಗಲು ಒಂದು ವರ್ಷ, ಅಂತಸ್ತ ವರ್ಷ ನೂರು ಪರ್ಯಂತಮಾ ರುದ್ರನಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗನಂತ ನಾರಾಯಣರಿಗಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರಧಿಕಾರಿಗಳುದಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೬೮೯

ಬಳಿಕಾ ರುದ್ರನ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬುದೇ ಈಶ್ವರಂಗೊಂಡುದಿನ, ಆ ದಿನವೊಂದರೊಳಗೆ ರುದ್ರಂಗಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬಧಿಕಾರಿ ಯುದಿಸುತ್ತಿರ್ಪಂ. ಅಂತಸ್ತ ದಿನ ಮುನ್ನೂರರುವತ್ತಾಗಲೊಂದು ವರ್ಷ. ಅಂತಸ್ತ ವರ್ಷ ನೂರು ಪರಿಯಂತಮಾಶ್ವರನ ಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗಸಂಖ್ಯಾತ ರುದ್ರರುಗಳಿಗಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರಧಿಕಾರಿಗಳುದಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೬೯೦

ಬಳಿಕಾ ಈಶ್ವರನ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬುದೇ ಸದಾಶಿವಂಗೊಂಡು ನಿಮಿಷವಾನಿಮಿಷದೊಳಗೆ ಈಶ್ವರಂಗಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರೊಬ್ಬಧಿಕಾರಿಯುದಿಸುತ್ತಿರ್ಪನಾ ಕ್ರಮದಿಂ ಪೆರ್ಚಿದ ಘಳಿಗೆ, ಜಾವ, ದಿನ, ಪಕ್ಷ, ಮಾಸ, ವರ್ಷಗಳಂತಸ್ತ ವರ್ಷ ನೂರು ಪರಿಯಂತಮಾ ಸದಾಶಿವನಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗನೇಕ ಈಶ್ವರ ಗಧಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರಧಿಕಾರಿಗಳುದಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೬೯೧

ಬಳಿಕಾ ಸದಾಶಿವನ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬುದೇ ಬಿಂಷೂವಾಧಿಯಿಂ ಮೂತ್ರ ಮೂರ್ತಿ ತ್ಯಮುಂ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಧ್ಯಾನ ಪೂಜಾರ್ಥಮಾಗಿ ತಳೆದು, ಸಕಲ, ಸಕಲ-ನಿಷ್ಕಳ,

ನಿಷ್ಕಳವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹೇಶ್ವರ, ಸದಾಶಿವ, ಶಿವಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಶಿವಂಗೆಂದು ತೃಟೆಮಾತ್ರದನಿತೆಂಬಾರೋಪಿತವಹುದು. ಅನಿತರೊಳನಂತ ಸದಾಶಿವ ಗರ್ಭಿಕಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿ ಬೇರಧಿಕಾರಿಗಳುದಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ ೬೯೨

ಮಹಾಸಂಹಾರ ಕ್ರಮ :

ಬಳಿಕೈಂತಾಗಲಾ ಸಂಹಾರ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯ ಪಾತಾಳಮೆಂಬ ಲೋಕ ತ್ರಯ ಸಂಹಾರವೇ ಅಥವಾ ಪ್ರಳಯವೆನಿಸೂದು. ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲಣ ಮಹರ್ಲೋಕಾದಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಿಹುದು. ೬೯೩

ಮತ್ತಮಾ ಪೃಥುವ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕೃತ್ಯಂತಮಾದ ತತ್ವಗಳ ಸಂಹಾರವೇ ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಳಯವೆನಿಸೂದು. ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲಣ ರಾಗಾದಿತತ್ವಭುವನ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಿಹುದು. ಬಳಿಕ ಪೃಥುವ್ಯಾದಿ ಶಿವತತ್ವಾಂತಮಾದ ಸಕಲತತ್ವಾಧ್ಯಾದಿ ಪಡಧ್ವನನೊಳಕೊಂಡು ಬಿಂದು ನಿಂದವಸ್ಥೆಯೇ ಮಹಾಪ್ರಳಯಹುಕ್ಕುಂ. ೬೯೪

ಮತ್ತಮಾ ಮಹಾಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಶಿವನು ಮಲವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಪಾಕ ತಾರತಮ್ಯವೇಕ್ಷೆಯಿಂ ಬೋಧಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಾದವರುಗಳನನುಗ್ರಹೈಕ ರಸಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಬೋಧಕ್ಕುಪಯೋಗ್ಯರನಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸುತ್ತಂ; ನಿಬಿಡತರ ಮಲ ಪಾಕದಿಂದ ರೋಧಿಸಲು ಯೋಗ್ಯರಾದವರುಗಳಂ ರೋಧ ಶಕ್ತಿ ಮಾತ್ರದಿಂದ ರೋಧಿಸುತ್ತಂ; ಕರ್ಮಗಳ ಮಂದತರ ಮಲಪರಿಪಾಕದೊಡಗೂಡಿದ ಕರ್ಮವನುತ್ತರಸ್ಥಿತಿ ಕಾಲಧಾವಿಯಾದ ಭೋಗನಿಮಿತ್ತಮಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಯಿಂ ಪಚನಂಗೈಯುತ್ತಂ, ಶಾಂತಮಾದ ಶುದ್ಧಶುದ್ಧ ಮಾಯಾಶಕ್ತಿಗಳಂ ಸೃಷ್ಟಿವಿಷಯಮಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಂಗಳನಾಗುಮಾಡುತ್ತಮಿಂತು ಪ್ರಕಾರಾಂತರದಿಂದಬಿಳ ಕಾರ್ಯಂಗಳಂ ಮಾಡುತ್ತಿರ್ಪಂ. ೬೯೫

ಮತ್ತಮಾ ಬಿಂದುವನತಿಕ್ರಮಿಸಿದ ಶುದ್ಧ ನಿಷ್ಕಲ ಚಿಚ್ಚಕ್ತಿಯಗ್ರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರ್ಪ ತ್ರೀಗುರು ಶಂಭುಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲದೇಶಾದಿ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದುಮಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದಾ ತ್ರೀಗುರು ಶಂಭುಲಿಂಗವೇ ನಿತ್ಯ, ನಿರ್ಮಲ, ನಿರಾವರಣ, ನಿರ್ಮಾಯ, ನಿರ್ಗುಣ, ನಿಷ್ಕರ್ಮ, ನಿಷ್ಕಳ, ನಿಃಪ್ರಪಂಚ, ನಿರಘ, ನಿರ್ಲೇಪ, ನಿರಾಮಯ, ನಿರವಧ್ಯ, ನಿರಸ್ಸಂಗ, ನಿರ್ದ್ವಂದ್ವ, ನಿರಾಕುಳ, ನಿರಾತಂಕ, ನಿಷ್ಕಂಪ, ನಿಸ್ತತ್ವ, ನಿರಾಶ್ರಯ, ನಿರವಶೇಷ, ನಿರವಧಿ, ನಿರುಪಮ, ನಿರತಿಶಯ, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತ, ಸತ್ಯಾ ನಂದಸ್ವರೂಪದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರ್ಕುಂ. ೬೯೬

ಬಳಿಕೈಂತಾಗಲಿನ್ನೇನಂತೆಂದೊಡೆ, ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ, ರೂಪ, ಯೌವನ, ಲಾವಣ್ಯಲಕ್ಷಣ, ಸತ್ಕುಲ, ಸಾಹಸ, ವನಿತಾವಿಲಾಸ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರ, ಬಂಧು ಬಾಂಧವ, ಧನಧಾನ್ಯ, ಬಲಪರಾಕ್ರಮ, ವಿದ್ಯಾ ವಿತರಣ, ನಯವಿನಯಾದಿ ಸಕಲ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಸಮಗ್ರತೆ ಸಹಿತಮಾಗಿ ಸಕ್ಷಸಮುದ್ರಮುದ್ರಿತ ವಸುಧಾಧಿಪತ್ಯ, ಸಂತೋಷ,

ಸಂಜನಿಕ ಸುಖಮು ಸುಕ್ಷೇಮದಿಂದಿಹದೊಳನುಭವಿ ನೋಲೆ ಸರ್ವೋತ್ಕರ್ಷಮಾದ
ಶ್ರೀಗುರು ಶಂಭುಲಿಂಗದೊಡಗೊಡಿ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ಸರ್ವಕರ್ತೃತ್ವದಿಂ, ಸತ್ಯಾನಂದ
ಸ್ವರೂಪರಾಗಿರ್ಪ, ಭೋಗನೋಕ್ಷಂಗಳಿಂದಮೇಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂ ಕೇಳಿತಿಳಿದರ್ಗಾಗ
ಲೆಂಬಾಶೀರ್ವಾದ ಲಕ್ಷಣ ಮಂಗಳಾಚರಣದಿಂದೀ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯೆಂಬ
ಪ್ರಕರಣಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಮಕ್ಕುಂ.

೬೯೭

ಇತಿ ಕಾಲ ಕ್ರಮ ವರ್ಣನಂ

ದಶಮ ಪರಿಚ್ಛೇದಃ

ಶ್ರೀಮದನಂತ ಸೂರಿಜನ ಸನ್ಮತದಿಂದೆಸೆವೀ ವಿವೇಕಚಿಂ
ತಾಮಣಿಯೆಂಬ ಸತ್ಕೃತಿಯನಾಲಿಸಿವರ್ಗಿಡೆಗೊಂಡ ಸಂಶಯ |
ಸ್ತೋಮವಡಂಗಿ ಬೇರೆಬಹುಶಾಸ್ತ್ರವನೋದುವ ಬಾಧೆ ಹಿಂಗಿ ಸ
ತ್ಪ್ರೇಮದೊಳಕ್ಕುಮಿಷ್ಟಪಲಿಸಿದ್ಧಿ ಸಮುನ್ನತಿ ಶಂಭುಲಿಂಗದಿಂ ||

|| ಗದ್ಯ ||

ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಸುರವಿಸರ ಮಕುಟಮಣಿಗಣ ಕಿರಣ ಪ್ರಚುರ ಪ್ರವಾಹ
ತರಂಗಿಣೀತಟ ವಿರಾಜಿತ ಪದಠಾಜೀವಯುಗಳ ಶ್ರೀಶಂಭು
ಸತ್ಕೃಪಾ ಕಟಾಕ್ಷಸಾಂದ್ರ ಚಂದ್ರಿಕಾ ಸಂಕ್ರಾಂತ ನಿರಸ್ತ
ನಿಖಿಳ ಸಂಸಾರಶ್ರಮ ವಿಸ್ಫಾರಿತ ನಿಜಾನಂದ ಸ್ವಾದನಾಸಕ್ತ ಚಿತ್ತೋಪೇತ
ನಿಜಗುಣಾಹ್ವಯೇನ ಶಿವಯೋಗಿನಾ ವಿರಚಿತ
ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ ನಾಮ ಪ್ರಕರಣಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಂ
ಮಂಗಳಂ ಮಹಾ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಅನುಬಂಧ

ಸಂಖ್ಯಾಪದ ಸೂಚಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಿಪದ್ಯ ಪದ ಸೂಚಿ

ವಿಷಯ	ಪ್ಯಾರ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿಷಯ	ಪ್ಯಾರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಅಂಗ-೫	೬೮೦	ಅಯನ-೨	೬೮೧
ಅಂಗಗಳು-೬	೧೦	ಅರ್ಘ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳು	೨೫೯
ಅಂಗಗಳು-೬	೧೫೩	ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ ಸ್ವರೂಪ	೫೩೨
ಅಂಗಗಳು-೬	೨೨೦	ಅಲಂಕಾರಗಳು	೪೮೪
ಅಂಗಗಳು-೬	೨೮೭	ಅವತಾರಗಳು-೧೦	೬೧೬
ಅಂಗವರ್ಣಗಳು-೬	೨೭೦	ಅವಯವಗಳು-೫	೪೯೯
ಅಂಗ-೮	೫೨	ಅವಸ್ಥಾ ಕ್ರಮಗಳು-೩	೩೫೫
ಅಂಗತ್ರಯ	೫೫	ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯ	೪೯೮
ಅಂತರ್ಲಕ್ಷ್ಯತ್ರಯ	೩೫೫	ಅವಸ್ಥೆಗಳು-೫	೧೧೯
ಅಂತರಂಗ ಭವಿಗಳು-೬	೨೬೬	ಅವಸ್ಥೆಗಳು-೭	೧೩೪
ಅಗ್ನಿ-೩	೩೧೬	ಅವಸ್ಥೆಗಳು-೭	೩೭೦
ಅಗ್ನಿ-೫	೩೩೨	ಅವಸ್ಥೆಗಳು-೭	೩೭೦
ಅಣುವ್ರತಗಳು-೫	೨೭	ಅವಸ್ಥೆಗಳು-೧೦	೪೯೯
ಅಧ್ಯಾಸ ವಿಧ-೪	೧೧೮	ಅಷ್ಟಗತಿ	೫೩೩
ಅಧಿಕಾರಿಗಳು-೩	೪೮	ಅಷ್ಟಕರು-೫	೩೬೭, ೬೪೨
ಅಧಿಕಾರಿಗಳು-೪	೩೩೯	ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗ	೩೪೨
ಅಧಿಕಾರಿಗಳು-೫	೪೯	ಆಗಮಗಳು-೨೮	೧೯೫
ಅಭಿಧೇವತೆಗಳು-೫	೨೨೩	ಆಗಮ ಪಾದ-೪	೨೦೦
ಅನಿರ್ವಚನ-೯	೮೬	ಆಚಮನೀಯ ದ್ರವ್ಯ-೬	೨೫೯
ಅನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯ	೪೪	ಆಚಾರಗಳು-೫	೨೬೬
ಅನ್ನರೂಪ-೨ [ಪಚನಾನಂತರ]	೬೬೭	ಆಚಾರ ತ್ರಿವಿಧ	೨೮೮
ಅನ್ನ-೬	೨೫೯	ಆಚಾರಲಿಂಗ ಸಡ್ಭಕ್ತರು	೨೯೪
ಅನ್ನ-೬	೬೬೭	ಆಚಾರ್ಯದಶರು	೬೫೦
ಅನ್ವಯ ಪಂಚಲಕ್ಷಣಗಳು	೪೩	ಆತ್ಮತ್ರಯ	೭೨
ಅಸ್ತರಿಯರು-೧೨	೫೭೧	ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣ-೫	೬೪
ಅಭಾವ ಚತುಷ್ಟಯ	೬೯	ಆತ್ಮ ಸ್ತುತಿಪಾದಕರು-೧೮	೩೫

ಅದಿ ಗುಹ್ಯಾಸ್ಪಕರು	೬೪೨	ಕರ್ಮತ್ರಯ	೫೩೧
ಅದಿತ್ಯರು-೧೨	೫೭೧	ಕರ್ಮ-೫	೩೧೮
ಅನಂದದೋಪಾದಿ ಭೇದ-೮	೬೮	ಕರ್ಮ-೬	೧೬
ಆಯುಧಗಳು-೧೦	೨೪೭	ಕರ್ಮ-೬	೨೯
ಆಯುರ್ಹ್ರಾಸ ಕ್ರಮ-೧೦	೫೩೬	ಕರ್ಮ-೬	೨೬೯
ಆಲಂಬನ ವಿಧಾವಗಳು-೮	೪೯೧	ಕರ್ಮ-೧೬	೧೬
ಆಲಿಂಗನ ವಿಧ-೧೨	೪೯೬	ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ ರುದ್ರರು-೫	೬೪೪
ಆವೃಜಗಳು-೪	೫೦೫	ಕಲಾತತ್ವರುದ್ರರು-೮	೬೫೨
ಆಕಾಸದಕ್ರಮ-೫	೫೧೧	ಕಲಾಸಾಧನ-೧೫	೪೯೫
ಆಶ್ರಮಿಗಳು-೪	೩೦೪	ಕಲ್ಯಾಣಗುಣ-೧೦	೬೨೦
ಆಹುತಿಗಳು-೭	೩೧೬	ಕಲೆಗಳ -೬	೨೮೭
ಇತಿಹಾಸಗಳು-೨	೨೫	ಕಲೆಗಳು-೧೦	೩೧೬
ಈಶ್ವರ ಸಾಮಭೇದ-೩	೭೪	ಕಲೆಗಳು-೧೨	೫೬೮
ಉತ್ತಮೋಮಾಂಸ	೪೦	ಕಲೆಗಳು-೧೬	೫೭೨
ಉತ್ತರ ಮೋಮಾಂಸಯ		ಕಶ್ಯಪ ಪತ್ನಿಯರು-೧೩	೫೯೭
ಸಾಲ್ಕುತೆರೆಗಳು	೩೧(ಅ)	ಕಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಗಳು-೩	೩೫೫
ಉತ್ಸಾಹ ಲಕ್ಷಣ-೧೧	೨೦೬	ಕಾಮಿನಿಯರು-೮	೪೯೪
ಉಪಚಾರಗಳು-೩೨	೩೬೦	ಕಾಯಕದೋಷ-೪	೫೩೦
ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು	೧೩	ಕಾರ್ಯಕಲ್ಪನೆಗಳು-೪	೧೦೯
ಉಪವೇದಗಳು-೪	೧೨	ಕಾರ್ಯಕರ್ತೃತ್ವ-೩	೩೫೭
ಉಪಾಧಿತ್ರಯ	೧೧೭	ಕಾಲ ತತ್ವ ರುದ್ರರು-೧೭	೬೫೨
ಉಪಾಧಿತ್ರಯ	೬೩	ಕಾಲ ದ್ವಿವಿಧ	೬೭೭
ಉಪಾಯ-೪	೪೮೨	ಕಾವ್ಯವಿಧ-೩	೪೮೬
ಮುತುಗಳು-೬	೬೮೧	ಕಾಶಿಕೆಗಳು-೬	೬೬೯
ಮುಷಿಗಳು-೧೨	೫೭೧	ಕುಕ್ಷಿಗಳು-೬	೩೧೧
ಮುಷಿಗಳು-೪	೩೦೪	ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು	೪೬೬
ಐಶ್ವರ್ಯ-೮	೪೮೧	ಕುಲ ಘಟೆಗಳು-೮	೪೦೨
ಕಂಚುಕಗಳು-೫	೬೪೮	ಕುಲಪರ್ವತಗಳು-೧೦	೪೬೬
ಕುಂಭಕದಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರಗಳು	೩೪೮	ಕುಲಶೈಲಿಗಳು-೧೩	೪೬೬
ಕಮಲಗಳು-೬	೩೫೪	ಕುಲಾಚಲ-೧೬	೪೬೬
ಕರ್ಮ-೧೯	೧೭	ಕುಶದ್ವೀಪದ ನದಿಗಳು-೭	೫೪೦

ಕುಶದ್ವಿಸದ ಪರ್ವತಗಳು-೭	೫೪೦	ಗುಣಸಂಸ್ಕಾರ ತ್ರಿವಿಧ	೩೭೨
ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರಗಳು-೫	೪೯೮	ಗುಹ್ಯಾಷ್ಟಕರು	೭೪೨
ಕೃತ್ಯಗಳು-೮	೩೧೯	ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯಾಷ್ಟಕರು	೭೪೨
ಕೃತ್ಯಗಳು-೫	೭೮	ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿ-೪	೩೧೨
ಕೃತ್ಯಗಳು-೫	೩೫೬	ಗೋಮೇಧಿಕ ದ್ವೀಪದ	
ಕೃತ್ಯಗಳು-೫	೭೫೧	ನದಿಗಳು-೭	೫೪೩
ಕೇಸರಾಚಲಗಳು-೨೦	೪೬೨	ಗೋಮೇಧಿಕ ದ್ವೀಪದ	
ಕೇಳೇಭಾವವಿಲಾಸಿನಿಯರು-೧೦, ೪೬೪		ಪರ್ವತಗಳು-೩	೫೪೩
ಕೋಪಪ್ರಸಾದಲಲನೆಯರು-೩	೪೯೩	ಗೋವುಗಳು-೫	೨೦೮
ಕೋಶಗಳು-೫	೧೨೭	ಗ್ರಾಮತ್ರಯ	೫೦೬
ಕ್ರಿಯೆಗಳು-೫	೨೦೮	ಚಕ್ರಗಳು-೬	೩೫೪
ಕ್ರಿಯೆಗಳು-೫	೨೦೯	ಚಕ್ರ-೩	೩೫೪
ಕ್ರೋಧಿಯ ಪುತ್ರಿಯರು-೧೨	೬೦೬	ಚಕ್ರದಾಕಾರಗಳು-೬	೩೫೪
ಕ್ರೋಚದ್ವೀಪದ ನದಿಗಳು-೧೭	೫೪೧	ಚಕ್ರಸ್ಥಾನಗಳು-೬	೩೫೪
ಕ್ರೋಚದ್ವೀಪದ ನಗರಗಳು-೭	೫೪೧	ಚಕ್ರಸಂಬಂಧ ಭೂತಗಳು-೬	೩೫೪
ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಜಾತಿಸ್ವರ-೨	೫೦೩	ಚಕ್ರ ಸಂಬಂಧ ವರ್ಣಗಳು-೬	೩೫೪
ಗಂಧಗಳು-೮	೨೫೯	ಚರ ಕರಣಗಳು-೩	೬೮೦
ಗಂಧವರು-೧೨	೫೭೧	ಚಿದ್ರೂಪ ಭೇದ-೪	೬೩
ಗಂಗವರು-೨	೫೬೧	ಚಿರಲೋಕ ವಾಸಿಗಳು-೮	೫೭೨
ಗಣೇಶ್ವರು-೮	೨೪೭	ಚಿಹ್ನೆಗಳು-೧೦	೧೮೧
ಗುಣತ್ರಯ	೯೫	ಚೌವ್ವೀಪ ತೀರ್ಥಂಕರರು	೨೭
ಗುಣದ್ವಯ	೯೦	ಚುಂಬನ-೧೨	೪೯೬
ಗುಣಗಳು-೬	೫೨	ಭಂದಸ್ಸುಗಳು-೨೬	೪೮೩
ಗುಣಗಳು-೬	೩೩೬	ಜಂಗಮಲಿಂಗ ತ್ರಿವಿಧ	೨೯೧
ಗುಣಗಳು-೬	೪೮೨	ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಪಡ್ಯಕ್ತರು	೨೯೬
ಗುಣಗಳು-೬	೬೧೬	ಜನಾನಿಗ್ರಹ-೪	೧೮೨
ಗುಣ ವಿಶೇಷ ವನಿತೆಯರು-೨	೪೯೩	ಜಪಗಳು-೨	೨೪೯
ಗುರುಲಕ್ಷಣ-೮	೫೧	ಜವನೆಯರು-೭	೪೯೩
ಗುರುಲಿಂಗ-೩	೨೮೯	ಜಾತಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು-೪	೪೯೪
ಗುರುಲಿಂಗಪಡ್ಯಕ್ತರು	೨೯೫	ಜಾತಿಗಳು	೧೫
ಗುರುಸೇವೆ-೪	೪೭	ಜಿಹ್ವೆಗಳು-೭	೩೧೬

ಜೇವನ ತ್ರಿವಿಧ	೭೧	ದುರ್ಗಗಳು-೪	೫೨೮
ಜೀವಪ್ರಪಂಚ ತ್ರಯ	೧೧೬	ದೃಷ್ಟಾಂತ ಚತುಷ್ಟಯ	೧೦೯
ಜ್ಞಾನತ್ರಯ	೮೭	ದೇವತೆಗಳು-೨	೫೮೧
ಜ್ಞಾನ ಫಲ-೪	೧೬೯	ದೇವತಾಕಾರ್ಯಗಳು	೩೫೪
ಜ್ಞಾನ ಭೂಮಿಕೆ-೭	೧೬೫	ದೇವಯಾನ	೬೭೧
ತಂತ್ರಗಳು-೫	೪೮೨	ದೇವಾಷ್ಟಕರು	೬೮೬
ತಂತ್ರಾಂತರಗಳು-೪	೧೯೪	ದೋಷಗಳು-೧೮	೫೩೦
ತಂತ್ರೀವಾದ್ಯ-೨೨	೫೧೩	ದೋಷಗಳು-೩	೩೫೦
ತತ್ವಗಳು-೩೬	೩೮೫	ದೋಷಗಳು-೨	೧೬೦
ತನ್ಮಾತ್ರ ರುದ್ರರು-೫	೬೪೩	ದೋಷಗಳು-೬	೨೧೩
ತಾಪತ್ರಯ	೫೩೧	ದೋಷಗಳ ವ್ಯಕ್ತಜಾತಿ-೧೦	೪೫೯
ತಾಪತ್ರಯಾಗ್ನಿ	೫೨	ದ್ವೀಪಗಳು-೮	೫೨೦
ತಾರಕತ್ರಯ	೩೫೫	ಧರ್ಮದೇವತೆಯ ಮಕ್ಕಳು-	
ತಾಳಗಳು-೧೦೧	೫೧೭	ಸೊಸೆಯರು	೬೧೧
ತ್ಯಾಗಾಂಗ ಸಪ್ತಕ	೫೧೯	ಧರ್ಮದ್ವಯ	೮೯
ತಿರ್ಮರ್ ಯೋನಿಗಳು-೫	೩೭೪	ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು	೧೪
ಪ್ರಿಪುಟ	೧೦೫	ಧಾನ್ಯಗಳು-೫	೨೬೯
ತೂರ್ಯತ್ರಯ	೫೧೮	ಧೂಪ-೧೦	೨೫೯
ದಂಡಿಗಳು-೪	೫೧೧	ನಕ್ಷತ್ರಗಳು-೨೭	೫೫೩
ದಂತಕ್ಷತ-೮	೪೯೭	ನಖಕ್ಷತಗಳು-೭	೪೯೭
ದಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪುತ್ರಿಯರು-೧೩	೫೬೭	ನಗರತ್ರಯ	೪೬೭
ದಕ್ಷ ಪುತ್ರಿಯರು-೫೦	೬೧೧	ನರಕಗಳು-೪	೪೦೫
ದರ್ಭಿಗಳು-೪	೩೧೫	ನವಗ್ರಹಗಳು	೪೪೭
ದಿಗ್ಗ ಜಗಳು-೮	೪೦೧	ನವಬ್ರಹ್ಮರು	೫೯೬
ದಿಗ್ಗ ಜ ಪತ್ನಿಯರು-೮	೪೦೧	ನವನಿಧಿಗಳು	೪೪೯
ದಿವ್ಯಯುಗ	೬೮೬	ನಾಡಿಗಳು-೧೪	೩೪೨
ದಿವ್ಯವರ್ಷ	೬೮೩	ನಾಥರು-೯	೨೯
ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯ	೨೭೦	ನಾದತ್ರಯಗಳು	೩೫೪
ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಗಳು	೩೬೧	ನಾದ ವಿಧಗಳು-೧೦	೫೦೧
ದೀಕ್ಷೆಗಳು-೭	೨೭೧	ನಾಯಕಿಯರು-೩	೪೯೩
ದೇವತಾತ್ರಯ	೭೬೬	ನಿಜಮೋಕ್ಷ	೬೭೩

ನಿಯತಿ ತತ್ತ್ವ ರುದ್ರರು-೧೭	೬೫೧	ಸಾತಾಳ-೭	೪೩೪
ನಿಯಮದ ದಶಭೇದಗಳು	೩೪೨	ಸಾತಾಳ ಕರ್ತೃಗಳು	೪೩೪
ನಿರ್ಮಲ ಕರ್ಮ ವಿಭಾಗ-೫	೩೧೯	ಸಾತಾಳದ ಭುಜಂಗ	
ನಿಷಿದ್ಧ ದ್ರವ್ಯಗಳು	೨೭	ಪತಿಗಳು-೭	೪೩೫
ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರಗಳು	೨೧೯	ಸಾತಾಳ ಭೂಮಿಗಳು	೪೩೪
ಪಂಚವಿಂಶನ್ಮೂರ್ತಿ ಲೀಲೆ	೬೫೭	ಸಾತಾಳದ ರಾಕ್ಷಸಪತಿಗಳು	೪೩೫
ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳು-೫	೨೧೯	ಪಾತ್ರಗಳು-೧೦	೫೧೮
ಪಂಚಾಕ್ಷರಾತ್ಮಕ	೨೨೩	ಪಾಡ್ಯ ದ್ರವ್ಯಗಳು-೬	೨೫೯
ಪಂಚಾಸ್ತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳು	೨೧೯	ಪಾರಿಶೇಷಸ್ಯಾಯ	೫
ಪತೀವ್ರತೆಯರು-೧೧	೬೨೬	ಪಾಶದ್ವಯ	೩೨
ಪತ್ರಿಗಳು-೫	೨೭೦	ಪಾಶತ್ರಯ	೩೬೨
ಪದದೋಷ-೮	೪೮೬	ಪಾಶಗಳು-೫	೩೬೯ (೩)
ಪದಾರ್ಥದ್ವಯ	೫೭	ಪಿತೃಯಾನ	೬೬೯
ಪದ್ಮತ್ರಯ	೩೫೪	ಪುನರಧಿಕಾರಿತ್ರಯರ ಕಾರಣ	೫೦
ಪದಾರ್ಥತ್ರಯ	೩೫೬	ಪುರಾಣಲಕ್ಷಣಗಳು-೫	೨೩
ಪದಾರ್ಥಗಳು-೬	೩೧೫	ಪೂಜಾಭೇದ-೨	೨೫೪
ಪದಾರ್ಥಗಳು-೬	೨೦೦	ಪೂಜೆಗಳು-೫	೨೦೫
ಪದಾರ್ಥಗಳು-೬	೨೦೦	ಪೂರ್ವಮೂಮಾಂಸೆ	೩೯
ಪದಾರ್ಥಗಳು-೬	೨೮೭	ಪ್ರಕಾಶ-೮ (ವ್ಯಾಕರಣ)	೪೮೬
ಪದಾರ್ಥಗಳು-೭	೨೭	ಪ್ರಣವ-೨	೨೨೩
ಪದಾರ್ಥಗಳು-೧೬	೩೧ (೮)	ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರಗಳು	೨೧೯
ಪರಕೀಯ ಸಾರಿಯರು-೨	೪೯೩	ಪ್ರಪಂಚತ್ರೈವಿಧ್ಯಭಾವನ	೧೧೨
ಪರಮ ಸಿದ್ಧರು	೨೭	ಪ್ರಬಂಧಾಂಶ	೫೧೮
ಪರಶಿವನ		ಪ್ರಮಾಣ-೮	೫೫
ಸಾಮಾಧೀಯಗಳು-೧೦	೬೬೦	ಪ್ರಮಾಣ ಪರಿಮಿತ	
ಪರಿಚ್ಛೇದತ್ರಯ	೭೦	ಪ್ರಮದೆಯರು-೩	೪೯೪
ಪಲ್ಲವ ಪ್ರಯೋಗಗಳು-೬	೨೨೦	ಪ್ರಮಾಣ ಪುರುಷರು-೩	೪೯೨
ಪವನಾಧಾರ ಪಟ್ಟಣಗಳು-೭	೫೫೫	ಪ್ರಳಯ-೩	೬೯೩, ೬೯೪
ಪವಿತ್ರಾಷ್ಟಕರು	೬೪೨	ಪ್ರಯೋಜನಗಳು-೫	೧೮೦
ಪಶುಪ್ರಿವರ್ಗ	೩೬೩	ಪ್ರಸಾದ ಲಿಂಗ-೩	೩೯೨
ಪಾತಕಗಳು-೧೦	೪೧೨	ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಸದ್ಭಕ್ತರು	೨೯೮

ಪ್ರಳಯಾಕಲರೂ-೩	೩೬೭	ಭಾಜನೆ-೩ (ಮದ್ದಳೆ)	೫೧೫
ಪ್ರಾಣಗಳು-೧೦	೧೦೧,೧೦೨	ಭಾಟ್ಟೆ	೩೯
ಪ್ರಾಣಗಳು-೧೦ (ಸಂಗೀತ)	೫೧೬	ಭಾರತವರ್ಷ	೪೦೦
ಪ್ರಾಣಗುಣ-೧	೪೮೫	ಭಾವ ವಿಕಾರ-೬	೬೬೯
ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಲಕ್ಷಣಗಳು-೭	೩೪೮	ಭಾವಾತ್ಮಕತ್ವ-೮	೩೭೧
ಪ್ರಾಭಾಕರ	೩೯	ಬಿಕ್ಷುಗಳು-೫	೩೩೭
ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮ		ಭುವನಪತಿಗಳು-೫	೬೪೩
ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು-೪	೧೮೪	ಭುವನಪತಿಗಳು-೫	೬೪೪
ಪ್ರಾರಬ್ಧತ್ರಯ	೧೮೫	ಭುವನಪತಿಗಳು-೬	೬೪೪
ಪ್ರೀತಿ ತತ್ವರೂ-೪	೪೯೫	ಭೇದತ್ರಯ	೫೮
ಪ್ರೌಢಾಂಗನೆಯರು-೨	೪೯೩	ಭೈರವರು-೮	೬೨೩
ಫಲಕ್ರಮಗಳು-೬	೨೮೨	ಭೋಗ-೮	೪೮೧
ಫಲಗಳು-೪	೩೭೫	ಭೋಗ ಸಮಿಯರು-೪	೪೯೨
ಫಲತ್ರಯ	೨	ಮಂಗಳಾಚರಣತ್ರಯ	೪೧
ಬಂಧತ್ರಯ (ಯೋಗ)	೩೪೮	ಮಂಡಲತ್ರಯ	೨೫೭
ಬತ್ತೀಸಾಯುಧಗಳು-೩೨	೫೬೩	ಮಂತ್ರಗರ್ಭತ್ರಯಗಳು	೨೫೦
ಬಲಗಳು-೪	೪೮೨	ಮಂತ್ರಬಾಣಗಳು-೫	೪೯೮
ಬಹುದೇವತೆಗಳು	೫೩೩	ಮಂತ್ರಾದಿ ದೇವತಾ	
ಬಾಲಗ್ರಹ ದೇವತೆಗಳು-೩೭	೫೫೬	ತ್ರಿವಿಧಮೂರ್ತಿ	೨೪೮
ಬಿಸಿಗೆ-೩	೬೮೨	ಮನನ ಸಾಮಗ್ರಿ-೩	೧೫೪
ಬೀಜಾಕ್ಷರಗಳು-೩	೫೦೦	ಮನುಗಳು-೧೪	೪೪೧
ಬೋಧ ಪ್ರಕಾರತ್ರಯ	೫೪	ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳು-೪	೩೫೫
ಬೌದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು-೪	೨೮	ಮನ್ವಂತರ	೬೮೬
ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸಪುತ್ರರು-೫	೫೮೫	ಮಲಗಳು-೧೨	೬೬೭
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು-೪	೩೦೫	ಮಹಾಕಾವ್ಯದ	
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಶತ್ರಯ	೧೬೭	ವರ್ಣನೆಗಳು-೧೮	೪೮೫
ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಸ್ವರ	೫೦೩	ಮಹಾದೇವಾಸ್ಪಕರು	೬೪೭
ಭಂಗಿಗಳು-೭	೨೭	ಮಹಾನಾಯಕರು-೪	೪೯೨
ಭಕ್ತಿ-೬	೨೮೭	ಮಹಾಲಿಂಗ-೩	೨೯೩
ಭಕ್ತಿ-೮	೨೦೪	ಮಹಾಲಿಂಗ ಪದ್ಧತಿರು	೨೯೯
ಭಸಿತಗಳು-೪	೨೦೯	ಮಹಾವಾದ್ಯ-೫	೫೧೩

ಮಾತೃಕ ಮೂರ್ತಿಗಳು	೬೫೫	ಯೋಗಾವಿಘ್ನಾದಿಗಳು	೩೫೦
ಮಾತೃಕೆಯರು-೭	೨೪೭	ಯೋಗಾದಿಕಾರಿಗಳು	೩೪೨
ಮಾತೃಕೆಯರು-೭		ಯೋಗಾಪ್ರಕರು	೬೪೬
(ಅಗ್ನಿಕನೈಯರು)	೫೬೧	ಯೋಗಿಣಿಯರು-೬೬	೫೬೨
ಮಾನಸದೋಷ-೪	೫೩೦	ಯೋಗೀಶ್ವರ ಚಿಹ್ನತ್ರಯ	೩೫೫
ಮಾಯಾಲಕ್ಷಣ-೫	೮೫	ಯೋನಿಭೇದಗಳು-೫	೩೯೬
ಮಾಯಾಂಶದ್ವಯ	೧೬೭	ರತಿಪರಿಣತರು-೩	೪೯೨
ಮಾಯಾತತ್ವರುದ್ರರು-೮	೬೫೨	ರತಿಭೇದಕಾಂಕ್ಷೆಯರು-೩	೪೯೪
ಮಾಯಾಪಂಚಕ	೮೮	ರತ್ನಗಳು-೯	೪೩೦
ಮಾಯಾವೃತ್ತಿತ್ರಯ	೯೨	ರಸಗಳು-೨	೬೬೭
ಮಾಸಗಳು-೧೨	೬೮೧	ರಸಗಳು-೬	೬೬೯
ಮುಕ್ತಿಸೋಪಾನ ಸಪ್ತಕ್ರಮ	೨೬೬	ರಸಗಳು-೯	೪೯೦
ಮುಖಗಳು-೬	೨೮೭	ರಾಕ್ಷಸರು-೧೨	೫೨೧
ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆಗಳು-೧೨	೬೩೦	ರಾಗಗಳು-೩೬	೫೦೭
ಮುಖ್ಯಗಣ-೧೧	೬೨೭	ರಾಗಜಾತಿ-೬	೫೦೭
ಮುಖ್ಯಗಣ-೧೨	೬೭೯	ರಾಗತತ್ವರುದ್ರರು-೧೨	೬೪೯
ಮುಖ್ಯಗಣ-೧೮	೬೨೮	ರಾಗೋತ್ಪತ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ-೬	೫೦೬
ಮುದ್ರಾಭೇದಗಳು	೩೫೫	ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಸಪ್ತಕ	೫೨೮
ಮುನಿವೃತ್ತಿಗಳು	೨೭	ರಾಶಿಗಳು-೧೨	೫೫೩
ಮೂರ್ತಿಭೇದಗಳು-೫	೬೫೮	ರಿತಿತ್ರಯ	೪೮೬
ಮೂಲಪುರಾಣಗಳು-೧೮	೨೨	ರುದ್ರರು-೬	೬೪೪
ವೃದ್ಧಂಗಳ-೪	೫೧೫	ರುದ್ರರು-೧೧	೨೪೭
ಮೋಕ್ಷದ್ವೈವಿಧ	೧೭೩	ರುದ್ರರು-೧೧	೫೬೬
ಮೋಕ್ಷಾಂಗಗಳು-೪	೩೩	ರೂಪ-೬	೨೨೩
ಮೋಹ ಚತುಷ್ಟಯ	೪೯೫	ರೂಪಗಳು-೮	೩೧೫
ಮೈಥುನವಿಧ-೮	೩೩೬	ಲಿಂಗಗಳು-೫	೨೫೩
ಯಜ್ಞಗಳು-೫	೩೧೭	ಲಿಂಗಗಳು-೬	೨೮೨
ಋತಿಗಳು-೪	೩೩೩	ಲಕ್ಷಣಾಭೇದ-೩	೧೪೧
ಯಮದ ಭೇದಗಳು-೧೦	೩೪೨	ಲಕ್ಷಣಗಳು-೬	೨೧೩
ಯೋಗದ ಭೇದಗಳು-೨೭	೬೮೦	ಲೋಕಪಾಲಾಪ್ತಕರು	೬೪೦
ಯೋಗ ಪಂಚಕ	೧೫೭		

ರೋಗೇಶ್ವರರು-೧೦	೪೦೩	ವೇದಾಂತ ಮಹಾವಾಕ್ಯಗಳು-೪	೧೩೭
ನಯೋವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾಂತೆಯರು-೩	೪೯೩	ವೈಖರಿ-೩	೩೮೧
ವರ್ಗತ್ರಯ	೪೮೨	ವೈಶ್ಯಜಾತಿ ಸ್ವರಗಳು-೨	೫೦೩
ವರ್ಣತ್ರಯ	೨೫೪	ವಾಖ್ಯಾನ ಪಂಚಲಕ್ಷಣಗಳು	೪೨
ವರ್ಣಗಳು-೪	೧೫	ವ್ಯಾಪಾರಗಳು-೫	೩೭೫
ವರ್ಣಗಳು-೫	೨೨೩	ಷಡಂಗ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ	೬೬೧
ವರ್ಣಗಳು-೬	೬೬೯	ಶಕ್ತಿಗಳು-೬	೨೮೭
ವರ್ಣದ (ಅಕ್ಷರದ) ಪರ್ಯಾಯ		ಶಕ್ತಿಗಳು-೯	೨೫೭
ಸಂಜ್ಞೆಗಳು	೩೭೮	ಶಕ್ತಿಗಳು-೫೧	೬೫೫
ಪರ್ಷಗಳು(ಸಂವತ್ಸರಗಳು)-೬೦	೬೮೨	ಶಕ್ತಿತ್ರಯ	೪೮೨
ವಸುಗಳು-೮	೨೮೭-೬೦೩	ಶತರುದ್ರರು	೬೪೦
ವಾಕ್ಯದೋಷಗಳು-೮	೪೮೬	ಶಮಾದಿಮಣಿ ಪಟ್ಟ	೪೬
ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಸಂಬಂಧತ್ರಯ	೧೩೮	ಶಬ್ದದೋಷ-೮	೪೬೦
ವಾಕ್ಯಗಳು-೪	೩೭೮	ಶಾಕದ್ವೀಪದ ನದಿಗಳು-೭	೫೩೮
ವಾಕ್ಯ ಭೇದಗಳು-೪	೫೧೨	ಶಾಕದ್ವೀಪದ ನಗಗಳು-೭	೫೩೮
ವಾಚಕ ದೋಷ-೪	೫೩೦	ಶಾಖಕ ಭಾಷ್ಯ	೩೯
ವಾನಪ್ರಸ್ಥನ-೪	೩೩೨	ಶಾಲ್ಮಲಿ ದ್ವೀಪದ ನದಿಗಳು-೭	೫೪೨
ವಾಸಂಗಳು-೧೮	೫೧೪	ಶಾಲ್ಮಲಿ ದ್ವೀಪದ ಗಿರಿಗಳು-೭	೫೪೨
ವಿಘ್ನತ್ರಯ	೧೫೦	ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಯ	೩೧(೮)
ವಿದ್ಯಾತತ್ವರುದ್ರರು-೮	೬೫೦	ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಯ	೨೬
ವಿದ್ಯೆಗಳು-೧೪	೩೮	ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಯ	೩೨
ವಿಧಿ ಲಿಖಿತ-೫	೬೬೯	ಶಾಸ್ತ್ರತ್ರಯ	೩೧(೮)
ವಿಭೂತಿ ಧಾರಣಕ್ರಮತ್ರಯ	೨೧೦	ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಚಕ	೩೧(೮)
ವಿಯೋಗ ಚತುಷ್ಟಯ-೪	೪೯೮	ಶಾಸ್ತ್ರಾಂತರಗಳು-೨	೩೦
ವಿರೋಧಿತ್ರಯ		ಶಿಲ್ಪಿರುದ್ರರು-೫	೬೫೧
(ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ)	೧೬೦	ಶಿವತತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತಿ	೬೭೨
ವಿರೋಧಿತ್ರಯ (ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ)	೧೫೧	ಶಿವನ ಪುರುಷಗಳು-೭	೫೦೨
ವೀರಶೈವ ಭೇದ-೩	೨೬೭	ಶಿವಯೋಗಾಸನಗಳು	೩೪೪
ವೇದಕೃಷಾಂಗಗಳು-೪	೧೧	ಶಿವಲಿಂಗ-೩	೭೯೦
ವೇದಗಳು-೪	೮	ಶಿವಲಿಂಗ ಷಡ್ಭಕ್ತರು	೭೯೬
ವೇದದ ಣಾಲ್ಯ ಭೇದಗಳು	೯	ಶಿಷ್ಯಪಂಚಕ	೬೫೦
ವೇದವಾಕ್ಯ ತ್ರಿವಿಧ	೧೩೬		

ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾತತ್ವ ರುದ್ರರು-೧೭	೬೫೪	ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ	೩೩೮
ತುದ್ಧಿ-೫	೨೫೪	ಸಾಧನ ಚತುಷ್ಟಯ	೪೫
ಶೂದ್ರಜಾತಿ ಸ್ವರಗಳು-೨	೫೦೩	ಸಾಮರ್ಥ್ಯತ್ರಯ	೭೮
ಶೃಂಗಾರ ನಾಯಕರು-೪	೪೯೨	ಸಾರಥಿಗಳು-೧೨	೫೭೧
ಶೈವ-೪	೨೦೩	ಸಿದ್ಧಿಗಳು-೮	೬೨೧
ಶೈವ-೭	೨೦೧	ಸುಸ್ವರಗಳು-೪	೫೧೧
ಶೈವಭೇದ-೪	೨೦೨	ಸೂತಕ-೫	೨೬೬
ಶೌಚಭೇದಗಳು	೨೫೪	ಸಿದ್ಧಿಗಳು-೪	೩೪೯
ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನವವಿಧ	೨೬೦	ಸೃಷ್ಟಿಕಲ್ಪ	೬೮೬
ಸಂಖ್ಯಾಭೇದ-೬ (ತಾಳದಲ್ಲಿ)	೫೧೩	ಸೃಷ್ಟಿಕೃಮ-೨	೧೦೭
ಸಂಚಾರಿ ಭಾವಗಳು-೩೬	೪೯೦	ಸೃಷ್ಟಿಗಳು-೧೪	೩೮೯
ಸಂಜ್ಞಾ ಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪ-೫	೬೬೦	ಸೃಷ್ಟಿಮಂತ್ರ-೫	೨೧೯
ಸಂತಾಪ-೩	೧೬೯	ಸ್ಥಲಗಳು-೬	೨೮೭
ಸಂಭೋಗ-೨	೪೯೮	ಸ್ವಪ್ನ-೩	೧೧೧
ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು-೧೦	೨೨೨	ಸ್ವರ-೩	೫೦೧
ಸಂಹಾರಮಂತ್ರ-೩	೨೧೯	ಸಾಣ್ಣಿಷ್ಟಕರು	೬೪೫
ಸಖಿಯರು-೪	೪೯೫	ಸಾಧನತ್ರಯಗಳು	೩೫೪
ಸಜ್ಜನ ಯುಕ್ತತ್ವ-೬	೨೬೬	ಸಾಧನತ್ರಯ	೩೧೫
ಸತ್ತಾತ್ರಯಗಳು	೬೬	ಸಾಧನತ್ರಯ	೫೦೧
ಸತ್ತ ಸತಿಯರು-೧೨	೪೯೪	ಸಾಧನಗಳು-೩	೫೦೧
ಸದ್ಗುಣ ಚತುಷ್ಟಯ	೧೭೯	ಸಾಧನಗಳು-೬	೨೧೦
ಸಪ್ತಲೋಕದ ದೈತ್ಯಪತಿಗಳು	೪೩೫	ಸಾಧನಗಳು-೮	೩೭೮
ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಳ-೭	೫೭೮	ಸಾಧನಭಾವಗಳು	೪೯೦
ಸಮಾಧಿಗಳು-೬	೧೬೭	ಸಿಕ್ಕಿಮಂತ್ರಗಳು-೫	೨೧೯
ಸಮ್ರಾಜ್ಯ-೬	೨೬೯	ಸ್ಥಿರಕರಣಗಳು-೪	೬೮೦
ಸರ್ಪಗಳು-೧೨	೫೭೧	ಸ್ಥಾನವಿಧ-೫	೩೩೭
ಸರ್ಪಾಸಪ್ತಾಂಗ	೪೮೨	ಸುರತರುಗಳು	೪೫೮
ಸಹಸ್ರಕರ	೫೬೮	ಸ್ವರಮುಷಿಗಳು	೫೦೩
ಸಾತ್ವಿಕಗಳು-೮	೪೯೦	ಸ್ವರಕರಣ-೪	೧೦
ಸಾದಾಖ್ಯಗಳು-೬	೨೮೭	ಸ್ವರಗಳ ಜನನ ಸ್ಥಾನಗಳು	೫೦೨
ಸಾಧನಗಳು-೩	೩೭೫	ಸ್ಥಿತಗಳು-೭	೫೦೨

ಸ್ವತ ಜನನ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು	೫೦೩	ಸ್ವರಫಲಗಳು-೭	೫೦೩
ಸ್ವರ ತಿಥಿಗಳು	೫೦೩	ಸ್ವರಸಗಳು-೭	೫೦೩
ಸ್ವರದಧಿದೇವತೆಗಳು	೫೦೩	ಸ್ವರವರ್ಣಗಳು-೭	೫೦೩
ಸ್ವರಧ್ವನಿ ಭೇದಗಳು	೫೦೩	ಸ್ವರೋತ್ಪತ್ತಿಕಾಲಗಳು-೭	೫೦೩
ಸ್ವರದೂಷಣ-೧೫	೫೧೧	ಹಸ್ತಗಳು-೭	೨೮೭

ಅನುಬಂಧ ೨

ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮ ಸೂಚಿ

ಅಂಧಕಾರ ಜಳಿ

ಅಕ್ಷಪಾದ ೩೧೮

ಅಗ್ನಿ ೨೫೩

ಅತ್ತಿ ೨೦೬

ಅನಂತ ಜಿಲ್ಲೆ

ಅನಂತ (ಸರ್ಪ) ೬೦೫

ಅನಿರುದ್ಧ ೩೦

ಅತ್ತಿನಿ ದೇನತೆಗಳು

೨೫೩, ೬೧೩

ಅರ್ಹತ ೨೬

ಅನಂದಿ ೬೧೧

ಅಯು ಜಿಲ್ಲೆ

ಉತ್ತಮ ಜಿಲ್ಲೆ

ಉದ್ಬಿಜ ಜಿಲ್ಲೆ

ಉಲೋಷ್ವ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕಪಿಲ ೩೧ ಆ

ಕಪಿಲ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕಾಣಾದ ೩೧ ಆ

ಕಾಮ ೬೧೧

ಕಾಲ ೬೧೩

ಕಾಶ್ಯಪ ೨೦೬

ಕುಂಭ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕುಂಭಕರ್ಣ ೬೦೯

ಕುಬೇರ ೨೫೩

ಕುಮಾರಕ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕುಕಲ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕೃಷ್ಣ ೩೦

ಕೈಕಸೆ ೬೦೯

ಕೌಶಿಕ ೨೦೬

ಖರ ೬೦೯

ಗೌತಮ ಗಿಲ್ಲೆ

ಚಂದ್ರ ೨೫೩

ಜನಕ ಗಿಲ್ಲೆ

ಜನಮೇಜಯ ಜಿಲ್ಲೆ

ಜಲದ ಜಿಲ್ಲೆ

ಜೀಮೂತ ಜಿಲ್ಲೆ

ಜೋತಿಷ್ಮಂತ ಜಿಲ್ಲೆ

ಜ್ಯೋತಿ ೬೧೩

ಜೈಮಿನಿ ೩೧ (ಆ)

ತಕ್ಷಕ (ಸರ್ಪ) ೬೦೫

ತೌದಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ತ್ರಿಶಿರ ೬೦೯

ದ್ಯುತಿಮಂತ ಜಿಲ್ಲೆ

ದೂರ್ವಾಸ ಗಿಲ್ಲೆ

ದೂಷಣ ೬೦೯

ದೇವಲನುಹಾಮುನಿ ೬೧೩

ಧಾತಕಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಧ್ರುವ ಜಿಲ್ಲೆ, ೨೫೩

ಧೃತಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ನಾರದ ಗಿಲ್ಲೆ

ನಿಕುಂಭ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ೨೭೦

ಪತಂಜಲಿ ೩೧ (ಆ)

ಪ್ರಹ್ಲಾದ ಗಿಲ್ಲೆ

ಪ್ರಾಭಾಕರ ೩೯

ಪುರಾತನರು ೨೭೧

ಪುರೋಚನ ೬೧೩

ಪುಷ್ಪೇಶ್ವರಿ ೬೦೯

ಪ್ರಭಾಕರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪ್ರವರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಪ್ರವೀಣ ೬೧೩

ಪ್ರೀತಿ ೬೧೧

ಬಲಭದ್ರರಾಮ ೪೦

ಬಲೀಂದ್ರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಬಾಣಾಸುರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಬೃಹಸ್ಪತಿ ೨೯, ೨೫೩

ಬುಧ ೨೫೩

ಬ್ರಹ್ಮ ೨೫೩

ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ ೩೯

ಭರತ ಜಿಲ್ಲೆ, ಗಿಲ್ಲೆ

ಭವ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆ

ಭಾರದ್ವಾಜ ೨೦೬

ಮಂಗಳ ೨೫೩

ಮಕರಧ್ವಜ ೩೦

ಮನೋಹರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಮಾಣೇಹಕ ಜಳಿ	ವಪುಷ್ಕಂತ ಜಳಿ	ಶನಿ ಅಜಿ
ಮರುಳುಸಿದ್ಧಿ ಅಂ	ವರಿಷ್ಠ ಜಳಿ	ಶಮ ಒಗಿ
ಮಾನಸ ಜಳಿ	ವರುಣ ಅಜಿ	ಶಾಂತ ಒಗಿ
ಮಾನಸೋತ್ತರಪರ್ವತ ಜಳಿ	ವಶಿಷ್ಠ ಗಲಿ	ಶಾಂತಭಯ ಜಿಲ
ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಅಜಿ	ವಾಮದೇವ ಗಲಿ	ಶಿಶಿರ ಜಿಲ
ಮುನಿ ಜಳಿ	ವಾಯು ಅಜಿ	ಶುಕ್ರ ಅಜಿ
ಮೇಧಾಕಿಥಿ ಜಿಲ	ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಅಜಿ	ಶುಕ ಗಲಿ
ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಗಲಿ	ವಾಸುಕಿ (ಸರ್ಪ) ಒಂಜಿ	ಶ್ವೇತ ಜಳಿ
ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಅಜಿ	ಪಾಸುದೇವ ಜಿಂ	ಸನಕ ಗಲಿ
ಯೋಗಸಿದ್ಧಿ (ಸ್ತ್ರೀ) ಒಗಿ	ವ್ಯಾಸ ಅಜಿ, ಜಿಂ(ಅ)	ಸವ ಜಳಿ
ರತಿ ಒಗಿ	ವಿಭೀಷಣ ಒಂ	ಸುಕರ ಜಳಿ
ರಾಮ ಜಳಿ	ವಿವರಣಾಚಾರ್ಯ ಜಂ	ಸುಖೋತ್ತರ ಜಳಿ
ರಾಮಚಂದ್ರ ಅಜಿ	ವಿರೋಚನ ಜಳಿ	ಸುಗತ ಅ
ರಾಮದೇವ ಅಂ	ವಿಷ್ಣು ಅಜಿ	ಸುಪ್ರಭ ಜಳಿ
ರಾಮಣ ಒಂ	ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಒಗಿ	ಸುಖೋಧ ಜಿಲ
ರೇವಣಸಿದ್ಧಿ ಅಂ	ವಿಶ್ವದೇವರ್ಕಳು ಅಜಿ	ಸವರ್ಚ್ಯ ಒಗಿ
ರೌಹಿಣೀಯ ಜಿಂ	ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗಲಿ	ಸೂರ್ಯ ಅಜಿ
ಲಂಬ ಜಳಿ	ವಿಷ್ಣು ಜಳಿ	ಸ್ವೈರದ ಜಳಿ
ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜಳಿ	ವೇಣುನಾಡನ್ನು ಜಳಿ	ಹರ್ಷ ಒಗಿ
ಲೋಹಿತ ಜಳಿ	ವೈದ್ಯುತಕ ಜಳಿ	ಹರಿಕ ಜಳಿ
ವಡಬೆ ಒಗಿ	ಶತ್ರುಘ್ನ ಜಳಿ	ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಜಳಿ

ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕಟಣೆ

ಬೇಟೆರಾಯ ನಿರಚಿತ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಚರಿತೆ

(ಷಟ್ಪದಿ ಕಾವ್ಯ)

ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಶಿವಾದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಶಿವನಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸು. 4000 ಷಟ್ಪದಿಗಳುಳ್ಳ ಕಾವ್ಯ

ಸಂ : ಜಿ. ಎ. ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ

ಆಕಾರ : ಕ್ರೌನ್ 1/4

ಬೆಲೆ 60 00

ಪ್ರಕಟಣಾ ಪೂರ್ವ ಬೆಲೆ 40-00

ಶಿವಕವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು

